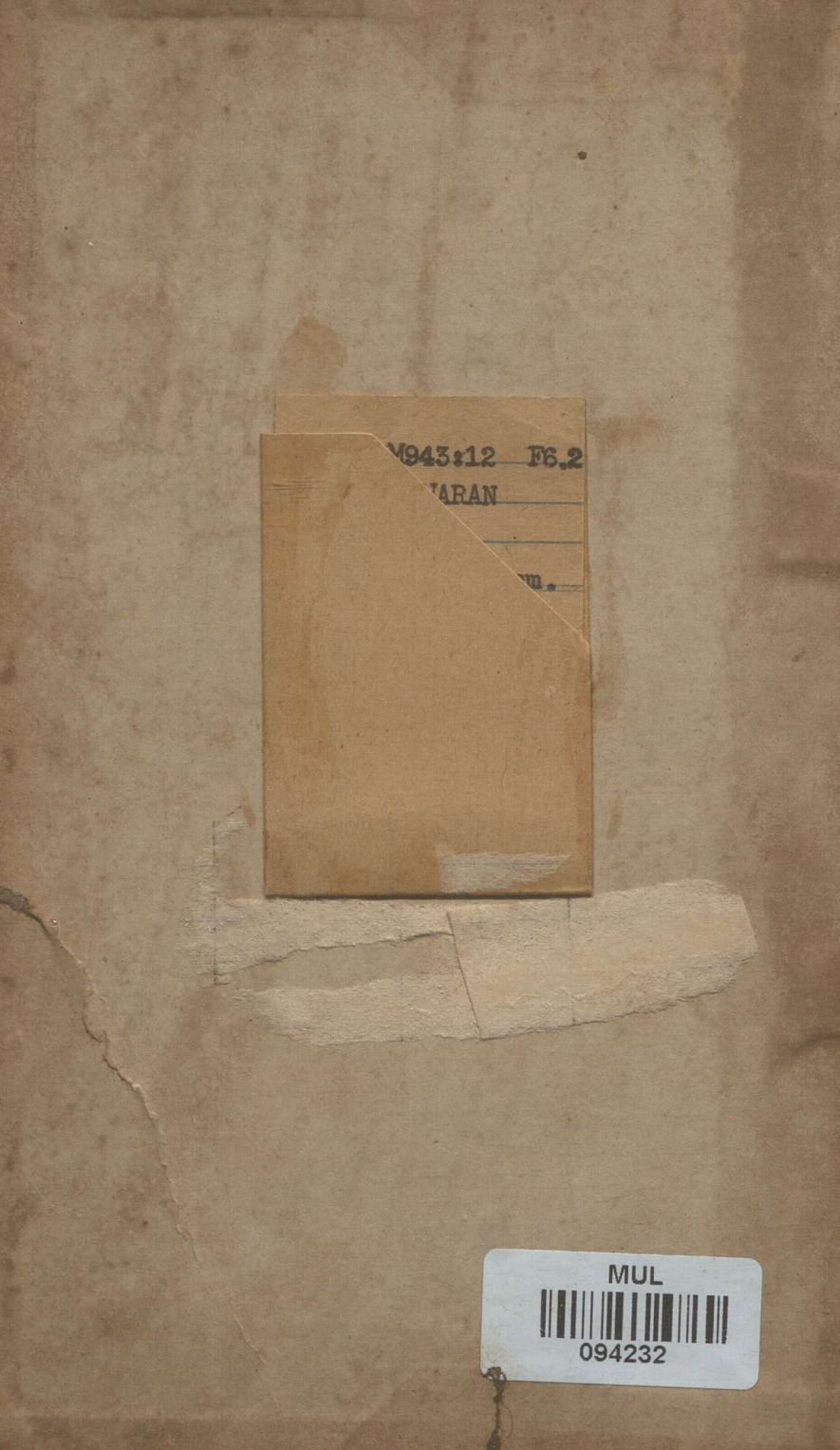
94.232

032:3M943:12
F6.2

V943:12 F6.2
ARAN

MUL
094232

Madras University Library.

Call Number 032 : 3M943 : 12 Ft. 2

Accession Number 94232

Available for loan from

This book should be returned on or before the date last marked below.

30 APR.

11 DEC 1964

9. 2. 65

O. 61

Ananda Press, Madras—10,000—12-9-50.

അംഗനാചുംബനം.

രണ്ടാംഭാഗം.

ഗ്രന്ഥകർത്താ,

കെ. പരമേശ്വരൻപിള്ള,

വടയാറുകോട്ട.

16 OCT 1949
16 OCT 1949
16 OCT 1949
94239

അംഗനാചുംബനം

രണ്ടാംപുസ്തകം.

DEPARTMENTAL LIBRARIES
14 MAR 1950
UNIVERSITY OF MADRAS.

ഗ്രന്ഥകർത്താ,

കെ. പരമേശ്വരൻപിള്ള,

വടയാറുകോട്ട.

V. BOOK DEPOT & PRINTING WORKS
PRINTERS, PUBLISHERS
BOOK SELLERS ETC.
TRIVANDRUM, TRICHUR.

പ്രകാശകൻ,

കെ. ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ള.

"ശ്രീരാമവിലാസം" പ്രസ്സ്—കൊല്ലം.

2-ാം പതിപ്പു കാപ്പി—500.

കാപ്പിറൈറ്റു പ്രകാശകനിൽ.

1103.

94232
032 : BM948 : 12
F6·2

അംഗനാചുംബനം

രണ്ടാംപുസ്തകം.

DEPARTMENTAL LIBRARY
14 MAR 1950
UNIVERSITY OF MADRAS

അദ്ധ്യായം ഒന്ന്

"പോകുന്നു സായുധനായിഞാൻ
വീരവേഗമോടെൻബലംകാൺക!"

പ്രേതയക്ഷിയുടെ, ഭീജനകവും, എന്നാൽ ദയനീയവുമായ ചരിതം അവളുടെ മധുവാണിയിൽ കൂടി ശ്രവിച്ച താരാനാഥൻ യാതൊന്നും സംസാരിക്കാതെ അല്പനേരം കോമളമായ അവളുടെ മുഖത്തുതന്നെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. അവളുടെ ചരിത്രത്തെ ഭാഗികം വിശ്വസിക്കുകയോ അവിശ്വസിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതെന്തു തീർത്തുപറയാവുന്നതല്ല. എന്നാൽ മാടൻ എന്നൊരു ദേവതയുണ്ടെങ്കിൽ തന്നെയും മനുഷ്യരൂപമായി ഇടപെട്ടു് ഇപ്രകാരമെല്ലാം സംഭവിക്കുമോ എന്നൊരു ബലമായ സംശയം അയാളെ ബാധിച്ചു എന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണു്. അതേ നിമിഷത്തിൽതന്നെ, അങ്ങനെ സംഭവിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഇപ്രകാരമൊരുകെട്ടുകഥ ഇത്രത്തന്മയത്വത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു ഫലിപ്പിക്കാൻ ഒരു സ്ത്രീ, വിശേഷിച്ചും അസാധാരണ സൌന്ദര്യവതിയായ ഒരു യുവതി, മെനക്കെടുകയില്ലെന്നൊരു വിശ്വാസം ആ സംശയത്തെ പരിഹരിക്കുകയും ചെയ്തു. നിലാവെളിച്ചത്തിൽ അവളുടെ സൌന്ദര്യപീയൂഷം താരാനാഥന്റെ നയനഭ്രമരങ്ങൾ പേർത്തുപേർത്തും നുകർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. പ്രേതയക്ഷിക്കു മുമ്പുണ്ടായിരുന്നതിൽ നൂറിരട്ടി സൌന്ദര്യം ഇപ്പോൾ ഉണ്ടെന്നു താരാനാഥനുതോന്നി. ഛഃ! എത്രമനോഹരമായ കാഴ്ച! എത്രദിവ്യവും ഭവ്യവുമായ പാദതലം! പ്രേതയക്ഷിയോ? ഛെയ്! മഹാലക്ഷ്മി! ഏതൊരു പുരുഷനാണു് ഇവളുടെ സൌന്ദര്യത്തിൽ മയങ്ങി പാദത്തിൽ നമസ്കരിച്ചുപോകുമെന്നു മാടൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതൊരുപരമാർത്ഥം! എന്ത്? മാടനോ? ദുഷ്ടൻ! ഒരു രാജവംശത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്ത ഘാതകൻ! ഞാനുണ്ടോ അവനെ വിട്ടയയ്ക്കുന്നു? കാണട്ടെ, അവന്റെ മനുഷ്യാതീതമായ ശക്തി! ഛഃ! ഞാനെത്രമൂഢനാണു്? മനുഷ്യാതീതമായ ഒരു ശക്തിയുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു സർവ്വശക്തനായ ദൈവത്തിനല്ലാതെ മറ്റാർക്കുണ്ടാവുന്നു? അഥവാ എന്താണു് ദുർദ്ദേവത? മാടനെന്നൊരു ദേവതയോ? ഇതു് എത്രനേരംപോക്കാണു്? മാ

ടനുമില്ല മറ്റുതായുമില്ല. ഉണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ മുമ്പിൽ വരട്ടെ! അവന്റെ ഗവ് ഞാനടക്കാം. ഈ ഖഡ്ഗം അവന്റെ കണ്ഠത്തെ ഛേദിക്കും. ഇല്ലെങ്കിൽ ഞാനെന്തിനായിട്ട് ഇതിനെ കെട്ടിത്തൂക്കിക്കൊണ്ടു നടക്കണം! ക്ഷണനേരത്തിനകം താരാനാഥന്റെ എടയപഥങ്ങളെ ആഭരാഹണം ചെയ്ത വിചാരപരമ്പരകളാണിവ.

"ധീരശൂരനായ മാന്യയുവാവേ! ഈ ദീർഘമൌനത്തിനു ഹേതുവെന്തോ? എന്റെ ചരിത്രം അങ്ങുഗ്രഹിച്ചു. എന്റെ മോചനമാഗ്രഹവും അങ്ങേയ്ക്കു മനസ്സിലായി. അതുസംബന്ധിച്ചുള്ള അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായത്തെ അക്ഷമയോടെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന എനിക്ക്, ഈ മൌനം മർമ്മഭേദകമാണ്. എന്നിൽ സഹതാപമുണ്ടെന്ന് അങ്ങ് ആദ്യമേ പറഞ്ഞു. എന്നെ ഹൃദയപൂർവ്വം സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നും അങ്ങുപറയുകയുണ്ടായി. മാടൻ എന്റെ ശത്രുവാണെങ്കിൽ അവനെ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കാമെന്നും അങ്ങു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു. അങ്ങനെ പറഞ്ഞുപോയ ആ വാക്കുകളെക്കുറിച്ച് ഇപ്പോൾ പശ്ചാത്തപിക്കുകയാണോ? എന്നാൽ അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല. പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞുപോയ ആ വാക്കുകളെ ഞാൻ വിസ്മരിച്ചേക്കാം. അങ്ങേയ്ക്ക് യാതൊരു പ്രകാരത്തിലുള്ള ഭയവും ഞാൻനിമിത്തമുണ്ടാകരുത്! അതേ, ഞാൻ അങ്ങയെ അലട്ടുന്നില്ല. അതിനു് എനിക്ക് അവകാശവും സ്വാതന്ത്ര്യവുമില്ലല്ലോ. എനിക്ക് എപ്പോഴും അങ്ങയിൽ ബഹുമാനവും സ്നേഹവുമുണ്ട്. ആ സ്നേഹത്തെ ഞാൻ ഒരുനാളും മറക്കുന്നതല്ല. എന്നാൽ മാടനെ ശിക്ഷിക്കാമെന്നുള്ള അങ്ങയുടെ ധീരവചസ്സിനെ വിസ്മരിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയും; ഇനിമുതൽ പിരിയും. എനിക്ക് അവസാനമായി യാത്രപറഞ്ഞാലും" പ്രേതയക്ഷിയുടെ ഈ പ്രസംഗം താരാനാഥന്റെ മൌനനിഷ്ഠയെ രോധിച്ചു.

താരാനാഥൻ—ഈ വാക്കുകളും ഭവതിയുടെമുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടതിൽ ആശ്ചര്യമുണ്ട്. ഭവതി ഇതു വിചാരഹീനയോ? ഈ വാക്കുകളുടെ പരുഷതയ്ക്കും ഭവതിക്കുംതമ്മിൽ എത്ര അന്തരമുണ്ടെന്ന് അന്തസ്സാരംപത്താൽ ഓർക്കാത്തതായിരിക്കാം. ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞതുവാക്കിനെ മാറിപ്പറയുന്നവനല്ല ഞാൻ. ധൃതഗതിയിൽ വല്ലതും പറയുന്നവനല്ല ഞാൻ. ആലോചനയില്ലാതെ അന്തസ്സാരവിഹീനന്മാരെപ്പോലെ എന്തെങ്കിലും പറയുന്നവനല്ല ഞാൻ. മാടനെ ശിക്ഷിക്കാമെന്നല്ല, ഭവതിയെ രക്ഷിക്കാമെന്നുംകൂടിഞാൻ വാഗ്ദാനംചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതു ഇപ്പോഴും ഓർക്കുന്നുണ്ട്. എപ്പോഴും ഓർക്കയുംചെയ്യും. ആ വാഗ്ദാനത്തെ ശരിക്കു ഞാൻ നിറവേറ്റുകയുംചെയ്യും. ഒന്നുകിൽ മാടനെ ശിക്ഷിച്ചു ഭവതിയെ രക്ഷിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ മരിക്കും. ഇതാണ് എന്റെനിശ്ചയം. ഈനിശ്ച

യത്തിനിളക്കമില്ല. ഭവതിയുടെ സ്നേഹത്തെക്കാളും ഭവതിയുടെ ക്ഷേമത്തെയാണു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്. അതിനായി മരണത്തെ എതിക്കാനും ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു് ഇനിയെങ്കിലും എന്റെ വാക്കുകളിൽ ഭവതിക്കു വിശ്വാസമുണ്ടാകട്ടെ. അലങ്കാരത്തിനല്ല, അധർമ്മത്തെ എതിക്കാനായിട്ടത്രെ ഈ ഖഡ്ഗത്തെ ഞാൻ ധരിക്കുന്നതെന്നു വിശ്വസിക്കുക. മാടൻ എന്നൊരു ദേവതയുണ്ടെന്നു് എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല. ഉണ്ടെന്നു ഭവതിവിശ്വസിപ്പിച്ചു. ഉണ്ടെങ്കിൽ കാണട്ടെ. അവന്റെ ഗർവ്വിനെ ശമിപ്പിക്കട്ടെ. സർവ്വശക്തനായ ദൈവം എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കും.

പ്രേതയക്ഷി—മാന്യരെ, ഉഗ്രപരാക്രമശാലിയും പുരുഷകേസരിയുമായ താങ്കൾക്കു് എന്നെ ഈ മാടന്റെ അടിമത്തത്തിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടെന്നുള്ള ദൃഢവിശ്വാസം എനിക്കുണ്ടു്. സങ്കടാധിക്യത്താൽ എന്തൊക്കെയോ പറഞ്ഞുപോയതാണു്. ആ പറച്ചിൽ ഈ അബലയുടെ മനശ്ശുദ്ധിഹീനതയെ വെളിപ്പെടുത്തുകയല്ലാതെ, അങ്ങയുടെ പൌരുഷത്തെ കുറയ്ക്കുകയില്ല ക്ഷമിക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. ഒരപേക്ഷകൂടിയുണ്ടു്. അങ്ങു മാടനെ ശിക്ഷിക്കാമെന്നു വാഗ്ദാനംചെയ്യ. ആ വാഗ്ദാനം ശ്രുതഗതിയിൽ ചെയ്യതല്ലെന്നും ആലോചനയോടുകൂടി ചെയ്യതാണെന്നും പറഞ്ഞു. എന്നാൽ മാടനെന്നൊരു ദേവത ഇല്ലെന്നു വിശ്വസിച്ചുംകൊണ്ടാണു് അപ്രകാരം വാഗ്ദാനം ചെയ്യതെന്നു അങ്ങയുടെ വാക്കുകളിൽനിന്നുതന്നെ വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടു്. ആ വിശ്വാസത്തിനു് അടിസ്ഥാനമില്ല. മാടൻ ഉണ്ടെന്നു അങ്ങു ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കണം. ആ വിശ്വാസമനഃസ്ഥിതിയോടുകൂടി അങ്ങു ഒരിക്കൽകൂടി ആലോചിച്ചുതീർച്ചപ്പെടുത്തണമെന്നാണു എന്റെ അപേക്ഷ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അങ്ങു കൈയേൽക്കുന്നകാര്യം വിഷമസാദ്ധ്യമായ ഒന്നാണു്; അല്ല, അസാദ്ധ്യമായ ഒന്നാണു്. ഭയങ്കരമായ ആ പണ്ടു അതിൽനിന്നും നേരിട്ടേക്കാം അപ്രകാരം ഒരാപത്തു അങ്ങയ്ക്കു നേരിട്ടന്നതു, വിശേഷിച്ചും എന്നെച്ചൊല്ലി സംഭവിക്കുന്നതു, എനിക്കു എത്രകണ്ടു വിഷാദകാരണമാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ പ്രയാസമാണു്. അതിനാൽ ഏതിനുവേണ്ടി ഒന്നുകൂടി ആലോചിച്ചതിനുശേഷം തീർച്ചപ്പെടുത്തണമെന്നു വിനയപൂർവ്വം അർത്ഥിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—ഇല്ല, ഒരാലോചന ഇതുസംബന്ധിച്ചു ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. എന്റെ ശപഥത്തിനു ഇളക്കവുമില്ല. ഈ സംരംഭത്തിൽ നിന്നും ഇനി പിൻവാങ്ങണമെന്നു ഭവതി അപേക്ഷിച്ചാൽ തന്നെയും ഞാനൊട്ടുവഴിപ്പെടുകയുമില്ല. ഇനി നടക്കേണ്ടുംസംഗതികളെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചാൽ മതിയാകും. മാടനുണ്ടായാലും ഇ

ല്ലെങ്കിലും ഭവതിപറയുന്ന മാടനേംകൂട്ടി എതിക്കാൻ ഞാൻ തീച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. മാടനെ കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗം ഭവതി ഉപദേശിച്ചാൽ മതി. അവനെ എവിടെ കാണാം? ഏതുസമയത്തുകാണാം. അതു പറയുക അവനെ കണ്ടുമുട്ടാൻ വൈകി. അമ്പോ ദുഷ്ടൻ! ഒരു രാജകുടുംബത്തിന്റെ വേരറുത്ത ചണ്ഡാളൻ! അവനെ ശിക്ഷിക്കാതെ അടങ്ങുകയോ!

പ്രേതയക്ഷി—അങ്ങയുടെ നിശ്ചയം അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഞാൻ കൂടുക്കിടുന്നില്ല. മാടനെക്കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള വഴി ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം. ഇന്നുമാസം പതിനഞ്ചാംതിയതി രാത്രി പതിനൊന്നുമണിക്ക് ഈ പട്ടണത്തിൽനിന്നും കിഴക്കോട്ടുള്ളറോഡിൽ കൂടി തിരിക്കണം. ഒന്നിച്ച മന്ത്രാരും സഹായത്തിനുണ്ടായിരിക്കരുത്. യോഗാവിന്റെ വേഷത്തിൽ അശ്വാരൂഢനായി പുറപ്പെടേണ്ടതാണ്. യാത്രോദ്ദേശ്യം യാതൊരാളെയും അറിയിക്കാൻ പാടില്ല. കുതിരയെ നടത്തുകയല്ലാതെ ഓടിക്കരുത്. അങ്ങനെ മുക്കാൽ മണിക്കൂർ യാത്രചെയ്താൽ ഏതൊരിടത്തു എത്തുന്നുവോ അവിടെ നില്ക്കണം. കൃത്യം പന്ത്രണ്ടുമണിക്ക, അങ്ങയുടെ പ്രതിദ്വന്ദ്വിയായ മാടൻ ആ സ്ഥലത്തു പ്രത്യക്ഷമാകും. അങ്ങേയ്ക്ക് ആയുധം പ്രയോഗിക്കാനിടയാകുംമുമ്പു മാടൻ ഗദാതാഡനം ഏല്പിച്ചേക്കാം. അതോമ്മയിരിക്കട്ടെ! കരുണാനിധിയായ ദൈവം അങ്ങയെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! പരാജയം അങ്ങേക്കാണെങ്കിൽ മാന്യനായ യുവാവേ! ഈ ലോകത്തിൽ എന്നെക്കാളും ഭാഗ്യഹീനകൾ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല. ആശുമരണാനന്തരം മാടന്റെ അടിമത്തത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടേണ്ടതായിരിക്കും. അഹോ! അതോർക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം എരിപൊരികൊള്ളുന്നു.

പ്രേതയക്ഷിയുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും, നദീപ്രവാഹങ്ങളെ ജനിപ്പിക്കുമാറു് അശ്രുപ്രവാഹമുണ്ടായി.

താരാനാഥൻ— ഭവതിയുടെ വിഷാദം അടിസ്ഥാനരഹിതമാണു്. ഞാൻ ഒരിക്കലും പരാജിതനായികയില്ലെന്നു് ഭവതി വിശ്വസിക്കുക! ദൈവം നമ്മെ സഹായിക്കും. അധർമ്മത്തെ എതിർക്കുന്നവർക്കു പരാജയം ഉണ്ടാകാനിടയില്ല. ദൈവം ധർമ്മസ്വരൂപനാണു്. ധർമ്മിഷ്ഠന്മാർക്കു ദൈവം രക്ഷകനുണ്ടു്. ഭവതി ധൈര്യപ്പെടുക.

പ്രേതയക്ഷി—ഞാൻ അധൈര്യപ്പെട്ടതിൽ അങ്ങു് അന്യഥാധരിക്കേണ്ട. എനിക്കു അതിൽ പശ്ചാത്താപവുമുണ്ടു്. എന്നിരുന്നിട്ടും, ഈ മഹാസംരംഭത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചപ്പോൾ സ്ത്രീസഹജമായ ചാപല്യം എന്റെ ഹൃദയത്തെ ബാധിച്ചതാണു്

താരാനാഥൻ—ഭവതിയെപ്പോലുള്ള പ്രൌഢാംഗനമാക്കു് ആ ചാപല്യത്തിനു് അവകാശമില്ല. ഭവതിക്കു മനഃസ്ഥൈര്യംതിക

ച്ചും വേണ്ടതാണ്. ഭവതി ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഖേദിക്കുകയല്ല, ആനന്ദമോചനത്തെ ഓർത്തു സന്തോഷിക്കുകയത്രേ വേണ്ടതു്. മോചനം കരതലാമലകമാണെന്നു ബലമായി വിശ്വസിക്കുക! എനിക്കു് അക്കാര്യത്തിൽ അശേഷം സംശയമില്ല.

പ്രേതയക്ഷി —അങ്ങയുടെ ധൈര്യത്തിൽ ഞാനും വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളാം. എന്നാൽ, നിർഭാഗ്യവശാൽ അങ്ങു പരാജിതനായി ഭവിക്കുന്നതായാൽ, ഞാൻ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന നിത്യദുഃഖം എത്ര ഭയങ്കരമാണെന്നു ഓർക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം നടുങ്ങുന്നു. എന്തായാലും അൽപം ചില സംഗതികൾകൂടി ഇതു സംബന്ധമായി എനിക്കു പറവാനുണ്ടു്. പതിനഞ്ചാംതീയതി താങ്കളും മാടനും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം നടക്കും. അതേ, മാടനെ ഓർക്കുമ്പോൾ അതു യുദ്ധമെന്നതന്നെ പറയാം. ഭാഗ്യദോഷത്താൽ, മാടൻ യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചാൽ അവന്റെ ചില നിബന്ധനകൾക്കു അങ്ങു വഴിപ്പെടണം. അതിനു് അങ്ങു വൈമുഖ്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവനിൽനിന്നും അങ്ങേയ്ക്കു വലുതായ ആപത്തു നേരിടും.

ഇങ്ങനെ സംസാരിക്കുമ്പോൾ പ്രേതയക്ഷി ഭയത്താൽ ഞെട്ടിവിറയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

താരാനാഥൻ —ശരി, ഭവതിക്കു പറയാനുണ്ടായിരുന്നതെല്ലാം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. അക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കു വളരെ ചാരിതാർത്ഥ്യമുണ്ടു.

പ്രേതയക്ഷി — അതേ, ഇനിയൊന്നും എനിക്കുപറയാനില്ല. എന്നാൽ എനിക്കുവേണ്ടി അങ്ങു് ഒരു വലുതായ ആപത്തിനെ സ്വാഗതംചെയ്യുകയാണെന്നു് ഒരു ബലമായ സംശയവും ഭീതിയും എന്നെ വീണ്ടും ബാധിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—വേണ്ട; ധൈര്യപ്പെടുക! എനിക്കു് ഇക്കാര്യത്തിൽ ലേശം ഭയമോ സംശയമോ ഉണ്ടാകുന്നില്ല. ആപത്തിനെ എതിർക്കുകയെന്നുള്ളതാണു് എന്റെ ആദർശം. എന്റെ ജീവിതോദ്ദേശം അതുതന്നെ. ഞാൻ മാടനെ ശിക്ഷിക്കാൻ പോകുന്നതു ഭവതിയുടെ സത്തിൽ, ഭവതി ഭക്തിപൂർവ്വം ദൈവത്തെ ഭജിക്കുക! എനിക്കു വിജയവും അതുവഴി ഭവതിക്കു മോചനവും ലഭിക്കുന്നതിനായി സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാനെ ഏകാഗ്രഭക്തിയോടെ ധ്യാനിക്കുക! ഞാനും മാടനും അന്യോന്യം പൊരുതുന്നതായ ഘട്ടത്തിൽ ഭവതി ഈ ശരണാമന്ത്രത്തെ അത്യുച്ചത്തിൽ ഗാനം ചെയ്യണം. ഈ ശരണാഗ്രഹത്താൽ ഞാൻ മാടനെ പരാജയപ്പെടുത്തുകയാണെങ്കിൽ നേരിൽവന്നു വിവരം ഭവതിയെ തെര്യപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളാം. ഹതഭാഗ്യത്താൽ ഞാൻ പരാജിതനാവുകയാണെങ്കിൽ ആ വിവരം ഭവതി അറിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

പ്രേതയക്ഷി—മാടന്റെ ശക്തിയാൽ എനിക്കു ചില അന്യ

ഭവേങ്കടം ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. അങ്ങു ജയിച്ചാലും തോറ്റാലും വീ
ണ്ടും ആ നിമിഷത്തിൽ എനിക്കു ഗ്രഹിക്കാൻകഴിയും; പോരിന്റെ
അവസാനം ഏതുവിധത്തിലാണെന്നു എനിക്കു് അനുഭവമുണ്ടാകും.
അങ്ങു ജയിക്കുകയാണെങ്കിൽ എന്റെ ഹൃദയത്തിനു സന്തോഷാനു
ഭൂതിയും, തോൽക്കുകയാണെങ്കിൽ സങ്കടാനുഭൂതിയും ഉണ്ടാകും.

താരാനാഥൻ—വളരെ സന്തോഷം! സന്തോഷാനുഭൂതി ത
ന്നെ ഉണ്ടാകുമെന്നു വിശ്വസിക്കുക!

പ്രേതയക്ഷി—എന്റെ ആഗ്രഹവും ആശംസയും അങ്ങനെ
വരണമെന്നാണു്. ഈ കൊട്ടാരത്തിൽ ഒരു ശിവക്ഷേത്രമുണ്ടു്.
കൊട്ടാരം മാന്യനായ അശോകനാഥന്റെ കൈവശത്തിലായതിൽ
പിന്നെ ആ ക്ഷേത്രം അടച്ചുപൂട്ടിയിരിക്കയാണു്. എന്നാൽ താ
ക്കോൽ ഞാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ അദ്ദേഹം തരാതിരിക്കയില്ല. മാട
നും താങ്കളും എതിരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ, ഞാൻ ആ
തിനുള്ളിൽ കടന്നു ത്രിപുരാന്തകനായ ഭഗവാനെ ഭജിക്കുന്നതാണു്.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ യുദ്ധാനന്തരം; ജയശ്രീലാളിതനാ
യി ഒരു മണിക്കൂറിനുള്ളിൽ ഞാൻ ഈ ക്ഷേത്രത്തിൽവന്നു ഭവതി
യെ സന്ദർശിച്ചുകൊള്ളാം.

പ്രേതയക്ഷി—ഭഗവാൻഅനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! മാന്യരെ, ഇനി
നമുക്കു പിരിയാം. പിരിയുംമുമ്പു് ഒരു സംഗതി താങ്കളെ തെര്യ
പ്പെടുത്തേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. മാടനു് മനുഷ്യാതീതമായ ചില ശക്തി
കളുണ്ടെന്നു അങ്ങു വിശ്വസിക്കണം. മാടൻ ഏകസത്വമായി കാ
ണപ്പെട്ടാലും യുദ്ധാരംഭത്തിൽ രണ്ടു സത്വമായി സംഭവിച്ചേക്കാം.
അതു് അങ്ങയ്ക്കു് ഓർമ്മയുണ്ടായിരിക്കട്ടെ! രണ്ടു സത്വങ്ങളും
അങ്ങയോടു എതിരിടാതിരിക്കയില്ല; സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. ഇനി
യുദ്ധംകഴിവോളം നമുക്കു തമ്മിൽ അന്യോന്യസന്ദർശനത്തിനു മാട
ന്റെ അനുവാദമില്ല.

മാടൻ രണ്ടു സത്വമായി കാണപ്പെട്ടുമെന്നും രണ്ടു സത്വങ്ങ
ളും എതിർക്കുമെന്നുമുള്ള പ്രേതയക്ഷിയുടെ ഉദ്ബോധനം താരാനാ
ഥനു് അല്പമെങ്കിലും അധൈര്യമോ ഭീതിയോ ജനിപ്പിച്ചില്ല. അ
യാളുടെ അതുകേട്ടഭാവംപോലും നടിച്ചില്ല ഒരു വലുതായ സംശയ
ത്തെ പരിഹരിക്കാനുള്ള അവസരം സിദ്ധിച്ചതിൽ അയാളുടെ ആ
നന്ദവിവശനാകുകയാണുണ്ടായതു്.

"മാന്യയോദ്ധാവേ! അനുരാഗപരമായ സ്നേഹം അങ്ങയുടെ
ഹൃദയത്തെ ബാധിക്കാതിരിക്കട്ടെ! ബാധിക്കുന്നതായാൽ, അങ്ങയു
ടെ യുദ്ധയാത്ര അവതാളത്തിൽ കലാശിക്കുകതന്നെചെയ്യും" എ
ന്നു ഉദ്ബോധനംചെയ്തുകൊണ്ടു പ്രേതയക്ഷി അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം. ൨൪

"എന്നെക്കാംക്ഷണമേറുംതരുണികരം
മന്നിലനവധിയുണ്ടെന്നാലും
എന്നെവെടിഞ്ഞിടരുതെ!"

അശോകനാഥൻ, ശ്രീപുരത്തെ സ്വാധീനപ്പെട്ടുത്തിയിട്ട് ഇപ്പോൾ ഒരാഴ്ചവട്ടം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ജനങ്ങളെ അയാൾ യാതൊരു പ്രകാരത്തിലും ഉപദ്രവിക്കയുണ്ടായില്ല. ബന്ധനസ്ഥരാക്കപ്പെട്ട ഗംഗാധരഗുപ്തൻ, ചന്ദ്രഗുപ്തൻ, ഉദയസേനൻ എന്നീ പ്രഭുക്കന്മാരെ കൊട്ടാരത്തിൽ തന്നെ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കയാണ്. അശോകനാഥന്റെ താമസവും കൊട്ടാരത്തിൽ തന്നെ. കോട്ടയ്ക്കു പുറം സംരക്ഷകസൈന്യത്തെ ഏല്പിച്ചുത്തിയിട്ടുണ്ട്. കൊത്തളങ്ങളിൽ സൈന്യങ്ങളെ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ ക്ഷോഭിച്ചു നാട്ടിൽ വിപ്ലവം ഉണ്ടാക്കാതെ സൂക്ഷിക്കാനായി സുശിക്ഷിതന്മാരായ ഭടന്മാരടങ്ങിയ സൈന്യങ്ങളെ അവിടവിടെ നിയോഗിക്കയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

പ്രഭുമഹാസമ്മേളനദിവസം, ആയുധംവയ്പിക്കപ്പെട്ടപ്രഭുസൈന്യങ്ങളിൽ ഉറപ്പെട്ട ഭടന്മാരിൽഅനേകംപേർസ്വമനസ്സോടുകൂടി അശോകനാഥന്റെ സൈന്യത്തിൽചേർന്നു ശേഷംപേർഅവരവരുടെ വഴിക്കുപോയി. അവരെ അശോകനാഥൻ യാതൊരുപ്രകാരത്തിലും ഹിംസിക്കയുണ്ടായില്ലെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവനീയമാണ്.

ശ്രീപുരം മാത്രമല്ല, കാശ്മീരം മുഴുവൻ അശോകനാഥന്റെ അധീനത്തിലായി എന്നതന്നെപറയാം. തന്നിമിത്തം ആ വലിയരാജ്യത്തെ പരിപാലിക്കാൻ അയാൾ നിർബ്ബന്ധനായിഭവിച്ചു. അശോകനാഥൻ ഒരു വലിയ ധീരനും പരാക്രമശാലിയും യുദ്ധവീരനും മറ്റുമാണെന്നു നമുക്കു മനസ്സിലായിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഒരു മഹാരാജ്യത്തെശരിക്കു ഭരിച്ചുകൊണ്ടു പോകാനുള്ള പ്രാഗത്ഭ്യം അയാൾക്കില്ല. മതകാര്യങ്ങളിലും അയാൾക്കു വലിയവാശിയും അഭിമാനവും ഉണ്ടെങ്കിലും ആ വിഷയത്തിൽ ക്ലേശകഷ്ടമായ അറിവോ അതിനെക്കുറിച്ചു് ആലോചിക്കാനുള്ള ശക്തിയോ ഇല്ല. അയാളുടെ അറിവെല്ലാം ആയുധത്തിൽ മാത്രമാണ്. തന്നാലാവുന്നമായ ധൈര്യവുമുണ്ട്. മർദ്ദനമാണു് അയാളുടെ ആദർശം. തൊഴിൽ ആയോധനവും. അയാളുടെ മതപ്രചാരണം സൈന്യബലത്താൽ സാധിക്കുകയാണു്. "ഞങ്ങളുടെ മതത്തിൽ ചേരുക! അല്ലെങ്കിൽ മോക്ഷമില്ല." എന്നിങ്ങനെ കണ്ടുക്ഷോഭം ചെയ്യാനല്ലാതെ, തങ്ങളുടെ മതാദർശം ഇന്നതാണെന്നു് വെളിപ്പെട്ട

ത്താൻ തുണിയില്ലാത്ത ദയനീയന്മാരും മതപ്രാസംഗികവേഷധാരികളുമായ ചില 'മതംകൊല്ലികൾ'ക്കുള്ള അറിവിൽ ക്ഷുദ്രതലായിട്ടൊന്നും അശോകനാഥനു് അയാളുടെ മതത്തെ സംബന്ധിച്ചു് ഇല്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും വളരെ പിന്നോക്കമാണു്. തന്നിമിത്തം ചിലപ്പോഴും അയാളുടെ സംരംഭങ്ങളും ബുദ്ധിപൂർവ്വകങ്ങളായിട്ടില്ലാതെകണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ഉദ്ദേശം പാവനമായിരുന്നേക്കാം. പ്രവൃത്തിപഥാതി അനാശാസ്യമായിരിക്കും. തന്റെ അഭിപ്രായത്തിനു വ്യത്യസ്തമായ അഭിപ്രായം പുറപ്പെട്ടുവിക്കുന്നവരിലും തന്റെ ഉദ്യമത്തെ തടയുന്നവരിലും അയാൾക്കു വലുതായ പകയുണ്ടായിരിക്കും. അശോകനാഥന്റെ സ്വഭാവഗതികൾ ഈ വിധമൊക്കെയാണെങ്കിലും അന്യാദൃശമായ ചില ഗുണങ്ങളും അയാൾക്കുണ്ടെന്നുള്ളതു വിസ്മരിക്കാവതല്ല. സത്യം അയാളുടെ കുലദൈവതമാണു്, മനസ്സുകൊണ്ടും വചസ്സുകൊണ്ടും വപുസ്സുകൊണ്ടും സത്യത്തെ പാലിക്കും. മാത്രമല്ല ഉദ്ദേശശുദ്ധിയുള്ളവനുമാണു്. സ്നേഹിച്ചാൽ അവൾക്കു വേണ്ടിയും മരിക്കാനും മടിക്കാത്ത മഹത്തായ ഒരു സ്വഭാവംകൂടി അയാൾക്കുണ്ടു് ഇതിനെല്ലാം പുറമേ അഹങ്കാരം അയാളെ തീണ്ടുകപോലും ചെയ്തിട്ടില്ല. സത്യത്തെപ്പോലെതന്നെ വിനയത്തെയും സ്വാത്മനാ പാലിക്കുന്നുണ്ടു്. ആഡംബരത്താൽ അശോകനാഥനു താല്പര്യമില്ല. മഹാഭാഗ്യവാന്മാരെന്നു സ്വയം ബോധിച്ചു ആഡംബരസമന്വിതമായ ജീവിതത്തെ മാളികപ്പുറത്തുതന്നെ നയിച്ചുപോരുന്നാളുതൊരാളും വെറും ഭീരുക്കളാണെന്നാണു് അശോകനാഥന്റെ അഭിപ്രായം. സ്വാദിഷ്ടമായ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾക്കും തത്തുല്യമായ സുഖഭോഗങ്ങൾക്കും വേണ്ടിയാണു ജീവിക്കുന്നതെന്നു കരുതുന്നവരെ അയാൾക്കു വളരെ വെറുപ്പാണു്. സുഗമമായകാട്ടുകളിലുമറ്റും താമസിച്ചു്, ഫലവർഗ്ഗാദി പ്രാകൃതികഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചു് അനാവശ്യമായ ആശകളിലുംനിർബന്ധങ്ങളിലുംനിന്നു മനസ്സിനെ വേർപെടുത്തി, സംതൃപ്തന്മാരായി ജീവിക്കുന്നതാണു് യഥാർത്ഥമായജീവിതമെന്നു് അയാൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. വാസ്തവമായസുഖം ആ ജീവിതത്തിലത്രേ അയാൾകാണുന്നതു്. ഈ മനഃസ്ഥിതി ആരിൽകാണുന്നുവോ അയാളിൽ അശോകനാഥനു ബഹുമാനമുണ്ടു്. വിദ്യാസമ്പന്നന്മാരും ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരും എന്നുള്ള കാരണത്താൽ ആരിലും അയാൾക്കു് ബഹുമാനമുണ്ടാകുന്നതല്ല. ലോകത്തിൻ എല്ലായിടത്തും ജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ജനങ്ങൾതന്നെഭരണംനടത്തണമെന്നും രാജാക്കന്മാരെന്നൊരു പ്രത്യേകവർഗ്ഗക്കാർ ഭരിക്കാൻപാടില്ലെന്നുമാണു് അയാളുടെ അഭിപ്രായമെന്നതാംമനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടല്ലോ. എന്നാൽആഭരണത്തെ സ്ഥാപിക്കാനുള്ള അയാളുടെ മാർഗ്ഗങ്ങൾ സഫലീകൃതങ്ങളല്ല. അ

ക്കാരണത്താൽ, അയാൾ എത്രതന്നെ ഗുണവാനും ഉദ്ദേശശുദ്ധിയോടുകൂടിയവനും മാണെങ്കിലും, കാശ്മീരാജ്യം മുഴുവൻ അയാളുടെ അധീനത്തിലായി എങ്കിലും, അതിനെ ശരിക്കു ഭരിച്ചു കൊണ്ടുപോവാനുള്ള സാമർത്ഥ്യം അയാൾക്കില്ല എന്നാൽ അഭിജ്ഞനും യോഗ്യനുമായ ഒരു ഉപദേഷ്ടാവിന്റെ സഹായം ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ, അചിരേണ അയാൾ ഒരുവലിയ ഭരണതന്ത്രജ്ഞനാകാതിരിക്കയില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. അങ്ങനെയുള്ള യോഗ്യന്മാരാരും അയാളെ സഹായിക്കാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. പാണ്ഡിത്യം അറിവുമുള്ളവരെല്ലാം ഇക്കാലത്തു സന്ന്യാസികളും മഠാധിപതികളുമായും ഭവിക്കുകയാണു പതിവു്. അത്തരക്കാർ അയാളുടെ പരമശത്രുക്കളുമാണല്ലൊ. രാജ്യത്തിലുള്ള പ്രഭുക്കന്മാരെയെല്ലാം അശോകനാഥൻ തികച്ചും വെറുത്തു. അതിനാൽ ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ അയാളെ ഉപദേശിക്കാൻ ആരുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇടത്തരക്കാരാകട്ടെ, കൈത്തൊഴിലും കച്ചവടവുംകൊണ്ടു ജീവിക്കുന്നവരും, വിദ്യാഭ്യാസവും ഭരണസംബന്ധമായ അറിവും ഇല്ലാത്തവരും ആയിരുന്നു. ഇപ്രകാരം അശോകനാഥൻ വലിയ യുദ്ധവീരനും അനേകായിരം ഭടന്മാരുടെ നേതാവുമായിരുന്നെങ്കിലും കാശ്മീരത്തെ ശരിക്കു ഭരിക്കാൻ പ്രാഗത്ഭ്യവും, അത്തരക്കാരുടെ സഹായവുമില്ലാത്തവനായിരുന്നു.

എന്നാൽ, അന്യന്മാരുടെ ഉപദേശങ്ങളെ അശോകനാഥൻ, ഒരിക്കലും ആഗ്രഹിക്കയോ പ്രതീക്ഷിക്കയോ ചെയ്തിരുന്നില്ല. തന്റെ കിഞ്ചിജ്ഞതയായിരിക്കാം അതിനു കാരണം. അനേകകാരണത്താൽ, അനേകായിരംജനങ്ങൾ തന്റെ ആജ്ഞാകിങ്കരന്മാരായി ഭവിച്ചു് അവരെയെല്ലാം അടക്കി ഭരിക്കാനുള്ള ശക്തി സ്വഭാവേനതന്നിക്കുള്ളതുകൊണ്ടാണെന്നു് ഒരു അബദ്ധവിശ്വാസം അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. രാജ്യതന്ത്രമെന്നു പറയപ്പെടുന്നതു്, രാജാക്കന്മാരുടെ സ്വാർത്ഥത്തെ പാലിക്കാനുള്ള ഒരു ശാസ്ത്രമാണെന്നും നയം, എന്നതു് ഒരുതരം വ്യാജമാണെന്നും ഓരോദേശക്കാർക്കും ഓരോ ആദർശമുണ്ടെന്നു പറയുന്നതൊക്കെ വെറും പിത്തലാട്ടമാണെന്നുമൊക്കെ അശോകനാഥൻ വിശ്വസിക്കുകമാത്രമല്ല, പ്രസംഗിക്കുകൂടി ചെയ്യുമായിരുന്നു. നിയമങ്ങളെ രൂപവൽക്കരിക്കുന്നതിനും ജനങ്ങളുടെ കാലാനുസൃതമായ ആവശ്യങ്ങളെ അറിഞ്ഞു ശരിവരെ നിവർത്തിക്കാനുമുള്ള പ്രാഗത്ഭ്യം തനിക്കുണ്ടെന്നു് അയാൾ വിശ്വസിച്ചു. അശോകനാഥന് അഭിലഷണീയമായ വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, അയാളുടെ ഈദൃശമായ ആത്മവിശ്വാസങ്ങളിൽ അശേഷം പോരായ്മയില്ലെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതെന്നെ ചെയ്യേണ്ടിവരുമായിരുന്നു. അതില്ലാത്തസ്ഥിതിക്കു് സൈന്യത്തെ ഭരിക്കാനും നയിക്കാനും യുദ്ധക്കളത്തിൽ ധീരധീരമായി പൊരുതാനും മാത്രമേ

വൈഭവ്യമുള്ള വെന്നു വകവച്ചുകൊടുക്കാനേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ.

അശോകനാഥനെ നാമിപ്പോൾ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനികഥാഗതിയെ പിന്തുടരാം.

അഭിമുഖസന്ദർശനത്തിന് അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, പ്രേതയക്ഷി, താരാനാഥനു് സന്ദേശമയച്ച അന്നുതന്നെ, അതേ അപേക്ഷയോടുകൂടിയ മറ്റൊരുകത്തു് സരസ്വതിയും എത്തിച്ചിരുന്നതു വായനക്കാർ ഓർക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. പ്രേതയക്ഷിയെ സന്ദർശിച്ചതിന്റെ അടുത്തദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ സരസ്വതിയെയും നന്ദർശിക്കാൻ അവളുടെ കത്തിനാൽ താരാനാഥൻ നിർബ്ബന്ധിതനാണ്. സന്ദർശനസ്ഥലവും കത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

പ്രേതയക്ഷിയുമായുണ്ടായ ദീർഘസന്ദർശനസംഭാഷണാനന്തരം, സരസ്വതീസന്ദർശനം ആവശ്യമാണോ എന്നു താരാനാഥൻ സംശയിച്ചു. അതു പോരായ്കയാണെന്ന് അയാൾക്കറിയാം. പ്രേതയക്ഷി തീറെഴുതിവാങ്ങിയ ഹൃദയത്തിൽ സരസ്വതിക്കു സ്ഥലം അനുവദിക്കുന്നതു സത്യലംഘനവും അപൂർവ്വപുരുഷവുമാണെന്നു ബോധിച്ചു. മാത്രമല്ല, രണ്ടുപേരെയും മാറിമാറി കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിൽ യാതൊരർത്ഥവും പ്രയോജനവുമില്ലെന്നു വിശ്വസിച്ചു. എന്നിരുന്നാലും സരസ്വതിയെക്കാണണ്ടെന്നു വയ്ക്കുന്നതെങ്ങനെ! അയ്യോ! അതൊരിക്കലും പാടില്ല. ആ ലോകൈകസുന്ദരിയുടെ സന്ദേശത്തെ അനാദരിക്കുന്നതു് എത്ര വമ്പിച്ച തെറ്റാണ്? എന്നായി പിന്നത്തെ ചിന്താഗതി.

അടുത്തദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നത്തോടുകൂടി വീട്ടതിയിൽനിന്നുമിറങ്ങി എങ്ങോട്ടേയ്ക്കെന്നില്ലാതെ നടന്നു. അയാളുടെ മനോജ്ഞഗംഭീരമായമുഖത്തു് ഒരു വിഷാദമുദ്ര അവ്യക്തമായി പതിഞ്ഞുകാണുന്നു. അവശ്യം നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതും, എന്നാൽ ദുഃഖത്തെ ഉളവാക്കാവുന്നതുമായ ഒരു മഹാകൃത്യത്തെ, ശത്രുന്തരമില്ലാഴികയാൽ ഉടനടി നിർവ്വഹിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധനായവണ്ണം ഒരു വിലക്ഷണഭാവം സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നവർക്കു മുഖത്തു കാണാം. ഇങ്ങനെ ഒരുധർമ്മസങ്കടം ഇതിനുമുമ്പു താരാനാഥനു സംഭവിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്.

പട്ടണമദ്ധ്യത്തിൽക്കൂടി പ്രവഹിക്കുന്ന പ്രയാഗനദിയുടെ കരയിൽക്കൂടിയാണു താരാനാഥൻ നടന്നുതുടങ്ങിയതു്. അങ്ങനെ പോകുമ്പോൾ അതിന്റെ തീരത്തായി ഒരു സ്ഥലത്തു മനോഹരമായ ഒരു പൂന്തോട്ടംകണ്ടു് പെട്ടെന്നു് അവിടെനിന്നു. സരസ്വതീലേഖനത്തിലെ നിർദ്ദിഷ്ടസ്ഥലത്താണു താൻ നിൽക്കുന്നതെന്നോർത്തപ്പോൾ അയാളുടെ മുഖത്തെ വിലക്ഷണമുദ്രകളൊക്കെ കഴുകിക്കളഞ്ഞതുപോലെ മാഞ്ഞുകണ്ടു. പ്രസന്നമായ ആ മുഖം

സരസ്വതിന്റെ ദർശനത്തിന് ഉചിതമായ നിലയെ അവലം ബിച്ചു. വെയിലിൽ നടന്നുചെന്ന താരാനാഥന് ആ തോ ട്ടം വിശ്രമസങ്കേതമായി ഭവിച്ചു. രമണീയമായ ആ തോ ട്ടത്തിലെ സുരഭിലപുഷ്പങ്ങളുടെ മനോഹരതയും അവയിൽ തട്ടിവ രുന്ന ഇളങ്കാറ്റിന്റെ കുളിർമ്മയും അവർണ്ണ്യമായ ആനന്ദത്തെ അ യാചിക്കു പ്രദാനംചെയ്തു. ഇപ്രകാരം ആ തോട്ടത്തിന്റെ പ്രകൃതി രമണീയകത്തിൽ താരാനാഥൻ ലയിച്ചു നിൽക്കുവേ, പരമാഹ്ലാദ പ്രദമായ സരസ്വതീസമാഗമം പെട്ടെന്ന് അവിടെ സംഭവിച്ചു.

സരസ്വതിയുടെ സൗകുമാര്യം, ഒന്നിലധികം പ്രാവശ്യം താ രാനാഥനെ അത്ഭുതപരവശനാക്കി ചെയ്തിട്ടുള്ളതാണ്. എത്ര പ്രാവശ്യം കണ്ടാലും കാണുമ്പോഴെല്ലാം പുതിയപുതിയ ആനന്ദ ത്തെ ആസ്വദിപ്പിക്കുന്ന ആ ലാവണ്യനിലയനം ഒരു കാമധേനു വിൽ നിന്നുമുള്ള അനുഭൂതിയെ അയാചിതം നൽകി, എന്നാൽ ഈ അവസരത്തിൽ അവളുടെ മുഖത്തു, ഇഷ്ടല്പജ്ഞയും സംശയ വും കലന്ന മനഃസ്ഥിതി നിഴൽവീശിക്കണ്ടു. ഒരുപ്രകാരത്തിൽ അത്തും അവളുടെ മുഖതേജസ്സിനെ ദീപ്തരഹിതമാക്കുകയാണുണ്ടായ ത്. ആ കാഴ്ചയും അവളുടെ ശംഖസങ്കാശമായ കണ്ഠവും കന്തള ദേശത്തിന്റെ പുഷ്ടിയും സ്നിഗ്ദ്ധതയും അളകങ്ങളുടെ ഭംഗിയും ന യനങ്ങളുടെ പ്രകാശവും അധരത്തിന്റെ ശോണിതവും ദന്തങ്ങളു ടെ വരിയൊത്ത നിലയും ആ മാന്യയുവാവിനെ പിന്നെയുംപിന്നെ യും ആശ്ചര്യഭരിതനാക്കിത്തീർത്തു.

അവർ ലവലേശം സംശയിക്കാതെ താരാനാഥന്റെ ഏറ വും അടുത്തുനിന്നുംകൊണ്ട്, ലജ്ജാഭാരത്താലെന്നവണ്ണം നമ്രശിര സ്സായി തന്റെ മധുവാണിയെ ഇപ്രകാരം വർഷിച്ചു:—

"ഞാൻ വീണ്ടും താങ്കളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തെ അഭിലഷിച്ചതി ൽ എന്റെ നടത്തയെക്കുറിച്ചു അന്യഥാ ധരിക്കയില്ലെന്നു വിശ്വ സിക്കുന്നു- നമ്മുടെ കഴിഞ്ഞകൂടിക്കാഴ്ചയുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ പെട്ടെ ന്നു ഞാൻ പിരിഞ്ഞു പൊയ്കളയുകയാണെല്ലോ ഉണ്ടായതു്. അ തിനെക്കുറിച്ചു് അങ്ങേക്കു അല്പം വല്ലായ്മയും ആശങ്കയും ഉണ്ടാ കാനിടയുണ്ടു്.

താരാനാഥൻ എന്താണതിനു കാരണം? എന്റെ വാക്കുക ളും ഭവതിയെ ക്ഷോഭിപ്പിച്ചുവോ?

സരസ്വതി—അമൂതോപമമായ താങ്കളുടെ ഗിരുക്കുകൾ എന്നെ ക്ഷോഭിപ്പിക്കയോ? എനിക്കു ചില സംഗതികളും താങ്കളെ ധരിപ്പി ക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. ഇന്നപ്രകാരത്തിലെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത ഒരു പ്രേരണാശക്തിയാൽ ഞാനതു വെളിപ്പെ ടുത്താൻ ഔത്സുക്യപ്പെടുന്നതാണു്. അതു് വെളിപ്പെടുമ്പോൾ അ

ങ്ങേക്ക് ആശ്ചര്യം തോന്നിയേക്കാം. അതു് എന്റെ മുഖത്തുനിന്നും വെളിപ്പെടേണ്ടതല്ലായിരുന്നു എന്നു് അങ്ങു സംശയിക്കുകയും ചെയ്തേക്കാം. എന്നാൽ മതിപ്പുകുറവുണ്ടാകാനും മതി. എന്നിരുന്നാലും എനിക്കതുവെളിപ്പെടുത്താതെ നിവൃത്തിയില്ല. നമുക്ക് ഈ മനോഹരമായ പുൽത്തറയിൽ ഇരുന്നു സംസാരിക്കാം.

അവർ രണ്ടുപേരും ആ ഉദ്യാനമദ്ധ്യത്തിൽ ഇരുന്നു. താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു സരസ്വതി ഉറ്റുനോക്കി. തന്റെ മുഖവുര, താരാനാഥനിൽ ആശയും ആശങ്കയും ജനിപ്പിച്ചുതായി മുഖഭാവത്തിൽനിന്നും സരസ്വതി മനസ്സിലാക്കി. എന്താണ് അവളുടെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെടാൻപോകുന്ന വാക്കുകൾ എന്നറിവാൻ അയാൾ അക്ഷമനായി ഭവിച്ചു.

സരസ്വതി—എന്റെ സഹോദരി പ്രേതയക്ഷിയുംപ്പുടെ നാം തമ്മിൽ പരസ്പരം പരിചയിക്കുകയും സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് ഏതാണ്ടു രണ്ടാഴ്ചവട്ടത്തിൽ കൂടുതലായിട്ടില്ല. എന്നാൽ ഇതിനകം ഞങ്ങളെസ്സംബന്ധിച്ച പല സംഗതികളും ധരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. ഞങ്ങളുടെ ചരിത്രത്തിൽ മനുഷ്യേതരമായ ഒരുപുതുമയുണ്ടെന്നും അങ്ങു മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കണം. ഞങ്ങളുടെ സംഭവസംബന്ധമായ ഭയങ്കരസംഭവങ്ങളും ഞങ്ങളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ ജീവിതരഹസ്യങ്ങളും മറ്റും എന്റെ സഹോദരി അങ്ങയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചിരിക്കണം. അതുകൂടാതെ, മറ്റുസ്ത്രീകളിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായ ഒരു ജീവിതരീതിയും, ഭാവനയും, പെരുമാറ്റവും, നടത്തയും പല അംശങ്ങളിലും ഞങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിനു കാരണമുണ്ടെന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടിരിക്കുമല്ലോ. സാധാരണസ്ത്രീകൾക്കുള്ള "ഫ്രോഷാത്വവും, അവരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെഹനിക്കുന്ന മറ്റു ബന്ധനങ്ങളും ഞങ്ങളെ ബാധിക്കുന്നതല്ല. ഞങ്ങളുടെ അകപ്പാടെയുള്ള ജീവിതസ്വാതന്ത്ര്യമായതന്നെ മറ്റുസ്ത്രീകളിൽനിന്നും വളരെ വ്യത്യസ്തമായിട്ടാണ്. മറ്റാർക്കും ഇല്ലാത്ത ആത്മസംയമനശക്തിയും ലോകാനുഭവവും ഞങ്ങൾക്കുണ്ട്. മറ്റു സ്ത്രീകളുടെ സ്ഥിതിഗതികളെ എന്നപോലെ, ഞങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയും ഗതിയും മറ്റും അനുമാനംകൊണ്ടു അറിയാൻ പ്രയാസമാണ്. ഇതുകൊണ്ടെഞാൻ അങ്ങു അനുജ്ഞാനം ചെയ്തതിനെപ്പറ്റി ആശ്ചര്യപ്പെടാനില്ലെന്നും എന്നിൽ പരിഭവിക്കാനില്ലെന്നും വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

താരാനാഥൻ—ഭവതിയും ഭവതിയുടെ മാന്യസഹോദരിയും യാതൊന്നിലും ഗഹനീയമായ മനഃസ്ഥിതിയാൽ പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെട്ടുകയില്ലെന്ന് എനിക്കു ദൃഢമായ വിശ്വാസമുണ്ട്.

സരസ്വതി—(മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി) ആ വാക്കിൽ മുഖസ്തുതിയുടെ ലാഞ്ഛനം ഇല്ലെന്നുവരുമോ? ഞാനിന്ന് ഈ കൂടിക്കാഴ്ച

യ്യൂ ഇടയാക്കിയതു് ഗഹനീയമായ മനഃസ്ഥിതിയുടെ പ്രേരണയാലാണെന്നു വിചാരിക്കരുതേ?

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ പരിഹാസത്തിലും എനിക്കൊരു ബഹുമാനം തോന്നുന്നു.

സരസ്വതി—സ്വാതന്ത്ര്യത്തെത്തടയുന്ന ചട്ടവട്ടങ്ങളൊന്നും മറ്റുസ്ത്രീകളെപ്പോലെ ഞങ്ങളെബാധിച്ചിട്ടില്ലെന്നു വിശ്വാസമുള്ളതിനാൽ ഞങ്ങളുടെപെരുമാറ്റങ്ങളിൽ അങ്ങേയ്ക്കു് അവമതിപ്പുണ്ടാകയില്ലെന്നു ബോദ്ധ്യമുണ്ടു്. ഇനി, എനിക്കു് അങ്ങയെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാനുള്ള സംഗതിയെ വെളിപ്പെടുത്താം.

താരാനാഥൻ സമാധാനമൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. സരസ്വതി കുറേനേരം യാതൊന്നും സംസാരിക്കാതെ അധോമുഖിയായി സ്ഥിതിചെയ്തു. അനന്തരം തലയുയർത്തി താരാനാഥന്റെ മുഖത്തുനോക്കി പുഞ്ചിരിതൂകി.

സരസ്വതി—എന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പ്രതിജ്ഞാനുസരണം, മൂന്നുകൊല്ലത്തിനു മുമ്പു്, ഞാൻ നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമിയുടെ സംഘത്തിൽചേർന്നു് ദേവാലയങ്ങളിൽ ദാസ്യവൃത്തിചെയ്യും ഈശ്വരകാര്യങ്ങളിൽ പരിചയിച്ചുംവന്നു എന്നു് എന്റെ പ്രിയസോദരി താങ്കളെ ധരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഗോവാനു മാലകെട്ടിയുണ്ടാക്കുക, അടിച്ചുതളിക്കുക, ചന്ദനം അരയ്ക്കുക മുതലായവയാണു്, ക്ഷേത്രത്തിൽ ഞാൻ നിർവ്വഹിച്ചുവന്ന ജോലികൾ. അതിൽ എനിക്കു പ്രത്യേകതാല്പര്യവുമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ നിഷ്കളാനന്ദന്റെ യോഗിനീസമാജത്തിൽ അംഗത്വം വഹിക്കാൻ എനിക്കു യോഗ്യതയില്ലെന്നുവന്നു. കുറേനാൾക്കൂടി ഞാൻ അവരോടൊന്നിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൂടാനിടയായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇതിനകം എനിക്കു ബുദ്ധിഭ്രമം സംഭവിക്കുമായിരുന്നു എന്നതന്നെ പറയാം. ഉദയംമുതൽ അസ്തമയംവരെ ഒരേ പ്രവൃത്തികൊണ്ടുതന്നെ പതിവായി സമയം പോക്കേണ്ടതാണു്. രാത്രി ഉറക്കത്തിനു സാവകാശമില്ല. പകലും ഉറങ്ങിക്കൂടാ; ഒരുത്തരോടും സംസാരിക്കാൻ പാടില്ല; ചിരിക്കുന്നതു വിരോധം. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ എന്റെ ആത്മാവിനെ ഒരു ഇരുമ്പുകൂട്ടിൽ അടച്ചുതുപോലുള്ള ഒരു പ്രാണസങ്കടമാണു ഞാൻ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു്. ക്രമേണ ആഘോഷാനന്ദം ഘത്തിൽ നടക്കാറുള്ള അപഹാസ്യസംഭവങ്ങൾക്കു കണക്കില്ല. കാഷ്ഠക്കാക്ക സന്ന്യാസവേഷം നിറഞ്ഞ കേമി! അഹോ! എത്ര നിഷിദ്ധമായ പ്രവൃത്തികളാണ് അതിനകത്തു നടക്കുന്നതു്. എന്തുമാത്രം ആഭാസങ്ങളാണു് അവർ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്നതു്! അതൊക്കെ കണ്ടുകൊണ്ടു് എനിക്കു സഹിക്കാൻ വയ്യാതായി. എങ്ങനെയെങ്കിലും അതിനകത്തുനിന്നും തെറിച്ചുപുറത്തുചാടണമെന്നു

ഞാൻ തീച്ചയാക്കി. ആ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നും മോചിക്കണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ആവിചാരം അനുനിമിഷം ബലപ്പെട്ടും വന്നു. മനോഹരങ്ങളായ വയലുകളും, ഫലസമൃദ്ധങ്ങളായ തോട്ടങ്ങളും മറ്റു പ്രകൃതിവൈഭവങ്ങളുംകണ്ടു പഠിക്കുന്നതിനും രസിക്കുന്നതിനും ആ കാരാഗാരത്തിൽനിന്നും മോചിക്കാതെ സാധിക്കയില്ലെന്നു ബോദ്ധ്യംവരികയാൽ അതിലേക്കു വേണ്ട ഉപായങ്ങളും ആലോചിച്ചു. പകൽ സമയം ഒരു പ്രകാരത്തിൽ തള്ളിക്കളയാമെന്നിരിക്കട്ടെ; രാത്രിയിലെ കാര്യമാണു് ദുസ്സഹം. രൌരവനരകമെന്നൊന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു് മറെറങ്ങുമല്ലെന്നു് ആ മഠത്തിലെ ആഭാസകന്മാരിൽ ഒരൊറ്റരാത്രി പരിചയമുള്ള ഏവരും സമ്മതിക്കും. അമ്പോ അതോർക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം നടുങ്ങുന്നു. മൂന്നുകൊല്ലം ആ നരകത്തിൽ കിടന്നു ഞാൻ സങ്കടം അനുഭവിച്ചു. ഒടുവിൽ ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ ഞാനൊരു സ്വപ്നംകണ്ടേ.

എന്നു പറഞ്ഞു സരസ്വതി അല്പനേരം മൌനത്തെ അവലംബിച്ചു. അനന്തരം താരാനാഥന്റെ മുഖത്തേക്കു സമന്ദം കണ്ണോടിച്ചു. തന്റെ പ്രസംഗം കേൾക്കാൻ അയാൾക്കു താല്പര്യം തോന്നുന്നുണ്ടെന്നു് അയാളുടെ മുഖത്താൽ അവൾ മനസ്സിലാക്കി. അവളുടെ മുഖം കൃതാർത്ഥസൂചകമായ ഒരു പ്രസന്നതയെ അവലംബിച്ചു; നയനങ്ങൾ ജാജ്വല്യമാനങ്ങളായി പ്രകാശിച്ചു; ഹൃദയാവർജ്ജകമായ ഒരു മന്ദഹാസംതുകി. അവൾ തുടർന്നു പ്രസംഗിച്ചു.

സരസ്വതി—എന്റെ ചരിത്രത്തെ താങ്കൾ ഉൽകണ്ഠയോടുംകൂടി ചെവിക്കൊള്ളുന്നുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

അതിൽ എനിക്കു പ്രത്യേകം നന്ദിയുണ്ടു്. അതേ, ആജീവനാന്തം ഹൃദയപൂർവ്വകമായ എന്റെ കൃതജ്ഞതയെ അങ്ങു് അഭിനന്ദിക്കുന്നു. ഞാൻകണ്ട സ്വപ്നം തുലോം ആശ്ചര്യജനകമാണു്. അതു കേൾക്കുമ്പോൾ എന്റെ ചരിത്രത്തിൽ താങ്കൾ പൂർവ്വാധികം ഉൽകണ്ഠയോടെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതാണു്. മഠത്തിൽ എനിക്കായിട്ടുള്ള മുറിയിൽ ഞാൻ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ, ഒരു ദൈവികപുരുഷൻ എന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. ആ ദിവ്യപുമാന്റെ ശരീരം മാറ്റുകൂടിയ തങ്കംപോലെ പ്രകാശിച്ചു. ചിരിച്ച മുഖവും ഇമയില്ലാത്ത കണ്ണും വിശേഷവിധിയായി കാണപ്പെട്ടു. ആ ദൈവദൂതനെ കണ്ടിട്ടു് എനിക്കു് അശേഷം ഭയം ഉണ്ടായില്ല, വാസ്തവത്തിൽ ഇന്നപ്രകാരത്തിലെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത ഒരാനന്ദാനുഭൂതിയാണു് എനിക്കുണ്ടായതു്. കരുണാപൂർണ്ണമായ വാക്കുകളിൽ, ഒരു പിതാവിന്റെ അനുഗ്രഹപൂർണ്ണമായ വാക്കുകളിൽ, ആ ദിവ്യൻ ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു:— കുഞ്ഞേ! നീ മേലാൽ ഈ നരകദുഃഖം അനുഭവിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. നീ കഴിഞ്ഞ ജന്മ

ത്തിൽ ഒരു രാജകുമാരിയായിരുന്നു. അന്നു നീ ഒരു മനോഹരമായ കിളിയെ, അതിന്റെസ്വാതന്ത്ര്യത്തെഹനിച്ചു് ഒരു സ്വർണ്ണക്കൂട്ടിൽ അടച്ചിട്ടു വളർത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. മൂന്നുകൊല്ലം അതു് ആക്കൂട്ടിൽ കിടന്നു സങ്കടം അനുഭവിച്ചു. അതിനുശേഷം ഒരു ദിവസം നീ അതിനു തീറ്റികൊടുക്കാനായി കൂടുതുറന്നപ്പോൾ അതു വെളിയിൽ കടന്നു രക്ഷപ്പെട്ടു. നിന്റെ ആ പാപകർമ്മത്തിനുള്ള ശിക്ഷയാണു് നീ ഇതുവരെ ഇവിടെഅനുഭവിച്ചതു്. ഇന്നോടെ നിന്റെ ശിക്ഷ അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. ദൈവം നിന്നിൽ അനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. നിനക്കു് അദ്ദേഹം സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നൽകിയിരിക്കുന്നു-ദേവാലയപരിചാരകത്വത്തിലും നിന്നു നിന്നെ മോചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. നിന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പ്രതിജ്ഞയിൽനിന്നും ദൈവംനിന്നെ വിമുക്തയാക്കിയിരിക്കുന്നു. നിനക്കു ഇഷ്ടമുള്ളപ്പോൾ ഇവിടുന്നു രക്ഷപ്പെടാം. ഇനി നിന്നെത്തടയാൻ ആർക്കും കഴിയുന്നതല്ല. മാത്രമല്ല നി ഇവിടുന്നു മോചിക്കപ്പെടേണ്ട ആവശ്യവുമുണ്ടു്. അനിതരസാധാരണമായ ഈ സൌന്ദര്യം ദൈവം നിനക്കു പ്രദാനംചെയ്തതു വനപുഷ്പത്തെപ്പോലെ നിരുപയോഗമാക്കിച്ചെയ്യാനല്ല. അചിരേണ വൈദികമതാനുസാരിയായ ഒരു ഭർത്താവു് നിനക്കുണ്ടാകട്ടെ! ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചതും ആ ദിവ്യൻ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തതും ഒന്നിച്ചു കഴിഞ്ഞു. പ്രഭാതത്തിനുമുമ്പു പതിവിൽപ്രകാരം ഞാൻ ഉണർന്നു. രാത്രിയിലെ സ്വപ്നം ശിലാലിഖിതംപോലെ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അന്നു രാത്രിയിൽ (സ്വപ്നം കണ്ടതിന്റെ അടുത്തടിവസം രാത്രിയിൽ) ഞാൻ, ആരും അറിയാതെ ആ മഠത്തിൽനിന്നും ഇറങ്ങിപ്പോന്നു.

വീണ്ടും അവൾ മെഴുകുതിരി തെളിയിച്ചു. സങ്കോചസംശയങ്ങളോടുകൂടി താരാനാഥനെ നോക്കി. താരാനാഥനാകട്ടെ സരസ്വതിചരിത്രസംഭവങ്ങളുടെ സംഭാവ്യതയെക്കുറിച്ചു ഗാഢാലോചനചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. ആ സംഗതി അയാളുടെ മുഖഭാവത്തിൽനിന്നും അവൾ മനസ്സിലാക്കാതിരുന്നില്ല. കൈമുട്ട് തുടയിൽ ഊന്നി; കൈത്തലം നെറ്റിയിൽ കൊള്ളിച്ചു ദീർഘമായി ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന താരാനാഥൻ, നിദ്രയിൽനിന്നു ഞെട്ടിയുണർന്നവനെപ്പോലെ പെട്ടെന്നു നിവർന്നു സരസ്വതിയുടെ മുഖത്തുനോക്കി. ഒരു സങ്കോചവും സംശയവും അവളുടെ മുഖത്തു നിഴൽവീശിയിരുന്നതു് അയാൾകണ്ടു.

"അങ്ങയുടെ മുഖത്തു സ്ഫുരിക്കുന്ന കോപവികാരത്തിനു ഹേതുവെന്തോ? ഞാൻ അറിയാതെ വല്ല അപരാധവും ചെയ്തുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ക്ഷമിക്കണം." എന്നു സരസ്വതി മനസ്താപത്തോടുകൂടിപറഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ—നിരപരാധിനിയായ ഭവതിയിൽ ഞാനെന്തൊരപരാധമാണ് ആരോപിക്കേണ്ടതു്? ഞാനെന്തിനുകോപിക്കണം? ഭവതിയുടെ പ്രസംഗത്തിൽ എനിക്കതികച്ചും സന്തോഷമാണുള്ളതു്. പ്രസംഗാനന്തരം ഞാൻ ഭവതിയെ ദരധികമായി സ്നേഹിക്കുന്നു. കായ്യാന്തരത്തെക്കുറിച്ചുണ്ടായ ചിന്തയാണ് എന്റെ മൌനത്തിനുകാരണം. അക്കായ്യം ഭവതിയെ വഴിയെ ധരിപ്പിക്കാം. ഭവതിയുടെ ചരിത്രപ്രസംഗം അവസാനിക്കട്ടേ!

സരസ്വതി—യോഗ്യനായ അശോകനാഥന്റെ പാളയത്തിനു സമീപത്തുള്ള ആ ഉപവനത്തിലെ മഞ്ഞിൽവച്ചു് അന്നരാത്രിയിലുണ്ടായ സംഭവത്തിൽ അങ്ങു ദൃക്സാക്ഷിയാണല്ലോ. ആ സംഭവത്തിനും ഞാൻ ഇപ്പോൾപറഞ്ഞചരിത്രത്തിനും തമ്മിൽസംബന്ധമുണ്ടെന്നു് അങ്ങ് ഇതിനകം ഊഹിച്ചിരിക്കണം. എന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പ്രതിജ്ഞയിലും ഞാൻ ചെയ്തകൊട്ടത്തിട്ടുള്ള സത്യത്തിലുംനിന്നു ഒഴിയുന്നതായിട്ടുണ്ടായ സംഭവമാണതു്. ആ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു് ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലോ. അന്നു ഞാൻ ബോധംകെട്ടുവീഴുമ്പോൾ ശത്രുമദ്ധ്യത്തിൽനിന്നും അങ്ങു എന്നെ രക്ഷപ്പെടുത്തി സ്നേഹപൂർവം അങ്ങു എനിക്കു ശീതോപചാരം ചെയ്തു വീണ്ടും കാണാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നു് താങ്കൾ എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതിനോടു് അനുകൂലിച്ചു. ശ്രീപുരത്തുവച്ചു കാണാമെന്നു സമ്മതിച്ചു. അതനുസരിച്ചു് ഒരാഴ്ചവട്ടത്തിനുമുമ്പു് ഈ പട്ടണത്തിൽ വച്ചു നമ്മുടെ ക്രിയാഴ്ച നടക്കുകയും ചെയ്തു് അന്നു് അങ്ങു പറഞ്ഞതൊക്കെ കാര്യങ്ങളല്ലോ?

താരാനാഥൻ—എന്റെ വിചാരഫീനതയെയും ധൃതഗതിയെയും കുറിച്ചു ഞാൻ ഇപ്പോൾ കുണ്ഠിതപ്പെടുന്നു. ഭവതിയെ വീണ്ടും കാണണമെന്നാവശ്യപ്പെടാനിടയായതിൽ എനിക്കു മനോവ്യഥയുണ്ടു്. ഭവതിയെ കാണുമ്പോഴെല്ലാം വീണ്ടും വീണ്ടും കാണണമെന്നുള്ള ആശ ജനിക്കുന്നു.

സരസ്വതി—അന്നും ഈ വാക്കുകൾതന്നെ താങ്കൾ ഉച്ചരിച്ചു. അതുകേട്ടു ഞാൻ അങ്ങോടു യാതൊരു ചോദിച്ചതിൽ അങ്ങു് അനുകൂലിച്ചില്ല. അങ്ങു് എന്റെ അപേക്ഷയെ സ്വീകരിച്ചില്ല. മാത്രമല്ല, ഒരുപ്രകാരത്തിൽ എന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം അങ്ങേയ്ക്കു ദുഃഖകാരണമാണെന്നിരുന്നാലും അതേ അവസരത്തിൽ തന്നേ പരമാനന്ദപ്രദവുമാണെന്നു് അങ്ങു വെളിപ്പെടുത്തി. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ താഗവചസ്സുകൾ അങ്ങയുടെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടതു അതോടുകൂടി എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ, ആ ദിവ്യപുരുഷൻ പറഞ്ഞ വൈരികമതാവലംബി, അപ്പോലൊന്നുമല്ലെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിച്ചു. ആ നിമിഷത്തിൽ എന്റെ ശരീരത്തിൽ ആനന്ദരോമാഞ്ചം ഉണ്ടാ

യി. എന്റെ ഹൃദയം പരമാനന്ദത്താൽ വികസിച്ചു. അപ്രകാരമുണ്ടായ ആ അനുഭവത്തെ അങ്ങയിൽ നിന്നും മറച്ചുവയ്ക്കണമെന്നുള്ള അഭിലാഷത്താൽ പ്രേരിതനായ ഞാൻ അതിസാഹസം ചെയ്തതാണ്. എനിക്കു പറവാനുള്ളതെല്ലാം ഞാൻ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ — സ്ത്രീരത്നമേ! ഞാൻ ഭവതിയിൽ അനുരക്തനാണെന്നും ഭവതിയുടെ ഭർത്തൃപദത്തെ ഞാൻ സ്വീകരിക്കുമെന്നും വിശ്വസിച്ചു ഭവതി സന്തോഷിച്ചു എന്നോ?

സരസ്വതി — എന്താണനുസംശയം? അതിനെക്കാൾ ഭാഗ്യം എനിക്ക് മറ്റെന്താണ്? ആ വിശ്വാസം എന്റെ മനസ്സിൽ വേരുന്നി ഇപ്പോൾ അതുപടർന്നു വളർന്നിരിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ സരസ്വതിയെ സൂക്ഷിച്ചു വീക്ഷിച്ചു. ലജ്ജയും ഏതാണ്ടൊരു ഭയവും അവളുടെ മുഖത്തു തെളിഞ്ഞു കണ്ടു. ആശയും വിശ്വാസവും ആ മുഖത്തു ദ്യോതിച്ചു നിഷ്കപടമായ ആ സുന്ദരവദനം പൂർവ്വാധികം ഭാസ്വത്തായി. ഈ സുന്ദരിയുടെ സ്വഭാവത്തിലും നടത്തയിലും അത്യല്പമാത്രം സംശയം ജനിച്ചുപോയതിനെക്കുറിച്ചു താരാനാഥൻ പശ്ചാത്തപിച്ചു. യഥാർത്ഥമായ സ്നേഹവും പരമാർത്ഥമായ വിശ്വാസവും സദ്ഗുണങ്ങളും സരസ്വതിയിൽ തെളിഞ്ഞുകണ്ട താരാനാഥൻ, "അല്ലയോ! മാന്യസ്ത്രീരത്നമേ! ഞാൻ ഭവതിയുടെ നേർക്ക് ഒരു വലിയ ദ്രോഹം ചെയ്തു. അതിനെക്കുറിച്ചു ഞാനിപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്ന അന്തസ്താപം ജഗദീശ്വരനമാത്രമേ അറിഞ്ഞുകൂട്ടൂ എന്നു ശോകാധിക്യത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

സരസ്വതി — (സാശ്ചര്യം) എന്ത്? ദ്രോഹമോ? അങ്ങു പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം വ്യക്തമാകുന്നില്ല.

താരാനാഥൻ — ആദ്യമാദ്യം ഞാൻ ഭവതിയെ കണ്ടപ്പോൾ ഭവതിയുടെ സൌന്ദര്യം എന്റെ ഹൃദയത്തെ ആകർഷിച്ചു. അതിനാൽ ഞാൻ വീണ്ടും ഭവതിയെ കാണണമെന്നു ആഗ്രഹിച്ചു. ഭവതി എന്റെ ആഗ്രഹത്തെ ഫലോന്മുഖമാക്കിത്തീർത്തു. അതോടുകൂടി എന്റെ ആഗ്രഹം ദുർഗ്രഹീഭവിച്ചു. എന്നാൽ ഏറ്റവുമസിയാതെ അതിന്റെവേരുകളെപ്പറ്റുകയാണുണ്ടായത്. അതിലേക്കുഞാൻ നിർബന്ധനായിഭവിച്ചു. ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഭവതിയെ ദ്രോഹിച്ചതെങ്ങനെയെന്നു മനസ്സിലായല്ലോ: കാന്യേ! ഞാൻ അത്യസ്മരവിഹീനനായ ഒരു കൃതഘ്നനാണ്; ഒരു പ്രകാരത്താൽ മൂഢനുമാണ്, കേവലം നിന്ദ്യനുമാണ്- ഹാ! ഞാനെത്ര ഭീരുവാണ്! ഞാൻ ഇവിടെ ഭവതിയിൽനിന്നും മറച്ചുവയ്ക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല ഞാനെ, ഭവതിയുടെ അന്തർഗ്ഗതമറിയാതെ, ഞാൻ ഭവതിയുടെ പ്രിയദോഷത്തെ മനസാ സ്വീകരിച്ചുപോയി.

"താങ്കൾ പ്രേതയക്ഷിയെ ഭാര്യയായി സ്വീകരിച്ചുവോ!"

എന്നിതുമാത്രമേ അവർക്കു കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. അവളുടെ ഹൃദയംപൊടിഞ്ഞ ധൂളി അവളുടെ പ്രസന്നമുഖത്തെ ഗ്ലാനമാക്കി ചെയ്തു. ഹാ! എന്തൊരു ഭയങ്കരമായ ആ മുഖത്തു നിഴലിച്ചു! കഷ്ടം! താരാനാഥന്റെ ഏതാൻ ചില വാക്കുകളാൽ അവളുടെ അന്തരംഗത്തെ എത്രകണ്ടുപീഡിപ്പിച്ചിരിക്കണം. അതാ അവളുടെമൃദുലമായ തനു, വെയിലിലിട്ട താമരപ്പൂവിനെ തുല്യംവാടിക്കരിയുന്നു!

താരാനാഥൻ—അതേ, ഞാൻ പറഞ്ഞതു പരമാർത്ഥമാണ്. ഈ ഹതഭാഗ്യനായ എന്നെ ഭവതി ആത്മാർത്ഥമായി സ്നേഹിച്ചു. എന്നാൽ എന്റെ ഹൃദയം ഭവതിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വജ്രകഠിനമായിരുന്നു. അഥവാ, ഭവതിയുടെ അനുരാഗദീപം എന്റെ ഹൃദയാന്ധകാരത്തെ നീക്കിയില്ല. മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെയാണെങ്കിലും ഭവതിയെ ഈവിധത്തിൽ ഇച്ഛാഭംഗപ്പെടുത്താനിടയായതിൽ എനിക്കു അതിയായ കണ്ടിതമുണ്ട്. മരണാവധി ആ കണ്ടിതം എന്നെ വിട്ടകലുന്നതുമല്ല എന്നാൽ ഈവിഷയത്തിൽ ഞാൻ അനുഭവിക്കുന്ന മനോവ്യഥ ഭവതിയെ ബാധിക്കാനിടയില്ല. ഭവതിയുടെ പ്രിയസഹോദരിയെക്കാൾമോഹംഭവതിക്കു നിശ്ചയമായുംകണ്ടിതത്തിനു കാരണമില്ലെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. ഭവതി സർവ്വഥാ അനുരൂപനായ ഒരു ഭാഗ്യപുരുഷന്റെ പത്നിത്വത്തെ പ്രാപിക്കണമെന്നാണ് ഈശ്വരമതം. അചിരേണ അതിനു സംഗതിയാകട്ടെ! മേലാൽ നാം തമ്മിൽ ഇപ്രകാരമുള്ള കൂടിക്കാഴ്ചകൂടാതെ കഴിയണമെന്നാണ് എന്റെ അഭിലാഷം. എന്നാൽ ഭവതിയുടെ ക്ഷേമത്തിൽ, ഞാൻ എപ്പോഴും ജാഗ്രൂകനായിരിക്കും. ഭവതിയുടെ പ്രിയസഹോദരിതന്നെയും ആ ഒരു കാര്യത്തിൽ കുറുക്കിട്ടുനതായാൽ ആ സഹോദരി എന്റെ കഠിനകോപത്തിനു പാത്രമാകുന്നതാണ്.

സരസ്വതി ഒരുവിധത്തിൽ മനസ്സിനെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. അവളുടെ മുഖത്തു ആശ്ചര്യം കണ്ട ഭാവങ്ങൾ അല്പാല്പമായി മാഞ്ഞുതുടങ്ങി. പക്ഷേ അവളുടെ കരിംകുവളനയനങ്ങളിൽനിന്നും ഓരോതുള്ളി കണ്ണുനീർ പൊഴിയാതിരുന്നില്ല. അതു അവളുടെ അന്തസ്സാപം പരിഹരിക്കപ്പെട്ടതിന്റെ അടയാളമായിരിക്കാം. അവർ വളരെനേരം മിണ്ടാതെ നിലത്തു ദൃഷ്ടിപതിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. താരാനാഥനും, പുനഃ പ്രസംഗത്തിനു ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല.

സരസ്വതി പെട്ടെന്നു കതിച്ചെഴുനേറ്റുനിന്ന് താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു കണ്ണോടിച്ചു; താരാനാഥൻ തെല്ലൊന്നു ഭയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. ഇല്ലെന്നു വാടിച്ചാൽ ജയം അയാൾക്കു കിട്ടുമെങ്കിൽസൌജന്യബുദ്ധികളായ വായനക്കാരിൽനിന്നുമായിരിക്കും. സന്തോഷം, സങ്കോചം, സന്താപം, സംശയം എന്നിവസരസ്വതിയുടെ

ഹൃദയാന്തരത്തിൽ കടന്ന്, 'കണ്ടമാനം' കാട്ടുന്നുണ്ടെന്ന് അവളുടെ മുഖഭാവത്താൽ താരാനാഥൻ ഗ്രഹിച്ചു. ആ സാധുവിന്റെ പരുങ്ങൽകണ്ടു, സരസ്വതി തന്റെ സ്വതസിദ്ധമായ മധുരമനോഹരസരസ്വതിയെ അയാളുടെ മുമ്പിൽ വെളിപ്പെടുത്തിയതാവിതു് —"ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നത്തെ വിശ്വസിച്ചു. ആ വിശ്വാസം തെറ്റാണെന്നു ഇപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി. എന്റെ മനസ്സിൽ കുടികൊണ്ട മോഹം പരിഛേദിക്കപ്പെട്ടു. എന്റെ ബുദ്ധിഹീനതയെ കരുതി ഞാൻ ഇപ്പോൾ പശ്ചാത്തപിക്കുകയല്ല, ലജ്ജിക്കുകയാണുചെയ്യുന്നതു്. എന്നാൽ എനിക്കു ഇപ്രകാരം ഒരു മണ്ടത്തരം പിണഞ്ഞുവെങ്കിലും, എന്റെ ആശയും ലക്ഷ്യവും കേവലം അസ്ഥാനത്തിലായി എങ്കിലും, ഒരുപ്രകാരത്തിൽ എന്റെ മനസ്സിനു സമാധാനമുണ്ടു്. അങ്ങയുടെ ഹൃദയത്തെ കവർന്നവൾ എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട സഹോദരി അല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ലല്ലൊ. അവൾ ഞാൻതന്നെ. അവളുടെ ഭാവം എന്റെ ഗുണകാംക്ഷിതന്നെ. അതുകൊണ്ടു് എന്റെ സ്നേഹത്തിനു ഭംഗംവരുത്തണമെന്നില്ല. പക്ഷെ. അതിനെ സഹോദരസ്നേഹത്തിൽ രൂപാന്തരപ്പെടുത്തേണ്ട ഒരു ഭാരമുണ്ടു്. ആ ഭാരത്തെ നിവ്വഹിക്കാനുള്ള സാമർത്ഥ്യവും എനിക്കുണ്ടു. അങ്ങും എന്നെ സഹോദരഭാവേന തികച്ചും സ്നേഹിക്കുമെന്നു പറയുകയുണ്ടായല്ലൊ. അതുമതി; അതുകൊണ്ടുഞാൻ തൃപ്തിപ്പെട്ടുകൊള്ളാം. അതുനിമിത്തം എന്റെ മനസ്സിനു സന്തോഷവും സമാധാനവും സിദ്ധിക്കും. അങ്ങു എന്റെ സഹോദരിയിൽ അനുരക്തനായിരിവരം ഞാൻ ഇപ്പോൾ പുറത്തുവിടുകയില്ലെന്നും അങ്ങേക്കു വിശ്വസിക്കാം.

താരാനാഥൻ—അതിൽ എനിക്കു പ്രത്യേകം കൃതജ്ഞതയുമുണ്ടു്. ഭവതിയുടെ സഹോദരിയെപ്പോലും ആ സംഗതി ഇപ്പോൾ തെറ്റിപ്പെട്ടതരുതെന്നാണു് എന്റെ അഭിലാഷം.

സരസ്വതി—ഇല്ല, ഞാനതു് അവളെ അറിയിക്കുകയില്ല, മാടനുമായുള്ള യുദ്ധം അവസാനിക്കുവോളം അങ്ങു് അവളെ ഒരു സഹോദരിയുടെ നിലയിലല്ലാതെ സ്നേഹിക്കാൻപാടില്ലെന്നുള്ളസംഗതി ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ആ യുദ്ധത്തിൽ ദൈവം അങ്ങയെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! മാന്യനായ യുവാവേ! ഈയുള്ളവളെ തീരെ മറന്നുകളയരുതേ! എന്റെ സഹോദരീഭർത്താവാകാൻപോകുന്ന അങ്ങയെ, മറ്റൊരുപ്രകാരത്തിലാണെങ്കിലും, ഈയുള്ളവളും സ്വാത്മനാ സ്നേഹിക്കയും വിശ്വസിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

സരസ്വതിപെട്ടെന്നു തിരോധാനംചെയ്തു. ചിന്താപരമ്പരയിൽനിന്നും വിരമിച്ച താരാനാഥന്റെ മനസ്സു് ഒരുപ്രകാരത്തിൽ സന്തോഷവും ഒരുപ്രകാരത്തിൽ സന്താപവും അനുഭവിച്ചു.

താരാനാഥൻ വിട്ടിയിൽ എത്തി, തന്റെ വിശ്വസ്തഭൃത്യന്മാരായ സിദ്ധസേനനേയും ഉഗ്രസേനനേയും വിളിച്ചു ഇപ്രകാരം ആജ്ഞാപിച്ചു—കാശ്മീരരാജ്യത്തിന്റെ അനന്തരാവകാശിനിയായ പദ്മാവതി എന്ന രാജകുമാരിയെ കൈവശപ്പെടുത്താൻ, അശോകനാഥൻ നിരന്തരയത്നംചെയ്യുവരുന്നുണ്ടെന്നുള്ള സംഗതി നിങ്ങൾക്കറിവുണ്ടല്ലോ. എന്നാൽ അയാളുടെ ഉദ്ദേശം ഫലപ്പെടാതിരിക്കാൻ പരം ശ്രമിക്കണം. അതിനെത്തുടയേണ്ടകടമ നമുക്കുണ്ട്. കാശ്മീരത്തിലെ രാജകുമാരിയെ രക്ഷിക്കാൻ, നേപാളരാജ്യക്കാർക്ക് അവകാശമുണ്ട്. ഈ പട്ടണത്തിലല്ലെങ്കിൽ സമീപസ്ഥലത്തെവിടെയെങ്കിലും രാജകുമാരിയെ ഗ്രഥമായി പാർപ്പിച്ചിരിക്കയാണെന്നുള്ളതിൽ യാതൊരുസംശയവുമില്ല. ആ സ്ഥലം നിങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കണം. സംഗതി രഹസ്യമായിരിക്കയുംവേണം. അങ്ങനെയല്ലെങ്കിൽ ഫലം അനാശാസ്യമായിരിക്കും; വലുതായ അപകടം നേരിട്ടേക്കാം. രാജകുമാരിയെ പുറത്തുകാണിച്ചുകൊടുക്കുന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ നിർബന്ധമായി കൂടെയിരിക്കുകയാണ്. അയാൾക്കു വേറെയും സഹായികളുണ്ടെന്നുവരാം. എന്തായാലും നിങ്ങൾ പദ്മാവതിയെ കണ്ടുപിടിക്കുകതന്നെവേണം. നിങ്ങളുടെ സാമർത്ഥ്യം ഇതിലാണ് അറിയേണ്ടതു്.

സ്വാമിഭക്തന്മാരായ ആ ഭൃത്യന്മാർ താരാനാഥന്റെ ആജ്ഞയെ ഉത്സാഹഭരിതന്മാരായി അംഗീകരിച്ചു് രാജകുമാരിയെ കണ്ടുപിടിക്കാമെന്നു് അവർ സമ്മതിച്ചു.

അദ്ധ്യായം ൨൪.

"നാരി നിമിത്തം പോരിനുവന്നവനാരിഹനീ സഹസാ

.....

.....

യടിപടുതപമടുത്തുതടുത്തുകൊള്ളുകടുത്തമൽപ്രഹരം."

ആഗസ്റ്റുമാസം ൨൰ാംതീയതി രാത്രി ഭയങ്കരമായ കൊടുങ്കാറ്റു് തന്റെ സർവ്വശക്തിയും പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ശ്രീപുരത്തെ മുഴുവൻ പ്രചണ്ഡമാരുതൻ തന്റെ ഭരണത്തിനു വിധേയമാക്കിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മാരുതന്റെ അത്യുഗ്രമായ താഡനത്താൽ പഴയ കെട്ടിടങ്ങൾ പലതും നിലംപതിച്ചു് ധൂളീകൃതമായി ഭവിച്ചു; വന്മരങ്ങൾ അനവധി ചടപടായമാനമായ ഉൽക്കടഘോഷത്തോടെ ഭൂമിയിൽ മറിഞ്ഞു. ആകാശത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ പ്രകാശംപോലും കാണാനില്ല. അന്ധകാരം സർവ്വത്ര പരന്നിരി

ക്കുന്നു. ഒരൊറ്റദീപത്തിന്റെ പ്രകാശംപോലും ശ്രീപുരത്തിൽ ഒരിടത്തുംകാണാനില്ല. പട്ടണമേ അന്ധകാരത്താൽ നിർമ്മിതമാണെന്നു ശങ്കിക്കുമാറു് അതിഭീകരമായ ക്രൂരരൂപം സ്വീകരിക്കിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

മണി പതിനൊന്നു കഴിഞ്ഞിരിക്കും; കോട്ടയെച്ചുറ്റിക്കാത്തുനിൽക്കുന്ന അശോകനാഥന്റെ പടയാളികളൊഴികെ പട്ടണവാസികളായ സകലരും നിദ്രാദേവതയ്ക്കു് അധീനരായിക്കഴിഞ്ഞു. അഥവാ അപൂർവം ചിലർ നിദ്രയ്ക്കു വിധേയരാകാതെയുണ്ടെങ്കിൽ തന്നെയും, പ്രചണ്ഡമാരുതചേഷ്ടകളെ ഭയന്നു് ശയ്യാതലത്തിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂട്ടുകയാണു്. ഭയാനകമായ ഈ വേളയിൽ പൂർണ്ണമായി യുദ്ധവേഷംപൂണ്ടു്, ഭീമമായ ഇരുമ്പുചട്ടയും ഇരുമ്പുകൊണ്ടുള്ള തൊപ്പിയും ധരിച്ചു്, അശ്വാരൂഢനായി ഒരു യുദ്ധവീരൻ കോട്ടയ്ക്കകത്തുള്ള പ്രധാനറോഡിൽക്കൂടി കിഴക്കെ ഗോപുരത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചു യാത്രചെയ്യുന്നു. ആ യോദ്ധാവണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഇരുമ്പുചട്ട പുതിയതാണെങ്കിലും, ആ ക്രൂരരൂപിയെ ജയിക്കാനുള്ള ശക്തി, അതിന്റെ പ്രകാശത്തിനില്ല.

താരാനാഥനായ ആ യുദ്ധവീരൻ, കോട്ടവാതലിനു സമീപം വച്ചു്, അവിടെ ഗാർഡുനിന്നിരുന്നപട്ടാളക്കാരാൽ തടഞ്ഞുനിർത്തപ്പെട്ടു. രാത്രിയിൽ, ഇപ്രകാരം യുദ്ധവേഷം ധരിച്ചു യാതൊരാളേയും അകത്തേക്കും പുറത്തേക്കും അശോകനാഥന്റെ പ്രത്യേകാനുവാദമില്ലാതെ കടത്തിവിടാൻ പാടില്ലെന്നാണു് ഏർപ്പാടു്. ഈ ഏർപ്പാടു താരാനാഥനു കാലേക്കൂട്ടി അറിയാമായിരുന്നു. എന്നിരുന്നിട്ടും അയാൾ അതുവഴി കടന്നുപോകാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടതു്, അശോകനാഥന്റെ പാളയത്തിൽവച്ചു അയാളാൽനൽകപ്പെട്ട മുദ്രമോതിരം തന്റെ കൈവശത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടാണു്. അംഗുലീയം കണ്ടപ്പോൾത്തന്നെ പട്ടാളക്കാർ ബഹുമാനപൂർവം താരാനാഥനു വഴിമാറിക്കൊടുത്തു. കോട്ടവാതലും കഴിഞ്ഞു താരാനാഥൻ നേരേ കിഴക്കോട്ടുതന്നെ യാത്രയായി. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ പട്ടണം കഴിഞ്ഞു വിശാലമായ മൈതാനത്തിൽകയറി. വൃക്ഷശൂന്യമായ ആ മൈതാനത്തിൽ, തന്റെഗതിയെ രോധിക്കാൻ യാതൊരു ശക്തിയും ഇല്ലെന്നുള്ള അഹങ്കാരത്തോടുകൂടി കൊടുങ്കാറ്റു് അലച്ചടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. താരാനാഥന്റെ വലത്തെ കൈയിൽ നിണ്ടകുന്തവും ഇടത്തേ കൈയിൽ പരിചയും ഉണ്ടു്. അരയിൽ വലത്തുഭാഗത്തു ഖഡ്ഗം തൂക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇടത്തുവശത്തു് കാരിരിമ്പുകയിട്ടുണ്ടു്. താരാനാഥന്റെ ഇപ്രകാരം കരുതിക്കൂട്ടിയുള്ള സജ്ജീകരണത്തോടുകൂടിയ യാത്ര പ്രേതയക്ഷിയുടെ മാടനെ അന്വേഷിച്ചല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനുമല്ലെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

മാട്ടനുമായി യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനു പറ്റിയ സന്ദർഭം ഇതുതന്നെ. നിനയ്ക്കുമ്പോഴും ഭയം ജനിക്കുന്ന ഈ അസാധാരണയുദ്ധത്തിനു് ഉചിതമായ രാത്രി ഇതല്ലാതെ വേറേ ഇല്ല. ഭയജനകമായ ഈ നിശീഥിനിക്കും നടക്കാൻപോകുന്ന യുദ്ധത്തിനുംതമ്മിലുള്ള പൊരുത്തം നിരാക്ഷേപമാണു്. ഭൂതപ്രേതപിശാചുക്കളുടെ ക്രൂരകിലിപോലുള്ള ഒരു അവിച്ഛിന്നരവം, പ്രചണ്ഡമാരുതഭേരാനാദാശകളിലും മാറ്റൊലിക്കൊള്ളുന്നു. പ്രളയകാലത്തു സമുദ്രം തീരങ്ങളെ ആക്രമിക്കുമ്പോൾ സംഭവിക്കാവുന്ന കോലാഹലം സർവ്വത്ര മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ആകാശചുംബികളായ ഗോപുരങ്ങളും അത്യുന്നതസൌധങ്ങളും അസ്ഥിരാരബന്ധത്തോടു് അഹങ്കാരപൂർവ്വം മുട്ടിനില്ക്കുന്നു. മൈതാനഭാഗങ്ങളിലുള്ള കാട്ടുകൂറ; അനേകായിരം അശ്വഭടന്മാരുടെ യാത്രാഘോഷത്തെ പ്രതിധ്വനിപ്പിക്കുന്നു. കളവു്, കൊലപാതകം തുടങ്ങിയുള്ള നിഷിദ്ധകർമ്മങ്ങൾക്കു, ദുഷ്ടമനസ്കന്മാരെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രത്യേകശക്തി ഈ നിശീഥിനിക്കുണ്ടു്. യക്ഷിപ്രേതാദി ദുർദ്ദേവതകളും സൈരസഞ്ചാരം ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു് ഇപ്രകാരമുള്ള നിശാകാലങ്ങളിലായിരിക്കും. നീചമായ ആഭിചാരങ്ങളിൽ പ്രേരിതരായ ദുഷ്ടന്മാർ ശ്മശാനങ്ങളിലും മറ്റും ചെന്നു തങ്ങളുടെ ക്രിയകൾ നടത്തുന്നതിനും ഇങ്ങിനെയുള്ള രാത്രികളെ ഏറ്റവും പറ്റിയ്ക്കുള്ളവയായിരിക്കും.

താരാനാഥൻ തന്റെ യാത്രയുടെ അന്തു കിഴക്കോട്ടാണെന്നു പൂർവ്വം പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലൊ. അയാൾ ഈ രാത്രിയുടെ ഭയങ്കരതയിൽ ചഞ്ചലഹൃദയനായി എന്നുപറഞ്ഞുകൂടാ. അഥവാ അല്പംഭയം അയാളെ ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നിരുന്നാൽ തന്നെയും താൻ ഇതേവരെവിശ്വസിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ദേവതയെ നേരിൽകണ്ടു തന്റെ സംശയനിവൃത്തി വരുത്തണമെന്നുള്ള ആശ അതിനെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈശ്വരനാമങ്ങളെ അടിക്കടി ഉരുവിടുന്നുണ്ടു്. മാടനെ കണ്ടു മുട്ടുകയാണെങ്കിൽ സംഭവിക്കാനിരിക്കുന്ന യുദ്ധത്തിൽതന്നെ സഹായിക്കണമെന്നു ദൈവത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനിടയിൽ പ്രേതയക്ഷിയുടെ വിചാരവും അവളുടെ ദിവ്യമായ സൌന്ദര്യപൂരവും അയാളുടെ മനസ്സിൽ സ്ഥലം പിടിക്കുന്നു. സരസ്വതിയുടെ പരിശുദ്ധമായ സൌകുമാര്യവും അവളുമായി ഒടുവിൽ നടത്തിയ സംഭാഷണവും അവളുടെ അഭ്യർത്ഥനയും ചിലപ്പോഴെല്ലാം അയാളുടെ സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. ഇടയ്ക്കിടക്കു സരസ്വതീപ്രേതയക്ഷികളുടെ സൌന്ദര്യാതിശയത്തെ താരതമ്യവിവേചനം ചെയ്യുക എന്നൊരു ജോലിക്കൂടി നിർവ്വഹിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ അങ്ങനെ യാത്രചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കെ, ആകാശത്തിൽ മേഘപടലം അല്പാല്പം മാഞ്ഞു തുടങ്ങുകയും അവിടവിടെ

നക്ഷത്രങ്ങൾ പ്രകാശിക്കുകയും ചെയ്തു അന്ധകാരത്തിന്റെ കാഠിന്യം മാറി. പരിസരങ്ങൾ ഏതാണെന്നോ കാണാമെന്ന നിലയായി. ദൂരസ്ഥിതങ്ങളായ വൃക്ഷങ്ങൾ വ്യക്തമായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും കാണുന്നതു വൃക്ഷങ്ങളെയാണെന്നു താരാനാഥൻ ബോധിച്ചു. അയാൾ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ഇരുമ്പുചട്ട, നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ആ ചെറിയ വെളിച്ചത്തിൽ ഈഷജ്ജ്വലിതമായി ഭവിച്ചു. കാറ്റിന്റെ കാഠിന്യവും കുറഞ്ഞു. ആ മൈതാനം പ്രശാന്തമായി ഭവിച്ചു. ആ അവസ്ഥയും ഏകാകിയായ ഒരു സാമാന്യപഥികന് ഭയജനകമാണെന്നു തന്നെ പറയാം. കൃത്യം മുക്കാൽമണിക്കൂർ യാത്രചെയ്തതിനാൽ അയാൾ കുതിരയെ നിർത്തി താഴെയിറങ്ങി; സമരത്തിന്റെ ജയലബ്ധിക്കായി ഭക്തിപൂർവ്വം ഈശ്വര പ്രാർത്ഥനനടത്തി. അരക്കച്ച അഴിച്ചു മുഖംതുടച്ചു, യുദ്ധമദ്ധ്യേ വേർപെടാതിരിക്കുന്നായി ഇരിമ്പുതൊപ്പി തലയിൽ നല്ലപോലെ ബന്ധിച്ചു. പരിച ഇടതുകൈയിൽ മുറുകെപ്പിടിച്ചു; ഖഡ്ഗം ഉറയിൽനിന്നും ഊരി തുടച്ചു വെടിപ്പാക്കി വീണ്ടും ഉറയിലിട്ടു, കുന്തം വലത്തുകൈയിൽ ബലമായി പിടിച്ചു. ഈവക സജ്ജീകരണങ്ങൾക്കുശേഷം രണ്ടാമതും കുതിരപ്പുറത്തുകയറി, മാടന്റെ വരവ് അത്യുൽകണ്ഠയോടെ പ്രതീക്ഷിച്ചുനിന്നു. അല്ലയോ പ്രേതയക്ഷി ഹേ! ജഗന്മോഹിനീ! ഭവതിയുടെ വഞ്ചനാചാതുര്യത്തിനൊരു വിദൂനമസ്കാരം! നിഷ്കാപട്യനായ ആ പരമശ്രദ്ധാലു, ലോകപരിചയം വേണ്ടപോലെ സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ആ യുവാവായ താരാനാഥൻ അഹോ! എന്തൊരുവിപരീതം—അതാ ഈ അവസരത്തിലും ഭവതിയെത്തന്നെ ചിന്തിക്കുന്നു! ഭവതിയുടെ നാമാക്ഷരത്തെ, പ്രേമപൂർവ്വം അതാ നിഷ്കളങ്കമായ ഭക്തിയോടുകൂടി ധ്യാനിക്കുന്നു!

അതാ, ഒരു കുതിരയുടെ കൊളമ്പിന്റെ ശബ്ദം താരാനാഥന്റെ കർണ്ണേന്ദ്രിയത്തെ ആകർഷിക്കുന്നു! നൊടിക്കിടയിൽ ആ ശബ്ദം അയാളെ സമീപിക്കുന്നു. ഉന്നതവും ബലിഷ്ഠവും കറുത്ത നിറത്തോടുകൂടിയതുമായ ഒരു മഹാശ്വവും, അതിൽ ആരോഹണം ചെയ്തിരിക്കുന്ന, നിലനിറവും യുദ്ധവേഷംധരിച്ചും ഉള്ള ഒരു ഭയങ്കരസത്വവും താരാനാഥന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. ധീരശിരോമണിയായ താരാനാഥൻ, ഇതാ കുന്തമുയർത്തി മുമ്പോട്ടു കുതിക്കുന്നു. മനുഷ്യാതീതശക്തിയുള്ള മാടൻ ഒന്നു നടുങ്ങിയെങ്കിലും ചിരട്ടകുടഞ്ഞിടുന്ന ശബ്ദത്തിൽ ഒരു ചിരിയോടുകൂടി താരാനാഥന്റെ നേർക്കു പായുന്നു!

രണ്ടു സമുദ്രങ്ങൾതമ്മിൽ എന്നപോലെയും, രണ്ടു പർവ്വതങ്ങൾതമ്മിലെന്നപോലെയും, രണ്ടു മദഗജങ്ങൾ തമ്മിലെന്നപോലെ

യും. മാടനും താരാനാഥനും തമ്മിൽ പിന്നിട്ട് അവിടെ നടത്തിയ സമരം വാഗ്ദോഷമല്ലതന്നെ. ആ അർദ്ധരാത്രിയിൽ പ്രേക്ഷകനമാരായിട്ടാരെങ്കിലും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ആ സമരം, അന്ധകടാഹഭേദനശങ്കയെ അവരിൽ ജനിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. ഇതിനിടയ്ക്കു താരാനാഥന്റെ കുന്തം നുറുങ്ങി ദൂരത്തെറിക്കപ്പെടുകയും ആ സ്ഥാനം ഖഡ്ഗം വഹിക്കുകയും ചെയ്തു. മാടന്റെ ഗദയ്ക്ക് ഖഡ്ഗത്തോട് എതിർക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. അതാ ഗദ അടിക്കവച്ചൊടിഞ്ഞു! അകലെത്തെറിക്കുന്നു! ചെപ്പുകടത്തിൽ പാറക്കല്ലുകൾ പെറുക്കിയിട്ട് കുന്നിൽ നിന്നും കീഴ്പോട്ടുരുട്ടിയാലുണ്ടാകുന്ന ശബ്ദത്തിൽ ഭീതിച്ചുകൊണ്ടു മാടൻ നിലത്തു കുതിക്കുന്നു. പിറകിൽനിന്നും ഒരു ഗദാതാഡനം താരാനാഥശിരസ്സിൽ പതിക്കുന്നു! അഹോ! ധീരശൂരനായ ആ യുവാവു് ഭൂമിദേവിയെ ചുംബിക്കുന്നു. അയാളുടെ കുതിര വിരണ്ടോടി മറയുന്നു.

മാടൻ, താരാനാഥന്റെ സമീപത്തുചെന്നു പരിശോധിച്ചു മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു വെളിപ്പെട്ടു. നഷ്ടപ്രജ്ഞനായി കിടക്കുകയാണെന്നു മനസ്സിലായി. തന്റെ കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ഡപ്പിയുറന്ന് താരാനാഥന്റെ നാസികാഗ്രത്തോടടുപ്പിച്ചു. താരാനാഥൻ കണ്ണുതുറന്നു ചുറ്റും നോക്കി; മാടനെക്കണ്ടു വിണ്ടും കണ്ണുകളടച്ചു. ഭയംകൊണ്ടു കണ്ണടയ്ക്കുകയല്ല ചെയ്തതു്. തന്നെ ചതിയാൽ തോല്പിച്ച ആ ദുർദ്ദേവതയെ ദർശിക്കാനുള്ള വൈമുഖ്യത്താൽ അപ്രകാരം ചെയ്തതാണു്. നിന്ദ്യമായ ചതിപ്രയോഗത്താൽ താൻ പരാജിതനാക്കപ്പെട്ടതിൽ അയാൾക്കു് അശേഷം സങ്കോചമോ കുണ്ഠിതമൊ തോന്നിയില്ല. എന്നാൽ ഈ പരാജയം മൂലം പ്രേതയക്ഷി, ആ സൌന്ദര്യവതിയായ തരുണീരത്നം ആജീവനാന്തം മാടന്റെ അടിമത്തത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടേണ്ടിവന്നുവല്ലോ എന്നോർത്തു ആ പരോപകാരിയായ യുവാവു് അതീവ ദുഃഖിച്ചു. അതേനിമിഷത്തിൽതന്നെ ആ ദിവ്യസുരൂപിണി തനിക്കു നഷ്ടമായി ഭവിച്ചതിനെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചു പരിതപിച്ചു. ആ യുവതിയുടെ അന്യാദൃശമായ സൌഭഗമാധുര്യം വനപുഷ്പമായിഭവിച്ചതിൽ സഹതാപവും അനുകമ്പയും അയാളിൽ ഉണ്ടായി.

ഗദ്ഗദസ്വരത്തിൽ മാടൻ പ്രസംഗിച്ചുതുടങ്ങി—"ഹേ ഉദാത്തനായ മനുഷ്യാ! നിന്റെ ദേഹവും ദേഹിയും ഇപ്പോൾ എനിക്ക് അധീനങ്ങളായിരിക്കുന്നു. നിന്റെ ബുദ്ധിഹീനതകൊണ്ടാണു നീ എനിക്ക് അടിമയായിഭവിച്ചതു്. നിന്റെ നിത്യമായ ആത്മാവും അനിത്യമായ ജഡവും നിന്റെ മൌഢ്യത്താൽ എനിക്കു സ്വായത്തങ്ങളായതാണു്. പ്രേതയക്ഷിയിലുള്ള അനുരാഗത്താലല്ലാതെ, വലസ്നേഹത്താലല്ല നീ എന്നോടു നേരിടാൻവന്നതു്. അനു

രാഗമാകട്ടെ സ്വാർത്ഥതയുടെ ഫലമാണ്. സ്വാർത്ഥം യാതൊന്നിലും വിജയം സിദ്ധിക്കയുമില്ല. അതുകൊണ്ടാണു നീ പരാജിതനായത്. ജ്ഞാനനിഷ്ഠന്മാരായ മഹാത്മാക്കളും യഥാർത്ഥകർമ്മികളും എന്നെ ജയിക്കാൻ ശക്തിയുള്ളവരാണ്. എന്തുകൊണ്ട്? അവർക്കു സ്വാർത്ഥമില്ല. ഈ സൂക്ഷ്മരഹസ്യം മനുഷ്യരിൽ അധികംപേരും മനസ്സിലാക്കിയിട്ടില്ല. പ്രേതയക്ഷിയെ സഹോദരഭാവേന സ്നേഹിച്ചു നീ എന്നോടു യുദ്ധത്തിനു വന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ നിനക്കു പരാജയം പറയുകയില്ലായിരുന്നു.

താരാനാഥൻ—മൂഢനായ മാടാ! ഞാൻ നിന്നെ അശേഷം ഭയപ്പെട്ടുന്നില്ല. അയോഗ്യനായ നിന്റെ പ്രസംഗം എനിക്കു കേൾക്കണ്ടാ. അധർമ്മിഷ്ഠനായ നീ എന്നെ ചതിയാൽ പരാജിതനാക്കി. നിചന്മാരായ ഒരു ക്രൂരന്മാർ മനുഷ്യരിൽ മാത്രമേ ഞാൻ അതു കണ്ടിട്ടുള്ളൂ. ഒരു ദേവതയായ നീ ഈ നീചകർമ്മത്തിനു വശംവദനാകുമെന്നു ഞാൻ അല്പംപോലും വിശ്വസിച്ചിരുന്നില്ല. ആ വിശ്വാസം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ, നിന്നെക്കാൾ തടിമാടന്മാരായ പത്തുമാടന്മാർ ഒന്നിച്ചു ശ്രമിച്ചാലും എന്നെ തോല്പിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. സ്വാർത്ഥതയെപ്പറ്റിയുള്ള നിന്റെ ഉദ്ബോധനത്തിൽ ഏതാണ്ടു വാസ്തവമില്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ നിനക്ക് ആ ഉദ്ബോധനത്തിന് എന്തു യോഗ്യതയാണുള്ളതു്? എടാ! മാടാ! നീതന്നെ സ്വാർത്ഥതയുടെ ക്രീതദാസൻ സ്വാർത്ഥത്തെപ്പാലിക്കാനായിട്ടല്ലേ, ആ സാധുയുവതിയുടെ പവിത്രമായ ജീവിതത്തെ നീ നശിപ്പിക്കുന്നതു? അപ്രകാരമുള്ളനീ, വൻകള്ളൻ സത്യത്തെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗിക്കുന്നതുപോലെ, സ്വാർത്ഥത്തെപ്പറ്റി ഉപദേശംചെയ്യാൽ അതിൽ എന്തൊരു ബഹുമാനമാണുള്ളതു്? അതോ ഇരിക്കട്ടേ; അനുരാഗം സ്വാർത്ഥതയുടെഫലമാണെന്നു പ്രസംഗിച്ചനീ ഒരു മൂഢനല്ലേ? അനുരാഗത്തിനും സ്വാർത്ഥതയ്ക്കും വല്ല സംബന്ധവുമുണ്ടോ? അനുരാഗത്തിന്റെ ദിവ്യതയെവിടെ? സ്വാർത്ഥത്തിന്റെ ദൈഷ്ട്യമെവിടെ? നിർമ്മലമായ പ്രേമമാണ് അനുരാഗമെന്നും പ്രേമമില്ലാത്തവനു ഭക്തിയും ഭക്തിയില്ലാത്തവനു മുക്തിയുമില്ലെന്നും മൂഢനായമാടാ! ധൃഷ്ടത്തിൽ നീ ഗ്രഹിക്കുക! നിന്റെ ചതിപ്രയോഗതാഡനത്താൽ മനസ്സും ശരീരവും തളർന്നിരിക്കുന്നു എനിക്ക് ഇപ്പോൾ ഇതിനെപ്പറ്റിവിസ്തരിച്ചു പറവാൻ ശക്തിയില്ല. ഒരു സംഗതിക്കുടെ ഞാൻ നിന്നെ ഓർമ്മപ്പെടുത്താം. നിന്നിൽ നിന്നുംഎന്തെല്ലാം ഹിംസകൾ എനിക്കു നേരിട്ടാലും, നിശ്ചയമായും ഞാൻ നിന്നെ ഭയപ്പെട്ടുകയില്ല.

മാടൻ—നിന്റെധിക്കാരവാക്കുകൾക്കു കഠിനമായശിക്ഷ ഞാൻ കരുതിയിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ നിന്നെ ചതിയാൽ പരാജിതനാക്കി

യെന്നും അതു ഹേതുവാൽ ഞാൻ അധമ്മിഷ്ഠനാണെന്നും, നീ ജല്പിച്ചുവല്ലോ. ശത്രുവിനെ തോല്പിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നവൻ അതിലേക്കു ശ്രമിക്കുകയല്ലാതെ, താൻ ശ്രമിക്കുന്നവഴി ന്യായമോന്യായരഹിതമോ എന്നു പരിഗണനം ചെയ്യുകയില്ല. വെട്ടാൻവരുന്ന പോത്തിനെ കനത്ത തടിയെടുത്തടിക്കുന്നതു് അധമ്മമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചുംകൊണ്ടു്, പോത്തിന്റെ നേരേ അതിന്റെ പ്രവൃത്തിയെ അനുകരിച്ചു് തലയും കുനിഞ്ഞു പായാൻചെന്നാൽ ഫലമെന്തായിരിക്കും? ആയുധവുമേന്തി നിന്റെ നേരിൽനിന്നു പൊരുതാൽ ജയം കിട്ടുകയില്ലെന്നു് എനിക്കു തീച്ചയായി. ഉടനേ ജയംകിട്ടാനുള്ള മാർഗ്ഗത്തിൽ ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചു; ജയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ കാരണത്താൽ ഞാൻ അധമ്മിഷ്ഠനാണെന്നുവരുമോ? അതുപോകട്ടെ! നീ ഇപ്പോൾ എനിക്കു് അടിമയായിത്തിന്നിരിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—ശരി; എനിക്കു നിന്റെ അടിമത്തത്തിൽനിന്നും മോചനമുണ്ടോ? ഇല്ലെങ്കിൽ എന്റെ ഭാവി എന്താണു്? അതുപറയുക!

മാടൻ— ഉണ്ടു്, നിനക്കു മോചനമുണ്ടു്. എന്റെ ചിലനിബന്ധനകൾക്കു വഴിപ്പെടാമെങ്കിൽ നിനക്കു മോചനമുണ്ടാകും.

താരാനാഥൻ—(സന്തോഷത്തോടെ) നിബന്ധനയോ? എന്താണതു്? (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി) തടിൽപ്രേതനെക്കൊണ്ടു് അനുസരിപ്പിച്ചതുപോലെയുള്ള നിബന്ധനയാണെങ്കിൽ അതിനു വഴിപ്പെടാൻ എനിക്കു മനസ്സില്ലെന്നുകൂടി ആദ്യമേ പറഞ്ഞേക്കാം.

മാടൻ—മിണ്ടരുതു്; ഞാൻ പറയുന്നതു മുഴുവൻ കേൾക്കുക! ഞാൻ പറയുന്ന നിബന്ധനയെ നീ, അനുസരിച്ചാൽ നിനക്കും പ്രേതയക്ഷിക്കും പൂർണ്ണമോചനം സിദ്ധിക്കും.

താരാനാഥൻ—നിന്റെ വാക്കുകളിൽ എനിക്കു സന്തോഷവും സന്താപവും ഉണ്ടാകുന്നു; വിശ്വാസവും ജനിക്കുന്നു. എന്നാൽ നിബന്ധന യാതൊന്നാണെന്നറിയാതെ ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.

മാടൻ—മനുഷ്യാ, അതൊന്നും എനിക്കു കേൾക്കേണ്ടാ. എന്റെ നിബന്ധനയിതാണു്. ഇനി ഒരാഴ്ചകൂടി കഴിഞ്ഞാലുടനെനീ നിന്റെ നാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെടണം. മേലാൽ നീ പ്രേതയക്ഷിയെ ദർശിക്കാൻ പാടില്ല. സരസ്വതിയെ നിന്റെ നാട്ടിലേക്കുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകണം. ഒരുകൊല്ലത്തേക്കു കാശ്മീരത്തിലെ രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ നീ പ്രവേശിക്കയുമരുതു്.

താരാനാഥൻ—എന്റേയും പ്രേതയക്ഷിയുടെയും സ്വാതന്ത്ര്യലാഭത്തിനു് നീ പറയുന്ന നിബന്ധന ഇതാണോ? എന്റെ അന്തസ്സിനും സ്ഥിതിഗതികൾക്കും ഹാനികരമല്ലാത്തതും എന്റെ ആ

ത്തമാവിന് അഭിമാനക്ഷയകരമല്ലാത്തതുമായ നിന്റെ ഏതൊരു നിബന്ധനയും ഞാൻ അംഗീകരിക്കാം. എന്നാൽ സരസ്വതിയെ ഞാൻ എന്റെ നാട്ടിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതെങ്ങനെ? അവർ ക്ഷേത്രപരിചാരികയല്ലേ? അവളുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പ്രതിജ്ഞ അപ്രകാരമാണല്ലോ.

മാടൻ — ആ പ്രതിജ്ഞ നിറവേറ്റിക്കഴിഞ്ഞു. ദൈവം ആ ദാസ്യവൃത്തിയിൽനിന്നും അവളെ മോചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അവർ സ്വതന്ത്രയാണ്.

താരാനാഥൻ — എന്നാൽ അവളുടെ താമസസ്ഥലം എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടല്ലോ. അവളെ കണ്ടുമുട്ടുന്നതെങ്ങനെ? മാത്രമല്ല, എന്റെ ഒന്നിച്ചു നേപാളത്തേക്കു പോരാൻ അവർക്കു സമ്മതമില്ലെന്നുവന്നാൽ ഞാൻ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്?

മാടൻ — ആവക സംശയങ്ങൾക്കൊന്നും അടിസ്ഥാനമില്ല. സകലതും നിന്റെ ഉദ്ദേശംപോലെ തന്നെ സാധിക്കും. എന്റെ നിബന്ധനകളെ നീ സ്വീകരിച്ചുവോ? അതു കേൾക്കട്ടെ!

താരാനാഥൻ നിബന്ധനകൾക്കു വഴിപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ ഈ സംഗതികൾ പ്രേതയക്ഷിയെ ആരാണു ധരിപ്പിക്കുന്നതു്?

മാടൻ — നാംതമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടിയതുമുതൽ ഇതേവരെയുള്ള സംഭവങ്ങളും നമ്മുടെ നിബന്ധനയും ഇതിനകം അവർ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കും. നിബോധക്ഷയത്തോടെ നിലത്തുവീണപ്പോൾ അവർ വാവിട്ടു നിലവിളിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ നിന്റെ ഭാവിശ്രേയസ്സിനായി ഈശ്വരസന്നിധിയിൽ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്.

മാടൻ, ഉടനടി കതിരപ്പുറത്തുകയറി തിരോധാനംചെയ്തു. താരാനാഥൻ, തനിക്കുനേരിട്ട പരാജയത്തെയും മാടന്റെ ചതിപ്രയോഗത്തേയും മാറും പാറി ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു് അവിടെത്തന്നെ കിടന്നതേയുള്ളു. മാടൻ യുദ്ധത്തിൽപരാജിതനാകാനിടയായഘട്ടത്തിൽ പിൻഭാഗത്തുനിന്നും പ്രഹരം ഏല്പിച്ചതു മാടന്റെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്ന മറ്റൊരു ദേവതയായിരിക്കുമെന്നാണ് അയാൾ സംശയിച്ചതു്. പ്രഹരത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചപ്പോൾ അതിന്റെ ദുസ്സഹമായ വേദന അയാളെ പരവശനാക്കിത്തീർത്തു. ആ ക്ഷീണത്തോടുകൂടി നിദ്രാധീനനാവുകയാണുണ്ടായതു്.

നിദ്രയിൽനിന്നും ഉണർന്നുനോക്കിയതു്, തന്റെ സമീപത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അത്യന്ത സൌന്ദര്യവതിയായ ഒരു യുവതീരത്നത്തിന്റെ മുഖപത്മത്തിലാണ്. നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ആ മങ്ങിയവെളിച്ചത്തിലും, സപ്രകാശസ്ഥിതയായ ആ സുകുമാരി കേവലം അപരിചിതയല്ലെന്ന് അയാൾ ബോധിച്ചു- എന്നാൽ ആരാണെന്നതികച്ചും മനസ്സിലാക്കാൻ അയാൾക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. തന്റെ പ്രേ

മനുഷ്യസ്ത്രീയായ പ്രേതയക്ഷിയാണോ എന്നു സംശയിച്ചു. ആ മാത്രയിൽ അയാൾ അനുഭവിച്ച പരമാനന്ദം വാചാമഗോചരമാണ്. പക്ഷേ ആ അനുഭവം ക്ഷണഭംഗുരമായി കലാശിച്ചു. പ്രേതയക്ഷിയുടെ മുഖമല്ല താൻ കാണുന്നതെന്ന് അയാൾക്കു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. ചെന്താമരയൊത്ത ഈ മുഖത്തിനും ശ്യാമളകോമളമായ പ്രേതയക്ഷിവദനത്തിനും തമ്മിൽ വളരെ അന്തരമുണ്ട്. എന്നാൽ സരസ്വതിയെയാണോ താൻ നോക്കുന്നതെന്ന് അയാൾ സന്ദേഹിക്കുകയും അല്ലെന്ന് അയാളുടെ ഹൃദയം ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. സരസ്വതിയുടെ ദിവ്യവും പരിശുദ്ധവുമായസൌന്ദര്യമല്ല; ഭവ്യവും പ്രശാന്തഗംഭീരവുമായ സൌന്ദര്യമാണ് ഈ മുഖത്തു താരാനാഥൻ കാണുന്നത്.

താരാനാഥൻ ഇപ്രകാരം ഓരോന്നു ചിന്തിച്ചു സംശയനിവൃത്തി ഉണ്ടാകാതെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, അസാധാരണ സൌന്ദര്യവതിയായ ആ യുവതി, "മാന്യനായ യോഗിവര്യാ! അങ്ങയുടെ ഈ അവസ്ഥയുടെ കാരണമെന്താവാം? ദേഹത്തിൽ വല്ലപരുക്കും പറ്റിയിട്ടുണ്ടോ? ശിഥിലിച്ചുകിടക്കുന്ന ഈ കന്തത്തിന്റെയും ഗദയുടെയും കഷണങ്ങളാം എന്നിൽ ഒരു വല്ലാതായ ഭീതിയെ ജനിപ്പിക്കുന്നു." എന്നിങ്ങനെ തന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ സ്നേഹാർദ്രതയെ വെളിപ്പെടുത്തി പ്രവചിച്ചു.

താരാനാഥൻ — മാന്യേ! ഭവതി ആരാണെന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. എന്നാൽ കേവലം അപരിചിതമായമുഖമല്ല ഞാൻകാണുന്നതെന്ന് എന്റെ ഹൃദയം പറയുന്നുണ്ട്. ഭവതിയുടെ സ്നേഹമനോജ്ഞതമായ വാക്കുകളിൽ എനിക്ക് അതിയായ കൃതജ്ഞതയുണ്ട്. എനിക്കു പരുക്കൊന്നും പറ്റിയിട്ടില്ല. എന്നാൽ ദേഹം സകലം ഒരു വേദനയുണ്ട്. തജ്ജന്യമായ ക്ഷീണവുമുണ്ട്. ഈ സ്ഥലത്തു ബലിഷ്ഠനായ ഒരു ശത്രുവിനോടു നേരിടേണ്ടിവന്നു. ശത്രു പരാജിതനാകാറായ ഘട്ടത്തിൽ അയാളുടെ സഹായിയായ ഒരജ്ഞാതപുരുഷൻ ഞാൻ അറിയാതെ എന്റെ പിറകിൽവന്ന് ഒരു കട്ടിയുള്ള സാധനംകൊണ്ട് എന്റെ ശിരസ്സിൽ പ്രഹരിക്കയും ആ ചതിപ്രയോഗത്താൽ ഞാൻ രുധിരപ്പുറത്തുനിന്നും മൂർഛിച്ചു നിലത്തുവീഴുകയുംചെയ്തു. ഇപ്പോൾ എന്റെ ക്ഷീണത്തിനു അല്പം കുറവുണ്ട്. അവിചാരിതമായ ഒരു ഉന്മേഷം എന്നെ ബാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

താരാനാഥൻ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. യുവതിയുടെ മുഖത്തു വീണ്ടും വീണ്ടും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

യുവതി — അങ്ങയുടെ രുധിരമെ കാണാനില്ലല്ലോ. അതു വിരണ്ടോടിയിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ ആ നിൽക്കുന്ന കുതിര ഭവതിയുടേതായിരിക്കാം.

യുവതി—അതേ; അത് എന്റേതാണ്- അങ്ങേയ്ക്ക് ആവശ്യമുള്ള പക്ഷം ഈ കുതിരയെ ഉപയോഗിക്കുന്നതു് എനിക്കു സന്തോഷമാണ്. എനിക്കു ശ്രീപുരത്തു പോയാൽമതി. ശ്രീപുരം ഇവിടെ അടുത്താണെന്നാണ് എന്റെ അന്വേഷണത്തിൽ അറിഞ്ഞതു്. ഞാൻ നടന്നുപൊയ്ക്കൊള്ളാം.

താരാനാഥൻ—ഒരു മുക്കാൽമണിക്കൂർ സാവധാനത്തിൽ യാത്രചെയ്താൽ ശ്രീപുരത്തിലെത്താം. ഇവിടെ ഭവതിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടായിട്ട് ഒട്ടുവളരെ സമയം കഴിഞ്ഞിരിക്കണം.

യുവതി—ഇല്ല,ഏതാണ്ടു പത്തുമിന്നിട്ടിൽക്കൂടുതലായിട്ടില്ല. അങ്ങു നഷ്ടപ്രജ്ഞനായി കിടക്കുകയാണെന്നു സംശയിച്ചു ഞാൻ കുതിരയെ നിർത്തിയിറങ്ങിയതാണ്. എന്റെ ഉപയോഗത്തിനായി സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള വെള്ളം കുറെ പകർന്നു മുഖത്തു കുടഞ്ഞതിനുശേഷമാണ് അങ്ങു കണ്ണുതുറന്നു നോക്കിയതു്.

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ സ്നേഹപൂർവ്വകമായ ശീതോപചാരത്തിനു ഞാൻ നന്ദി പറയുന്നു. എന്തൊരു പ്രത്യുപകാരമാണു ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതു്? എന്തെങ്കിലും ഭവതി എന്നിൽനിന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ഞാൻ അതു നിർവ്വഹിക്കാൻ സന്നദ്ധനാണ്. ഈ ഭയങ്കരമായ രാത്രിയിൽ ഭവതി പരസഹായം കൂടാതെ ഏകാകിനിയായി സഞ്ചരിക്കുകയാണോ എന്നൊരു ചോദ്യത്തിനു് അന്തം വിടിക്കുമല്ലോ,

ഈ അവസരത്തിൽ താരാനാഥന്റെ വൃദ്ധയായ ഒരു പൂർവ്വസ്മരണ ബാധിച്ചു. അയാൾ യുവതിയുടെ ആപാദമസ്തകം ഒന്നു രണ്ടു മൂന്നാവൃത്തി കണ്ണോടിച്ചു. അതിന്റെ ഫലമായി ഒരു സംശയമുദ്ര അയാളുടെ മുഖത്തുപതിഞ്ഞു.

യുവതി— (അല്പം ഒരു വല്ലായ്മയോടെ) എന്താണ് ഒരു സംശയം?

താരാനാഥൻ—ഇല്ല, സംശയിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ കണ്ട വിഗ്രഹം ഇതു തന്നെ. ഈ രൂപം ഒരിക്കൽ കണ്ടാൽ ഒട്ടുകാലം കഴിഞ്ഞിട്ടുപോലും മറക്കാൻ കഴിയുമോ? ഈ ഉഗ്രായ ഹൃദയശൂന്യതയിൽ പതിഞ്ഞാൽപിന്നെ മായുന്നതാണോ?

താരാനാഥൻ പിന്നെയും പിന്നെയും ഒരു പുണ്യവിഗ്രഹത്തെ എന്നപോലെ ഉറ്റുനോക്കുകയാൽ ആ യുവതി സലജ്ജം അധോമുഖിയായി സ്ഥിതിചെയ്തു. എന്നാൽ അയാളുടെ ആകൃതിയിലും വാക്കിലും പെരുമാറ്റത്തിലും ഒരു ഗാംഭീര്യവും കുലീനതയും തെളിഞ്ഞുകണ്ടതുകൊണ്ടുള്ള ബഹുമാനത്തിലായിരിക്കാം, അയാളു

ടെ അലംഭാവമില്ലാത്തതിനോട്ടത്തിൽ ആ യുവതിക്ക് അവഹേളന മുണ്ടാകാഞ്ഞതു്.

താരാനാഥൻ—നക്ഷത്രങ്ങളുടെ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ തിരിച്ചറിയാൻ വൈഷമ്യം നേരിട്ടതിനാൽ സംശയനിവൃത്തിക്കു പ്രേരിതനായതാണു്. അന്യഥാ ചിന്തിക്കയില്ലെന്നുവിശ്വസിക്കുന്നു. അപ്രതീക്ഷിതമായിട്ടാണെങ്കിലും ഭവതിയെ വീണ്ടും കാണാനിടയായതിൽ ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. ഏതാണ്ടു മൂന്നാഴ്ചയ്ക്കുമുമ്പു് ഒരു രാത്രിയിൽ, അധർമ്മിഷ്ഠന്മാരായ രണ്ടുമൂന്നു ദുഷ്ടന്മാരെ ശിക്ഷിപ്പാൻ, ഭവതിഹേതുവാൽ ഭാഗ്യമുണ്ടായതിൽ എനിക്കുള്ള കൃതജ്ഞതയെ കാരണവശാലാണെങ്കിലും, അപ്പോഴം അറിയിക്കാൻ സാധിക്കാതെ പിരിയേണ്ടിവന്നതിനാലുണ്ടായ കുണ്ഠിതം ഇപ്പോഴം പരിഹരിക്കപ്പെട്ടു.

യുവതി — ഞാൻ അനുഗൃഹീതയായി. ഈ ഭാഗ്യഹീനയെ, ആ ദുഷ്ടൻ വിജയസേനന്റെ കൈയിൽനിന്നും രക്ഷിച്ച ഭവാനെ തികച്ചും ഒരുനോക്കു കാണാൻ കഴിയുംമുമ്പു് പെട്ടെന്നു യാത്രയായതു് എന്റെ ഭാഗ്യഹീനതയുടെ മറെറാരു ലക്ഷ്യമാണെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടിരിക്കയായിരുന്നു. കരുണാനിധിയായ അങ്ങയിൽ ഇതേ അംബിക്കയ്ക്കുള്ള ആജീവനാന്ത കൃതജ്ഞതയെ ഏതൊരുവാക്കിനാൽ വെളിപ്പെടുത്തേണ്ടു എന്നറിയാതെ കുഴങ്ങുന്നു.

താരാനാഥൻ—എന്തു്? വിജയസേനനോ? അന്നു രാത്രിയിൽ ഭവതിയെ അപഹരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചവൻ, ഉദയസേനന്റെ മകൻ വിജയസേനനോ? അതു വാസ്തവമോ അവൻ അതു നീചനോ അന്നു് ആ കാട്ടിൽവച്ചു് ആ ദുഷ്ടനുമായിട്ടാണോ ഞാൻ പൊരുതതു്? ഒക്കെമാക്കും! എനിക്കിപ്പോൾ മനസ്സിലാകുന്നു: അതു നിമിത്തമാണു് ആ ദുഷ്ടൻ അന്നു് കല്പകക്കോട്ടയിൽവച്ചു് എന്നെ അനാദരിക്കയും ചതിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തതു്. ഭവതിയെ അവന്റെ കൈയിൽനിന്നും വിടുവിച്ചതു ഞാനാണെന്നു് അവൻ മനസ്സിലാക്കിയതുകൊണ്ടാണു് അനേക കാലം ആറ്റംപ്പെരുമാറ്റമില്ലാതെ അടച്ചുപൂട്ടിയിട്ടിരുന്നതും ഭയങ്കരമായ പാലേ കിംവദന്തികൾക്കു കാരണമായതുമായ ആ ഭദ്രാസനമുറിയിൽ എന്നെ കിടത്തിയതെന്നു ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഓർക്കുന്നു. അതിരിക്കട്ടെ, ഭവതി ഇപ്രകാരം ഏകാകിനിയായി ഈ ദീർഘയാത്രയ്ക്കു മൈയ്യ്പ്പെടാൻ കാരണമെന്താവാം? ഭവതിയുടെ മാതാപിതാക്കളുടെ അറിവോടും സമ്മതത്തോടും കൂടിയാണു് ഇങ്ങനെ പുറപ്പെട്ടതെങ്കിൽ, അവർ അപ്രകാരം അനുവദിക്കാൻ നിർബന്ധിതരാകത്തക്കവണ്ണം, എന്തൊരാപത്താണു് ഭവതിക്കും അവർക്കും നേരിട്ടതു്? ഒരുപക്ഷേ, ആ വൃദ്ധനും വൃദ്ധയും പെട്ടെന്നു കാലധർമ്മംപ്രാപിച്ചതിനാൽ നിസ്സഹാ

യായി ഭവിച്ച ഭവതി തല്സ്ഥാനനഗരിയെ അഭയംപ്രാപിക്കാമെന്ന കരുതി പുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണോ?

അംബിക—ഇല്ല; ഈശ്വരകാരുണ്യത്താൽ ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണകുടുംബം ഇപ്പോഴും ക്ഷേമമായി ജീവിച്ചുപോരുന്നു; ഒരു പ്രധാനകാര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു ഞാൻ ശ്രീപുരത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണെന്നും അങ്ങനെ പുറപ്പെടാൻ കാരണവശാൽ പൊറുന്നവനേ നിർബന്ധയായി ഭവിച്ചതാണെന്നുംമാത്രമേ അങ്ങയുടെ കരുണാപൂർവകമായ ചോദ്യത്തിനു തൽക്കാലം സമാധാനംപറവാൻ നിവൃത്തിയുള്ളൂ എന്നുവന്നതിൽ നിർവ്യാജമായ മനഃസ്താപമുണ്ട്.

താരാനാഥൻ—ക്ഷമിക്കുക! ഭവതിയുടെ രഹസ്യോദ്ദേശ്യങ്ങളെ അല്പംപോലും അറിയണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. എന്നെപ്പോലുള്ള പരന്മാരിൽനിന്നും രഹസ്യത്തെ മറച്ചുവയ്ക്കാൻ ഭവതിക്കു പ്രത്യേകസാമർത്ഥ്യം ഉണ്ടെന്നു കാണുന്നതിൽ ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിക്കുന്നു. പ്രഗത്ഭയായ ഭവതിയുടെ നയം അനുമോദനാർഹവും ആദരണീയവുമാണ്. രാജ്യസ്ഥിതി അനാശാസ്യമായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ഘട്ടത്തിൽ, വിശേഷിച്ചും ഈ നയം അഭിനന്ദനീയമത്രേ. നാട്ടിൽ അരുപുച്ചിയും അസ്വാസ്ഥ്യവും അനുനിമിഷം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വരാനിരിക്കുന്ന വിപ്ലവത്തിന്റെ ക്ഷയ അവിടവിടെ നിഴലിച്ചുകാണുന്നു പ്രജാധിപത്യവാദികളും രാജ്യത്തെ കൈവശപ്പെടുത്തിയിരിക്കയാണെങ്കിലും, തങ്ങളുടെ നഷ്ടപ്പെട്ട അധികാരസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളെ വീണ്ടെടുക്കാനായി ഇടപ്രഭുക്കന്മാർ കഴിയുന്നവിധത്തിലെല്ലാം, പരോക്ഷമായും അപരോക്ഷമായും ശ്രമിച്ചുവരുന്നതിനാൽ, ഈ അവസരത്തിൽ ശ്രീപുരത്തു താമസിക്കുന്നതും മനസ്സിൽ തോന്നുന്നതു തുറന്നു പറയുന്നതും അപകരമാണെന്നു വന്നേക്കാം. ഭവതിയുടെ രഹസ്യോദ്ദേശ്യങ്ങളെ എന്നിൽനിന്നും എന്നപ്പോലെ, എല്ലാവരിൽനിന്നും മറച്ചുവയ്ക്കണമെന്നുതന്നെയാണ് ഞാനും സ്നേഹപുരസ്സരം ഉണർത്തിക്കുന്നതു്. അതുപോലെ തന്നെ അന്യന്മാരുടെ ഉപദേശങ്ങളും ഉണർത്തിക്കുന്നതു വേദവാക്യംപോലെ വിശ്വസിക്കയുമരുതു്. ക്ഷേമകാംക്ഷയോടുകൂടിയ എന്റെ ഈ ഉപദേശത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതായാൽ, നേരിട്ടേക്കാവുന്ന പലേ അപകടങ്ങളും ഭവതിയെ ബാധിക്കാതിരുന്നേക്കാം.

ഈ അവസരത്തിൽ, താരാനാഥന്റെ വിരണ്ടോടിയ കുതിര തിരികെ വരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സ്വാമിഭക്തിയുള്ള ആ മൃഗത്തിന്റെ പുനർല്ലാഭത്തിൽ സന്തുഷ്ടനായ,

താരാനാഥൻ—ഇതാ, എന്റെ കുതിര തിരികെവരുന്നു! കണ്ടുവോ വിശേഷബുദ്ധിയില്ലാത്ത ഒരു ജന്തുവിന്റെ സ്വാമിഭക്തി!

എന്റെ ഒന്നിച്ചു യാത്രചെയ്യാൻ ഭവതിക്കു വൈമുഖ്യമില്ലാത്ത പക്ഷം, നമുക്കു ഒരുമിച്ചു പുറപ്പെടാം.

അംബിക അതുകേട്ടു്, "അങ്ങയുടെ ഔദാര്യത്തിൽ എനിക്കു് അതിയായ കൃതജ്ഞതയുണ്ടു്" എന്നുപറഞ്ഞു് എഴുന്നേറ്റു തന്റെ കുതിരയുടെ സമീപത്തിൽചെന്നു് അതിന്റെ പുറത്തുതട്ടിത്തലോടി കൊണ്ടുനിന്നു. താരാനാഥൻ എഴുന്നേറ്റു അശ്വാരൂഢനായതുകണ്ടു്, അംബിക, കുതിരസ്സവാരിയിൽ നല്ല തഴക്കവും പഴക്കവുമുള്ള പുരുഷന്മാരെപ്പോലെ; കുതിരപ്പുറത്തുകയറി. അതുകണ്ടു താരാനാഥൻ "ഭവതിക്കു കുതിരസ്സവാരിയിൽനല്ല തഴക്കമുണ്ടെന്നതോന്നുന്നുവല്ലോ" എന്നുപ്രശംസിക്കുകയും രണ്ടുപേരുംയാത്രതുടരുകയുംചെയ്തു.

അംബിക—ഞാൻ എന്റെ ചെറിയ ഗൃഹത്തിൽനിന്നും തിരിച്ചിട്ടു ഇന്നേയ്ക്കു പത്തുദിവസമായി. വെളുപ്പാൻനാലഞ്ചുനാഴികയ്ക്കുമുമ്പു നമുക്കു ശ്രീപുരത്തെത്താമെന്നുതോന്നുന്നു. എന്റെ ഈ യാത്രയിൽ പകൽസമയങ്ങളിൽമാത്രമേ ഞാൻ യാത്രചെയ്തിട്ടുള്ളൂ. അസ്തമയത്തോടുകൂടി അന്നത്തെ യാത്ര മതിയാക്കി ക്ലബ്ബിൽ താമസിക്കും. പകൽതന്നെയും ചിലപ്പോളെല്ലാം വഴിതെറ്റി ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ടിവന്നിട്ടുമുണ്ടു്. ചിലർ അറിയാതെ വഴിതെറ്റിപ്പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ചിലർ മനഃപൂർവ്വം വഴിതെറ്റിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. അപൂർവ്വം ചിലപ്പോൾ മാർഗ്ഗഭ്രമശങ്ക ജനിക്കുന്നിടത്തു് ഇറങ്ങി വഴിയറിയാവുന്ന ആളുകളെ കണ്ടുമുട്ടുന്നതുവരെ താമസിക്കാനിടയായിട്ടുമുണ്ടു്. ഇക്കാരണങ്ങളാലാണു് എന്റെ യാത്രഇത്രത്തോളം ദീർഘിച്ചുപോയതെന്നു് പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

താരാനാഥൻ—രാത്രിയിൽ ഭവതി യാത്രചെയ്യുക പതിവില്ലെങ്കിൽ, ഇന്നു് ഈ അസമയത്തു്; ഈ ഭയാനകമായ മൈതാനത്തിൽക്കൂടി തിരിക്കാൻ കാരണമെന്തു്?

അംബിക—കാരണമുണ്ടു്. കഴിഞ്ഞ അസ്തമയത്തോടുകൂടി ഞാൻ ഒരു ക്ലബ്ബിൽ കയറി. ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനും അയാളുടെ ഭാര്യയും സൽസ്വഭാവമുള്ളവരാണെന്നു എനിക്കു ബോദ്ധ്യമായതിനാൽ രാത്രി അവിടെ താമസിക്കാമെന്നു തീച്ചപ്പെടുത്തി. ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഒരു സന്ന്യാസി അവിടെ വന്നുചേർന്നു. ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനും ഭാര്യയും സന്ന്യാസിയെ ഭക്തിബഹുമാനപൂർവ്വം ഉപചരിച്ചു ഞാനിരുന്ന മുറിയിലേക്കുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. അവരുടെ സംസാരത്തിൽ നിന്നും സന്ന്യാസിയും ക്ലബ്ബുകാരും ചിരപരിചയമുള്ളവരാണെന്നു എനിക്കു നിഷ്പ്രയാസം മനസ്സിലായി. സന്ന്യാസിക്കും ഞാൻ ഇരുന്ന മുറിയിൽത്തന്നെ ഭക്ഷണം നൽകി. സംഭാഷണമദ്ധ്യേ, രാത്രിയിൽ യാത്രചെയ്യുന്നതു് ആപൽകരമാണെന്നും പ്രഭാതത്തിൽ ശ്രീപുരത്തേക്കു തിരിക്കുകയാണു് വേണ്ട

തെന്നും സന്യാസി അഭിപ്രായപ്പെട്ടുകയാൽ അദ്ദേഹവും ശ്രീപുരത്തേക്കുപോകുന്ന ആളാണെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി. ഞാനും ശ്രീപുരത്തേക്കാണെന്നു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥന്റെ ഭാര്യപറഞ്ഞതു കേട്ട്, സന്യാസി എന്നെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. ഞാനും അദ്ദേഹത്തെ നോക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെ അതിനുമുമ്പു കണ്ടു പരിചയമുണ്ടെന്നു എനിക്കു സംശയം ജനിക്കുകയുംചെയ്തു. സന്യാസിയുടെ മുഖഭാവവും അടിക്കടിയുള്ള നോട്ടവും എന്നിൽ എന്തുകൊണ്ടോ ഒരു ഭീതിയെ ജനിപ്പിച്ചു. ക്ഷണാനന്തരം ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനും ഭാര്യയും അവരുടെ വഴിക്കുപോവുകയാൽ ആ മുറിയിൽ ഞാനും സന്യാസിയും മാത്രം ശേഷിച്ചു. സ്നേഹവാത്സല്യപൂർവം സന്യാസി എന്നോടു സംസാരിച്ചു. സംഭാഷണമദ്ധ്യേ കല്പകക്കോട്ടയെപ്പറ്റി ഒന്നു സൂചിപ്പിച്ചു. ആ പേരുകേട്ടപ്പോൾ ഞാനൊന്നു നടുങ്ങിപ്പോയി. സന്യാസി അതു ഗ്രഹിക്കാതിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെ കണ്ടുപരിചയമോ, അഥവാ എന്നെസംബന്ധിച്ചുകേട്ടറിവോ ഉണ്ടായിരിക്കാമെന്നും തന്റെ സംശയനിവൃത്തിക്കുവേണ്ടി കല്പകക്കോട്ടയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചതാണെന്നും എനിക്കു മനസ്സിലായി. പെട്ടെന്ന് എന്റെ മനസ്സിൽ വേറൊരു സംശയം ജനിച്ചു. ഈമാസം ആരംഭത്തിൽ, വിജയസേനൻ വീണ്ടും ബലാൽകാരമായി എന്നെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ കല്പകക്കോട്ടയിൽ നിന്നും ഒരു സന്യാസി പുറത്തേക്കിറങ്ങുന്നതുകണ്ടു. എന്നെ വിട്ടുകിട്ടണമെന്നു ഞാൻ അയാളോട് അപേക്ഷിച്ചു. അയാൾ ആ അപേക്ഷയെ സ്വീകരിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, വളരെ അവജ്ഞയായി പൊയ്ക്കളകയാണുണ്ടായത്. ആ സന്യാസി ഇയ്യാൾതന്നെയാണെന്നുള്ള സംശയമാണ് എന്നെ ബാധിച്ചത്.

താരാനാഥൻ— ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനോ ഭാര്യയോ ആ സന്യാസിയുടെപേരു പറയുന്നതു ഭവതി കേട്ടുവോ?

അംബിക—നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമിഎന്നാണ് അയാളുടെ പേരു'.

താരാനാഥൻ—ഓഹോ! നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമിയോ? അദ്ദേഹത്തെ എനിക്കു നല്ലപോലെ അറിയാം.

അംബിക—എന്തായിരിക്കാം അയാളുടെ വസ്തുസ്ഥിതികം?

താരാനാഥൻ—അതിനെപ്പറ്റി വിവരിച്ചു പറവാനുള്ള അവസരം ഇതല്ല, അവൻ പരമദുഷ്ടനും ഘാതകനും വലിയ വഞ്ചകനുമാണ്. അവൻ വേഷംകൊണ്ടു സന്യാസിയാണെന്നു ഭവതി മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നാൽ മതി.

അംബിക—(സാശ്ചര്യം) അങ്ങനെയോ? എന്നാൽ എന്റെ സംശയങ്ങൾ അസ്ഥാനത്തിലായിരുന്നില്ലല്ലോ. കല്പകക്കോട്ടയിൽ കണ്ട സന്യാസിയെയാണ് ഞാൻ ഇപ്പോൾ കാണുന്നതെന്നു

സംശയിച്ചപ്പോൾ എനിക്ക് അയാളിൽ വളരെ വെറുപ്പും ഭയവും മുണ്ടായി. ആ വസ്തുത എന്റെ മുഖഭാവത്താൽ അയാൾക്കു മനസ്സിലായി. 'കുഞ്ഞേ! നാം രണ്ടുപേരും ഇതിനുമുമ്പ് അന്യോന്യം കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. എന്നാൽ നീ ഒന്നുകൊണ്ടും ഭയപ്പെടുകയും സംശയിക്കയും വേണ്ട. നിനക്കു ഗുണം ചെയ്യാൻ കടപ്പെട്ടവനാണു ഞാൻ. നാളെ രാവിലെ നമുക്ക് ഒന്നിച്ചു ശ്രീപുരത്തേക്കു തിരിക്കാം' എന്ന് അയാൾ എന്നോടു പറഞ്ഞു. ശ്രീപുരത്തെ അശോകനാഥൻ കൈവശപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന ഈ വീട്ടിൽ വൈദികമതാനുസാരിയായ ഒരു സന്യാസി ആ പട്ടണത്തിൽ കടക്കാൻ എങ്ങനെ ധൈര്യപ്പെടുന്നു എന്ന് ഞാൻ ആശ്ചര്യത്തോടുകൂടി അയാളുടെ മുഖത്തുനോക്കി. അതു് അയാൾ മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട്, 'കുഞ്ഞേ! നിന്റെ സംശയം എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നു. രാവിലെ ഇവിടുന്നു പുറപ്പെടുമ്പോൾ എന്റെ വേഷം ഇതല്ലായിരിക്കും. ആ വേഷത്തിൽ എന്നെ, എത്രയടുത്തു പരിചയമുള്ളവർക്കും മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല എന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതിനു സമാധാനമൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. പിന്നീട്, ശ്രീപുരത്തേക്കുള്ള എന്റെ യാത്രയുടെ ഉദ്ദേശമെന്താണെന്നും അവിടെ എനിക്കു ബന്ധുമിത്രങ്ങളായിട്ട് ആരെങ്കിലുമുണ്ടോ എന്നും ഞാൻ എവിടെതാമസിക്കാനാണു് ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും അയാൾ ചോദിച്ചു. ആദ്യത്തെ ചോദ്യത്തിനു ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. ശ്രീപുരത്തു് എനിക്കു ബന്ധുക്കളും മിത്രങ്ങളുമില്ലെന്നു മറ്റേ രണ്ടു ചോദ്യത്തിനും പ്രത്യേകം മറുപടി നൽകി. ശ്രീപുരത്തു് ഉദാരമനസ്കയായ ഒരു സ്ത്രീയുണ്ടെന്നും അവരുടെ കെട്ടിടം വളരെ വലുതാണെന്നും ആ മാളികയിൽ താമസിക്കാമെന്നും തനിക്ക് ആ മനസ്വിനിയെ വളരെ പരിചയമുണ്ടെന്നും മറ്റും അയാൾ പറഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ—ആ സ്ത്രീയുടെ പേരെന്താണു് പറഞ്ഞതു്?

അംബിക—ഇല്ല, ആ സ്ത്രീയുടെനാമം സന്യാസി പറഞ്ഞില്ല. ഇതിനിടയ്ക്കു് അല്പം പ്രായംചെന്ന ഒരു സ്ത്രീ ആ മുറിയിൽ കയറിവന്നു കൈയിൽ ഒരു ചെറിയ തുണിക്കെട്ടുമുണ്ടായിരുന്നു. സ്ത്രീയേക്കണ്ടയുടനെ സന്യാസി എഴുന്നേറ്റ് അവരെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു മുറിക്കു പുറത്തിറങ്ങി. ഞാനും, പകൽ മുഴുവൻ യാത്രചെയ്തതുകൊണ്ടുള്ള ക്ഷീണത്താലും വീണ്ടും സന്യാസിയുമായി സംസാരിക്കാൻ കൈയുകം തോന്നാഞ്ഞതിനാലും, മുൻകൂട്ടി ഏർപ്പാടുചെയ്തിരുന്ന ഉറക്കറയിലേക്കുപോയി. മുറിയിൽ കയറിയ ഉടനെ അടുത്തമുറിയിൽ രണ്ടാളുകൾ സംസാരിക്കുന്നതുകേട്ട ഞാൻ അതുശ്രദ്ധിച്ചു. സ്വാമി! അങ്ങ് ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം വേഷം മാറാനുള്ള വസ്ത്ര

ങ്ങളും നിറംമാറാനുള്ള ദ്രാവകവും ഇതേ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു' എന്ന് ഒരു സ്ത്രീയുടെ സംസാരവും 'വളരെ സന്തോഷം! ഞാൻ അന്വേഷിക്കുന്ന പെണ്ണിനെപ്പറ്റി വല്ല അറിവും കിട്ടിയിട്ടുണ്ടോ?' എന്ന് ഒരു പുരുഷന്റെ സംസാരവും കേട്ടു. പുരുഷന്റെ ശബ്ദത്തിൽ നിന്നും അയാൾ നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമിയാണെന്നും അയാളോട് സംസാരിച്ച സ്ത്രീ തുണിക്കെട്ടുമായി ക്ഷേണമുറിയിൽ കടന്നു വന്ന വളളാണെന്നും ഞാൻ നിഷ്പ്രയാസം മനസ്സിലാക്കി. 'ഉണ്ട്', എന്റെ അന്വേഷണം നിഷ്ഫലമായില്ല. സരസ്വതി ഇപ്പോൾ ശ്രീപുരത്തുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അവളെ കണക്കിനു ശിക്ഷിക്കാനുള്ള സൌകര്യവും ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു സ്ത്രീ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. സ്ത്രീയുടെപേര് ശിവയോഗിനി എന്നാണു്.

ഇതെല്ലാം കേട്ടപ്പോൾ താരാനാഥൻ ആശ്ചര്യസംഭ്രാന്തനായി ഒന്നു നടുങ്ങി. അംബിക തുടർന്നുപറഞ്ഞു.

അംബിക—സരസ്വതി ശ്രീപുരത്തുണ്ടെന്നു കേട്ട സന്യാസി അസ്സഹ്യമായ കോപത്താൽ പല്ലുകടിച്ചു ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിച്ചു. അവർ പിന്നെയും വളരെനേരം സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ സംഭാഷണം തീരെ പതിഞ്ഞ സ്വരത്തിലായിരുന്നതുകൊണ്ട് എനിക്കു കേൾക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. 'ഒട്ടവിൽ സരസ്വതിയെ കൈയിൽ കിട്ടിയാൽ അവളെ ഏതുവിധത്തിൽ ശിക്ഷിക്കാമെന്നാണ് അവർ തമ്മിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്?' എന്നു യോഗിനി ചോദിക്കുന്നതും വെങ്കലപ്രതിമയുടെ രഹസ്യം അറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും ഇങ്ങനെ ചോദിക്കുന്നതിൽ എന്തൊരർത്ഥമാണുള്ളതു്? എന്ന പ്രതിപ്രശ്നത്താൽ സന്യാസി മറുപടി പറയുന്നതും എനിക്കു ശ്രവിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. പിന്നീട് അവർ എത്രനേരം എന്തൊക്കെ സംസാരിച്ചു എന്നു എനിക്ക് അറിയുകയുണ്ടായില്ല. വെങ്കലപ്രതിമ എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ഭയത്താലും സംഭ്രമത്താലും ഞാൻ നടുങ്ങിപ്പോയി.

താരാനാഥൻ—എന്തു കാരണത്താൽ?

അംബിക—വെങ്കലപ്രതിമ എന്നു കേട്ടതുതന്നെ കാരണം.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ, കല്പകക്കോട്ടയിലെ ഭയങ്കരമായ രഹസ്യങ്ങളും ഭവതി അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു.

അംബിക—അങ്ങയുടെ വാക്കുകളിൽ എനിക്ക് ആശ്ചര്യം ഉണ്ടാകുന്നു. ആ രഹസ്യങ്ങളും അങ്ങും ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമോ?

അംബിക, ആ വിഷയത്തെപ്പറ്റി പിന്നീട് ഒന്നും തന്നെ സംസാരിച്ചില്ല. ഭ്രാന്തമുറിയിൽനിന്നും തന്നെ മോചിപ്പിച്ച ആ മനസ്വിനിയായ വൃദ്ധയെക്കുറിച്ചുള്ള രഹസ്യങ്ങളും ചെല്ലിപ്പെട്ടതെണ്ടിവന്നേക്കുമെന്ന ഭയത്താലാണ് അപ്രകാരം മൌനം ഭജിച്ചതു്. എന്നാൽ താരാനാഥൻ അംബികയെ മൌനനിഷ്ഠയിൽ

നിന്നും വിരമിപ്പിക്കുതന്നെ ചെയ്തു.

താരാനാഥൻ—ഉണ്ട്, കല്പകക്കോട്ടയിലെ രഹസ്യങ്ങൾ ഒട്ടുമുവു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ആ കെട്ടിടത്തിന്റെ വലതുഭാഗത്തുള്ള കല്ലറകളിലും ഗ്രന്ഥമാർഗ്ഗങ്ങളിലും മറ്റും ഞാൻ സഞ്ചരിച്ചിട്ടുണ്ട്- ആ ഗ്രന്ഥസ്ഥലത്തു പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു വെങ്കല പ്രതിമ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അപരിമിതമായ ഭക്തിയോടും വിസ്മയപാരവശ്യത്തോടും ആ ഉർഗ്ഗാവിഗ്രഹത്തെ നമസ്കരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. അതിന്റെ സമീപത്തുള്ള മുറിയിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള ആ ഭീമമായ ചക്രങ്ങളും അതിനെ പ്രവർത്തിപ്പിക്കാനുള്ള യന്ത്രവും എന്റെ കണ്ണിനു വിഷയീഭൂതമായിട്ടുണ്ട്. ഭവതിയും ഈ കാഴ്ചകളൊക്കെ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. അതുകൊണ്ട്, നിഷ്കളങ്കൻ, വെങ്കലപ്രതിമയെ ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ ഭവതി ഭയപ്പെട്ടുനടുങ്ങിയെങ്കിൽ അതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാനില്ല. ആ പ്രതിമയും യന്ത്രങ്ങളും ആ ഗ്രന്ഥമാർഗ്ഗങ്ങളും മറ്റും എനിക്കു തന്നെ ഭയസംഭ്രമങ്ങളെ ജനിപ്പിച്ചിരിക്കേ ഭവതിയിൽ ആ വികാരങ്ങളെ ഉളവാക്കിയിട്ടില്ലെന്നുവരുമോ?

അംബിക—അതേ, അല്പനേരത്തേയ്ക്ക് ഞാൻ യാതൊരുവികാരവുമില്ലാതെ സ്തംഭിച്ചുനിന്നുപോയി. ആ വെങ്കലപ്രതിമയും ചക്രങ്ങളും എന്തുദ്ദേശത്തോടുകൂടി സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാണെന്നു എനിക്കു മനസ്സിലായിട്ടില്ലെങ്കിലും കൊലപാതകം തുടങ്ങിയുള്ള പൈശാചികകർമ്മങ്ങൾക്കും ആ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ അഭേദ്യമായ ബന്ധമുണ്ടെന്നു ഞാൻ ബലമായി സംശയിക്കുന്നു- ഒരുപക്ഷേ താങ്കളും അപ്രകാരം സംശയിക്കുക. അല്ല വിശ്വസിക്കുകതന്നെ ചെയ്യുമിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ ഭ്രമോദയം. ഒന്നോർക്കണം; ഉഷ്ണോഷ്ണമായ മനഃസ്ഥിതിയുടെ പ്രേരണയാലല്ലെങ്കിൽ, ആ ദേവീവിഗ്രഹത്തെ ആ നിഗ്രന്ഥമായ ഒരു സ്ഥലത്തു് എന്തിനായിട്ടാണു സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നതു്? ആ ചക്രങ്ങളുടെ ആവശ്യമെന്തു്? അവയും ആ രഹസ്യസ്ഥലത്തു സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു് എന്തിനായിട്ടു്?

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ അഭിപ്രായം സാധീകായ്യമാണു്. ഞാനും ആ അഭിപ്രായം ഉള്ളവനാണു്. അതു കണ്ടപ്പോൾതന്നെ ഞാനും അങ്ങനെ ഊഹിക്കാതിരുന്നില്ല. ഭവതി ആ ക്ലബ്ബിൽ നിന്നും പുറപ്പെട്ടതെപ്പോൾ?

അംബിക—പറയാം; പ്രതിമയെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചപ്പോൾ, അയാൾ അവിശ്വസ്തനായ ഒരു കപടസന്യാസിയാണെന്നു, ഭക്ഷണമുറിയിൽവച്ചു ആദ്യമേ എനിക്കുണ്ടായസംശയം ബലപ്പെട്ടു. അതോടുകൂടി ഉടനടി അവിടുന്നു പുറപ്പെടണമെന്നും, അല്ലെങ്കിൽ

ആ ദുഷ്ടനിൽനിന്നും വല്ല അപകടവും നേരിടുമെന്നുള്ള ഭയമുണ്ടെന്നും ഞാൻ തീച്ചപ്പെടുത്തി. മാത്രമല്ല, കല്പകക്കോട്ടയിലെ ആ പ്രതിമയും ഈ കള്ളസ്സന്യാസിക്കും തമ്മിലുള്ള ബന്ധമുണ്ടെന്നും തന്നിമിത്തം അവൻ വിജയസേനന്റെ സംബന്ധിയാണെന്നുംകൂടി ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഉടൻതന്നെ, രഹസ്യമായി ലായത്തിൽചെന്ന് എന്റെ കുതിരയെ അഴിച്ചു വെളിയിൽ ഇറക്കി യാത്രയാവുകയും ചെയ്തു. കൊടുങ്കാറ്റിന്റെയും ക്രൂരമൃഗങ്ങളുടെയും ഭയങ്കരതയെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാൻപോലും എനിക്കു സാവകാശം കിട്ടിയില്ല. നിസ്സഹായതയും എന്റെ യാത്രയെ തടഞ്ഞില്ല. അങ്ങനെ യാത്രചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കവേയാണു മൈതാനമദ്ധ്യത്തിൽ അങ്ങു ദൂരെ കിടക്കുന്നതുകണ്ടതു്.

താരാനാഥൻ — ഒന്നു ചോദിച്ചുകൊള്ളട്ടെ! നിഷ്കളങ്കാനന്ദൻ വിജയസേനന്റെ സംബന്ധിയാണെങ്കിൽ ഭവതി അവനെ പ്രത്യേകിച്ചു ഭയപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമെന്താണു്?

അംബിക — കാരണമുണ്ടു്, വിജയസേനന്റെ കൈയിൽ വീണ്ടും ഞാൻ അകപ്പെട്ടുവെന്നു് ആദ്യം പറഞ്ഞുവല്ലോ. അവൻ എന്നെ ഭദ്രാസനമുറിയിലാണു് ഗോപ്യമായി താമസിപ്പിച്ചതു്. ആ മുറിയിൽ നിന്നും സുശീലന്മാരായ അവന്റെ ചില ഭൃത്യന്മാരുടെ സഹായത്താൽ ഞാൻ മോചിക്കപ്പെട്ടു. അപ്രകാരം മോചിപ്പിക്കപ്പെട്ട എന്നെ കണ്ടുപിടിക്കുന്നായി ഈ കള്ളസ്സന്യാസിയെ അവൻ നിയോഗിച്ചയച്ചതാണെന്നു സംശയിച്ചതുകൊണ്ടാണു് എനിക്കു് അയാളിൽ കൂടുതലായി ഭയം ജനിച്ചതു്.

താരാനാഥൻ — ഭവതിയുടെ വാക്കുകളിൽ നിന്നും, ശ്രീപുരത്തു ഭവതിക്കു പരിചയമുള്ളവരായി ഞങ്ങളെന്നല്ലാതെ ഇല്ലെന്നു ഉറപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ഭവതിക്കു ഒരു വിടുതിയിൽ താമസത്തിനു വേണ്ട ഏർപ്പാടുചെയ്യാം. വരാഹസിംഹൻ എന്ന ആ ക്ലബ്ബിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ ഒരു സൽസ്വഭാവിയാണു്. അയാളുടെ ഭാര്യയും ഗുണവതിയാണെന്നു് എനിക്കു് അഭിപ്രായമുണ്ടു്. അവൾക്കു ഭവതിയുടെ പ്രായത്തിൽ ഒരു മകളുണ്ടു്. അവളും സ്വഭാവദോഷം ലേശവുമില്ലാത്തവളാണു്. എന്റെ താമസവും ആ വിടുതിയിൽ തന്നെ.

അംബിക — അങ്ങയുടെ സ്നേഹപൂർവ്വകമായ ക്ഷണത്തെ കൃതജ്ഞതയോടെ സ്വീകരിക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ എനിക്കു ശ്രീപുരത്തു് അധികനാളത്തെ താമസമുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എങ്കിലുംഇന്നു രാത്രിയിൽ അങ്ങയുടെ വിടുതിയിൽത്തന്നെ താമസിക്കാം.

അവരുടെ സംഭാഷണം ഇവിടെ അവസാനിപ്പിച്ചു. രണ്ടു പേരും കുതിരയെ തെളിപ്പിച്ചു. കാൽമണിക്കൂറിനുള്ളിൽ പട്ടണ

ത്തലെത്തി. ഇത്തവണ കോട്ടവാതലിൽക്കൂടിയല്ല, താരാനാഥൻ വിട്ടതിയിലേക്കു തിരിച്ചുവ്വു. തനിക്കു മദ്ധ്യംഗുലീയകത്തിന്റെ സഹായമുണ്ടെങ്കിലും അംബികയെ പട്ടാളക്കാർ തടഞ്ഞുനിത്തിയെങ്കിലോഎന്നു ശങ്കിച്ചിട്ടായിരിക്കാം, കോട്ടമതിലിനെ ചുറ്റി കുതിരയെ നടത്തിയത്.

വിട്ടതിയിൽ എത്തിയ ഉടനെ താരാനാഥൻ അംബികയുടെ താമസത്തിനുവേണ്ടതൊക്കെയുള്ളതും ക്ലുപ്തമസ്ഥനെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിച്ചുകൊടുപ്പിച്ചതിനുശേഷം തന്റെ ശയനമുറിയിൽചെന്നു. തന്റെ അനുചരന്മാരെ അന്വേഷിച്ചിട്ടു കണ്ടില്ല. പദ്മാവതിയുടെ താമസസ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്കാനായി പോയിരിക്കയാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. യുദ്ധവേഷങ്ങളൊക്കെ മാറ്റിയതിനുശേഷം നിദ്രയുടെ ഭാവിച്ചു. പക്ഷേ, നിദ്രാദേവത അയാളെ അശ്ലേഷിക്കുന്നില്ല. കണ്ണുകൾ അടയുമ്പോഴൊക്കെയും മാടൻ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നതു കാണാം. മാടനുമായി നടത്തിയ യുദ്ധവും അയാളുടെ അന്തരംഗചക്ഷുസ്സിനു വിഷയീഭൂതമാകുന്നു. പ്രേതയക്ഷിയും സരസ്വതിയും തന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നു. ആ സഹോദരികളെ പിന്നിട്ടുകൊണ്ട്, മറ്റൊരു വിഗ്രഹം മുമ്പോട്ടുകയറുന്നു. അതെത്തരക്കിൽ നിദ്രാദേവതയുടെ പ്രവേശമെവിടേ!

അദ്ധ്യായം ൨൭.

"ഇന്നോളുന്നവസാനയായിനിനാംചേന്നിട്ടകില്ലെന്നമേ."

ഒടുവിൽ താരാനാഥന്റെ മുമ്പിൽതോന്നിയ വിഗ്രഹം, അംബികയുടേതാണെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വിജനമായ ആ മൈതാനത്തു മാടന്റെ താണ്ഡനമേറ്റു മൂർഛിച്ചു വീണുകിടന്നതന്നെ സ്നേഹപൂർവ്വം ശീതോപചാരം ചെയ്തു ആ മനസ്വിനിയെ പരിരംഭണംചെയ്യാനായി, പ്രതീത്യനുഭവത്തെ വിസ്മരിച്ചു കൈകൾമുമ്പോട്ടുനീട്ടി. ആ കൈകൾക്കു സ്വാഗതംനൽകിയസുമുഖലമായ വിശിഷ്ടവിഗ്രഹത്തിന്റെ മുഖാരവിന്ദത്തെ പെട്ടെന്നു കണ്ണുതുറന്നുവീക്ഷിച്ചു. ഹാ! എന്തൊരു സൌന്ദര്യൈകരസം ആ മുഖത്തു തുളുമ്പുന്നു! എത്ര പ്രശാന്തരമണീയമായ തേജസ്സു അവിടെ കളിയാടുന്നു! കാമോദ്ദീപനകരമായ മന്ദഹാസത്തിന്റെ പൊലിമ എന്തൊരു പുരുഷഹൃദയത്തെയാണു ആവർജ്ജിക്കാത്തതു! ആ ശോണാധരദിവ്യകാന്തിയെ ഉപമിക്കാൻ ഏതൊരു വിശിഷ്ടവസ്തു

വിനെയാണു് ബ്രഹ്മദേവൻ ഈ ലോകത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ആ കടക്കണ്ണുകൊണ്ടൊരു താഡനമേൽക്കാൻ ഒരുതിക്കാത്തപുരുഷനാരുണ്ടു്.

തെളിഞ്ഞു പ്രകാശിക്കുന്ന വിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, താരാനാഥൻ തന്റെ ബാഹ്യചക്ഷുസ്സുകൊണ്ടു്, താൻ കിടക്കുന്ന കട്ടിലിലിരിക്കുന്ന-തന്റെ മുഖത്തു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന-ശ്യാമളകോമളയായ പ്രേതയക്ഷിയെക്കണ്ടപ്പോൾ അയാൾക്കുണ്ടായ ആശ്ചര്യവും പരമാനന്ദവും എത്രമാത്രമാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാവതല്ല. താൻ സ്വപ്നംകാണുകയോ എന്നയാൾ സംശയിച്ചു. പ്രേതയക്ഷി ഈ അകാലത്തിൽ ഇവിടെ വരാൻ കാരണമില്ലെന്നും ഇക്കാഴ്ച കേവലം സ്വപ്നാനുഭവമാണെന്നും അയാൾ വിശ്വസിച്ചു പെട്ടെന്നു് എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. തന്റെ പ്രേമസർവ്വസ്വമായ പ്രേതയക്ഷിയെ ഉറ്റുനോക്കി ഇല്ല, സ്വപ്നമല്ല; പ്രേതയക്ഷി എന്റെ സമീപത്തിലിരിക്കുന്നു. ഈ ഇരിക്കുന്നതു ആ ദിവ്യസ്വരൂപിണിതന്നെ. എവിടെയും പെട്ടെന്നു് ആവിർഭവിക്കാനും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യാനുമുള്ള ശക്തി പ്രേതയക്ഷിക്കും സഹജമായുണ്ടു്. ആ ശക്തിയുടെ നിയന്ത്രണഫലമാണു് ഈ കാഴ്ച എന്നു താരാനാഥൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

പ്രേതയക്ഷിയെ എപ്പോഴും കാണുന്നവേഷത്തിലല്ല, ഇപ്പോൾ കാണുന്നതു്. ആഭരണങ്ങളൊന്നും അണിഞ്ഞിട്ടില്ല; കരപാദങ്ങളിലാകട്ടെ കഴുത്തിലാകട്ടെ, യാതൊരാഭരണവും കാണുന്നില്ല; നാസികാഭരണംപോലും ധരിച്ചിട്ടില്ല. വസ്ത്രധാരണരീതിയും പതിവിനു വിപരീതമായിരിക്കുന്നു. കാഷായവസ്ത്രംധരിച്ചു് ഒരു യോഗിനിയെപ്പോലെ കാണപ്പെടുന്നു. ഈ വേഷത്തിലും അവൾ പൂർവ്വാധികം മനോഹാരിണിയാണെന്നു സമ്മതിക്കതന്നെവേണം. യോഗിനിവേഷവും അനാഡംബരവും അവളുടെ നൈസർഗ്ഗികമായ സൌന്ദര്യത്തെ ദ്വിഗുണിതമാക്കിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നു. കന്തളഭാരം അഴിഞ്ഞുനാലുഭാഗത്തും വിതറിക്കിടക്കുന്ന ആ കാഴ്ചതന്നെ ഏതൊരാളെയും അപഹൃതചിത്തവൃത്തിയാക്കിത്തീർക്കുന്നതാണു്.

ആശ്ചര്യം അവളുടെ മുഖത്തു കണ്ട തുമ്പഹാസം നിശ്ശ്ലേഷം മാറി, ഒരു ഭയനീയമായ സന്താപഭാരമായ ആ സ്ഥാനത്തെ അപഹരിച്ചു. അതേസമയത്തുതന്നെ, അനുരാഗസങ്കോചങ്ങളുടെ നിഴലാട്ടവും ആ മുഖത്തു സംഭവിച്ചു. അവളുടെ ഈ അസാധാരണമായ ഭാവഭാവവും വേഷവുംകണ്ടു് പരിതപ്തഹൃദയനായ താരാനാഥൻ; "അല്ലയോ മാനസേ! പ്രേതയക്ഷീ! ഭവതിയുടെ അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ സാന്നിദ്ധ്യം എന്നെ അത്ഭുതപരവശനാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. ഭവതിക്കു് അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഈ വേഷത്തിനും മുമ്പങ്ങും ക

ണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഈ സന്താപത്തിനും ഹേതുവെന്തായിരിക്കാം?" എന്ന സഹതാപത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

പ്രേതയക്ഷി—ഇന്നുവരെ പ്രേതയക്ഷി എന്ന പേരിൽ ഞാൻ മാടനു് അടിമപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇന്നുമുതൽ ആ അടിമത്തത്തിൽ നിന്നും എനിക്കു മോചനംകിട്ടിയിരിക്കുന്നു. മഹാമനസ്കനും ധീരനുമായ അങ്ങയിൽ, അകാരണത്താൽ അതിയായകൃതജ്ഞതയുണ്ടു് എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ അടിച്ചമർത്തി, എന്നെ മാടനു് അടിമപ്പെടുത്തിയിരുന്ന ആ ഭയങ്കരബന്ധനത്തിൽനിന്നും എന്നെ മോചിപ്പിച്ചതു് ഉദാരമനസ്കനായ അങ്ങാണു്. അങ്ങു മാടനുമായിയുദ്ധംചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഞാൻ കൊട്ടാരത്തസംബന്ധിച്ചു ശിവക്ഷേത്രത്തിൽ കടന്നു് അങ്ങേയ്ക്കു വിജയം സിദ്ധിക്കണമെന്നുള്ള പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടി ഭഗവാനെ ധ്യാനിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങു പരാജിതനായ മാത്രയിൽ എന്റെ മസ്തിഷ്കം ഉരുകിടഹിച്ചതുപോലെ ഒരനുഭവം എനിക്കുണ്ടായി; അതോടുകൂടി ഞാൻ ബോധംകെട്ടു നിലത്തുവീണു. മാത്രകഴിഞ്ഞു് എനിക്കു സുബോധമുണ്ടായി. അപ്പോൾ ഒരു സന്തോഷാനുഭൂതി എന്നെ ബാധിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്റെ ഹൃദയം പരമാനന്ദത്തുന്ദിലമായിരിച്ചു. മാടന്റെ നിബന്ധനയെ അങ്ങു നിരാകരിക്കുകയും എനിക്കു മോചനം ലഭിക്കുകയുംചെയ്ത അവസരത്തിലുണ്ടായ അനുഭവമാണതു്. അപ്രകാരം അങ്ങു് എനിക്കു ചെയ്ത മഹോപകാരത്തിൽ എനിക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള കൃതജ്ഞതയെ നേരിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കാനായി ഈ രാത്രിയിൽതന്നെ ഞാൻ അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചുവന്നതാണു്. വെളുക്കുംമുമ്പു് എനിക്കു ഈ നാട്ടിൽനിന്നും പുറപ്പെടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ജനിച്ചുവളർന്ന എന്റെ സ്വദേശത്തേക്കു പോകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നിർഭാഗ്യത്താൽ ഞാൻ അതിലേക്കു നിർബന്ധിതയായിഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്തൊരുദ്ദേശത്തോടുകൂടി, അഥവാ എന്തൊരു കാര്യസാദ്ധ്യത്തിനായി എന്നു അപ്രകാരം നിർബന്ധിക്കുന്നു എന്നു് എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ ഈ ലോകത്തിൽ ഇനിമേൽ നമുക്കു തമ്മിൽ അന്യോന്യസന്ദർശനത്തിനിടയാവുകയില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണു്. നമ്മുടെ അവസാനസന്ദർശനമിതുതന്നെ. ഈ സന്ദർശനംതന്നെയും ഒരു പരിമിതമായ സമയത്തിനുള്ളിൽ അവസാനിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ നിർബന്ധിതയുമാണു്, തൽശ്രമതം അങ്ങനെയാണു്.

ഒടുവിലത്തെ വാക്കുകൾ ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടിയാണു് പ്രേതയക്ഷി ഉച്ചരിച്ചതു്; ആ അവസരത്തിൽ അവൾ കൂടക്കൂടെ നടുങ്ങുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. അവളുടെ സ്വരമാധുര്യത്തെ ഏതൊന്നിനോടും ഉപമിക്കാവതല്ല. വീണാതന്ത്രിയുടെ മനോജ്ഞനാദവും അതി

നോട്ട കിടപിടിക്കുന്നതല്ല. കമ്പളക്കുരുവൊത്തു വരിയൊത്ത ധവ
ളധവളമായ ദന്തനിരകളിൽത്തട്ടി പുറപ്പെടുന്ന അവളുടെ കണ്ഠ
ധ്വനി താരാനാഥന്റെ ശ്രോത്രേന്ദ്രിയത്തിന് അമൃതോപമമായി
ഭവിച്ചു. ആ കളഭാഷിണിയുടെ എന്നെന്നേയ്ക്കുമായുള്ള വേർപാ
ടിനെ ഓർമിച്ചു ചിന്തിച്ചപ്പോഴാം താരാനാഥന്റെ ഹൃദയം എരി
പൊരിക്കൊള്ളുകയും അനുരാഗപൂരിതമാവുകയും ചെയ്തു. അല്പനേ
രത്തേക്ക് അയാൾക്കു യാതൊന്നും സംസാരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.
അനന്തരം,

താരാനാഥൻ—പ്രേമരാജ്ഞനമേ! ഇതു നമ്മുടെ അവസാനമാ
യ കൂടിക്കാഴ്ചയെന്നോ? അതേ-അങ്ങനെ സംഭവിക്കാനേ തരമുള്ളൂ.
ഭവതി പറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണ്. ഈ ലോകത്തിൽ ഇനി നമുക്കതമ്മിൽ കൂടിക്കാഴ്ചയുടെ സൌകര്യമില്ല. ഈ അഭിമുഖസന്ദർശനം തന്നെയും മാടനുമായുണ്ടായ നിബന്ധനയുടെ വിപരീതമാണ്. ഭവതിയെ സന്ദർശിക്കാൻ പാടില്ലെന്നു മാടൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ.

പ്രേതയക്ഷി—അതിനെപ്പറ്റി അങ്ങു ഭയപ്പെടണ്ടാ. ഭഗവദനുഗ്രഹത്താൽ. അങ്ങനെ അവസാനമായി ഒരിക്കൽകൂടി സന്ദർശിക്കാൻ എനിക്ക് അനുവാദം ലഭിച്ചു. ഒരുപക്ഷേ, ഈ കൂടിക്കാഴ്ച മാടന്റെ നിബന്ധനക്കു വിരോധമാണെന്നിരുന്നാലും, അങ്ങ് ഇക്കാര്യത്തിൽ കുറ്റക്കാരനല്ല. അങ്ങ് എന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കയോ എന്നെ അന്വേഷിച്ചുവരികയോ ചെയ്തിട്ടില്ല. ഞാൻ തന്നെ, കൃതജ്ഞതയോടും സ്നേഹത്തോടും-പ്രേമത്തോടും-അനുരാഗത്തോടും-അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചു വരികയാണുണ്ടായത്.

താരാനാഥൻ—വേണ്ട, വേണ്ട; അനുരാഗത്തെപ്പറ്റി ഭവതി പ്രസംഗിക്കണ്ടാ. ഭവതിയുടെ മുഖത്തുനിന്നും, ഭാഗ്യഹീനനായ എനിക്ക് അതു കേൾക്കാൻ പാടില്ല. എനിക്കു ഭവതിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ദുർഭാനുരാഗം, മാടനുമായുണ്ടായ യുദ്ധത്തോടുകൂടി നാമാവശേഷമായി ഭവിച്ചു. എന്റെ ഹൃദയവാടിയിൽ നട്ടുവളർത്തിയിരുന്ന ആ അനുരാഗവൃക്ഷം, മാടനെക്കണ്ടെടുക്കുന്നതിനുമുമ്പ്, തഴച്ചുവളർന്നു പുഷ്പിച്ചുനിൽക്കുന്നതു്, എന്റെ പരിശോധനയിൽ വെളിപ്പെട്ടു. നിർദ്ദയനായ ആ മാടൻ-ശപിക്കപ്പെട്ട ആ തടിമാടൻ-അതിന്റെ യാരായവേരിൽ കോടാലിവെച്ചു. അതു പാടെ മറിഞ്ഞുവീണു കരിഞ്ഞും കഴിഞ്ഞു. ആ വൃക്ഷത്തെ ഞാൻ നട്ടുവളർത്തിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, ആ ഘാതകൻ് എന്നെ പരാജിതനാക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ആ അനുരാഗം എന്റെ ഹൃദയത്തിന് എത്ര കണ്ടു ശക്തിയെ നൽകിയോ, അത്രകണ്ടു്, എന്റെ ശരീരത്തിനു ശക്തിഹീനതയെയും നൽകി അതുനിമിത്തം ഞാൻ പരാജിതനായതാണ്. എന്നാൽ ഒരു സമാധാനം എനിക്കുണ്ട്. ഏതൊരു വിധത്തിലായാലും

ഭവതിക്കു് ആ ദുർദ്ദേവതയുടെ അടിമത്തത്തിൽനിന്നും മോചനം ല ഭിച്ചുവല്ലോ എന്നുള്ള സമാധാനമാണു്. അതിനുപോലും ഇടയായി ല്ലെങ്കിൽ,എന്റെ പ്രയത്നത്തിനു് എന്തൊരു കൃതാർത്ഥതയാണു് എ നിക്കുണ്ടാകുമായിരുന്നതു്. ഭവതിസ്വദേശത്തേക്കു പുറപ്പെടുന്നു. കാ ശ്മീരത്തിലെ കാട്ടുകളെ ഉപേക്ഷിച്ചു് മംഗലപുരിയിലെ സുരഭിലങ്ങ ളായ പൂന്തോപ്പുകളും മനോഹരങ്ങളായ കുന്നുകളും കണ്ടാനന്ദിക്കാ നായി പോകുന്നു. ഭവതി ഏതൊരു രാജ്യത്തു വസിച്ചാലും നിതാ ന്തക്ഷേമവും ദീർഘായുസ്സും സിദ്ധിക്കണമെന്നായിരിക്കും എന്റെ ആശ്രമവും ആശംസയും. ഭവതിയുടെ വേർപാടിൽ ഈ ലോകം എനിക്കു ശൂന്യമായും അന്ധകാരമായും ഭവിക്കുന്നതാണു്.

സരസ്വതി—അങ്ങിനെയല്ല; ശ്ലാഘനീയങ്ങളായ ചിന്തകളും ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ വിശ്വാസങ്ങളും അത്യഹ്ലാദപ്രദമായ ജീവിതവും ക്ഷേമവും സൌഖ്യവും സകലസൌഭാഗ്യങ്ങളും അന്യൂനമായി ഇനി മേൽ അങ്ങേയ്ക്കു സിദ്ധിക്കുന്നതാണു്. എനിക്കു അവസാനമായി ഒരു പ്രാർത്ഥനയുണ്ടു്. അങ്ങു് അതിനെ കൈക്കൊള്ളുമെന്നു വി ശ്വസിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ ഏതൊരാഗ്രഹത്തെയും ശരിവ രുത്തിക്കാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്. അപേക്ഷ എന്താണെന്നു് അറിയേണ്ടതാമസമേയുള്ളു. ഭവതിക്കുവേണ്ടി മരണത്തേപ്പോ ലും എതിർക്കാൻ മടിക്കാത്തവനാണെന്നു് ഈ രാത്രിയിൽ ഭവതിക്കു അനുഭവമായില്ലേ?

സരസ്വതി—എന്റെ പ്രാർത്ഥന ഇത്രമാത്രമാണു്. എന്റെ സഹോദരിയെ അങ്ങുതന്നെ സംരക്ഷിക്കണം. മാതാപിതാക്കന്മാ രില്ലാത്ത നിർഭാഗ്യവതികളായ ഞങ്ങൾ ഇനിയൊരിക്കലും പരസ്പരം കാണാൻ പാടില്ലാത്തവണ്ണം പിരിയേണ്ടിവന്നു. സരസ്വതി എ ന്റെ ഒന്നിച്ചു മംഗലപുരിയിലേക്കു വരികയില്ല. ഞങ്ങൾക്കു് ഇ നി തമ്മിൽ കാണാൻ കഴിയുമോ എന്നു ദൈവത്തിനുമാത്രമേ അ റിഞ്ഞുകൂടൂ. അങ്ങു് അവളെ മനഃപൂർവ്വം സ്നേഹിക്കുകയും സംര ക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നു് എനിക്കു ഉറപ്പുതന്നാൽ, അവളുടെ വേ ർപാടുമൂലം എനിക്കുണ്ടാകുന്ന തീവ്രമായ അന്തസ്താപത്തിൽ ഒരു വലുതായഭാഗം പരിഹരിക്കപ്പെട്ടുനാതാണു്. ശരീരവും ജീവനും തൃ ണവൽഗണിച്ചു്, എനിക്കുവേണ്ടി മാടനുമായി യുദ്ധംചെയ്ത അങ്ങു് എന്റെ അവസാനമായ ഈ ചെറിയ അപേക്ഷയെ അംഗീകരി ക്കുമെന്നും അതുവഴി എന്റെ സഹോദരിവിരഹതാപത്തെ ലഘൂ കരിക്കുമെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—നിസ്സംശയം ഭവതിയുടെ അഭിലാഷത്തെ ഞാൻ

നിവ്വഹിച്ചുകൊള്ളാം. അക്കാര്യത്തിൽ ഭവതി ലേശംപോലും സംശയിക്കണ്ടാ.

താരാനാഥന്റെ മറുപടി നിസ്സൂളങ്കവും ഹൃദയപൂർവ്വകവുമാണു്. എന്നാൽ, പ്രേതയക്ഷിയുടെ അപേക്ഷയിൽ അയാൾക്കു് ഒരു വലുതായ ആശ്ചര്യവും ജനിക്കാതിരുന്നില്ല. ഇതേ അപേക്ഷതന്നെയാണു്, ആ ജ്ഞാതരൂപത്തിൽ മാടന്റെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടതു. മാടന്റെ ആ നിബന്ധനയെ പ്രേതയക്ഷി അപേക്ഷയായി രൂപാന്തരപ്പെടുത്തിയെന്നേയുള്ള. പ്രമേയം രണ്ടും ഒന്നുതന്നെ. ഇങ്ങനെ രണ്ടുപേരുടേയും പ്രമേയങ്ങൾക്കു അന്യോന്യമായ സംബന്ധം കണ്ടതിനാലുള്ള ആശ്ചര്യമാണു് താരാനാഥനെ ബാധിച്ചതു്. അയാളുടെ മറുപടിക്കു സമാധാനമായി പ്രേതയക്ഷി പ്രസ്താവിച്ചു—"ഒരു പതിനായിരം പ്രാവശ്യം ഞാൻ അങ്ങേയ്ക്കു നന്ദിപറയുന്നു. അങ്ങയുടെ ഔദാര്യത്തേയും കാരുണ്യത്തെയും ആജീവനാന്തം ഞാൻ കൃതജ്ഞതയോടെ അനുസ്മരിക്കും. അടുത്ത മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ, പ്രയാഗാതീരത്തിലുള്ള ചോലകളിൽ യഥേഷ്ടം ഏതെങ്കിലും ഒരിടത്തു ലാത്തിക്കൊണ്ടു നിന്നാൽ സരസ്വതിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം അവിടെ സംഭവിക്കുന്നതാണു്. അവളുടെ ഉദ്ദേശവും അഭിലാഷവും അപ്പോൾ അങ്ങയെ അറിയിക്കും."

പ്രേതയക്ഷി പെട്ടെന്നു കട്ടിൽ വിട്ടിറങ്ങി, താരാനാഥന്റെ പാണിദ്വയത്തെ, പല്ലവമൃദുലമായ തന്റെ ഹസ്തങ്ങളാൽ വഹിച്ചു ഒരുനിമിഷം കൊങ്കത്തടത്തിൽ ചേർത്തമർത്തിയതിനുശേഷം ആ കൈത്തലങ്ങളിൽ ഓരോചുംബനം നൽകിയതും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തതും ഒന്നിച്ചുകഴിഞ്ഞു. "അഹോ! വജ്രഹൃദയമേ! മൃദുലകോമളമായ ഈ പ്രേമനിധിയിൽ കുടികൊണ്ടിരിക്കാൻ നിനക്കെങ്ങനെ തോന്നി? ഒരു നിമിഷംകൂടി ആ പുണ്യവിഗ്രഹത്തെ എന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുവാൻ അനുവദിക്കാതെ തുരത്തിപ്പായിച്ച നിനക്കു ജീവകാരുണ്യത്തിന്റെ ലേശംപോലുമുണ്ടോ? "എന്നിങ്ങനെ പ്രേതയക്ഷി ഹൃദയത്തെപ്പഴിച്ചുംകൊണ്ടു് താരാനാഥൻ മറിഞ്ഞുവീണു. ഈ സങ്കടം തനിക്കു കാണേണ്ടെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ, പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടു നിന്ന വിളക്കു് പെട്ടെന്നണയുകയും ചെയ്തു. അലഭ്യമായ ഒരു കാര്യത്തെസംബന്ധിച്ചു്, വകതിരിവില്ലാതെ ഇപ്രകാരം ദുഃഖിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് അടക്കാൻ പാടില്ലാത്ത കോപത്തോടുകൂടി. താരാനാഥനെ ധ്വംസിക്കാനെന്നവണ്ണം അന്ധകാരഭീർഭ്രതം ആ മുറിക്കകത്തു ചാടിക്കടന്നു. പ്രേതയക്ഷിയുടെ മഹാമാടനോടു് ഏറ്റവും ധീരധീരം പൊരുതി മടക്കിയ ആ ചൂണക്കുട്ടിയുണ്ടോ ഈ അന്ധകാരഭീർഭ്രതയെപ്പേടിക്കുന്നു. ശരിവരെ ഒരുകൈ പൊരുതാമെന്നുതന്നെ അയാൾ രീച്ചുപ്പെട്ടത്തി. പിന്നെയെന്തൊക്കെയാണു് അതിനകത്തു

സംഭവങ്ങളൊന്നും നമുക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരുകാര്യം നിശ്ചയമാണ്; നിദ്രാദേവത, അതാ ബദ്ധപ്പെട്ട് അതിനുള്ളിൽ കടക്കുന്നു; തന്റെ ഉറ്റമിത്രമായ അന്ധകാരദുർഭ്രതത്തിന്റെ പരാജയത്തിൽ പരിഭ്രമിച്ച് അയാളെ സഹായിക്കാനായിട്ടല്ലെങ്കിൽ പിന്നെന്തിനായിട്ടാണ് അത്ര ബദ്ധപ്പെട്ട് കയറിച്ചെന്നത്?

പ്രഭാതാൽപരം നാലഞ്ചു നാഴികകഴിഞ്ഞതാണ് താരാനാഥൻ ഉണർന്നത്. ബാലാർക്കരശ്മി മുറിക്കുള്ളിലെങ്ങും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടു് അയാൾ കിടക്കയിൽനിന്നു എഴുന്നേറ്റു. വല്ലാതൊരു ക്ഷീണം ദേഹം ആസകലം നല്ലപോലെ ബാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. തലചുറ്റൽകൊണ്ടു്, ശരിക്കു എഴുന്നേറ്റു നിൽക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. ഒരു വിധത്തിൽ വെളിയിലേക്കുള്ള വാതലിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചുനടന്നു ചെന്നു. തലേന്നാൾ രാത്രി താൻ അടച്ചിരുന്ന കതകുകൾ തുറന്നു കിടക്കുന്നു. രാത്രിയിൽ ഉണ്ടായ പ്രേതയക്ഷീസാന്നിദ്ധ്യം സ്വപ്നസംഭവമല്ലെന്നുള്ളതിനു അതു് ഒരടയാളമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു. പുറത്തിറങ്ങി തന്റെ അനുചരന്മാരുടെ മുറിയിൽചെന്നു. അവർ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പദ്മാവതിയുടെ പാപ്പിടം കണ്ടുപിടിക്കാനായി പോയ സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും ഒരാഴ്ചവട്ടം കഴിഞ്ഞിട്ടും മടങ്ങിവരാതിരിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി താരാനാഥനു ആശ്ചര്യവും ഭയവുംതോന്നി. എന്തായാലും അവർക്കു അപകടം യാതൊന്നും പറ്റിയിരിക്കാനിടയില്ലെന്നവിശ്വസിച്ചു. സമർത്ഥന്മാരായ ആ ഭൃത്യന്മാർ അപകടങ്ങളിൽചെന്നു ചാടുന്നവരല്ലെന്നു് അയാൾക്കു ബോദ്ധ്യമുണ്ട്. പദ്മാവതിയുടെ പാപ്പിടത്തെപ്പറ്റി വല്ല സംശയവും അവർക്കുതോന്നിയിട്ടുണ്ടെന്നും അതിന്റെ സൂക്ഷ്മം അറിയാതെ മടങ്ങുന്നതുപോരായ്മയാണെന്നുകരുതി അതിലേക്കുവേണ്ടി ശ്രമിക്കുകയാണെന്നും താരാനാഥൻ പ്രത്യാശിച്ചു. എന്നിരുന്നാലും അവരുടെ പ്രത്യാഗമനത്തെ അക്ഷമയോടെ പ്രതീക്ഷിച്ചു. താമസം ദുസ്സഹമായിത്തോന്നി. അവർ മടങ്ങിവന്നാൽ മതിയെന്നാണ് അയാളുടെ പ്രതീക്ഷ. രണ്ടാണ് അതിനുകാരണം. അവർക്കു അപകടമൊന്നും നേരിട്ടിട്ടില്ലെന്നു അറിയാനുള്ള അഭിലാഷം ഒന്നു്. പദ്മാവതിയെ ഇനി അന്വേഷിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു കേട്ടാലുണ്ടാകുന്ന ധൃതി മറ്റൊന്നു്. ആ ധൃതിക്കുകാരണം, ഇനി ഒരുകാല്ലത്തോളം കാശ്മീരകാര്യത്തിൽ പ്രവേശിക്കരുതെന്നുള്ള മാടമ്പിന്റെ നിബന്ധനയെ അനുസ്മരിക്കുന്നവരോടു പ്രത്യേകം പറയണമെന്നില്ലല്ലോ.

അനന്തരം ക്ലബ്ബുടമസ്ഥന്റെ ഭാര്യയെക്കണ്ടു്, അംബികയുടെ ക്ഷേമസൌകര്യങ്ങളെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചു. ആ യുവതിയുടെ മാത്രം ഉറക്കത്തിനു വേണ്ട സൌകര്യങ്ങൾ ചെയ്തുകൊടുത്തു

വോ എന്നും രാത്രിയിലാകട്ടെ രാവിലെയാകട്ടെ തന്നെ കാണണമെന്ന അവശ്യപ്പെട്ടുവോ എന്നും ഇപ്പോൾ എന്തുചെയ്യുന്നു എന്നും മറ്റും ഓരോന്നു ചോദിച്ചു. അതിനു ആ സ്ത്രീയിൽനിന്നും കിട്ടിയ മറുപടി, അതിരാവിലെ എഴുന്നേറ്റു കോട്ടയ്ക്കകത്തേയ്ക്കുപോയി എന്നും ഇന്നപ്പോൾ മടങ്ങിവരുമെന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും ആയിരുന്നു. ആ മറുപടി താരാനാഥനു അനല്പമായ മനച്ചുട്ടിനു കാരണമായി എന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയണമെന്നില്ലല്ലോ.

എല്ലാംകൊണ്ടും താരാനാഥന്റെ മനസ്സിനു സ്വാസ്ഥ്യമില്ലെന്നായി: ആകപ്പാടെ അയാൾ ഏതൊന്നിലും നിരുത്സാഹിയായിട്ടവിച്ചു. ഇന്നത്തെപ്പോലുള്ള ഒരു വിഷാദവിവശത ഇതിനുമുമ്പു ഒരിക്കലും അയാളെ ബാധിച്ചിട്ടില്ല. തലേന്നാൾ രാത്രി മാടനിൽനിന്നുണ്ടായ പരാജയം, തന്റെ കാശ്മീരയാത്രയുടെ ഉദ്ദേശത്തിനു വിലാതവും തന്റെ അന്തസ്സിനും പൌരുഷത്തിനും ഹാനികരവും ആയനിബന്ധന, തന്റെ പ്രേമൈകഭാജനമായ പ്രേതയക്ഷിയുടെ എന്നെന്നേയ്ക്കുമായുള്ള വേർപാട്, തന്റെ വിശ്വസ്തസ്ത്രീയുടെ പ്രത്യാഗമനത്തിലുള്ള അമാന്തം, യാതൊരുപോലും ചോദിക്കാതെ കണ്ടുള്ള അംബികയുടെ ഗമനം, ഇതെല്ലാം സംഗതികൾ ഏകകാലത്തിൽ അയാളുടെ ഹൃദയത്തെ ഓരോന്നും തുല്യശക്തിയോടുകൂടി അലട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ഒരുപ്രകാരത്തിൽ സ്നാനാഹാരാദികർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചിട്ട്, മദ്ധ്യാഹ്നത്തോടുകൂടി, വിടുതിയിൽനിന്നുമിറങ്ങി പ്രയാഗാതീരങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പ്രേതയക്ഷിയുടെ അവസാനാപേക്ഷയെ നിറവേറ്റി, തജ്ജന്യമായ കൃതാർത്ഥതയാലെങ്കിലും തന്റെ വിഷാദഭാരത്തെ ലഘൂകരിക്കാമെന്നുള്ള അഭിലാഷമാണു അയാളെ അതിലേക്കു പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. അന്നു സരസ്വതിയെ സന്ദർശിച്ചസ്ഥലത്തേക്കു നടന്നു. സരസ്വതി തന്റെ അനുരാഗത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിയ ആ സ്ഥലത്തുചെന്നു. അവിടത്തെ പ്രകൃതിവിലാസത്തിനു് ഇന്നു താരാനാഥന്റെ ഹൃദയത്തെ വിധേയമാക്കിച്ചെയ്യാനുള്ള ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ സുരഭിലകുസുമങ്ങളിൽ തട്ടിവരുന്ന ആ കുളിർകാറ്റു് ആ മദ്ധ്യാഹ്നവേളയിൽ അശ്രാന്തപ്രദമായിരുന്നു എന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണു്.

താരാനാഥൻ അങ്ങനെ വിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ, നദീപ്രവാഹത്തിൽപ്പെട്ടു കീഴ്പോട്ടൊഴുകിവരുന്ന ഒരു തരുണീരത്നത്തിന്റെ പ്രേതം, അഥവാ അത്യന്ത സൌന്ദര്യവതിയായ അംബികയുടെ ജീവച്ഛവം, അയാളെ ആ ജലപ്രവാഹത്തിൽ കണ്ടുപിടിച്ചു.

അദ്ധ്യായം പന്ത്രണ്ട്.

നിഗ്രഹകാരണംപാത്താൽനീചേ!നീതന്നെ
കഷ്ടമതികഷ്ടമിതുദുഷ്ടേ!നിന്മനംഅതി-
നിഷ്ഠുരമില്ലസംശയമൊട്ടുമേമൂഢേ!

താരാനാഥൻ, അംബികയുടെ സമീപത്തിൽ നിന്നിച്ചെന്നു. തലമുടിക്കു കടന്നു പിടിക്കാൻ ആരംഭിക്കുവേ, ഒരു വലുതായ ചുഴിയിൽപ്പെട്ട് അംബിക കീഴ്പോട്ടേയ്ക്കു താഴ്ന്നു.

താരാനാഥന്റെ ക്ഷീണപാരവശ്യം ഈ അവസരത്തിൽ പങ്കടന്നിരിക്കുന്നു. അയാളുടെ നൈസർഗ്ഗികമായ ധൈര്യവും ശക്തിയും ശതഗുണം വർദ്ധിച്ചു. ആ നിലയിൽ നദിയിൽ കുതിച്ചു, അനുകൂലമായ കാറ്റിൽ പായ് കെട്ടി അതിവേഗത്തിൽ ചരിക്കുന്ന ഒരു തോണിയെ അതിശയിക്കുന്ന വേഗത്തിൽ ജലത്തെപ്പിളർന്നു കൊണ്ടാണ് അയാൾ പാഞ്ഞുചെന്നത്. പക്ഷേ, മുടിയിൽ പിടികിട്ടുംമുമ്പു നിർദ്ദയമായ നീച്ചുഴി അവളെ പാതാളത്തിലേക്കുകൊണ്ടുപോവുകയാണുണ്ടായത്. എന്നിട്ടും താരാനാഥൻ നിരാശനാകാതെ, ഒന്നുകിൽ അംബികയെ രക്ഷിക്കണം, അല്ലെങ്കിൽ മരിക്കണം എന്ന ദൃഢനിശ്ചയത്തോടുകൂടി, അംബികയോടൊന്നിച്ച് അസ്സൂഗതിയിൽ അടിയിലേക്കു താഴ്ന്നു. അതുകൊണ്ടും ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യം ഉണ്ടായില്ല. വെള്ളത്തിനടിയിൽവച്ചു അയാളം അവളെ സ്പർശിച്ചുമാത്രയിൽ ഒരു ബലിഷ്ഠനായ ശത്രു, തന്റെ കൈയിൽനിന്നും തട്ടിപ്പറിച്ചുകൊണ്ടുപോലെ അവളം ദൂരത്താക്കപ്പെട്ട പ്രതീതിയുണ്ടായി. അയാളം മേല്പോട്ട് ഉല്പതിച്ചു. അംബികയെ കാണുന്നില്ല. വീണ്ടും അയാളം അടിയിലേക്കു താഴാൻഭാവിക്കുമ്പോൾ, പത്തിരുപതുവാര അകലത്തായി- വെള്ളത്തിനടിയിൽനിന്നും തുടരെത്തുടരെ കുമിളകളം ഉണ്ടാകുന്നതുകണ്ടു. അതോടുകൂടി, ഭയങ്കരമായ ഒരു ശബ്ദം അവിടെ സംഭവിക്കുകയും അംബിക പൊന്തിവരികയുംചെയ്തു. നൊടിക്കിടയിൽ താരാനാഥൻ അവിടെപ്പറന്നു. അഹോ! എത്രസങ്കടം! അവിടെയും അയാളുടെ ഉദ്യമം നിഷ്പ്രയോജനമായിഭവിച്ചു. അംബിക അടിയിലേക്കു താഴ്ത്തപ്പെട്ട താരാനാഥന് അധൈര്യമോ നിരാശയോതോന്നിയില്ല; അംബികയെ ജീവനോടെ കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ, അവളുടെ ശവശരീരത്തെയെങ്കിലും കരയിൽ കൊണ്ടുവരണമെന്നു പ്രത്യാശിച്ചുകൊണ്ട്, അംബിക താണസ്ഥലത്തുതന്നെ അയാളംമുങ്ങി. അല്പം ശ്വാസംമുട്ടിനവകയുണ്ടായി. അംബികയുടെ തലമുടി അയാളുടെ കൈയിൽകിട്ടി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അംബികയെയുംകൊണ്ടു മുക

ളിൽപൊന്തി. ചമലിൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടു നീന്തി ക്ഷണനേരത്തിനുള്ളിൽ കരയിൽകയറി, അംബികയെ, അഥവാ അംബികയുടെ ശരീരത്തെ സാവധാനത്തിൽ പുൽത്തറയിൽകിടത്തി. സ്നേഹപൂർവ്വം വേണ്ടശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്തു, ആപാദോഷധം തുവത്തിനനവുപോക്കി. വെയിൽകൊണ്ടു പഴുത്തുകിടന്നമണൽ വാരി യുണിയിൽകെട്ടി ശരീരം ആസകലം കിഴിയുന്നി.

ഈ അത്യാഹിതത്തിൽനിന്നും ആ യുവതീരത്നത്തെ രക്ഷിച്ചുവെങ്കിലും അങ്ങനെ ഒരാപത്തുനേരിട്ടതിൽ താരാനാഥന് കഠിനമായ മനോവ്യഥയുണ്ടായി. അസാമാന്യമായ സൌന്ദര്യവും നവയൌവനവും തികഞ്ഞ ആ തരുണിമണിയെ അകാലമൃത്യുവിന് ഇരയാകാൻ ഒരിക്കലും അനുവദിക്കയില്ലെന്ന് അയാൾ വിശ്വസിച്ചു. ശരീരത്തിൽ ചൂടുതട്ടിച്ചതിന്റെ ഫലമായി അംബിക കണ്ണുതുറന്നു ശ്വാസഗതിയും ക്രമപ്പെട്ടു. സൌരഭ്യപൂർണ്ണമായ ആ പുഷ്പവാടിയിലെ മന്ദമാരുതനേറ്റപ്പോൾ അവളുടെ സർവ്വാവയവങ്ങൾക്കും ചലനവും മനസ്സിന് ഉന്മേഷവും ഉളവായി. ആശാസ്യമായ ഈ അവസ്ഥാഭേദം താരാനാഥനെ എത്രമാത്രം ചാരിതാർത്ഥ്യനാക്കിച്ചെയ്തു എന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാൻപ്രയാസം. അംബിക തന്റെ കരിംകൂവളനയനങ്ങൾകൊണ്ട് വിഷയീഭവിച്ച സുകുമാരശരീരനായ ആ യുവാവിനെ വീണ്ടും വീണ്ടും ഉറ്റുനോക്കി. ഈ അവസരത്തിലാണ് അല്പം മുമ്പ് താൻ അത്യാഹിതരാക്ഷസന്റെ വദനഗഹ്വരത്തിൽ പെട്ടിരുന്നു എന്നുള്ള വസ്തുത അവളുടെ സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണം ചെയ്തുത്. ആ മാത്രയിൽ അവൾ നടുക്കത്തോടുകൂടി കണ്ണുകൾ അടച്ചു. തന്നെ രക്ഷിച്ച ആൾ തന്റെ മുമ്പിൽനിൽക്കുന്ന പുരുഷരത്നമാണെന്നുള്ള ബോധത്തോടുകൂടി രണ്ടാമതും കണ്ണുതുറന്നു താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു വീക്ഷിച്ചു. ആ നോട്ടത്തിൽ ഹൃദയാന്തരത്തിൽ നിന്നും പുറപ്പെട്ട കൃതജ്ഞത സ്പഷ്ടമായി തെളിഞ്ഞുകണ്ടു. "അല്ലയോമാന്യേ! ചിന്താധിക്യത്താൽ മനസ്സിനെ പീഡിപ്പിക്കണ്ടാ. മനഃകായങ്ങൾക്ക് പൂർണ്ണസാമർത്ഥ്യം കിട്ടുവോളം മനസ്സിനെ സാവധാനപ്പെടുത്തി വയ്ക്കുകയാണ് വേണ്ടത്." എന്നിങ്ങനെയുള്ള താരാനാഥന്റെ സ്നേഹമസൃണമായ വാക്കുകൾ, ആ സുന്ദരിയിൽ ശേഷിച്ചിരുന്ന അസ്വാസ്ഥ്യത്തെക്കൂടി പരിഹരിച്ചു എന്നതിനെ പറയാം. തന്റെ ഉപകർത്താവ്, തന്നെ അന്ന വിജയസേനന്റെ കൈയിൽനിന്നും രക്ഷിച്ച പുരുഷകേസരിയാണെന്ന് അംബിക ബോധിച്ചതു ഇപ്പോൾ മാത്രമാണ്. ആ രമണിമണിയുടെ ഈ അവസ്ഥയിലെ ഹൃദയാവസ്ഥ എന്തായിരിക്കുമെന്നുള്ളതു ഊഹാമഗോചരമാണ്.

ഈ ഘട്ടത്തിൽ പൂന്തോപ്പിലെ പുഷ്പവാടികളുടെ ഇടയിൽ

സംഭവിച്ചു ഒരു ആളിന്റെ കാൽപെരുമാറ്റശബ്ദം താരാനാഥന്റെ ശ്രദ്ധയെക്കവർന്നു. പെട്ടെന്ന് അയാൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കിയതു്, സരസ്വതിയുടെ മുഖത്തേക്കായിരുന്നു. താരാനാഥദർശനം സരസ്വതിക്കു പരമാനന്ദത്തെ നൽകി. താരാനാഥന്റെ മുഖഭാവമറിയുന്ന നിലയും, അല്പപ്രജ്ഞയായിക്കിടന്ന അംബികയും അവളുടെ ദൃഷ്ടിക്കു വിഷയീഭവിച്ചപ്പോൾ, ആദ്യത്തെ പരമാനന്ദാനുഭൂതിക്കു പറയത്തക്കമാറ്റുകുറഞ്ഞു. കൂടിച്ചുമരിക്കാൻഭാവിച്ച ഒരു സ്ത്രീയെ, തന്റെ അനുരാഗപാത്രമായ താരാനാഥൻ രക്ഷിച്ചു എന്നു് അവർക്കു തികച്ചും മനസ്സിലായി താരാനാഥന്റെ ജീവകാരുണ്യത്തിൽ അനുമോദനവും, അഗാധമായ ആ നദിയിൽച്ചാടി. ആ സ്ത്രീയെ അവർക്കും തന്നിക്കും യാതൊരാപത്തുംപറ്റാതെ, രക്ഷിച്ചതിൽ ബഹുമാനവും ആ സ്ത്രീക്കു് ഇപ്രകാരം ഒരു വിപത്തു നേരിട്ടതിൽ അനുതാപവും സരസ്വതിക്കുണ്ടായി. എന്നാൽ തദനുമോദനാദികർക്കു് ഒരുനിമിഷം തികച്ചും അവളുടെ ഹൃദയസ്ഥാനത്തിൽ വിശ്രമിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. അടുത്തുവന്നതിനുശേഷമാണു്, ഏതൊരു പുരുഷനെയും തൊഴുകൈയോടെ നമസ്കരിപ്പിക്കാൻ അന്യാദൃശമായ സാമർത്ഥ്യം തന്റെ സൌന്ദര്യത്തിനുണ്ടെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സരസ്വതിയുടെ ധാർഷ്ട്യത്തെ ആ വെറും നിലത്തു കിടന്നിരുന്ന സുന്ദരീരത്നത്തിന്റെ ദിവ്യകാന്തി അടിച്ചുമർത്തിയതു്. അഹോ! എന്തൊരസൂയയാണു്, ആ യുവതിയെ ബാധിച്ചതു്? ഭയങ്കരിയായ ആ അസൂയാപിശാചി ആ രമണീരത്നത്തെ ബാധിച്ച മാത്രയിൽ അവളുടെ ആകൃതിപ്രകൃതികൾക്കുണ്ടായ മാറ്റം കണ്ടതന്നെയറിയേണ്ടതാണു്. പ്രകൃതിക്കുണ്ടായ മാറ്റം എങ്ങനെ കാണാനാണു്? ശ്രുവഭദ്ധനായ ഒരു പാശ്ചാത്യഭിഷഗ്വരൻ ആ ഹൃദയത്തെ ഒന്നു പിളർന്നുനോക്കട്ടെ! സംഖ്യാതീതമായ വിഷാണുക്കൾ അവിടെ പറ്റിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്നതുകാണാം. അവറ്റ ആ ഹൃദയത്തെ അല്പാല്പമായി കരണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കാണാം. കാലന്തരത്തിൽ ആ ഹൃദയത്തെ വഹിക്കുന്ന ശരീരത്തെക്കൂടിയും നശിപ്പിക്കണമെന്നുള്ള പ്രയത്നാശയോടും ദുർവ്വൃത്തതയോടുംകൂടി അവറ്റ അവിടെ വേലചെയ്യുന്നതുകാണാം.

സ്നേഹം, മമത, കരുണ, സഹഭാവം തുടങ്ങിയുള്ള വിശിഷ്ടഗുണങ്ങളുടെ പരമശത്രുവത്രേ അസൂയ. അസൂയ ഏതൊരാളിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലം അനുവദിക്കുന്നുവോ ആ ആളിനെത്തന്നെ കാലാന്തരത്തിൽ അതു ശിക്ഷിക്കുന്നു. ആ ആളിന്റെ ജീവിതത്തെ പരിതാപകരമായ പര്യവസാനത്തിൽ എത്തിക്കുന്നു. അസൂയാബാധിതന്മാരിൽനിന്നും പരമാർത്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടാകയില്ലെന്നില്ല. മിക്കവാറും വലിയ വലിയ ആപത്തുകളും നേരിട്ടേക്കാം. എന്നാൽ

അതിൽനിന്നെല്ലാം അനായാസേന രക്ഷപ്രാപിക്കാൻ അവർക്കു കഴിവുണ്ടാകും. ദൈവികമായ ഒരനുഗ്രഹവിശേഷം ആ ആപത്തുകളിൽനിന്നെല്ലാം അവരെ മോചിപ്പിക്കുന്നതാണ്. പക്ഷേ മനുഷ്യശക്തിയില്ലാത്തവനാണെങ്കിൽ ആ ആപത്തുകളുടെ ആരംഭഘട്ടത്തിൽ അതീവ ഭയപ്പെട്ട്, ജീവിതനൈരാശ്യത്തിനു പാത്രമാവുകപോലും ചെയ്തേക്കാം. ഇതിലധികവും ദുഷ്ടഫലത്തോടുകൂടിയ അസൂയാപിശാചി പല്ലവമൂലമായ ആ സരസ്വതീഹൃദയത്തെ എങ്ങനെ ബാധിച്ചു എന്നും സംശയിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, അതിന്റെ പരിഹാരത്തിനായി ഉപരിസംഭവഘട്ടങ്ങളെ ഉൽക്കണ്ഠയോടെ പ്രതീക്ഷിക്കുക!

അതേ! അംബികയുടെ സൌന്ദര്യശ്രീയിൽ, സരസ്വതിക്ക് അസഹിഷ്ണുത ഉണ്ടായി. അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ ജന്മമായ ബാഹ്യചേഷ്ടകളെ കേവലം മറച്ചുവച്ചു് മന്ദഹാസംതുകിക്കൊണ്ട് താരാനാഥനെനോക്കി അനന്തരം നടന്ന സംഭവം താരാനാഥനിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ച ഉടനെ, തന്റെ കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ചെറിയ കഴലെടുത്തു് ഊതി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ, നാലാളകലം ഉദ്യാനാന്തർഭാഗത്തുനിന്നും അവിടെ ആഗതരായി. അതിൽ രണ്ടുപേർ പുരുഷന്മാരും രണ്ടുപേർ സ്ത്രീകളും ആയിരുന്നു. സ്ത്രീകൾ പ്രേതയക്ഷിയുടെ ദാസിമാരായ വിമലയും സുരുചിയും പുരുഷന്മാർ അശോകനാഥന്റെ ഭടന്മാരും ആണ്.

സരസ്വതി, സുരുചിവിമലകളെ സംബോധനം ചെയ്തുകൊണ്ട് "നിങ്ങൾ ഈ മാന്യയുവതിയെ നമ്മുടെ ക്രീഡാരത്തിൽ കൂട്ടികൊണ്ടുപോയി വേണ്ടശുശ്രൂഷചെയ്തു സുഖപ്പെടുത്തണം അവരുടെ എതൊരിഷ്ടത്തെയും ബഹുമാനപൂർവം സാധിച്ചുകൊടുക്കുകയും വേണം" എന്നുശട്ടം കെട്ടി അയച്ചു. അനന്തരം ഭടന്മാരെനോക്കി "നിങ്ങൾ ഈദ്രഥത്തെ നിങ്ങളുടെ ക്രീഡാരത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്ന് ഈറൻ മാറാൻ അനുകൂലമായ ഉടുപ്പും മറ്റും കൊടുത്തു് ബഹുമാനപൂർവം സൽക്കരിച്ചയയ്ക്കണം" എന്നു് ആജ്ഞാപിച്ചിട്ട താരാനാഥനോടു് അല്പോപത്തിനുമാത്രം കേൾക്കത്തക്കവണ്ണത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:- എനിക്ക് അങ്ങയുടെ നേരിൽ ചിലതു സംസാരിക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹമുണ്ട്. അതിനു വൈമനസ്യമില്ലെങ്കിൽ, അങ്ങയുടെ പ്രത്യാഗമനത്തെ ഉൽകണ്ഠയോടെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ നിൽക്കുന്നതാണ്.

താരാനാഥൻ — (അതേശബ്ദത്തിൽ) ഞാൻ ഇന്നിസമയത്തു് ഇവിടെ വന്നതു് ഭവതിയെക്കണ്ടു സംസാരിക്കണമെന്നുള്ള അഭിലാഷത്തോടുകൂടിയാണ്.

സരസ്വതി — എന്നാൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥയായി.

വിമലയും സുരുചിയും സരസ്വതിയുടെ ആജ്ഞ പ്രകാരം അ
ബികയെ സാവധാനത്തിൽ താങ്ങി നടത്തികൊണ്ടു ക്രീഡാരത്തിലേ
ക്കുപോയി. അംബികയ്ക്ക് അവരുടെ രണ്ടുപേരുടേയും ഇടയ്ക്കുനി
ന്ന് അവരുടെ ചുമലിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു പതുക്കെ നടക്കാനുള്ള
ശരീരസ്വാസ്ഥ്യം ഈ അവസരത്തിൽ സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഭ
ടന്മാർ രണ്ടുപേരും താരാനാഥനെ ക്ഷണിച്ചുംകൊണ്ടു ക്രീഡാരത്തി
ലേക്കു തിരിച്ചു. സരസ്വതി നദിതീരത്തിൽ അങ്ങിങ്ങു ലാത്തി
ക്കൊണ്ടു നിന്നു.

ക്രീഡാരം നദിക്കരയിൽനിന്നും ഉദ്ദേശം ഇരുന്നൂറു വാരയകല
ത്തായിട്ടാണു്. മനോഹരമായ ആറുക്രീഡാരങ്ങളും അവിടെ സ്ഥാ
പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവയിലൊന്ന് വിശേഷിച്ചും രമണീയവും
രാജോചിതമായ വിധത്തിൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതും ആയിരുന്നു.
ആ ക്രീഡാരത്തിലാണു് സുരുചീവിമലകം അംബികയെ കൂട്ടിക്കൊ
ണ്ടുപോയതു്. അതിന്റെ സമീപത്തുള്ള മറ്റൊരുക്രീഡാരത്തിൽ ഭട
ന്മാർ താരാനാഥനെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. വിമലയും സുരു
ചിയും അംബികയ്ക്കു പുതിയവസ്ത്രം നൽകി മനോഹരമായ ഒരു
കട്ടിലിൽ കിടത്തി സ്നേഹബഹുമാനപൂർവ്വം വേണ്ട ശുശ്രൂഷകൾ
ചെയ്തുകൊണ്ടു് അവർ അവളുടെ സമീപത്തിൽ തന്നെ ഇരുന്നു.
ഇന്ദ്രനെ മാറിയതുകൊണ്ടും ആ ദാസികളുടെ ഇഷ്ടശുശ്രൂഷകളെ
ക്കൊണ്ടും എളുപ്പത്തിൽ അംബിക സുഖനിദ്രയെ അവലംബിച്ചു.

ആ ക്രീഡാരങ്ങളും അശോകനാഥന്റെ അംഗരക്ഷകസൈന്യ
ത്തിനു താമസിക്കാനായി സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ളതാണു്. ആ വിശേഷ
പ്പെട്ട ക്രീഡാരത്തിലാണു് സരസ്വതിയുടെ താമസം. ഇതിനകം
അംഗരക്ഷകസൈന്യത്തിന്റെ നേതാവു്, ബുദ്ധപ്പെട്ടു വന്ന താരാ
നാഥനെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു് അയാളെ ബഹുമാനപൂർവ്വം ഉപച
രിച്ചു. അയാൾ കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന വിശേഷമായ ഉടുപ്പും കാലുറ
യും മറ്റും താരാനാഥനു ധരിക്കുന്നതിനായി കൊടുത്തു. താരാനാ
ഥൻ തന്റെ നനഞ്ഞ ഉടുപ്പും മറ്റും അഴിച്ചുമാറ്റി പുതിയ ഉടു
പ്പും കാലുറയും ധരിച്ചതിനുശേഷം അംബികയുടെ സുഖസൌകര്യ
ങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ആ നേതാവിനോടു് അന്വേഷണം നടത്തുകയും
അംബികയ്ക്കു വേണ്ട സൌകര്യങ്ങളും മറ്റും സിദ്ധിക്കുമെന്നു് അ
യാളുടെ മറുപടിയിൽനിന്നും അറിഞ്ഞു സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തു.
തന്മൂലം അംബികയുടെ താല്കാലികസ്ഥിതിയിൽ ലേശംപോലും
അതൃപ്തിയാകട്ടെ, നിരാശയാകട്ടെ അയാൾക്കുണ്ടായില്ല. അനന്ത
രം ഭടന്മാരിൽ തനിക്കുള്ള കൃതജ്ഞതയെ ഉചിതവാക്കുകളാൽ വെ
ളിപ്പെടുത്തിയിട്ടു് നദിക്കരയിലേക്കു തിരിച്ചു.

ഭടന്മാരും ദാസികളും താരാനാഥനെയും സരസ്വതിയെയും

ക്ഷണിച്ചു കൊണ്ടുപോയതിനു ശേഷം സരസ്വതി അങ്ങിങ്ങു ലാത്തിക്കൊണ്ടു് അവിടെ വർത്തിക്കുകയായിരുന്നുവെന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. അങ്ങനെ ലാത്തുമ്പോൾ അവളുടെ ദൃഷ്ടി നിലത്തു തന്നെ പതിഞ്ഞിരിക്കുകയായിരുന്നു. തന്റെ മനോഹരനയനങ്ങളുടെ ദിവ്യകാന്തി ഭൂമിയിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്നതുകണ്ടു മോഹിച്ചുകൊണ്ടു് ആ പ്രദേശത്തിന്റെ ചുവടളവു തിട്ടപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു. അഥവാ, തന്റെ ഹൃദയാന്തരത്തിൽ തിങ്ങിക്കൂടി സ്ഥലംപിടിച്ച വിചാരപരമ്പരകളുടെ ദുർവ്വഹമായ ഭാരം അവളെ നമ്രശിരസ്സായാക്കിയതായിരിക്കാം. അത്യന്തമായ ഒരു വിഷാദാഗ്നി അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ കത്തിക്കാളുന്നതിന്റെ ധൂമപടലം അവളുടെ മുഖത്തെ മലിമസമാക്കിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നു. നടക്കാൻ ശക്തിയില്ലാത്തവണ്ണം പല്ലവമൃദുലമായ ശരീരം ക്ഷീണിച്ചു പരവശമായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ അവസ്ഥക്കു മൂലകാരണം വാസ്തവത്തിൽ വിഷാദമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. പിന്നെയോ? പ്രശ്രീയിൽ അസഹിഷ്ണുത; അതേ, അംബികാസൌന്ദര്യദർശനമാത്രയിൽ ഉണ്ടായി വേരുറച്ച അസൂയയല്ലാതെ മറെറാന്നുമല്ല. ആ ദിവ്യസൌന്ദര്യവതിയെ, താരാനാഥൻ ആററിൽ ചാടി രക്ഷിക്ക മാത്രമല്ല, കരയ്ക്കു കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടതിനുശേഷം സ്നേഹപൂർവ്വം ശുശ്രൂഷിക്കുകൂടിച്ചെയ്തില്ലേ? അഹോ! അതു് അവർക്കു എങ്ങിനെ സഹിക്കും? അതോർത്തപ്പോൾ അവർക്കു അസഹ്യമായ കോപവും വെറുപ്പും ഉണ്ടായതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാനുണ്ടോ? അവർക്കുണ്ടായ ആ കോപവും വെറുപ്പും താരാനാഥനിലോ, അംബികയിലോ എന്നാണെങ്കിൽ അതു് അവർക്കുതന്നെ നിശ്ചയമില്ലാത്ത കാര്യമാണു്.

അതാ, സരസ്വതിയുടെ സ്വഭാവം മാറുന്നു; "ഛേ! എന്തൊരു ബുദ്ധിഹീനതയാണു്? എത്ര താണപടിയിലുള്ള ഒരു മനഃസ്ഥിതിയാണിതു്? അസൂയ! അതേ! അസൂയ എന്റെ സ്ഥിതിക്കു യോജിച്ചതാണോ? അല്ലെങ്കിൽ ഈ അസൂയയ്ക്കു് കാരണമെന്തു? താരാനാഥൻ, അന്തസ്സും അഭിജാത്യവുമുള്ള ആ യുവാവു്, ആ ധീരപുരുഷൻ, തന്റെ പുരുഷത്വത്തെ പാലിക്കുമാത്രമല്ലേ ചെയ്തുള്ളൂ? അതിൽ എന്താണു് അസൂയപ്പെടാൻ? മാത്രമോ? നിഷ്ഠാവികാരത്തിനു മനസ്സിൽ സ്ഥലം കൊടുത്താൽ, അതു പിന്നെ അവിടുന്നു വിട്ടുമാറുന്നതാണോ? വിശേഷിച്ചും സ്ത്രീകളുടെ മനസ്സിൽനിന്നും അതു് ഒരു കാലത്തും മാറുന്നതല്ല. അസൂയ പൈശാചികമായ ഒരു വികാരമാണു്. പലേ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾക്കും, ഘാതകവൃത്തിക്കുതന്നെയും, മനസ്സിനെ പ്രേരിപ്പിക്കാനുള്ള ശക്തി അതിനുണ്ടു്. അസൂയ മനസ്സിൽ കുടികൊണ്ടാൽ നിത്യദുഃഖം അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും. മറെറാരു ചിന്തയും ആ മനസ്സിൽ കടക്കുകയില്ല.

ബന്ധുക്കളെ എന്നല്ല, ഏകോദരസഹോദരങ്ങളെപ്പോലും പരമ ശത്രുവിനെപ്പോലെ കരുതി നിഗ്രഹിക്കുകിടി ചെയ്യാൻ അസൂയാബാധിതമായ മനസ്സ് ധൈര്യപ്പെട്ടു. അത്ര നീചമായ ആ അസൂയയ്ക്ക് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലം അനുവദിച്ചുകൂടാ" എന്നിങ്ങനെ അവൾ അസൂയയെ പഴിക്കയും ചെറുക്കുകയുംചെയ്തു. അവൾ പത്തിരുപതുവാര മുമ്പോട്ടുനടന്നു. തന്റെ അനുരാഗത്തെ താനാഥന്റെ മുമ്പിൽ വെളിപ്പെടുത്തുകയും അയാൾ അതിനുവഴിപ്പെടാതെ, പ്രേതയക്ഷിയിൽ അനുരക്തനാണെന്നു പറഞ്ഞൊഴിയുകയുംചെയ്ത ആ സ്ഥലത്തുചെന്നുനിന്നു. അവൾ അറിയാതെതന്നെ ഒരു പരമാനന്ദാനുഭൂതി അവൾക്കുണ്ടായി. ആനന്ദം അവളെ മേല്പോട്ട് എടുത്തെറിയുന്നു എന്നുതോന്നി. അവളുടെ മുഖത്ത് സന്തോഷത്തിന്റെ പ്രസാദം ഉണ്ടായി. ആഹ്ലാദത്താൽ മതിമറന്നു തന്നെത്താൻ പുഞ്ചിരിതുകി താരാനാഥനും താനും സംഭാഷണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന ആ സ്ഥലത്തെ ഒരു പുണ്യഭൂമിയെന്നോണം പിന്നെയും പിന്നെയും ദർശിച്ചു. താൻ ഉച്ചരിച്ചതും താരാനാഥന്റെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടതുമായ ഓരോവാക്കുകളും പേർത്തും പേർത്തും ചിന്തിച്ചു. കഷ്ടം! താൻ എന്തിനായിട്ട് അസൂയപ്പെടണം? കാരണം യാതൊന്നുമില്ലല്ലോ താരാനാഥന്, ആ പുരുഷരത്നം, എന്റെ സ്വന്തമാണ്; അതേ, എനിക്കു വിധേയനായിക്കഴിഞ്ഞു. ധീരോദാത്തനായ താരാനാഥന്റെ, ഗുണവാനായ താരാനാഥന്റെ, മടനോപമനായ താരാനാഥന്റെ, പകപ്പുവകാശം, ഇനിമേൽ എനിക്കല്ലാതെ മറ്റാർക്കാണ്? എന്നിങ്ങനെ സരസ്വതി സമാധാനിച്ചു.

ഈ അവസരത്തിൽ, സമീപത്തുള്ള പുഷ്പച്ചെടികളുടെ ഇടയിൽ കൂടി ഒരാൾ നടന്നുവരുന്ന ശബ്ദംകേട്ട സരസ്വതി തിരിഞ്ഞുനോക്കും മുമ്പ്, അല്പവൃദ്ധയായ ഒരു സ്ത്രീ അവളുടെ മുമ്പിൽ വന്നുനിന്നു. സരസ്വതിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഒരു വല്ലാത്ത നടുക്കം സംഭവിച്ചു. അവൾക്ക് ആ വൃദ്ധയെ നല്ല പരിചയമുണ്ട്. ഈ വൃദ്ധ നിഷ്കളാനന്ദ സ്വാമിയുടെ സംഘത്തിൽ പെട്ടവളാണ്. അന്ന് അശോകനാഥന്റെ പാളയത്തിനു സമീപമുള്ള ആ മഠത്തിൽ കണ്ട സരോജിനിയാണ് ഈ വൃദ്ധ. മാടന്റെ താണ്ഡവമേറ്റു വീണുകിടന്ന താരാനാഥനെ കാണും മുമ്പ് അന്നു രാത്രിയിൽ അംബികാ താമസത്തിനു ശട്ടം കെട്ടിയ ക്ലബ്ബിൽ നിഷ്കളാനന്ദന്റെ നിറവും വേഷവും മാറാനുള്ള തൈലവും വസ്ത്രങ്ങളും കൊണ്ടുകൊടുത്ത ശിവയോഗിനിയും മറ്റാരുമല്ല. വൃദ്ധയുടെ സാക്ഷാൽപേര് സരോജിനി എന്നാണെങ്കിലും ശിവയോഗിനി എന്ന നാമംകൂടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. വൃദ്ധയെ കണ്ടപ്പോൾ, വിശേഷിച്ചും അപ്രതീക്ഷ

തമാനി കണ്ടുമുട്ടാൻ ഇടയായതിൽ, അവർക്കു ഞെട്ടലും പരിഭ്രമവും ഉണ്ടായതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ല. പക്ഷേ, അവർ ധൈര്യത്തെ നിശേഷം കൈവിട്ടില്ല. ക്ഷീ! പിശാചി! നീ എന്തിനു് ഇവിടെ വന്നു? എന്നു കിഴവിയുടെ നേരേ അവർ ഗർജ്ജിച്ചു. ഓക്കാതെനിന്ന കിഴവി, ഇടിമുഴക്കം കേട്ട സർപ്പത്തെപ്പോലെ വല്ലാതെ ഒന്നു നടുങ്ങി.

വൃദ്ധ—സരസ്വതി! നി എന്തിനു ദേഷ്യപ്പെടുന്നു? നീ വീണ്ടും ഞങ്ങളുടെ സംഘത്തിൽ വന്നുചേരുകയാണെങ്കിൽ, നിന്റെ അപരാധങ്ങളെല്ലാം, നിന്റെ പാപങ്ങളെല്ലാം, ഞങ്ങൾ ക്ഷമിക്കുകമാത്രമല്ല, മേലാൽ നിന്നെ പൂർവ്വാധികം സ്നേഹിക്കുകയുംചെയ്യാം. എന്റെകൂടെ വരിക! നിന്നെ സ്നേഹപൂർവ്വം ക്ഷണിക്കാനായിട്ടാണു ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതു്.

സരസ്വതി—പട്ടി! എന്റെമുമ്പിൽ നിനക്കു് ഇത്ര ധിക്കാരമോ? പിന്നെ സംഘത്തിൽ ചേരണമെന്നു വീണ്ടും അപേക്ഷിപ്പാൻ നിനക്കു ധൈര്യം തോന്നുന്നുവോ? ഞാൻ ഇനി ജീവനോടുകൂടി നിന്റെ സംഘത്തിലേക്കു മടങ്ങിവരുമെന്നു നീ വിചാരിക്കുന്നുവോ? ഛേ! മിണ്ടാതെ പൊയ്ക്കോ! ഇല്ലെങ്കിൽ അനുഭവം എന്തായിരിക്കുമെന്നു എനിക്കുതന്നെ വിശ്വാസമില്ല.

വൃദ്ധ—സരസ്വതി! നീ അറിയാതെ കയർക്കുകയാണു്. യോഗിനിസംഘത്തിലേക്കല്ല ഞാൻ ക്ഷണിക്കുന്നതു്. അർദ്ധരാത്രിയിൽ വെള്ളിമണി ഘണഘണാ, ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന അഭ്രലോകസഞ്ചാരത്തിലേക്കാണു്.

സരസ്വതി—ക്ഷീ! ഛേ! മിണ്ടാതെ! മിണ്ടിപ്പോയെങ്കിൽ നീ അടികൊള്ളും.

സരസ്വതിയുടെ നയനങ്ങളിൽ കോപാഗ്നി ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവളുടെ മുഖത്തെ വർണ്ണഭേദവും രൌദ്രഭാവവും ശരീരമാസകലം കോപംകൊണ്ടുള്ള വിറയലും ആകപ്പാടെയുള്ള ആകൃതിയും കണ്ടാൽ ഒരു രൌദ്രദേവതയെക്കാണുന്നുവോ എന്നു സംശയിച്ചുപോകും.

വൃദ്ധ—(സ്വരം ഒന്നുമാറ്റി) നിന്റെ ദേഷ്യംകണ്ടു ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. ഞാൻ ഒട്ടുംതന്നെ അധൈര്യപ്പെടുന്നുമില്ല. ഞാൻ വീണ്ടും നിന്നെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. മഹാദുഷ്ടന്മാരും പാപികളും വൈദികമതവിദ്വേഷികളും ആയ കപിലമതക്കാരുടെ ബന്ധം നീ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കരുതു്. അവരെക്കാൾ ഭീരുക്കൾ ലോകത്തിലില്ല. അവരുടെ വലയിൽ നീ അകപ്പെടേണ്ട. അവരുടെ ബന്ധത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുക! ഞങ്ങളുടെ സംഘത്തിൽ ചേരുക! നിനക്കു അവിടെ സകല സുഖവും ലഭിക്കും. ഞങ്ങൾ നിന്നെ സ്വാഗ

തന്റെ സ്നേഹപൂർവ്വം കാത്തിരിക്കുന്നു. നീ സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഞാൻ പറയുന്നതിനെ അനുസരിക്കാത്തപക്ഷം, ഇന്നല്ലെങ്കിൽ എന്നെങ്കിലും നീ അകപ്പെടാതിരിക്കയില്ല. അങ്ങനെ അകപ്പെടാൻ ഇടയായാൽ നീ വെങ്കലപ്രതിമയുടെ മുമ്പിൽ നിൽക്കേണ്ടി വരികയും ചെയ്യും.

സരസ്വതി—കിഴട്ടുപൂച്ചി! നിന്റെ വാക്കുകളിൽ എനിക്കു അശേഷം ബഹുമാനമില്ല. നിന്റെ ഭയപ്പെടുത്തലിനെ ഞാൻ വകവയ്ക്കുന്നുമില്ല. ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കുക! ഭയങ്കരമായ സാക്ഷ്യത്തിൻപേരിൽ ഞാൻ അറിയാതെ സത്യംചെയ്തുപോയി. അതു കൊണ്ടുള്ള തടസ്സമാണ്. ഇല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ സകലരഹസ്യങ്ങളും ഞാൻ അനായാസേന തെളിയിച്ചു, നിങ്ങളുടെ സംഘത്തിന്റെ നാശവേരു തോണ്ടിച്ചു, നിങ്ങളുടെ മന്ത്രങ്ങളെയെല്ലാം ഇടിച്ചുനികത്തിച്ചു, നിങ്ങളെയെല്ലാം കൊല്ലിക്കയും ചെയ്തേനെ.

വൃദ്ധ—എന്നാൽ ആ സത്യത്തിനു നീ കീഴ്പ്പെടേണ്ടവളല്ലേ?

സരസ്വതി—നീ കരുതലോടെ സംസാരിക്കണമെന്നു ഞാൻ പലയാവൃത്തി ഉപദേശിച്ചു. ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള രഹസ്യങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തുകയില്ലെന്നല്ലാതെ, എന്റെ ശത്രുക്കളുടെ ഹിംസയെ സഹിച്ചു് അവരുടെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കാമെന്നു ഞാൻ സത്യംചെയ്തിട്ടില്ല.

വൃദ്ധ—നീ എന്നെ ശത്രുസ്ഥാനത്തു കരുതിയാൽ എനിക്കു നിന്നെയും അപ്രകാരം കരുതാൻ പാടില്ലേ?

സരസ്വതി—പട്ടി! നീപറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

സരസ്വതിയുടെ കോപം മൂർദ്ധന്യതയെ പ്രാപിച്ചു ഭയങ്കരമായ നിലയിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു.

വൃദ്ധ—ഞാൻ പറഞ്ഞതു നിനക്കു മനസ്സിലായില്ലേ? ഒരക്ഷരം മിണ്ടാതെ എന്റെ പിറകേ വരിക! ഇല്ലെങ്കിൽ ഈ നിമിഷത്തിൽ നിന്റെ ജീവനാശം സംഭവിക്കും.

ഇതുപറഞ്ഞു കിഴവി ചുറ്റും നോക്കി. താൻ ഉദ്ദേശിച്ച കർമ്മത്തെ ശരിക്കു നിർവഹിക്കാൻ ഇതുതന്നെയാണു അവസരം എന്നു വിശ്വസിച്ചു. തന്റെ മടിയിൽ മറച്ചു തിരുകിവെച്ചിരുന്ന കഠാരി പെട്ടെന്നു വലിച്ചൂരി സരസ്വതിയുടെ കണ്ഠസ്ഥാനത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഓങ്ങി. എന്നാൽ ലക്ഷ്യത്തിൽ പതിക്കുംമുമ്പ്, സരസ്വതി മുൻകൂട്ടി മടിയിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന കഠാരി വൃദ്ധയുടെ മാറിൽ താഴ്ന്നതും കക്ഷമായ ഒരു ശബ്ദത്തോടുകൂടി നിലത്തുമറിഞ്ഞതും ഒന്നിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

കിഴവി മരിച്ചു എന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടതിനുശേഷം, സരസ്വ

തി മാറിൽതറച്ചുനിന്ന കഠാരി വലിച്ചൂരിയെടുത്തുംകൊണ്ടു, വെള്ളത്തിൽ കഴുകി അതിന്റെ രക്തമാത്രയും മറ്റാനായി നദിയിലേക്കിറങ്ങവേ, താരാനാഥന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടായി. രക്തത്തിൽ കുളിച്ചു നിൽക്കുന്ന സരസ്വതിയെയും നിലത്തുകിടക്കുന്ന പ്രേതത്തെയും കണ്ടമാത്രയിൽ താരാനാഥൻ ഞെട്ടി പിന്നോക്കംമാറി പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി തന്റെ മുഖത്തും കഠാരിയിലും മാറിമാറിനോക്കുന്ന താരാനാഥനോടു് സരസ്വതി പറഞ്ഞു: — "അങ്ങേക്കു് എന്നെക്കുറിച്ചു് അവമതിപ്പുണ്ടാകേണ്ടാ. ഇവൾ ഈ ശിക്ഷയ്ക്കു് അർഹയാണു്. ഞാൻ അവളെ വധിച്ചില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ, അതാ അവൾ മറ്റൊരു കൈ പിടിച്ചിരിക്കുന്ന ആ കഠാരിക്കു് ഞാൻ ഉണാകുമായിരുന്നു."

താരാനാഥൻ—ഈ സ്ത്രീ ഭവതിയെ നിഗ്രഹിക്കാൻ ഉദ്യമിച്ചുവോ? ആ സ്ഥിതിക്കു് ഭവതി ആത്മരക്ഷാർത്ഥം ഈ കടുംകൈ പ്രവൃത്തിക്കേണ്ടിവന്നതാണു് — അല്ലേ?

ദുർബ്ബുദ്ധിയായ ആ കിഴവിയെ ശിക്ഷിച്ചതിൽ താരാനാഥന്നു് എതിരഭിപ്രായമുണ്ടായില്ല. എന്നാൽ ശിക്ഷയുടെ കാഠിന്യത്തിൽ അല്പം വല്ലായ്മയുണ്ടാകാതിരുന്നുമില്ല. പക്ഷേ, ആ വല്ലായ്മ അധികനേരത്തേക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. ശിക്ഷയുടെ അധികഭാഗം ആ സൌന്ദര്യവതിയിൽ തന്നിക്കുള്ള സ്നേഹാധിക്യത്തിൽ തട്ടിക്കഴിച്ചു ശരിപ്പെടുത്തി. എന്നാൽ ഈ നിഷ്ഠുരകർമ്മത്തിനും അവളുടെ ദിവ്യസൌന്ദര്യത്തിനും തമ്മിലുള്ള അന്തരത്തെപ്പറ്റി താരാനാഥൻ ഒരു വിചിന്തനംനടത്തി അജഗജാന്തരമുണ്ടെന്നു് അയാൾ ബോധിച്ചു. അതോടുകൂടി ആ പ്രവൃത്തിയെ അയാൾ മനസാ വെറുത്തു. തജ്ജന്യമായ ഒരനിഷ്ടഭാവം സരസ്വതിയുടെ നേർക്കു ജനിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ മനഃസ്ഥിതി, അവർ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കണം. അവൾ പറഞ്ഞു— നോക്കുക! അവൾ മരിച്ചിട്ടും ആ ആയുധത്തെ എത്ര മുറുകെപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്നു! അവൾക്കു എന്നിൽ എത്രമാത്രം പകയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു് ആ ആയുധം പിടിച്ചിരിക്കുന്ന മാതിരിയിൽനിന്നും വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടു്. അപ്പോൾ! അവൾ ഭീർഘകാലമായി എന്നെ വധിക്കാൻ തക്കവും തരവും നോക്കി നടക്കുകയായിരുന്നു. ഇന്നി സ്ഥലത്തു ഞാൻ തനിച്ചുനിൽക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു് ഇവിടെ വന്നതുതന്നെ, അവൾ സദാ എന്റെ ഗതിയെ ശ്രദ്ധിച്ചു നിഴലെന്നവണ്ണം പിന്തുടരുന്നുണ്ടായിരുന്ന എന്നുള്ളതിനു തികഞ്ഞ ലക്ഷ്യമാണല്ലൊ. ദൈവാനുഗ്രഹത്താൽ എനിക്കു അവളെ നിഗ്രഹിക്കാനുള്ള കഴിവും തരവും പെട്ടെന്നുണ്ടായതാണു്. അങ്ങനെ സംഭവിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ എന്റെ സ്ഥിതി എന്തായേനെ.

താരാനാഥൻ-ഹേയുവതി! എനിക്കു ഭവതിയിൽഅനുകമ്പതോ

ന്നുന്നു. അല്ലയോ സുന്ദരീ! ഈ നിഷ്ഠുരകർമ്മത്തിനു ഭവതി നിർബ്ബന്ധിയായിഭവിച്ചതിൽ എനിക്കു അതിയായ മനോവ്യഥയുണ്ട്. നിയമദൃഷ്ട്യാ ഭവതി അപരാധിനിയല്ല. തന്റെ ജീവനെ രക്ഷിക്കാനായി പ്രതിപക്ഷിയെ കൊലചെയ്തു. ഈ സ്ത്രീ ഭവതിയെ വധിക്കാൻ ഉദ്യമിച്ച എന്നുള്ളതിലേക്ക് പ്രേതത്തിന്റെ കൈയിൽ മുറുകെപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്ന ആയുധംതന്നെ മതിയായ തെളിവാണ്. എന്നാൽ ഇതൊരു കൊലപാതകമാണെന്നു ഭവതി സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. പുരുഷന്മാർ, വിശേഷിച്ചും അതിൽ ഉഷ്ണന്മാർ, കൊലപാതകംചെയ്യാറുണ്ട്. സ്ത്രീകൾ വിശേഷിച്ചും അന്തസ്സും ആഭിജാത്യവുംതികഞ്ഞ അന്യാദൃശസൌന്ദര്യവതിയായ ഒരു യുവതി ഈ കടുംകൈ പ്രവർത്തിച്ചു എന്നു വിശ്വസിക്കട്ടെയോ?

സരസ്വതി—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ, ഈ സംഭവത്താൽ അങ്ങ് എന്നെ വെറുക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കണം അല്ലേ?

താരാനാഥന്റെ ഏറ്റവും സമീപത്തുചേർന്നുനിന്നുകൊണ്ടാണ്, സരസ്വതി അപ്രകാരം ചോദിച്ചതു്. ചേർന്നുനിൽക്കുകമാത്രമല്ല അയാളുടെ കൈക്കുകടന്നു പിടിക്കുകയും മുഖത്തു പ്രേമപൂർവ്വം ഉറുനോക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അവളുടെ സാമീപ്യത്തിനും സമീക്ഷണത്തിനും സംസാരത്തിനും അയാളെ മാനസാന്തരപ്പെടുത്താൻ സാധിച്ചുവോ എന്നുള്ളതു സംശയമാണ്.

താരാനാഥൻ—ഞാൻ ഭവതിയെ വെറുക്കുകയോ? ഇല്ല; ഒരിക്കലും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഭവതിയെ വെറുക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു ഭവതിയുടെ സഹോദരിയുടെ നേർക്കുള്ള ഒരപരാധമായിരിക്കും; ഏകോദരസഹോദരതന്നെ ഞാൻ ഭവതിയെ സ്നേഹിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധനാണ്. എന്നാൽ ഇന്നു് ഇവിടെ മരിച്ചു കിടക്കുന്ന ആൾ ഒരു പുരുഷനും അവന്റെ മരണം എന്റെ ഖഡ്ഗത്താലുമായിരുന്നെങ്കിൽ, എനിക്ക് ഏറ്റവും സന്തോഷമുണ്ടായിരുന്നേനെ.

സരസ്വതി—(ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടി) ഹാ ഞാനത്രേ പാപി. എന്റെ പ്രവൃത്തി പാപഹേതുകമാണ്. അങ്ങ് ഈ പാപിയെ ഒരു ക്രൂരസ്ത്രീയെന്നപോലെ ദ്വേഷിച്ചുകൊള്ളട്ടെ! അങ്ങ് സ്വതന്ത്രനിഷ്ഠമായ മഹാമനസ്കതയുടെ പ്രേരണയാൽ സ്നേഹം നടിച്ചു മധുരവാക്കുകൾ ഉച്ചരിക്കുകയാണ്.

സരസ്വതി തേങ്ങിത്തേങ്ങിക്കരഞ്ഞു. അവളുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും കണ്ണുനീർ അനർഗ്ഗളമായി വർഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

താരാനാഥൻ-ഭവതി എന്തിനു ദുഃഖിക്കുന്നു? ഭവതിയുടെ പരിതോവസ്തുക്കൾ അതിശ്രുന്യങ്ങളാണ്. എന്നെപ്പറ്റി ഭവതി പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ അടിസ്ഥാനരഹിതങ്ങളാണ്. എനിക്കു ഭവതി

യിൽ ലേശം അവമതിപ്പോ തെറ്റിദ്ധാരണയോ ഇല്ല. അപ്രകാരം വല്ലതും ഉണ്ടെങ്കിൽതന്നെയും അതു ഭവതിയുടെ ചെയ്തനയിൽ മാത്രമാണ്. ആ ചെയ്തനതന്നെയും, ഏതോ മുജ്ജന്മപാപത്തിന്റെ പ്രേരണയാൽ സംഭവിച്ചുപോയതാണെന്നു സമാധാനപ്പെടാനേയുള്ളൂ. പരമാർത്ഥത്തിൽ എന്റെ അഭിപ്രായം അങ്ങനെയാണ്.

സരസ്വതി—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അങ്ങ് എന്നെ സഹോദരതുല്യം സ്നേഹിക്കുന്നുവോ, അതല്ല കളത്രതുല്യം പ്രേമിക്കുന്നുവോ?

"അക്കാര്യത്തിൽ ഭവതിക്കു സംശയമോ? എന്നു താരാനാഥൻ ചോദിച്ചു തീരുംമുമ്പു് വെട്ടി ഇട്ട മരംപോലെ സരസ്വതി പാടെ മറിഞ്ഞുവീണു. താരാനാഥൻ വിഷണ്ണനായി കുറെ നിമിഷം അങ്ങനെ നിന്നുപോയി. അനന്തരം, അവളെ താങ്ങിയിരുത്തി ശീതോപചാരത്താൽ തളർച്ചമാറ്റി സരസ്വതി താരാനാഥനെ ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ടു് "എന്റെ സഹോദരി ഈ പ്രവൃത്തി ചെയ്തിരുന്നാൽ?" എന്നു ഭയനീയമായ സ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ ചോദ്യം വിസ്മയനീയമായിരിക്കുന്നു.

സരസ്വതി—എന്താണു വിസ്മയിക്കാൻ? ഞാൻ വീണ്ടും ചോദിക്കുന്നു; അതേ, ധൈര്യമായി ചോദിക്കുന്നു. പ്രേതയക്ഷിയാണു് ഇന്നു് ഈ കൊലപാതകം നടത്തിയതെങ്കിൽ അങ്ങു് അവളെ ഒഴിവാക്കുമോ? അവളെ തീരെ ഉപേക്ഷിക്കുമോ?

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ സഹോദരിയാണു് ഇങ്ങനെ പ്രവർത്തിച്ചതെങ്കിൽ മുജ്ജന്മവാസനയാൽ ചെയ്തുപോയി എന്നു മാത്രമേ അപ്പോഴും ഞാൻ കരുതുകയുള്ളൂ. ഏതായാലും ഈ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു നാം രണ്ടുപേരും ഇനി സംസാരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല.

താരാനാഥൻ, വൃദ്ധയുടെ പ്രേതത്തെ നദിയിലേക്കു വിശി എറിഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ—ഭവതി എന്നിൽ നിന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന സഹായം എന്താണെന്നു പറയുക! ഞാൻ അടുത്ത ചില ദിവസത്തിനകം എന്റെ നാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നതാണ്.

സരസ്വതി—പദ്മപുരത്തേക്കോ? എന്നാൽ എനിക്കും എന്ത് അധോഗതിയിൽ വീണിച്ചു് അധോമുഖിയായി സ്ഥിതിചെയ്തു.

താരാനാഥൻ—മടിക്കണ്ടാ; മനസ്സിലുള്ളതിനെ തുറന്നു പറയുക! ഭവതിയുടെ അഭിലാഷത്തെ സാധിക്കാമെന്നു ഭവതിയുടെ സഹോദരിയോടും ഞാൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഭവതി എന്നെ സ്വന്തം സഹോദരനെപ്പോലെ വിചാരിക്കുക!

സരസ്വതി—അങ്ങയുടെ വാക്കുകളിൽ എനിക്കു നന്ദിയുണ്ട്. അങ്ങു ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം ഞാൻ എന്റെ അഭിലാഷത്തെ വെളിപ്പെടുത്താം. എനിക്കു പദ്മപുരത്തേക്കു പോകണമെന്നാണു് ആഗ്രഹം. എന്റെ സഹോദരിയുടെ ഭാസിമാരായ വിമലയും സുരുചിയും കുന്നിച്ചുണ്ടായിരിക്കും.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ, ഞാൻ എന്റെ ഭൃത്യരോടുകൂടി പുറപ്പെടുമ്പോൾ ഭവതിയും ഭാസിമാരുംകൂടെ വന്നുകൊള്ളുക! ഇന്നത്തെ ആറാംപക്കം ഞാൻ ഇവിടുന്നു തിരിക്കും. അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ ഞാൻ നിർബ്ബന്ധിതനാണു്. സകല സംഭവങ്ങളും ഭവതി സഹോദരിയിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

സരസ്വതി—അതേ! സകലതും ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

ഈ അവസരത്തിൽ സരസ്വതി തിരിഞ്ഞുനിന്നു തേങ്ങിത്തേങ്ങിക്കരഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ—ഓഹോ! സഹോദരീവിരഹം ഭവതിയെ തപിപ്പിക്കുന്നു. സഹോദരിയുടെ ക്ഷേമത്തിനു് ആശംസിക്കുക! ഖിന്നയാകുന്നതുകൊണ്ടു ഫലമെന്താണു്?

സരസ്വതി—ഹാ! ജഗദീശ! സത്യത്തെ ഇവിടെ വെളിപ്പെടുത്തട്ടയോ? ഉദാരമനസ്കനായ ഈ മാന്യയുവാവിനോടു പരമാർത്ഥം തുറന്നുപറയട്ടയോ?—ഇല്ല, അതൊരിക്കലും പാടില്ല; എനിക്കതിനു ധൈര്യമില്ല—അല്ലെങ്കിൽ, ഇപ്പോൾ അങ്ങനെ ധൈര്യപ്പെടാൻ പാടില്ല. ഒരുപക്ഷേ, പദ്മപുരത്തിൽ—ഛെയ്! അതിനെക്കുറിച്ചു് ഈ അവസരത്തിൽ എന്തിനു ചിന്തിക്കണം?

അവൾ വീണ്ടും താരാനാഥനെ അഭിമുഖീകരിച്ചു നിന്നുംകൊണ്ടു്, അയാളുടെ മുഖത്തു് ഉറ്റുനോക്കി. ഒരു വല്ലാത്ത ഭയവും സംഭ്രമവും ലജ്ജയും അവളുടെ മനസ്സിനെ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇരുവിന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്ന അപരാധിയായ ശിഷ്യന്റെ മുഖഭാവമാണു് സരസ്വതിയിൽ തെളിഞ്ഞുകണ്ടതു്.

ഏതാണ്ടൊക്കെച്ചില സംശയങ്ങൾ താരാനാഥന്റെ മനസ്സിൽ അങ്കുരിച്ചു. ഇവൾ വെളിപ്പെടുത്താൻ ഭാവിച്ച സത്യമെന്താണു്? ഇവളുടെ മനസ്സിൽ ഇരിക്കുന്ന പരമാർത്ഥം എന്തായിരിക്കാം? എന്തൊരു രഹസ്യത്തെയാണു് വെളിപ്പെടുത്തണമെന്നാശിക്കയും പിന്നീടു വേണ്ടെന്നു വയ്ക്കുകയും ചെയ്തതു്? എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ അയാളുടെ മനസ്സിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചു. എന്നാൽ അയാൾ സരസ്വതിയോടു യാതൊന്നും ചോദിച്ചില്ല. സരസ്വതി, ഒരു അത്ഭുതസ്ത്രീയാണെന്നും അന്യസ്ത്രീകളിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായ സംഭവജീവിതങ്ങളോടുകൂടിയവളാണെന്നും താരാനാഥനു് അറിവുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് അയാൾ യാതൊന്നും അവളോടു ചോദിക്കാഞ്ഞതാ

ണ്ട്. ചോദിച്ചാലും പ്രയോജനമില്ലെന്നും അയാൾക്കറിയാം.

സരസ്വതി—ഞാൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞ വാക്കുകളെപ്പറ്റി അങ്ങു ചിന്തിക്കുകയായിരിക്കാം. എന്നാൽ അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല. ആ വാക്കുകളെ വിസ്മരിക്കുകയാണു നല്ലതു്. പഴയപടിയായ കാലത്തോളം ക്ഷമിച്ചിരിക്കുകയാണു് വേണ്ടതു്. അന്നുഞാൻ സകലതും അങ്ങയെ ധരിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം. ആ രഹസ്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അങ്ങേയ്ക്കു് അപരിമിതമായ ആശ്ചര്യം ജനിക്കും. ഞങ്ങളെസ്സംബന്ധിച്ച പല വിഷയങ്ങളിലും അങ്ങു പലപ്പോഴും അത്ഭുതപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഇപ്പോഴും അതോർക്കുമ്പോൾ അത്ഭുതപ്പെടുന്നുണ്ടായിരിക്കണം. മേലിൽ അത്ഭുതപ്പെടുകയുംചെയ്യും. മേല്പറഞ്ഞ ആ രഹസ്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ഈ അത്ഭുതങ്ങൾക്കെല്ലാം കാരണം ഇന്നതാണെന്നു് അങ്ങേക്കു മനസ്സിലാകും. അതങ്ങനെ നിൽക്കട്ടെ! ഞാനും അങ്ങയോടൊന്നിച്ചു പത്മപുരത്തേക്കു വരുന്നുണ്ടു്. ഇന്നേക്കു് ആറാംദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ, ഈ പട്ടണത്തിൽനിന്നും നേപാളത്തേക്കുള്ള റോഡിന്റെ മുകപ്പിൽഞാൻ അങ്ങയെ കാത്തുനിൽക്കുന്നതാണു്. ഒന്നുകൂടി—ആറിൽനിന്നും അങ്ങു രക്ഷിച്ച ആ മാന്യസ്ത്രീ ആരാണു്? അവളുടെ വസ്തുസ്ഥിതികൾ അങ്ങു ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടോ? വിനയപൂർവ്വകമായ എന്റെ ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്കു അനുകൂലമായ മറുപടിപറവാൻ ഭയപ്പെടുകയരുതു്. ആ യുവതിക്കു് പൂർണ്ണസ്വാസ്ഥ്യം കിട്ടണമെങ്കിൽ രണ്ടുമൂന്നുദിവസംതികച്ചും കഴിയണം. അതുവരെ ആ സ്ത്രീ എന്റെ ക്ഷീരത്തിൽത്തന്നെ താമസിക്കട്ടേ! ആ മഹതിയുടെ വസ്തുസ്ഥിതികൾ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കേണ്ടതു് എത്രയും ആവശ്യമാണു്. യോഗ്യതാനുസരണം പെരുമാറാൻ അതു സഹായിക്കുന്നതുണല്ലോ.

താരാനാഥൻ—എനിക്കു ആ സ്ത്രീയെസംബന്ധിച്ചു കൂടുതലായിട്ടൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. കല്പകക്കോട്ടയുടെ സമീപത്തിലുള്ള ഉപവനത്തിൽ, സുശീലനായ ഒരു കൃഷീവലവൃദ്ധനുണ്ടു്. അയാളുടെ പുത്രിയാണു് ഈ യുവതി. എന്നാൽ ഒരു ചെറിയ കുടിലിൽ ജീവിക്കുന്നുഎന്നുവച്ചു ആ സ്ത്രീയിൽ ബഹുമാനക്കുറവു് ഉണ്ടാകാൻപാടില്ലെന്നാണു എന്റെ അഭിപ്രായം. കുടിലിൽനിന്നും കൊട്ടാരത്തിലേക്കു യരേണ്ടവളാണെന്നുള്ള ലക്ഷണങ്ങൾ ആ യുവതിയിൽ സ്പഷ്ടമായി തെളിഞ്ഞുകാണുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഭവതിയുടെ ബഹുമാനസൽകാരങ്ങളെ ആ സ്ത്രീ തികച്ചും അർഹിക്കുന്നുണ്ടു്.

സരസ്വതി—(അസഹിഷ്ണുതയോടെ) അങ്ങയുടെ ഹൃദയപൂർവ്വകമായപ്രശംസയെ അർഹിക്കുന്ന ആ യുവതി എന്റെ ബഹുമാനത്തെ അർഹിക്കാതിരിക്കുമോ?

അസൂയാസംജാതമായ ഒരു ക്രോധവും അവളെ ബാധിക്കാതി

രുന്നില്ല. ഈ വികാരങ്ങൾ താരാനാഥൻ ക്ഷണനേന മനസ്സിലാക്കി. ഈ ദുർബുദ്ധിക്ക് ഒരു ശമനം വരുത്തണമെന്ന് അയാൾ ഉറച്ചു.

താരാനാഥൻ—ആ മാന്യയുവതിയെക്കുറിച്ചു ഞാൻ വളരെ വളരെ പ്രശംസിക്കുതന്നെ ചെയ്യുന്നു. എത്രവളരെ പ്രശംസിച്ചാലും അതു് ഒട്ടും അധികമായി എന്നുവരുന്നതല്ല. ഞാൻ, ഇന്നലെ മാടനുമായുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ നഷ്ടപ്രജ്ഞനായി ശ്മശാനതുല്യമായ ആ മൈതാനത്തിൽ വീണുകിടക്കുമ്പോൾ, അതുവഴി വന്ന ആ ഉദാരവതി എന്നെ വ്യഥയപൂർവം ശുശ്രൂഷിക്കയുണ്ടായി. അപ്രകാരമൊരുസഹായം എനിക്കു സിദ്ധിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ നമ്മുടെ ഈ അഭിമുഖസന്ദർശനത്തിനു് ഇടയാകുമോ എന്നതുതന്നെയും സംശയമാണു്. ഇതെല്ലാം കൊണ്ടു്, ഞാൻ ആ മാന്യയുടെനേക്ക് ആജീവനാന്തംകൃതജ്ഞനാണെന്നു പ്രഗത്ഭയായ ഭവതിയെ പ്രത്യേകം പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലോ. ഭവതിയുടെ സഹോദരിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ മാടനുമായി യുദ്ധംചെയ്ത അപകടസ്ഥിതിയിൽ വീണുകിടക്കുമ്പോൾ സഹായിച്ച ആ യുവതി, ഭവതിയുടെ കൃതജ്ഞതയെ അർഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം.

സരസ്വതി—(പെട്ടെന്നു) ഞാൻ ഉപകാരസ്മരണയില്ലാത്ത കൃതഘ്നയാണെന്നു് അങ്ങു സംശയിക്കുന്നുവോ?

സങ്കോചത്തോടുകൂടിയാണു സരസ്വതി അങ്ങിനെ ചോദിച്ചതു്. തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അംകുരിച്ച അസൂയ താരാനാഥനു മനസ്സിലായി എന്നു ഗ്രഹിച്ചതാണു് സങ്കോചത്തിനു കാരണം.

താരാനാഥൻ—ഇല്ലില്ല; ഭവതി കൃതഘ്നയാണെന്നു ഞാൻ തെറ്റിദ്ധരിച്ചിട്ടില്ല. വിശേഷിച്ചും ഭവതിയുടെ ശ്ലാഘനീയമായ സ്വഭാവത്തിൽ എനിക്കു ബഹുമാനവുമുണ്ടു്. ഇനി നമുക്കു പിരിയാം. യാത്രാദിവസം, നിർദ്ദിഷ്ടസ്ഥലത്തുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ?

താരാനാഥൻ വിട്ടതിയിൽ എത്തി. അയാളുടെ മനസ്സു് ആ സ്വസ്ഥതയെ അവലംബിച്ചിരുന്നു. ശിവയോഗിനിയുടെ പ്രേതവും സരസ്വതിയുടെ നിനാം അണിഞ്ഞുള്ള നിലയും അവളുടെ കൈയും കഠാരിയും അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും മറയുന്നില്ല.

ക്ഷുഭിതനായി മടങ്ങി എത്തിയ സരസ്വതിയുടെ വിചാരവും അതുതന്നെയായിരുന്നു. ഈ ശപിക്കപ്പെട്ട സംഭവം നടക്കാതിരിക്കേണ്ടതായിരുന്നു എന്നു് അവൾ ആശിച്ചു. അഥവാ, അതു താരാനാഥന്റെ കണ്ണിൽപെടാതിരിക്കയെങ്കിലും ചെയ്യേണ്ടതായിരുന്നു എന്നു ചിന്തിച്ചു. ഒടുവിൽ, "അല്ലെങ്കിൽ താരാനാഥൻ കണ്ടതുകൊണ്ടെന്താണു്? അദ്ദേഹം എന്റെ സ്വന്തമല്ലെ" എന്നു സമാധാനപ്പെട്ടു.

323
94232
032:2m943:12
F5.2

അദ്ധ്യായം ൨൩.

മത്ത്യജാതിയിൽഞങ്ങടം അല്പരല്ലോ അതുകൊണ്ട
കൃത്യജ്ഞമുടിമണ്ഡന
ശ്രുധാവിരനാംനീയും അല്പരെ ഹനിക്കിലോ
എത്രയവമാനം പാത്താൽ."

കാശ്മീരത്തിലെ രാജകുമാരിയായ പത്മാവതിയുടെ അജ്ഞാത വാസസ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്കാൻ, താരാനാഥൻ തന്റെ അനുയായികളായ സിദ്ധസേനോഗ്രസേനന്മാരോട് ശട്ടംകെട്ടിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവല്ലോ. അതിൽപ്രകാരം അവർ രാജകുമാരിയെ അന്വേഷിച്ചുതുടങ്ങി. പത്മാവതിയുടെ ഛായാപടം ഒന്നു കരസ്ഥമാക്കുന്നതിലേക്കായിരുന്നു അവരുടെ ആദ്യത്തെ ഉദ്യമം. പടംകണ്ടു് ആളിന്റെ ഛായ മനസ്സിലാക്കിയാൽ ആളിനെക്കണ്ടുപിടിക്കാൻ എളുപ്പമുണ്ടല്ലോ. കൃതവീര്യരാജാവു നാടുനീങ്ങുന്ന കാലത്തു രാജകുമാരിയുടെ ഒരു ഛായാപടം കൊട്ടാരത്തിൽ ഇരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു എന്നും എന്നാൽ ഇപ്പോഴും അതു് ഏവിടെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നകാര്യം സംശയമാണെന്നുംക്ഷുദ്രമസ്ഥനായ വരാഹസിംഹനിൽനിന്നും അറിവുകിട്ടി. കൊട്ടാരത്തിൽ ചെന്നന്വേഷിക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ കൊട്ടാരം മുഴുവൻ അശോകനാഥന്റെ അധീനത്തിലിരിക്കുന്നതിനാൽ അതിനു നിവൃത്തിയില്ല. എന്നാൽ അക്കാരണത്താൽ അവർ നിരാശന്മാരായില്ല. അടുത്ത ഒരു രാത്രിയിൽഅവർഗ്രുഢമായി കൊട്ടാരവളപ്പിൽകടന്നു് ഒരു വാതായനത്തിൽക്കൂടി അകത്തുപ്രവേശിച്ചു് ആരും കാണ്മാനിടയില്ലാത്ത മുറികളിലെല്ലാം അന്വേഷണം നടത്തി. അതിന്റെ ഫലമായി കിടക്കമുറിയെന്നൂഹിക്കാവുന്ന ഒരു വിശാലമായ മുറിയുടെ ഒരു വശത്തെ ഭിത്തിയിൽ അടിയിൽ 'പത്മാവതി' എന്നെഴുതിയ ഒരു ഛായാപടം തൂക്കിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. പടത്തെ കണ്ടമാത്രയിൽ മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലാത്ത സംഭ്രമത്തോടുകൂടി അവർ ഞെട്ടിപ്പിറകോട്ടമാറി. പടത്തിൽ ചിത്രീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്ത്രീയെ ഒരു രാജകുമാരിക്ക് അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഒരു സ്ഥലത്തുവച്ചു് അവർ കണ്ടിട്ടുള്ളതാണു പരിഭ്രത്തിനുകാരണം.

ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കു മുമ്പു്, ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും ഒരുദിവസം രാത്രിയിൽ "ഭ്രഷ്ടലോകസഭ്യ"ത്തിലെ അതിഥ്യം സ്വീകരിക്കാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായിട്ടുണ്ടല്ലോ. അന്നു് ആ സ്ഥലത്തുവച്ചു സർവ്വാംഗസുന്ദരിയായ ഒരു യുവതിയുമായി അവർക്കു പരിചയപ്പെടാൻ സംഗതിയായിട്ടുണ്ടെന്നും നമുക്ക് അറിയാം. ആ യുവതിയുടെ പ്ര

തിച്ചായ്രാണ് ഇപ്പടത്തിൽ കണ്ടത്. രാജകുമാരി "ഭ്രഷ്ടലോകസ്വർഗ്ഗ"ത്തിൽ ആണെന്നു് അവക്കു നിഷ്പ്രയാസം മനസ്സിലായി. തന്നിമിത്തം അപരിമിതമായ അന്തസ്താപം ആ യുവാക്കന്മാരെ ബാധിച്ചു. എന്തെല്ലാം പ്രതിബന്ധങ്ങളും കഷ്ടതകളും നേരിട്ടാലും പത്മാവതിയെ ആ സ്ഥലത്തുനിന്നും മോചിപ്പിക്കണമെന്നു പ്രത്യാശിച്ചു. എന്നാൽ 'ഭ്രഷ്ടലോകസ്വർഗ്ഗം' സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് എവിടെയാണെന്നു് അവക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഭ്രഷ്ടലോകസ്വർഗ്ഗം അനന്യസാധാരണമനോഹരമായ ഒരു കെട്ടിടമാണെന്നല്ലാതെ അതു് പട്ടണത്തിന്റെ ഉള്ളിലോ വെളിയിലോ എവിടെയാണു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്ന സംഗതി അവക്കു് അജ്ഞാതമാണു്. പട്ടണത്തിനകത്തും വെളിയിൽ അടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിലും അന്വേഷിക്കാമെന്നവച്ചാൽ, ഭ്രഷ്ടലോകസ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ അന്തർഭാഗമല്ലാതെ ബഹിർഭാഗം അവർ കണ്ടിട്ടില്ല. ഒരുമാതിരിഭേദപ്പെട്ട കെട്ടിടങ്ങളെല്ലാം പരിശോധിച്ചുനോക്കുക എന്നുള്ളതും, ആകാശചുംബികളായ സൌധവിശേഷങ്ങളും ഇടതിങ്ങി നിൽക്കുന്ന ആ രാജധാനിയെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കൃച്ഛ്രസാദ്ധ്യമായ ഒന്നാണു്. ഒടുവിൽ, അന്നത്തെ വൃദ്ധയെ അന്വേഷിച്ചുപിടിച്ചാൽ, അവളുടെ സഹായത്തോടുകൂടി വീണ്ടും ഭ്രഷ്ടലോകസ്വർഗ്ഗത്തിലെ രാത്രിസവാരിയിൽ പങ്കുകൊള്ളാമെന്ന കരാറോടുകൂടി കടന്നു വീഴുകയല്ലാതെ വേറെ പോംവഴിയില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ അവരുടെ ശ്രമം ഏതുകണ്ടു ഫലോദ്ക്കമാകുമെന്നു കണ്ടുതന്നെ അറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ആഗസ്റ്റുമാസം ൨൭—ാംതീയതി ആദിത്യൻ അസ്തമിക്കാറായി, അല്ല അസ്തമിച്ചു. അന്നത്തെ രാത്രിയിലാണു് താരാനാഥൻ പ്രേതയക്ഷിക്കുവേണ്ടി മാടനോടു മല്ലിട്ടതെന്ന വസ്തുത മറന്നുകളഞ്ഞ വായനക്കാരെ അനുസ്മരിപ്പിച്ചുകൊള്ളട്ടെ! സന്ധ്യാവേളയിൽ സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും മൻനിശ്ചയം അനുസരിച്ചു്, കോട്ടയുടെ തെക്കേഗോപുരത്തിന്റെ സമീപം അങ്ങിങ്ങു ലാത്തികൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങനെ ചുവടെണ്ണിക്കഴിയുമ്പോഴാണു്, അല്പം ദൂരത്തുള്ള ഒരു സ്ത്രീ കോട്ടയ്ക്കകത്തുനിന്നും ഗോപുരത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കിവരുന്നതു കണ്ടു; ശ്രദ്ധിച്ചു. ഒരു വലിയ പ്രൌഢിയും ആഭിജാത്യവും മറ്റും വസ്ത്രധാരണത്തിലും നടത്തയിലും മുഖഭാവത്തിലും ദ്യോതിക്കുന്നുണ്ടു്. മുഖത്തിന്റെ പകുതി ഭാഗവും മറയത്തക്കവണ്ണം മൂടുപടം മുമ്പോട്ടു വലിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നു. പിടികെ രണ്ടു ഭാസിമാകുന്നുണ്ടു്. എല്ലാംകൊണ്ടും ഒരന്തസ്സുള്ള കുടുംബത്തെസ്സംബന്ധിച്ച ഭേഹമാണെന്നു് അവർ തീർച്ചയാക്കി.

സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും സമീപ്യാൽ ആ മാന്യസ്ത്രീക്ക

വഴിമാറിക്കൊടുത്തു. അവിടംകടന്നു ചുവടുവയ്ക്കുന്നതിനോടുകൂടി സ്ത്രീ അവരെ ഒന്നുനോക്കാതിരുന്നില്ല. അവരെക്കണ്ടപ്പോൾ സ്ത്രീയുടെ മുഖത്തു് ഒരു സന്തോഷഭാവം അങ്കുരിക്കുകയുംചെയ്തു. യുവാക്കന്മാർ അതുശ്രദ്ധിക്കുന്നതുകണ്ടു് മൂടുപടം പിന്നോക്കം വലിക്കുന്നതുകണ്ടു ഒരു ചെറു ചിരിയോടുകൂടി 'എന്താ അറിയുമോ'? എന്നു് അവരോടുചോദിച്ചു. ഭ്രലോകസ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ അധിനായികയും അന്നത്തെ ഉത്സവത്തിൽ തങ്ങളെ അത്യന്തപ്രീതിയോടെ സൽക്കരിച്ച മനസ്വിനിയുമാണു് തങ്ങളുടെ മുമ്പിൽനിൽക്കുന്ന മാന്യമഹതിയെന്നറിഞ്ഞു്, അതീവസന്തുഷ്ടിയോടുകൂടി, അത്യുവേഗം മറുകയൊ? ദേവിയുടെ ദർശനം ഞങ്ങൾക്കു് പരമാഹ്ലാദത്തെ നൽകുന്നു. വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ഒന്നിച്ചു പോരാമെന്നുമുണ്ടു്' എന്നു നിസ്സംശയം തട്ടിവിട്ടു. 'എന്നാൽ നിൽക്കണ്ട; പോരിൻ!! എന്നു ക്ഷണിച്ചുംകൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗാധിപ നടന്നു. സോദരന്മാർ ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടെ അനുഗമിച്ചു എന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അന്നത്തെപ്പോലെ, ആ കുറിക്കാട്ടിനു സമീപത്തെത്തിയപ്പോൾ, കയറിപ്പോകാനുള്ള കുതിരകൾ അവിടെ തയാറുണ്ടായിരുന്നു. പതിവിൻപ്രകാരം യുവാക്കന്മാരുടെ കണ്ണുകൾ മറച്ചുകെട്ടി കുതിരപ്പുറത്തു് ആരോഹണംചെയ്യിച്ചു. സ്വർഗ്ഗാധിപയും കുതിരയിൽ കയറിഎല്ലാവരും ഒന്നിച്ചു സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു. സ്വർഗ്ഗാധിപയുടെആനയായികൾ, യുവാക്കന്മാർ കയറിയിരിക്കുന്ന കുതിരകളുടെ കടിഞ്ഞാണിനെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുകയായിരുന്നു. വളഞ്ഞുംതിരിഞ്ഞുമുള്ള നേരല്ലാത്ത വഴികളിൽക്കൂടി നടന്നു് ഏതാണ്ടു് ഒരു മണിക്കൂറുകൊണ്ടു് 'സ്വർഗ്ഗ'ത്തിന്റെ പടിവാതുക്കലെത്തി. പതിവുപോലെ വാതൽ തുറക്കപ്പെടുകയും എല്ലാവരും നടുമുറ്റത്തുചെന്നിറങ്ങി യുവാക്കന്മാരുടെ കണ്ണിന്റെ കെട്ടുകൾ അഴിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും അന്നത്തെ സ്നാനമുറിയിൽ ചെന്നു സ്നാനംചെയ്തു ശ്രുവസ്സുങ്ങൾ ധരിച്ചു സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളാൽ പൂശി, അന്നത്തെ ആ വിശാലമായ നടുമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അദ്ധ്വരാത്രിയായിട്ടുകൂടി വെള്ളിമണി ഘണാഘണാരവം മുഴക്കി. സുകുമാരന്മാരും സുകുമാരികളുമായ അനവധി സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ പലതരത്തിലും പ്രായത്തിലും മുറിയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും മിഥുനങ്ങളായിരിഞ്ഞു സൈരവിഹാരം നടത്തികൊണ്ടിരിക്കുന്നു യുവാക്കന്മാരുടെ അന്നത്തെയും ഇന്നത്തെയും മനഃസ്ഥിതിക്കു അജഗജാന്തരമുണ്ടു്. അന്നത്തെ പരിഭ്രമവും ശങ്കയും സങ്കോചവും ഇന്നില്ല. അവിടത്തെ കാഴ്ചകളിൽ അന്നത്തെപ്പോലുള്ള പുതുമ തോന്നുന്നുമില്ല. വിശേഷിച്ചും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോ

ട്ടക്രടിയല്ലല്ലോ ഇന്നത്തെ യാത്ര. ഏതൊരുദ്ദേശത്തോടുകൂടി ഇന്ന ഭ്രലോകനഗരത്തിൽ കടന്നുവോ ആ ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ അവരുടെമനസ്സ് സുദൃഢം പ്രവർത്തിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

അന്നത്തെപ്പോലെ, ഒരു മാന്യസ്ഥാനത്തു് പദ്മാവതിയും ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്ന രാജകുമാരിയെക്കണ്ടപ്പോൾ അവൾക്ക് അളവറ്റവിചാരിതാർത്ഥ്യമുണ്ടായി. ഈ അവസരത്തിൽ ഗൃഹനായിക (സ്വർഗ്ഗാധിപ) പ്രവേശിച്ചു് മന്ദഹാസപൂർവ്വം ഉഗ്രസേനനെക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നു് പദ്മാവതിയെ ഏല്പിച്ചു. സിംഹസേനനെ, അന്നത്തെ ആ സ്ത്രീയെത്തന്നെ ഏല്പിക്കുകയുംചെയ്തു.

ഗൃഹനായിക, ഉഗ്രസേനനെ പദ്മാവതിയെ ഏല്പിച്ചുംവച്ചുപോയ ഉടനേ അവർ തമ്മിൽ അടിയിൽ പറയുംപ്രകാരത്തിൽ ഒരു സംഭാഷണം നടത്തി. മറ്റാരും കേൾക്കരുതെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടി വളരെ പതിഞ്ഞസ്വരത്തിലാണു് സംസാരിച്ചതു്.

ഉഗ്രസേനൻ—ഭവതി എന്നെ വിസ്മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കട്ടയോ?

പദ്മാവതി—താങ്കളെ ഒരിക്കൽക്കൂടി ഇവിടെ കാണാൻ ഇടയായതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു.

ഉഗ്രസേനൻ—തക്കതായ കാരണത്താൽ—അതേ, മുഖ്യമായ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി—ഞാൻ വീണ്ടും ഈ കെട്ടിടത്തിൽ വന്നതാണു്. ആ ഉദ്ദേശത്തിനും അന്നു് ഇവിടെ വരുമ്പോൾ എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ഉദ്ദേശത്തിനും തമ്മിൽ യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. അതുവഴിയെ ധരിപ്പിക്കാം. അതു് എത്രയും ശ്രദ്ധാകരമായതിനാൽ നമ്മുടെ സംഭാഷണത്തിൽ ചുറ്റുമുള്ളവർ ശ്രദ്ധിക്കാതെ സൂക്ഷിക്കണം. ആരെങ്കിലും അല്പമെങ്കിലും സംശയം ജനിച്ചു പോയി എങ്കിൽ ഞാൻ ഇതേവരെ ചെയ്ത ശ്രമം നിഷ്ഫലമായിത്തീരും.

പദ്മാവതി—ശരി, താങ്കളുടെ ശ്രമം എന്നെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിലേക്കായിരിക്കാം. ഔദാര്യം, സത്യസന്ധത മുതലായ വിശിഷ്ടഗുണങ്ങളാണു് താങ്കളുടെ മുഖത്തു തിളങ്ങുന്നതു്. താങ്കൾ ആരാണെന്നു് എന്നെ അറിയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഉഗ്രസേനൻ—താരാനാഥൻ എന്നപേർ ഭവതി എപ്പോഴെങ്കിലും കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം.

പദ്മാവതി—ഓഹോ! ഉദാരമനസ്കനായ നേപാളനൃപൻ ഇപ്പോഴും എന്നിൽ അനുതാപം കാട്ടുന്നുണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അതേ, താരാനാഥൻ എന്നപേർ എനിക്കു അപരിചിതമല്ല. ആ പേർ വഹിക്കുന്ന ഭേഷം ഉദ്ദേശം മൂന്നാഴ്ചക്കു മുമ്പു് എന്നെ വന്നു കാണുകയുണ്ടായി. താൻ നേപാളനൃപന്റെ പ്രതിനിധിയാണെ

ന്ത് അദ്ദേഹം എന്നെ അറിയിച്ചു. എന്നാൽ താങ്കളെ പരിചയപ്പെടുന്നതിനുമുമ്പു മറ്റു രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്താൻ പാടുള്ളതല്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു് താങ്കൾ ആരാണെന്നും എന്റെ ബന്ധനാലയം കണ്ടുപിടിച്ചതെങ്ങനെയെന്നും കൃതവീര്യരാജാവിന്റെ നിർഭാഗ്യവതിയായ പുത്രി ഞാനാണെന്നു് എങ്ങനെ അറിഞ്ഞുവെന്നുമായചെയ്തു് എന്നെ ധരിപ്പിക്കണം-

ഉഗ്രസേനൻ—ഞാൻ മാന്യനായ താരാനാഥന്റെ സഹചരന്മാരിൽ ഒരുവനാണു്.

പദ്മാവതി—വളരെ സന്തോഷം! ഞാൻ താങ്കളെ പൂർവം വിശ്വസിക്കുന്നു. മാന്യനായ താരാനാഥൻ എന്നിൽ തികച്ചും അനുഭാവമുള്ള ആളാണെന്നു എനിക്കറിയാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായിയെ വിശ്വസിക്കേണ്ടതാവശ്യമാണു്. താങ്കളുടെ ലക്ഷ്യം എന്തായിരിക്കാം? എന്തുചെയ്യാനാണു് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്.

ഉഗ്രസേനൻ—ദേവതിയെ ഏതുപ്രകാരത്തിലെങ്കിലും ഇവിടുന്നു മോചിപ്പിച്ചു് നേപാളരാജാവിന്റെ അധീനത്തിലാക്കണമെന്നുള്ളതാണു് എന്റെ ലക്ഷ്യം.

പദ്മാവതി—ഹ! എത്ര ശ്രമകരവും സന്തോഷപ്രദവുമായ പ്രമേയം. കൃതജ്ഞതയാൽ എന്റെ ഹൃദയം ഇപ്പോഴേതന്നെ പരവശമായിഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ നമുക്കു് എങ്ങനെ രക്ഷപ്പെടാൻകഴിയും? ഇവിടുന്നു മോചിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

ഉഗ്രസേനൻ—രക്ഷാമാർഗ്ഗത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു രൂപവുമില്ല. ഞങ്ങളുടെ കരബലവും ഖഡ്ഗശക്തിയും മാത്രമാണു് അവലംബം. ദേവതിയുടെ തിരുമനസ്സറിയിച്ചാൽ ഞങ്ങൾ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു തയ്യാറാണു്.

പദ്മാവതി—എന്നാൽ നാം ഉടനെ തിരിക്കണം. കാൽനാഴികയ്ക്കകം ഈ മുറിയിലുള്ള സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ഒരു സ്ത്രീയും ഒരു പുരുഷനും എന്ന ക്രമത്തിൽ വെളിയിലിറങ്ങി അവരുടെ വഴിക്കു പോകുന്നതാണു്. അക്കൂട്ടത്തിൽ നമുക്കു രക്ഷപ്പെടുവാൻ മാർഗ്ഗം സിദ്ധിക്കും.

ഉഗ്രസേനൻ അപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു. എല്ലാവരും മുറിയിൽനിന്നും പുറത്തേക്കു ഇറങ്ങിത്തുടങ്ങി. അവരുടെ ചുരുക്കുകളിൽ പങ്കുകൊള്ളാനെന്നഭാവത്തിൽ ഉഗ്രസേനനും പദ്മാവതിയും മറ്റൊരു ഭാഗത്തേക്കു തിരിഞ്ഞു. സിംഹസേനൻ അതുകണ്ടു് അയാളെ എല്പിച്ചിരുന്ന സ്ത്രീയോടു് എന്തോ കാരണം പറഞ്ഞു സമ്മതിപ്പിച്ചിട്ടു് അവരെ അനുഗമിച്ചു.. "നമ്മുടെ ശ്രമം ഫലവത്താകുമെന്നു ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുന്നുവോ?" എന്നു ഉഗ്രസേനൻ ചോദിച്ചു. "ഈ കെട്ടിടത്തിൽ ഭൂമിയുടെ അടിയിൽ കൂടി ഒരു രഹസ്യവഴിയു

ണ്ട്. അതിനെയാണ് നമ്മുടെ മോചനമാർഗ്ഗമായി ഞാൻ നിശ്ച യിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒരുപക്ഷെ, ആരെങ്കിലും കണ്ടുമുട്ടി എതിർക്കു ന്നതായാൽ....." എന്നു പത്മാവതി പറഞ്ഞവസാനിപ്പിക്കുന്ന തിനുമുമ്പ്, "കരബലംകൊണ്ടും ഖഡ്ഗശക്തികൊണ്ടും രക്ഷപ്പെ ടണം' എന്നു ഉഗ്രസേനൻപറഞ്ഞു.

അവർ കെട്ടിടത്തിന്റെ മുൻവശത്തുള്ള ആദ്യത്തെ മുറിയിൽ കടന്നു- അതിനകത്തുള്ള വിശേഷങ്ങളെ നോക്കിക്കാണുന്ന നാട്യ ത്തിൽ അൽപസമയം അവിടെ കഴിഞ്ഞുകൂടി. തന്നിമിത്തം ആ ക്ഷ്യംതന്നെ അവരിൽ ലേശവുംസംശയത്തിന് ഇടയായില്ല. അനന്ത രം അവർ അങ്കണത്തിൽ ഇറങ്ങി. ഭാഗ്യവശാൽ അപ്പോഴും അ വിടെ ആരുംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. "ഇതേവരെ നമുക്കു പ്ര തിബന്ധരമാരും നേരിട്ടില്ല. ഇനിയാണു വളരെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടി യിരിക്കുന്നത്." എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ട് പത്മാവതി ഇടതുവശത്തുള്ള ഒരുമുറിയിലേക്കുകയറി. പിറകേസേനന്മാരും അതിനകത്തുകടപടി ക്കെട്ടുള്ളതിൽക്കൂടി മൂന്നുപേരുംകിഴ്പോട്ടിറങ്ങി.മുറിയുടെവാതൽഅ ടച്ച് അകത്തുതഴതിട്ടുംകൊണ്ടാണ് പടിക്കെട്ടിൽക്കൂടിയിറങ്ങിയതു. ഇറങ്ങിയസ്ഥലത്ത് ഒരുവശത്തുള്ള ഭിത്തിയിൽ ഒരു ചെറിയ ചുവ ർവിളക്കു പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. രാജകുമാരിയുടെ അഭിപ്രാ യപ്രകാരം സിദ്ധസേനൻ അതിനെ കൈയിൽ എടുത്തുംകൊണ്ട് മുമ്പേനടന്നു. അങ്ങനെ ഒരു പത്തടി മുമ്പോട്ടു നടന്നിരിക്കണം, ഒരുവശത്തുള്ള ഭിത്തിയിൽ പെട്ടെന്നു ഒരു ഇരുമ്പുകതകു തുറക്ക പ്പെടുകയും അതുവഴി ഒരുവലിയ വെളിച്ചം ആവിർഭവിക്കയും സൈ നികവേഷംധരിച്ച ഏതാനും ശകുനന്മാർ രാജകുമാരിയെയും യുവാ ക്കന്മാരെയും പിടിക്കുടുകയും ചെയ്തു. ആഗതന്മാരായ സൈന്യ ത്തിന്റെ നേതാവായിട്ടായിരിക്കാം, നിഷ്ഫലാനന്ദസ്വാമിയും അക്കൂ ട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. "കിങ്കരന്മാരേ! ഈ യുവാക്കന്മാരെ നി ങ്ങൾതം വധിക്കരുത്; ബന്ധനസ്ഥരാക്കിയാൽ മതി. അവർ 'അംഗ നാചുംബനം' അനുഭവിക്കേണ്ടവരാണ്" എന്നു സ്വാമികൽപം ത ന്റെ കനത്തസ്വരത്തിൽ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ ആപത്സംഭവത്താൽ അത്യന്തം ഭീ തയായ രാജകുമാരി തൊഴുകൈയോടുകൂടിതന്നെ രക്ഷിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. അതിനകം യുവാക്കന്മാർ വാളൂരിപ്പിടിച്ചു പ്രതിപ ക്ഷികളുടെനേർക്കു പാഞ്ഞു. എന്നാൽ ശത്രുക്കളുടെ സംഘബല ത്താൽ അവർക്കുജയം സിദ്ധിച്ചില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, ശത്രുക്കളാൽ ബ ന്ധിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. രണ്ടുപേരെയും സന്യാസിവേഷംധരി പ്പിച്ചു കണ്ണുകെട്ടി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവർ ഏതൊരു ദിക്കി നെ ലക്ഷ്യമാക്കി രാജകുമാരിയുമൊന്നിച്ചു നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നുവോ

ആ ദിക്കിലേക്കുതന്നെയാണ് ശത്രുക്കളാൽ നയിക്കപ്പെട്ടതു്. രാജകുമാരിയെ തിരികെ ഭൂലോകസ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുതന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്തു. ആ സമയത്തെ രാജകുമാരിയുടെ വിലാപസ്വരം, ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും എത്രകണ്ടു മർമ്മഭേദകമായിരുന്നു എന്നു് ഊഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. അവരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയവരുടെ സംഖ്യ പന്ത്രണ്ടായിരുന്നു. അവർ യാതൊന്നും സംസാരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിഷ്കളാനന്ദൻ തങ്ങളുടെ ഒന്നിച്ചുവരുന്നുണ്ടോ, അതോ രാജകുമാരിയോടുകൂടി സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു പോയിരിക്കുന്നുവോ എന്നു് യുവാക്കന്മാർക്കു നിശ്ചയമില്ല. തങ്ങളെ ഏതെല്ലാം മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ കൂടിയാണു കൊണ്ടുപോകുന്നതെന്നും അവർക്കു് ഒരു രൂപവുമില്ല. കുറെ അധികം നടന്നതിനുശേഷം പുരോഭാഗത്തു് ഒരു വാതിൽ തുറക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു. വാതൽ കടന്നു വീണ്ടും ഒരു ഇടിങ്ങിയ വഴിയിൽക്കൂടി മുമ്പോട്ടുനടന്നു.

യുവാക്കന്മാരുടെ കണ്ണുകൾ അടച്ചുകെട്ടിയിരുന്നുവെങ്കിലും എല്ലാവരുടെയും മുമ്പിലായി ഒരുവൻ തിവെട്ടിയും വഹിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുന്നുണ്ടെന്നു് അവർക്കു ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. കുറെ കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും ഒരു കതകുതുറക്കുകയും അവിടുന്നും മുമ്പോട്ടു നടക്കുകയും ചെയ്തു. ഏതാണ്ടു് ഒരമ്പതുമിന്നിറിനുള്ളിൽ മൂന്നാമതും ഒരു വാതിൽ കടന്നു-അവിടുന്നു് ഒരു ഏണിപ്പടിയിൽക്കൂടി കീഴ്പോട്ടിറങ്ങുകയാണുണ്ടായതു്. മാത്രകഴിഞ്ഞു മറെറാരു പടിക്കെട്ടിൽക്കൂടി മേല്പോട്ടു കയറി ഒരു വാതൽ കടന്നു സമനിരപ്പായ സ്ഥലത്തിറങ്ങി. അവിടെ അൽപസമയം എല്ലാവരും വിശ്രമിച്ചു. "എവിടെ കുതിരകൾ?" എന്നു നിഷ്കളാനന്ദൻ ഉറക്കെ വിളിച്ചു ചോദിച്ചപ്പോഴാണു് സ്വാമികളുടെ ഒന്നിച്ചുണ്ടെന്നു അവർക്കു മനസ്സിലായതു്.

ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഒരുത്തൻ ഒട്ടുവളരെ കുതിരകളെയും കൊണ്ടു അവിടെ ഹാജരായി. എല്ലാവരും കുതിരപ്പുറത്തു് ആരോഹണം ചെയ്തു. സേനന്മാരെയും രണ്ടുകുതിരകളുടെ പുറത്തുകയറ്റി ഇരുത്തി കുതിരയോടു ചേർത്തുകെട്ടി. ഉടനേരം ഒരു മണിക്കൂറോളം എല്ലാവരും വേഗത്തിൽ സവാരിചെയ്തു. ഈ അവസരത്തിൽ സേനന്മാരുടെ മനഃസ്ഥിതി എന്തായിരിക്കുമെന്നു ഊഹിക്കുക. പ്രകൃത്യാ ധീരന്മാരാണെങ്കിലും ഈ ഘട്ടത്തിൽ അവരുടെ ഹൃദയം പൂരിപൊരികൊള്ളുകയാണുണ്ടായതു്. "അംഗനാചുംബനം" ഇതിനുമുമ്പു് അനുഭവിക്കുകയോ അതിനെപ്പറ്റി എന്തെങ്കിലും കേൾക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലെങ്കിലും സ്വാമികളുടെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ട ആ വാക്കുകൾ അവരിൽ അതിയായ ഭീതിയും സംശയവും ജനിപ്പിച്ചു. മാത്രമല്ല, കുതിരപ്പുറത്തു കയറിയിരുത്തിയ ഘട്ടത്തിൽ "വെങ്കല പ്രതിമയുടെ ബലിനൽകീട്ടു ദിവസം പലതായി" എന്നു നിഷ്കളാന

ന്മൻ പറയുകയും ആ വാക്കുകൾ അവരുടെ മനസ്സിനെ ഭയഭരിതമാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അപ്രകാരം ഒരു ദുരിഷ്ടം തങ്ങൾക്കു സംഭവിക്കുമോ എന്ന ഏകചിന്തയിൽ അവരുടെ മനസ്സു പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ മനസ്സു എപ്പോഴെങ്കിലും ഒന്നു വിശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു് ഈശ്വരചിന്താമഗ്നമായിൽ മാത്രമായിരുന്നു.

അങ്ങനെ ഒരു മണിക്കൂർ യാത്ര ചെയ്തതിനുശേഷം വിശ്രമാർത്ഥം, നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമികളുടെ അരുളപ്പാടു് അനുസരിച്ചു് എല്ലാവരും കുതിരകളെ നിർത്തിയിറങ്ങി. സേനന്മാരുടെ കെട്ടുകൾ അഴിച്ചു് അവരെയും താഴത്തിറക്കിയതിനുശേഷം ലഘുഭക്ഷണത്തിനുള്ള ഒരുക്കമായി. തൂക്കിലിടാൻ കൊണ്ടു പോകുന്നവരെ "കൊലച്ചോറെ"ന്നോണം ചില അപ്പക്ഷ്ണങ്ങളും പാനീയങ്ങളും സേനന്മാക്കും കൊടുത്തു. പക്ഷേ അവരാണെങ്കിൽ അതിനെ തൊടുകപോലും ചെയ്തില്ല. അകാലമൃത്യുരാക്ഷസന്റെ ദംഷ്ട്രകളിൽ കുടുങ്ങി ഏതാണ്ടു മരണവേദന തന്നെ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവക്കുണ്ടോ വിശപ്പും ദാഹവും! എന്നാൽ ചരമശ്വാസത്തിന്റെ അന്ത്യഘട്ടത്തിലുണ്ടാകാവുള്ള ഒരു ദാഹം അവരെ ബാധിക്കുകയാൽ ആ പാനീയത്താൽ അതിനെ നിവർത്തിച്ചു. ഭക്ഷണസന്ദർഭത്തിൽ കണ്ണുമറച്ചിരിക്കുന്നതു് മതനിഷിദ്ധമായ സംഗതിയാകയാൽ, ഈ ഘട്ടത്തിൽ അവരുടെ കണ്ണുകളിലെ കെട്ടഴിക്കാൻ സ്വാമികൾ അനുവദിച്ചു എന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവനീയമാണു്. സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും നിഷ്കളാനന്ദനെയും കൂട്ടരെയും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ഈ അവസരത്തിൽ സ്വാമികളെക്കൂടാതെ നാലുപേർ മാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ശേഷംപേർ, അശ്വാരോഹണസ്ഥലത്തുവെച്ചു പിരിഞ്ഞതായിരിക്കണം. ആ നാലുപേരുടേയും മുഖഭാവം ക്രൂരമായിരിക്കുന്നു. അവരുടെ നോട്ടം ആരെയും ഭയപ്പെടുത്തുന്നതുപോലുള്ള ശക്തിയുള്ളതായിരുന്നു. ഭക്ഷണാവസരത്തിലും അവരുടെ ദൃഷ്ടി സേനന്മാരിൽ പതിഞ്ഞിരുന്നു. എന്നാൽ നിഷ്കളാനന്ദൻ അതുപോലും അവരെ സൂക്ഷിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. സേനന്മാരാകട്ടെ, പരസ്പരം തടിച്ച മീശയും ഭയങ്കരം എന്നു് ലവലേശംപോലുമില്ലെന്നു വിളിച്ചുപറയുന്ന നോട്ടവും ദുഷ്ടതയുടെ കേളീരംഗമായ മുഖവും ഉള്ള ആ നിഷ്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാരെ പേടിച്ചും പേടിച്ചും നോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഭക്ഷണാനന്തരം എല്ലാവരും അശ്വങ്ങളിൽ കയറിവീണ്ടും യാത്രതുടർന്നു. ഇതവണ സേനന്മാരെ കുതിരകളോടു ചേർത്തു കെട്ടുകയുണ്ടായില്ല. തന്നിമിത്തം അല്പമായ ഒരു സമാധാനവും ആശ്വാസവും അവർക്കുണ്ടായി. ഈ അവസരത്തിൽ ഉദ്ദേശം രണ്ടുമണി കഴിഞ്ഞിരിക്കും. കാറ്റും മഞ്ഞും ദുസ്സഹമായ ശീതത്തെ നൽകിക്കൊ

രാത്രി. ആകാശത്തിൽ ഒരൊറ്റ നക്ഷത്രത്തിന്റെ പ്രകാശം പോലുമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ അന്ധകാരം സർവ്വത്രികിച്ചും വ്യാപിച്ചിരുന്നു. താരാനാഥൻ അന്നു മാടനെത്തേടി പുറപ്പെട്ടതു് ഈ രാത്രിയിലാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ, അന്ധകാരത്തിന്റെയും കൊടുങ്കാറ്റിന്റെയും ഭയങ്കരതയെ മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണല്ലോ. മഞ്ഞിന്റെ കാഠിന്യവും കണ്ണുനീർത്തുള്ളികളെ ഭേദിക്കുന്ന കാറ്റിന്റെ ഉഗ്രതയും അസഹനീയമായിരുന്നിട്ടും കണ്ണുകളെ അടച്ചുകെട്ടി മൂടുപടവും ധരിപ്പിക്കാഞ്ഞതിൽ അവൾക്ക് നിഷ്കളങ്കാനന്ദന്റെ പേരിൽ പ്രത്യേകം ഒരു കൃതജ്ഞത തോന്നിയെന്നുള്ളതു പ്രസ്താവനീയമാണ്. സാധിക്കുന്നിടത്തോളമെങ്കിലും പരിതഃസ്ഥലങ്ങളെ നോക്കിക്കാണുന്നതിനും ധാരാളമായി ശുദ്ധവായുവേൽക്കുന്നതിനും സംഗതിയായതു് ഒരനുഗ്രഹമായി അവർ കരുതി കണ്ണുകെട്ടി ഉർത്തുമായ കാട്ടുവഴികളിൽക്കൂടി കുതിരപ്പുറത്തു പോകാനുള്ള ആഗ്രഹം സന്തോഷമുണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലൊ. ബലിഷ്ഠങ്ങളായ കുതിരകളാകട്ടെ, ത്വരിതമായി ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സുഗമമായ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ കയറുമ്പോൾ അവ ത്വരിതഗമനത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും ഉത്സാഹം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു.

ഉടയടിക്കിൽ ബാലാക്കിന്റെ ചെങ്കതിരുകൾ അല്പാല്പമായി കണ്ടുതുടങ്ങി. തികച്ചും വെളിപ്പെട്ടില്ലെങ്കിലും, തങ്ങളുടെ യാത്ര ഒതുക്കോട്ടയ്ക്കാണെന്നുഗ്രഹിക്കത്തക്കവണ്ണം അവ, സുധാസേനനെയും ഉഗ്രസേനനെയും സഹായിച്ചു. അന്ധകാരം മാറുംതോറും പരിതഃസ്ഥലങ്ങളിലെ വൃക്ഷങ്ങളും മറ്റും അവൾക്കു നയനാനന്ദത്തെ നൽകിത്തുടങ്ങി. അവിടവിടെ ചില അടയാളങ്ങൾ കണ്ടുതുടങ്ങിയപ്പോൾ മുതൽ അവൾക്ക് എന്തെന്നില്ലാത്ത ആശ്ചര്യം തോന്നിത്തുടങ്ങി. ഈ വഴി ഇതിനുമുമ്പ് ഒരാവൃത്തി കണ്ട പരിചയമുണ്ടെന്ന് അവർ വിശ്വസിച്ചു; അതിനെപ്പറ്റി നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചു നോക്കി. അതേ; ശ്രീപുരത്തേക്കുപോയതു് ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടിയാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ശ്രീപുരത്തേക്ക് ഈ വഴിയിൽക്കൂടി വടക്കോട്ടു യാത്രചെയ്തു എന്നുള്ള ഓർമ്മ, ആ നിശ്ചയത്തെ ബലപ്പെടുത്തി. ഇതിനകം സൂര്യൻ, തന്റെ സർവ്വാംഗം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ദിക്കെങ്ങും ശോഭമാനമായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിദൂരത്തിലുള്ള മലകളും കാടുകളും സ്പഷ്ടമായി കണ്ടുതുടങ്ങി. അകപ്പാടെ ആ പ്രഭാതത്തിലെ പ്രകൃതിരാമണീയകം എത്ര പരമാനന്ദസന്ദായകമായിരുന്നു എന്നു് ഉൗഹിക്കാൻ കഴിവില്ലാത്തവർ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലല്ലൊ.

എന്നാൽ, ആശ്ചര്യം!—ഈ പ്രകൃതിവൈഭവങ്ങൾക്ക് നമ്മുടെ സേനാന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ആവർജ്ജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

അവക്ക് ആ കാഴ്ചകളിൽ യാതൊരു രസവും തരളിപ്പിച്ചിരുന്നില്ല. രണ്ടുപേരും അന്യോന്യം നോക്കി സന്തോഷത്തിന്റെയും സമാധാനത്തിന്റെയും ലാഞ്ഛന രണ്ടുപേരുടെയും മുഖത്തു കാണുന്നില്ല. പിന്നീടു നിഷ്കളാനന്ദനെയും കിങ്കരന്മാരെയും മാറി മാറിനോക്കി. ആ അഞ്ചുപേരിൽ ഒരാളിന്റെ മുഖത്തെങ്കിലും അല്പമെങ്കിലും അനുകമ്പ സ്ഫുരിച്ചുകണ്ടില്ല. അഹോ! എത്ര ഭയങ്കരമായ അവസ്ഥ! പിന്നെയും രണ്ടുപേരും പരസ്പരം വീക്ഷിച്ചു. ഹൃദയത്തിലെ താപം ആ രണ്ടു മുഖത്തും ദ്യോതിച്ചു. ജീവിതശേഷം രണ്ടുപേക്ഷം സന്നിഗ്ദ്ധമാണെന്നു രണ്ടാളും തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

സൂര്യൻ ഉദിച്ചു രണ്ടരനാഴികപുലർന്നതിനുശേഷം ഭക്ഷണാർത്ഥം എല്ലാവരും ഇറങ്ങി. സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും ഒഴിച്ചു മറെറല്ലാവരും ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു. അവർ രണ്ടുപേരും ഭക്ഷണം കഴിക്കയുണ്ടായില്ല. ഹൃദയം വെന്തുനീറുമ്പോൾ വിശപ്പുണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ. തങ്ങളെ സഹായിക്കാൻ ആരും ഇല്ലെന്നും ആയുഷ്കാലം ഇതോടെ അവസാനിച്ചുവെന്നും അവർതീച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കയാണ്. വഴിമദ്ധ്യത്തിലുള്ള ക്ലബ്ബിലാണ് ഇവർ ഇറങ്ങിയതു്. ഒരു ഉപവനത്തിന്റെ സമീപത്തായിട്ടാണ് ക്ലബ്ബു സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതുവഴി ഗതാഗതംചെയ്യുന്നയാത്രക്കാർക്ക് ഭക്ഷണത്തിനും വിശ്രമത്തിനും വേണ്ടുന്ന സൌകര്യങ്ങൾ അവിടെയുണ്ട്. ഈ സൌകര്യങ്ങൾ പണത്തെഉദ്ദേശിച്ചു് ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതാണ്. ക്ലബ്ബ് ഉടമസ്ഥൻ ഒരു മൂർഖനും ദുഃസ്വഭാവിയുമാണെന്നു് ആദ്യനോട്ടത്തിൽതന്നെ ആർക്കും നിശ്ചയിക്കാം. നിഷ്കളാനന്ദനുമായുള്ള പെരുമാറ്റത്തിൽനിന്നും അവർ തമ്മിൽ ചിരപരിചിതന്മാരാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്താം. തന്നിമിത്തം അയാളിൽ നിന്നും യാതൊരു സഹായവും സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും പ്രതീക്ഷിക്കാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. പ്രതീക്ഷിച്ചുമില്ല. അഥവാ, ഭയങ്കരാകാരന്മാരും നിർദ്ദയന്മാരും പരാക്രമികളുമായ നിഷ്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാർക്ക് എതിരായി ഒരു ക്ലബ്ബുകാരന് എന്തൊന്നു പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയും? അയാൾ സദ്ഗുണനും സേനന്മാരിൽ അനുകമ്പയുള്ളവനും ആയിരുന്നാൽ തന്നെയും യമകിങ്കരസന്നിഭന്മാരായ ആ നിഷ്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാരുടെ കൈയിൽ നിന്നും, അവരെ രക്ഷിക്കാൻ അയാൾ ശക്തനല്ല.

ഉദ്ദേശം രണ്ടുമണിക്രൂർ ആ ക്ലബ്ബിൽ ചെലവുചെയ്തു. കതിരകംകൊണ്ടും തീറ്റിയും വെള്ളവും നൽകി യാത്രയ്ക്കു തയാറാക്കി വൃക്ഷത്തണലിൽ കെട്ടിനിർത്തിയിട്ടുണ്ട്. കളി, ഭക്ഷണം മുതലായവ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ നിഷ്കളാനന്ദൻ സേനന്മാരോടു് ആവശ്യപ്പെട്ടതിൽ അവർ അതിനു വഴിപ്പെട്ടില്ല. അതിനുപകരം അല്പം കിടന്നുറങ്ങാൻ അനുവദിച്ചാൽ മതി എന്നു് അപേക്ഷിക്കുകയും സ്വാമി

കരം അപേക്ഷയെ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ സൌകര്യപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്ത ഒരു മുറിയിൽ രണ്ടുപേരും പ്രവേശിച്ചു. എന്തിന്? ഉറക്കത്തിനോ? ശാന്തംപാപം! കാലപാശം കഴുത്തിൽ മുറുകി ശ്വാസം മുട്ടുമ്പോൾ ഉറങ്ങുകയോ? അഹോ! അനേകസ്ത്രീകളായ ആ താരാനാഥാനുചാരന്മാർ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായ നയനങ്ങളെ പരസ്പരം മുഖത്തുതറക്കുന്ന ആ കാഴ്ച എത്ര ഭയനീയം! അടുത്ത ഭാവിയിൽ അനുഭവിക്കാനിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കുമെന്നു അവർ പരസ്പരം ചോദ്യംചെയ്തു. സ്വദേശത്തെപ്പറ്റിയും സ്വജനങ്ങളെപ്പറ്റിയും യജമാനനായ താരാനാഥനെപ്പറ്റിയും ഉള്ള ചിന്തകൾ രണ്ടുപേരുടെയും മനസ്സിനെപീഡിപ്പിച്ചു. മാതാപിതാക്കന്മാരെക്കുറിച്ചുചിന്തിച്ചപ്പോൾ നയനങ്ങളിൽ നിറഞ്ഞുനിന്ന അശ്രുക്കൾ അവർ അറിയാതെതന്നെ പ്രവഹിച്ചു "വൈകലപ്രതിമ"എന്നുവച്ചാലെന്ത്? "അംഗനാചുംബനം" എന്താണ്? ഇങ്ങനെ വലുതായ ഭീതിയോടുകൂടി പാസ്പരംചോദിച്ചു. അവയുടെ അന്തരാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കിയില്ലെങ്കിലും, ഭയങ്കരമായ ഒരുശക്തി അവരിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നു അവർ വിശ്വസിച്ചു. വൈകലപ്രതിമ 'ആഗ്രകൊല്ലി'യല്ലാതെ മറ്റൊന്നായി വരാനിടയില്ലെന്നു അവർ വിശ്വസിച്ചു. അതോടുകൂടിഅവരുടെഹൃദയാന്തർഭാഗത്തുകത്തിജ്വലിച്ചു താപാഗ്നിയുടെ സ്ഫുലിംഗങ്ങൾ മുഖത്തു സ്ഫുരിച്ചു യൌവനത്തിന്റെ സൌവർണ്ണദശയ്ക്കപ്പുറം കടന്നിട്ടില്ലാത്ത ആ രണ്ടു ചെറുപ്പക്കാർക്ക് അകാലമൃത്യുവിൽ ഭയമുണ്ടാകാതിരിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

വീണ്ടും യാത്രതുടർന്നു; ആ യാത്ര അസ്സമയത്തോളം തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. രാത്രിയിൽ ഒരു ക്ലബ്ബിൽ താമസിച്ചു. അടുത്തദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ വീണ്ടും പുറപ്പെട്ടു. അന്നു തലേന്നാളത്തെപ്പോലെ മുടങ്ങാതെ യാത്രചെയ്തതിനുശേഷം രാത്രിയിൽ ഒരു ക്ലബ്ബിൽ താമസിച്ചു. അന്നത്തെ യാത്രയിലും പറയത്തക്ക വിശേഷമൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അടുത്ത പ്രഭാതത്തിൽ അവിടുന്നും തിരിച്ചു. ഒരുമണിക്കൂർകൊണ്ട് ഒരു വനമാർഗ്ഗത്തിൽ കടന്നു. ഈ ആരണ്യത്തിൽവച്ചാണ് താരാനാഥൻ ഇദംപ്രഥമമായി അശോകനാഥനെ സന്ദർശിച്ചതു്. ആ സ്ഥലത്തെ സമീപിച്ചപ്പോൾ ഉഗ്രസേനന്റെയും സിദ്ധസേനന്റെയും ഹൃദയപടങ്ങളിൽ പൂർവ്വസ്മരണകൾ ആരോഹണംചെയ്തു. സന്തോഷംകൊണ്ടോ സന്താപംകൊണ്ടോ, അവരുടെ നയനങ്ങളിൽ അശ്രുക്കൾനിറഞ്ഞു. എല്ലാവരും വനാന്തർഭാഗത്തിൽ കടന്നു. അരമണിക്കൂർകൊണ്ട്, പ്രയാഗയുടെ ഒരു കൈവഴികളിൽ ഒന്നായ ഒരു ചെറിയ നദിയുടെ സമീപമെത്തി. പ്രയാഗ, കാശ്മീരത്തിന്റെ ദക്ഷിണഭാഗത്തുള്ള പർവതങ്ങളിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടു വടക്കോട്ടു വക്രഗതിയിൽപ്രവഹിച്ചു. ഒടുവിൽ പ

ടിഞ്ഞാറോട്ടൊഴുകുകയാണെല്ലോ. മേൽപറഞ്ഞ നദി പ്രയാഗയു ടെ ആദ്യത്തെ കൈവഴിയാണു്. മറുകൈവഴികളെ അപേക്ഷിച്ചു പ്രാധാന്യവുമിതിനാണു്.

നമ്മുടെ അശ്വാരൂഢന്മാരായ പഥികന്മാർ ആ മനോഹരമാ യ നദീജലത്തിലിറങ്ങി കുതിരകളെ നനച്ചും കുളിച്ചും നിൽക്ക മ്പോഠം കുതിരകൾ പെട്ടെന്നു നാനാഭാഗങ്ങളിലേക്കും വിരണ്ടോടി. മുകളിൽനിന്നും ഒഴുകിവരുന്ന ഒരു പ്രേതത്തെക്കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടതി നാൽ അങ്ങനെ സംഭവിച്ചതാണെന്നു് ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അവക്കു മനസ്സിലായി. ഈ ഭയങ്കരമായ കാഴ്ച ഒരാവൃത്തി തികച്ചും നോക്കി ക്കാണാനുള്ള ധൈര്യം ഉഗ്രസേനനും സിംഹസേനനുമുണ്ടായിരുന്നി ല്ല. അവർ പെട്ടെന്നു തിരിഞ്ഞുനിന്നുകളഞ്ഞു. വലിയ വലിയ കൊലപാതകങ്ങളും കണ്ടും ചെയ്തും നല്ല തഴക്കവും പഴക്കവുമുള്ള നിഷ്ക്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാർ പ്രേതത്തെപിടിച്ചു കരയിൽകയറ്റി. പ്രേ തത്തെ സൂക്ഷിച്ചുകണ്ടപ്പോൾ എല്ലാവരും പരിഭ്രമത്തോടെ പിൻ വാങ്ങി അല്ല! ഇതു ശിവയോഗിനിയുടെ പ്രേതമാണല്ലോ! എന്നു പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടപ്പോൾ നിഷ്ക്കളാനന്ദനുണ്ടായ സംഭ്രമവും ആ ശ്ചര്യവും ഇന്നപ്രകാരത്തിലാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാവതല്ല. അ യാൾ വേഗത്തിൽ പ്രേതത്തിന്റെ സമീപത്തിൽചെന്നു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി, പ്രേതം ഇനിയും അധികം അഴുകിയിട്ടില്ല. വായുനിറ ച്ച റബ്ബർപന്തുപോലെവണ്ണിച്ചു മുഖത്തു നിലനിറം വീശിയിട്ടു ണ്ടെങ്കിലും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയാൽ ക്ഷണം മനസ്സിലാകുന്നതാണു്. വ സ്ത്രം പ്രേതത്തിൽനിന്നും വേർപെട്ടുപോയിരുന്നില്ല. പതിവായി ധരിക്കുന്ന ആ വസ്ത്രവും ആളിനെ മനസ്സിലാക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു ണ്ടു്. "അതേ, ഇതു ശിവയോഗിനിയുടെ പ്രേതംതന്നെ; സംശയമി ല്ല." എന്നു നിഷ്ക്കളാനന്ദൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് സിംഹസേനനും ഉഗ്രസേനനും മുഖംതിരിച്ചു പ്രേതത്തെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അവക്കുണ്ടായ ആശ്ചര്യത്തിനു് അളവില്ല. ശ്രീപുരത്തുവച്ചു് ആദ്യത്തെപ്രാവശ്യം തങ്ങളെ ഭ്രഷ്ടോ കസ്പർശത്തിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയ മനസ്വിനിയുടെ പ്രേ തത്തെയാണു തങ്ങളം കാണുന്നതെന്നു നിഷ്ഫലപ്രയാസം അവക്കു മ നസ്സിലായി. എന്നാൽ അവർ അതു മറ്റുള്ളവരെ ധരിപ്പിച്ചില്ല.

"ഇതെന്തൊരാശ്ചര്യം! ശിവയോഗിനി എങ്ങനെമരിച്ചു? അ ത്മഹത്യയായിരിക്കുമോ? ഒരു പക്ഷേ കൂട്ടിക്കാനിറങ്ങിയവഴിക്കു കയത്തിൽപെട്ടു മരിച്ചതായിരിക്കുമോ? ഉർബുദ്ധികളായ ഈ യുവാക്ക ന്മാരെ പിടിക്കുന്നതിനും ചില മണിക്കൂറിനുമുമ്പു ഞാൻ ശിവയോ ഗിനിയെ നേരിൽ കണ്ടുവല്ലോ?" എന്നു നിഷ്ക്കളാനന്ദൻ പറഞ്ഞു.

അതുകേട്ട് "ഛെയ്, ഒരിക്കലും ഇതു് ആത്മഹത്യയല്ല" എ

ന്നുപഞ്ഞുംകൊണ്ട് ഒരു കിങ്കരൻ ശിവയോഗിനിയുടെ മാറ്റിൽ ത ച്ചേിരുന്ന ഖഡ്ഗത്തെ പിഴുതെടുത്തു. നിഷ്കളാനന്ദൻ അതിനെ കൈയിൽ വാങ്ങിനോക്കി; വെള്ളത്തിൽ കഴുകിമറിച്ചും തിരിച്ചും പരിശോധിച്ചു. അതിന്റെ നേമ്മയും പണിപ്പാട്ടും വെള്ളിപ്പി ടിയുംകണ്ട് നിഷ്കളാനന്ദൻ പുരികം ചുളിച്ചു; അയാളുടെ ഹൃദയം ക്ഷോഭിച്ചു. അല്പനേരം വലുതായ ആലോചനയിൽപെട്ട തറയ്ക്കു പ്പെട്ടതുപോലെ നിന്നു. ആലോചനയിൽ നിന്നും വിരമിച്ച ഖഡ്ഗത്തെ അരയിൽ തിരുകി. വീണ്ടും പ്രേതത്തെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കീ ട്ട് നിഷ്കളാനന്ദൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"കിങ്കരന്മാരേ! ഈ സം ഭവം എന്റെ വിചാരങ്ങളേയും ലക്ഷ്യങ്ങളേയും തെറ്റിച്ചിരിക്കുന്നു. എനിക്ക് ഉടനേ ശ്രീപുരത്തേക്കു മടങ്ങേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. താൻ ചെയ്ത സത്യത്തെ വിസ്മരിച്ചു നമ്മെ പിരിഞ്ഞുപോയ സുമുഖി നമുക്ക് എതിരായിപ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ നമ്മുടെ സംഘത്തിനു വലുതായ ആപത്തുനേരിടും. അതുകൊണ്ടു ശ്രീപുരത്തേക്കു ചെ ല്ലുട്ടേ! നിങ്ങളംഇവരെയുംകൊണ്ടു പോകുവിൻ! കായ്ങ്ങളെല്ലാംശരി ക്കു നിർവ്വഹിക്കുവിൻ! എന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തോടുകൂടി നടത്തപ്പെട്ട തുപോലെ സകലതും ശ്രദ്ധാന്തിയോടും സാമർത്ഥ്യത്തോടുംകൂടി നിർവ്വഹിക്കണം. അണുവും വ്യത്യാസം വരരുതു്."

കിങ്കരന്മാർ അതുകേട്ട്, അനുസരണഭാവത്തിൽ ശിരഃകമ്പനം ചെ യ്തു. തങ്ങളെ ഏല്പിക്കുന്നകാര്യത്തിൽ ലേശവും തകരാറു വരിക യില്ലെന്നുള്ള അർത്ഥത്തിൽ അവർ നിഷ്കളാനന്ദന്റെ മുഖത്തുനോ ക്കി. നിഷ്കളാനന്ദൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകളും കിങ്കരന്മാരുടെ അഭി നയങ്ങളും സേനന്മാരിൽ വലുതായ സംശയത്തെയും ഭീതിയെയും ജനിപ്പിച്ചു.

നിഷ്കളാനന്ദൻ ശ്രീപുരത്തേക്കു പോകുവാനായി കുതിരപ്പുറ ത്തുകയറി പുറപ്പെടാൻ ആരംഭിക്കവേ ഉഗ്രസേനൻ അയാളെ തട ഞ്ഞു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"സ്വാമിൻ! അടിയനു ഒരുപേക്ഷയു ണ്ടു്. കരുണാപൂർവ്വം അതിനെ ചെവിക്കൊള്ളണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കു ന്നു. പറവാനുള്ള സംഗതി എന്തെയും രഹസ്യമാണു്. പരമകാരുണി കനായ അവിടുന്നു അതിലേക്കു അനുവദിച്ചു രക്ഷിപ്പാറാകണം.

"ഉർബുധേ! നിനക്കെന്താണുപറവാനുള്ളതു?" എന്നു ഗർവ്വഭ രത്തിൽ നിഷ്കളാനന്ദൻ ഉച്ചത്തിൽ ചോദിച്ചു.

"അടിയൻ പറയുന്നതു മറ്റൊരും കേൾക്കാൻ പാടില്ല. അ തുകൊണ്ടാണു് അവിടുത്തെമാത്രം ധരിപ്പിക്കണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നതു്. ദയാപൂർവ്വം അതിലേക്കു അനുവദിക്കണമെന്നു വീണ്ടും പ്രാർത്ഥിക്കു ന്നു" എന്നു ഉഗ്രസേനൻ പറഞ്ഞു.

അതുകേട്ട "അകന്നുനിൽക്കിൻ" എന്നു നിഷ്കളാനന്ദൻ കിങ്ക

രന്മാരോടാജ്ഞാപിച്ചു. അവർ അകന്നുമാറിയതിനുശേഷം, "നി നക്കു പറവാനുള്ളതിനെ പറയുക! നിന്റെ വാക്കുകളും യാഥാർത്ഥി കവും എതുയും സംക്ഷേപവുമായിരിക്കണം" എന്നുപറഞ്ഞു.

ഉഗ്രസേനൻ—സ്വാമിൻ! എന്റേയും എന്റെ തോഴന്റേയും ഭാവി എന്തായിരിക്കുമെന്നു ഞങ്ങൾ അറിയുന്നില്ല. എന്നാൽ അ വിടുത്തെയും അവിടുത്തെ ആജ്ഞാനുവർത്തികളുടെയും മുഖതപ ത്തിനു ഓരോരോ ഘട്ടങ്ങളിൽ പുറപ്പെട്ടിട്ടുള്ള വാക്കുകളും ഞങ്ങൾ ക്കു വല്ലതായ പരിഭ്രമത്തിനും ഭയത്തിനും പാത്രമായിരിക്കുന്നു. സ്വാമിൻ! സാധുക്കളായ ഞങ്ങളിൽ തിരുവുള്ളമുണ്ടാകണം. അതി ലേക്കു അവിടുത്തെ ഏതൊരു കരാറിനേയും കൈക്കൊള്ളാൻ ഞ ങ്ങൾ തയ്യാറാണു്. സ്വാഭാവികമായി ആർക്കും ഉണ്ടാകാവുന്ന ജീ വിതാശ ഞങ്ങളെ അതിലേക്കു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതാണു്. അതുകൊണ്ടു അവിടുന്നു ഞങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ അനുകൂലമായ തീരുമാനം ചെ യ്യണം. മാത്രമല്ലാ അതിലേക്കു് അങ്ങു നിർബ്ബന്ധമാണു്. അ തുകൊണ്ടു അങ്ങനെ ചെയ്തേതീരു എന്നു ഞാൻ നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങയുടേയും അങ്ങയുടെ സംഘത്തിന്റെയും നന്മയെ ഉദ്ദേശിച്ചുമാണു് ഞാൻ ഇപ്രകാരം നിർബന്ധിക്കുന്നതു. എന്തു കൊണ്ടെന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ യജമാനൻ, ഞങ്ങൾക്കുഎന്തെങ്കിലും അപകടം നേരിട്ടുന്നതായാൽ ആ നിമിഷത്തിൽ നിങ്ങളുടെ നാരാ യവേരിളക്കും. അദ്ദേഹം ആരാണെന്നു ഇതേവരെ നിങ്ങൾ അറി ഞ്ഞിട്ടില്ല.

നിഷ്കുളാനന്ദൻ—താരാനാഥനെപ്പറ്റിയല്ലേ നീപറയുന്നതു്? എടാ! ചെക്കാ! നീ വെറുതെ പുലമ്പുന്നു അവനെ ഞാൻ ഭയ പ്പെടണമെന്നോ? നിന്റെ യജമാനനായ ആ താരാനാഥനെ ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിയും.

ഉഗ്രസേനൻ—അങ്ങു് അദ്ദേഹത്തെ അറിയുമോ?

നിഷ്കുളാനന്ദൻ—എന്തുകൊണ്ടറിഞ്ഞുകൂടാ! അവൻ വലിയ കള്ളനും പിത്തലാട്ടക്കാരനുമല്ലേ? കുറച്ചു ദിവസങ്ങൾക്കു് മുമ്പു്, നേപാളത്തിലെ രാജാവിന്റെ പേക്കു ഞാനയച്ചിരുന്ന ഒരെഴുത്തി നെ ഇവൻ എങ്ങനെയോ കൈയിലാക്കി. അതു് അവന്റെസ്വാ ർത്ഥത്തിനു് ഒരായുധമാക്കി സ്വീകരിച്ചു. ആ കത്തു് എന്നെ കാ ണിച്ചു് എന്റെ ആനുകൂല്യത്തെ സമ്പാദിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അവന്റെ ഉദ്ദേശങ്ങൾ നിന്ദ്യങ്ങളും ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഉത്സാധങ്ങളും ആകുന്നു. അക്കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. ഒടുവിൽ നേപാളരാജാ വിന്റെ പ്രതിനിധിയെന്നും പറഞ്ഞു, അതിനു തെളിവായി ഒരുക ള്ളയെഴുത്തും കാട്ടി, അതേ രാജാവിന്റെ കൈയൊപ്പും മുദ്രയുമി ല്ലാത്ത ഒരു കള്ളക്കത്തുംകൊണ്ടുവന്നു, രണ്ടു് ആഴ്ചയുംമുമ്പു ശ്രീ

പുരത്തുകൂടിയ പ്രഭയോഗത്തിൽ ഹാജരായി. അവന്റെ ഭാഗ്യം, സഭ അങ്ങനെ അവസാനിച്ചതു്. അല്ലെങ്കിൽ കള്ളിയൊക്കെ പുറത്തായേനെ.

ഉഗ്രസേനൻ—(അല്പംനിന്ദാഭാവത്തിൽ) ഞാൻ ഇതു ലേശം വിശ്വസിക്കുന്നില്ല.

സിദ്ധസേനൻ—നിങ്ങടം പറയുന്ന വാക്കുകടം നിങ്ങടം അറിയാതെ പറഞ്ഞുപോകുന്നതായിരിക്കാം.

നിഷ്കളങ്കാനന്ദൻ—അങ്ങനെയോ? വളരെ സന്തോഷം! നിങ്ങളുടെ യജമാനന്റെ അയോഗ്യത നിങ്ങടംക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. നിങ്ങടംക്കു് അറിയണമെന്നു ആഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ തുറന്നു പറഞ്ഞുതരാം. എനിക്കു് അക്കായ്ത്തിൽ തീരെ മടിയില്ല, ഭയവുമില്ല. നിങ്ങടം പിള്ളേരാണു്. ഞാൻ പറയുന്നതു കേടംക്കുക! നിങ്ങളുടെ യജമാനൻ ശ്രീപുരത്തു വന്നപ്പോടം, വിജയസേനന്റെപക്കൽനിന്നും ഉദയസേനന്റെ പേക്കു് ഒരു കത്തുകൂടി കൊണ്ടുപോന്നിരുന്നു. ആ എഴുത്തിൽ താരാനാഥനെ 'സൂക്ഷിച്ചു' കൊള്ളണമെന്നു വിജയസേനൻ എഴുതിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇതുമല്ലാതെ അവൻ മറെറാന്നും അതിൽ എഴുതിയിരുന്നില്ല. ഒരുപക്ഷേ, താരാനാഥൻ എഴുത്തുപൊളിച്ചു വായിച്ചുനോക്കുമെന്നു സംശയിച്ചാണു മുങ്ങക്കത്തിൽ അതുമാത്രം എഴുതിയിരുന്നതു്. എഴുത്തു വായിച്ചുകണ്ടപ്പോടംമുതൽ ഉദയസേനനു് താരാനാഥന്റെ പേരിൽ ബലമായ സംശയമുണ്ടായി. ഉടൻതന്നെ, താരാനാഥനെപ്പററിയ സകല വിവരങ്ങളും അന്വേഷിച്ചുവരുന്നതിനായി ഉദയസേനൻ പത്മപുരത്തേക്കു് ഒരാളിനെ അയച്ചു. ദൂതൻ അന്വേഷണം നടത്തി മടങ്ങിവരികയുംചെയ്തു.

ഉഗ്രസേനൻ—(ബദ്ധപ്പെട്ടു്)എന്താണു് അന്വേഷണത്തിൽ കിട്ടിയവിവരങ്ങടം?

നിഷ്കളങ്കാനന്ദൻ—ചെക്ക! ഇടയ്ക്കുകയറി സംസാരിക്കണ്ടാ. അന്വേഷണത്തിൽ നിന്റെ യജമാനന്റെ പരമാത്ഥം മുഴുക്കെ അറിഞ്ഞു. താരാനാഥൻ എന്നൊരു മനുഷ്യൻ പത്മപുരത്തിലില്ല. നേപാളത്തിലെ മന്ത്രിമാരിലും അങ്ങനെ ഒരാളില്ല. ഇനി എന്തുവേണം? നിന്റെ യജമാനന്റെ യോഗ്യതയൊക്കെ ഇപ്പോടം മനസ്സിലായില്ലേ? അന്നേദിവസം അശോകനാഥൻ ആ സഭയിൽ കടന്നുവന്നു് നിന്റെ യജമാനനെ സഹായിക്കാതിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇതിനകം വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്കു് അവൻ ബലിയാകുമായിരുന്നു. പിന്നീടും നിന്റെ യജമാനൻ ഒരു പ്രാവശ്യം എന്റെ കൈയിൽ അകപ്പെട്ടു. എന്റെ അശ്രദ്ധകൊണ്ടാണു് അവനു തെറ്റിപ്പോയ്ക്കളയാനിടയായതു്. അവൻ അശോകനാഥന്റെ

ഓറുകാരനും അശോകനാഥനെ സഹായിക്കണമെന്ന് ഉദ്ദേശമുള്ള വനുമാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല.

നിഷ്കളാനന്ദനും അയാളുടെ കൂട്ടുകാരും താരാനാഥനെ ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടുപോയതും താരാനാഥൻ തെറ്റിപ്പിഴച്ചതും ആ സന്ദർഭത്തിൽ ചന്ദ്രഗുപ്തനും അയാളുടെ സൈന്യങ്ങളും വന്നെത്തിയതും അവരെക്കണ്ട് നിഷ്കളാനന്ദപ്രഭൃതികൾ പലായനം ചെയ്തതും മറ്റും വായനക്കാർ ഓർമ്മയുണ്ടായിരിക്കണം.

ഉഗ്രസേനൻ—നിങ്ങൾ പറഞ്ഞ പലസംഗതികളിലും ഞങ്ങൾക്ക് ആശ്ചര്യം തോന്നുന്നു. ചിലസംഗതികൾ ഞങ്ങൾ ഇതിനുമുമ്പു കേട്ടിട്ടുപോലും ഇല്ല. അതിൽ ഞങ്ങൾക്കു പുതുമതോന്നുന്നു. പ്രഭാസഭയിൽ ഞങ്ങളുടെ യജമാനൻ സന്നിഹിതനായിരുന്നു എന്നല്ലാതെ അവിടെ എന്തെല്ലാമാണു നടന്നതെന്നു ഞങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഞങ്ങളുടെ യജമാനൻ നിങ്ങളുടെ കൈയിൽ അകപ്പെട്ടതും രക്ഷപ്പെട്ടതും ഞങ്ങൾക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ ഇതൊന്നും മഹാകായ്മായി കരുതാനില്ല. ഞങ്ങളുടെ യജമാനനെപ്പറ്റി അപമാനകരമായ വാക്കുകൾ നിങ്ങളുടെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടതുതന്നെ തെറ്റാണ്. അദ്ദേഹത്തപ്പോലെ മഹാമനസ്കതയും ഉൽകൃഷ്ടവിചാരവും, ശൌര്യവും, വിദ്യയും ഉള്ള പുരുഷന്മാർ അപൂർവമാണ്. ഈ ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ ഇല്ലെന്നു തന്നെ പറയാം.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—മതി, മതി. വാക്കുനിർത്തു! നീ എന്തെല്ലാംപറഞ്ഞാലുംഫലമൊന്നും ഉണ്ടാകാനില്ല. നിന്റെ യജമാനൻ; കള്ളനും ചതിയനും അയോഗ്യനും ആണെന്നുള്ളതിൽ ആക്ഷേപമില്ല. പദ്മാവതി വസിക്കുന്ന ഗൃഹത്തിൽ നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും കടന്നതുതന്നെ നിന്റെ യജമാനന്റെ അയോഗ്യതയ്ക്കു മതിയായ തെളിവാണ്. അവൻ എന്റെ നേരിൽ ചെയ്തസത്യത്തിനു വിരോധമായിട്ടാണ് നിങ്ങളെ ആ സൌധത്തിലേക്കു പറഞ്ഞയച്ചതു്.

ഉഗ്രസേനൻ—ഈശ്വരനാമത്തിൽ സത്യം ചെയ്തുപറയുന്നു; അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെ ആ കെട്ടിടത്തിൽ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടില്ല. വാസ്തവത്തിൽ ആ കെട്ടിടം എവിടെയാണെന്നും ഏതുഭാഗത്താണെന്നും ഏതുദേശത്താണെന്നും ഈഅവസരത്തിലും ഞങ്ങൾക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ആര്യം ഒരു കിഴവി ഞങ്ങളുടെ കണ്ണുകെട്ടി ആ വീട്ടിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നാക്കി. പിന്നീടു രണ്ടാംപ്രാവശ്യം ആ ഗൃഹത്തിലെ നായികതന്നെ ഞങ്ങളെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടു പോയതാണ്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അല്ല! പരമാർത്ഥമിതാണോ? നിങ്ങളെ ആര്യം കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ കിഴവി ആരാണ്?

DEPARTMENT OF LIBRARIES 14 MAR 1950

ഉഗ്രസേനൻ—ആരാണെന്നു ഞങ്ങൾക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ ആ കിഴവിയുടെ പ്രേതമാണു് ആ കിടക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ശരി, നീ പറയുന്നതു വാസ്തവമാണെന്നിരിക്കട്ടെ, നിങ്ങൾ ആ മാളികയിൽകടന്നതു നിങ്ങളുടെ യജമാനന്റെ പ്രേരണയോടുകൂടി അല്ലെന്നും നിങ്ങളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയതു ഈ കിഴവിതന്നെയാണെന്നും സമ്മതിച്ചുകൊള്ളാം. എന്നാൽ ഇതുകൊണ്ടു നിന്റെ യജമാനൻ യോഗ്യനാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നതല്ല.

ഉഗ്രസേനൻ—സ്വാമിൻ! ഞാൻ എന്തെല്ലാം തന്നെ പറഞ്ഞാലും അവിടുത്തെ ഹൃദയത്തിൽ കടക്കുന്നില്ല. അതു് എന്റെ ഭാഗ്യദോഷംകൊണ്ടായിരിക്കാം. ഞാൻ ഇനി മറൊരു പരമാർത്ഥം അങ്ങയെ ധരിപ്പിക്കാം. അതുകേൾക്കുമ്പോൾ അങ്ങേയ്ക്കു ആശ്ചര്യവും പരിഭ്രമവും ജനിച്ചേക്കാം. ആ പരമാർത്ഥത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിയാൽ അങ്ങു ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കട്ടെയോ? ഞങ്ങളെ അനുഭവിപ്പിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന ഭയങ്കരമായ ശിക്ഷയിൽനിന്നും ഞങ്ങളെ വേർപെടുത്തുമെന്നു വിശ്വസിക്കട്ടെയോ? ആ പരമാർത്ഥത്തെ ഞങ്ങൾക്കു വെളിപ്പെടുത്താൻ പാടില്ലാത്തതാണെങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ ജീവനെ നഷ്ടപ്പെടുത്താതിരിക്കാൻ വേണ്ടി അങ്ങയെ ധരിപ്പിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതാണു്. ഞങ്ങൾ ആ രഹസ്യത്തെ അങ്ങയെ ധരിപ്പിച്ചാൽ, ആ രഹസ്യമായ പരമാർത്ഥത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിയാൽ, ഞങ്ങളുടെ യജമാനൻ ഞങ്ങളെ ദണ്ഡിക്കുകയില്ല; നേരെമറിച്ചു് അദ്ദേഹം, കാര്യം അറിയുമ്പോൾ ഞങ്ങളെ ശ്ലാഘിക്കുക തന്നെചെയ്യും. അദ്ദേഹം ഉദാരമനസ്കനും സത്സ്വഭാവിയുമാണു്. ഞങ്ങൾക്കു് ഒരു അപകടം വന്നിരിട്ടാൽ അദ്ദേഹം അതിനെ സഹിക്കുന്നതല്ല. ഞങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു് എത്ര താണനിലയിലുള്ള വരായാലും അദ്ദേഹത്തിനു ഞങ്ങളിൽ ആത്മാർത്ഥമായ സ്നേഹമുണ്ടു്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—എന്താണു് ആരഹസ്യം? മറയ്ക്കാതെ പറയുക! പക്ഷേ, എന്തെങ്കിലും കള്ളംപറഞ്ഞു് എന്നേ കബളിപ്പിക്കാമെന്നു വിചാരിക്കണ്ടാ. നീ പറയുമ്പോൾത്തന്നെ കള്ളമോ സത്യമോ എന്നു് ഊഹിച്ചറിയാൻ എനിക്കുകഴിയും. കള്ളമാണു പറഞ്ഞതെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു രക്ഷയുമില്ല.

ഉഗ്രസേനൻ—ഞാൻ കള്ളം പറയുന്നവനല്ല; അങ്ങയെ കബളിപ്പിക്കുകയുമില്ല. എന്നാൽ പറയുന്നരഹസ്യം അങ്ങു മറ്റാരെയും ധരിപ്പിക്കരുതു്. അങ്ങയുടെ മനസ്സിൽ തന്നെ പത്തഞ്ഞൂറാൽമതി. അന്യന്മാർ അറിയാൻ പാടില്ല.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—(അക്ഷമനായി) ഇല്ല; ഞാൻ ആരെയും അറിയിക്കുകയില്ല. എന്താണു് ആ രഹസ്യം? സമയം കളയണ്ടാ

വേഗത്തിൽ പറയുക! എന്താണ് എന്നെ ധരിപ്പിക്കാൻപോകുന്ന പരമാത്ഥം?

ഉഗ്രസേനൻ—സ്വാമിൻ! അതുപരമരഹസ്യമാണ്. ഒന്നുകൂടി അടുത്തുനിൽക്കണം. കുറേക്കൂടി; പിന്നെ, താരാനാഥൻ എന്ന ഞങ്ങളുടെ യജമാനൻ.....(അശ്ലോകുതിയിൽ വിരമിച്ചു.)

നിഷ്കുളാനന്ദൻ—(പരിഭ്രമത്തോടെ) മതി, എനിക്കു മനസ്സിലായി. സകലതും എനിക്കുമനസ്സിലായി. ഞാൻ ഒരു മൂഢനാണ്—അതേ' മൂഢൻതന്നെ. ഞാനതു അപ്പൊഴേ ഓക്കാതിരുന്നില്ല.

ഉഗ്രസേനൻ—സ്വാമിൻ! ഇനിഞങ്ങളെരക്ഷിക്കണം.

നിഷ്കുളാനന്ദൻ അതിനു സമാധാനമൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. അല്പനേരം എന്തോഗാഢമായി ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇപ്പോൾ പരമാത്ഥം വെളിപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് മേൽനടക്കേണ്ടും സംഗതികളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചു. ഒടുവിൽ ഉഗ്രസേനനെനോക്കി ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു:—"പത്മാവതിവസിക്കുന്ന മാളികയിലെ വിവരങ്ങൾ നീയും നിൻെറകൂട്ടുകാരനും അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ?

ഉഗ്രസേനൻെറയും സിദ്ധസേനൻെറയും മുഖത്തു സങ്കോചത്താൽ വർണ്ണഭേദം സംഭവിച്ചു. അതിൽനിന്നും തൻെറ ചോദ്യത്തിനു മറുപടി നിഷ്കുളാനന്ദൻ ഗ്രഹിക്കുകയുംചെയ്തു. 'ആ മാളികയിലെ സംഭവങ്ങൾ നിങ്ങൾ ആരോടെങ്കിലും പറയുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ടോ? എന്നുവീണ്ടും ചോദിച്ചു.

ഉഗ്രസേനൻ—സ്വാമിൻ! ഞങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ള സത്യത്തെഓർത്താൽ, ഞങ്ങൾക്കതുപരസ്യമാക്കാവുന്നതാണോ? ഞങ്ങൾ യാതൊരുത്തരോടും അതിനെപ്പറ്റി യാതൊന്നുംസംസാരിച്ചിട്ടില്ല; സംസാരിക്കുന്നതുമല്ല. ഞങ്ങൾ ചെയ്തസത്യം എത്ര ഭയങ്കരം! അതോർക്കുമ്പോൾതന്നെ ഞങ്ങളുടെ ശരീരം നടുങ്ങുന്നു.

നിഷ്കുളാനന്ദൻ—ശരി, അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഇനി ഒരിക്കലും നിങ്ങൾ അതിനെ ഓക്കാതിരിക്കത്തവിധത്തിലും, അന്യരെ ധരിപ്പിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണവും ഞാൻ വേണ്ടതു പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാം.

അകലേനിന്ന തൻെറ കിങ്കരന്മാരെ അരികിൽവിളിച്ചു. അവർ ഭയഭക്തിയോടുകൂടി ബദ്ധപ്പെട്ടു തൻെറ യജമാനൻെറ മുമ്പിൽ ഓടിഎത്തി. രഹസ്യമായിഅവരോട് എന്തോ ആജ്ഞാപിച്ചിട്ടു കതിരപ്പുറത്തു കയറി ശ്രീപുരത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചു യാത്രയായി. സിദ്ധസേനൻെറയും ഉഗ്രസേനൻെറയും മനസ്സിൽ വലിയ ഭയവും സംശയവും ജനിച്ചു. ഒരു വലുതായ രഹസ്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടും തങ്ങൾ ഉദ്ദേശിച്ചഫലം സിദ്ധിക്കാഞ്ഞതിൽ അവർക്ക് വലുതായ കണ്ടിതമുണ്ടായി. വൃഥാ പരമാത്ഥത്തെ വെളിപ്പെടുത്തി

യതിനെക്കുറിച്ചുപശ്ചാത്താപമുണ്ടായി. രഹസ്യം വെളിപ്പെട്ടതോടുകൂടി നിഷ്ണുശർമ്മനുകോപം ദിഗ്ഭ്രമിക്കയാണുണ്ടായതെന്നും അവർ ഗ്രഹിച്ചു. ഇനിമേൽ മോചനമാർഗ്ഗമില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു.

നിഷ്ണുശർമ്മന്റെ കിങ്കരന്മാർ സേനാപതിയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു യാത്രയായി. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ, താരാനാഥൻ ഇടംപ്രാപിച്ചസ്ഥലത്തെത്തി. ഈ സ്ഥലത്തു് ഒരു വഴിയമ്പലമുണ്ടെന്നുള്ളതു വായനക്കാർ ഓർക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. ആ വഴിയമ്പലം ഇപ്പോൾ ഇടിഞ്ഞുവീണു്, അങ്ങനെ കുറേണ്ടായിരുന്ന എന്നോക്കാനുള്ള അടയാളത്തിനെന്നവണ്ണം നഷ്ടശിഷ്ടങ്ങൾമാത്രം ഇപ്പോൾ കാണുന്നുണ്ടു്. അശോകനാഥന്റെ ഭടന്മാർ ഇതുവഴി സഞ്ചരിച്ചിരിക്കണമെന്നും ആ അവസരത്തിൽ അതിനെ അവർ ഇടിച്ചുപൊളിച്ചു നാമാവശേഷമാക്കിയതായിരിക്കണമെന്നും നമുക്കു ഊഹിക്കാം.

വൈകുന്നേരം ആറുമണിയോടുകൂടി നിഷ്ണുശർമ്മകിങ്കരന്മാർ സേനന്മാരെയുംകൊണ്ടു കല്പകക്കോട്ടയുടെ സമീപത്തിൽ എത്തി. ഈ കോട്ടയുടെ ഏടുപ്പുകളും മറ്റും സിംഹസേനനും ഉഗ്രസേനനും ഇതിനുമുമ്പു് ഒരുപ്രാവശ്യം കണ്ടിട്ടുള്ളതിനാൽ, തങ്ങളുടെ യജമാനൻ അന്നുരാത്രിയിൽ താമസിച്ച കല്പകക്കോട്ട ഇതുതന്നെയാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. കിങ്കരന്മാർ നേർവഴിയിലൂടെ കോട്ടയുള്ളിൽ കടക്കുകയുണ്ടായില്ല; ചില ഗൂഢമാർഗ്ഗങ്ങളിൽക്കൂടി കോട്ടയുടെ പിൻഭാഗത്തുള്ള കാട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഈകാടിനെപ്പറ്റിയും അതിലെ വൃക്ഷങ്ങളും കോട്ടമതിലിനെ ചുറ്റിവളർന്നു നിൽക്കുന്നതിന്റെ ഭയങ്കരതയെപ്പറ്റിയും മറ്റും മുമ്പു പലപ്രാവശ്യം പ്രസംഗിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കല്പകക്കോട്ടയിലെ ഭ്രാസനമുറിയിൽ താരാനാഥൻ താമസിച്ചിരുന്ന ദിവസത്തിലും ശുഭ്രവസ്ത്രം ധരിച്ച വൃദ്ധയുടെ സഹായത്താൽ അംബിക മോചിക്കപ്പെട്ട ദിവസത്തിലും ചുറ്റുമുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെ വളർച്ചയെക്കുറിച്ചും അതിലെ മാർഗ്ഗങ്ങളെക്കുറിച്ചും വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവർ (നിഷ്ണുശർമ്മകിങ്കരന്മാർ) ആ വനത്തിൽക്കൂടി അല്പദൂരം നടന്നു് ഒരു ചെറിയക്ഷേത്രത്തിന്റെ സമീപത്തിലെത്തി. അശോകനാഥൻ, തന്റെ സൈന്യങ്ങളെ ശ്രീപുരത്തേക്കു നയിച്ചപ്പോഴും കാശ്മീരത്തിന്റെ ദക്ഷിണഭാഗങ്ങളെ കീഴടക്കാൻ പോയിരുന്ന ഘട്ടത്തിലും ഈ ക്ഷേത്രത്തെ കണ്ടില്ലെന്നതോന്നുന്നു. കണ്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ അതിനെയും നാമാവശേഷമാക്കിയിരുന്നേനേ. നിഷ്ണുശർമ്മന്റെ കിങ്കരന്മാർ ആ സ്ഥലത്തുണ്ടായിരുന്ന കുതിരകളെ വൃക്ഷങ്ങളിൽ ബന്ധിച്ചു. ഉഗ്രസേനന്റെയും സിംഹസേനന്റെയും കെട്ടുകൾ അഴിച്ചു് അവരെ

യും കുതിരപ്പുറത്തുനിന്നും താഴെ ഇറക്കി കിങ്കരന്മാരിൽ ഒരുവൻ കോട്ടയ്ക്കകത്തുചെന്ന് ഉദ്ദേശം ഒരു നാഴികയ്ക്കുള്ളിൽ ഒരു വൃദ്ധനെയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു മടങ്ങിവന്നു. വൃദ്ധനായ ചാരുദത്തനെക്കണ്ട ഉടനെ, ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും അയാളെ മനസ്സിലായി. ചാരുദത്തനു സേനദ്വയത്തെയും മനസ്സിലായിരിക്കണം. അയാളുടെ മുഖത്തു സഹതാപവും സ്നേഹവും നിഴലിച്ചുകണ്ടു. അതുകണ്ടു സേനന്മാർക്ക് അല്പം സമാധാനവും സന്തോഷവും ഉണ്ടായി. എന്നാൽ അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ അയാളുടെ മുഖത്തു നിഴലിച്ച സ്നേഹഭാവങ്ങൾ അസംഗതമായി കാണപ്പെട്ടു. കിങ്കരന്മാരോട് രഹസ്യമായും ഉത്സാഹത്തോടുകൂടിയും അയാൾ ഓരോന്നു സംസാരിക്കയും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു സേനന്മാരെനോക്കി പല്ലുമുമ്മുകയും ചെയ്തു. എല്ലാംകൊണ്ടും തങ്ങൾക്കിനി മോചനമില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ച സേനന്മാർ വിഷാദാകുലന്മാരായി ഭവിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ അവരുടെ മനഃസ്ഥിതി എന്തായിരിക്കണമെന്നുള്ളതു വാചാമഗോചരമാണ്. അവർ അനുഭവിച്ച അനുസ്താപത്തിനു അവസാനമില്ല.

ചാരുദത്തൻ സേനന്മാരെ നോക്കി നിർദ്ദയവും നിഷ്ഠുരവുമായ വിധത്തിൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:— "ഞാൻ നിങ്ങളെ ഇപ്പോൾ നായിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തെത്തുവോളം നിങ്ങളുടെ കണ്ണുകളടച്ചുകെട്ടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ വഴിമദ്ധ്യേ നിലവിളിക്കുകയോ മറ്റോ ചെയ്താൽ നിങ്ങളുടെ വായിൽ തുണി ചെലുത്തുകയും ചെയ്യും." അനന്തരം ഉഗ്രസേനന്റെയും സിദ്ധസേനന്റെയും കണ്ണുകൾ അടച്ചു കെട്ടുകയും കൈകൾ പിറകിൽ ബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു, ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ വാതിൽ തുറന്ന് അതുവഴി അകത്തു കടന്നു. ചാരുദത്തനെയും സിദ്ധസേനോഗ്രസേനന്മാരെയും കൂടാതെ രണ്ടു കിങ്കരന്മാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനകത്തുനിന്നും പാതാളത്തിലേക്ക് ഒരു പടിക്കെട്ടുകണ്ടു. മുമ്പിൽ ചാരുദത്തനും അയാളുടെ പിറകിൽ സേനന്മാരും അവരുടെയും പിന്നിൽ കിങ്കരന്മാരും യഥാക്രമം പടിക്കെട്ടിൽ കൂടി കീഴ്പോട്ടിറങ്ങി. തങ്ങളെ ഏതൊരിടത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നു എന്നും അവിടത്തെ സ്ഥിതിയെന്തായിരിക്കുമെന്നും എത്ര ഭയങ്കരമായ ശിക്ഷ ആ സ്ഥലത്തു അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും മറ്റുമുള്ള സംഗതികളും സേനന്മാരുടെ ചിന്താപഥത്തെ ആരോഹണം ചെയ്തു അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വെങ്കലപ്രതിമയെയും 'അംഗനാപുംബന്ധ'ത്തെയും പറ്റി കഴിഞ്ഞ മൂന്നുദിവസങ്ങളായി വീണ്ടും വീണ്ടും ചിന്തിച്ചു യാതൊരു പിടിയും കിട്ടാതെ സമാധാനഭ്രഷ്ടന്മാരായി ഭവിച്ച ആ സാധുക്കൾക്ക് അടുത്തക്ഷണത്തിൽ അവരെ കാണുന്നതിനും അനുഭവിക്കുന്നതി

ന്നും സംഗതിയാകുമെന്ന വിശ്വാസമുള്ളപ്പോൾ എത്രമാത്രം സങ്കടം നേരിടാമെന്നുള്ളതു് ഊഹിക്കാവുന്നതല്ലോ. നടക്കാനുള്ള ശക്തിയില്ലാത്തവണ്ണം അവർ പരവശന്മാരായി എങ്കിൽ, അതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനുമില്ല.

ഒരു വിധത്തിൽ ചാരുദത്തന്റെ പിറകേ പടിക്കെട്ടിൽക്കൂടി കീഴ്പോട്ടിറങ്ങുകതന്നെ ചെയ്തു. അവിടെ അന്ധകാരാവൃതമായ ഒരു ഇടുങ്ങിയമാർഗ്ഗം കാണപ്പെട്ടു. ആ പടിക്കെട്ടിന്റെ അവസാനത്തിൽ കൊളുത്തിവച്ചിരുന്ന ഒരു ചെറിയ വിളക്കിനെ കൈയിൽ എടുത്തുംകൊണ്ടു ചാരുദത്തൻക്കൂടി മുമ്പോട്ടുനടന്നു. പിറകേ നടക്കുന്ന സിംഹസേനനും ഉഗ്രസേനനും ഇന്നവശത്തുമുള്ള ചുവരുകളിൽ തലതല്ലാതെ കിങ്കരന്മാർ സൂക്ഷിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കാൽപെരുമാറ്റത്താൽ ശബ്ദം ഉണ്ടാകരുതെന്നു കരുതലോടുകൂടി സാവധാനത്തിൽ നടക്കുകയായിരുന്നു. അല്പദൂരം ചെന്നപ്പോൾ വീണ്ടും അടിയിലേക്കു ഒരു പടിക്കെട്ടുകണ്ടു്, അതുവഴി കീഴ്പോട്ടിറങ്ങി. കീഴ്പോട്ടുള്ള ഏണിപ്പടികളിൽക്കൂടി ഇറങ്ങുന്തോറും സേനന്മാരുടെ ഹൃദയസ്പന്ദനം ശീഘ്രഗതിയെ അവലംബിച്ചുതുടങ്ങി. നവനവങ്ങളായ ചിന്തകൾ അവരുടെ മനസ്സിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചുവന്നു. രക്തനാഡികൾ സ്തംഭിച്ചതുപോലുള്ള ഒരനുഭവം അവർക്കുണ്ടായി. ഉത്സാഹമായ തലച്ചോറിനെയും ശരീരം അശേഷകലം ഒരു ചൂടും ബാധിച്ചു.

ആ പടിക്കെട്ടിലിറങ്ങി അഞ്ചെട്ടുവാര ദൂരം സമനിലത്തിൽക്കൂടി നടന്നതിനു ശേഷം മേല്പോട്ടുള്ള ഒരു ഏണിപ്പടിയിൽക്കൂടി കയറി അതുംകഴിഞ്ഞു അല്പദൂരം സമനിരപ്പിൽ കൂടി നടന്നു. ആ സ്ഥലത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരുവാതിൽ, ചാരുദത്തൻ തന്റെ കൈയിലിരുന്ന താക്കോൽകൊണ്ടു തുറന്നു. അതു ഒരു മുറിയിലേക്കുള്ള വാതിലായിരുന്നു. അയാളുടെ കൈയിലിരുന്ന ദീപപ്രകാശത്തെക്കൊണ്ടു മുറിയിലുള്ള ആ മുറിയിലെ ക്രിയകളെപ്പറ്റി എന്തു പറയട്ടെ. ആ മുറിയുടെ മുകൾഭാഗം അണ്ഡാകൃതിയിൽ കാണപ്പെട്ടു. വായുസഞ്ചാരത്തിനായി തൊട്ടു പഴുതും അതിനകത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. വലിയ വലിയ കരിങ്കൽത്തൂണുകൾ ആ മുറിയുടെ മുകൾഭാഗത്തെ താങ്ങിക്കൊണ്ടുനിന്നിരുന്നു. ആകപ്പാടെ, മഹാപരാധം ചെയ്ത കുറ്റക്കാരെ പാർപ്പിക്കാനുള്ള ഒരു തടവുമുറിയാണെന്നു് അനുമാനിക്കാം. അവർ ആ മുറിയിൽ നടക്കുമ്പോൾ ഭയാനകമായ പ്രതിധ്വനികൾ അതിനകത്തു മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ആ മുറിയിൽവച്ചു് ഉഗ്രസേനനേയും സിംഹസേനനേയും കണ്ണികളിലെ കെട്ടഴിച്ചു സ്വതന്ത്രന്മാരാക്കി. ആ വിശാലമായ മുറി

യിലെ ക്രൂഴ്ച്ചകൾ അവരെ ഭയവിഹ്വലന്മാരാക്കിച്ചെയ്തു. മുറിയുടെ ഒരുഭാഗത്തു ഭയജനകങ്ങളായ പല കറുത്ത രൂപങ്ങളും വെളുത്തരൂപങ്ങളും അവരുടെ കണ്ണിനു വിഷയീഭവിച്ചു. ആ മുറി ഭൂതപ്രേതപിശാചുക്കളുടെ വിഹാരരംഗമായിരിക്കാമെന്നു സംശയിച്ചു സിംഹസേനനും ഉഗ്രസേനനും ഭയപൂരിതന്മാരായി ഭവിച്ചു. പലമാതിരി സ്തംഭങ്ങൾ അവിടെ വിഹരിക്കുന്നതുപോലെ അവർക്കു തോന്നി. വാസ്തവത്തിൽ അതു വെറുംതോന്നൽമാത്രമായിരുന്നു. അതേ, പലമാതിരിയിലുള്ള ശവകുടീരങ്ങളെക്കണ്ടു സംശയിച്ചതാണു". "വിരണ്ടവൻ കണ്ണിൽ ഇരുണ്ടതെല്ലാം പേ"യെന്നാണല്ലോ പഴമൊഴി.

ആ മുറിയും കഴിഞ്ഞു അല്പംകൂടി മുമ്പോട്ടു ചെന്നപ്പോൾ വെണ്ണക്കല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു ഏണിപ്പടികണ്ടു. അതിനപ്പുറം വേറെയും പല ശവകുടീരങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടു. ആ സ്ഥലവും കടന്നു മുമ്പോട്ടു നടന്നു, എല്ലാവരും മൌനത്തെ ആശ്രയിച്ചുംകൊണ്ടാണു നടക്കുന്നതെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കുറെദൂരം ചെന്നപ്പോൾ, അവിടെ ഒരു വാതൽ കാണപ്പെട്ടു. വാതൽ തുറന്നു ഒരു മുറിയിൽ കടന്നിരുന്നതും സേനന്മാർ ഞെട്ടി പിറകോട്ടു മാറിയതും ഒന്നിച്ചു കഴിഞ്ഞു. നമുക്കു പരിചയമുള്ള ആ വലിയ ചക്രങ്ങളെക്കണ്ടു ഭയന്നാണു് അവർ പിന്നോക്കംമാറിയതെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അവർ പിന്നെയും പിന്നെയും അതിനെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടു് ചില നിമിഷങ്ങൾ അതേ നിലയിൽതന്നെ നിന്നു. തങ്ങളെ നിഗ്രഹിക്കാനായി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകയാണെന്നു് അവർക്കു വിശ്വാസമുണ്ടല്ലോ. ഭീമാകൃതിയിലുള്ള ആ ചക്രങ്ങളെകണ്ടപ്പോൾ തങ്ങളുടെഅവസാനമടുത്തു എന്നു അവർ തീച്ചപ്പെടുത്തി. ചക്രങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പിടിച്ചിട്ടു ജീവഹാനിവരുത്തി കാലനുക്കു് അകമ്പനമെന്നു ബലമായിവിശ്വസിച്ചു. ചക്രങ്ങളുടെ ഇടയിൽപ്പെട്ടു് നുറുങ്ങുമ്പോഴത്തെ അനുഭവത്തെ ഓർത്തു അവർ വല്ലാതെ നടുങ്ങി. ഒരു വലിയഖഡ്ഗം കഴുത്തിനുനേരെ താഴുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന അന്തർഭയം അവരെ ബാധിച്ചു. അവരുടെ കണ്ണും കരളും ചക്രങ്ങളിൽതന്നെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ആകാശത്തിൽ പറക്കുന്ന ഗരുഡനെക്കണ്ടു പതുങ്ങുന്ന കോഴിക്കുഞ്ഞുങ്ങളെപ്പോലെ, ചക്രങ്ങളെക്കണ്ടു വിറപൂണ്ടുനിന്ന സേനന്മാർ പിൻഗാമികളായ നിഷ്ക്രാനന്ദകിങ്കരന്മാരുടെ 'ഉം'കാരധ്വനികേട്ടു് മുടിലക്കി മുമ്പോട്ടുനടന്നു. അവിടം കഴിഞ്ഞു മറെറാരുമുറിയിൽകടന്നു; അതിനകത്തു് ഒട്ടുവളരെ വലിയ ഭരണികൾ നിരത്തിവച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ആ മുറിയുംകടന്നു് ഒരു ഇട്ടുങ്ങിയ വഴി

യിലിറങ്ങി. കറേദൂരം മുമ്പോട്ടുനടന്നുചെന്നു, അവിടെക്കണ്ട ഒരു വാതിൽതുറന്നു. അഹോ! വെങ്കലപ്രതിമ, അതാ സേനന്മാരുടെ നയനേന്ദ്രിയത്തിനു വിഷയീഭൂതമാകുന്നു; ചുട്ടുപഴുപ്പിച്ച ഒരു ഇരുമ്പുഗോളം അവരുടെ ഹൃദയാന്തരത്തിൽ താഴ്ന്നാലുള്ള അനുഭവത്തോടുകൂടി അവർ നിലകൊള്ളുന്നു; ശരീരം ആസകലം വിറയ്ക്കുന്നു, നിൽക്കാനും ഇരിക്കാനും ശയിക്കാനും കഴിവില്ലാത്ത ഒരു അവസ്ഥ അവരെ ബാധിക്കുന്നു. അതാ, വിണ്ടും ദ്രോഹവിഗ്രഹത്തെ അവർ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നു. നരകാന്തരം കാണുന്നതു കാളിവിഗ്രഹത്തെയാണെന്ന് അവർക്കു മനസ്സിലായതു് ഇപ്പോഴാണു്. അത്യന്തഭക്തിയോടുകൂടി അവർ അതാ, നമസ്കരിക്കുന്നു. ദേവിയുടെ തിരുനാമങ്ങളെ ഉച്ചരിക്കാൻ അവർ അശക്തരായിരുന്നു. ശാന്തം പാപം! ആ നാക്കുകൊണ്ടുണ്ടോ ചലനം? ആ കണ്ഠങ്ങളിൽനിന്നുമുണ്ടോ ശബ്ദം പുറപ്പെടുന്നു? അവർ മനസ്സുകൊണ്ടു ദേവിയെ സ്തോത്രംചെയ്തു. യമകിങ്കരതുല്യന്മാരായ ആ നിഷ്ഠുരാനന്ദകിങ്കരന്മാർ അവരെ വലിച്ചിഴച്ചു വിഗ്രഹത്തിന്റെ പിൻഭാഗത്തുള്ള ഒരു കിടങ്ങിൽ കൊണ്ടുതള്ളി.

"ഹേ! യുവാക്കന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഈശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിക്കുക! ലൌകികബന്ധത്തെയും തജ്ജന്യമായ ചിന്തകളെയും സന്ത്യജിക്കുക! നിങ്ങൾക്കു് ഇനി ഈലോകത്തിൽ സ്ഥാനമില്ല. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ നിങ്ങളുടെ ജീവിതം അവസാനിക്കുന്നതാണു് അഥവാ അവസാനിച്ചുതന്നെ" എന്നു ചാരുദത്തൻ പറഞ്ഞു.

ഉഗ്രസേനന്റെയും സിദ്ധസേനന്റെയും ഇപ്പോഴത്തെ മനഃസ്ഥിതി എന്തായിരിക്കുമെന്നു ഊഹിച്ചറിയുകയല്ലാതെ പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ പ്രയാസമുണ്ടു്. അവരുടെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അചഞ്ചലങ്ങളായി ഭവിച്ചു. വെട്ടിയിട്ട മരംപോലെ രണ്ടുപേരും നിലത്തുവീണു രോദനംതുടങ്ങി. പക്ഷേ, രോദനമാത്രം ആ നിരുദ്ധകണ്ഠങ്ങളുടെ പരിധിയെ ലംഘിക്കുന്നില്ല. സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ജഗദീശ്വരനെ മനസാ ധ്യാനിക്കുന്നു, പൊടുന്നനെ ക്രൂരമണി മുഴങ്ങുന്ന ശബ്ദം അവരുടെ കർണ്ണരന്ധ്രങ്ങളെ ഭേദിച്ചു. അല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ ആ മുറിയിൽ മറൊരു വാതിൽ തുറക്കപ്പെട്ടു. യുവാക്കന്മാരുടെ ദൃഷ്ടി ആ സ്ഥലത്തേക്കു പാഞ്ഞു. എന്താണു സംഭവിക്കാൻ പോകുന്നതെന്നറിയാതെ ഭയപ്പെട്ട നഖശിഖാന്തം, കറുത്ത ചട്ടകൊണ്ടു മറയ്ക്കപ്പെട്ട മൂന്നു സത്വങ്ങൾ അതുവഴി അവിർഭവിച്ചു: "എടോ! പൂജാരി! താൻ എന്തിനായിട്ടു ഇപ്പോൾ ഞങ്ങളെ വരുത്തി? പറയൂ! വേഗം പറയൂ!" എന്നു് ആ സത്വങ്ങൾ ചാരുദത്തനോടായി ചോദിച്ചു. ചാരുദത്തൻ അതു കേട്ടു്, "അംഗനാചുംബനത്തിനു് അവസരം സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. വെങ്കലപ്രതിമയുടെ ബലി നടത്തേണ്ട

തായിട്ടുണ്ട് നിങ്ങളെക്ഷണിച്ചതു മറെറാന്നിനുമല്ല" എന്നു പറഞ്ഞു.

യമകിങ്കരന്മാരെയെന്നപോലെ സതപത്രയത്തെക്കണ്ടു സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും നഷ്ടപ്രജ്ഞരായി നിലത്തു പതിച്ചു.

അനന്തരം സുഃബാധുണ്ടായി കണ്ണുതുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, സതപങ്ങൾ മൂന്നും നിലത്തുവിണുകിടന്ന തങ്ങളെ താങ്ങിയെടുത്തു നിരത്തിയിരിക്കുന്നതായികണ്ടു. അമ്പോ! എത്രഭയങ്കരം! ആ സതപങ്ങളെ അകലെക്കാണുമ്പോൾതന്നെ ഏതൊരാളും ഭയപ്പെടുമെന്നുള്ളതു പരമാർത്ഥമാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു് അവറ്റ തങ്ങളുടെ ശരീരങ്ങളെ താങ്ങുന്നതിനിടയായാലത്തെ അനുഭവം എന്തായിരിക്കും? താരാനാഥഭൃത്യന്മാർ പലവുരു ഞെട്ടി മുറുപാട്ടം കണ്ണോടിക്കുകയും അടിക്കടി കണ്ണടയ്ക്കുകയും വീണ്ടും സതപങ്ങളെ ഉറുനോക്കുകയും ചെയ്തുണ്ടു്. തങ്ങൾ മൂർച്ചവീണകിടന്നതിൽ തന്നെ നിൽക്കുന്നുവെന്നു് അവർക്കു മനസ്സിലായി. ചാരുദത്തൻ വിളക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് അരികിൽ നിൽക്കുന്നുമുണ്ടു്. അയാളുടെ മുഖഭാവം ഹൃദയത്തിലെസന്തോഷത്തേയോ ദ്വേഷത്തേയോ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതെന്നുനിശ്ചയിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും ആ മുഖത്തുഭയനീയമാംവണ്ണം സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നുണ്ടു്. തങ്ങളെ സഹായിക്കണമെന്നുള്ള അപേക്ഷ ആ നോട്ടത്തിൽ അന്തർഭവിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. ആ ഭയങ്കരസതപങ്ങൾ യമകിങ്കരന്മാരെപ്പോലെ സമീപിച്ചുനില്ക്കുന്നു. പുരോഭാഗത്തു വെങ്കലപ്രതിമ, പളപളായമാനമായി തിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അമ്പോ! ഈ ഭയങ്കരകാഴ്ചകൾ അവക്കു് എത്രകണ്ടു മർമ്മഭേദകമായിരിക്കണം. അവ സ്വപ്നപ്രതീതികളായി ഭവിക്കണമെന്നു് അവർ അഭിലഷിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. പക്ഷേ, അതു സംഭാവ്യമല്ലല്ലോ? യഥാർത്ഥമായ ആ കാഴ്ച സ്വപ്നസംഭവമായി പരിണമിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ആ ബോധം അവക്കുണ്ടായ ക്ഷണത്തിൽ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ എരിപൊരികൊണ്ടു്, ആലിലപോൽ വിറപൂണ്ടു്; ഈബീഭത്സസതപങ്ങളെയും കൊടുംകാളിയെയും തങ്ങൾപരമാർത്ഥത്തിൽനോക്കിക്കാണുന്നു എന്നുവിശ്വസിച്ചു; തങ്ങളുടെ അവസാനം അടുത്തു എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി; മോചനമില്ലെന്നുറച്ചു, ഭീർഘദീർഘം നിശ്വസിച്ചു.

ലോകത്തിൽ ഏതൊരു സംഭവത്തേയും വർണ്ണിക്കാൻ വാക്കുകളുണ്ടു്; ഏതു ഭയങ്കരമായ സംഭവത്തേയും മിതമായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു വെളിപ്പെടുത്താം; ഏതു ദുഃഖകരമായസംഭവങ്ങളേയും ഏതാനുംവാക്കുകളാൽ വെളിപ്പെടുത്താം, മനസ്സിലുണ്ടാകുന്ന ഏതൊരാശയത്തേയും വാക്കുകളാൽ വിശദീകരിക്കാം. സിദ്ധസേനോഗ്രസേനന്മാരുടെ ഏതൽക്കാലമനഃസ്ഥിതിയെ അതേപ്രകാരത്തിൽ വെ

ളിപ്പെടുത്താനുള്ള പദങ്ങളൊന്നും മലയാളത്തിലെന്നല്ല, ഗീർവാണത്തിലും മുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പതിനായിരം രൌരവനരകങ്ങളിലെ സങ്കടങ്ങളൊന്നിച്ചു ചേത്താലും അവരുടെ സങ്കടത്തോടു കിടപിടിക്കുകയില്ലെന്നു മുൻകൂട്ടിപ്പറയാം; ഇല്ലെന്നു വീണ്ടും പറയാം.

ഒരു സത്രം, തന്റെ ഉള്ളുടപ്പിന്റെ കീശയിൽ നിന്നും ഒരു വക പാനീയം നിറച്ച കൂപ്പിയെടുത്തു സേനന്മാരുടെ കൈയിൽ കൊടുത്തിട്ട്, കുടിക്കാൻ സംജ്ഞാപനം ചെയ്തു. അക്കല്പനയെ ലംഘിക്കാനുള്ള ധൈര്യം ആ സാധുക്കൾക്കില്ലല്ലോ! അവർ ആജ്ഞയെ ശിരസാ നിർവഹിച്ചു കൂപ്പി തിരികെക്കൊടുത്തു. അതേ അവസരത്തിൽ മുമ്പെങ്ങുമുണ്ടായിട്ടില്ലാത്ത ഒരു നവ്യശക്തി അവരുടെ മനഃകായങ്ങളിലേക്കു സിദ്ധിച്ചു. സന്ദർഭോചിതമായ ഒരു ഉന്മേഷം അവരെ ബാധിക്കുകയും ചെയ്തു. ബലികർമ്മത്തിന്റെ പ്രാരംഭക്രിയയായ ആ പാനീയപാനത്താൽ അവരുടെ പ്രകൃതിക്കുണ്ടായ വലുതായ മാറ്റം, ഉർവ്വീപ്രസാദത്താൽ സംസിദ്ധമായതായിരിക്കാം.

പക്ഷേ, ദേവീപ്രസാദം ക്ഷണനേരമാത്രമായിരുന്നു; അല്പനിമിഷങ്ങൾക്കുശേഷം, അവരുടെ നവ്യശക്തിയും ഉന്മേഷവും അസ്തംഗതമായി; അവർക്കു സുബോധമുണ്ടായി. തങ്ങളുടെ ആപത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മയുണ്ടായി. അവർ പൂർവാധികം സങ്കടപ്പെട്ടു. തങ്ങളുടെ പ്രാണങ്ങൾ ഒടുങ്ങാറായി എന്നു വിശ്വസിച്ചു. പരസ്പരം പരിരംഭണംചെയ്തു വാവിട്ടു നിലവിളിച്ചു. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു. "ഛെയ്! എന്തൊരു മൌഢ്യമാണ്? നാം എന്തിനു ഖേദിക്കുന്നു. 'ധൈര്യംപുരുഷലക്ഷണം' എന്നല്ലേ അഭിയുക്തവചനം? നമ്മുടെ മരണത്തിന്റെ വിധികർത്താവു് സർവലോകനിയന്താവാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിധിയെ അസ്ഥിരപ്പെടുത്താൻ ആർക്കും ഏതൊരു ശക്തിക്കും കഴിയുന്നതല്ല. നമ്മുടെ മരണം ഈവിധത്തിലായിരിക്കണമെന്നാണു് അദ്ദേഹം വിധിച്ചിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ അങ്ങനെയല്ലാതെ സംഭവിക്കയില്ല. ഈ ഉദരം അദ്ദേഹം നമുക്കു വിധിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ നമുക്കു് ഇപ്പോഴും മരണവുമില്ല. രണ്ടുപ്രകാരത്തിലായാലും നാം ഖേദിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ധൈര്യത്തെ അവലംബിച്ചു മനസ്സിനെ സമാധാനപ്പെടുത്തുക! ഏ.സി.സേനൻ സ്വഭാഷയിൽ പറഞ്ഞു.

ഉഗ്രസേനൻ അതുകേട്ട് സ്നേഹിതാ! യുദ്ധത്തിൽ മരിക്കേണ്ടിവന്നാൽ ഞാൻ ഒരിക്കലും അധൈര്യപ്പെടുകയില്ല; ആ ഘട്ടത്തിൽ, നമ്മുടെ പൌരുഷത്തേയും സമുദായാഭിമാനത്തേയും രാജ്യത്തെയുമ്പറ്റിയും യജമാനന്റെ കീർത്തിയേയും പാലിക്കാനായി സധൈര്യം മരണത്തെ എതിർക്കാവുന്നതാണു്, തജ്ജന്യമായ ധൈര്യം ഒന്നുമേ

ഒറ. എന്നാൽ ഇപ്രകാരം നാട്ടുകാരും വീട്ടുകാരും അറിയാതെയുള്ള ഒരു ദുർമ്മരണത്തിൽ എന്തൊരു ധൈര്യമാണുണ്ടാകാനുള്ളത്? ധൈര്യപ്പെടണമെന്നു പറയുന്നതിൽ എന്തൊരർത്ഥമാണുള്ളത്? സ്നേഹിതാ! ഒരു പ്രകാരത്തിലും എനിക്കു ധൈര്യമുണ്ടാകുന്നില്ല. ഉറ്റവരും പെറ്റവരും അറിയാതെ ഈ വിധത്തിൽ മരിക്കാൻ ആർക്കാണ് ധൈര്യമുണ്ടാവുക? എന്നിങ്ങനെ ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

ആ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ സിദ്ധാസേനന്റെ ധൈര്യം കടൽകടന്നു. പൂർവാധികം അധൈര്യവും അന്തസ്താപവും അയാളെ ബാധിച്ചു. പാർശ്വസ്ഥിതന്മാരായ കൊലയാളികളേയും ചാരുദത്തനെയും നോക്കി, "ഈ സാധുക്കളിൽ അല്പമെങ്കിലും ദയതോന്നണമേ? നിങ്ങൾക്കും സഹോദരന്മാരുണ്ടായിരിക്കുമല്ലൊ? അവരാണ് ഞങ്ങളുടെ സ്ഥാനത്തു് എങ്കിൽ, അവരുടെ ഈ ദയനീയാവസ്ഥയെ നിങ്ങൾ സഹിക്കുന്നതാണോ? ഞങ്ങളെ ഇപ്പോൾ രക്ഷിക്കണേ! ആജീവാനന്തം ഞങ്ങൾ കൃതജ്ഞന്മാരായിരിക്കുന്നതാണു്" എന്നിങ്ങനെതാണുകേണപേക്ഷിച്ചു. സത്പ്രയത്നത്തെപുനർവീക്ഷിക്കാൻ ഉഗ്രസേനന് ധൈര്യമുണ്ടായില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ആ ഭീതിസൂചകങ്ങളെ നോക്കുന്തോറും, മരണദേവതയെ അയാൾ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണുകയാണെന്നു് അനുഭവപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. തന്റെ ഹൃദയപത്മത്തിൽ ഒരു ദുഷ്ടസർപ്പം സ്ഥലംപിടിച്ചിരുന്നുകൊണ്ടു് അതിന്റെ മുകളത്തെ അല്പാല്പമായി ദംശിക്കുന്നതുപോലെ ഒരനുഭവം അയാൾക്കുണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തന്നിമിത്തം ആ ഭയങ്കരസത്പ്രയത്നങ്ങളെ മറന്നിട്ടുപോലും ഉഗ്രസേനൻ നോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല.

സിദ്ധാസേനന്റെ അപേക്ഷയ്ക്കു മറുപടി "ദയ എന്നുള്ളവാക്കിന് ഈസ്ഥലത്തു പ്രസക്തിയില്ല" എന്നു് ഉച്ചസ്വരത്തിൽ ഒരു സത്പുരുഷൻ ഗർജ്ജനം ചെയ്തു. ആ ശബ്ദശ്രവണമാത്രയിൽ സേനന്മാർ ഏതാണ്ടു് അർധപ്രാണന്മാരായി ഭവിച്ചു. ആ ശബ്ദംഅവരുടെ ശ്രോത്രരന്ധ്രങ്ങളെ ഭേദനംചെയ്തിട്ടു് ഹൃദയാന്തരത്തിൽ ഇടിത്തീപോലെ പാഞ്ഞുകൊണ്ടു. പത്തു മരണം സംഭവിച്ചാലും ഈ ഭയാനുഭവം അവർക്കുണ്ടാകുമോ എന്നു സംശയമാണു്.

അതിപ്രചണ്ഡമായവേഗത്തിൽ പാഞ്ഞുപോകുന്ന തിരമാലയുടെ അടിയിൽ അകപ്പെടുന്ന വനും വലിയ സങ്കടാക്രാന്തമരിക്കുന്നു. ക്രൂരങ്ങളെ ഭേദിച്ചുകൊണ്ടു പ്രവഹിക്കുന്ന ജലപ്രളയത്തിൽപ്പെടുന്നവനും അത്ര സങ്കടം അനുഭവിക്കാതെ മരിക്കുന്നു. നേരേമറിച്ചു കഷണ്ടിത്തലയിൽ ഇടവിടാതെ പതിക്കുന്ന ജലത്തുള്ളികളാൽ ക്രമേണ ആ തല പിളർക്കപ്പെട്ടു് അത്യന്തവേദനയോടുകൂടി

ചാകാതെചാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അവന്റെപ്രാണവേദനഇന്നപ്രകാരത്തി
ലെന്നുപറഞ്ഞറിയിക്കാവതല്ല. അപ്രകാരമുള്ളമരണമാണ് ഏറ്റവും
പരിതാപകരമായിട്ടുള്ളതു്. വാസ്തവത്തിൽ തത്തുല്യമായ മരണവേ
ദന നമ്മുടെ സേനന്മാർ ഈ അവസരത്തിൽ അനുഭവിക്കുന്നു. ഒ
രൊറ ഖഡ്ഗചലനത്താൽ രണ്ടുപേരുടേയുംശിരസ്സുകൾക്കു സ്ഥാ
നഭ്രംശം സംഭവിക്കുമെന്ന നിലയിലും അവക്കിത്ര ഭീതിയും സങ്കടവും
ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. മരണംതന്നെയെന്താണ്? ഒരവസ്ഥയിൽനിന്നും
മറെറാരവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുക. ജീവനെ ധരിച്ചുംകൊണ്ട് കന
കകാമിനികളിലുള്ള ആശയാൽ പീഡിക്കപ്പെട്ടുകയെന്നുള്ളതാണ്
ലോകജീവിതം. ആ ജീവിതത്തെ വെടിയുന്നതുംമരണം. ഈ മ
രണം ക്ഷണസംഭവും സങ്കടരഹിതവുമായിരുന്നാൽ അതിനെക്കാൾ
അഭിലഷണീയമായി മറെറാന്നില്ല. എന്നാൽ, പാതാളതുല്യമാ
യ ഒരു നിഗ്രഹസ്ഥലത്തു ബലാൽക്കാരമായി പിടിച്ചു കൊണ്ടുവ
ന്നു്, മാതാപിതാക്കന്മാരും ബന്ധുജനങ്ങളും അറിയാത്തവിധത്തി
ൽ അതിരഹസ്യമായി വധിക്കപ്പെടാൻ ആർക്കാണ് സമ്മതമുണ്ടാ
വുക?

അഹോ! ആ സതപം ഉച്ചരിച്ച വാക്കുകൾ യുവാക്കന്മാരുടെ
കർണ്ണേന്ദ്രിയത്തിനു തികച്ചും വിഷമീഭവിച്ചുവോ? അതോ, ചിരട്ടക
ടഞ്ഞിട്ടുന്ന ശബ്ദത്തിലുള്ള ആ സ്വരം അവരുടെ കണ്ണുപൂടങ്ങളെ
അടച്ചുകളഞ്ഞുവോ? എന്താണ് ആ വാക്കുകൾ? ഭയ എന്ന വാ
ക്കിനു ഈസ്ഥലത്തു പ്രസക്തിയില്ല. അതേ.നിർഭയന്മാരും നിഷ്ഠു
രന്മാരുമായ തങ്ങളുടെ മനുഷ്യസാധാരണമല്ലാത്ത—അതേ—പൈ
ശാചികമായ—അല്ല, രാക്ഷസികമായ—ഉഷ്ണമ്മങ്ങൾക്കു രംഗസ്ഥാ
നമായ ഈ കൊലക്കളത്തിൽ, അമ്പോ! ഭയശബ്ദത്തിനു പ്രസക്തി
യില്ലപോൽ! വളരെ വാസ്തവം! ക്രൂരസപ്തത്തിന്റെ ദംഷ്ട്രത്തിലു
ണ്ടോ അമൃതുഗളിക്കുന്നു? ഇല്ലെന്നുള്ളതു ആ സാധുയുവാക്കന്മാർക്കു
ബോധ്യമായി. "സ്നേഹിതാ ഒന്നിച്ചുണ്ടും ഒന്നിച്ചുറങ്ങിയും ഒന്നി
ച്ചുകളിച്ചും ജീവിച്ച നമ്മളും ഇതാ, എന്നെന്നേക്കുമായി പിരിയാ
ൻ പോകുന്നു. ഈ ലോകത്തിൽ നമുക്കിനി പരസ്പരസാമീപ്യം ഉ
ണ്ടാകുന്നതല്ല. മരണശേഷം ലോകാന്തരത്തിൽ അവസ്ഥാന്തരപ്രാ
പ്തിയുണ്ടെന്നു ഹിന്ദുമതം ഘോഷിക്കുന്നതു പരമാർത്ഥമെങ്കിൽ നമു
ക്കു് അവിടെവച്ചു അഭിമുഖസന്ദർശനം നടത്താം. അഥവാ പു
നർജ്ജന്മമുണ്ടെന്നുള്ള ഹിന്ദുമതസിദ്ധാന്തത്തിൽ വല്ല വാസ്തവവുമ
ുണ്ടെങ്കിൽ, ആ ജന്മത്തിൽ ഈ ലോകത്തിൽവച്ചുതന്നെ നമുക്കു ത
മ്മിൽ കാണാം" എന്നു ധൈര്യത്തോടുകൂടിയാണെങ്കിലും സഗദ്ഗദം
ഉഗ്രസേനൻ തന്റെ സ്നേഹിതനോടു പറഞ്ഞു.

സിദ്ധസേനൻ അതുകേട്ടു ദുസ്സഹമായ ദുഃഖത്തോടുകൂടി, സ്നേ

ഹിതാ! നാം ഈ ചെറുപ്രായത്തിൽ മരിക്കണമെന്നോ ഈശ്വരമതം? ലോകത്തിൽ ഇതിനുതക്ക പാപം നാമെന്താണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്?" എന്നു പുലമ്പിത്തുടങ്ങി.

ഉഗ്രസേനൻ—സിദ്ധാ! സമാധാനപ്പെടുക! ഇനി അധൈര്യപ്പെട്ടിട്ടു ഫലമില്ല. അഥവാ ദൈവമതമെന്താണെന്നു തിച്ചപ്പെടുത്താറായില്ല ഈശ്വരൻ സർവ്വവല്ലഭനാണു്. സമുദ്രത്തെ മണലാരണ്യമാക്കാനും വനത്തെ വയലാക്കാനും നദിയെ പാതയാക്കാനും നൊടിക്കിടയിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ശക്തിയുണ്ടു്. നമ്മെ അദ്ദേഹം കൈവിട്ടു എന്നു തീച്ചപ്പെടുത്താറായിട്ടില്ല.

സിദ്ധസേനൻ—ഉഗ്ര! അതു നിന്റെ വ്യാമോഹമാണു്. നമുക്കിനി മോചനമില്ല. നാം മരിക്കാറായി. ഇല്ല, മരിച്ചുകഴിഞ്ഞു ഹാ! കഷ്ടം! നാം എത്ര ഉദ്ഗന്മാരാണു്. നമ്മുടെ അവസാനസന്ദേശത്തെ നമ്മുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരെയും യജമാനനേയും അറിയിക്കാൻ ആരുമില്ലെന്നുള്ള ഒരു ഖേദംമാത്രമേ ഇനി എനിക്കു ശേഷിച്ചിട്ടുള്ളു.

ഉഗ്രസേനൻ—വേണ്ട, വേണ്ട. നമ്മുടെ ദുർമ്മരണം അവർ അറിയാതിരിക്കുകയാണുവേണ്ടതു്. ഈ ദുരന്തം അവർകേൾക്കുമ്പോൾ എത്രകണ്ടുസങ്കടം അനുഭവിക്കുമെന്നോർക്കുക! അതിനുനാം ഇടയാക്കരുതു്. പരമാർത്ഥം അറിയാതിരിക്കുന്നിടത്തോളം നമ്മുടെ അഭാവത്തിലുള്ള ഖേദമേ അവരേ പീഡിപ്പിക്കുകയുള്ളു.

സിദ്ധസേനൻ— ഒരുപ്രകാരത്തിൽ നിന്റെ അഭിപ്രായം സ്വീകാര്യമാണു്. എന്നാൽ ഈ സംഭവം നമ്മുടെ യജമാനൻ അറിയാതിരിക്കുന്നിടത്തോളം, ഈ ദുഷ്ടന്മാർ അദ്ദേഹത്താൽ ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതെങ്ങനെ?

ഉഗ്രസേനൻ—ദുഷ്ടന്മാരെ ദൈവം ശിക്ഷിച്ചുകൊള്ളും. അതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെകർത്തവ്യകർമ്മമാണു്. അർജ്ജുന! നീയുദ്ധം ചെയ്തില്ലെങ്കിലും ഇവരെല്ലാവരും ദുഷ്ടനിഗ്രഹത്തിനായി അവതരിച്ച ഈ എന്നാൽ കൊല്ലപ്പെടുകതന്നെചെയ്യും. ഇപ്പോഴേതന്നെ ഇവർ കൊല്ലപ്പെട്ടവരായിരിക്കുന്നു. എന്നാലേ ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. അതുപോലെ, ഈദുഷ്ടന്മാരും അദ്ദേഹത്താൽ കൊല്ലപ്പെട്ടവരായിരിക്കുന്നു എന്നു വിശ്വസിക്കുക. കൊല്ലപ്പെട്ടവർക്കു ബോധമില്ല, സുബോധമുണ്ടെങ്കിൽ ഈ നീചകർമ്മത്തിനു മുതിരുകയുമില്ല.

ഈ അവസരത്തിൽ ചാരഭടൻ അവരോടു പറഞ്ഞു:—"യുവാക്കന്മാരേ! സമയം അതിക്രമിക്കുന്നു. ഒരിക്കൽക്കൂടി നിങ്ങടം ഈശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിക്കുവിൻ!"

സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും പരസ്പരം കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കരേ

നേരം രോദനംചെയ്തതിനുശേഷം ഈശപ്രാർത്ഥനനടത്തി. തദനന്തരം ചാരുദത്തൻ നിഷ്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാരെ നോക്കി. "ഇനി നിങ്ങൾക്കു പോകാം. നിങ്ങളുടെ സഹായം ഇനി ആവശ്യമില്ല. ഇവരെരണ്ടുപേരെയും ഞാൻ ഏറ്റിരിക്കുന്നു. ബലികർമ്മത്തിനുള്ള മുഹൂർത്തം അടുത്തു. ആമുഹൂർത്തത്തിൽ സൈന്യവകുപ്പിൽപെട്ട നിങ്ങൾക്ക് ഇവിടെ നിൽക്കാൻ പാടില്ല. യഥാകാലം വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്ക് ബലിനൽകികൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിച്ചു ഞാൻ ഇവരെ ഏറ്റുവാങ്ങിയെന്നുസ്വാമികളെഅറിയിക്കുക!" എന്നു അനുശാസനംചെയ്തു.

കിങ്കരന്മാർ അതുകേട്ട്, "അതേ, ഇനി ഞങ്ങൾക്കിവിടെ കാര്യമില്ല. ഇവരെക്കൊണ്ടുവന്നു താങ്കളെ ഏല്പിക്കേണ്ട കടമയെ ഞങ്ങൾക്കുള്ളൂ. ആ കടമയെ ഞങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നു ഇനിയുള്ളതെജോലികൾ കൊലയാളികളും താങ്കളുംകൂടി നിർവ്വഹിക്കാനുള്ളതാണ്. ഞങ്ങൾ ഇതാപോകുന്നു. വിവരം സ്വാമിതിരുവടികളെ അറിയിക്കാം" എന്നുപറഞ്ഞു യാത്രയായി. ചാരുദത്തൻ യുവാക്കന്മാരെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാൻ കൊലയാളികളോട് ശട്ടംകെട്ടിയുംവച്ച്, കിങ്കരന്മാർക്ക് വഴിതെളിക്കാനായി വിളക്കുംകൊണ്ട് അവരെ അനുഗമിച്ചു.

അന്ധകാരം നിറഞ്ഞ ആ മുറിയിൽ ആ കൊലയാളികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം അവർക്ക് എത്രമാത്രംഅധൈര്യത്തെയും ഭീതിയെയും നൽകിയിരിക്കണമെന്നു ഊഹിക്കേണ്ടതാണ്. മാത്രമല്ല, ചാരുദത്തനും നിഷ്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാരും എന്തോ മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടുപോയതിൽ ചില ക്ഷുദ്രവാക്കുകൾ അവർക്ക് കേൾക്കാൻ കഴിഞ്ഞതും അവരുടെ ഭീതിയെ ഉദ്ദീപിതമാക്കിച്ചെയ്തു. സത്യത്തിൽ, തങ്ങളെ കാളിക്കു ബലിനൽകുന്ന കൊലയാളികളാണെന്ന്, നിഷ്കളാനന്ദകിങ്കരന്മാരുടെയും ചാരുദത്തന്റെയും സംഭാഷണത്തിൽനിന്നും അവർ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. എല്ലാംകൊണ്ടും അർദ്ധപ്രാണന്മാരായിത്തീർന്ന ആ യുവാക്കന്മാർ തങ്ങളുടെ ആസന്നമായ ഒരു മരണത്തെ സധൈര്യം പ്രതീക്ഷിച്ചു.

ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും അന്യോന്യപ്രാർത്ഥനനടത്തി, കൊലയാളികളെ സംവീക്ഷണംചെയ്തു അവരുടെ ധൈര്യം വീണ്ടുംപൊഴികടന്നു. കൊലയാളികളായിരിക്കുമെന്ന് അത്യുത്തമേ സംശയിക്കപ്പെട്ടവർ യഥാർത്ഥത്തിൽ കൊലയാളികളാണെന്നു ബോധ്യപ്പെട്ടാലത്തെ അവസ്ഥ പറഞ്ഞറിയിക്കണമെന്നുണ്ടോ? ആ നിലയിൽ ധൈര്യത്തിനു സ്ഥാനമെവിടെ? ഉണ്ടെങ്കിൽതന്നെയും അതു് അവിടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണോ? ധൈര്യം കൈവിട്ടതോടുകൂടി, അവരുടെ സിരാപരമ്പരകളും രക്തസഞ്ചാരശൂന്യങ്ങളായി ഭവിച്ചു. ശരീരം അസകലം തണുത്തു കുളുത്തു. മാംസപേശികളും അസ്ഥികളുമായു

ള്ള അവയുടെ ബന്ധത്തെ വേർപെടുത്തി സ്ഥാനഭ്രഷ്ടങ്ങളാകുന്നുവോ എന്നു തോന്നി.

ഈ നിലയിലും അവർ കേതിയെ കൈവെടിഞ്ഞിട്ടില്ല. വക്ഷസ്സിൽചേർത്ത തൊഴുകൈയോടുകൂടി മനസാപ്രാർത്ഥനനടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ മനസ്സ് ധ്യാനപഥത്തിൽനിന്നും അടിക്കടിവ്യതിചലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതു നേപാളത്തിലും ശ്രീപുരത്തിലും സഞ്ചരിച്ച് അവിടങ്ങളിലെ വസ്തുസ്ഥിതികളും ആരാഞ്ഞുവന്നു. ചിലപ്പോൾ മസ്തിഷ്കത്തിനു ചൂടുതട്ടി ദ്രാക്ഷാപാകത്തിൽ ഉരുകി നാസാരന്ധ്രത്തിൽകൂടി നിർഗ്ഗളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ മനസ്സിനെ നിലയുറപ്പിച്ചു കണ്ണുകളടച്ചു ധ്യാനനിഷ്ഠന്മാരായി നിൽക്കുമ്പോൾ കൊലയാളികൾ മൂന്നുപേരും മുന്നൂപേരായി വർദ്ധിച്ച് തങ്ങളുടെ ചുറ്റുംകൂടി കരചരണങ്ങളെ ബന്ധിച്ചു വിഗ്രഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽകൊണ്ടുനിർത്തി വെട്ടിത്തിളങ്ങുന്ന ഖഡ്ഗത്തെ കണ്ണുതുറന്നു നോക്കുന്നുഎന്ന പ്രതീതിയുണ്ടായി ഞെട്ടിക്കണ്ണുതുറന്നു പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി ചുറ്റുംപാട്ടം സംവീക്ഷണംചെയ്യുന്നുമുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ തൽപ്രതീതിമാത്രയിൽ, കാകുശബ്ദം മുഴക്കുന്നുമുണ്ടായിരിക്കും. ഇങ്ങനെ ദുസ്സഹമായ സങ്കടം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ചാരുദത്തൻ വിളിക്കോട്ടുകൂടി മടങ്ങിവന്നു. അവരുടെ സങ്കടാവസ്ഥകണ്ട് ചാരുദത്തനു് അവരിൽ പരമാർത്ഥമായ അനുകമ്പതോന്നിയിട്ടായിരിക്കാം, "നിങ്ങൾ എന്തിനു ഖേദിക്കുന്നു?" എന്നുചോദിച്ചു. ഉഗ്രസേനൻ ഗദ്ഗദത്തോടെ പറഞ്ഞു. — "ഇല്ല, ഞങ്ങൾക്കു ഖേദമില്ല ഇതാഞങ്ങൾ മരിക്കാൻ തയ്യാറായിരുക്കുന്നു.' "അതേ, നിങ്ങളുടെ ജോലിനടക്കട്ടെ കഴിയുംവേഗം ഞങ്ങളുടെ ശപിക്കപ്പെട്ട ജീവിതത്തെ അവസാനിപ്പിക്കുവിൻ!" എന്നു സിദ്ധാന്തം പറഞ്ഞു.

ചാരുദത്തൻ ആ യുവാക്കന്മാരുടെ വാക്കുകൾകേട്ട അത്യന്തസഹതാപത്തോടുകൂടി, "കുട്ടികളേ! ഇവിടെ വച്ചു് അങ്ങനെയൊരു മരണം നിങ്ങൾക്കു സംഭവിക്കുകയില്ല. നിങ്ങൾ ഒട്ടുവളരെ മനസ്സങ്കടം അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നതിൽ എനിക്കു് അതിയായ മനസ്താപമുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ ആ സങ്കടത്തിനു ഞാനും കാരണഭൂതനായ അപരാധത്തെ ഈ ചാരൻ പൊറുക്കട്ടെ! മറ്റൊന്നും എനിക്കു പറവാനില്ല." ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോൾ അയാളുടെ കണ്ണുകളിൽ നിന്നും ഒന്നിരണ്ടു് അശ്രുകണങ്ങൾ നിലത്തുപതിച്ചു.

ജനനത്തിന്റെ പിറകെമരണം എന്നപോലെ ദുഃഖത്തിന്റെ പിറകേ സന്തോഷവുമുണ്ട്. പ്രകൃതിയാകുന്ന മഹാഗ്രന്ഥത്തിലെ ഒരുതത്വം അതാണ്. ലോകത്തിൽ ദുഃഖംഅനിത്യമാണ്, സന്തോഷത്തിന്റെ അവസ്ഥയുംഅതുതന്നെ. കടിലിലാകട്ടെ കൊട്ടാരത്തിലാ

കട്ടെ മനുഷ്യനായി ജനിച്ച ഏതൊരുവനും, ഈ തത്വത്തെ അറിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും, അനുഭവിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു പരമാർത്ഥമാണ്. നോക്കുക! ഇന്നിമിഷത്തിനു മുമ്പുവരെ സിദ്ധാസേനന്റെയും ഉഗ്രസേനന്റെയുംസ്ഥിതി എന്തായിരുന്നു? അവർഎത്രവളരെ സങ്കടം അനുഭവിച്ചു? അവർ ഈആപത്തിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെട്ടുമെന്നു ആരുതാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു? നിമിഷാന്തരത്തിലെ അവസ്ഥയെന്ത്? ചാരുദത്തന്റെ വാക്കുകൾ അവരുടെ ഹൃദയത്തിന് എത്രകണ്ട് ആനന്ദപീയൂഷത്തെ വർഷിച്ചിരിക്കണം? അവക്ക് അത് ജാഗ്രദനുഭവമായി വിശ്വസിക്കാൻ ഉടനെ കഴിയുന്നതാണോ? അതെ, അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ദിവാസ്വപ്നശങ്ക അങ്കുരിച്ചു. വാസ്തവബോധം ജനിച്ചതു പലനിമിഷങ്ങൾക്കു ശേഷമാണ്, ആ മാത്രയിൽ അവർ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തു; ആനന്ദജലധിയിൽ നീന്തിക്കളിച്ചു; തങ്ങളുടെ നഷ്ടപ്പെട്ട ജീവൻമൂർത്തീകരിച്ചു മുമ്പിൽനിന്നാലെന്നപോലുള്ള സന്തോഷത്തോടെ ചാരുദത്തനെ സമീക്ഷിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയാന്തരത്തിൽനിന്നും അവരറിയാതെ ഉദ്ഗതമായ കൃതജ്ഞത ആ വിക്ഷണത്തിൽ സ്പഷ്ടീഭൂതമായിരുന്നു.

ചാരുദത്തനാകട്ടെ അതു കാണുന്നതേയില്ല. അയാളുടെ മനസ്സ് ഇപ്പോഴും അനുകമ്പാർദ്രമായിരുന്നു. ആ സാധുയുവാക്കന്മാരുടെ സങ്കടാനുഭൂതിക്കു താനും കാരണഭൂതനായതിനാലുള്ള പശ്ചാത്താപത്തിൽ അയാളുടെ മനസ്സു തികച്ചും പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തജ്ജന്യമായ അശ്രുപ്രവാഹത്താൽ അയാളുടെ വക്ഷകപോലങ്ങൾ നനയപ്പെട്ടു.

അഹോ! എന്തൊരു വിപരീതം! കൊലയാളികൾ, തങ്ങളുടെ കരിംകുപ്പായങ്ങളെ മാറ്റി, മദ്ധ്യവയസ്കന്മാരുടെ മനസ്സിന്റെ നൈർമ്മല്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്ന മുഖഭാവത്തോടുകൂടിയവരും സാധുപ്രകൃതികളുമായി നിലകൊണ്ടു. സഹതാപപൂർവം സേനന്മാരുടെ മുഖത്തുനോക്കി. ഈ മൂന്നുപേരും നിറത്തിലും ഛായയിലും ഏകോദരസഹോദരന്മാരെപ്പോലെ സേനന്മാരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ കാണപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അവരുടെ മുഖത്തു മുദ്രിതമായിരുന്ന ചിരകാലദുഃഖചിഹ്നം ചെറുപ്പക്കാരായ സേനന്മാരുടെ നയനങ്ങൾക്കു വിഷയീഭവിച്ചുവോ എന്നു സംശയമാണ്. അഥവാ, അതിനെ സൂക്ഷിക്കാനുള്ള അവസരം അവർക്കുണ്ടോ? സംഗതികളുടെ ക്ഷണപരിവർത്തനത്താൽ അത്ഭുതചിത്തന്മാരായ ആ സ്നേഹിതന്മാർ തങ്ങളെ തന്നെ മറന്നിരിക്കുന്നു.

ചാരുദത്തൻ—കുട്ടികളെ! ഞങ്ങളുടെ അപരാധത്തെ നിങ്ങൾ ക്ഷമിക്കണം. ഒട്ടുവളരെ നേരം ഞങ്ങൾമൂലം നിങ്ങൾ മനഃക്ലേശം അനുഭവിച്ചു. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ മനഃപൂർവം അതിനിടയാ

ക്കിയതല്ല. ഞങ്ങളും അതിലേക്കു നിർബന്ധിതന്മാരായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളെ ഈ സ്ഥലത്തേക്കു നയിച്ച ഭടന്മാരുടെ മുമ്പിൽ ഞങ്ങൾക്ക് അന്യഥാ പെരുമാറാൻ നിവൃത്തിയില്ല. വജ്രഹൃദയതാപം, അവരുടെ മുമ്പിൽ പ്രകടിപ്പിക്കാതിരിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു കഴിവില്ല.

ഉഗ്രസേനൻ—നിങ്ങളും യാതൊരപരാധവും ഞങ്ങളോടു ചെയ്തിട്ടില്ല. ഞങ്ങളുടെ ജീവനെ നിങ്ങളും രക്ഷിക്കുകയാണുചെയ്തതു്. ഞങ്ങളുടെ ആജീവനാന്തകൃതജ്ഞതയ്ക്കു നിങ്ങളും അർഹന്മാരാണ്. എന്നാൽ, ഞങ്ങളും രക്ഷിക്കപ്പെട്ട എന്നതികച്ചും വിശ്വസിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അതാ, ഒരുകലപ്രതിമ നിൽക്കുന്നു. നിഷ്ഠുരാനന്ദഭടന്മാരാൽ ഈ സ്ഥലത്തേക്കു നയിക്കപ്പെട്ടവർ, അതിനു ബലിയാകേണ്ടവരല്ലേ? ആ സ്ഥിതിക്കു ഞങ്ങളും മുക്തന്മാരായി എങ്കിൽ ആ പ്രതിമാസ്ഥാപനത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്ത്? ഉദ്ദേശമെന്ത്? അതിനെപ്പറ്റിയുള്ള കേവംവികരം കേവലം ഭയപ്പെട്ടുത്തലുകരം മാത്രമാണോ? പുറമേ കേവംക്കുന്നതുപോലെ ഒന്നും ഇവിടെ സംഭവിക്കുകയില്ല.

ചാരുദത്തൻ—ശിവശിവ! നീ പറയുന്നതുപോലെയായിരുന്നു പരമാർത്ഥമെങ്കിൽ എനിക്കു എത്രമാത്രം സന്തോഷമുണ്ടാകുമായിരുന്നു! ഈ മുറിയുടെ ചുവരുകരംക്കു സംസാരിക്കാൻ നാക്കുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ എത്രയോ ഭയങ്കരങ്ങളായ കഥകരം നിനക്കു കേരംക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു.

ഈ അവസരത്തിൽ ചാരുദത്തൻ ഭയത്താൽ നടുങ്ങുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സ്വേദബിന്ദുക്കരം മുഖത്തു സ്ഫുരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഉഗ്രസേനൻ—ക്ഷമിക്കണേ എന്റെ വാക്കുകരം താങ്കരംക്കു മനസ്താപത്തിനു കാരണമായതിൽ ഖേദിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ച നിങ്ങളിൽ ഞങ്ങരം എന്നെന്നും കൃതജ്ഞന്മാരായിരിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ ജീവനെ രക്ഷിക്കപ്പെട്ടതു വാസ്തവമാണോ എന്നൊരു സംശയമുണ്ട്.

ചാരുദത്തൻ—ഇനി നിങ്ങരംക്കു യാതൊരാപത്തും ഇവിടെ സംഭവിക്കുന്നതല്ല.

"ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടും നിങ്ങരംക്ക് യാതൊരു ദുഃഖവുമുണ്ടാകുന്നതല്ല" എന്നു കൊലയാളികളും ശപഥംചെയ്തു.

ചാരുദത്തപ്രഭൃതികളുടെ മൊഴികളാൽ ആശ്വസ്തന്മാരായ സിംഹസേനന്റെയും ഉഗ്രസേനന്റെയും ഹൃദയങ്ങളിൽ യഥാർത്ഥമായ സന്തോഷവും സമാധാനവും കുടികൊണ്ടതു് ഈ അവസരത്തിലാണ്. അത്യാഹിതത്തിൽനിന്നും തങ്ങരം മുക്തന്മാരായി എന്ന പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസം ഇപ്പോഴാണ് അവർക്കുണ്ടായതു്. ആനന്ദ

ബാഷ്പം അവരുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും വർഷിച്ചു. ചാരുദത്തനെയും കൊലയാളികളെയും കൃതജ്ഞതാപൂർവം നമസ്കരിച്ചു.

"കുട്ടികളെ! ഇനി നമുക്ക് ഇവിടെ നിൽക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല നിൽക്കാനും പാടില്ല. ഇതിനേക്കാൾ പതിന്മടങ്ങ് ആനന്ദവും സന്തോഷവും നൽകുന്ന ഒരു മുറിയിലേക്കു ഞാൻ നിങ്ങളെ ക്ഷണിച്ചുകൊള്ളുന്നു. എന്റെ പിന്നാലെ വരിക! എന്നുപറഞ്ഞു ചാരുദത്തൻ മുമ്പിൽനടന്നു. ഇതുവശത്തുള്ള ഒരു വാതിൽത്തുറന്നു മറ്റൊരു മുറിയിലിറങ്ങി. ഈ സ്ഥലത്തുനിന്നും ഒരു വക്രമാർഗ്ഗം പുരോഭാഗത്തോട്ടുണ്ടെന്നു വായനക്കാർ ഓർക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കണം. ചാരുദത്തൻ സേനന്മാരെ ആ മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി നയിക്കുകയല്ല ചെയ്തതു്, ആ മുറിയുടെ ഒരു വശത്തുള്ള ചുവരിന്റെ ഒരുഭാഗത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പുത്താൻകീഴ്പോട്ടമത്തി അവിടെ ഒരുകൃത്രിമകവാടംതുറക്കപ്പെട്ടു. എല്ലാവരും അതുവഴി ഉള്ളിൽ കയറുകയും വാതിൽ പൂർവ്വസ്ഥിതിയിൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരം ഒരു ഭാരം ഉണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത നിഷ്പ്രമാണമാക്കപ്പെട്ടു, അയാളെ സംബന്ധിച്ചുവക്കാകട്ടെ അറിയാൻപാടില്ലെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകംപ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

ചാരുദത്തനും സിദ്ധാസേനോഗ്രസേനന്മാരും കൊലയാളികളും കയറിയ മുറിക്കു് വളരെ വിസ്താരമുണ്ടായിരുന്നതിനും പുറമേ, അതിന്റെ മേൽപുര വളരെ ഉയർത്തിലുമായിരുന്നു. മുറിയുടെ ഒരു വശത്തുള്ള ഭിത്തിയിൽ, നിലത്തിലിട്ടുണ്ടായ നാലു പ്രവേശനദ്വാരങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടു. ആ ദ്വാരങ്ങൾ പലകകൊണ്ടു പാരി അടയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ ചുവരിന്റെ വെളിയിൽ ഒരു വലിയ കിടങ്ങുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ചുവരോടുചേർന്നു് ആളുകൾക്കുസഞ്ചരിക്കാൻപാടില്ലായിരുന്നു. കിടങ്ങിന്റെ മറുകരയിൽനിന്നു നോക്കുന്നവർക്കു ആ ദ്വാരങ്ങളിൽക്കൂടി മുറിയുടെ കാഴ്ച കാണാമായിരുന്നില്ല. ആ ദ്വാരങ്ങൾ വെളിച്ചത്തിനും വായുസഞ്ചാരത്തിനുമായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയായിരിക്കണം. എന്നാൽ പകൽ ആ ദ്വാരങ്ങളിൽക്കൂടി കിട്ടുന്നവെളിച്ചം ആവശ്യത്തിനു മതിയാകുമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് മുന്നാഴിനാഴികയ്ക്കു് എപ്പോഴും അവിടെ കൊളുത്തിവച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കും. വിളക്കിന്റെ പ്രകാശം കൂടുതലും കുറവുമാകാത്തവിധത്തിൽ മിതമായ വെളിച്ചം കിട്ടത്തക്കവണ്ണം ശരിപ്പെടുത്തിവയ്ക്കുന്നതുമാണ്.

ഈ മുറിയിൽ വളരെ ആളുകൾക്ക് ഇരിക്കാനുള്ള സൗകര്യത്തിൽ ആസനങ്ങൾ സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആകപ്പാടെയുള്ള നോട്ടത്തിൽ ഒട്ടധികം ആളുകൾ അതിനകത്തു പെരുമാറുന്നുണ്ടെന്നു് അനുമാനിക്കാം. ഉദ്ദേശം അൻപതുപേരെങ്കിലും അവിടെ പെരുമാറുന്നുണ്ടെന്നു സേനന്മാർ ഊഹിച്ചു. പാചകത്തിനു വേണ്ട

സൈകര്യങ്ങളും അതിനകത്തുണ്ടായിരുന്നു. പലേമാതിരി പാചക പാത്രങ്ങളും അവിടെ സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചെപ്പുകടങ്ങളും, ചരുവങ്ങളും, ഉരുളികളും, കുട്ടകങ്ങളും കിണ്ടികളും എന്നു വേണ്ട എല്ലാവിധ സാമഗ്രികളും സംഭരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പരിഷ്കൃതരീതിയിലുള്ള അടപ്പും അതിനോടു ചേർന്നുള്ള തട്ടിയും പ്രേക്ഷകന്മാരെ വശീകരിക്കാതിരിക്കയില്ല. ചാരുദത്തപ്രസ്തുതികളും കയറിയ വാതിൽ കൂടാതെ രണ്ടുവാതായി എട്ടുവാതിൽകൂടി ആ മുറിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ആ വാതിലുകളും അടയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ അവയുടെ വെളിയിൽ എന്തായിരിക്കും കാഴ്ചയെന്ന് സേനന്മാർക്കു അറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല ഈ ഘട്ടത്തിൽ ആ മുറിയുള്ളിൽ ഇവരെക്കൂടാതെ മറ്റാരും ഉണ്ടായിരുന്നുമില്ല.

സിദ്ധസേനനേയും ഉഗ്രസേനനേയും, ചാരുദത്തൻ യഥായോഗ്യം ഓരോ ആസനങ്ങളിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു. കൊലയാളികളെന്നു ഇതേവരെ നമ്മാൽ വിളിക്കപ്പെട്ടവന്ന അജ്ഞാതനാമാക്കളായ സഹോദരന്മാർ പലമാതിരി ഫലവർഗ്ഗങ്ങളും സ്വാദിഷ്ടമായ പലഹാരങ്ങളും ലോഭമില്ലാതെ അവരുടെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുവന്നു വിട്ടിട്ട്, ഒരു വാതിൽ തുറന്നു കടന്നുപോയി. അനന്തരം ചാരുദത്തൻ സേനന്മാരെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:—"കുട്ടികളേ! ഈ പഴവർഗ്ഗങ്ങളും പലഹാരങ്ങളും ഭക്ഷിച്ചു വിശപ്പടക്കുവിൻ! ഇനിമേൽ ഒരു പുതിയ ജീവിതരീതിയെ നിങ്ങൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ആഹാരം കഴിച്ചതിനുശേഷം അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ അല്പം വിസ്തരിച്ചുപറയാം."

തങ്ങൾക്കു പൂർണ്ണമായ രഹസ്യം സിദ്ധിച്ചു എന്നു തികച്ചും വിശ്വസിച്ചിരുന്ന സേനന്മാർക്ക് ചാരുദത്തന്റെ വാക്കുകൾ സംശയാസ്പദവും ആശ്ചര്യജനകവുമായിത്തീർന്നു. ഇതിനകത്തു ആജീവനാന്തം അജ്ഞാതവാസം ചെയ്യണമെന്നായിരിക്കാം ചാരുദത്തന്റെ അഭിപ്രായമെന്ന് അവർ ഊഹിച്ചു. അങ്ങനെയുള്ള ഒരനുഭവം, സംഭവിക്കാനിരുന്ന ഉർവ്വീപതിയെക്കാൾ ഭയങ്കരമാണെന്നു തീരുമാനിച്ചു. എന്തായാലും അഭിപ്രായം മുഴുവൻ വെളിപ്പെട്ടുന്നതുവരെ യാതൊരു സംശയത്തിനും ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലം കൊടുക്കരുതെന്നു ഉറച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാവരും ആഹാരജോലി നിർവ്വഹിച്ചു. തദനന്തരം ചാരുദത്തൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു: "കുട്ടികളേ! നിങ്ങളുടെ ഉള്ളിലെ വിചാരങ്ങളും മുഖത്തുനിന്നും എനിക്കു മിക്കവാറും ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. എന്തും എവിടെയും കർമ്മഫലത്തെ അനുസരിച്ചുമാത്രമേ സംഭവിക്കുകയുള്ളു. നിങ്ങൾ ഒരു പുതിയ ജീവിതത്തെ നയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നുവെന്നു ഞാൻ മുമ്പു പറഞ്ഞുവെല്ലോ. നിങ്ങളുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു എന്നുള്ളതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ ഈ മുറിയിൽനിന്നും

നിങ്ങൾക്കു വെളിയിൽപോകാൻ ഇനി സാധിക്കുന്നതല്ല. ഇനുമേൽ, ഈമുറിക്കു വെളിയിലുള്ളലോകത്തിനും നിങ്ങൾക്കുംതമ്മിൽ യാ തൊരുസംബന്ധവുമില്ല. വെളിയിലുള്ളവർക്കുനിങ്ങൾമരിച്ചുവർത്തന്നെ യാണു്. എന്നുവച്ചാൽ നിങ്ങൾ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടെന്നു മറ്റാരും അറിയാൻപാടില്ല. എന്നാൽ യഥാസംഭവങ്ങൾ വല്ലതും എ പ്പോഴെങ്കിലും നേരിട്ടുന്നതായാൽ അന്നു നിങ്ങൾക്കു മോചനം സി ദ്ധിക്കുന്നതാണു് "

ഉഗ്രസേനൻ—ഓഹോ! ഈ പുതിയ തൽപ്രത്തിലും ആശാലേ ശത്തിനു വഴിയുണ്ടോ? എന്നാൽ അയഥാസംഭവങ്ങൾ എന്താ വാം? അതുകൂടി വെളിവായി പറവാൻ ദയവുണ്ടാകണേ! എന്തൊ രു സംഭവംകൊണ്ടാണു ഞങ്ങൾക്കും മോചനമുണ്ടാകാനുള്ളതു്.

ചാരുദത്തൻ—ഇതിനകത്തെ നടപടികൾക്കു ഭംഗം നേരിടു ത്തുക്ക വല്ല സംഭവങ്ങളുമുണ്ടാകുന്നതും. എന്നുവച്ചാൽ ഈ വെങ്കു ലപ്രതിമയുടെ ശക്തി ക്ഷയിക്കുത്തക്ക സംഭവങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും നേരിടണം. അതായതു് ഈ കല്പകക്കോട്ടയുടെ ഉന്മൂലനത്തിനു കാരണമാകാവുന്ന ഏതെങ്കിലും മഹാസംഭവങ്ങൾ ആവിർഭവിക്ക ണം. അന്നു നിങ്ങൾക്കും നിങ്ങളെപ്പോലെ ഇതിനകത്തു അസ്വാത ന്ത്ര്യം അനുഭവിച്ചുപോരുന്ന മറ്റു പലർക്കും മോചനം സിദ്ധിക്കു ന്നതാണു്.

ഉഗ്രസേനൻ—അങ്ങനെയൊരു സംഭവം ഉണ്ടാകാതെ പോ യാൽ?

ചാരുദത്തൻ—ശാന്തം! പാപം! അമരണാന്തം ഈ മുറിയിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടണം.

സിദ്ധസേനൻ—എന്നു്? അയുഷ്കാലം മുഴുവൻ ഇതിനകത്തു ഞങ്ങൾ ബന്ധനസ്ഥരായി കഴിഞ്ഞുകൂടുകയോ? ഇല്ല, ഇല്ല; അതു ഞങ്ങൾക്കിടയാവുകയില്ല. അതു നിഷ്ഠുരമായ ഒരു ശിക്ഷ, താങ്കൾ ഞങ്ങൾക്കു വിധിക്കുകയില്ല. അതേ ഒരിക്കലും അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നതല്ല.

അതിനെത്തുടർന്നു്,

ഉഗ്രസേനൻ—താങ്കൾ ഒരു മഹാമനസ്കനാണു്. ദയചെയ്തു ഞങ്ങളുടെ അപേക്ഷയെ ഗണിക്കരിക്കണം. ഞങ്ങൾ വളരെ ചെറുപ്പമാണു്. ഈ ചെറുപ്രായത്തിൽ, ലോകത്തിൽ ഞങ്ങൾക്കു് എന്തെല്ലാം ആശകളുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു്, ചെറുപ്പംകഴിഞ്ഞു വാർ ക്ക്യത്തിൽ എത്തിയ താങ്കൾ ഓർക്കണം. ചെയ്കിരുകാരം കൊണ്ടു തന്നെ ഞങ്ങൾ സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഞങ്ങൾ അവിവാഹിതന്മാരാണു്. ഞങ്ങളിൽ എത്രയും വാത്സല്യമുള്ള ഞങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ട മാതാ പിതാക്കന്മാർ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടു്. ഞങ്ങളുടെ ക്ഷേമ

കാംക്ഷികളായ ബന്ധുക്കളും മിത്രങ്ങളും പലർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവിടെനിന്നും മോചിക്കാൻ ഞങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന ശക്തികളും വേറെയും അനവധിയുണ്ട്. അങ്ങനെയുള്ള ഞങ്ങളെ ഈ മുറിക്കുള്ളിൽ അടച്ചിട്ടിരുന്നതു് എത്ര പരിതാപകരമാണു്? ഞങ്ങളും എങ്ങനെ സഹിക്കും?

ചാരുദത്തൻ—നിങ്ങളുടെ അവസ്ഥ അത്യന്ത ദയനീയമെന്നു ഞാൻ അറിയുന്നുണ്ടു്. നിങ്ങളുടെ വാക്കുകളും തന്നെ എന്റെ ഹൃദയത്തെ ദ്രവിപ്പിക്കുന്നു. ഞാനെന്തുചെയ്യട്ടെ! നിങ്ങളുടെ അഭിലാഷത്തെ സാധിച്ചു തരാനുള്ള ശക്തി എനിക്കില്ല. എന്നെ നിങ്ങളും തെറ്റിദ്ധരിക്കുകയോ കുറ്റപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യരുതു്. ഒന്നാലോചിക്കുക! എത്രകണ്ടു വലുതായ ഒരാപത്തിൽനിന്നുമാണു ഞാൻ നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചതെന്നോർക്കുക! ഞാൻ ആത്മപ്രശംസചെയ്കയല്ല. വെങ്കലപ്രതിമയെ സംബന്ധിച്ചു മരണം എത്ര ഭയങ്കരമാണെന്നു നിങ്ങൾക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്തായിരിക്കും ആ അനുഭവമെന്നു ചിന്തിക്കുവാൻപോലും നിങ്ങൾക്കു കഴിവില്ല. അത്ര വളരെ ഭയങ്കരമായ ഒരു മഹാവിപത്തിൽ ഞാൻ നിങ്ങളെ സഹായിച്ച കുട്ടികളെ! ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ കാരാഗൃഹശിക്ഷ അനുഭവിക്കാം, ജീവിതകാലം മുഴുവൻ സൂര്യപ്രകാശം കടക്കാത്ത മുറിയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടാം; മാതാപിതാക്കന്മാരെയും ബന്ധുജനങ്ങളെയും മിത്രങ്ങളെയും എന്നുവേണ്ട സർവ്വസ്വവും ത്യജിച്ചു് ഈ മുറിയിൽ എന്നെന്നും ജീവിക്കാം. എന്നാൽ വെങ്കലപ്രതിമയെസ്സംബന്ധിച്ചു മരണവേദന സഹിക്കാൻ—വേണ്ട ആ വേദനകണ്ടുസഹിക്കാൻ—ഏതൊരുമനുഷ്യനും ശക്തനല്ല. ഇതിനെക്കാളും ദുസ്സഹവേദനയോടുകൂടിയ ഒരു മരണം ലോകത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നതല്ല. കരചരണങ്ങളെ ക്രുദ്ധിക്കെട്ടി തിണ്ണബന്ധത്തിൽ എടുത്തെറിയപ്പെട്ടാൽ അനുഭവിക്കുന്ന വേദനയാകട്ടെ, ആപാദചൂഡം കഷണം കഷണമായിനുറുക്കിക്കണ്ടിച്ചാൽ അനുഭ്രതമാകുന്ന വേദനയാകട്ടെ, ഒരു ക്രൂരസപ്പുത്താൽ ചുറ്റപ്പെട്ട അല്പാല്പമായി ദംശിക്കപ്പെട്ടാലുണ്ടാകുന്ന വേദനയാകട്ടെ, വെങ്കലപ്രതിമയാലുള്ള ഉർമൃതിയിലുണ്ടാകുന്ന അനുഭ്രതമാകുന്ന വേദനയുടെ സഹസ്രാംശത്തിനു തുല്യമല്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുവിൻ! ഇപ്പറഞ്ഞതു പരമാർത്ഥമാണു്. അഹോ! ആജീവനാന്തം, തടവിൽ പാർത്താലെന്തു്? മാതാപിതാക്കന്മാരെയും ബന്ധുമിത്രാദികളെയും പിരിഞ്ഞാലെന്തു്? മനോഹരങ്ങളായ പുഷ്പങ്ങളും ഫലവൃക്ഷങ്ങളും സൂര്യപ്രകാശവും സർവ്വാംഗസുന്ദരികളുടെ മന്ദഹാസങ്ങളും നാനനത്തെയും വൃദ്ധയത്തെയും കളുറ്റിക്കുന്ന ഇതരക്കാഴ്ചകളും നിറഞ്ഞ ഈ ലോകത്തെ വെടിഞ്ഞാലെന്തു്? വെങ്കലപ്രതിമയാലുള്ള ഉന്മരണത്തെ അനുഭവിക്കാനത്ര പ്രയാസം. ഇതുപോ

കൊണ്ട്, വെങ്കലപ്രതിമയാലുള്ള മരണസൗഭാഗ്യം; ഈ മുറിയിലെ അസ്വാതന്ത്ര്യജീവിതാനുഭൂതി ലഘുവാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം ബോദ്ധ്യമായില്ലെങ്കിൽ എന്റെ പിറകോട്ടാരിക! ഞാൻ അതിനെ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ വെളിപ്പെടുത്തി കാണിക്കാം.

ചാരുദത്തൻ വിളക്കുമെടുത്തു് സേനന്മാരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു്, വെങ്കലപ്രതിമ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മുറിയിലേക്കു തിരിച്ചു.

* * * * * * * * *

ഏതാണ്ടു കാൽനാഴിക സമയംകഴിഞ്ഞു ചാരുദത്തനും സേനന്മാരും മടങ്ങി എത്തി. സേനന്മാർ ആപാദചൂഡം വിയർത്തു വിളറി, കണ്ണുകൾ കുഴിഞ്ഞുതാണു്, നടക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ ചാരുദത്തന്റെ തുമലുകളിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടാണു മടങ്ങിവന്നതു്. നിസർഗ്ഗസുന്ദരമായ അവരുടെ മുഖം, പിശാചുക്കളുടേതുപോലെ രൂപാന്തരപ്പെട്ടുകണ്ടു. അതൊരുഭയങ്കരമായ കാഴ്ചതന്നെയായിരുന്നു. പാടാടികേശം വിറയ്ക്കുന്നമുണ്ടായിരുന്നു. സുബോധമുണ്ടായിരുന്നോ എന്നുസംശയമാണു്. ഏകപ്പാടെ ജീവച്ഛവങ്ങളുടെ മാതിരിയിൽ കാണപ്പെട്ടു.

യുവാക്കന്മാരുടെ ഈ അവസ്ഥാഭേദംകൊണ്ടു്, ചാരുദത്തനു് അവരിൽ പൂർവ്വാധികം അനുകമ്പയും സഹതാപവുമുണ്ടായി. സേനന്മാർ ദാഹപരവശന്മാരായി ഭവിച്ചു. വെള്ളംചോദിക്കാനുള്ള ശക്തി അവർക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അനുമാനത്താൽ വസ്തുത ബോധിച്ച ചാരുദത്തൻ ദാഹശാന്തിക്കുള്ളതുനൽകി. യുവാക്കന്മാർ വെള്ളംകുടിച്ചു ദാഹശാന്തിവരുത്തി. അതോടുകൂടിക്ഷീണത്തിനു് അല്പം കുറവു നേരിട്ടു. പാരവശ്യമാറി ഏതാണ്ടു പ്രസരിപ്പുള്ളവരായി കാണപ്പെട്ടു. ചാരുദത്തനും സന്തുഷ്ടനായി. വെങ്കലപ്രതിമയാലുള്ള മൃതിയിൽനിന്നും നേരിടാവുന്ന ദുസ്സഹവേദനാനുഭവത്താൽ ഗ്രഹിക്കത്തക്കവണ്ണം അതിന്റെ ഭയങ്കരഘടനാവിശേഷത്തെ നേരിൽ കണ്ടറിഞ്ഞതു സേനന്മാർക്കു്, തങ്ങൾ ആദ്യാവസ്ഥയുടെ പാത്രമാകാഞ്ഞതു് സുകൃതപരിപാകത്താലാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു. ചാരുദത്തനും അല്പം പരവശനായിഭവിച്ചിരുന്നു. മൂന്നുപേരും കൂടെ നേരത്തേക്കു യാതൊന്നും സംസാരിക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഒരുഭയാനകതിയിലെ അനുഭവത്തെ നേരിൽകണ്ട അവർക്കു സംസാരിക്കാനുള്ള ശക്തി നഷ്ടപ്പെട്ടതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാനുണ്ടോ?

"അമ്പമ്പാ! എത്ര ഭയങ്കരമായകാഴ്ച! വാസ്തവത്തിൽ ആകാഴ്ച ഞാൻ നേരിൽ കാണുകയുണ്ടായോ? ദൈവമേ, സ്വപ്നത്തിൽകണ്ടതു്, എന്തൊരാശ്ചര്യം! മനുഷ്യന്റെ തലച്ചോറിന്നു് ഇത്രത്തോളം വൈഭവമുണ്ടോ? അത്ഭുതം! അത്ഭുതം! എന്നിങ്ങനെ ഭയവിസ്മയാനന്ദിതം സിരാസേനനും പറഞ്ഞു.

ഉഗ്രസേനനാകട്ടെ, ചാരുദത്തനെനോക്കി, "മാന്യരേ! താങ്കളുടെ വാക്കുകളിൽ അതിശയോക്തി ലേശവുമില്ല. നിങ്ങൾ കാണിച്ചതന്ന ആ കാഴ്ചയുടെ ഭയങ്കരത മരിക്കുവോളം എന്റെ മനസ്സിൽ നിന്നും മായുന്നതല്ല. ഇത്ര ഭയങ്കരത്വം അതിനുണ്ടെന്നു പുറമേയുള്ള നോട്ടത്തിൽ ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായില്ല. ഇതുത്തോളം അതിഭയങ്കരമായ ആപത്തിൽനിന്നും ഞങ്ങളെരക്ഷിച്ച താങ്കളിൽ ഞങ്ങൾക്കുള്ള നന്ദിയെ എവ്വിധം വെളിപ്പെടുത്തേണ്ടു! തദുചിതമായവാക്കുകൾ ഏതുനിഘണ്ടുവിൽകണ്ടുകിട്ടും! എന്തൊരുപ്രത്യുപകാരമാണു ഞങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടതു്? രാപ്പകൽ താങ്കൾ നിശ്ചയിക്കുന്ന ജോലികൾ ചെയ്തു് ഞങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരെയും ബന്ധുക്കളെയും മറന്നു, ആമരണാന്തം താങ്കൾക്കു് അടിമപ്പെട്ടു് ഈ മറിയിൽതന്നെ ജീവിച്ചാലും, താങ്കൾ ചെയ്ത ഉപകാരത്തിനു പ്രത്യുപകാരമാകുന്നതല്ല." എന്നു വളരെ വളരെ സ്തുതിച്ചു പറഞ്ഞു.

ചാരുദത്തൻ—നിങ്ങൾ ഇതുവളരെ സ്തുതിക്കാൻതക്കവണ്ണം ഞാൻ ഒരു ഉപകാരവുംനിങ്ങൾക്കുചെയ്തിട്ടില്ല. വെങ്കലപ്രതിമയുടെ ബലിനൽകാനായി കൊണ്ടുവരപ്പെട്ട നിങ്ങളെ അതിൽനിന്നും ഒതറിച്ചതു ഒരു വലിയ ഉപകാരമായി കരുതാനില്ല. ഒരു മനുഷ്യന്റെ നിലയുള്ള എന്റെ കർത്തവ്യത്തെ ഞാൻ നിർവ്വഹിച്ചു എന്നേയുള്ളൂ. മനുഷ്യനായ ഏതൊരുവനും അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതാണു്.

സിംഹസേനൻ—ഈ വാക്കുകൾ താങ്കളുടെ മഹാമനസ്കതയെ ഒന്നുകൂടി വെളിപ്പെടുത്തുന്നതേയുള്ളൂ. എതായാലും, ഞങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളാൻപോകുന്ന പുതിയ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചു് ഞങ്ങൾക്കു കുണ്ഠിതമുണ്ടാവുകയില്ല. സകലതും സർവ്വശക്തനായ ഈശ്വരന്റെ അഭിമതംപോലെ നടക്കും. ഞങ്ങൾ മരണപര്യന്തം ഈ മറിയിൽ ജീവിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു് ഇതാ ശപഥംചെയ്യുന്നു. പുതിയജീവിതത്തിൽ ഇപ്പോൾമുതൽ ഞങ്ങൾക്കു പുതിയ ഉത്സാഹംതോന്നുന്നുമുണ്ടു്. സന്തോഷത്തോടും സംതൃപ്തിയോടും ഞങ്ങൾ ഇവിടെ വസിച്ചുകൊള്ളാം. ഞങ്ങളെപ്പോലെ താങ്കളാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ടു് ഇവിടെ ജീവിച്ചുപോരുന്ന മറ്റുള്ളവരോടുചേർന്നു സഹോദരഭാവേന ഞങ്ങൾ ജീവിച്ചുകൊള്ളാം.

ഉഗ്രസേനൻ—അതേ, ഈ നിമിഷംമുതൽ ഞങ്ങൾ താങ്കളുടെ വിനീതവിധേയന്മാരാണു്. എന്നാൽ ഒരു സംഗതി മുൻകൂട്ടി അറിയിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. ഞങ്ങൾ ലോകപരിചയം വേണ്ടപോലെ സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത പിള്ളേരാണു്; വാക്കിലോ പെരുമാറ്റത്തിലോ വല്ല തെറ്റും സംഭവിച്ചുപോയാൽ അനുഗ്രഹബുദ്ധ്യാ ക്ഷമിക്കണമെന്നുപേക്ഷിക്കുന്നു. മറ്റൊരുപേക്ഷകൂടിയുണ്ടു്; ഞങ്ങളെ പ്രസവിച്ചു പോറ്റിവളർത്തിയ ഞങ്ങളുടെ അമ്മമാരെയും, ഞങ്ങളെ അനുദിനവു

സ്നേഹിച്ചിരുന്ന ഞങ്ങളുടെ യജമാനനെയും അവനമായി ഒരു നോക്കുകാണാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും, ഒരുദിവസം മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നാവിവരം അവരെ ഒന്നറിയിക്കാൻ വല്ല കഴിവുമുണ്ടെങ്കിൽ സദയം സഹായിക്കണം. ഞങ്ങളെ ഭയങ്കരമായ ഉന്മരണത്തിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചതിനൊക്കാം വലുതായ ഒരനുഗ്രഹമായി അതിനെ കരുതുന്നതാണ്.

ചാരുദത്തൻ—കുട്ടികളെ! നിങ്ങളുടെ ഈ ന്യായമായ അപേക്ഷയെസാധിച്ചുതരാൻ ഒരുപ്രകാരത്തിലും എനിക്കനിവൃത്തിയില്ലെന്നുപറയേണ്ടിവന്നതിൽ പരമാർത്ഥമായ മനഃക്ലേശമുണ്ട്. ഞാൻ എന്തുചെയ്യട്ടെ! ഈ മുറിക്കും ഇതിനു പുറത്തിലുള്ള ലോകത്തിനും തമ്മിൽ യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. എത്ര നിസ്സാരമായ സംഗതി പോലും ഇവിടുന്നു പുറത്തുവിടാൻ പാടില്ല. നിങ്ങളുപ്പറ്റി മനസ്താപമുള്ളവക്കു നിങ്ങളുടെ സന്ദേശത്തെ അയയ്ക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതിനാൽ, നിങ്ങളെക്കുറിച്ചു ദുഃഖിക്കുന്നവരെ വിസ്മരിക്കുവിൻ! അതേ, അവരെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുകതന്നെവേണ്ടാ. അതുവഴി നിങ്ങളുടെ ഖേദത്തിനു പരിഹാരം നേടുകയല്ലാതെ വേറെ ഒരുമാർഗ്ഗവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല.

ഈ അവസരത്തിൽ ആ മുറിയുടെ ഒരുഭാഗത്തുള്ള ഒരു വാതിൽതുറക്കുന്ന ശബ്ദംകേട്ടു ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും ആ ഭാഗത്തേക്കു നോക്കി. ശുഭ്രവസ്ത്രധാരിണിയും ശുഭ്രാംശരീരിണിയുമായ ഒരുസ്ത്രീ അതുവഴി അകത്തേക്കു വരുന്നതുകണ്ടു. ചാരുദത്തൻ സേനടയത്തെനോക്കി "ഈ മനസ്വിനിയുടെ ജീവകാരുണ്യംകൊണ്ട്, ഒട്ടധികം ആളുകൾ വൈകൃപ്രതിമയെസ്സംബന്ധിച്ച ഉന്മരണത്തിൽ പെടാതെ രക്ഷപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്" എന്നുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും ഒന്നുകൂടി താല്പര്യത്തോടെ സ്ത്രീയെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ഉണങ്ങിവരണ്ട ശരീരവും വിളറിയ മുഖവുമായി കാണപ്പെട്ട ആ സ്ത്രീ ഒരുകൊല്ലത്തു സെന്റ്ജൂലിയോപാനത്തിന്റെ അധികാരിയായി ഒരിലസിച്ചിരുന്നവനെന്നു അവർ ഗ്രഹിച്ചു. ഈ ശാരദകേതി, സത്യപരാവം ധൈര്യം, കാരുണ്യം എന്നിവ ആ സ്ത്രീയുടെ മുഖത്തു നിഴലിച്ചുകണ്ടു.

സിദ്ധസേനനെയും ഉഗ്രസേനനെയും നോക്കി, സ്നേഹവാത്സല്യഭാവത്തിൽസ്ത്രീ പറഞ്ഞു.—"കുട്ടികളെ! നിങ്ങടം, ഇവിടെ വന്നതിനെക്കുറിച്ചു് എനിക്ക് അശേഷം സന്തോഷമില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ നിങ്ങളെപ്പോലുള്ള പെരുപ്പക്കാർ സ്വതന്ത്രമായ ലോകജീവിതത്തെ അനുഭവിക്കേണ്ടവരാണ്; ആജീവിതത്തിനും ഈ സ്ഥലത്തിനും തമ്മിൽ അജഗജാന്തരമുണ്ട്. എന്നാൽ ഒരുകാര്യം ഞങ്ങടം ബലമായി ഏൽക്കാം. ഞങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികൾക്കും

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും അനുസരിച്ചുള്ള സൌകര്യങ്ങളും കഴിയുന്നതുനിങ്ങൾക്കു ചെയ്തുതരുവാൻ ഞങ്ങൾഒരുക്കമാണ്. മരണപര്യന്തം നിങ്ങൾ ഇവിടെ താമസിച്ചാലുംശരി, ഒരുപക്ഷേ ഇടയ്ക്കുവച്ച് നാമെല്ലാവരും മോചിക്കപ്പെട്ടാലുംശരി—എന്ന് അശോകതിയിൽ വിരമിച്ച്, അപാരമായ സങ്കടത്താൽ തേങ്ങിതേങ്ങിക്കരഞ്ഞു. അത്യന്ത സഹതാപത്തോടും മാതൃനിർവിശേഷമായ ഭക്തിയോടുംകൂടി സേനന്മാർ ചാടിഎഴുന്നേറ്റ് സ്ത്രീയുടെ കരങ്ങളിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ട്; "അമ്മേ അമ്മയുടെ ദുഃഖിക്കരുത്. അന്തസ്സാപത്തെ അടക്കുക! ഈശ്വരൻ അമ്മയെ അനുഗ്രഹിക്കും" എന്നുപറഞ്ഞു. ചാരുദത്തൻ സങ്കടബാഷ്പം പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം സാമവാക്കുകളരുളി:—"ദേവീ! ഇനിയും ഖേദിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടോ? ശ്രീപുരത്തേക്കു പോയിരിക്കുന്ന അംബികയാൽ നമ്മുടെ സർവ്വക്ലേശങ്ങളും അസ്തമിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കാം.

സ്ത്രീ—എനിക്കു ആനന്ദംതിയിൽ വച്ചിയവിശ്വാസംതോന്നുന്നില്ല. എന്നിരുന്നാലും പ്രതീക്ഷിക്കപ്പെടാത്ത സഹായികളിൽനിന്നും പ്രതീക്ഷാതീതമായ ഗുണങ്ങളും ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽനമുക്കു ലഭിച്ചേക്കാം. ലോകത്തിൽ മറ്റാരും അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തതും അനുഭവിക്കാനിടയില്ലാത്തതുമായ തീവ്രദുഃഖം ഞാൻ വളരെക്കാലമായി അനുഭവിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ദൈവത്തിൽ അവിശ്വാസം എനിക്കുണ്ടായിട്ടില്ല. ഈശ്വരവൈഭവത്തിലും ഈശ്വരകാരുണ്യത്തിലും ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്തിലും എനിക്കു പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസമുണ്ട്. ചില പ്പോഴെല്ലാം ഗ്രഹഭാവിയെസംബന്ധിച്ച് എനിക്കു ഭ്രമോദയംഉണ്ടാകാറുണ്ട്. അവിച്ഛിന്നമായ അന്തസ്താപത്തിന്റെ സാന്ദ്രതയായിലും ഒരു വിശ്വാസത്തിന്റെ നിഴലാട്ടം ഞാൻ കാണുന്നുണ്ട്.

ചാരുദത്തൻ—ദേവീ! ദുഃഖത്തിന്റെയും സങ്കടത്തിന്റെയും പേരുകൾ അടിക്കടി ഉച്ചരിക്കണ്ടാ. വിശ്വാസത്തിന്റെയും സമാധാനത്തിന്റെയും പേരുകൾമാത്രം ഉച്ചരിച്ചാൽമതി. ദേവിയുടെ പ്രാർത്ഥനയെ ദൈവം അംഗീകരിക്കുമെന്നും ദേവിതന്നെ ഞങ്ങളുടെ എല്ലാവരുടെയും ഉപകർത്രിയായി ഭവിക്കുമെന്നും എനിക്കു വിശ്വാസമുണ്ട്.

സ്ത്രീ—അതേ. വിശ്വാസം സർവ്വസാധാരണമാണ്. നടുക്കടലിൽ കുടിച്ചുമരിക്കാൻപോകുന്ന നിസ്സഹായനും, ഹിമാലയത്തിൽ മഞ്ഞുകട്ടിയാൽമൂടപ്പെട്ട സന്ന്യാസിയും, ക്രൂരമൃഗങ്ങൾ വസിക്കുന്ന വനാന്തരത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന പഥികനും, മരണശിക്ഷ വിധിക്കപ്പെട്ട ഘാതകനും, തടവിൽകിടക്കുന്ന ബന്ധനസ്ഥനും എന്നുവേണ്ട എല്ലാവരും ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്തിൽ പൂർണ്ണവിശ്വാസമുള്ളവരായിരിക്കും; ആവിശ്വാസം നമുക്കുമുണ്ട്. ദൈവം അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ!

ഈ അവസരത്തിൽ ഒരുഭാഗത്തുള്ള നാലുവാതിലുകളുംതുറക്കപ്പെട്ടുകയും ഉദ്ദേശം മുപ്പതിലധികം പുരുഷന്മാർമുറിയിൽ കടക്കുകയുംചെയ്തു. ഇവരിൽചെറുപ്പക്കാരുമുണ്ട്, വൃദ്ധന്മാരുമുണ്ട്. എല്ലാവരും ഒരേമാതിരിയിലുള്ള കരിങ്കുപ്പായങ്ങൾധരിച്ചിരുന്നു. ആശങ്കയും അതിതാപവും അവരുടെമുഖത്തു നിഴലിച്ചുകണ്ടു. എന്നാൽഎല്ലാവരും ദൈവവിശ്വാസവും സഹനശീലവുമുള്ളവരായിരുന്നു: അവർ മുഞ്ഞൊന്നസ്ത്രീയിൽ വളരെ മര്യാദയും വിനയവും പ്രകടിപ്പിച്ചു. സ്ത്രീ, സിദ്ധസേനനെയും ഉഗ്രസേനനെയും അവരെപരിചയപ്പെടുത്തി സഹതാപപൂർവം ചിലതുസംസാരിച്ചു. ആ സംഘത്തിൽപ്പെട്ട ഒരുവയോധികൻ സേനന്മാരുടെ മുതുകിൽ തലോടി തന്റെ സഹതാപത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കയുണ്ടായി. ആദ്യം കൊലയാളികളെന്നു സംശയിക്കപ്പെട്ട സഹോദരന്മാർ ആ സംഘത്തിൽ സംബന്ധിച്ചിരുന്നതു സേനന്മാർ കണ്ടു.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ മറേ ഭാഗത്തുള്ള നാലു വാതിലുകളും തുറക്കപ്പെട്ടു. ഇരുപതോളം സ്ത്രീകൾ അതുവഴി അകത്തു പ്രവേശിച്ചു. അവർ വെറും വെള്ളവസ്ത്രമാണു ധരിച്ചിരുന്നതു്. സ്ത്രീകളുടെ ആഗമനത്തോടുകൂടി എല്ലാവരും ഭക്ഷണത്തിനു തയ്യാറായി. ആഹാരത്തിനു വലിയവിഭവങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും ഉള്ളതുവളരെ രുചിയും രുചിയുമുള്ളതായിരുന്നു. അഗ്രശാലകളിലെപ്പോലുള്ള കോലാഹലങ്ങളൊന്നും അതിനകത്തു സംഭവിച്ചില്ല. ശാന്തിയും സമാധാനവും അവിടെ കളിയാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഭക്ഷണമദ്ധ്യേ, ആരെങ്കിലും ആരോടെങ്കിലും അവശ്യം വല്ലതും സംസാരിക്കേണ്ടിയിരുന്നാൽ മൂന്നാമതൊരാൾ കേൾക്കാത്തവിധത്തിൽ അക്കാര്യം നിർവ്വഹിക്കുകയാണു ചെയ്തതു്.

സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ തമ്മിലുള്ള പെരുമാറ്റം സ്വതന്ത്രവും അനുകരണീയവുമായിരുന്നു. അവർ തമ്മിൽ യാതൊരുപ്രകാരത്തിലുള്ള സംശോഷണങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സ്ത്രീപുരുഷഭേദമെന്നിയേ സംശോഷണസ്വാതന്ത്ര്യമുള്ളവരായി രണ്ടുപേർമാത്രമേയുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ, ആദ്യത്തെ സ്ത്രീയും ചാരുദത്തനും. അവർക്കു രണ്ടുപക്ഷം ഏതു സ്ത്രീയോടും പുരുഷനോടും യഥേച്ഛം സംസാരിക്കാനുള്ള സ്വസ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരുന്നു.

അർദ്ധരാത്രിയിൽ വെള്ളിമണിയടിക്കുന്ന ഭൂലോകസ്വർഗ്ഗത്തിലെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ പെരുമാറ്റങ്ങളും അവിടത്തെ നടപടികളും കണ്ടറിഞ്ഞവരായ ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും, ഇവിടത്തെ പെരുമാറ്റങ്ങളിലും നടപടികളിലും എത്രകണ്ടു ബഹുമാനവും വിസ്മയവും ജനിച്ചിരിക്കുണമെന്നു് അറിയേണ്ടവർ അവരോടുതന്നെ ചോദിക്കേണ്ടതാണു്.

അദ്ധ്യായം ൨൨.

"സന്ദേഹമില്ലെനിക്കിതിൽ"

താരാനാഥനെപ്പറ്റി ഈ അദ്ധ്യായത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അല്പം പ്രസംഗിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശിവയോഗിനിയുടെ ഉപദേശത്തിനുശേഷം, പ്രയാഗയുടെ തീരത്തിൽ നിന്നും, താരാനാഥൻ സരസ്വതിയോട്ടു യാത്രയുംപറഞ്ഞു മടങ്ങിപ്പോന്നുവല്ലോ.

അന്നത്തെ സംഭവങ്ങളെ അധീകരിച്ചുള്ള പലേ ചിന്തകളോടും മനഃക്ലേശത്തോടും കൂടിയാണു് അയാൾ വീട്ടിലേക്കു തിരിച്ചതു്. മനസ്സിലെ ചിന്തകൾ അന്യോന്യവിരുദ്ധങ്ങളും കക്ഷങ്ങളും ആയിരുന്നു. സരസ്വതിയുടെ ഗർഹണീയവും നിഷ്ഠുരവുമായ പ്രവൃത്തിയിൽ അയാൾക്കു വളരെ അറപ്പുതോന്നിയതിനു പുറമെ, അതിനെ സംബന്ധിച്ചു മനസ്സിൽ അതിയായ കുണ്ഠിതവുമുണ്ടായിരുന്നു. ആത്മരക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടി സരസ്വതി ആ കടുംകൈ പ്രവർത്തിച്ചുപോയതാണെന്നു താരാനാഥൻ വിശ്വസിച്ചുവെങ്കിലും, അവൾ കൊലപാതകം ചെയ്യുവല്ലോ എന്നോർത്തപ്പോൾ അയാളുടെ ഹൃദയം അസ്വസ്ഥമായി ചമഞ്ഞു. ഈ കൊലപാതകസംഭവത്തിനുശേഷം, ചന്ദ്രനെപ്പോലെ നിർമ്മലമായ അവളുടെസുന്ദരവദനം, അയാളിൽ ആദ്യത്തെപ്പോലെ സന്തോഷത്തെ ജനിപ്പിച്ചില്ല. സരസ്വതിയിൽ ആദ്യം അയാൾക്കുണ്ടായിരുന്ന ബഹുമാനവും സ്നേഹവും ഇപ്പോൾ അയാളിൽപ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. അയാളുടെ ഉദ്ദേശങ്ങളെയും ലക്ഷ്യങ്ങളെയും ഈ കൊലപാതകസംഭവം പാടേ തെറ്റിച്ചു.

ഈ അവസരത്തിൽ അംബികയെയും സരസ്വതിയെയും പറ്റി താരാനാഥൻ ഒരു താരതമ്യവിവേചനം നടത്തുകയുണ്ടായി. സരസ്വതിയുടെ സൌന്ദര്യവും സർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങളെയും ഹഠാൽ ആകർഷിക്കുന്നതുപോലുള്ള ശക്തിയുള്ളതാണു്. അംബികയുടേതാകട്ടെ, അക്ഷയമായ അഭിലാഷത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതാണു്. സരസ്വതിയെ കാലപ്പഴക്കത്താൽ വെറുത്തേക്കാം; എന്നുവച്ചാൽ അവളുടെ പ്രേമത്തിനുപാത്രമാകുന്ന പുരുഷൻ ചിലനാൾ ദാമ്പത്യസുഖത്തെ തികച്ചും അനുഭവിച്ചതിനുശേഷം, അതിൽവിരക്തനായിത്തീർന്നേക്കാം. അംബികയെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ആ മനഃസ്ഥിതിയുണ്ടാകുന്നതല്ല. അവളുമായി ദാമ്പത്യസുഖത്തെഅനുഭവിക്കുന്നവനു, നാൾകഴിയുന്തോറും അവളിൽ ക്രമേണ തലയ്ക്കുന്ന പ്രേമവും അഭിലാഷവും വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണു്. സരസ്വതിയുടെ അകാരത്തിൽ ഒരു ഗാംഭീര്യവും അം

ബികയുടേതിൽ ഒരു മൃദുത്വവും സുസ്പഷ്ടമാണ്. സരസ്വതിയുടെ നോട്ടത്തിൽ ഒരു ധാർഷ്ട്യവും അംബികയുടേതിൽ ഒരു വിനയവും അന്തർഭവിച്ചു കാണാം. ഇപ്രകാരം അംബികയ്ക്കും സരസ്വതിക്കും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന താരാനാഥന് അംബികയുടെ അടിമുഖപരിചയം സമ്പാദിക്കുന്നതിനും പ്രയാഗാനദിയിലെ അത്യാഹിതത്തിൽനിന്നും ആ സുവാംഗസുന്ദരിയെ രക്ഷിക്കുന്നതിനും തനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായതിൽ സന്തോഷവും ചാരിതാർത്ഥ്യവും ഉണ്ടായി. ആ അവസരത്തിൽ അംബികയുടെ അത്യാഹിതത്തിന്റെ ഭയങ്കരത അയാളുടെ മനോമുകുരത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചു. ആ ആപത്തു ഇയാളുദ്ദേശിച്ചു എങ്ങനെ സംഭവിച്ചു എന്ന് അയാൾ തന്നെത്താൻ ചോദിച്ചു. കാൽതെറ്റി നദിയിൽ വീണുപോയതാണോ? അതോ, ആരെങ്കിലും മനഃപൂർവമായി പിടിച്ചു തള്ളിയതാണോ? ഇതിനു സമാധാനം, ആ തരുണിയിൽനിന്നും തന്നെ കിട്ടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അടുത്തകാലത്തമ്മിൽ കാണുമ്പോൾ ചോദിച്ചു സംശയം തീർത്തുകൊള്ളാമെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടു നിശ്ശൂന്യാനന്ദനെക്കുറിച്ചു തലേന്നാൾ രാത്രി അംബികപറഞ്ഞതെല്ലാം ഈ അവസരത്തിൽ താരാനാഥന്റെ ഓർമ്മയിൽ വരികയാൽ ഒരുപക്ഷേ, അംബികയുടെ ഈ ആപത്തിനു കാരണഭൂതൻ നിശ്ശൂന്യാനന്ദൻ തന്നെയായിരിക്കാമെന്ന് അയാൾ സംശയിക്കാതെയുമിരുന്നില്ല.

നിശ്ശൂന്യാനന്ദനെപ്പറ്റി അംബിക പറഞ്ഞ വാക്കുകളുടെ അനുസ്മരണം സരസ്വതിയിലുള്ളതായി അംബികയുടെ മുഖത്തു നിന്നും താൻ ഗ്രഹിച്ച നിശ്ശൂന്യാനന്ദന്റെ പൈശാചികമായ നിശ്ചയവും പകയും സരസ്വതിയെ കണ്ടുമുട്ടിയപ്പോൾ അറിയിക്കാൻ വിട്ടുപോയതിനാലുള്ള പശ്ചാത്താപത്തെ ജനിപ്പിച്ചു. ശിവയോഗിനിയെന്നു നിനച്ചുനിന്നിരുന്ന സരസ്വതിയുടെ ആ നിലപാടുകണ്ടപ്പോൾ അയാൾ അതൊക്കെ വിസ്മരിച്ചുപോയതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാനില്ല. ആ അവസരത്തിൽ താരാനാഥൻ സരസ്വതിയുടെ ദുർനകാംക്ഷിയായിരുന്നില്ല. ആ മനഃസ്ഥിതി ഇപ്പോൾ അയാളെ ബാധിച്ചു; ഒർബുദമായ നിശ്ശൂന്യാനന്ദന്റെ കൂട്ടുക്കിൽ ചാടാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാൻ സരസ്വതിയോടു ശട്ടംകെട്ടുന്നതിനു വിട്ടുപോയതിൽ അതിയായ ഖണ്ഡിതമുണ്ടായി. ഉടനെ അവളുടെ തപ്പാലവസതിയിൽ ചെന്നു വിവരം ഉണർത്തിക്കാമെന്നു വിചാരിച്ചു. അതേ നിമിഷത്തിൽ മാനസാന്തരപ്പെട്ടു. കാരണമുണ്ട്, വിട്ടതിസ്ഥലംവരെ എത്തിക്കഴിഞ്ഞു. പോകുകിൽ ഏഴാംദിവസം പദ്മപുരത്തേക്കു യാത്രയാവോളം തമ്മിൽ കാണാൻ കഴികയില്ലെന്നുള്ള നിശ്ചയത്തോടുകൂടി മടങ്ങിപ്പോന്നിരിക്കയാണ്.

അതുമാത്രമോ? തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഏതൊരു ബഹുമാന്യമായ സ്ഥാനത്തു സരസ്വതിയെ കുടിയിരുത്തിയിരുന്നുവോ, ആ സ്ഥാനത്തുനിന്നും, അവിടെ കയറാൻ ആഭ്യം ചവിട്ടേണ്ട പടിയിൽ, അന്നത്തെ സംഭവം, അവളെ ഇളക്കിമറിച്ചിട്ടിരിക്കയുമാണ്. ആകിടപ്പിൽ ക്ഷണിക്കാതെ ചെന്ന് അഭിവീക്ഷിക്കാൻ വളരെ മടിതോന്നുന്നതു സാധാരണയാണല്ലോ. എന്നിരുന്നാലും, പരോക്ഷമായിട്ടെങ്കിലും വിവരം സരസ്വതിയെ ധരിപ്പിക്കണമെന്ന് ഒടുവിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്തി- തന്റെ അനുയായികളിൽ ഒരുവൻവശം ഒരുകത്തു കൊടുത്തയയ്ക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, ബദ്ധപ്പെട്ട വിട്ടതിയിൽ ചെന്നന്വേഷിച്ചു. ഭൃത്യന്മാരെ കാണാനില്ല. അവർ ഇന്നേവരെ മടങ്ങി വന്നിട്ടില്ലെന്നു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനിൽനിന്നും അറിവുകിട്ടി. ഭയജനകങ്ങളായ പല സംശയങ്ങളും ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അയാളുടെ മനസ്സിൽ വേരുന്നി. ഉൽകടമായ കോപവും ഉത്സാഹമായ സങ്കടവും ആ സംശയതരുക്കളിലെ ഫലങ്ങളായി അംകുരിച്ചു ആ സംഗതി ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനെ ക്ഷണനേനമനസ്സിലായി. താരാനാഥനെ സമാധാനപ്പെടുത്തണമെന്നു കരുതി, ആ യുവാക്കന്മാർ എളുപ്പത്തിൽമടങ്ങിവരുമെന്നും, അതിനെക്കുറിച്ചു മനസ്താപിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നും ചില വലിയ പട്ടണങ്ങളിലെപ്പോലെ ചെറുപ്പക്കാരെവ്യാമോഹിപ്പിക്കുന്ന ചില സ്ഥലങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങളും മറ്റും ഇന്നാട്ടിലുമുണ്ടെന്നും, അങ്ങനെയുള്ള വല്ലകുടുക്കിലും ചെന്നു ചാടിയിട്ടുണ്ടായിരിക്കാമെന്നും, അനിത്യമായ ആസുഖസന്തോഷങ്ങളിൽ രണ്ടുമൂന്നുദിവസം കഴിയുമ്പോൾ ആക്കം വിരക്തിയുണ്ടാകുമെന്നും, ആഘട്ടത്തിൽ അവർ മടങ്ങിവരാതിരിക്കയില്ലെന്നും മറ്റും അയാൾ ഒട്ടു വളരെ പ്രസംഗിച്ചു. എന്നാൽ അയാളുടെപ്രസംഗം വനരോദനമായി കലാശിച്ചുതേയുള്ളൂ. സ്വഭൃന്മാരുടെ അഭാവത്തെ സംബന്ധിച്ചുദുഃചിന്തയിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന താരാനാഥന്റെ ഹൃദയത്തോടു് അയാളുടെ സ്തോത്രേന്ദ്രിയം സഹതപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ പ്രസംഗത്തിൽ ചില വാക്കുകൾപോലും അധികം കേൾക്കാനിടയായില്ല.

ഒടുവിൽ താരാനാഥന്റെ നിശ്ചയം, അവർ ലോകജ്ഞാനമില്ലാത്ത ചെറുപ്പക്കാരാണെങ്കിലും അവിവേകമായി കണ്ടകുടുക്കിലൊക്കെച്ചെന്നു ചാടുന്നവരല്ലെന്നും, ഒരുപക്ഷേ പത്മാവതിയുടെ ഗൃഹവാസസ്ഥലം കണ്ടുപിടിച്ചു് അതു സംബന്ധിച്ച അനന്തരപ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞുകൂടുകയാണെന്നും അതിന്റെ അവസാനഫലം കാണുന്നതുവരെ മടങ്ങുകയില്ലെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടായിരിക്കണമെന്നും ആയിരുന്നു. ഈ നിശ്ചയത്തോടുകൂടി അയാളുടെ മനസ്സിനു് അല്പം സമാധാനമുണ്ടായി. ആ നിമിഷ

ത്തിൽ സരസ്വതീചിന്ത ചിത്തത്തിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചു. പ്രയാഗാനദിയെ സമീപിച്ചുള്ള അവളുടെ ക്രീഡാരത്തിൽചെന്ന നേരിൽകണ്ടു വിവരം ധരിപ്പിക്കാമെന്നുവിചാരിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ, അശോകൻമുഖാന്തരം വിവരം സരസ്വതിയെ ധരിപ്പിച്ചാലെന്താണെന്നുപിന്നിടാലോചിച്ചു. ആ ആലോചന ഒടുവിൽ സ്ഥിരപ്പെട്ടകയാൽ അശോകനാഥനെ അന്വേഷിച്ചു വിടുതിയിൽനിന്നുമിറങ്ങി കൊട്ടാരത്തിലേക്കു നടന്നു. കൊട്ടാരത്തിൽ ചെല്ലുമ്പോഴം അശോകനാഥൻ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ശിവയോഗിനിയും നിഷ്കളങ്കനന്ദനും തമ്മിൽ നടത്തിയ സംഭാഷണം അംബികയിൽ നിന്നും ഗ്രഹിച്ചവണ്ണം അശോകനാഥനെ ധരിപ്പിച്ചു. ഉത്തരമായ ഈ സംഗതി തന്നെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചതിൽ അശോകനാഥന് അളവറ്റസന്തോഷമുണ്ടായി, ഉചിതോക്തികളാൽ കൃതജ്ഞതപ്രദർശിപ്പിച്ചു. ഈ അഭിമുഖസന്ദർശനത്തിൽകാശ്മീരത്തെസംബന്ധിച്ചുരാഷ്ട്രീയസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു് ആ രണ്ടു വീരന്മാരും ഒരക്ഷരമെങ്കിലും സംസാരിച്ചില്ലെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവനീയമാണു്.

താരാനാഥൻ യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞ ഉടനെ, അശോകനാഥൻ പ്രയാഗാനദിതീരത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള ക്രീഡാരത്തിലേക്കു കതിരപ്പുറത്തു യാത്രയായി. അശോകനാഥൻ ചെല്ലുമ്പോഴം സരസ്വതി ക്രീഡാരത്തിൽനിന്നും അല്പം അകലെയുള്ള വൃക്ഷത്തണലിൽ അങ്ങിങ്ങുലാത്തിക്കൊണ്ടുനിൽക്കുകയായിരുന്നു. അകലേനിന്നും, തന്നെ അഭിമുഖീകരിച്ചു വരുന്ന അശോകനാഥനെക്കണ്ടു്, അവിചാരിതമായ ആ ആഗമത്തിൽ അവർക്കല്പം ആശ്ചര്യംതോന്നി. അതിനെ വെളിക്കു പ്രകാശിപ്പിക്കാതെ, മന്ദഹാസത്തോടെ മുമ്പോട്ടു ചെന്നു്, കേതിബഹുമാനപൂർവം അശോകനാഥനെ സ്വാഗതംചെയ്കി. അശോകനാഥനാകട്ടേ, കതിരപ്പുറത്തുനിന്നുമിറങ്ങി. ഒരു പിതാവു പുത്രിയെ എന്നപോലെ സ്നേഹവാത്സല്യപൂർവം അവളെ അരുകിൽ അണച്ചു തലോടി. സരസ്വതി, അശോകനാഥന്റെ ഇടത്തെ കൈത്തണ്ടയിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ശിഷ്യസഹോദരത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ചുനിന്നു. അനന്തരം രണ്ടുപേരും തണലിൽ അങ്ങിങ്ങുലാത്തിക്കൊണ്ടു് പലേകാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി അന്യോന്യം സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങനെ അരമണിക്കൂറോളം കഴിഞ്ഞുകൂടിയതിനുശേഷം, അശോകനാഥൻ കൊട്ടാരത്തിലേക്കുപോന്നു. സരസ്വതി ഉടനെ, ക്രീഡാരങ്ങളെല്ലാം ഈ നിമിഷത്തിൽ പൊളിക്കണമെന്നും സകല സാമാനങ്ങളോടുംകൂടി എല്ലാവരും കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പുറപ്പെടണമെന്നും അശോകനാഥനാൽ തനിക്കായി ഏർപ്പെടുത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഭടന്മാരോടു് ആജ്ഞാപിച്ചു.

ഏതാണ്ട് ഒന്നൊന്നര മണിക്കൂറിനുമുമ്പു ആറ്റിൽനിന്നും താരാനാഥനാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ട അംബികയെ സരസ്വതീനിയേയും ഗത്താൽ സുരുചിയും വിമലയും മേല്പറഞ്ഞ ക്ഷുദാരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോന്നുവെന്നും ഉചിതോപചാരങ്ങളാൽ അംബിക സുഖനിദ്രയെ പ്രാപിച്ചുവെന്നും മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ക്ഷുദാരം പൊളിക്കാൻ സരസ്വതി കല്പനകൊടുത്ത അവസരത്തിൽ അംബിക നിദ്രയിൽനിന്നും ഉണർന്നു. എന്നാൽ ശരീരത്തിനു പൂർവ്വസ്വാസ്ഥ്യം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ നടക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ, എഴുന്നേറ്റു കിടക്കയിൽതന്നെ ചാഞ്ഞിരുന്നു. സുരുചിയെയും വിമലയെയും വെളിയിൽ പറഞ്ഞയച്ചുംവച്ചു സരസ്വതി അംബികയുടെ സമീപത്തിരുന്ന് ദീനസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി സ്നേഹപൂർവ്വം അന്വേഷണം നടത്തി. ഇപ്പോഴും ശരീരത്തിനു പൂർണ്ണസ്വാസ്ഥ്യം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലെന്നും ദേഹം ആസകലം വേദനയും ക്ഷീണവുമുണ്ടെന്നും അന്യസഹായമില്ലാതെ തനിയേ നടക്കാൻ ശക്തിയില്ലെന്നും പതിഞ്ഞസ്വരത്തിൽ അംബിക, സരസ്വതിയുടെ ചോദ്യങ്ങൾക്കു മറുപടിപറഞ്ഞു. ഏതായാലും പൂർണ്ണമായ സുഖം കിട്ടുന്നതുവരെ, തന്നെ പിരിഞ്ഞുപോകരുതെന്നും, തന്നാൽ കഴിയുന്ന എല്ലാ സഹായങ്ങളും ചെയ്യാൻ തയാറാണെന്നും അതിലേക്കു പ്രത്യേകം സന്തോഷമുണ്ടെന്നും സരസ്വതി അംബികയെ ധരിപ്പിച്ചു. അതോടുകൂടി കാരണവശാൽ ഇവിടുത്തെ താമസം മതിയാക്കി ഇപ്പോഴെന്തെങ്കിലും കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പോകേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടെന്നും അറിയിച്ചു.

സരസ്വതിയുടെ സ്നേഹപൂർവ്വകമായ വാക്കിലും പെരുമാറ്റത്തിലും അംബികയ്ക്ക് അതിയായ കൃതജ്ഞതതോന്നിച്ചു. കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പോകണമെന്നു കേട്ടതിൽ കൂടുതലായ സന്തോഷവുമുണ്ടായി. പ്രത്യേകിച്ചൊരു ചാരിതാർത്ഥ്യം തോന്നി. തന്റെ യാത്രയുടെ ഉദ്ദേശം ഫലോദ്ഗമമാകുമെന്നുള്ള ഭ്രമോദയം ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്തു. കൊട്ടാരത്തിൽ ബന്ധനസ്ഥരാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പ്രേമഭക്തരെ മോചിപ്പിക്കണമെന്നുള്ളതാണ് സരസ്വതിയുടെ യാത്രയുടെ പ്രധാനമായ ഉദ്ദേശം. അതിലേക്കു കൊട്ടാരത്തിനകത്തുകടന്നു വേഷമാകാതെ കഴിവില്ല. സരസ്വതിയുടെ ക്ഷണം, രോഗി കൊതിച്ചതിനെ ഔഷധം വിധിച്ചതുപോലെ കലാശിച്ചു. അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ ഭാഗ്യോദയത്തിൽ അംബികയ്ക്കു സന്തോഷാതിരേകം അങ്കുരിച്ചതിൽ ആശ്ചര്യത്തിന് അവകാശമില്ല.

അംബികയുടെ ഹൃദയത്തിലെ പ്രസാദം മുഖത്തു നിഴൽവീശിയതു സരസ്വതി കണ്ടു; അവൾ അതിനെ ശ്രദ്ധിച്ചു. എന്നാൽ നിഴൽ തൃപ്തിയുടേതോ അതൃപ്തിയുടേതോ എന്നു തിട്ടപ്പെടുത്താൻ സരസ്വതിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അനേകവർഷമായി അടച്ചുപൂട്ടിയി

തിക്കുന്ന ഒരു വലുതായ കൊട്ടാരത്തിലെ താമസം ഒരു രോഗിണിയുടെ നിലയ്ക്ക് തൃപ്തികരമല്ലെന്നു ധരിച്ചതിനാലുള്ള വികാരഭേദത്തിന്റെ നിഴലാട്ടമായിരിക്കാമെന്നു അവസാനം നിശ്ചയിച്ചു. അംബികയുടെ ആ മനഃസ്ഥിതിയെ മാറ്റണമെന്നു കരുതി സരസ്വതി പല സമാധാനങ്ങളും പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. തന്റെ വ്യഥയാവസ്ഥ, മറിച്ചാണെങ്കിലും, സരസ്വതി മനസ്സിലാക്കാൻ ഇടയായതിൽ അംബിക തന്നെത്താൻ കുറ്റപ്പെടുത്തി. മേലാൽ അങ്ങനെ സംഭവിക്കുകയില്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുകയും സരസ്വതിയുടെ വാക്കുകൾക്കു നന്ദിപറയുകയും ചെയ്തു. കല്പകക്കോട്ടയിൽനിന്നും, തന്നെ മോചിപ്പിച്ച ശുഭവസ്തുധാരിണിയായ മനസ്വിനിയുടെ അനുശാസനത്തെ ബുദ്ധിപൂർവം നിറവേറ്റണമെന്നുള്ള തന്റെ ഏകലക്ഷ്യം അസ്ഥാനത്തിലാകയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസം തികച്ചും അംബികയ്ക്കുണ്ടായി. കല്പകക്കോട്ടയിലെ മനസ്വിനിയെ ഓർത്തമാത്രയിൽ അവളുടെ വ്യഥയത്തിനുണ്ടായ ഒരാനന്ദവും ശാന്തിയുമെന്നപ്രകാരത്തിലാണെന്നുള്ളതു് അവർണ്ണനീയമാണ്. ആ അമ്മയുടെ നിയോഗത്തെ നിറവേറ്റാതിരിക്കുന്നതിൽഭേദം മരിക്കുകയാണെന്ന് അംബിക മനസാ തീരുമാനിച്ചു.

തന്നേക്കുറിച്ചു സഹതാപത്തോടും സ്നേഹത്തോടും താമരാക്ഷൻ സംസാരിച്ചുവെന്നു സരസ്വതിയിൽനിന്നും അറിഞ്ഞു് അംബിക സന്തോഷിച്ചു. അവാച്യമായ ഒരാനന്ദം ആ യുവതീരത്നത്തിന്റെ വ്യഥയം തൽക്ഷണം അനുഭവിച്ചു. അനന്തരം പലവിഷയങ്ങളെയുംപറ്റി രണ്ടുപേരും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, സംഭാഷണവശാൽ നിശ്ചലാനന്ദന്റെയും ശിവയോഗിനിയുടെയും നാമങ്ങൾ അംബികയുടെ മുഖത്തുനിന്നുംപുറപ്പെട്ട. സരസ്വതി അതു കേട്ട്, അംബികയുടെ സംസാരത്തെ തടഞ്ഞു് അവരെപ്പറ്റി അവർക്ക് അറിയാവുന്ന സംഗതികൾ മറയ്ക്കാതെ പറയണമെന്ന് അത്യാഗ്രഹപ്പെട്ട. അവരെക്കുറിച്ച് താമരാക്ഷനെ എന്തെല്ലാം ധരിപ്പിച്ചുവോ അതുമുഴുക്കെ സരസ്വതിയോടുപറഞ്ഞു. അംബികയുടെ വാക്കുകൾക്കും അശോകനാഥന്റെ സന്ദേശത്തിനും സാന്ദ്രസംബന്ധമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അവളുടെ വാക്കുകളിൽ സരസ്വതിക്ക് അത്യന്തസന്തോഷവും കൃതജ്ഞതയുമുണ്ടായി. എന്നാൽ, നിശ്ചലാനന്ദനും ശിവയോഗിനിയും ഏതായ സരസ്വതിയെ അധികരിച്ചു സംഭാഷണംനടത്തിയോ, ആ സരസ്വതിയാണു തന്റെ മുമ്പിലിരിക്കുന്നതെന്നുള്ള വസ്തുത അംബിക ധരിച്ചിട്ടില്ല. അപ്രകാരം ഒരു സംശയത്തിനുപോലും കാരണമില്ല. നിശ്ചലാനന്ദശിവയോഗികൾ സംഭാഷണംനടത്തിയ രാത്രിയിൽ അതേസ്ഥലത്തുവച്ച്, നിശ്ചലാനന്ദൻ ശ്രീപുരത്തുള്ള ഒരു മഹാമനസ്കയുടെ മാളികയിലേ

ക്ക അംബികയെ സസ്നേഹം ക്ഷണിക്കുകയുണ്ടായല്ലോ. ആ സംഗതി അംബിക സരസ്വതിയെ ധരിപ്പിച്ചുമാത്രയിൽ അവളുടെ കണ്ണുകളിൽ കോപാഗ്നികത്തിജ്വലിച്ചതും അംബിക കണ്ടില്ല. ശിവയോഗിനി 'വെങ്കലപ്രതിമയെസ്സംബന്ധിച്ച സംഘത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവളാണെന്നു നിഷ്കളാനന്ദനിൽനിന്നു താൻ ഗ്രഹിച്ചതായി അംബിക പ്രസ്താവിച്ചപ്പോഴും സരസ്വതി വല്ലാതെ ഞെട്ടിയതും അവൾ അറിഞ്ഞില്ല.

അംബികയും സരസ്വതിയും, ഇടംപ്രഥമമായ ഈ അഭിമുഖസന്ദർശനത്താൽതന്നേ അന്യോന്യം നിഷ്കളങ്കമായി സ്നേഹിക്കുകയും വിശ്വസിക്കുകയുംചെയ്തു. രണ്ടുപേരിലും പരസ്പരം നല്ലഅഭിപ്രായം ജനിക്കുകയുണ്ടായി. ഇത്രത്തോളം സദ്ഗുണമുള്ള ഒരു മാന്യസ്ത്രീയെപ്പറ്റി തനിക്കുണ്ടായ അസൂയ അസ്ഥാനത്തിലായിരുന്നു എന്നു സരസ്വതി വിശ്വസിച്ചു, തന്റെ ബുദ്ധിഹീനതയെക്കുറിച്ചു പശ്ചാത്തപിച്ചു. അംബിക, സരസ്വതിയെ സ്വസഹോദരിയെ എന്നപോലെ സ്നേഹിക്കുകയാണുണ്ടായത്.

അസ്തമയത്തിനുമുമ്പേതന്നെ സരസ്വതി, സ്വപരിചാരികമാരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി അംബികയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കുപുറപ്പെട്ടു. മുഖം മറയത്തക്കവണ്ണം മൂടുപടം മുമ്പോട്ടവലിച്ചിട്ടുംകൊണ്ടായിരുന്നു അവരുടെ യാത്ര. ചില ഭടന്മാരും സഹായാർത്ഥം അവരുടെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. അശോകനാഥൻ മുൻകൂട്ടി അവർക്കു താമസിക്കാനായി കൊട്ടാരത്തിൽ പ്രത്യേകം മുറികൾ ഒഴിച്ചിട്ടു വേണ്ടസൗകര്യങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. എല്ലാവരും കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തി. ഇപ്രകാരം, താൻ ആശിച്ചിരുന്നപോലെ അംബികയ്ക്കു കൊട്ടാരത്തിൽ കടക്കാൻ സംഗതിയാവുകയുംചെയ്തു. കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിൽ അംബിക പ്രദർശിപ്പിച്ചുധൈര്യവും സാമർത്ഥ്യവും യഥാസന്ദർഭം വെളിപ്പെടുന്നതാണു്.

അംബിക കൊട്ടാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ച അന്നുരാത്രിയിൽ പല പല ചിന്തകളും അവളുടെ ഹൃദയചക്രത്തെ പ്രകടമായി ചലിപ്പിച്ചു. കല്പകക്കോട്ടയിൽവച്ചു് അവിടുത്തെ കല്ലറയിലെ മനസ്വിനിയുമായി നടത്തിയ സംഭാഷണത്തിലെ ഓരോവാക്കുകളും സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണംചെയ്തു. ചാരുദത്തന്റെ വാക്കുകളും ഓർമ്മയിൽവന്നു. ചാരുദത്തനും ആ മഹാമനസ്സുയും തമ്മിൽനടത്തിയ സംഭാഷണവും തൈവേ ആ വാക്കുകൾ ഓരോന്നും തന്റെ കാതുകളിൽ ഇപ്പോഴും മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്നു് അംബികയ്ക്കു തോന്നി. ആ മനസ്വിനി പ്രകൃത്യയത്തിന്റെ പ്രാണങ്ങളെ രക്ഷിക്കണമെന്നു അംബികയോടു പറയുകയും ആ ഉദ്യമത്തിൽ സഹായിക്കണമെന്നു് ഈശ്വരനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടല്ലോ.

ആ പ്രാർത്ഥന ഈശ്വരൻ സ്വീകരിച്ചുവെന്നും അനന്തരഭാഗങ്ങളിലും അദ്ദേഹം സഹായിക്കുമെന്നും അംബിക പ്രത്യാശിച്ചു. അതോടുകൂടി അവൾ മനസാ ഈശ്വരപ്രാർത്ഥന ഒന്നു ഭക്തിപൂർവ്വം നടത്തി. പ്രാർത്ഥനാനന്തരം, പ്രകൃത്യാ ഈശ്വരഭക്തയായ ആ തരുണീരത്നത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സന്തോഷവും സംതൃപ്തിയും നിറഞ്ഞു വശമായി. ചാരുദത്തന്റെ ഉദ്ബോധത്തെ അവൾ അനുസ്മരിച്ചു. എന്തായിരുന്നു അയാളുടെ ഉദ്ബോധനം? അംബികയുടെ ശ്രമം ഫലോദ്ഭമാകുമെന്നും അവൾക്കു അക്ഷയമായ കീർത്തിസിദ്ധിക്കുമെന്നും അയാൾ സ്വപ്നം കണ്ടതായി അംബിക കേൾക്കേ, ആ മനസ്വിനിയോട് പറഞ്ഞു ശ്രമത്തിൽനിന്നും പിൻവാങ്ങരുതെന്ന് അംബികയെ പ്രേരിപ്പിച്ചുമുതന്നേ.

ഇപ്രകാരം ആ മനസ്വിനിയേയും ചാരുദത്തനേയും, പാരിമാത്രമാണോ അവൾ ചിന്തിച്ചത്? അല്ല, തന്നോ പൂർണനിർവിശേഷമായി സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളോടെ പോറ്റിവളർത്തിയ-ശ്രീപുരത്തേക്കുള്ള തന്റെ യാത്രാവസരത്തിൽ, തങ്ങളുടെ വൃദ്ധനയനങ്ങളിൽനിന്നും അശ്രുക്കൾ പ്രവഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സഗദ്ഗദം യാത്രപറഞ്ഞനുഗ്രഹിച്ചവന്ദ്യന്മാരായ ചിത്രസേനനെയും തൽപത്നിയേയും അവൾ മനസാനമസ്കൃതിചെയ്തു. ഈഘട്ടത്തിൽ, തന്നെ പൂർണഹൃദയപൂർവ്വം സ്നേഹിക്കുന്നസാരസ്വതിയെയുംഅവൾ അനുനിമിഷംചിന്തിച്ചു. തന്റെ സമീപത്തിലിരുന്നു സ്നേഹപൂർവ്വം ശുശ്രൂഷിച്ച സുരുചി വിമലകളെയും അനുസ്മരിച്ചു. അതുകൊണ്ടവസാനിച്ചുവോ? ഇല്ല; രണ്ടു മഹാവിപത്തുകളിൽനിന്നും രക്ഷിച്ച ആ വീരപുരുഷനായ ഉപകർത്താവിനെയുണ്ടോ ആ തരുണീരത്നം അനുസ്മരിക്കാതിരിക്കുന്നു!?

തന്റെ ഭർതൃസ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിക്കേണ്ട പുരുഷന് ഇന്നിന്ന ഗുണങ്ങളുണ്ടായിരിക്കണമെന്നും അപ്രകാരമുള്ള ഗുണങ്ങളില്ലാത്ത പുരുഷനെ താൻ വരിക്കുന്നതല്ലെന്നും മറ്റും ചില നിശ്ചയങ്ങളും പ്രത്യാശകളും അംബികയ്ക്കുണ്ടെന്ന് ആ പ്രഗത്ഭയായ യുവതിയുമായി ആദ്യം പരിചയപ്പെട്ടപ്പോൾതന്നെ നാം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലൊ. താൻ ഉദ്ദേശിച്ച ഗുണങ്ങളെല്ലാം താരാനാഥനുണ്ടെന്നാണു അംബികയുടെ ദൃഢവിശ്വാസം. താരാനാഥൻ ഒരു വലിയ ശക്തനാണ്, ശൂരനും വീരനുമാണു; അംബികയെക്കാൾ വയസ്സുകവിഞ്ഞതാണ്, ചെറുപ്പമാണെങ്കിലും ജ്ഞാനവൃദ്ധനാണ്; പ്രകൃതിതത്ത്വങ്ങളിൽ അഭിജ്ഞനാണു. സദ്ഗുണനും സൌന്ദര്യത്തിൽ അദ്വിതീയനുമാണ്; സംഭാഷണത്തിൽ ചാതുര്യവും വിനയവുമുള്ളവനാണ്; പരോപകാരതല്പരനാണു; മാന്യനാണ്. വിശേഷിച്ചും രണ്ടുഘട്ടങ്ങളിൽ അംബികയുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചവനുമാണ്. ഈവക ചിന്തകൾ അവളുടെ മനസ്സിൽ കടന്നുകൂടുകയും

തന്റെ ഭർത്തൃപദത്തെ അലങ്കരിക്കാൻതക്ക പുരുഷനത്രെ താരാനാഥൻ എന്നു അവർ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു.

താരാനാഥനെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്ത അവളുടെമനസ്സിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചുതുടങ്ങിയതോടുകൂടി മറ്റൊന്നിനും അവിടെ പ്രവേശം ഇല്ലാതായി. ആ ചിന്തയോടുകൂടി നിദ്രയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. അടുത്തദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ അവർ ഉണർന്നപ്പോൾ, തന്നെ പനി ബാധിച്ചിരിക്കുന്നതായി അനുഭവപ്പെട്ടു. തലേന്നാൾ വെള്ളത്തിൽ വീണതിനാൽ, പനി പിടിപെടുന്നതിൽ അവർക്ക് ആശ്ചര്യം തോന്നിയില്ല. സരസ്വതി പ്രഭാതത്തിൽ ഉണർന്ന് അംബികയുടെ ശയനമുറിയിൽ ചെന്നു, രോഗസ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കി. ഉടനടി, അശോകനാഥന്റെ സൈനികഭിഷഗ്വരന്മാരെ വരുത്തി ചികിത്സകൾ നടത്തി. രോഗം വിഷമാവസ്ഥയിലല്ലെങ്കിലും, പൂർണ്ണസുഖം കിട്ടുന്നതുവരെ ഇഷ്ടാനുസരണം കിടക്കയിൽനിന്നും എഴുന്നേല്ക്കുകയോ നടക്കുകയോ ചെയ്യരുതെന്നു വൈദ്യന്മാർ വിധിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം. ൨൯

"സാരസമിഴിയാളേ നീ ആരെന്നു ചൊല്ലേണം
സാരമല്ലോനിന്റെ രൂപം സന്ദേഹമില്ലേതും"

ദിവസം നാലുകഴിഞ്ഞു. സിദ്ധസേനനും ഉഗ്രസേനനും മടങ്ങിയെത്തിയില്ല. താരാനാഥന് ഉത്സുകമായ വിഷാദം നേരിട്ടു. തന്റെ ഭൃത്യന്മാരുടെ സ്ഥിതി എന്താണെന്നറിവാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ലാതെ വിഷമിച്ചു. മാടമ്പുമായി നടത്തിയ കരാർ അനുസരിച്ച് എത്രയും വേഗത്തിൽ സ്വദേശത്തേക്കു മടങ്ങേണ്ടിയുമിരിക്കുന്നു. രണ്ടുമൂന്നു ദിവസത്തിൽ കൂടുതൽ ഇനി ശ്രീപുരത്തിൽ താമസിക്കാൻ പാടില്ല. അതിനകം ഉഗ്രസേനനെയും സിദ്ധസേനനെയും ഏതു പ്രകാരത്തിലെങ്കിലും കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമാണ്. ഇല്ലെങ്കിൽ അവരെക്കൂടാതെ നാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെടേണ്ടിവരും. എന്തുചെയ്യുമെന്നു നിവൃത്തി? അവരെ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അവർ ഇപ്പോൾ എവിടെയാണെന്നു് അറിയുന്നതെങ്ങനെ? കഴിഞ്ഞ നാലുദിവസങ്ങളായി ഇപ്രകാരമുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ താരാനാഥന്റെ മനസ്സിനെ അലട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണ്. എല്ലാംകൊണ്ടും അയാൾക്കു മനസ്സമാധാനത്തിനു വകയില്ലാതായി. കാര്യമറിയാതെ ഇപ്രകാരം മനഃക്ലേശത്തെ ജനിപ്പിക്കുമെന്നു സ്വപ്നേ

പി വിചാരിച്ചിരുന്നതല്ല. ഒരു കൊലപാതകിയുടെ നിലയിൽ സരസ്വതിയെ നേരിൽ കണ്ടതുമുതല്ലാണ് താരാനാഥന്റെ മനസ്സിനു നിരുത്സുകതയും നൈരാശ്യവും നേരിട്ടത്. സ്വഭൃത്യന്മാരുടെ അഭാവത്താൽ അവ. ശതഗുണിതമായി ഭവിച്ചു.

അന്നുമുഴുവനും ഭൃത്യന്മാരെ കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൂടി. അടുത്തദിവസത്തെ സൂര്യോദയവും കണ്ടു. അന്നും ഭൃത്യന്മാർ വന്നുചേർന്നില്ല. അവരെ കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗവും കാണുന്നില്ല. പലപ്രകാരത്തിലുള്ള സങ്കടങ്ങൾ നിരന്തരമായി അനുഭവിച്ചു പരിഹാരമാർഗ്ഗമില്ലാതെ വിഷമിക്കുന്ന ഒരുവന് അവസാനമായിട്ടുള്ള ഒരു വിശ്വാസവും ഫലവത്താകാതെപോകുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, ബുദ്ധിപൂർവ്വകമായോ അല്ലാതെയോ പെട്ടെന്ന് ഒരു ആലോചന അവന്റെ മനസ്സിനെ ബാധിച്ച് മിക്കവാറും അതുമൂലം സങ്കടനിവൃത്തിയുണ്ടാവുക പലർക്കും അനുഭവപ്പെട്ടിരിക്കാനിടയുണ്ട്. ഈശ്വരൻ യാതൊരു ജീവിയേയും കൈവെടിയുകയില്ല. സങ്കടത്തിന്റെ മൂർദ്ധന്യതയിലെങ്കിലും അദ്ദേഹം പരിഹാരമാർഗ്ഗം പുണ്ടിക്കൊടുക്കുന്നതാണ്. ക്ലേശം അൽപ്പമുണ്ടാകാം. സുകൃതന്മാരെയും ദുഷ്കൃതന്മാരെയും ദുഃഖബാധിക്കും. എന്നാൽ അതിന്റെ അനുഭവത്തിനു വ്യത്യസ്തഭാവമുണ്ടായിരിക്കും. സജ്ജനങ്ങൾക്കു നേരിട്ടുന്ന ദുഃഖം, ലഘുവിൽ പരിഹരിക്കപ്പെടുന്നതാണ്. അതു തന്റെ കരുണാശക്തിയെ അവരിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുകയില്ല. ദുർജ്ജനങ്ങളുടെ അനുഭവം അതല്ല. അവർക്കുനേരിട്ടുന്നദുഃഖങ്ങൾ അവയുടെയുക്രമമായശക്തിയെ അവരെ അനുഭവിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഈശ്വരന്റെ വൈവേത്തിൽ ഏതൊരുവന് അക്ഷയമായവിശ്വാസമുണ്ടോ, അവനു ലോകത്തിൽ ഭയങ്കരമായ ദുഃഖം അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്നതല്ല.

ഉഗ്രമായ ദുഃഖപരമ്പരയിൽപെട്ട പരിഹാരമാർഗ്ഗമെന്നിയെ പരിതപിക്കുന്ന ഭാഗ്യവാനും, താൻ അറിഞ്ഞിട്ടുപോലുമില്ലാത്ത കൊലക്കുറ്റം ചുമത്തി കാരാഗൃഹത്തിൽ അടയ്ക്കപ്പെട്ട പരമവേദന അനുഭവിക്കുന്ന തടവുകാരനും. അകാരണമായി മരണശിക്ഷ വിധിക്കപ്പെട്ട് തൂക്കുമരത്തിൽ കയറിനിൽക്കുന്ന നിരപരാധിയും, ഈശ്വരന്റെ കൃപാതിരേകത്താൽ ആശ്ചര്യജനകമായവിധത്തിൽ അപ്രതീക്ഷിതമായ സംഭവങ്ങളാൽ പെട്ടെന്നു മോചിക്കപ്പെടുന്നതും ലോകത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന സംഗതികളാണ്. ഇതിൽനിന്നും, നീതിമാനും ധർമ്മതല്പരനുമായ ഏതൊരുവനും, തനിക്കു നേരിട്ടേക്കാവുന്ന താല്ക്കാലികമായ ദാരിദ്ര്യം തുടങ്ങിയുള്ള ഏതൊരു ദുഃഖാവസ്ഥയിലും മനസ്സിൽ നൈരാശ്യത്തിനു ഇടംകൊടുക്കാൻ പാടില്ലെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. ഈശ്വരൻ യഥാകാലം അനുഗ്രഹി

ക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരിക്കണം. താരാനാഥന്റെ താല്ക്കാലിക സ്ഥിതി അതാണ്. ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും മടങ്ങി വരാഞ്ഞതിനാലും, അവരെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാഞ്ഞതിനാലും അയാളുടെഹൃദയംഅതീവപീഡിക്കപ്പെട്ടപ്പോഴൊക്കെന്നോരാലോചന അയാളുടെമനസ്സിൽ അങ്കുരിച്ചു. അതുവഴിപല സംശയങ്ങളും പൂർവ്വസ്മരണകളും അയാളുടെ ഹൃദയത്തെ ബാധിച്ചു. ആദ്യമായി, ശ്രീപുരത്തിൽവന്ന ക്ലബ്ബിൽ താമസംതുടങ്ങിയഘട്ടത്തിൽക്ലബ്ബുടമസ്ഥനായവരാഹസിംഹനുമായുണ്ടായ സംഭാഷണത്തിൽ നിന്നും സഹോദരന്മാരായത്രിമന്മാരെപ്പറ്റിഅറിഞ്ഞവിവരങ്ങളെ താരാനാഥൻ അനുസ്മരിച്ചു. കരിങ്കുപ്പായം ധരിച്ച മൂന്നശ്വാരൂഢന്മാരോടൊന്നിച്ച് ഈ സഹോദരന്മാരെ ചിലപ്പോൾ ചില അജ്ഞാതകാലം കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു ഒരു കിംവദന്തിയുണ്ടല്ലോ. ഇവരെ ചിലപ്പോൾ ശ്രീപുരത്തിന്റെ സമീപസ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചും ചില സമയങ്ങളിൽ കല്പകക്കോട്ടയുടെ പാർശ്വസ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചും പലരും കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നും കേൾവിയുണ്ടല്ലോ. കരിംകുപ്പായം ധരിച്ച അശ്വാരൂഢന്മാരുടെ കൈയിൽ താരാനാഥൻ അകപ്പെട്ടിട്ടുമുണ്ട്. അന്ന് അവർ താരാനാഥനെ കല്പകക്കോട്ടയിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തിൽക്രൂടി നയിച്ചതും വാസ്തവമാണ്. ക്രൂരതെ, നിഷ്കളങ്കനായ താരാനാഥനെ പദ്മാവതിയുടെ വാസസ്ഥലത്തുവച്ചു നിക്ഷേപദ്രവ്യനാശം കാട്ടാനെന്ന വ്യാജേന ക്രൂരിക്കൊണ്ടുപോയി കല്ലറയിൽ അടയ്ക്കുവാണുണ്ടായത്. ഈ സംഭവത്താൽ പദ്മാവതി വസിക്കുന്ന ഗൃഹത്തിൽ കല്ലറയുണ്ടെന്നും ആ കല്ലറയ്ക്കും നിഷ്കളങ്കനന്ദനും കരിങ്കുപ്പായധാരിച്ച അശ്വാരൂഢന്മാർക്കും അന്യോന്യസംബന്ധമുണ്ടെന്നും മനസ്സിലാകുന്നു. അന്നു കല്ലറയിൽ അടയ്ക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, താരാനാഥനെ വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്കു ബലി നൽകണമെന്നും 'അംഗനാചുംബനം' അനുഭവിപ്പിക്കണമെന്നും നിഷ്കളങ്കനന്ദൻ അഭിപ്രായപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇതിൽനിന്നും 'അംഗനാചുംബന'ത്തിന്റെയും വെങ്കലപ്രതിമയുടെയും അവസ്ഥ എന്തുതന്നെയായാലും അയാൾക്കും നിഷ്കളങ്കനന്ദനും സംബന്ധമുണ്ടെന്നും അവിടവിടെ കയ്യിൽകിട്ടുന്നവരെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുചെന്നു വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്കു ബലികൊടുക്കുക പതിവാണെന്നും അതിലേക്കു പലർ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അക്കൂട്ടത്തിൽ ഒരു ഗണനീയനായ പ്രവർത്തകനാണു നിഷ്കളങ്കനന്ദനെന്നും താരാനാഥൻ അനുമാനിച്ചു. മുമ്പൊരിക്കൽ അശോകനാഥന്റെ പാളയത്തിനു സമീപമുള്ള മഠത്തിൽവച്ചു സരസ്വതിയെ വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്കു ബലിനൽകണമെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു നിഷ്കളങ്കനന്ദനാണെന്നും താരാനാഥനു ബോദ്ധ്യമുണ്ട്. വിശേഷിച്ചും, അംബികയിൽനിന്നും ധരിച്ചു, നിഷ്കളങ്കനന്ദന്റെയും

ശിവയോഗിനിയുടെയും സംഭാഷണത്തിൽനിന്നും വെങ്കലപ്രതിമയുടെ ബലിതേടുന്ന സംഘത്തിൽ പലേ ആളുകളും പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, സംഘത്തിനോ സംഘത്തിലെ ഏതെങ്കിലും ഒരംഗത്തിനോ വിരോധമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവരെ അന്യപ്രയോഗത്താലോ ബലാല്ക്കാരേണയോ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി ബലികഴിക്കുമെന്നും അയാൾ വിശ്വസിച്ചു.

അനന്തരം ഈ അനുമാനവിശ്വാസങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള അന്വേഷണങ്ങളിൽ മനസ്സിനെ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചു. ഈ വെങ്കലപ്രതിമയെ എവിടെ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു? കല്പകക്കോട്ടയിൽ താൻ അതിനെ നേരിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. താൻ അന്നുകണ്ട ഉർഗ്ഗാവിഗ്രഹമേ, ഇവരുടെ വെങ്കലപ്രതിമ എന്താണ്? ഈ അംഗനാമുംബനം' ആസന്നസ്ഥപദത്തിൽ ഭയങ്കരമായ ഒരാന്തരാർത്ഥം അന്തർവിചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. വെങ്കലപ്രതിമയോടുള്ള അതിന്റെ സംബന്ധം ഈ അനുമാനത്തിനു സഹായിക്കുന്നു. എന്താണ് ആ സംബന്ധമെന്നുള്ളതു് അജ്ഞാതമാണു്. അതെന്തെങ്കിലുമാകട്ടെ! പ്രേക്ഷകന്മാരുടെ ഹൃദയത്തെ ഭയേതരളിതമാക്കിച്ചെയ്യാൻശക്തിയുള്ള ആ ഭീമപ്രകൃഷ്ഠംക്കുത്തിന്റെ ഉപയോഗമെന്താവാം? അതെന്തായാലും ആ ചക്രങ്ങൾക്കും വെങ്കലപ്രതിമക്കുംതമ്മിൽ അഭേദ്യമായ സംബന്ധമുണ്ടെന്നുള്ളതു നിർവ്വിവാദമാണ്. എല്ലാംകൊണ്ടും ശ്രീമയന്മാരെ കല്പകക്കോട്ടയുടെസമീപത്തിൽവച്ചു കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നുപറയുന്നതിൽ പരമാർത്ഥമുണ്ടെന്നുവിശ്വസിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവർ ആ സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണപ്പെടാൻ കാരണമെന്തു്? വെങ്കലപ്രതിമയുടെ ബലിനൽകാനായി അവരെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയതാണെങ്കിൽ അവർ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ കാരണമെന്തു്? ബലികൊടുക്കാൻകൊണ്ടുപോയതാണെന്നുള്ളതിനുസംശയവുമില്ല. തന്നെയും അപ്രകാരം ജീവഹാനിവരുത്താൻ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി എന്നോർത്തപ്പോൾ ധൈര്യവാനായ താരാനാഥൻ നടുങ്ങിപ്പോയി. ഭാഗ്യവശാൽ തനിക്കു രക്ഷകിട്ടിയതിൽ തന്നെത്താൻ അഭിനന്ദിച്ചു. അതിനിടയാക്കിയ ദൈവത്തെ ഹൃദയംതുറന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. താരാനാഥന്റെ ഏതാദൃശചിന്തകളെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണന വായനക്കാർക്കു ചർവിതചർവണമാകയാൽ ഇവിടെ ചുരുക്കുന്നു. ചിന്തിക്കുന്തോറും പുതിയ പുതിയ ചിന്തകൾ ആവിർഭവിച്ചുതുടങ്ങി. നാനാവശങ്ങളായ അഭിപ്രായങ്ങളുമുണ്ടായിത്തുടങ്ങി. ശ്രീമയന്മാർ പൊട്ടനാകാണപ്പെടാതായതു്, കമുടിനിലവറയിൽ വച്ചാണെന്നുള്ളതു പ്രധാനമാണ്. നിശ്ശൂന്യാന്ധകാരത്തിൽ താൻ കല്പായിലടയ്ക്കപ്പെട്ടതും, അനന്തരം കരിങ്കുപ്പായം ധരിച്ചവരാൽ, താൻ വെള്ളിയിലേക്കു നയിക്കപ്പെട്ടതും ആ മന്ദിരത്തിൽ വച്ചുതന്നെയായിരിക്കണം. അ

ല്ലെങ്കിൽ ധവളസൌധത്തിൽ വച്ചായിരിക്കണം. ധവളസൌധമാകട്ടെ, നിസ്സഹായകളായ പെൺകുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണത്തിനായി കുമുദിനീദേവിയാൽ പണികഴിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നാണറിവ്; കുമുദിനീദേവി കുമുദിനീമന്ദിരത്തിന്റെയും നായികയാണ്. അതുകൊണ്ട്, തന്നെ കല്യാണയിൽ അടച്ചുതു് കുമുദിനീമന്ദിരത്തിലല്ലെങ്കിൽ, ധവളസൌധത്തിൽ തന്നെയായിരിക്കണം. ധവളസൌധം സ്ത്രീകൾക്കായിട്ടുള്ള സ്ഥാപനമാകയാൽ പത്മാവതിയുടെ താമസം ധവളസൌധത്തിലാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. തനിക്ക് അപകടം നേരിട്ടതു്, പത്മാവതിയെ സന്ദർശിച്ച മാളികയിൽ വച്ചായതുകൊണ്ട്, ആ സംഭവം ധവളസൌധത്തിൽ വച്ചു നടന്നിട്ടുള്ളതുമാണ്. അതേ, തന്നെ നിഷ്കളാനന്ദൻ കല്യാണയിൽ തള്ളിയതു് ആ ധവളസൌധമെന്നുകേട്ടിടത്തിൽവച്ചത്രേ. ഇതിൽനിന്നും ധവളസൌധത്തെയും കുമുദിനീമന്ദിരത്തെയും ഭൂമിയുടെ അന്തർഭാഗത്തുകൂടി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള കൃത്രിമമാർഗ്ഗത്താൽ സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അനുമാനിക്കാം- തന്നെ, കല്യാണയിൽനിന്നും കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ മാർഗ്ഗത്തിന്റെ വക്രതയും ടൈർഘ്യവും അതിനകത്തെ പണിത്തരങ്ങളും സമനിലത്തിൽ കയറുന്നിടത്തുള്ള പടിക്കെട്ടുകളും മറ്റും ധവളസൌധത്തിൽനിന്നും കുമുദിനീമന്ദിരത്തിലേക്കു ഭൂമിയുടെ അടിയിൽകൂടി കൃത്രിമമാർഗ്ഗമുണ്ടെന്നുള്ള താരാനാഥന്റെ അനുമാനത്തെ സ്ഥിരീകരിക്കുകയുംചെയ്തു.

എന്നാൽ ഈ വിശ്വാസങ്ങൾക്കു അനുമാനസാക്ഷ്യങ്ങളല്ലാതെ ഫസ്താമലകങ്ങളായ അന്യതെളിവുകൾ യാതൊന്നുമില്ലല്ലോ എന്നൊരു ശങ്ക ഈ ഘട്ടത്തിൽ അയാളെ ബാധിച്ചു. ആ സ്ഥിതിക്കു് ഈ വിശ്വാസങ്ങൾ അസ്ഥാനസ്ഥങ്ങളാണെന്നു വരുമോ? ഇല്ല, ഒരിക്കലുമില്ല. ശ്രീപുരത്തിൽ മഹാമനസ്സായ ഒരു സ്ത്രീയുണ്ടെന്നും അവർ ധർമ്മിഷ്ഠയും ഗുണവതിയും വന്ദ്യയുമാണെന്നും ശ്രീപുരത്തിനടുക്കൽ അവർക്കു് ഒരു വലിയ മാളികയുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു നിഷ്കളാനന്ദൻ അംബികയെ ആ മാളികയിലേക്കു ക്ഷണിക്കുകയും അവിടെ അവർക്കു വേണ്ട സൽക്കാരങ്ങളും സൌകര്യങ്ങളും ലഭിക്കുമെന്നു പ്രസംഗിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. നിഷ്കളാനന്ദൻ പറഞ്ഞ സ്ത്രീ കുമുദിനിയല്ലാതെ മറ്റാരുമായിരിക്കാനിടയില്ല. പത്മാവതിയെ നിഷ്കളാനന്ദൻ കുമുദിനിയുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ ഏൽപ്പിച്ചിരിക്കുകയുമാണ്. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ വഞ്ചകനും ദുഷ്ടനുമായ നിഷ്കളാനന്ദനും കുമുദിനിക്കും തമ്മിൽ ഒരുതരത്തിയ സംബന്ധമുണ്ടെന്നുള്ളതു തീർച്ചയാണ്. ഒന്നുകിൽ കുമുദിനിയും നിഷ്കളാനന്ദനും കൂട്ടുകെട്ടുകാരായിരിക്കണം; അല്ലെങ്കിൽ നിഷ്കളാനന്ദന്റെ ചതിയിൽ കുമുദിനി ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കണം. രണ്ടിലൊന്നു തീർച്ചയാണ്.

വെങ്കലപ്രതിമയുള്ള ബലിത്തട്ടുന്ന ഒരു സംഘം ഇവരാൽ സ്ഥാപിച്ചു നടത്തിപ്പോരുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതും നിശ്ചയമാണ്. ആ സംഘാംഗങ്ങളുടെ വിഹാരരംഗങ്ങളാണ് കമ്മിനീമന്ദിരവും ധവളസൌധവും. താരാനാഥന്റെ ചിന്താഗതി ഈ ഘട്ടത്തിലെത്തിയപ്പോൾ ഉഗ്രസേനനും സിദ്ധസേനനും പദ്മാവതിയെ അപഹരിച്ചു ധവളസൌധത്തിൽ കൊണ്ടുവശമായിരിക്കണമെന്നും ആ ദുഷ്ടക്രൂരന്മാരുടെ കൈയിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കണമെന്നും സംശയിക്കുകയും നടുങ്ങുകയും ചെയ്തു.

സംശയം അസ്ഥാനസ്ഥമല്ലെങ്കിൽ എന്തു നിവൃത്തി? കാശ്മീരരാജ്യത്തിലെ രാഷ്ട്രീയവിഷയങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കാൻ പാടില്ലെന്നാണ് മാടമായുള്ള ഒരു നിബന്ധന. തന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനും അതിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനും അതുകൊണ്ട് അധികാരമില്ല. പദ്മാവതിയുടെ വാസസ്ഥലം മാറാരെയും ധരിപ്പിക്കയില്ലെന്നു നിശ്ചലാനന്ദനു നൽകിയ വാഗ്ദാനത്തിനും ഉഗ്രസേനനെയും സിദ്ധസേനനെയും കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിനും യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. അതുകൊണ്ട്, സ്വാമിനിയെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ശ്രമിക്കണമെന്നു തന്നെ താരാനാഥൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. എന്നാൽ ആ ശ്രമം ബുദ്ധിപൂർവ്വകവും ഗോപ്യവുമായിരിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അശോകനാഥനെയോ അയാളുടെ സൈന്യത്തിൽ പല ടെന്മാരെമാത്രമെങ്കിലുമോ ധവളസൌധത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാമെന്നാലോചിച്ചു. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു്, പദ്മാവതിയുടെ വാസസ്ഥലം അന്യന്മാരെ മനസ്സിലാക്കുകയായതുകൊണ്ട് നിശ്ചലാനന്ദനു നൽകിയ വാഗ്ദാനത്തെ ലംഘിക്കുകയാണല്ലോ. തന്നിമിത്തം ആ ആലോചനയിൽനിന്നും മനസ്സിനെ പിൻവലിച്ചു. അശോകനാഥന്റെ പക്കൽ പദ്മാവതിയെ ഏല്പിക്കണമെന്നു നേപാളത്തുകാർക്ക് അഭിപ്രായമില്ല; താരാനാഥനും അങ്ങനെ ഉദ്ദേശമില്ല. മാത്രമല്ല, അശോകനാഥന്റെ സഹായത്തെ അർത്ഥിക്കുന്നതു്, കാശ്മീരത്തിലെ രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുകയും, അതുവഴി മാടമായുള്ള കരാറിനെ ലംഘിക്കുകയുമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ട് താൻ ഏകനായി ചെല്ലുകയല്ലാതെ ഗത്യന്തരമില്ലെന്നുകണ്ടു. എന്നുമാത്രമല്ല, ഏകനായി പോകുന്നതുകൊണ്ടു, നിശ്ചലാനന്ദനും വെങ്കലപ്രതിമയെസംബന്ധിച്ച മറ്റാളുകളും വിഹരിക്കുന്ന ആ സൌധത്തിലെ നടപടികൾ എന്തെല്ലാമാണെന്നു കണ്ടറിയാൻ സാധിക്കുന്നതുമാണ്. ജീവഹാനി സംഭവിക്കുമായിരുന്ന ഭയങ്കരമായ അപായത്തിൽനിന്നു് ഒഴിഞ്ഞിരിയുന്നു ഏതൊരു കെട്ടിടത്തിൽവച്ചോ ആകെട്ടിടത്തിൽവീണ്ടും—വിശേഷിച്ചും ഏക

നായി — കയറിച്ചെല്ലാൻ തീച്ചപ്പെട്ടതിയ ആ ധീരശിരോമണി മാടനമായിയുദ്ധംചെയ്യാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടതിൽ എന്താണാശ്ചര്യം?

അല്ല! താരാനാഥൻ ധവളസൗധത്തിൽ ചെന്നങ്ങു കയറാൻ തീച്ചപ്പെട്ടത്തിക്കഴിഞ്ഞു! എന്നാൽ എങ്ങനെയാണ് അതിനകത്തു പ്രവേശിക്കുന്നതു്? നേരേ ചെന്നങ്ങു കയറുകയോ? കയറിച്ചെന്ന കുമുദിനീദേവിയെക്കാണണമെന്നാവശ്യപ്പെടുകയോ? ദാരപാലകന്മാർ തടഞ്ഞാൽ ക്ഷുദ്രാക്കാതെ കയറിച്ചെന്ന പത്മാവതിയെക്കണ്ടുസംസാരിക്കുകയോ? അതോപത്മാവതിയോടും സംസാരിക്കാതെ ഭൂഗ്രസേനനെയുംസിദ്ധസേനനെയുംതേടുകയോ? ഛെയ്! അതുയോഗ്യതയല്ല. എന്നാലും,അതു് ആലോചനയോടുകൂടിയപ്രവൃത്തിയുമല്ല. എന്നാൽപിന്നെഎന്താണുചെയ്യേണ്ടതു്? അതിനെക്കുറിച്ചുതാരാനാഥൻതന്നെ തീച്ചപ്പെട്ടത്തട്ടെ. നമുക്കു് ഈ അവസരത്തിൽ ഒരു പൂർവ്വവൃത്താന്തത്തെപ്പറ്റി അല്പം പ്രസംഗിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. താരാനാഥൻ ശ്രീപുരത്തിൽവന്ന ആദ്യദിവസംതന്നെ കുമുദിനിയെ ശ്ലാഘിച്ച വരാഹസിംഹൻ കറഞ്ഞാനും പ്രസ്താവിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അതു കേട്ടപ്പോൾമുതൽ കുമുദിനിയെ ഒന്നു നേരിൽ കണ്ടു സംസാരിക്കണമെന്നു ഒരഭിലാഷം അയാൾക്കുണ്ടായി. അതിന്റെ മൂന്നാംപക്കം ഒരു കത്തെഴുതി വരാഹസിംഹന്റെ കൈവശംതന്നെ കുമുദിനിക്കു കൊടുത്തയച്ചു. താൻ, അടുത്തുകൂടാനിരിക്കുന്ന പ്രഭയോഗത്തിൽ സംബന്ധിക്കാനായി നേപാളത്തിൽനിന്നും വന്നിട്ടുള്ള രാജപ്രതിനിധിയാണെന്നും, ഇവിടെ വന്നതിനുശേഷം ഭവതിയുടെ മഹാമനസ്കതയെക്കുറിച്ചു് അറിയുന്നതിനിടയായി എന്നും അപ്പോൾമുതൽ ധവളസൗധത്തിൽവന്നു ഭവതിയെ നേരിൽക്കണ്ടു് അഭിമുഖപരിചയം സമ്പാദിക്കണമെന്നു് ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അതിലേക്കു പ്രത്യേകിച്ചൊരു വൈമുഖ്യമില്ലാത്തപക്ഷം അനുവാദം ലഭിക്കണമെന്നും മറ്റും സമർത്ഥം അക്കത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ആ എഴുത്തിനു യാതൊരു മറുപടിയും കിട്ടിയില്ല. മറുപടികിട്ടുമെന്നു താരാനാഥനും വരാഹസിംഹനും പലദിവസം കാത്തിരുന്നു. മറുപടികിട്ടാഞ്ഞതിൽ ക്ഷുഭിതഹൃദയനുണ്ടായതു വരാഹസിംഹനായിരുന്നു നേരിട്ടതു്. കുണ്ഠിതം നേരിട്ടുന്നുമാത്രമല്ല, കുമുദിനിയെപ്പറ്റി വളരെ പ്രശംസിച്ചുപ്രസംഗിച്ചുവരാഹസിംഹനു് മറുപടികിട്ടാഞ്ഞതുകൊണ്ടു്, താരാനാഥനെനേരിൽകാണുമ്പോളെല്ലാം ഒരു സങ്കോചവും ബാധിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഈ സംഗതി ഇപ്പോഴും താരാനാഥനു നല്ല ഓർമ്മയുണ്ടു്. ധവളസൗധത്തിൽ, തന്നേ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തുവാൻ കുമുദിനിക്കു സമ്മതമില്ലാഞ്ഞതുകൊണ്ടാണു മറുപടികൊടുത്തയയ്ക്കാഞ്ഞതെന്നതാരാനാഥനു ഉറപ്പുണ്ടു്. അങ്ങനെയിരിക്കെ ഈ ഘട്ടത്തിലും അവി

ടെ ചെല്ലുന്നതു് ആ സ്ത്രീക്കു സമ്മതമായിരിക്കയില്ല. എന്നല്ല, തന്നെ നേരിൽകാണാൻ ആ സ്ത്രീ അനുവദിക്കുകയുമില്ല ആ സ്ഥിതിക്കു്, ആ കെട്ടിടത്തിൽ പ്രവേശം ലഭിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ബലാൽകാരമായി പ്രവേശിക്കാമെന്നുവച്ചാൽ അതു ലഘുസാധ്യമായ കാര്യമാണോ? എത്രവളരെ കാവൽക്കാരും ഭൃത്യന്മാരും അവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കാം! അവരെല്ലാവരും ഉഷ്ണന്മാരും നിർഭയന്മാരുമാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. അവരുടെ കൈയിലകപ്പെടാതെ മറെറാരു പ്രയോജനവുമുണ്ടാകാനില്ല. വേറെ എന്തൊരുനിവൃത്തിയാണു്? ഒരു നിവൃത്തിയും കാണുന്നില്ല. അങ്ങാടിവസന്തപകലുമൊട്ടങ്ങാറാകുന്നു. സൂര്യാസ്തമയം ആസന്നമാകുന്തോറും താരാനാഥന്റെ ആലോചന പരിഭ്രമത്തിയെ അവലംബിച്ചും വന്നു

ആലിത്യൻ അസ്തമിക്കാറായി ഇനി ആലോചനയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടാൻ സമയമില്ല. പ്രവർത്തിക്കേണ്ട ഘട്ടമാണു്. താരാനാഥൻ എഴുന്നേറ്റു. നേരേ ധവളസൌധത്തിലേക്കുതന്നെ ചെല്ലാമെന്നും മറെറാക്കെ അവിടെ ചെന്നിട്ടു തരംപോലെ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളാമെന്നും നിശ്ചയിച്ചു. എല്ലാം ഈശ്വരനിശ്ചയംപോലെ നടക്കുമെന്നുള്ള സങ്കല്പത്തോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു. വരാഹസിംഹൻ കെട്ടിടത്തിന്റെ വഴിത്തിണ്ണയിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. താരാനാഥനെ കണ്ടഉടനേ എഴുന്നേറ്റു് ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി രണ്ടുനാലടി മുമ്പോട്ടുചെന്നു്, "അതാ, ആ പോകുന്ന സ്ത്രീയെക്കണ്ടുവോ? പ്രയാഗയുടെ പാലക്കടവിനേ ലക്ഷ്യമാക്കി നടന്നുപോവുകയാണു്. അന്തസ്സും അഭിജാത്യവുമുള്ള സ്ത്രീയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ലേ?" എന്നു്, അതുവഴി കടന്നുപോയ ഒരുസ്ത്രീയെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടുചോദിച്ചു.

"ആ സ്ത്രീ ആരാണു്" എന്നു പ്രതിപ്രശ്നമായിരുന്നു താരാനാഥന്റെ സമാധാനം.

"കുമുദിനിദേവിയാണു് ആ സ്ത്രീ എന്നു വരാഹസിംഹൻ പറഞ്ഞു

"ഓഹോ! കുമുദിനീദേവിയോ" എന്നു സാശ്ചര്യം ചോദിച്ചുകൊണ്ടു് താരാനാഥൻ ആ സ്ത്രീ പോകുന്നദിക്കിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഒട്ടു വേഗത്തിൽ നടന്നു. അയാളുടെ ബഹുപ്പാടുകണ്ടു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനു് ആശ്ചര്യം തോന്നി. താരാനാഥൻ ഇപ്രകാരം ഇതിനുമുമ്പു ബദ്ധപ്പെട്ടു കണ്ടിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ, ഇതിലെന്തോ കാര്യമുണ്ടെന്നു് അയാൾക്കു സംശയിച്ചു. മടങ്ങിവന്നിട്ടു് ചോദിച്ചറിയാമെന്നു സമാധാനപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

അതിവേഗത്തിൽ നടന്നുപോയ താരാനാഥൻ ഇടയ്ക്കുവച്ചു വേഗത കുറച്ചു സാവധാനത്തിൽ നടന്നുതുടങ്ങി. സ്വാമിനിയോ

ളും തന്നെ ഭ്രഷ്ടവേഷാദികളാൽ അലംകൃതകളെന്നു പറയാവുന്ന രണ്ടു ദാസികളും കുമുദിനീദേവിയെ അനുഗമിക്കുന്നതു താരാനാഥൻകണ്ടു. പതുക്കെ നടക്കാൻകാരണമതാണ്. കുമുദിനീദേവിയുടെ ആകാരസൗഷ്ഠവം താരാനാഥനെ അത്ഭുതപരതന്ത്രനാക്കിച്ചെയ്തു. ധരിച്ചിരുന്നപട്ടവസ്ത്രം ആകാരസൌഷ്ഠവത്തെ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നു. ആഭരണങ്ങളുടെ ധാരാളതപ്രദർശനാഭാവത്തെ ഏതാണ്ടു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മുഖം മറയ്ക്കാത്തവിധത്തിൽ മൂടുപടം ധരിച്ചു മത്തേഭഗതിയെ അവലംബിച്ചുള്ള ഗമനം മാംസളമായ ആ കളേബരത്തിനു് അനുഗുണമത്രേ. പാലംകഴിഞ്ഞു് ഇടത്തോട്ടുള്ള വഴിയേ തിരിഞ്ഞപ്പോഴും മനോഹരമായ ആമുഖകാന്തി താരാനാഥനു നല്ലവണ്ണം കാണാൻകഴിഞ്ഞു. ആ മാത്രയിൽ താരാനാഥൻഭ്രമിച്ചു വശമായി. അഹോ! എന്തൊരു വിപരീതം! വൈകലപ്രതിമയുടെ ബലിതേടുന്ന നിർദ്ദയന്മാരായ ദുഷ്ടന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഈ സ്ത്രീ എങ്ങനെ സംബന്ധിച്ചു?!" എന്നു താരാനാഥൻ സാത്ത്വികം തന്നെത്താൻപ്രശ്നം ചെയ്തു. എന്നാൽ അതിന്റെ സമാധാനത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കാൻ അയാൾക്കു സാവകാശമില്ല. വഴിതിരിഞ്ഞഘട്ടത്തിൽ കുമുദിനീദേവി താരാനാഥനെയും ഒരു നോക്കു കാണാതിരുന്നില്ല. എട്ടുപത്തടി മുമ്പോട്ടു നടന്നതിനുശേഷം വീണ്ടും തിരിഞ്ഞുനോക്കി. ആ അവസരത്തിൽ കൈവിരലിൽ കിടന്ന മോതിരം ഒന്നു് ഊരി നിലത്തുവീണു. വീഴുകയോ വീഴിക്കുകയോ ചെയ്തതെന്നു തീച്ചപ്പറവാൻ പ്രയാസം. വായനക്കാരുടെ മനോധർമ്മത്തെയാണു് അതാത്രയിക്കുന്നതു്. ഒരുകാര്യം നിശ്ചയമാണു്; മോതിരം വീണതു് ആ സ്ത്രീ അറിയാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അറിഞ്ഞില്ലെന്നഭാവത്തിൽ നടക്കുകയാണുണ്ടായതു്. താരാനാഥൻ അതുകണ്ടു മോതിരത്തെ കൈയിലെടുത്തു നേരിട്ടൊന്നു സംസാരിക്കാൻ സൌകര്യം കിട്ടിയതിൽ താരാനാഥൻ സന്തോഷിച്ചു. മോതിരം കിട്ടിയപ്പോഴും നടത്തയ്ക്കു വേഗം കൂടി. ഏറ്റവും സമീപിച്ച ഉടനെ, "ഇതു ഭവതിയുടെ മോതിരമാണെ ഊരി വീണതു അറിഞ്ഞില്ലായിരിക്കാം" എന്നുപറഞ്ഞു മോതിരം കൈയിൽ കൊടുത്തു. കുമുദിനി സമന്ദഹാസം താരാനാഥനു നന്ദിപറഞ്ഞു. താരാനാഥനെ ആപാദമസ്തകം വീക്ഷിച്ചു, കുമുദിനീകവലയനയനങ്ങൾ അനുരാഗപാരവശ്യത്താൽ അല്പനിമീലിതങ്ങളായി ചമഞ്ഞു. "പരോപകാരതല്പരനായ ഭവാന്റെ നാമധേയമെന്തോ?" എന്നു സവിനയം കുമുദിനി ചോദിച്ചു.

"ശശിധരൻ എന്നപേർ ഭവതി കേട്ടിരിക്കാനിടയില്ല" എന്നു താരാനാഥൻ പറഞ്ഞു. തന്നെ ആളറിയിക്കേണ്ടെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടിതാരാനാഥൻ പേർ മാറിപ്പറഞ്ഞതാണ്. അനന്തരം

ഈ നിസ്സാരമായ സഹായത്തെ പരോപകാരതല്പരതയെന്ന വ്യാഖ്യാനിക്കാൻതക്ക മൂല്യമുള്ളതായിരുന്നുവോ എന്നറിഞ്ഞില്ല" എന്നു അറിയാത്തഭാവത്തിൽ ചോദ്യം ചെയ്തു. കുമുദിനി അതു കേട്ട്, "എന്നാൽ താങ്കൾ ഇന്നാട്ടിൽ അപരിചിതനായിരിക്കാം" എന്നുപറഞ്ഞു താരാനാഥനെ നല്ലപോലെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയതല്ലാതെ താൻ ഇന്നാരാണെന്നറിയിക്കുകയാകട്ടെ, പേരിനെ വെളിപ്പെടുത്തുകയാകട്ടെ ചെയ്തില്ല.

താരാനാഥൻ—അതേ, എനിക്ക് ഇന്നാട്ടിൽ വലിയ പരിചയമില്ല. ഞാനൊരു വിദേശിയനാണ്. ഇന്നുകാലത്താണ് ഇന്നാട്ടിൽ വന്നത്.

കുമുദിനി—സ്വദേശത്തേക്ക് എന്നു മടങ്ങാനാണു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്?

താരാനാഥൻ—നാളെത്തന്നെ തിരികെപ്പോകുന്നുണ്ട്. ഒരുപക്ഷേ മറ്റന്നാളായി എന്നും വന്നേയ്ക്കാം. അതിൽ കൂടുതൽ താമസിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. താമസിക്കേണ്ട ആവശ്യവുമില്ല.

ഏതുപ്രകാരത്തിലെങ്കിലും ധവളസൗധത്തിൽ കടന്നു വീഴുണമെന്നാണല്ലോ താരാനാഥന്റെ ഉദ്ദേശം. അതുകൊണ്ട് കഴിയുന്നിടത്തോളം കുമുദിനിയുടെ മനോരഥം അറിഞ്ഞു അതിനോട് അനുകൂലിച്ചു സംസാരിക്കണമെന്നും ഇല്ലെങ്കിൽ തന്റെ ഉദ്ദേശം ഫലോദ്ഗമമാകയില്ലെന്നും താരാനാഥൻ നിശ്ചയിച്ചു. സ്ത്രീയുടെ ചോദ്യത്തിനു ഉടനടി അനുകൂലഭാവത്തിൽ മറുപടിപറഞ്ഞതു അതുകൊണ്ടാണ്. ആ ചോദ്യങ്ങളും തന്നെ സ്ത്രീയുടെ മനോരഥത്തെ മിക്കവാറും വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. താരാനാഥൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു.—"ജനബാഹുല്യമായ ഈ രാജപാതയിൽ ഭവതിയെ വളരെനേരം നിൽക്കാനിടയാക്കിയ എന്റെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണം. ഈ സന്ധ്യാവേളയിൽ സഹായാർത്ഥം ഗൃഹാന്തികത്തോളം ഭവതിയെ അനുഗമിക്കേണ്ടതു എന്റെ കർത്തവ്യമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു." കുമുദിനി അതുകേട്ട് പട്ടണത്തിനു വെളിയിൽ അല്പംദൂരത്താണ് എന്റെ താമസം എന്നു പറഞ്ഞു താരാനാഥനെ ക്ഷണിക്കാതെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുനടന്നു. ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടെ താരാനാഥൻ അനുഗമിക്കുകയും ചെയ്തു. യാത്രയിലും സംഭാഷണം തുടർന്നുകൊണ്ടുതന്നെയിരുന്നു.

താരാനാഥൻ—ഒട്ടധികം നടക്കേണ്ടിവന്നാലും ഭവതിയെ സഹായിക്കാൻ, ഒരു പുരുഷന്റെ നിലയിൽ ഞാൻ നിർബ്ബന്ധനാണ്.

അവർ ഇങ്ങനെ ഒരോന്നു സംസാരിച്ചും രസിച്ചും നടന്നു തെക്കേ ഉർത്തുടാരത്തിങ്കലെത്തി. കോട്ടവാതിൽ കടന്ന ഉടനേ, കുമുദിനി താരാനാഥനെ നോക്കി, താങ്കൾ ഇപ്പോൾ ഈ കോട്ടവാ

ത്തിൽ കടന്നുവന്നാൽ, അടുത്തദിവസം പ്രഭാതത്തോളം വീണ്ടും കോട്ടയ്ക്കകത്തു പ്രവേശിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. കോട്ടവാതിലിനെകാത്തുനിൽക്കുന്ന അശോകനാഥന്റെആൾക്കാർ, സൂര്യാസ്തമനത്തിനുശേഷംപ്രഭാതത്തോളം ഏതൊരാളിനേയും അകത്തേക്കുപ്രവേശിപ്പിക്കുകയോ പുറത്തേക്കു കടത്തിവിടുകയോചെയ്യുന്നതല്ല" എന്നുപറഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ — അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ എനിക്ക് എന്താണൊരു നിവൃത്തി? വീട്ടുകാരെ ഭവതിയുടെ ഒന്നിച്ചുവരേണ്ട കടമ എനിക്കുണ്ട്. എന്റെ ആഗ്രഹവും അതുതന്നെയാണ്. എന്നാൽ ഇന്നാട്ടിൽ എനിക്ക് ഒരു പരിചയവുമില്ല. ഇന്ന് ഭക്ഷണത്തിനു ശട്ടംകെട്ടിയകുബ്ജനായതുമാത്രമേ എനിക്കു പരിചയമുള്ളൂ. രാത്രിയിൽ കിടക്കുന്നതിന് ഏർപ്പാടുചെയ്തിട്ടുള്ളതും അവിടെയാണ്. അവിടെ മടങ്ങിച്ചെല്ലാൻ സാധിക്കുകയില്ലെങ്കിൽ എന്തുനിവൃത്തി?

കുമുദിനി — വാസ്തവത്തിൽ സഹായാർത്ഥം എന്റെ ഒന്നിച്ചുവരാൻ താങ്കൾക്കുതികച്ചും സന്തോഷമുണ്ടെങ്കിൽ ഒന്നുകൊണ്ടുംതാങ്കൾ ഖേദിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഇന്ന് എന്റെ ഗൃഹത്തിൽത്തന്നെ താമസിക്കാം. വേണ്ടസൌകര്യങ്ങൾ അവിടെയുണ്ട്. എന്നാൽ ഒരുകാര്യം എനിക്കു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതായിട്ടിരിക്കുന്നു. എന്റെ ഗൃഹം സന്തോഷത്തിനും സുഖത്തിനും രാഗത്തിനും ഇരിപ്പിടമാണ്: ഇമ്മൂന്നിലും പങ്കുകൊള്ളാൻ മനസ്സുള്ളവർ മാത്രമേ എന്റെ വസതിയിൽ കയറാൻ പാടുള്ളൂ എന്നാണ് ഏർപ്പാട്. അവിടെ സംഗീതമുണ്ട്, നൃത്തമുണ്ട്, തൌര്യത്രികമുണ്ട്; സകലസുഖഭോഗങ്ങളുമുണ്ട്; ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ യാതൊന്നിനും അവിടെകുറവില്ല.

താരാനാഥൻ — അങ്ങനെയോ! എന്നാൽ നിശ്ചയമായും ഞാൻ ഈ ഭവതിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ താമസിച്ചുകൊള്ളാം. സകലസുഖസമൃദ്ധമായ ഒരു ഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കാൻ ആർക്കാണ് അഭിലാഷമുണ്ടാകാത്തത്! ഭവതിയെ കണ്ടുമുട്ടിയതുതന്നെ എന്റെ മഹാഭാഗ്യത്താലാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

കുമുദിനി - എന്നാൽ താങ്കളെ എന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു ക്ഷണിക്കാൻ സന്തോഷമുണ്ട്. പക്ഷേ, അതു സംബന്ധമായി ചില നിബന്ധനകൾക്കു താങ്കൾ വഴിപ്പെടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കണ്ണുകെട്ടി കുതിരപ്പുറത്തുകയറ്റി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ താങ്കൾ സമ്മതിക്കണം! ആശ്ചര്യം തോന്നണ്ടാ. അന്യ ആളുകളെ ഞാൻ എന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതു് രഹസ്യവിധത്തിലാണ്. ആദ്യം അതിലല്പം വല്ലായ്മതോന്നിയേക്കാമെങ്കിലും ഗൃഹത്തിൽ എത്തിയതിനുശേഷം സകലസുഖവും ആനന്ദവും അവിടെ അനുഭവിക്കാവുന്നതാണ്.

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെ നിയോഗത്തെ ശിരസാവഹിക്കാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണ്. ഞാൻ ഭവതിക്കു വിധേയനാണെന്നു വിശ്വസിച്ചാലും! ഭവതിയുടെ ഗൃഹസംബന്ധങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള വല്ലാത്ത എന്നെ ഒട്ടധികം വ്യാമോഹിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ സുഖാനുഭങ്ങളെ അനുഭവിക്കണമെന്നുള്ള അഭിലാഷം എന്നെ അക്ഷമനാക്കിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

കുമുദിനി—താങ്കളുടെ നിഷ്കളങ്കവും വാത്സല്യപൂർവ്വകവുമായ വാക്കുകളിൽ എനിക്കു സന്തോഷമുണ്ട്. നമുക്കുതമ്മിൽ അഭിമുഖപരിചയംലഭിച്ചിട്ടു അല്പസമയമേ ആയിട്ടുള്ളുവെങ്കിലും ചിരകാലപരിചയം മൂലം ഉണ്ടാകാവുന്ന സ്നേഹവും വിശ്വാസവും എനിക്കു താങ്കളുടെപേരിൽ ഇതിനകം ഉണ്ടായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. തൻമൂലം ഏറ്റവും പ്രീതിബഹുമാനങ്ങളോടെ എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ താങ്കളെ സ്വാഗതംചെയ്യുന്നതാണ്. എന്റെ ലാല്യവായ നിബന്ധനയും സ്വമനസ്സാലെ വശംവദനായതിൽ എനിക്കു കൃതകൃതയായ സന്തോഷമുണ്ട്.

അവർ ഒന്നുകൂടി വേഗത്തിൽ നടന്നു. നടത്തയിൽ താരാനാഥന്റെ വലത്തെ ചുമലും കുമുദിനിയുടെ ഇടത്തെചുമലും അടിയ്ക്കടി അന്യോന്യം ഉരസുന്നുണ്ടോ എന്ന്, പിന്നിൽ അനുഗമിക്കുന്ന ദാസിമാർ സംശയിക്കുന്നുണ്ടാവാം. അനുജത്തി ഭാര്യാഭർത്തൃത്വത്തേയോ അഥവാ, പാശ്ചാത്യസഹോദരിസഹോദരത്വത്തേയോ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നതെന്ന് ആ രണ്ടുപേരുടേയും മനഃസ്ഥിതി അറിയുംമുമ്പു നിശ്ചയിക്കാവതല്ല. എന്നാൽ ഒന്നു തീച്ചയാണ്; താരാനാഥന്റെവ്യഗ്രതയും ഈ രണ്ടു ഭാവനകൾക്കും അനുയോജ്യമല്ല. അയാളുടെ ഉദ്ദേശം അന്യമാണ്; ലക്ഷ്യവും മറ്റൊന്നാണ്. ധവളസൗധത്തിൽ കടന്നുകൂടി സ്വാധീനത്യന്മാരെ കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗം വല്ലതും അവിടെ തെളിഞ്ഞു കാണുന്നുണ്ടോ എന്നന്വേഷിക്കണമെന്നാണ് അയാളുടെ ഉദ്ദേശം. തദുദ്ദേശം ഫലവത്താകണമെങ്കിൽ കുമുദിനിയുടെ പ്രീതിയെ സമ്പാദിക്കാതെ കഴിവുമില്ല. തന്നിമിത്തം അവളുടെ മനഃസ്ഥിതിക്ക് അനുകൂലഭാവം നടിക്കുന്നു എന്നേയുള്ളൂ. കുമുദിനിയുടെ മനഃസ്ഥിതിയോ എന്താണെങ്കിൽ, അതു കാണാനിരിക്കുന്നേപൂരം' എന്നതുപോലെ സമാധാനം.

കുമുദിനിയുടെ വാക്കുകളും, താരാനാഥന്റെ മനസ്സിൽ ശേഷിച്ചുകിടന്ന സംശയശകലങ്ങളെക്കൂടി അടിച്ചു പറിപ്പിച്ചു "കണ്ണുകടച്ചുകെട്ടി കുതിരപ്പുറത്തുകയറ്റി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ അനുവദിക്കണമെന്നാണല്ലൊ ഇവിടം ആവശ്യപ്പെട്ടതു്. പത്മാവതി പാക്കുന്ന ഗൃഹത്തിലേക്കു നിഷ്കളാനന്ദൻ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയതും ഈ ചടങ്ങുകളോടുകൂടിയാണ്. ഇതിൽനിന്നും, പത്മാവതി

യെ ശ്രദ്ധമായി പാപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് ധവളസൌധത്തിലല്ലാതെ മ റെറങ്ങുമല്ല" എന്നു താരാനാഥൻ തീരുമാനിച്ചു. നിഷ്കളാനന്ദ ൻ, തന്നേ കണ്ണുകെട്ടി കുതിരപ്പുറത്തു കയറി ക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ തും ധവളസൌധത്തിൽത്തന്നെയാണെന്നു താരാനാഥൻ വിശ്വ സിക്കുകയും ചെയ്തു.

താരാനാഥൻ ഉദ്ദേശിച്ചതിൻവണ്ണം വഴിമദ്ധ്യേ ഒരു ചെറി യക്ഷേത്രം കാണപ്പെട്ടുകയും എല്ലാവരും അവിടെ നിൽക്കുകയും ചെയ്തു. കയറിപ്പോകാനുള്ള കുതിരകളും അവിടെ തയാറുണ്ടായിരു ന്നു. അന്നു നിഷ്കളാനന്ദനാൽ തന്നെ നയിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അശ്വ ങ്ങളെ തയ്യാറാക്കി നിർത്തിയിരുന്നവനെത്തന്നെയാണു് ഇന്നും താ രാനാഥൻ കണ്ടതു്. അക്കാഴ്ച ഒരു വലുതായഭീതിയുണ്ടു് അയാളെ വശംവദനാക്കി തന്നേ ആളറിഞ്ഞേയുള്ളുമോ എന്നുള്ള സംശയ മാണു ഭീതിക്കു കാരണമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അങ്ങനെ വ ന്നാൽ തന്റെ ഇതേവരെയുള്ള ശ്രമം നിഷ്ഫലമായിത്തീരുമെന്നുള്ള തിനു സംശയമില്ല. എന്നാൽ കുതിരക്കാരനാകട്ടെ, യാതൊന്നും പറയുകയുണ്ടായില്ല. താരാനാഥൻ സംശയിക്കത്തക്കവണ്ണം അ വൻ നോക്കുകപോലും ചെയ്തില്ല. തന്റെ പക്കൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കാഷായവസ്ത്രമെടുത്തു താരാനാഥന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു. അ തു തന്നെ ധരിക്കണമെന്നു സ്നേഹപൂർവം കൂടിനി ആവശ്യപ്പെടുക യും താരാനാഥൻ ധരിക്കുകയും ചെയ്തു. കണ്ണുകൾ അടച്ചുകെട്ടി കു തിരപ്പുറത്തു കയറിയിരുത്തിയതിനുശേഷം മറവുള്ളവരും അശ്വാ രോഹണം ചെയ്തു യാത്രയായി. ഈ യാത്രയുടെ മാതിരി എന്താ യിരിക്കുമെന്നു താരാനാഥനെക്കാൾ പരിചയം നമുക്കുണ്ടല്ലോ.

അദ്ധ്യായം ൨൯,

"തിങ്ങിനമോദംവളരുന്നിഹ ഭംഗിയോടുതാവകവചനേന
സങ്കടങ്ങളഖിലവുമിഹനിങ്ങി—
എന്നാൽവൈകാതെവേഗം വന്നീടുകനിങ്ങൾ."

കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായത്തിലെ സംഭവങ്ങൾ നടന്നദിവസം വൈകുന്നേരം, കൃതവീര്യമഹാരാജാവിന്റെ വകയും ഇപ്പോൾ അ ശോകനാഥന്റെ അധീനതയിൽ ഇരിക്കുന്നതുമായ ശ്രീപുരത്തി ലെ കൊട്ടാരത്തിൽവച്ചു്, സരസ്വതിയും അംബികയുംതമ്മിൽ ഒ രു സംഭാഷണം നടത്തി.

സരസ്വതി—അംബികേ! ഞാൻ നാളെ ശ്രീപുരത്തുനിന്നും

യാത്രയാണ്. അതുകൊണ്ട് അംബികയോട് എനിക്ക് ചിലതും ഗതികളും പറയേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. അംബികയേസംബന്ധിച്ച വിഷയവുമാണ്. നാളെ നാംതമ്മിൽ പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം അംബിക ഈ അന്യനാട്ടിൽ യാതൊരു പരിചയക്കാരുടെയും സഹായമില്ലാതെ തനിയേ താമസിക്കേണ്ടിവരുന്നതിൽ എനിക്ക് മനഃക്ലേശമുണ്ട്.

അംബിക — ഇത്രനാളും നിങ്ങളും നിങ്ങളുടെ ദാസിമാരും മറ്റും എനിക്കുചെയ്തിട്ടുള്ള സഹായങ്ങളും ചിരസ്മരണീയങ്ങളാണ്. നിങ്ങളുടെ ആ വിലയേറിയ സഹായങ്ങൾക്കു ഞാൻ എന്തൊരുപ്രത്യുപകാരമാണു ചെയ്യേണ്ടതു്. എന്റെ കൃതജ്ഞതയെ ഏതുവിധത്തിലാണ് വെളിപ്പെടുത്തേണ്ടതു്? പ്രിയപ്പെട്ട സരസ്വതീ! ഇത്രവളരെ സഹായങ്ങൾ എനിക്കു ചെയ്തതിനുംപുറമേ, എന്റെ ഭാവിയെപ്പറ്റിയും സാനുകമ്പം ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ആജീവനാന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

സരസ്വതി — എന്നാൽ എന്തൊരുസഹായമാണ് എന്നിൽ നിന്നും അംബിക പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതു്? ഏതൊന്നായാലുംമടിക്കാതെ പറയുക! എനിക്കബുദ്ധിമുട്ടാണെന്നു ശങ്കിച്ചു പറയാതിരിക്കേണ്ട. അംബികയ്ക്കുവേണ്ടിഞാൻ എന്തും സഹായിക്കാൻ സന്നദ്ധയാണ്. എന്റെ സഹായത്തെ സ്വീകരിക്കാൻ അംബികയ്ക്ക് അവകാശമുണ്ടെന്നും വിശ്വസിക്കുക.

അംബിക — നിങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ള സഹായങ്ങൾതന്നെ അമോഘങ്ങളാണ്. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ തൃപ്തിപ്പെടുന്നു. തൽക്കാലം മറ്റൊരുസഹായവും എനിക്കു നിങ്ങളിൽനിന്നും പ്രതീക്ഷിക്കാനില്ലെന്നു പറയേണ്ടിവന്നതിൽ അന്യഥാചിന്തിക്കരുതെന്ന് അപേക്ഷയുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താലും നിങ്ങളുടെ മുതൽപേരുടെ നിരന്തരമായ സഹായശുശ്രൂഷകളാലും എനിക്കു പൂർണ്ണസുഖംകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടും എന്റെ ശ്രീപുരം യാത്രയുടെ ഉദ്ദേശം പൂർവ്വാധികം മടങ്ങാൻ വൈകിയതിനാലും ഞാൻ യാത്ര പറയുകയാണ്. ദയചെയ്തുസന്തോഷപൂർവ്വം എനിക്കു യാത്രാനുവാദം നൽകണം.

സരസ്വതി — ശരി; വളരെ സന്തോഷം. എന്നാൽ, അംബിക ഇപ്പോൾ യാത്രചോദിച്ചുകൊണ്ട് എങ്ങോട്ടു പുറപ്പെടുന്നോണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്? രഹസ്യോദ്ദേശങ്ങൾ അറിയണമെന്നുള്ള നിർബ്ബന്ധമായ അഭിലാഷത്തോടെ ചോദിക്കുകയാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതു്. അങ്ങനെയുള്ള ഒഴുക്കമായ മനഃസ്ഥിതി എനിക്കുണ്ടാകുന്നതല്ല. ഞങ്ങളെ പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം വല്ല ആപത്തിലും സങ്കടത്തിലും പെടുന്നു ചാടരുതെന്നുള്ള ഉണർത്തുകൊണ്ടു ചോദിക്കുന്ന

താണ്. ഞാൻ എപ്പോഴും അംബികയുടെ ഗുണകാംക്ഷിണിയാണെന്നു വിശ്വസിക്കണം. അംബികയുടെ ഇനിയത്തെ ഉദ്യമങ്ങളും എന്തെല്ലാമാണെന്ന് അറിയിച്ചാൽ അതിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഒരംശത്തിലേക്ക് എന്റെ സഹായം ആവശ്യമാണെന്നുകണ്ടാൽ ഞാൻ ത്രിവിധകരണങ്ങളാലും സഹായിക്കുന്നതാണ്.

അംബിക—നിങ്ങളുടെ സ്നേഹപൂർണ്ണമായ ഹൃദയത്തിൽത്തട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്ന വാക്കുകൾക്കു വീണ്ടും നന്ദിപറയുന്നു. എനിക്ക് ഇനി ഒരുസഹായവും ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടില്ല

സരസ്വതി—എന്നാൽ ഞാൻ നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നില്ല. നിർബ്ബന്ധിച്ചു പറയിക്കണമെന്നും എനിക്ക് ഉദ്ദേശമില്ല. എന്നിരുന്നാലും സുഹൃത്സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ മുൻനിത്തി ഒരിക്കൽകൂടി ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ഔദ്ധിമാന്യംകൊണ്ടോ, ലജ്ജാഹേതുവായിട്ടോ പറയാതിരിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അതു മൌഢ്യത്തിന്റെ പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യമാണ്. സംകുചിതമായമനഃസ്ഥിതിയെയാണ് അതു വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്. എന്നാൽ കഴിയുന്ന ഏതുസഹായവും ഞാൻ ചെയ്യാൻ ഒരുക്കമാണ്. തുറന്നുപറയുക, പണം വല്ലതും ആവശ്യമുണ്ടോ? ഒട്ടും സങ്കോചിക്കേണ്ടാ ഒരുബുദ്ധിമുട്ടുംകൂടാതെ സാധിക്കാം. എത്ര വേണമെങ്കിലും എടുക്കാം. ആലോചനകൊണ്ടു സഹായിക്കണമോ? അതിനും തയാറാണ്. ശരീരത്താൽ സഹായിക്കാനും സന്നദ്ധതന്നെ.

അംബിക—നിങ്ങളുടെ ചോദ്യങ്ങൾക്കു ഞാൻ എന്തുസമാധാനമാണു പറയേണ്ടതു്. സഹോദരിനിർവിശേഷമായ നിങ്ങളുടെ ഓരോവാക്കുകളും എന്റെ ഹൃദയത്തെ കൃതജ്ഞതകൊണ്ടു നിറയ്ക്കുന്നു; കണ്ണുതോരും നിറഞ്ഞു, ശ്വാസഗതിയെതടയുന്നു. നിങ്ങൾ പറയുന്ന സഹായങ്ങളൊന്നും തൽക്കാലം എനിക്ക് ആവശ്യമില്ലെന്നിരിക്കുന്നു. ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ മടിക്കാതെ സ്വീകരിക്കുമായിരുന്നു. എന്റെ ചെലവിന് ആവശ്യമുള്ള പണം എന്റെ കൈവശമുണ്ട്. ഏതൊരുദ്ദേശത്തോടുകൂടിഞാൻ ശ്രീപുരത്തിൽ വന്നുവോ, ആ ഉദ്ദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച ആലോചനകളിൽ സഹായിക്കാൻ ആളുകളുമുണ്ട്. ആ സഹായം നാട്ടിൽനിന്നും പുറപ്പെടുംമുമ്പുതന്നെ സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു- ഇക്കാരണത്താലാണ്, നിങ്ങളുടെ വിലയേറിയ സഹായങ്ങളെ കൃതജ്ഞതാപൂർവം നിരസിക്കുന്നതു്. നിങ്ങളുടെ കളങ്കരഹിതമായ സ്നേഹത്തിനു ഇനിയും ഞാൻ നന്ദിപറയുന്നു.

സരസ്വതി—വളരെ സന്തോഷം! എന്നാൽ കഴിഞ്ഞിടത്തോളം സംഭവങ്ങളാൽ ഒരു സംഗതി ഉദ്ബോധനാർഹമാണ്. നിശ്ചലാനന്ദനെ അംബിക നേരിൽ കണ്ടു സംസാരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ഉ-

ഷ്ടനെ വളരെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. അവനുവേറെയും ഒരു പേരുകൂടി മുമ്പുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിനെപ്പറ്റി നാം ഇപ്പോൾ സംസാരിക്കണ്ടാ.

ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോൾ ഹൃദയഭീതിയാൽ സരസ്വതിനടുങ്ങുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതുകണ്ട് അംബികയ്ക്കു സഹതാപവും ഭയവും ജനിച്ചു. അവൾ സരസ്വതിയുടെ കൈയിൽ പിടിച്ചുപിടിച്ചുകൊണ്ട്, "നിങ്ങളുടെ ഈ ഭയപ്പാടിനു കാരണമെന്ത്? എന്തിനു നടുങ്ങുന്നു? എന്തുതന്നെയായാലും മറയ്ക്കാതെ പറയണ"മെന്നു സസ്നേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. സരസ്വതി തന്റെ ഉള്ളിൽ തോന്നിയ ഭയത്തെ ഒരുപ്രകാരത്തിൽ അടക്കി ധൈര്യത്തെ അവലംബിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"ഞാൻ അല്പം പേടിച്ചതു വാസ്തവമാണ്. അതിന്റെ കാരണം എനിക്കു തന്നെയും നിശ്ചയമില്ല. ഏതായാലും അതിനെക്കുറിച്ചു് അംബികമനസ്സാപിക്കണ്ട. ഒരുകാര്യം ഗുണബുദ്ധിയോടുകൂടി ഞാൻ അംബികയെ അറിയിക്കാം. അതു് എപ്പോഴും ഓർമ്മയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കയും വേണം. ഒരു ക്രൂരസർപ്പത്തെക്കണ്ടാൽ എപ്രകാരം അകന്നുപോകുമോ, അപ്രകാരം തന്നെ നിഷ്ഗുണനെക്കണ്ടാലും അടുക്കാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. ഒരു പക്ഷേ അപ്രതീക്ഷിതമായോ അപരിഹരണീയമായ വല്ലകാരണത്താലോ അടുത്തുമുട്ടിപ്പോയാൽ അയാളുടെ ഉദ്ബോധനങ്ങൾക്കു ചെവികൊടുക്കരുതു്. അവൻ മഹാചതിയനാണു്; ഘാതകനാണു്; ദുഷ്ടനാണു്; അവന്റെ ഉദ്ബോധനത്തിനു തികച്ചും വിപരീതമായി പ്രവർത്തിച്ചാൽ ഫലം ആശാസ്യമായിരിക്കും. ഈ തത്വം എപ്പോഴും മനസ്സിൽ ഉണ്ടായിരിക്കണം. മാത്രമല്ല, അവന്റെ ത്രുപാർശ്വത്തെ വിഷയീഭൂതമാകുന്ന ഏതൊരു ഗൃഹത്തിലും താമസിച്ചുപോകരുതു്"

അംബിക—നിങ്ങളുടെ ഗുണബുദ്ധിയോടുകൂടിയ ഉപദേശങ്ങളെ കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം ഞാൻ ശിരസാവഹിക്കുന്നു. ആ ഉപദേശങ്ങളനുസരിച്ചു് എല്ലായ്പോഴും പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണു്. പലേ കാരണങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഞാൻ ആനിഷ്ഗുണനെ വിശ്വസിക്കുന്നതല്ല. അയാൾ വെങ്കലപ്രതിമയുടെ ബലിതേടുന്ന സംഘത്തിൽ സംബന്ധിച്ചവനാണെന്നു് എനിക്കു് അറിയാം.

സരസ്വതി—എന്തു്? ആ വെങ്കലപ്രതിമയെക്കുറിച്ചു് അംബികയ്ക്കു് എന്തറിയാം?

ഈ അവസരത്തിലും സരസ്വതി ഭയവിഹ്വലയായി കാണപ്പെട്ടു.

അംബിക—വെങ്കലപ്രതിമയെപ്പറ്റി എനിക്കൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ പറയുമ്പോഴും കേൾക്കുമ്പോഴും ഞാൻ

അറിയാതെ തന്നെ എന്റെ ശരീരം ജീവശ്ചവമായി ഭവിക്കുന്നു.

അതിനേ സംബന്ധിച്ചു് അംബിക മറെറാന്നും പറഞ്ഞില്ല. കൂടുതലായി വല്ലതും പറഞ്ഞുപോയാൽ കല്പകക്കോട്ടയിലെ രഹസ്യങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തേണ്ടി വന്നേയ്ക്കും. അങ്ങനെ വന്നാൽ ആ കല്ലറയിൽനിന്നും അംബികയെ മോചിപ്പിച്ച മനസ്വിനിയോടുചെയ്ത കരാറിനെ തകരാറാക്കുകയാണല്ലോ.

"അതേ—അംബിക പറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണു്" എന്നു സരസ്വതി പറഞ്ഞു. കുറേനേരത്തേക്കു രണ്ടുപേരും മിണ്ടാപ്രാതെ അന്യോന്യം ചിന്തിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ സരസ്വതിയുടെ മുഖഭാവം കണ്ടാൽ ഭയങ്കരമായ എന്തോ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു് അഗാധമായി ചിന്തിക്കുകയാണെന്നു മനസ്സിലാകും. അനന്തരം ചിന്തയിൽനിന്നും പെട്ടെന്നു വിരമിച്ചു് അംബികയെ നോക്കി 'പ്രിയപ്പെട്ട അംബികേ! എന്റെ ഉദ്ബോധത്തെ വിസ്മരിക്കയില്ലെന്നും അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുമെന്നും പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിക്കുന്നു. നിഷ്കളാനന്ദൻ എന്ന കൊടിയദുഷ്ടന്റെ കൈയിൽ അകപ്പെടുന്നതിൽഭേദം, ഒരു വലിയ വിഷപ്പാമ്പിന്റെ വായിൽ അകപ്പെടുകയാണു്. ഒരു മഹാവ്യാഘ്രത്തിന്റെ ഗുഹയിൽ അകപ്പെടുന്നതും, ആ ദുഷ്ടന്റെ കൈയിൽ പെടുന്നതിനെക്കാൾ ഭേദമാണു, ഇത്രമാത്രമേ എനിക്കു പറയേണ്ടതായിട്ടുള്ളൂ. ഇപ്പോൾ ഞാൻ അംബികയ്ക്കു യാത്രപറയുന്നു." എന്നു പറഞ്ഞു് അംബിക സ്നേഹപൂർവ്വം ആലിംഗനംചെയ്തു.

അംബിക, അനന്തരം സുരുചിയെയും വിമലയെയും കണ്ടു് അവർചെയ്ത സഹായസഹകരണങ്ങൾക്കു നന്ദിപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു. നേരേ വരാഹസിംഹന്റെ ക്ലബ്ബിലേക്കു തിരിച്ചു. ക്ലബ്ബിൽചെന്നു താരാനാഥനെ അന്വേഷിച്ചു. തന്നെ പ്രയാഗയുടെ ഒഴുക്കത്തിൽനിന്നും രക്ഷിച്ച ആ പുരുഷകേസരിക്കു തന്റെ ഹൃദയപൂർവ്വകമായ കൃതജ്ഞതയെ അറിയിക്കണമെന്നാണു് അംബികയുടെ ആഗ്രഹം. എന്നാൽ താരാനാഥൻ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അയാൾ വിടുതിയിൽനിന്നും വെളിയിൽ ഇറങ്ങിയിട്ടു രണ്ടുനാലുനാഴിക കഴിഞ്ഞു എന്നും അടുത്തദിവസം രാവിലെ സ്വദേശത്തേക്കു പുറപ്പെടുമെന്നാണു് താരാനാഥൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ പറഞ്ഞു. ഒടുവിലത്തെ വാക്കുകളിൽ അംബികയ്ക്കു് അളവറ്റ മനഃക്ലേശം ജനിച്ചു. ക്ലേശത്തിനു കാരണമെന്തു? അംബികയ്ക്കുതന്നെയും അതു നിശ്ചയമില്ല. ഒരുനിമിഷം പകച്ചു് അങ്ങനെ നിന്നുപോയി. അനന്തരം വരാഹസിംഹനെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:—"അല്പനേരം നാട്ടിലേക്കു തിരിക്കുമുമ്പു്, എനിക്കു നേരിൽ ചിലതുപറയേണ്ടതായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു പ്രഭാതത്തിൽ ഞാൻ

ഇവിടെ വരുന്നതാണ്. ഒരു പക്ഷേ, അവിചാരിതമായി നേരിട്ടേയ്ക്കാവുന്ന വല്ല പ്രതിബന്ധങ്ങളാലും എനിക്കു വന്നുചേരാൻ സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ ഒരു ഉപകാരംചെയ്യണം; പ്രയാഗയിൽനിന്നും രക്ഷിക്കപ്പെട്ട സ്ത്രീ, അന്വേഷിച്ചു് ഇവിടെ വന്നിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം ചെയ്ത സഹായത്തിൽ ആ സ്ത്രീക്കു ഹൃദയപൂർവകമായ കൃതജ്ഞതയുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തെ തെര്യപ്പെടുത്തണം."

പിന്നെ ഒരുനിമിഷംപോലും അംബിക അവിടെ താമസിച്ചില്ല. ഈ അവസരത്തിൽ രാത്രി മണി ഒൻപതു കഴിഞ്ഞിരിക്കും. ചന്ദ്രികതെളിഞ്ഞുപ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടു്. എവിടെ നോക്കിയാലും മനോഹരമായ കാഴ്ച്ച. പാലക്കടവിനെ ലക്ഷ്യമാക്കിയാണു് അംബികയുടെ യാത്ര. പാലത്തിന്റെ വലത്തുവശത്തുള്ള കടവിൽ ഇറങ്ങി. അവിടെ അനവധി ചെറുതോണികൾ തയാറുണ്ടായിരുന്നു. അവയിൽ ഒരു തോണിയിലെ വള്ളക്കാരനായ വൃദ്ധനെ അരികിൽവിളിച്ചു്, ഒരു ലഘുയാത്രയ്ക്കായി അല്പസമയത്തേക്കു വള്ളത്തിന്റെ ആവശ്യമുണ്ടെന്നും തക്കതായ കൂലികൊടുക്കാമെന്നും പറഞ്ഞു. വൃദ്ധൻ അനുകൂലമായ മറുപടി പറഞ്ഞില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, സംശയബുദ്ധിയോടുകൂടി അംബികയെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ജനസാമാന്യത്തെ വശീകരിക്കാൻ പണത്തിനുള്ള ശക്തി അന്യാദൃശമാണെന്നു് അംബിക മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. ഉടനേ മടിയിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന പണസ്സഞ്ചിയെടുത്തു രണ്ടു സ്വർണ്ണനാണയം വൃദ്ധന്റെ കയ്യിൽ വച്ചുകൊടുത്തു. ചന്ദ്രികയുടെ പ്രകാശത്തിൽ സ്വർണ്ണനാണയം തിളങ്ങുന്നതുകണ്ടു്, വൃദ്ധന്റെ മുഖത്തു മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലാത്ത ഒരു സന്തോഷഭാവം പൊട്ടിമുളച്ചു; അയാളുടെ മനസ്സിൽതോന്നിയ സംശയങ്ങൾ പൊഴിഞ്ഞുവീണു. നാണയത്തെ ഉടുമുണ്ടിയുടെ അറ്റത്തു മുറുകെ കെട്ടി. എന്റെതോണി കഞ്ഞിനു ഇഷ്ടമുള്ളേടത്തു കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊള്ളണം. എനിക്കു കഞ്ഞിനെക്കുറിച്ചു സംശയമില്ല, എന്നുപറഞ്ഞു് അംബികയെ സസന്തോഷം തോണിയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. അംബിക കൃതാർത്ഥതയോടെ വള്ളത്തിൽ കയറിയതിനുശേഷം, താൻ ഒന്നരമണിക്കൂറിനുള്ളിൽ മടങ്ങിവരുമെന്നും വൃദ്ധൻ അതുവരെ കടവിൽ കാത്തിരിക്കണമെന്നും മടങ്ങിവന്നിട്ടു വേറെയും സമ്മാനം തരുമെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു ഒരു വിളക്കു് ആവശ്യപ്പെട്ടു. കിഴവൻ വിളക്കും തോണിയെ നയിക്കാനുള്ള തണ്ടു്, മുതലായ ഉപകരണങ്ങളും സജ്ജീകരിച്ചുകൊടുത്തിട്ടു് കരയ്ക്കിറങ്ങി. വള്ളം അംബികയെ ഏല്പിച്ചയയ്ക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ കിഴവനു തെല്ലും സംശയമുണ്ടായില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ പ്രത്യേകിച്ചൊരു സന്തോഷം തോന്നുകയും ചെയ്തു. ഈ പെൺകുട്ടിയുടെ യാത്ര അ

നുരാഗവിഷയമായിട്ടാണെന്നും ഇവർ തന്റെ കാമുകനാൽ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട രഹസ്യസ്ഥലത്തേക്കു പോകുന്ന അഭിസാരികയാണെന്നുമത്രേ കിഴവൻ ധരിച്ചതു്.

ഇതിനകം അംബിക തോണിയെ നയിച്ചു. ഏതാണ്ടു കാൽ മണിക്കൂർകൊണ്ടു് വള്ളം, ശ്രീപുരത്തെ കൊട്ടാരത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തിനു നേർക്കു് എത്തി. പ്രയാഗയുടെ തീരത്തായിട്ടാണു കൊട്ടാരം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. പ്രയാഗയുടെ ഒരുകൈവഴി കൊട്ടാരത്തിന്റെ പിൻഭാഗത്തുള്ള മതിൽക്കെട്ടിനെ നനച്ചുംകൊണ്ടൊഴുകുന്നു. സരസ്വതിയോടൊന്നിച്ചു കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ ഈ ചെറിയതോടും അതിന്റെ പരിസരങ്ങളും അംബികയുടെ പരിചയത്തിനു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അവർ നിസ്സന്ദേഹം തോണിയെ ആ തോട്ടിൽക്കൂടി നയിച്ചു. ചന്ദ്രപ്രകാശത്തെ മറയ്ക്കുന്നതുക്കു വൃക്ഷനിബിഡത, നദീതീരത്തെ ആക്രമിച്ചിട്ടില്ലാഞ്ഞതിനാൽ നദീജലം രജതപ്രകാശത്തെ വഹിച്ചിരുന്നു. അല്പം മുമ്പോട്ടുചെന്നപ്പോൾ കൊട്ടാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലേയ്ക്കു ഒരു കൈത്തോട്, ഇരുവശവും മുകളിലും ചെങ്കൽക്കെട്ടുകളോടുകൂടി വെട്ടിത്തിരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. തുരപ്പിനുള്ളിൽ എന്നപോലെ സാന്ദ്രമായ അന്ധകാരം അതിനകത്തു പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ കൈത്തോടിനെ അധികരിച്ചു് ഭയാനകമായ ചില ക്ഷുദ്രകഥകൾ അംബിക കൊട്ടാരത്തിൽ വന്നു കേട്ടിട്ടുമുണ്ടു്. പ്രയാഗയിൽക്കൂടി വള്ളംകൊണ്ടുപോകുന്നവരാരും രാത്രികാലങ്ങളിൽ ഈ കൈത്തോടിന്റെ സമീപത്തെങ്ങും ചെല്ലാൻ ധൈര്യപ്പെടുകയില്ല. കാശ്മീരരാജാക്കന്മാർ, രാജദ്രോഹികളെയും രാജകോപത്തെ സമ്പാദിക്കുന്ന അന്യരേറക്കാരെയും ജീവനോടുകൂടി ഈ കൈത്തോട്ടിൽ കെട്ടിത്താഴ്ത്തിയിരുന്നുപോൽ! ഈ സംഗതി നാടോട്ടുക്കഥപ്രസിദ്ധവുമാണു്. രാത്രികാലങ്ങളിൽ, 'അരുകൊല' എന്നുംമറ്റും പറയാറുള്ള ഭയങ്കരദേവതകളെ ഈ സ്ഥലത്തു പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണാമെന്നും അവരുടെ ഹൃദയഭേദകമായ നിലവിളികേൾക്കാമെന്നും മറ്റും ബലമായ കിംവദന്തിയുണ്ടു്. ഈ വിവരം അംബിക അറിഞ്ഞിട്ടുമുണ്ടു്. എന്നാൽ തദ്ദേന്യമായ ഭീതി അവളുടെ മനസ്സിനെ ജയിക്കാൻ ശക്തിയുള്ളതായിരുന്നില്ല. ആ തോട്ടിൽ കടന്നു് നാലഞ്ചു വള്ളപ്പാട മുമ്പോട്ടു ചെന്നു് തോണിനിർത്തി. തന്റെ മഹോദ്യമത്തിനു് ഈശ്വരസഹായമുണ്ടാകണമെന്നു കേതിപൂർവം പ്രാർത്ഥിച്ചു.

വീണ്ടും തോണിയെ മുമ്പോട്ടു നയിച്ചു, പൂർവാധികം തപരിപ്പിച്ചു. താൻ പ്രവർത്തിക്കാൻ പോകുന്ന സംഗതി അത്യന്തസാഹസികമാണെന്നു് അംബികക്കു പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസമുണ്ടു്. എ

താദൃശഘട്ടങ്ങളിൽ പുരുഷന്മാർക്കുപോലും ഒരു വല്ലാത്തഭയം നാഭ്യന്തരാളത്തിൽനിന്നും ഉദ്ഭൂതമായി ഹൃദയസ്ഥാനത്തെ കരണ്ടു തുടങ്ങുമെന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാണ്. അംബികയ്ക്കാകട്ടെ മനസ്സിന്റെ അന്ധതകൊണ്ടോ ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്തിലുള്ള ബലവത്തരമായ വിശ്വാസംകൊണ്ടോ എന്നറിഞ്ഞില്ല ആ ഭാവം ഉണ്ടായില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അനന്യസാധാരണമായ മനോധൈര്യംപോലും പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. തോട്ടിന് ഉദ്ദേശം അഞ്ചടിവീതിയിൽക്കൂടുതൽ വിസ്താരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ ചെറിയതോണിയിൽ ഇരുന്നുംകൊണ്ട് രണ്ടുവശത്തും കൈകുത്തിനീട്ടിയാൽ ഭിത്തികളിൽ സ്പർശിക്കുന്നതാണ്. അംബിക വള്ളം മുമ്പിൽ ഉരുസാതെ വളരെ നിഷ്പ്രയാസം തോട്ടുകടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇപ്രകാരം അരഫർലാങ്ങ് ദൂരത്തിൽ വള്ളം പോയതിനുശേഷം തോട്ടിന്റെ മദ്ധ്യത്തായി ഒരു പാറ വളർന്നുനില്ക്കുന്നതുകണ്ടു. അതിനെ ചുറ്റി പ്രവഹിക്കുകയാൽ ജലത്തിന്റെ ശബ്ദം കർണ്ണകഠോരമായിരുന്നു. അതിന്റെ ചുഴിയിൽ വള്ളം സൂക്ഷിച്ചുനടത്താത്തപക്ഷം അപകടമുണ്ടാകുമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. അംബികയ്ക്ക് അവിടെ അല്പം മനശ്ചലനം നേരിട്ടുവെങ്കിലും ധൈര്യത്തെ കൈവിടാതെ തോണിയെ നടത്തുകതന്നെ ചെയ്തു. വെള്ളത്തിന്റെ പതനസ്ഥലത്തുവച്ച് വള്ളത്തിനു കൂടുതലായ ചലനം സംഭവിക്കുകയാൽ അംബിക അല്പം ഒന്നു ഭയപ്പെട്തു വാസ്തവമാണ്. എന്നാൽ, ഈശ്വരസഹായത്താലും സ്വസാമർത്ഥ്യത്താലും ആപത്തുകൂടാതെ ആ അപകടസ്ഥലം ഒരുപ്രകാരത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടി. വീണ്ടും അല്പംദൂരംകൂടി മുമ്പോട്ടു ഗമിക്കവേ, ഒരുഭാഗത്തു ഒരു കല്പടയും അതിന്റെ സമീപത്തു കെട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു തോണിയും കാണപ്പെട്ടു. ഈ കല്പട മേല്പോട്ടു കയറുന്നതിനായി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. വള്ളം അവിടെ അടുപ്പിച്ചു വിളക്കു കൈയിലെടുത്തു മേല്പോട്ടുനോക്കി. പടിക്കെട്ടു വളരെയുയരത്തിൽ കാണപ്പെടുകയും അതിന്റെ പരിസരപ്രദേശങ്ങൾ അഗാധമാകുമാറു അവിടം അന്ധകാരാവൃതമായിരിക്കുകയുംചെയ്തു. കാശ്മീരരാജാക്കന്മാർ രാജദ്രോഹികളെ ജീവനോടുകൂടി തോട്ടിൽ കെട്ടി താഴ്ത്തുകമാത്രമല്ല, അപൂർവം ചിലരെ കൊലപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുവന്നു താഴ്ത്തുകയും പതിവുണ്ടായിരുന്നു. ആ പ്രേതങ്ങളെ താഴ്ത്താനായി കയറിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതിനു ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന തോണിയാണ് പായലുകൊണ്ട് അവിടെ ബന്ധിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നതെന്നു അംബികയ്ക്കു അറിവുള്ളതിനാൽ തോണികണ്ടതിൽ സംശയാന്തരങ്ങൾക്ക് ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലം കൊടുത്തില്ല.

കല്പടത്തുണിൽ തോണിയെ ബന്ധിച്ചിട്ട് വിളക്കു കയ്യിലേ

ന്തി, അതിന്റെ പുരോഭാഗം കൈകൊണ്ടുമറച്ചുംകൊണ്ട്, പടിക്കെട്ടിൽക്കൂടി മുകളിലോട്ടുകയറി. മേല്പോട്ടുപോകുന്തോറും പടിക്കെട്ടുകൾ ക്രമേണ വിസ്താരംകുറഞ്ഞുകുറഞ്ഞുംകൊണ്ടു ഒടുവിൽ ഒരാളിനുമാത്രംകയറിപ്പോകാനുള്ള വീതിയിൽ കാണപ്പെട്ടു. പടിക്കെട്ടിന്റെ അഗ്രകോടിയിൽ ഒരു മുറിയുടെ വാതൽ കണ്ടു. അതിന്റെ കതകുകൾ ഇരുമ്പുകൊണ്ടു പണിതിട്ടുള്ളവയാണെങ്കിലും അവ അഴികളോടുകൂടിയവയായിരുന്നു. കതകിന്റെ പൂട്ട് അകത്താണെന്നു പരിശോധനാനന്തരം അംബികയ്ക്കു മനസ്സിലായി. അഴികളുടെ ഇടയിൽക്കൂടി കൈ ചെലുത്തിപ്പരിശോധിച്ചു പൂട്ടിന്റെ സൂക്ഷിരം കണ്ടുപിടിച്ചു. കൈവശം സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്ന അഗ്രം വളഞ്ഞ ഒരു ഇരുമ്പുകമ്പി വളരെ പണിപ്പെട്ട് അതിനുള്ളിൽ തള്ളിക്കയറ്റി വളരെ നേരത്തെ ശ്രമത്താൽ പൂട്ടുതുറന്ന് അകത്തു പ്രവേശിച്ചു. ഒരു ഇട്ടുങ്ങിയ ഭീർഘമാർഗ്ഗം കാണപ്പെട്ടു. അതിനകത്തെ സാന്ദ്രാന്ധകാരം വിളക്കിന്റെ പ്രകാശത്തെപ്പോലും ക്ഷയിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു. അംബിക ആ മാർഗ്ഗത്തിൽ സാധൈര്യം മുന്നോട്ടുനടന്നു. മാർഗ്ഗാവധിയിൽ വേറെ ഒരു കപാടം കാണപ്പെടുകയും അതും ആദ്യത്തെപ്പോലെ തുറക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

അമ്പോ! എന്തൊരു ഘോരഘോരമായകാഴ്ച! അംബിക പെട്ടെന്ന് ഒന്നു ഞെട്ടി. വല്ലാതൊരു ഭയേശബ്ദം അംബികയുടെ കണ്ഠനാളത്തിൽനിന്നും അറിയാതെ പുറപ്പെട്ടുപോയി. സൈനികവേഷം ധരിച്ചു അണിനിരന്നുനില്ക്കുന്ന അനവധി ഭടജനങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ അകപ്പെട്ടതാണ് അവളുടെ ഭയപ്പാടിനു കാരണം. അതേ നിലയിൽ പല നിമിഷങ്ങളും തറയ്ക്കപ്പെട്ടതുപോലെ നിന്നു. ഒട്ടധികം സമയം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഭടന്മാർ അംബികയെ കണ്ടതായി ഭാവിക്കുകയോ നിന്നെടത്തുനിന്നും അനങ്ങുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. എന്നല്ല, അവരിൽ ഒരാൾക്കെങ്കിലും അല്പമെങ്കിലും ചലനം ഉണ്ടായതായി കണ്ടില്ല. അംബിക സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി, വീണ്ടുംനോക്കി, അഞ്ചെട്ടടി മുമ്പോട്ടുചെന്ന് അടുത്തുനിന്നു വീക്ഷിച്ചു. കഷ്ടം ഞാനെത്ര ബുദ്ധിഹീനയാണ്! എന്തൊരു മൌഢ്യമാണ് എന്നെ ബാധിച്ചതു്! ഞാൻ എന്തിനു നിലവിളിച്ചു! സൈനികവേഷം പൂണ്ട ഈ പ്രതിമകളെ കണ്ടഭ്രാളിച്ചതു് ആലോചനക്കുറവുകൊണ്ടല്ലേ? എന്നിങ്ങനെ അംബിക പശ്ചാത്തപിക്കുകയും ആശ്വസിപ്പെടുകയും ചെയ്തു ഇതു കൊട്ടാരം സംബന്ധിച്ച ആയുധപുരയായിരിക്കാമെന്ന് അംബിക ധരിച്ചു വീണ്ടും പ്രതിമകളെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അതാ, അംബിക പൂർവ്വാധികം പേടിക്കുന്നു. പ്രതിമകളെല്ലാം ചലിക്കുന്നു എന്നു് അവർക്കുതോന്നുന്നു. ചിലതിന്റെ ശിഷ്കങ്ങളും ചലിക്കുന്നു; മറ്റുചിലതിന്റെ ശിരസ്സുകളും ചലിക്കുന്നു. വേറേ ചി

ലതിന്റെ കരങ്ങളും; വേറേചിലതിന്റെ കാലുകൾ; ചിലതിന്റെ കരവാളങ്ങൾ; ചിലതിന്റെ പരിശകൾ എന്നുവേണ്ട, ഓരോന്നും ഓരോപ്രകാരത്തിൽ ചലിക്കുന്നു. അംബിക വാവിട്ടു നിലവിളിക്കും എന്ന ഘട്ടമായി. പ്രതിമകളുടെ ചലനം നിന്നു. അംബികയുടെ പേടിമാറി. അവൾ പൂവ്വൽ ധൈര്യത്തെ ഉൾക്കൊണ്ടു അമ്പോ! അവർ വീണ്ടും ചലിക്കുന്നു. അഹോ! അംബികയുടെ രക്തനാഡികൾ വിറങ്ങലിച്ചു. അവളുടെ ഹൃദയം ആലിലപോലെ വിറച്ചു. അവൾ പിന്നെയും നിലവിളിച്ചു. നിലവിളിയോടുകൂടി പ്രതിമകളുടെ ചലനവും നിന്നു. ഇതിലെന്തോ വിദ്യയുണ്ടായിരിക്കാമെന്നു് അവൾ ബലമായി സംശയിച്ചു. സധൈര്യം ഓരോന്നിന്റെയും സമീപത്തുചെന്നു പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം സൂക്ഷിച്ചു, ഓരോന്നിനേയും പിടിച്ചു കുലുക്കിനോക്കി. ഒന്നും ചലിക്കുന്നില്ല. ഈ ഘട്ടത്തിൽ അകലേ നില്ക്കുന്ന ഒരു പ്രതിമ അനങ്ങുന്നതുപോലെതോന്നി. അംബിക അങ്ങോട്ടുത്തു; ചലനം നിന്നു; തലയിൽപിടിച്ചുകുലുക്കി. ആ ഇരിമ്പു പ്രതിമയുടെതലേക്കാ കുലുക്കം! ലജ്ജാവഹം! ലജ്ജാവഹം! തന്റെ കയ്യിലിരിക്കുന്ന വിളക്കിന്റെ ദീപം കാറ്റത്തു ചലിക്കുമ്പോഴുള്ള തോന്നലാണ് തന്നെ ഭയപ്പെടുത്തിയതെന്നു് അംബിക വിശ്വസിച്ചു; അവൾ തനിച്ചേ അതിനകത്തുണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും അവൾക്കുണ്ടായ ലജ്ജയ്ക്കു് അതിരില്ല. പഴയധൈര്യം വീണ്ടും അംബികയെ ബാധിച്ചു; അംബികയുടെ അനുമാനം അസ്ഥാനത്തിലായില്ല; ആ കൊട്ടാരംവക ആയുധപ്പുരതന്നെയായിരുന്നു. പലേതരത്തിലുള്ള യുദ്ധസാമഗ്രികൾ അവധിയില്ലാതെ അതിനകത്തു സംഭരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിനുള്ളിൽ കാണപ്പെട്ട പ്രതിമകൾ ഇരിമ്പുകൊണ്ടും ഉരുക്കുകൊണ്ടും ചെയ്യപ്പെട്ടവയായിരുന്നു. ഇരിമ്പഴികളാൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടവയുമുണ്ട്. കണ്ടകം, കങ്കടകം, കാമ്പുകം; കളംബം, തുണ്ടിരം, ഖഡ്ഗം, ഫലകം, മുദ്ഗരം, കരവാളിക, പരിഘം, കഠാരം, തോമരം, കന്തം ഇത്യാദി യുദ്ധസാമഗ്രികൾ കയ്യുംകണക്കുമില്ലാതെ അവിടവിടെ മലപ്രമാണം കൂട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അംബിക ഈ കാഴ്ചകളെല്ലാംകണ്ടതിനുശേഷം ആ മുറിയിൽനിന്നും അടുത്തമുറിയിലേക്കുതിരിച്ചു. ഈ അവസരത്തിൽ ആയുധമുറിയുടെ ഒരുഭാഗത്തു കൃശവും മനോഹരവും മറ്റുള്ള പ്രതിമകളെ അപേക്ഷിച്ചു ഹ്രസ്വവുമായ ഒരു ചെറിയ പ്രതിമനിൽക്കുന്നകണ്ടു് അതിനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അതു് തികച്ചും ഹൃദയാവർജ്ജകമായ ഒരു കാഴ്ചതന്നെയായിരുന്നു. സൈനികവേഷം ധരിച്ച ഒരു സ്ത്രീയുടെ പ്രതിമയാണ് അവിടെക്കണ്ടതു്. അതുധരിച്ചിരിക്കുന്ന ചട്ടകളും തൊപ്പിയും മറ്റും ചേതോഹരവും രുചിരങ്ങളുമായിരുന്നു. നീളമുള്ളതും നേർത്തതുമായ ഒരു ഖഡ്ഗം ഉറയോടുകൂടി ആ പ്രതിമയുടെ അര

യിൽതുങ്ങുന്നുമുണ്ട്. പുരുഷവേഷംപൂണ്ട ഈ സ്ത്രീപ്രതിമ അംബികയുടെമനസ്സിനെ ബലാൽഭാകർഷിച്ചു. ഒരു പുതിയ വിചാരവും അവളെ ബാധിച്ചു. അതാ അംബിക പുഞ്ചിരിതൂകുന്നു. അവളുടെ ഗണ്ഡങ്ങളിൽ കുങ്കുമമായ വീഴ്ത്തുന്നു! സ്തനങ്ങൾം ജൃംഭിക്കുന്നു. കരചരണങ്ങൾം ശക്തിമത്തുകളായി ഭവിക്കുന്നു: കണ്ണും ബലിഷ്ഠതയെ പ്രാപിക്കുന്നു. മനസ്സിൽ തോന്നിയധൈര്യവും ശൗര്യവും നയനങ്ങളിൽ പ്രതിബിംബിക്കുന്നു. ശരീരത്തിനും മനസ്സിനും ഒന്നുപോലെ മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ശക്തിയും പ്രസരിപ്പും അംബികയെ ബാധിച്ചു. തന്റെ ഇനിയത്തെ സംരംഭങ്ങൾക്ക് സ്ത്രീ സാധാരണമായ തന്റെ വേഷം ആപൽകരമാണെന്നും പുരുഷരൂപം ധരിക്കുന്നതു സന്ദർഭോചിതവും ക്ഷേമകരവുമായിരിക്കുമെന്നും അംബിക തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

എല്ലാംകൊണ്ടും പുരുഷവേഷം ധരിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി. എന്നാൽ ഒരുസാധാരണപുരുഷന്റെ വേഷംസ്വീകരിക്കുന്നതിനെക്കാൾം ഒരു ഭടന്റെവേഷം അംഗീകരിക്കുന്നതല്ലേ കൂടുതൽ പ്രയോജനവും അവസരോചിതവുമായിരിക്കുക? തന്റെ ഇനിയത്തെ സാഹസപ്രവൃത്തികൾക്കു സൈനികവേഷമാണു യോജിക്കുന്നത്. നല്ലധൈര്യവും സാമർത്ഥ്യവും പ്രകടിപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മുട്ടിയപക്ഷം ഒന്നുരണ്ടു ഭടന്മാരോട് എതിരിടേണ്ടിവന്നാലും പിൻവാങ്ങാൻ പാടില്ല. എന്തിനായിട്ടു പിൻവാങ്ങണം? ഒരു ധീരനായ പുരുഷൻ അപ്രകാരമുള്ള ഘട്ടങ്ങളിൽ പിൻവാങ്ങുന്നതാണോ? ഒരിക്കലുമില്ല. അവൻ ധൈര്യപൂർവം പ്രതിദ്വന്ദ്വിയെ നിലം പതിപ്പിക്കാൻനോക്കും, നിലംപതിപ്പിക്കും. എന്തുകൊണ്ട് ഒരുസ്ത്രീയുംഅങ്ങനെ ചെയ്കൂടാ? സ്ത്രീയും പുരുഷനും മനുഷ്യരല്ലേ? പുരുഷന്മാരുടെ കായബലവും മനഃശക്തിയും സ്ത്രീകൾക്കുണ്ടാവരുതെന്നുണ്ടോ? ഇല്ല. അങ്ങനെ ഒരു നിയമവും മറവുമില്ല. സ്ത്രീകൾ, പുരുഷന്മാരുടെ കളിപ്പാവകളും അവരുടെഅടിമകളുമാണെന്നാണ് അവർ ധരിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നത്! അവരുടെ സുഖഭോഗസാധനവും മനുഷ്യസമുദായത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കാനുള്ള യന്ത്രവുമായിട്ടെ അവർ സ്ത്രീകളെ വകവച്ചിട്ടുള്ളൂ. സ്ത്രീകൾക്കു ന്യായമായി വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്കൂടാ കായികപരിശീലനം നടത്തിക്കൂടാ; വാളെടുത്തുകൂടാ, യുദ്ധം ചെയ്കൂടാ, സഞ്ചരിച്ചുകൂടാ എന്തിനധികം? എപ്പോഴും അവരുടെ അടിമയായി അവന്റെ സുഖസൗകര്യാദികളിൽ കണ്ണുംകരളും ചെലുത്തികഴിഞ്ഞുകൂടണം! ഹാ! എന്തൊരടിമത്തം! ഈ അടിമത്തംപേച്ചുപുലമ്പിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നകാലത്തോളം ഈ സമുദായം ഉയരുന്നതാണോ? ഇല്ല; നാൾക്കുനാൾ ക്ഷയിച്ചു ഒടുവിൽ നാമാവശേഷമായെന്നും വന്നേയ്ക്കാം. അതിരിക്കട്ടെ, ഞാൻ വാളെടുക്കാൻ തീച്ചു

പ്പെട്ടത്തി. സൈനികവേഷം ധരിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു. സമയം അതിക്രമിക്കുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി ഇനിയും ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടുനിൽക്കാൻ സമയമില്ല. അംബിക പ്രകൃത്യാ ധൈര്യവും തന്റേടവുമുള്ള യുവതിയാണ്. വിശേഷിച്ചും കല്പകക്കോട്ടയിലെ താമസംമൂലം ആ ഗുണങ്ങൾക്കു മാറ്റുകൂടിയിട്ടുമുണ്ട്. സ്ത്രീ സമുദായത്തിന്റെ അസ്വാതന്ത്ര്യത്തെപ്പറ്റി മേൽപ്രകാരം ചിന്തിക്കാനുള്ളകാരണം അവളുടെ അവസ്ഥിതി ആ യുവതിക്കുണ്ടായതും അപ്പോൾ മുതൽക്കാണ്. ആ അഭിപ്രായങ്ങൾ നിർദ്ദോഷം സ്വീകാര്യങ്ങളാണെന്നു സമ്മതിക്കാൻ സ്ത്രീകളിൽതന്നെയും അധികംപേരുണ്ടായിരിക്കയില്ല. അംബികതന്നെയും അല്പംകൂടി ക്ഷമയോടും സമാധാനത്തോടുംകൂടി ചിന്തിച്ചാൽ തന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു വിപരീതമായി ഒരു വലിയ ഭൂരിപക്ഷം സ്വസമുദായത്തിൽത്തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ അംബികയുടെ അഭിപ്രായങ്ങളിൽ സിംഹഭാഗം സ്വീകാര്യങ്ങളാണെന്നു സമ്മതിക്കുകതന്നെ വേണം. അതിനെപ്പറ്റിയുള്ള ചർച്ച ഇവിടെ അപ്രകൃതമാകയാൽ അതിനു ധൈര്യപ്പെടുന്നില്ല.

അംബിക ആ മനോഹരമായ പ്രതിമയോടടുത്തു അതിന്റെ ഒരോ അവയവങ്ങളും വേറെ വേറെഅഴിച്ചുമാറ്റാക്കുവണ്ണമാണ് അതിന്റെ ഘടനയെന്നു അംബികയുടെ പരിശോധനയിൽ മനസ്സിലായി. അവർക്കു സന്തോഷവുമുണ്ടായി. വിളക്കു താഴത്തുവച്ചു പ്രതിമയുടെ അവയവങ്ങൾ ഒരോന്നായി അഴിച്ചുമാറ്റി. പ്രതിമയെധരിപ്പിച്ചിരുന്ന കവചം, കാർമ്മുകം, മുതലായവ താൻധരിച്ചു ഉള്ളങ്കാൽമുതൽ മുട്ടുവരെയുള്ള ഇരുമ്പുകൊണ്ടുചെയ്യപ്പെട്ട പാദരക്ഷകളും അഴിച്ചുധരിച്ചു. മുഖാവരണമെടുത്തുകെട്ടി തന്റെ പുതിയവേഷത്തെ തന്നെത്താൻ നോക്കി. നോക്കുന്തോറും സന്തോഷവും ഉത്സാഹവും വർദ്ധിച്ചു; ധൈര്യവും വർദ്ധിച്ചു. കഠാരവും കുറുവാളികയുമെടുത്തു് സാരസനത്തിൽ തിരുകി. ഖഡ്ഗത്തെ അരയിൽത്തൂക്കി. പരിചയെടുത്തുമുതുകിൽത്തൂക്കി. വേഷംപൂർത്തിയായതോടുകൂടി അവളുടെ ഭയം, സംശയം, ലജ്ജ എന്നിവയുടെ നഷ്ടശിഷ്ടങ്ങൾകൂടി പൊഴികടന്നു.

വിളക്കെടുത്തുംകൊണ്ടു് അടുത്തമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെയും പലമാതിരിയുള്ളസാമഗ്രികളും സംഭരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ആമുറിയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്തു് മറെറാരുവാതിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുതുറന്നു നോക്കിയതുമുറത്തേക്കായിരുന്നു. അംബികമുറത്തിറങ്ങിക്കൊണ്ടു കുറച്ചുംവച്ചു് വിളക്കു് അതിനകത്തുതന്നെ ഒരിടത്തു സൂക്ഷിച്ചുവച്ചിട്ടുവീണ്ടും കതകുതുറന്നുമുറത്തിറങ്ങി. ആ മുറത്തിനുചുറ്റും ചുവരുകളും നാലുമൂലയിലുംനാലുഭീമസ്തൂണങ്ങളുംകാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരുതുണിന്റെ സമീപത്തായി ഒരുമാർഗ്ഗംകാണപ്പെട്ടു. കൊട്ടാരത്തിന്റെ മുൻവശത്തേക്ക് ഈ സ്ഥലത്തുനിന്നുമുള്ള നേർവഴിയതാണ്. അംബിക ടേന്റെവേഷം ധരിച്ചിരിക്കുന്നതും കൊണ്ടും അകത്തുനിന്നും വെളിയിലേക്കുചെല്ലുന്നതുകൊണ്ടും ആർക്കുംഅവളെപ്പറ്റി സംശയത്തിനിടയില്ലല്ലോ. ഈ വസ്തുത അംബികയുടെ ധൈര്യത്തെ ദ്വിഗുണിതമാക്കിച്ചെയ്തു.

ചന്ദ്രിക് മുറത്തിൽ തെളിഞ്ഞു പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മേൽപ്പുറത്തെ മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി അവർ വെളിയിലേക്കുനടന്നു. അല്പദൂരം ചെന്നപ്പോൾ മച്ചിന്മേൽ വിളക്കു കത്തുന്നതുകണ്ടു. അവർ ശ്രദ്ധിച്ചുനോക്കി. വിളക്കുകത്തുന്ന മുറിയിൽ സരസ്വതിയും അവളുടെ ദാസികളും സംഭാഷണംനടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. തൽക്ഷണം ഒരു ചെറിയ മനച്ചലവ് അവളെ ബാധിച്ചു. "ഞാൻ ഇപ്രകാരംവഞ്ചനയും ചതിയും പ്രവർത്തിക്കുമെന്നു' അവർ സ്വപ്നേപി സംശയിച്ചിരിക്കാനിടയില്ലല്ലോ. ആ സ്ഥിതിക്കു' അവർ എന്നെ നേരിൽ കണ്ടുമുട്ടിയാലത്തെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും?" എന്നു് അംബിക തന്നെത്താൻ ചോദിച്ചു. എന്നാൽ തന്റെ ഗുരുതരമായ സംരംഭത്തിനിടയിൽ ഇതിനെപ്പറ്റി കൂടുതൽ ചിന്തിക്കാനുള്ള സാവകാശം അവർക്കില്ല. കുറേക്കൂടി മുമ്പോട്ടുനടന്നു; അവിടെ ഒരു വാതൽ കണ്ടു. അതിന്റെ കതകുകൾ ഇരുമ്പു പലകകളാൽ ചെയ്യപ്പെട്ടതായിരുന്നു. അംബിക കതകിനു് ഒന്നുരണ്ടുതട്ടി.

"ആരതു്?" എന്നു ദ്വാരപാലകൻ ചോദിച്ചു.

"കതകുതുറക്കു! "എന്നു് അംബിക ആവശ്യപ്പെട്ടു. തന്റെ നൈസർഗ്ഗികമായ സ്ത്രീസ്വരത്തെ അവർ കഴിയുന്നതു നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടാണു ശബ്ദിച്ചതു്.

ദ്വാരപാലകൻ—ആർക്കായിട്ടാണു ഞാൻ കതകുതുറക്കേണ്ടതു്? പേരെന്താണു്?

അംബിക—ഇന്നത്തെ * അടയാളവാക്കു്, എനിക്കറിയാം. കതകു തുറക്കു!

ദ്വാരപാലകൻ—അടയാളവാക്കുകേൾക്കട്ടെ!

അംബിക—"മതരക്ഷകനായ അശോകനാഥൻ.

ഈ അടയാളവാക്കു് അംബിക, അന്നുവൈകുന്നേരം കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നും പുറപ്പെടുന്നതിനുമുമ്പു് സരസ്വതിമുഖാന്തരം അറിഞ്ഞതാണു്. അടയാളവാക്കു് ഉച്ചരിച്ചമാത്രയിൽ പാറാക്കാരൻ

---

* സൈന്യസംഘത്തിൽ, ചില പ്രത്യേകാവസരങ്ങളിൽ പ്രതിദിനം ഓരോ അടയാളവാക്കു് ഏർപ്പെടുത്തുക പതിവുണ്ടു്. സൈന്യത്തിലേ പ്രധാനപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പാറാക്കാരും മാത്രമേ അതു അറിഞ്ഞിരിക്കയുള്ളു. അടയാളവാക്കു പറയുന്നതുപോലും ഗുരുതരമായിരുന്നതുകൊണ്ടാണു സൈനികനിയമം

കതകുതുറന്നു. അംബിക അകത്തുപ്രവേശിച്ചു. ആ മുറി അതിവിസ്തീർണ്ണമായിരുന്നു. ഒരു വലിയവിളക്കു മുറിയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്തു പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

അംബിക ഒരു സ്ത്രീയാണെന്നു പാറാക്കാരൻ സംശയിക്കപോലും ചെയ്തില്ല. "കോമളനായ യുവാവേ! എന്താണു് ഇവിടെ സാധിക്കേണ്ടതു്?" എന്നു അയാൾ അംബികയോടു ചോദിച്ചു.

അംബിക—ഞാൻ യോഗ്യനായ അശോകനാഥന്റെ നിയോഗപ്രകാരം ഇവിടെ വന്നതാണു്. തടവിൽ പാർപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന മൂന്നുപ്രേതക്കളെയും നേരിൽ കണ്ടു രഹസ്യമായി ചിലതു സംസാരിക്കാൻ അദ്ദേഹം എന്നെ ശട്ടംകെട്ടി അയച്ചിരിക്കുന്നു.

പാറാക്കാരൻ—എന്നാൽ, അതേ. ആ കാണുന്ന ഏണിപ്പടിയിൽക്കൂടി മേല്പോട്ടുകയറിച്ചെല്ലുക! ഈ താക്കോൽക്കൂടികൊണ്ടുപോകണം. ഏണിപ്പടികയറിയാലുടൻ കാണപ്പെടുന്ന കതക് ഈ താക്കോൽ കൊണ്ടുതുറക്കാം. ആ കതകുതുറന്നു് അകത്തുകയറിയാൽ വലത്തുഭാഗത്തു മൂന്നുവാതിലുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കും മൂന്നു പ്രേതക്കളും ആ മൂന്നുമുറികളിലായി പാർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാണു്. ഓരോമുറിയിലും കയറി ഓരോരുത്തരെ കണ്ടു സംസാരിച്ചുംവച്ചു മടങ്ങുമ്പോൾ അതതിന്റെ വാതിലുകൾ അപ്പഴപ്പോൾ പൂട്ടിക്കൊള്ളണം. അവർ മൂന്നുപേരും ഒന്നിച്ചു വെളിയിൽ ചാടിയാൽ അവരെ എതിർക്കാൻ നാം രണ്ടുപേരും ചേർന്നാൽ സാധിക്കുന്നതല്ല. അതേ, ആ മുറികളുടെ താക്കോലുകളാണു് ഇതു്.

അംബിക താക്കോൽ രണ്ടും കൈയിൽവാങ്ങിക്കൊണ്ടു വേഗത്തിൽ ഏണിപ്പടിയിൽക്കൂടി കയറി മുകളിൽച്ചെന്നു. ഏണിപ്പടിയുടെ അവസാനത്തിൽ, പാറാക്കാരൻ പറഞ്ഞവാതിൽകണ്ടു; തുറന്നകത്തു പ്രവേശിച്ചു. വലത്തുവശത്തുള്ള വാതിലുകളും കണ്ടു. ഇരിമ്പു കതകുകളാണു് വാതിലുകൾക്കു് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു്. കതകുകൾ വലിയ ഇരിമ്പുപൂട്ടുകളിട്ടു പൂട്ടി സുരക്ഷിതമാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. ഇടതുവശത്തും അതുപോലെ മൂന്നു വാതിലുകൾ എതിരേ കാണപ്പെടുന്നു. തന്റെ കള്ളി പുറത്തായാൽ ഇവിടെത്തന്നെ ഒരു മുറിയിൽ താനും തടവിൽ പാർക്കേണ്ടിവരുമെന്നു് അംബിക മാത്രം. എന്നാൽ കല്പകക്കോട്ടയിലെ കല്ലറയിലെ മഹാമനസ്സായാൽ നൽകപ്പെട്ട മോതിരമൊന്നുണ്ടല്ലോ. ആ മോതിരത്തിന്റെ ശക്തി എന്താണെന്നു് അവൾ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. "നിന്റെ ശ്രമങ്ങൾ നിഷ്ഫലമായി ഭവിച്ചാൽ ഈ മോതിരം അശോകനാഥന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടുത്തണം"മെന്നു് ആ മനസ്വിനി ഉപദേശിച്ചതു് അംബികയ്ക്കു് ഓർമ്മയുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് തനിക്കു വല്ല അപകടവും പറ്റി

യാൽ, തന്നെരക്ഷിക്കാനുള്ള ശക്തിഇവ മോതിരത്തിനുണ്ടെന്നു അംബിക വിശ്വസിച്ചു.

വലതുവശത്തുള്ള ആദ്യത്തെ വാതിൽ തുറന്നു് അകത്തുകടന്നു. ഭീർഘകായനും സുമുഖനും മദ്ധ്യവയസ്കനുമായ ഒരു ഗംഭീര പുരുഷൻ അവിടെ ഒരു കംബളത്തിൽ കിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കതകുതുറന്ന ശബ്ദംകേട്ട അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റു നോക്കിയതു് അംബികയുടെ മുഖത്തേക്കായിരുന്നു. താൻ കാണുന്നതു്, അശോകനാഥന്റെ സൈന്യത്തിൽപ്പെട്ട ഒരുഭടനെയാണെന്നും, ഈ അസമയത്തു് ഇവിടെ പ്രവേശിക്കേണ്ട കാര്യമില്ലെന്നും അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു് ചിന്താചഞ്ചലനായി അംബികയെ ഉറ്റുനോക്കി. അംബിക തന്റെ മുഖാവരണം മാറ്റി സമന്ദഹാസം അദ്ദേഹത്തെ വീക്ഷിച്ചു. അവളുടെ മുഖകോമളിമ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ വിശ്വാസം ജനിപ്പിച്ചു. ദുഷ്ടമായ മനഃസ്ഥിതിക്കും ഈ സൌന്ദര്യത്തിനും തമ്മിൽ സംബന്ധമില്ലെന്നു് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. താൻ കാണുന്നതു് ഒരു സ്ത്രീയുടെ മുഖമല്ല എന്നദ്ദേഹം സംശയിച്ചുവെങ്കിലും, സ്ത്രീരൂപമായുള്ള പുരുഷമുഖമാണെന്നു ഒടുവിൽ തീരുമാനിച്ചു.

"മാന്യയുവാവേ! നിങ്ങളാരാണു്?" എന്നദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

"ഞാൻ അങ്ങയുടെ മിത്രമാണു്; അങ്ങയുടെ നാമധേയമെന്തോ?" എന്നംബിക പ്രതിപ്രശ്നംചെയ്തു.

"ഗംഗാധരഭട്ടന്റെ പുത്രനെ നിങ്ങളാരാണെന്നു കേട്ടിരിക്കാം. നിങ്ങളാരാണെന്നും എന്നിൽ ഇത്രസ്നേഹംപ്രകടിപ്പിക്കാൻകാരണമെന്തെന്നും ഇവിടെ നിങ്ങൾക്കു പ്രവേശനം സിദ്ധിച്ചതെങ്ങനെയെന്നും മനസ്സിലാകുന്നില്ല."

അംബിക—പ്രഭോ! എന്റെ വസ്തുസ്ഥിതിയേക്കുറിച്ചു് അങ്ങു് ഇപ്പോഴാം അന്വേഷിക്കണ്ടാ. അങ്ങയെ ഈ ബന്ധനാലയത്തിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ടത്രേ ഞാൻ ഇവിടെവന്നതു്.

പ്രഭു—നിങ്ങളാ പറയുന്നതു പരമാർത്ഥമായിരിക്കാം. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ വസ്തുസ്ഥിതികളാം എന്നിൽനിന്നും മറച്ചുവച്ചിരിക്കുവോളം നിങ്ങളാ എന്റെ മിത്രമാണെങ്കിലും ശത്രുവാണെന്നുസംശയിക്കാൻ കാരണമില്ലേ?

അംബിക—അംബികേശൻ എന്നാണു് എന്റെ പേരു്. ഞാൻ പറയുന്നതു ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കണമെന്നപേക്ഷയുണ്ടു്. അങ്ങയുടെ ഇതിനകത്തുനിന്നും മോചിക്കുന്നതിനു വലിയ ശ്രമങ്ങളാന്നും ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടില്ല. വാതുക്കൽ ഒരൊറ്റപ്പാറാക്കാരൻ മാത്രമേയുള്ളൂ. അവനെ പെട്ടെന്നു് പിടിച്ചുകെട്ടിയിട്ടുവച്ചു നമുക്കു രക്ഷ

പ്പെടാം. എന്നാൽ അവനെ യാതൊരുപ്രകാരത്തിലും ഹിംസിക്കാൻ പാടില്ല. എന്താണ് അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായം? അനുകൂലാഭിപ്രായമാണെങ്കിൽ എന്റെ പിറകേ നടന്നുകൊള്ളണം.

പ്രഭു—നിങ്ങളുടെ പിറകേ പൂർണ്ണസന്തോഷത്തോടെ ഞാൻ വരാം. നിങ്ങളെപ്പറ്റി ഞാൻ ആദ്യം അല്പം സംശയിച്ചുപോയതിനെക്ഷമിക്കണം.

അംബികേശൻ—പ്രഭോ! ക്ഷമായാചനത്തിനും വൃഥാതോഷണത്തിനുമുള്ള സന്ദർഭം ഇതല്ല. അങ്ങേപ്പോലെ അടുത്ത മുറികളിൽ അടച്ചിരിക്കുന്ന പ്രഭുക്കളെയും എനിക്കു വെളിയിൽകൊണ്ടുവരണം. അതിലേക്കു അവരെക്കൊണ്ടു സംസാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

അംബികേശൻ രണ്ടാമത്തെ മുറിയിൽ കടന്നു. അവിടെ ഉദയസേനപ്രഭുവിനെക്കണ്ടു, ഗംഗാധരപ്രഭുവിനെ ധരിപ്പിച്ച വിവരങ്ങൾപറഞ്ഞു് അയാളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു് ആദ്യത്തെ മുറിയിലാക്കിയും വച്ചു മൂന്നാമത്തെ മുറിയിൽചെന്നു അമുറിയിൽ അടയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ചന്ദ്രഗുപ്തപ്രഭുവിനെക്കണ്ടു, "പ്രഭോ! അങ്ങേയും മറ്റേ രണ്ടുപ്രഭുക്കളെയും ഈ തടവുമുറികളിൽനിന്നും രഹസ്യമായി മോചിപ്പിക്കാനായിട്ടു വന്നവനാണു ഞാൻ" എന്നു പറഞ്ഞു. പ്രഭു അതുകേട്ടു്, "സദ്ഗുണനും യോഗ്യനുമായ നിങ്ങൾ ആരാണു്? എന്നു ചോദിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ അതിനകത്തുണ്ടായിരുന്ന വിളക്കിന്റെ പ്രകാരം അംബികേശന്റെ മുഖത്തു തെളിഞ്ഞു പതിയുകയാൽ, "ഞാൻ ഇതിനുമുമ്പു നിങ്ങളെ എവിടെയോ കണ്ടിട്ടുണ്ടല്ലോ. എവിടെവച്ചാണെന്നോക്കുന്നില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

അംബികേശൻ—അങ്ങു് എന്നെ ഇതിനുമുമ്പു കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ അങ്ങേയും കണ്ടിട്ടില്ല എന്നാൽ അങ്ങയുടെ മഹാമനസ്കതയെക്കുറിച്ചും ചിത്രസേനനിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയിലും അങ്ങേക്കുള്ള പ്രത്യേകസ്നേഹത്തെപ്പറ്റിയും എന്റെ സഹോദരി പലപ്രാവശ്യം എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

പ്രഭു—(സാശ്ചര്യം) നിങ്ങളുടെ സഹോദരി ആരാണു്?

അംബികേശൻ—ഗുണവാനായ ചിത്രസേനന്റെ ഭർത്തൃപുത്രി അംബിക.

പ്രഭു—എന്തു്? അംബിക നിങ്ങളുടെ സഹോദരിയോ? അംബികയ്ക്കു സഹോദരന്മാരും ബന്ധുക്കളും ആരുമില്ലെന്നാണല്ലോ കേട്ടതു്!

അംബികേശൻ—ആ കേട്ടതു അബദ്ധം. ഞാൻ അവളുടെ സഹോദരനാണു്. അംബികേശൻ എന്നാണു എന്റെ പേരു്

അങ്ങയെ സഹായിക്കാനായിട്ടാണു ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതു്. അ
ങ്ങേയ്ക്കു വേണ്ടി എന്റെ ജീവനെ നഷ്ടപ്പെടാനും ഞാൻ തയ്യാ
റാണു്.

പ്രേ—ഉദാരമനസ്കനായ യുവാവേ! നിങ്ങളുടെ സ്തുത്യർഹമാ
യ സദ്ബുദ്ധിയിൽ എനിക്കു് അളവറ്റ സന്തോഷമുണ്ടു്. സ്വ
ഭാവത്തെസംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സഹോദരിയുടെ പകപ്പാണെന്നു
തോന്നുന്നു! എന്റെ മരണംവരെ ഞാൻ നിങ്ങളോടു കടപ്പെട്ടിരി
ക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സഹായത്താൽ സിദ്ധിക്കാനിരിക്കുന്ന എന്റെ
വിമോചനത്തെ ഓർത്തുള്ള സന്തോഷം, നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തി
ൽ എനിക്കുള്ള സന്തോഷത്തിന്റെ പകുതിപോലും ഇല്ലെന്നു വി
ശ്വസിക്കുക!

അംബികേശൻ—പ്രഭോ! എന്റെ സഹോദരിക്കും അവളു
ടെ ഭർത്തപിതാക്കൾക്കും അങ്ങു് ഇതേവരെ ചെയ്തിട്ടുള്ള നന്മകളും
ഓർത്താൽ എന്റെ ഈ സഹായമെത്രയുമല്പം! ഞാൻ അങ്ങേക്കാണു്
തൃജീവനാന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. അതിരിക്കട്ടെ! നമുക്കു് ഇ
വിടെനിന്നു താമസിക്കാൻ പാടില്ല. ഓരോ സെക്കന്റും വിലയേ
റിയതാണു്.

ഈ അവസരത്തിൽ ഗംഗാധരഭൂപനും ചന്ദ്രഭൂപനും അവി
ടെ എത്തി. തങ്ങൾക്കു് അവിചാരിതമായി വിമോചനകാലം നേ
രിട്ടതിനെക്കുറിച്ചു പ്രേക്കും മൂന്നുപേരും പരസ്പരം സന്തോഷത്തെ
പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അംബികേശന്റെ സംരംഭത്തിൽ ഇവർക്കുയാതൊര
റിവുമില്ലെങ്കിലും അവന്റെ സ്ഥൈര്യവും ധൈര്യവും കണ്ടു് അവ
ർ മനസ്സിൽ വിശ്വാസം ഉറപ്പിച്ചു. അംബികേശൻ തന്റെ സം
രംഭത്തിന്റെ സ്വാഭാവത്തെ ചുരുക്കത്തിൽ മൂന്നുപേരെയും ധരിപ്പി
ച്ചു. അവന്റെ ഉദ്ദേശത്തിൽ അവർക്കു് എതിരഭിപ്രായമുണ്ടായി
ല്ല. മൂന്നുപേരും സന്തോഷപുരസ്സരം അവന്റെ അഭിപ്രായത്തോ
ടു യോജിച്ചു.

മൂന്നുപേരെയും അവിടെത്തന്നെ നിർത്തിയുംവച്ചു് അംബികേ
ശൻ, ഏണിപ്പടിയുടെ മുകൾഭാഗത്തുള്ള വാതലിനു വെളിയിലിറ
ങ്ങി കതകു വലിച്ചടച്ചു്, പൂട്ടുന്നനാട്യത്തിൽ താക്കോൽ രണ്ടുമൂന്നാ
വൃത്തി തിരിച്ചു് പൂട്ടാതെതന്നെ ഏണിപ്പടിയിറങ്ങി പാറാക്കാര
ന്റെ സമീപത്തിൽവന്നു "ഇതേ, താക്കോൽ" എന്നു പറഞ്ഞു
താക്കോൽ കൈയിൽകൊടുത്തു. "നിങ്ങൾ പോയിട്ടു് അധികം
നേരമായില്ലല്ലോ അതിനകം മൂന്നുപേരേയുംകണ്ടുസംസാരിച്ചുവോ"
എന്നു ചോദിച്ചുംകൊണ്ടു്, താക്കോൽ അരയിൽ തിരുകാനായി
പാറാക്കാരൻ വാഠം താഴ്ത്തുമ്പോൾ, അതേനിമിഷത്തിൽ അംബി
കേശൻ, അവനെ നിലത്തുമറിച്ചിട്ടു കഴുത്തിൽ കുത്തിപ്പിടിച്ചു ക

ഠാരമൂരി നെഞ്ചിനുനേരേ ഓങ്ങിക്കൊണ്ട്, "നിലവിളിച്ചാൽ കൊന്നുകളയും" എന്നു ഭയപ്പെടുത്തി. ബലിഷ്ഠനും സമർത്ഥനുമായപാറാക്കാരൻ പെട്ടെന്ന് ഇങ്ങനെ സംഭവിച്ചതിനാലുള്ള പരിഭ്രമംകൊണ്ടും കഠാരം വക്ഷസ്സിനുനേരേ തിളങ്ങുന്നതുകണ്ടും അംബികേശനു കീഴ്പ്പെടേണ്ടിവന്നു. ഇതിനകം പ്രഭാകരൻ മൂന്നുപേരും കൃത്യസ്ഥലത്തെത്തി. എല്ലാവരുംകൂടി അവനെ പിടിച്ചെഴുന്നേല്പിച്ചു മുകളിൽ കൊണ്ടുചെന്നു ഗംഗാധരഇപ്പനെ അടച്ചിട്ടിരുന്ന മുറിയുടെ വാതിൽ തള്ളിത്തുറക്കടച്ചു പൂട്ടിയുംവച്ചു നാലുപേരും മടങ്ങിവന്നു പാറാക്കാരൻ നിന്നിരുന്ന വാതിലുംകടന്നു മുറ്റത്തെത്തി. അംബികേശൻ മുമ്പിലും പ്രഭാകരൻ പിറകിലുമായി ആയുധപ്പുരയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അംബികേശൻ അവിടെ സൂക്ഷിച്ചുവച്ചിരുന്ന വിളക്ക് അതേപ്രകാരത്തിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. വഴിക്കു വല്ല ആപത്തും നേരിട്ടാൽ എതിർത്തുനിൽക്കണമെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടി പ്രഭാകരൻ ആയുധപ്പുരയിൽനിന്നും അവശ്യമുള്ള ആയുധങ്ങൾ സംഭരിച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാവരും അവിടുന്നുതിരിച്ചു് യഥാസമയം, അംബികേശന്റെ തോണി ബന്ധിച്ചിട്ടിരുന്നസ്ഥലത്തെത്തി അംബികേശന്റെ ചെറുതോണിയിൽ നാലാളുകൂടി കയറാനുള്ള സ്ഥലസൌകര്യം ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ എല്ലാവരുംകൂടി മുൻപൊന്ന പ്രേതതോണിയിൽ കയറുക പതിവുണ്ടായതു്. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ കൈത്തോട്ടം പ്രയാഗയുടെ കൈവഴിയും കടന്ന് പ്രയാഗയിലിറങ്ങി.

തോണിപ്രയാഗയിൽ കടന്ന ഉടനെ വിളക്കണച്ചു. നല്ലചന്ദ്രികയുണ്ടായിരുന്നു. പ്രഭാകരൻ തങ്ങളുടെ മോചനത്തെപ്പറ്റിയും അതിനിടയാക്കിയ അംബികേശന്റെ പ്രാഗത്ഭ്യസാമർത്ഥ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും വളരെ പ്രശംസിച്ചുസംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അംബികേശൻ, അവരുടെ അപ്രകാരമുള്ള സംഭാഷണത്തെത്തടഞ്ഞു് അനന്തരകരണീയത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടു. കൊട്ടാരത്തിന്റെ പിടിയിൽ കടന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം പൂർണ്ണമായ മോചനം ലഭിച്ചതായി വിശ്വസിച്ചുപോകരുതെന്നും ശ്രീപുരത്തിന്റെ അതിർത്തി കടക്കണമെന്നും തടവുമുറിയിൽനിന്നും കടന്നവിവരം അശോകനാഥനറിയുന്നമാത്രയിൽ കപിതനായി നാനാഭാഗങ്ങളിലും ഭടന്മാരെ അയച്ച് അന്വേഷിച്ചു പിടിക്കുമെന്നും അനന്തരശിക്ഷ ഊഹാതീതമായ വിധത്തിൽ കഠിനമായിരിക്കുമെന്നും ഉദ്ബോധനം ചെയ്തു. അംബികേശന്റെ വാക്കുകൾ വാസ്തവികങ്ങളാണെന്നു അഭിപ്രായപ്പെട്ടുകൊണ്ട് പ്രഭാകരൻ താഴെ പറയുംപ്രകാരത്തിൽ ഒരു ക്രിയാലോചന നടത്തി.

ചന്ദ്രഗുപ്തൻ— എന്താണു നാം മേലിൽ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതു്? നാട്ടിൽ പറഞ്ഞാൽ നമുക്കു കുതിരകൾ അവശ്യമാണല്ലോ? അതിനെന്തു നിവൃത്തി?

ഉദയസേനൻ— ശ്രീപുരത്തിനടുത്തുതന്നെ ഒരു വലിയ മാളികയുണ്ടു്. ഒരു വലിയ ധനികയുടെ വകയാണു്. ആ മഹതിയെ ഗംഗാധരഗുപ്തനും എനിക്കും പരിചയമാണു്. അവരുടെ പേർ ഒരുപക്ഷേ, നിങ്ങൾ കേട്ടിരിക്കാനിടയുണ്ടു്.

ചന്ദ്രഗുപ്തൻ— പേരെന്താണു?

ഉദയസേനൻ— കുമുദിനീദേവി. ആ മാന്യസ്ത്രീ നമുക്കു സ്നേഹപൂർവ്വം വേണ്ട സഹായങ്ങൾ ചെയ്യാതിരിക്കയില്ല. അനവധി നല്ലകുതിരകൾ അവരുടെ പക്കലുണ്ടു്. നമുക്കു് ആവശ്യമുള്ള കുതിരകളെ ഇഷ്ടംപോലെ തിരിഞ്ഞെടുക്കാം.

ചന്ദ്രഗുപ്തൻ— ആ മഹതിയുടെ മഹാമനസ്കതയും ദീനദയയും കാശ്മീരത്തിലെങ്ങും പ്രസിദ്ധമാണു്. മാത്രമല്ല, അവർ വൈദികമതാവലംബിനിയും അശോകനാഥവിഭൂഷണിയുമത്രേ. അതുകൊണ്ടു് ആ മാന്യസ്ത്രീ നമുക്കു സ്നേഹപൂർവ്വം സ്വാഗതം നൽകാതിരിക്കയില്ല എന്നാണു് എന്റേയും അഭിപ്രായം.

ഉദയസേനൻ— അതേ, നമുക്കു് ഇപ്പോൾ കുമുദിനീദേവിയുടെ വസതിയിൽ കയറാം.

ചന്ദ്രഗുപ്തൻ— നമ്മുടെ ഉപകർത്താവായ അംബികേശനേയും നമ്മുടെ ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകണം. നമുക്കുചെയ്ത ഈ ഉപകാരത്തിനു പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യാൻ ആജീവനാന്തം നാം അയാൾക്കു കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഉദയസേനനും ഗംഗാധരഗുപ്തനും അതിനോടു് അനുകൂലിച്ചു സംസാരിക്കുകയും അംബികേശനെ അത്യന്തം പ്രശംസിക്കുകയും ചെയ്തു. അംബികേശൻ അവരുടെ പ്രശംസാവചസ്സുകൾക്കു പൂർണ്ണമായി ചെവി കൊടുത്തില്ലെങ്കിലും അവരുടെഒന്നിച്ചു ചെല്ലാമെന്ന സമ്മതിച്ചു. താൻ ഉദ്ദേശിച്ചുവന്നകാര്യം ഫലവത്തായതിനാൽ കല്പകക്കോട്ടയിലെ മനസ്വിനിയെ വീണ്ടും കാണണമെന്നും അതിലേക്കു് ഉദയസേനപ്രഭുവിനോടുകൂടി കല്പകക്കോട്ടയിൽ പോകണമെന്നും അംബികേശനുദ്ദേശമുണ്ടു്.

ഇതിനകം ശ്രീപുരത്തിന്റെ തെക്കേഅതിർത്തികഴിഞ്ഞു വള്ളം ഒരുനാഴിക പോന്നു. അവിടെ വള്ളം അടുപ്പിച്ചു് എല്ലാവരും കരയിൽ ഇറങ്ങി, തോണിയെ വെള്ളത്തിൽ ഒഴുക്കിയുംവച്ചു സമീപത്തുള്ള ദാവളസൗധത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി വേഗത്തിൽ പുറപ്പെട്ടു.

അദ്ധ്യായം ൧൦.

"ചെല്ലുകനിന്നെനോക്കീട്ടന്യനേരത്തു
നല്ലൊരുരാക്ഷസിയല്ലയല്ലീവട"

താരാനാഥനും കുമുദിനീദേവിയും ദാസിമാരും യഥാസമയം ധവളസൌധത്തിന്റെ ബഹിർദ്വാരത്തിലെത്തി. തൽക്ഷണം വാതിൽ തുറക്കപ്പെട്ടു. എല്ലാവരും അകത്തുകടന്നു വാതൽ അടച്ചു തഴതിട്ടു. കുമുദിനിയും ദാസിമാരും കതിരപ്പുറത്തുനിന്നും താഴത്തിറങ്ങി. താരാനാഥനെയും താഴെഇറക്കി കണ്ണിന്റെ കെട്ടഴിച്ചു. മുമ്പു നിഷ്കളങ്കനായ്ക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ ഏതൊരു മുറത്തുവച്ചു കണ്ണിന്റെ കെട്ടഴിച്ചുവോ, ആ മുറത്തിന്മേൽ താൻ ഇപ്പോഴും നിൽക്കുന്നതെന്നു താരാനാഥനു അനായാസേന മനസ്സിലായി. അതോടുകൂടി താരാനാഥൻ അതീവ കൃതാർത്ഥനായി ഭവിച്ചു. എന്നാൽ കുമുദിനി മുതലായവർ അറിയരുതെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടി തന്റെ മനഃസ്ഥിതിയെ അയാൾ വേണ്ടപോലെ നിയന്ത്രിച്ചു. ഇപ്രകാരം ഇംഗിതപ്രധാനമായികാണുന്നവനെന്നപോലെ ഒരാശ്ചര്യഭാവം മുഖത്തു സൂചിപ്പിച്ചു. മന്ദിരത്തിന്റെ വൈചിത്ര്യത്തെ നോക്കി വിസ്മയത്തോടുകൂടി മന്ദഹാസംചെയ്തു. തൽഗൃഹത്തിന്റെ നായികയെ താൻ അഭിനന്ദിക്കുന്നു എന്നഭാവേന കുമുദിനിദേവിയുടെ നേർക്കു കണ്ണോടിച്ചു. തന്റെ മാളികയിൽ താരാനാഥൻ ഇതിനുമുമ്പു പ്രവേശിച്ചിട്ടില്ലെന്നും സൌധനാമവും സ്വാമിധേയവും അപരാധം ഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ലെന്നുമുള്ള ധാരണയാൽ കൃതാർത്ഥയായ കുമുദിനി തന്റെ പ്രതാപത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി താരാനാഥനെ ഗൃഹാന്തർഗതത്തിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. രണ്ടുഭൃത്യന്മാരെവിളിച്ചു, സ്നാനകർമ്മമാടിക്കുവാനും സൌകര്യം നൽകുവാനും ശട്ടംകെട്ടി താരാനാഥനെ അവരോടൊന്നിച്ചു പറഞ്ഞയച്ചു. വെട്ടിത്തിളപ്പിച്ച സുഗന്ധജലം മുതലായവ സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുള്ള സ്നാനമുറിയിൽ, അവർ താരാനാഥനെ കൊണ്ടുചെന്നാക്കിയിട്ട്, ഇഷ്ടാനുസരണം സ്നാനം ചെയ്യാമെന്നും സ്നാനാനന്തരം അടുത്തമുറിയിൽനിന്നും സാധിച്ച വസ്ത്രവിശേഷങ്ങളെടുത്തു ധരിച്ചുകൊള്ളണമെന്നും അഭ്യർത്ഥിയോടുകൂടി തങ്ങളും മടങ്ങിവന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുമെന്നും തെര്യപ്പെടുത്തിയിട്ടു തിരിയെപ്പോയി.

കുമുദിനിദേവി, താരാനാഥനെ ഭൃത്യന്മാരെ ഏല്പിച്ചതിന്റെ ശേഷം, സ്വന്തം കുളിമുറിയിൽചെന്നു തനിക്കായി സജ്ജമാക്കിയിട്ടുള്ള സുഗന്ധജലത്തിൽ കുളിച്ചു സ്വകായ്മുറിയിൽപ്രവേശിച്ചു. വി

ലക്രടിയവയും മനോഹരങ്ങളുമായുള്ള വസ്ത്രവിശേഷങ്ങളും, അനവധി ആ മുറിൽ സംഭരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. നാലുദാസിമാർ സ്വാമിനീയുടെ ആഗമനത്തെപ്രതീക്ഷിച്ചു അവിടെ നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ സഹകരണത്തോടുകൂടി ഏറ്റവുംവിലക്രടിയ ഒരുപട്ടാംബരം കുമുദിനി ധരിച്ചു. അല്ല, അവർ കുമുദിനിയെ ധരിപ്പിച്ചു. പട്ടാംബരം എന്നുപറഞ്ഞതുകൊണ്ടു കേവലം പട്ടിനാൽമാത്രം നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതാണെന്ന് അർത്ഥമാക്കേണ്ടാ. ആകപ്പാടെ കണക്കാക്കിയാൽ പട്ട് അതിന്റെ മൂന്നിലൊരുഭാഗത്തേക്കുമാത്രമേ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ശേഷം രണ്ടുഭാഗവും തങ്കക്കസവാണത്രേ. കൊട്ടാരങ്ങളിൽപോലും അസുലഭമായ ഈവസ്ത്രവിശേഷം കുമുദിനീദേവിയുടെ പഴയസ്റ്റാക്കിൽ' പെട്ടതാണുപോൽ! അതിനെക്കാൾ വിലയുയർന്ന വിശിഷ്ടവസ്ത്രങ്ങളും അനവധി അതിൽപിന്നീടു സംഭരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. വസ്ത്രത്തിന്റെ പൊലിമ ഈ വിധത്തിലാണെങ്കിൽ ആഭരണത്തിന്റെകാര്യംപറവാനുണ്ടോ? അത്യന്തരമണീയമായ ഒരുമുകുടാഭരണപ്രദേശത്തിന്റെ കോമളിമയെ ദ്വിഗുണീതമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. രത്നഖചിതവും രത്നരഹിതവുമായ രണ്ടു ജോടിക്കാപ്പുകൾ കരദ്വയത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു. വജ്രഖചിതാംഗുലീയകങ്ങളും കരാംഗുലികളുടെ കമനീയതയെ പ്രകൃഷ്ടമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. മുകുളാവലിതമായ സുവർണ്ണകാഞ്ചി കടിതടത്തെ കാന്തിപൂർണ്ണമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. കണ്ണാഭരണാവലികളുടെവൈശിഷ്ട്യം അവർണ്ണനീയമത്രേ. കുമുദിനീദേവിയുടെ ആഭരണങ്ങളുടെ വിലയും കാശ്മീരത്തിന്റെ രാജധാനിയായ ശ്രീപുരത്തിന്റെ വിലയും തുലാസ്സിൽ നിത്തി തുലനം ചെയ്താൽ ആഭരണത്തിന്റെ വിലയിട്ടിരിക്കുന്നതട്ടു തൂലോം താണുനിൽക്കുന്നതാണു്.

കുമുദിനീദേവി ഇപ്പോൾ നാല്പതാമത്തെ വയസ്സോപാനത്തിൽകയറിയിരിക്കയാണു്. എങ്കിലും സൌന്ദര്യത്തിൽകഷ്ടത്തിനു് ഈഷന്മാനതപോലും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല. യൌവനത്തിളപ്പോടുകൂടാത്ത സൌന്ദര്യം ഒരു സൌന്ദര്യമാണോ എന്നു ചോദിക്കുന്ന സഹൃദയന്മാരുണ്ടാവാമെങ്കിൽ, പ്രൌഢഗംഭീരതയാൽ ആക്രമണം ചെയ്യപ്പെട്ട കുമുദിനിസൌന്ദര്യത്തെ ഒരാവൃത്തി നേരിൽ കണ്ടു സംശയനിവൃത്തി വരുത്തിക്കൊള്ളണമെന്നാണു് ആ മാന്യന്മാരോടുള്ള സമാധാനം. ആപ്രൌഢാംഗനയുടെ കാമോദ്ദീപകങ്ങളായ ഹാസവിലാസാദികളാൽ അപഹൃതചിത്തന്മാരായി ഭവിക്കുമെന്നിരിക്കേ, സൌന്ദര്യശാസ്ത്രവാദം നടത്താൻ ഏതൊരു സഹൃദയനാണു മുതിരുവരുന്നതു്? പ്രായം ചെല്ലുംതോറും ക്രമേണ കൂടിയിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സൌന്ദര്യമല്ല കുമുദിനീദേവിയുടെ സൌന്ദര്യമെന്നും ആ സൌന്ദര്യം വയസ്സിനൊപ്പം വളർച്ചയേ പ്രാപിക്കുന്നതാണെന്നും ആ മഹതിയോടു് അടുത്തു പരിചയമുള്ള സൂക്ഷ്മഗ്രാഹികൾ

കുമുദിനിമന്ദിരത്തിലെ ഗന്ധവരികളിൽപോലും രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ദേവിയുടെ വയസ്സു കണക്കാക്കിയതു നാല്പതെന്നാണല്ലോ. എന്നാൽ പ്രേക്ഷകന്മാർക്ക് ആ സംഖ്യയിൽ വിശ്വാസം ജനിക്കുന്നതല്ല. നാല്പതു് എന്നെഴുതി ദേവിയുടെ കൈയൊപ്പുംവച്ച നെറ്റിയിൽ പതിച്ചാലും സമ്മതിക്കാൻ ആളുകൾ ചുരുങ്ങും. ദേവിയുടെ പരമശത്രുക്കൾപോലും ഇരുപത്തിമൂന്ന് ഇരുപത്തിനാലിൽ കൂട്ടുതൽ സമ്മതിക്കയില്ല. പിന്നെ മിത്രങ്ങളുടെ കാര്യം പറവാനുണ്ടോ? ആ പ്രൌഢാംഗനയുടെ പവിഴച്ചുണ്ടും കുമ്പിക്കരുവൊത്ത പല്ലും തമ്മിലുള്ള യോജ്യത പുഞ്ചിരിപ്പൂനിലാവിൽ സൃഷ്ടീഭവിക്കുമ്പോൾ സാക്ഷാദ്ദേവിയുടെ മുമ്പിലെന്നപോലെ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്യാത്ത പുരുഷന്മാരില്ലെന്നു് ഒരനുഭ്രതജ്ഞൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു് അതിശയോക്ത്യലങ്കാരത്തിനുദാഹരണമാണെന്നുവന്നാലും വാസ്തവമല്ലാഞ്ഞതുകൊണ്ടു് അതിലുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കതന്നെ വേണം. കുമുദിനിയുടെ ഗണ്ഡങ്ങൾക്കു ചെന്താമരയെ സങ്കോചിപ്പിക്കാനുള്ള ശക്തിയുണ്ടെന്നും ചികുരഭാരത്തിനു ചാതകത്തെ കബളിപ്പിക്കാൻ കഴിവുണ്ടെന്നും വണ്ണത്തിനു സപ്പണ്ണത്തെയും നടത്തയ്ക്ക് അന്നത്തെയും നാണിപ്പിക്കാൻ ത്രാണിയുണ്ടെന്നുംകൂടി കുമുദിനിമന്ദിരത്തിലെ ഗന്ധവരികൾകൊണ്ടു വെളിപ്പെടുന്നു.

കുമുദിനീദേവി ഇപ്രകാരം സ്നാനംചെയ്തു് വസ്ത്രാഭരണാദികളാൽ അലംകൃതമായി ഭക്ഷണമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. മണി ഇപ്പോൾ പത്തര കഴിഞ്ഞിരിക്കും. വെളിയിൽനിന്നും ഒരു ഭൃത്യൻ ബദ്ധപ്പെട്ടുവന്നു്, നിഷ്കുളാനന്ദതിരുവടികൾ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നുവെന്നും ദേവിയെ ഉടനടി തൃക്കൺപാർക്കേണ്ടതായ അത്യാവശ്യമുണ്ടെന്നു കല്പനയായിരിക്കുന്നുവെന്നും അറിയിച്ചു. കുമുദിനി അതുകേട്ടു് അല്പവും താമസിക്കാതെ നിഷ്കുളാനന്ദസ്വാമികൾ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്ന മുറിയിൽചെന്നു. സ്വാമികളുടെ ഖടച്ചമുഖവും ചിന്താചഞ്ചലതയും കണ്ടപ്പോൾതന്നെ ദേവി വല്ലാതെ ഒന്നന്ധാളിച്ചു. സ്വാമികൾ ഒരിടത്തു് ഇരിക്കാതെ അങ്ങിങ്ങു ലാത്തിക്കൊണ്ടു നിൽക്കുകയായിരുന്നു.

കുമുദിനി എന്താണിത്ര ബദ്ധപ്പെട്ടുമടങ്ങിവരാൻ കാരണം? അവിശ്രാന്തനായി യാത്രചെയ്ത ക്ഷീണം കാണുന്നുവല്ലോ? മാത്രമല്ല വലുതായ കണ്ടിതം ഏതാണ്ടു മനസ്സിനെ ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും തോന്നുന്നു. എന്താണതുകാരണം? എന്തുവിശേഷം?

നിഷ്കുളാനന്ദൻ — കുമുദിനിവലിയഅപകടങ്ങളൊക്കെ വലിച്ചുവയ്ക്കുന്നുണ്ടു്. ആലോചനയില്ലാതെമണ്ടത്തരങ്ങളാണു പ്രവർത്തിക്കുന്നതെല്ലാം. സകലതുംഅബദ്ധം. താരാനാഥന്റെ ഭൃത്യന്മാരെയും

കെട്ടിടത്തിൽ ക്രൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതു പോരെന്നോ? ഇനിയും പുതിയ പുതിയകുതന്ത്രങ്ങളൊക്കെ വലിച്ചുവയ്ക്കുകയാണോ?

കുമുദിനി— താരാനാഥന്റെ ആ ഭൃത്യന്മാരിൽനിന്നും നമുക്കു യാതൊരുപദ്രവവും നേരിടുകയില്ലെന്നുള്ളതുനിശ്ചയമല്ലേ? അവരെ ഇതിനകം ബലിനൽകിയിരിക്കയില്ലേ? ഒരുപക്ഷേ, അവർ തെറ്റിപ്പോയെന്നുവരുമോ? ആ സംഗതി അറിയിക്കാനായിട്ടായിരിക്കുമോ അങ്ങു് ഇത്രബദ്ധപ്പെട്ട മടങ്ങിയെത്തിയതു്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ— അതൊന്നുമില്ല—അവർ എന്റെ കൈയിൽനിന്നും ഓടിപ്പോയില്ല. അവർ ഇതിനകം കാലന്റെ യാത്രയായിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടു്, അവരെപ്പറ്റി ഇനി ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല. എന്നുവച്ചു് അക്കാര്യത്തിൽ നമുക്കു കൃതാർത്ഥതയുണ്ടാകയില്ല. അവരെമാത്രം കൊന്നതുകൊണ്ടായില്ല. അവരുടെ യജമാനൻ എന്നുപറഞ്ഞ ആ താരാനാഥർ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു.

കുമുദിനി—താരാനാഥനെപ്പറ്റി നാമെന്തിനു ഭയപ്പെടണം?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അവനെയാണു ഭയപ്പെടേണ്ടതു്. അവൻ എന്തെല്ലാമോ തന്ത്രങ്ങളൊക്കെ ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അതേ, എനിക്കു അവനെ ബലമായ സംശയമുണ്ടു്. ഇല്ലെങ്കിൽ അവൻ എന്തിനായിട്ടു ഈ കെട്ടിടത്തിൽ വരണം; വരാനായിയത്നിക്കണം.

കുമുദിനി—അങ്ങു പറയുന്നതു എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. കഴിഞ്ഞദിവസത്തിനു മുമ്പു് താരാനാഥൻ എനിക്കൊരുകത്തയച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അതിനു് യാതൊരു മറുപടിയും കൊടുത്തില്ല. അതിനുശേഷം അയാൾ എനിക്കു് എഴുത്തയച്ചിട്ടുമില്ല.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അതേ, എഴുത്തയച്ചില്ലെന്നുള്ളതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നിരുന്നാലും അവന്റെ ഉദ്ദേശം സാധിച്ചു; അവൻ തന്ത്രത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഇനിയും ഞാൻ എന്തുപറയണമെന്നുണ്ടോ? ഈ നിമിഷത്തിൽ അവൻ ഈ ധവളസൌധത്തിലുണ്ടു്.

കുമുദിനി—(അത്ഭുതപരിഭ്രമങ്ങളോടുകൂടി) ഇപ്പറഞ്ഞതു വാസ്തവമോ? താരാനാഥൻ ഇപ്പോൾ ഈ കെട്ടിടത്തിലിരിക്കുന്നുണ്ടോ?

നിഷ്കളാനന്ദൻ— സംശയമെന്തു്?

കുമുദിനി —ആ കള്ളൻ ഇതിനകത്തു് എങ്ങനെ കടന്നു?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അവൻ കടന്നതല്ല, കടത്തിയതാണു്. ഏതാനായിക ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിരുത്തിയിട്ടു് എങ്ങനെ കടന്നു എന്നും മറ്റും ചോദിച്ചാൽ എന്തൊരർത്ഥമാണു? കുമുദിനി ക്രൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതു മറ്റാരെയുമല്ല. ആ കള്ളനെ കണ്ടപ്പോൾതന്നെ കുതിരക്കാരനു മനസ്സിലായി. അന്നു് താരാനാഥൻ എന്നോടുകൂടി വരുമ്പോൾ അവൻകണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അവൻ പറഞ്ഞതുകേട്ടു എന്തെല്ലാം അപകടങ്ങളാണു ഇനി വരാൻപോകുന്നതെന്നറിയാതെ

ബദ്ധപ്പെട്ട് ഈ രാത്രിയിൽത്തന്നെ ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതാണു. ഇവൻ ഇന്നാരാണെന്നും ഇതിനുമുമ്പു ഇവിടെ വന്നിട്ടുള്ള വനാണെന്നും കൂതിരക്കാരൻ കുമുദിനിയെ ധരിപ്പിച്ചില്ലേ?

കുമുദിനി—(തജ്ജിനി നാസാഗ്രത്തിൽ തൊടിയിച്ച് ആശ്ചര്യഭാവത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു) കൂതിരക്കാരൻ അതിനെപ്പറ്റി ഒരക്ഷരം പറഞ്ഞില്ല. എന്നാൽ അക്കായ്യത്തിൽ അവൻ കുറുക്കാരനല്ല. താരാനാഥനെ ഞാൻതന്നെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുവരികയായിരുന്നല്ലോ: അപൂർവ്വം ചിലരെ രണ്ടാമതും കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിവുണ്ടെന്നും അവനറിയാം. ഇക്കാരണങ്ങളാൽ അവൻ ഒന്നും പറയാഞ്ഞതാണെന്നാണു കരുതേണ്ടതു

നിഷ്കളാനന്ദൻ—കഥയില്ലാത്തകാര്യത്തെക്കുറിച്ചു എന്തിനു സംസാരിക്കുന്നു? വേറെ പ്രധാനപ്പെട്ട പല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയുമുള്ള ഇപ്പോൾ സംസാരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു.

കുമുദിനി—അങ്ങു പറയുന്നതു കേൾക്കാൻ ഞാൻതയ്യാറാണു. അല്പരാത്രിയല്ലേ ഇനിയും ഒരുമണിക്കൂറിനു മേലുണ്ടു. അതുവരെ നമുക്കു ധാരാളം സംസാരിക്കാം.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ആദ്യമായിട്ടു എനിക്കൊരു പ്രധാനപ്രതിജ്ഞ അറിയേണ്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മോടൊന്നിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സ്ത്രീകളിൽ ആരെങ്കിലും കാണപ്പെടാതെ വന്നിട്ടുണ്ടോ?.

കുമുദിനി—ഉണ്ടു, ശിവയോഗിനിയെ കാണുന്നില്ല. രണ്ടു മൂന്നുദിവസംകൊണ്ടു കാണാനില്ല. അങ്ങേയ്ക്കു വേഷംമാറാനുള്ള ഉപകരണങ്ങളും വേണമെന്നു എന്നോടറിയിച്ചിരുന്നില്ലേ. അന്നു കണ്ടതാണു; പിന്നെ ഇതേവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. ആ സാമാനങ്ങളും കൊടുത്തു പറഞ്ഞയച്ചു. അതുംകൊണ്ടു ഒരു ക്ലബ്ബിൽവന്നു അങ്ങയെ കണ്ടിരിക്കാനിടയുണ്ടല്ലോ.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അതൊക്കെ വാസ്തവമാണു. എനിക്കു എല്ലാം ഓർമ്മയുണ്ടു. ഞങ്ങൾതമ്മിൽ അന്നു സംസാരിച്ചു. അതിനുശേഷം, അന്നു അവിടെവച്ചുണ്ടായ ചില കാരണങ്ങളാൽ ഞാനിങ്ങോട്ടുപോന്നു. അങ്ങനെ പോന്നതു് എത്ര ഭാഗ്യമായിപ്പോയി. ഇല്ലെങ്കിൽ അന്നു ആ താരാനാഥന്റെ ചാരന്മാർ പത്മാവതിയെയും തട്ടിക്കൊണ്ടു കടക്കുമായിരുന്നു. അതിനിടയാകാതെ തടഞ്ഞു ആ തെമ്മാടികളെ കാളിക്കു ബലിയുംകൊടുത്തു. ഞാൻ അന്നു് ഇങ്ങോട്ടുവന്നില്ലെങ്കിൽ അതിനിടയാകുമോ. പത്മിനി പത്മകടന്നിരിക്കയില്ലേ. ഇതു കുമുദിനിക്കു് ഒരു പാഠമായിരിക്കട്ടെ. ഞാൻ ഒരു കഥയില്ലാത്തവനാണെന്നു് ചിലർ ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇങ്ങിനെയുള്ള സംഭവങ്ങളെക്കൊണ്ടാണു എന്റെ ഗുരുത്വവും സാമർത്ഥ്യവും അവർക്കു വെളിപ്പെടേണ്ടതു്. കുമുദിനി എന്തുവിചാരിക്കുന്നു.

കുമുദിനി — സംശയമെന്തു്? അങ്ങില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ പത്മാവതിയുടെ പൊടി കിട്ടുമായിരുന്നോ? അങ്ങു സമയത്തിനുവന്നെത്തി. മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടായിരിക്കണം അങ്ങു ആ സമയത്തിനു വന്നതു്. അറിയുന്നു.

നിഷ്കുളാനന്ദൻ — അല്ലെങ്കിൽ സാധിക്കുമോ?

കുമുദിനി — അതെന്തുവായട്ടെ! എന്നാൽ അങ്ങു് ആ മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞതെങ്ങനെ? ജ്ഞാനക്കണ്ണുകൊണ്ടു കണ്ടറിഞ്ഞതാണോ?

നിഷ്കുളാനന്ദൻ — ജ്ഞാനക്കണ്ണോ? ജ്ഞാനക്കണ്ണുമില്ല, അജ്ഞാനക്കണ്ണുമില്ല. അങ്ങനെ ഒരു കണ്ണുണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നതുതന്നെ അബദ്ധം. ആകപ്പാടെ രണ്ടുകണ്ണേ ദൈവം മനുഷ്യനു സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുള്ളു. അതുകൊണ്ടാണു് ഈ ലോകമെല്ലാം നാം കണ്ടറിയുന്നതു്. അതിന്റെ ആവശ്യമേ ആക്കുമുള്ളു. അങ്ങനെയിരിക്കെ വയറിനകത്തും രണ്ടുകണ്ണു് - വിശേഷിച്ചും, ചില്ലുമാത്രം — ദൈവംസൃഷ്ടിക്കേണ്ട ആവശ്യമെന്തു്? പഞ്ചതന്ത്രം, ചാണക്യസൂത്രം. കഥാസരിത്സാഗരം മുതലായ മഹാഗ്രന്ഥങ്ങളും മനുസ്മൃതിതുടങ്ങിയുള്ള വേദാനുഗ്രന്ഥങ്ങളും മറ്റും ഞാനും ധാരാളം വായിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതിലൊന്നും ഇങ്ങനെയൊരു അവയവത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകാണുന്നില്ല. പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു് ആരെങ്കിലും വാദിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവർ എന്റെ നേരിൽ വരട്ടെ വയറിനകത്തും രണ്ടുകണ്ണോ? എന്തിനു്? അതിനകത്തെ വിശേഷങ്ങൾ നോക്കിക്കാണുന്നതിനോ?

കുമുദിനി — അവിടുന്നു വേദാന്തശാസ്ത്രത്തിന്റെ മുകരകണ്ഡനാണു്! എനിക്കു് ആ വിഷയത്തിൽ യാതൊരറിവുമില്ല. പലേ മഹാന്മാർ മേലിൽ സംഭവിക്കാനിരിക്കുന്നതിനെ കാലേക്കൂട്ടി കണ്ടറിഞ്ഞു വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നും, അവർ അങ്ങനെ കണ്ടറിയുന്നതു ജ്ഞാനക്കണ്ണുകൊണ്ടാണെന്നും മറ്റും ഓരോരുത്തർ പറഞ്ഞു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് മഹാത്മാവായ അങ്ങേയ്ക്കും അപ്രകാരം ജ്ഞാനക്കണ്ണു് ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിച്ചുപോയതാണു്.

നിഷ്കുളാനന്ദൻ അതബദ്ധം! അങ്ങനെയൊരുകണ്ണില്ല. എനിക്കെന്നല്ല, ആർക്കുംതന്നെയില്ല. ത്രികാലജ്ഞാനികളായ മഹർഷിശ്രേഷ്ഠന്മാർ നമ്മുടെ നാട്ടിനെ അലങ്കരിച്ചിട്ടുണ്ടു്; അലങ്കരിക്കുന്നുമുണ്ടു്. അവർക്കു സംഭവിക്കാനിരിക്കുന്ന സംഗതികളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുന്നതിനും ചിന്തയിൽ ഫലംകാണുന്നതിനുമുള്ള ഒരു ദൈവികശക്തിയുണ്ടു്. ആ ശക്തി ആ പീഠത്തിലെത്തിയാൽ ആർക്കും കിട്ടുന്നതാണു്. ഞാൻ ഏതുപടിയിൽ നിൽക്കുകയാണെന്നു കുമുദിനിക്കു് അറിവില്ലേ? ഞാൻ ഐഹികസുഖങ്ങളെ വെറുത്തിട്ടില്ല. തൃതീയപുരുഷാർത്ഥത്തിൽ വിരക്തനുമല്ല. ആശാപാശങ്ങളിൽനിന്നും വിമു

കതനല്ല. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിച്ചവനല്ല- അ എനിക്കുണ്ടോ തി കാലജ്ഞതത്വം? എന്നാൽ ഒരുകാര്യം എനിക്ക അനുഭവമാണ്. ഉ ഗ്ലാപ്പസാദം എനിക്കുവേണ്ടുവോളമുണ്ട്. അന്ന് അ ക്ലബ്ബിൽവച്ച, പത്മാവതിയെ താരാനാഥന്റെ ചാരന്മാർ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോകന്ന എന്ന എനിക്ക ഭ്രമോദ മുണ്ടായി. അ ദേവിയുടെ അനുഗ്ര ത്താലല്ലാതെ മ റാനുകൊണ്ടുമല്ല.

കുമുദിനി—ഇപ്പോഴം എന്റെ സംശയം തീന്നു. അതിരിക്ക ട്ടെ,ശിവയോഗിനി എവിടെ?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ഞാൻ അന്ന് കതിരപ്പുറത്തു കയറി ഇ ങ്ങോട്ടതിരിച്ചു. ശിവയോഗിനി പ്രയാഗയുടെ തീരത്തുക്കൂടി പോ രുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

കുമുദിനി—എന്നിട്ട്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ-നദിതീരത്തിൽ വച്ച യോഗിനികൊല്ലപ്പെട്ടു.

കുമുദിനി—(പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി) ശിവയോഗിനിയെ കൊന്നു വോ? അമ്പോ! അ കടുംകൈ പ്രവത്തിച്ചതാര്? അതോ, അകസ്മികമായി നദിയിൽവീണു മരിച്ചതാണോ?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ഇല്ല; കൊല്ലപ്പെട്ടതാണ്. ഭയങ്കരമായ കൊലപാതകം.

കുമുദിനി—അമ്പമ്പോ! ആരാണതുകൊന്നത്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ആരായിരിക്കാം? അഥവാ എന്തിനു സംശയിക്കുന്നു? അവർ തന്നെ; അ ദുഷ്ട; സരസ്വതി അവർ അങ്ങനെ ചെയ്യും. അതിലേക്കു തെളിവുമുണ്ട്.

തന്റെ അരയിൽ തിരുകിയിരുന്ന ഒരു കഠാരിയെടുത്തു കുമുദിനിയെക്കാണിച്ചു. "ഇത് യോഗിനിയുടെ മാറ്റിൽ തറച്ചിരുന്നതാണ്. നോക്കുക! സരസ്വതിയുടേതാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമുണ്ടോ? എന്നു ചോദിച്ചു. കുമുദിനി കഠാരി കൈയിൽവാങ്ങി മറിച്ചും തിരിച്ചും നോക്കിയിട്ടു തിരികെക്കൊടുത്തു. "അതേ; ഇതവളുടെ കഠാരിതന്നെ. ഹാ! അവർ നമുക്കു വിരോധമായി പ്രവത്തിച്ചുതുടങ്ങിയോ? എന്ന് പരിഭ്രമത്തോടെ പറഞ്ഞു.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—എന്നാൽ, അവർ ചെയ്തിട്ടുള്ള സത്യത്തെപാടെ വിസ്മരിക്കുകയും, നമ്മുടെ രഹസ്യങ്ങളെല്ലാം അശോകനാഥനെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല.

കുമുദിനി—എന്തോ! എനിക്കൊന്നും തോന്നുന്നില്ല. ദൈവം തന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ! നിഷ്ഠുരനായ അശോകനാഥനും പൈശാചികബുദ്ധികളായ അവന്റെ ഭടന്മാരും നമ്മുടെ നേക്കു തിരിയുകയാണെങ്കിൽ നമുക്ക് എങ്ങനെ രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിയും. അവർ അല്പമെങ്കിലും നമ്മളിൽ ദയകാണിക്കുകയില്ല. അമ്പോ! അ പി

ശാപുക്കളുടെ കൈയിൽ അകപ്പെടുന്നതിനെക്കാൾ കൊടുങ്കാട്ടിൽ കയറി ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളുടെ വായിലകപ്പെടുകയാണ് വേണ്ടത്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—കുമുദിനി എന്തിനുഭയപ്പെടുന്നു? ഭയപ്പെടാൻതക്ക കാരണമൊന്നുമില്ലല്ലോ. ഇതേവരെ, വിശ്വാസവും ധൈര്യവും കൈവിടാൻതക്കവണ്ണമൊന്നും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല. ശിവയോഗിനികൊല്ലപ്പെട്ടിട്ട് അഞ്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞിരിക്കാമെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. അതേ; യോഗിനിയെ കാണാതായിട്ട് ഇപ്പോൾ അഞ്ചുദിവസമായി. ഈ അഞ്ചുദിവസത്തിനിടയിലും സരസ്വതി ഒന്നും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ലെന്നാണെതോന്നുന്നത്. അവർ നമുക്കുവിരോധമായി വല്ലതും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നറിയുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടാണെന്നു നമുക്കു അധൈര്യപ്പെടാൻ കാരണമില്ലെന്നു ഞാൻ പറയുന്നത്. പൂർവ്വവിരോധംനിമിത്തം അവർ ശിവയോഗിനിയെ കൊന്നതായിരിക്കാം. അഥവാ രണ്ടുപേരും അവിചാരിതമായി കണ്ടുമുട്ടുന്നതിനും അതു അവസരത്തിൽ കലശലുണ്ടായി ശിവയോഗിനിയെ കൊല്ലുന്നതിനും ഇടയായി എന്നും വരാം. സരസ്വതിക്കു ശിവയോഗിനിയിലുണ്ടായിരുന്ന പക നമ്മളിൽ ഇല്ലെന്നാണെതാൻ വിചാരിക്കുന്നത്.

കുമുദിനി—ശിവയോഗിനിയുടെ പ്രേതം പ്രയാഗയിൽനിന്നുമാണോ കണ്ടുകിട്ടിയത്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അതേ, താരാനാഥന്റെ ഭൃത്യന്മാരെയും കൊണ്ടു ഞങ്ങൾ കല്പകക്കോട്ടയിലേക്കു പോകുമ്പോൾ രണ്ടു ദിവസത്തെ യാത്രയുടെ ശേഷം, പ്രേതം പ്രയാഗയിൽക്കൂടി ഒഴുകിവരുന്നതുകണ്ടു. പ്രേതത്തെക്കണ്ടപ്പോൾ രണ്ടു സംഗതികളാണു ഞാൻ ഓർത്തത്. നമുക്കു എല്ലാപേർക്കും ഒരു പാഠമായി ശിവയോഗിനിയുടെ പ്രേതത്തെ എന്റെ കൺമുമ്പിൽ ദൈവം കാട്ടിയതായിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ യോഗിനിയെക്കൊന്നതിന്റെ പക വീട്ടണമെന്നുള്ള പ്രതികാരബുദ്ധിക്കു എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചതായിരിക്കണം.

കുമുദിനി—ശിവയോഗിനി അങ്ങയെ സംബന്ധിച്ചു ഗുരുതരമായ ചില വിഷയങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യത്തിൽ അകാലമൃത്യുവിനെ സ്വാഗതം ചെയ്യേണ്ടിവന്നതായിരിക്കാം.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അതേ; ഞാനും യോഗിനിയും അന്യോന്യസന്ദർശനം നടത്തിയ ആ ഹോട്ടലിൽവച്ചു അതേ അവസരത്തിൽ അംബിക എന്ന പേരുള്ള ഒരു യുവതിയെ ഞാൻ കണ്ടു. അവളാകട്ടെ, അതിസുന്ദരിയും സദ്ഗുണസമ്പന്നയുമാണ്. വിജയസേനനു അവളിൽ പ്രകടമായ അനുരാഗമുണ്ട്. അവർ അന്തസ്സുകൊണ്ടും ആഭിജാത്യംകൊണ്ടും വളരെ താണപടിയിലുള്ളവളാണെങ്കിലും, അനുരാഗത്തിന്റെ കാഠിന്യത്താൽ അവനു അവളെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നുമുണ്ട്. കുറേദിവസങ്ങൾക്കുമുമ്പു് അവ

ൻ ഇവളെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന് കല്പകക്കോട്ടയിൽ ഗൂഢമായി പാർപ്പിച്ചിരുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ അവിചാരിതമായി എനിക്കു അവളെ അവിടെവച്ചു കണ്ടുമുട്ടാനിടയായിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ക്ലബ്ബിൽവച്ചു കണ്ടപ്പോൾ എനിക്കു അവളെ മനസ്സിലായി. അവൾ എങ്ങനെയോ കല്പകക്കോട്ടയിൽനിന്നും മോചിച്ച് വിജയസേനന്റെ ഹിംസയെ ഭയന്ന് ദേശാന്തരഗമനത്തിനു ഒരുമ്പെട്ടതായിരിക്കണം. അവൾക്കു അവനിൽ ലേശവും സ്നേഹമില്ല. എന്നല്ല, അവനെ അവൾക്കു വളരെ വെറുപ്പുമാണ്.

കമുദിനി—ഈ വിഷയത്തോടു അങ്ങേയ്ക്കു യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ലല്ലോ. എനിക്കും അതിനോടു ഒരു സംബന്ധവുമില്ല.

നിഷ്ഠുരാനന്ദൻ—വരട്ടെ! ധൃതിപ്പെടേണ്ടാ. ഞാൻ ആ പെണ്ണിനേപ്പറ്റി ശ്രദ്ധിക്കുന്നതെന്തിനെന്നു കമുദിനിക്കു വഴിയേ മനസ്സിലാകും. അവൾ അതിസുന്ദരിയാണെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ? അവളെ എങ്ങനെയെങ്കിലും ഇങ്ങോട്ടു തട്ടിക്കൊണ്ടുപോരണമെന്നും ഇവിടെ വന്നാൽ ഇവിടുത്തെ സുന്ദരികളായ സ്ത്രീകളോടുചേർന്നു കഴിഞ്ഞുപോകുമെന്നുമാണു ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതു്. മാത്രമല്ല, വിജയസേനൻ ഇവളെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിനു ഉടയസേനപ്രഭു ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കുകയുമില്ല. അതുകൊണ്ടു്, അവളെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നു് ഏല്പിച്ചുതരികയാൽ പ്രഭുവിനും സന്തോഷമായിരിക്കും. എന്നു തന്നെയുമല്ല, അവൾ ഇവിടെ വന്നേപ്പിന്നെ എന്നറിഞ്ഞാൽ വിജയസേനൻ അവളെ കാമിക്കുകയുമില്ല. ഇക്കാരണങ്ങളാൽ, ഞാൻ അവളെ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരാമെന്നു ഉദ്ദേശിച്ചു; ശ്രീപുരത്തു സമ്പന്നയും ധനവതിയുമായ ഒരു സ്ത്രീയുണ്ടെന്നും അവരുടെ ഗൃഹത്തിൽ നിർബാധമായി താമസിക്കാമെന്നും മറ്റും അവളെ പറഞ്ഞു പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ശിവയോഗിനി വന്നുകയറി. ഉടനെ രഹസ്യസംഭാഷണത്തിനു സൗകര്യമുള്ള ഒരു മുറിയിലേക്കു ഞാനും യോഗിനിയും കൂടിച്ചെന്നു പലേ രഹസ്യവിഷയങ്ങളേപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സംഭാഷണമദ്ധ്യത്തിലാണു്, ഞങ്ങൾ ഇരുന്നിരുന്ന മുറിയുടെ അടുത്ത മുറിയുടെ മദ്ധ്യേ പരന്നുകിടന്ന ചുവരിനു പകരം ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതായി കണ്ടതു്. തൽക്ഷണം അതുരെങ്കിലും അടുത്ത മുറിയിൽനിന്നു ഞങ്ങളുടെ സംഭാഷണത്തെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു് ഒരു വലുതായ സംശയവും ഭീതിയും എന്നെ ബാധിച്ചു. പെട്ടെന്നു ഞാൻ ആ മുറിയിൽ കടന്നുചെന്നു നോക്കി; അവിടെ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വേഗത്തിൽ താഴത്തുചെന്നു്, ആ മുറിയിൽ ആരാണു പ്രവേശിക്കുന്നതെന്നു ക്ലബ്ബുകാരോടു

സ്ഥനോടു ചോദിച്ചു. അവിടെ പതിവായി ആരും താമസമില്ലെന്നും അംബിക അന്നത്തേക്കു ആ മുറി താമസത്തിനു ഏർപ്പാടുചെയ്തിരുന്നുവെന്നും ഞങ്ങളുടെ സംഭാഷണ സമയത്തു് അവർ ആ മുറിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അല്പം മുമ്പു യാത്രപോലും ചോദിക്കാതെ പെട്ടെന്നു പുറപ്പെട്ടു പൊയ്കളഞ്ഞുവെന്നും ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ പറഞ്ഞു. എനിക്കു അതു കേട്ടിട്ടു ആശ്ചര്യമോ ഇച്ഛാഭംഗമോ അല്ല, പരിഭ്രമമാണുണ്ടായതു്. ഞാനും യോഗിനിയും സംസാരിച്ച രഹസ്യവിഷയങ്ങൾ കേട്ടിട്ടാണു് അവർ അതു വേഗത്തിൽ പൊയ്കളഞ്ഞതെന്നു ഞാൻ ഊഹിച്ചു. ഏതു വിധത്തിലെങ്കിലും അവളെ തേടിപ്പിടിക്കണമെന്നും ധവളസൗധത്തിൽകൊണ്ടുവരണമെന്നും ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചുറപ്പിച്ചു. ശിവയോഗിനി കൊണ്ടുവന്ന ഉപകരണങ്ങൾ ധരിച്ചു വേഷപ്രച്ഛന്നനായി കൊട്ടാരത്തിൽ കടന്നു് ഉദയസേനപ്രഭൃതികളെ വല്ലവിധത്തിലും മോഹിപ്പിക്കണമെന്നായിരുന്നു ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ അംബിക ഓടിക്കളയുകയാൽ എന്റെ ഉദ്ദേശം സാധിക്കാതെവന്നു. അംബികയെ ഏതുപ്രകാരത്തിലെങ്കിലും കണ്ടുപിടിക്കണമെന്നു ശട്ടംകെട്ടി യോഗിനിയെ അതിലേക്കു നിയോഗിച്ചയച്ചു. നമ്മുടെ ആളുകളിൽ വേറെ ചിലരെയും അതിലേക്കു ഏർപ്പെടുത്തി അയച്ചിട്ടു ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുപോന്നു. എന്റെ ആ വരവു ദുർനിമിത്തമായിട്ടാണല്ലോ കലാശിച്ചതു്. ഞാൻ വന്നില്ലെങ്കിൽ താരാനാഥന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ പിൻഗമിച്ചുപത്മാവതിയുടെ പൊടിപോലും നമുക്കു കാണാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല.

കുമുദിനി—എന്നിട്ടെന്തായി? അംബികയെകണ്ടുപിടിച്ചില്ലേ? കൈയിൽ കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ എവിടെയുണ്ടെന്നെങ്കിലും അറിയാൻ സാധിച്ചുവോ?

നിശ്ചലാനന്ദൻ—എനിക്കു് അതിനു് എപ്പോഴാണു സമയം കിട്ടിയതു്? ക്ലബ്ബിൽനിന്നും ഇവിടെ വന്നുടനെ താരാനാഥന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോകേണ്ടിവന്നു. വഴിമദ്ധ്യേ ശിവയോഗിനിയുടെ പ്രേതത്തെ കണ്ടുമുട്ടി. കണ്ടക്ഷണത്തിൽ വീണ്ടും ഇങ്ങോട്ടു തിരിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യമാണെന്നുവന്നു. വന്നേടത്തെ അവസ്ഥയോ ക്രമത്തിൽകുറ്റം. ആ ദുഷ്ടൻ താരാനാഥനെ കുമുദിനി ഇവിടെ രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന സല്ക്കരിച്ചിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

കുമുദിനി—മൂഷികസ്ത്രീ പിന്നെയും മൂഷികസ്ത്രീയായിവന്നു; നാം ആദ്യത്തെ വിഷയത്തിൽതന്നെ വീണ്ടും പ്രവേശിച്ചു.

നിശ്ചലാനന്ദൻ—കുമുദിനിക്കു് എല്ലായ്പോഴും ഒരു നേരമ്പോക്കു്. കായ്ത്തിലും കളി! മൂക്കറ്റം വെള്ളംപൊങ്ങി; എന്നിട്ടും നേരമ്പോക്കെന്നുവന്നാൽ എന്താണുനിവൃത്തി?

കുമുദിനി—വാസ്തവമാണ്. എനിക്കപ്പോഴും ഒരു പിശേ
കുകളി! ചിലപ്പോഴൊക്കെ ഞാൻതന്നെ അതിലേക്ക് എന്നെ കു
റച്ചെട്ടുത്താറുണ്ട്. അതിരിക്കട്ടെ! ഇനി ഇപ്പോൾ എന്താണ് ഉ
ദ്ദേശിക്കുന്നത്. കർത്തവ്യം എന്താണ്? അങ്ങുതന്നെ എന്റെ ആ
രാധനമൂർത്തി; കാണപ്പെട്ട ദൈവം! കരണീയമെന്തെന്ന് ഉപദേശി
ക്കണം. മണി പതിനൊന്നര കഴിഞ്ഞിരിക്കും. താരാനാഥൻ ഇ
പ്പോൾ സ്നാനാദികർമം നിർവഹിച്ചു കാത്തിരിക്കുകയാണ്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—കുമുദിനി അവനെ എവിടെവച്ച് ഏതു
സ്ഥിതിയിൽ സന്ദർശിച്ചു?

കുമുദിനി—ഞാൻ ശ്രീപുരത്തിലെ രാജപാതയിൽക്കൂടി നട
ന്നുപോരുമ്പോൾ അയാളെ കണ്ടുമുട്ടി. അയാളുടെ ഹൃദയാവർജ്ജക
മായ കാന്തിപൂരം അയാളുടെ അഭിമുഖസംഭാഷണത്തിനു് എന്നെ
പ്രേരിപ്പിച്ചു. വഴിയേചെന്നു സംസാരിക്കാൻ സങ്കോചംതോന്നി
ഒരുതന്ത്രം പ്രയോഗിച്ചു. അതു കുറിക്കുകൊണ്ടു. ഇതുമൊക്കെക്കൊണ്ട്
എന്റെ പ്രയോഗം എന്തായിരുന്നുവെന്നു് അങ്ങേക്കു് ഊഹിക്കാ
വുന്നതാണല്ലോ.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ഇരിക്കട്ടെ; അവൻ പേർമാറിപറഞ്ഞു
പോ അവനു കുമുദിനിയെ മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടോ?

കുമുദിനി—ഇല്ല, ഞാൻ ആരാണെന്നു താരാനാഥൻ നിശ്ച
യമായി അറിഞ്ഞിരിക്കയില്ല. എനിക്ക് അയാളെയും മനസ്സിലാ
യില്ല. തന്റെപേർ ശശിധരൻ എന്നാണ്. അതേ അതാണ് അ
യാൾ പറഞ്ഞതു്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—എന്തു്? അവൻ കുമുദിനിയെ പേർപറ
ഞ്ഞു വിളിച്ചുവോ? അങ്ങനെവരട്ടെ! അവൻ കുമുദിനിയെ ആളറി
ഞ്ഞതുകൊണ്ടാണു തന്റെ പേരിനെ വെളിപ്പെടുത്താഞ്ഞതു്. കു
ള്ളൻ! അവനു് എങ്ങനെയെങ്കിലും ഇതിനകത്തു കടന്നുപറ്റീഴണം.
അതിനുള്ളവിദ്യ അവനെടുത്തു. ആ ഒരൊറ്റ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂ
ടിയാണു കുമുദിനിയെ അവൻ തെരക്കിഅറിഞ്ഞു കണ്ടുപിടിച്ചു
അടുത്തുകൂടിയതു്. അമ്പടാ! കേമാ!! ഇനി ഇപ്പോൾ എന്താണു
ചെയ്യുക? എന്തൊരു നയമാണ് ഇവിടെ സ്വീകരിക്കുക? ഇവനെ
പ്പറ്റിക്കണമല്ലോ; അതിനെന്താണൊരുന്ത്രം? എനിക്കൊന്നും തോ
ന്നുന്നില്ല. വരുന്നവരുന്നകുന്തമെല്ലാം നിഷ്കളാനന്ദന്റെ പിടലി
യിലെന്നവന്നാൽ ഇവനൊരുത്തനെതാങ്ങും എന്റെഭട്ടാരഭഗവതി! എ
തിനും ഉടനടി നിവൃത്തിമാർഗ്ഗം ചെട്ടിപ്പെളിക്കുന്ന ഈ ദാസൻ ഇ
താ ഇവിടെ അന്ധാളിക്കുന്നു! എന്റെ ആയുഷ്കാലത്തിൽ ഇതുപോ
ലെ ഒരു പരുങ്ങൽ എനിക്കുണ്ടായിട്ടില്ല.

കുമുദിനി—അങ്ങു് എന്തിനായിട്ടു് ഇത്രവളരെ ഖേദിക്കണം? താരാനാഥൻ ഒരു തടവുകാരന്റെ നിലയിൽ മിക്കവാറും നമ്മുടെ കൈയിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കയല്ലേ? അവനു് ഇപ്പോൾ എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും? ഇവിടെവച്ചു് അവനു നമ്മെ എതിർത്തുനിൽക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അങ്ങനെ ചിന്തിക്കാൻപോലും ധൈര്യമുണ്ടാകുമോ? അവനെ നമുക്കു ഇവിടിട്ടു മർദ്ദിപ്പിക്കരുതോ? നാം നാക്കെടുത്തു വളച്ചാൽ അവനെ തിന്നാൻപോരുന്ന ആളുകൾ ഒരു പടയുംവേണ്ടി ഈ നിമിഷത്തിൽ ഇവിടെ തിങ്ങിക്കൂടുകയില്ലേ? പിന്നെന്തിനു് അങ്ങു ഖേദിക്കുന്നു? ഇവനെക്കാൾ എത്രയെത്ര മിശക്കൊമ്പന്മാർ അങ്ങയുടെ ശത്രുസ്ഥാനത്തു പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടു്? അവരെയെല്ലാം തൃണംപോലെ വകവച്ചു ജയക്കൊടി നാട്ടിയ പരാക്രമശാലിയായ അങ്ങു് ഈ വിദേശീയനായ ഒരു ചെക്കനെക്കണ്ടു പേടിക്കുകയോ? അഥവാ ഇവൻ ബലിഷ്ഠനായ ഒരു ശത്രുവെന്നതന്നെ ചിരിക്കട്ടെ, നമ്മുടെ ശത്രുക്കളിൽ ആരാണു് നമ്മെ ജയിച്ചിട്ടുള്ളതു്? അങ്ങു് ഇതേവരെ യാതൊന്നിലും കൃതാർത്ഥനായിട്ടില്ലല്ലൊ; അങ്ങയുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളും ആലോചനകളും അഭിലഷണീയങ്ങളായി കണപ്പെട്ടകയാണല്ലൊ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു്; അങ്ങയുടെ ശത്രുക്കളെല്ലാം വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്കു ബലിനൽകപ്പെട്ടുകയാണല്ലൊ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു്. അങ്ങനെയിരിക്കെ, താരാനാഥനേസംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അങ്ങു് ഇത്രമാളരെ പരുങ്ങാൻ കാരണമെന്തു്? ഇവനിൽ അസാധാരണമായ വല്ല ശക്തിയും അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെന്നു വിശ്വസിച്ചു് അങ്ങയെപ്പേടിക്കുന്നുവോ? ഇവനെ വെങ്കലപ്രതിമയ്ക്കു ബലിനൽകാതിരിക്കാൻ വല്ല പ്രത്യേകകാരണങ്ങളുമുണ്ടോ? ഇവനെ കാളി സംരക്ഷിക്കുകയില്ലേ? അതോ, ഇവനെ ബലിനൽകുന്നതുകൊണ്ടു വല്ല അപകടങ്ങളും സംഭവിക്കാനുണ്ടെന്നോ? ഇവൻ ഇന്നു് ഇതിനകത്തു കാൽകുത്തിയതുകൊണ്ടുതന്നെ, വഞ്ചകനും ചതിയനും അയോഗ്യനുമാണെന്നു വെളിപ്പെട്ടുന്നു. പോരെങ്കിൽ, നാം പത്മപുരത്തേക്കു് അയച്ചിരുന്ന ദൂതനിൽനിന്നും കിട്ടിയ വിവരങ്ങളുംകൊണ്ടു്, ഇവൻ കള്ളനാണെന്നും തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഈ സംഗതികളും പ്രഭാതമേളനത്തിൽ ഉദയസേനപ്രഭു കായ്യകാരണസഹിതം വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുമുണ്ടല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു് അയോഗ്യനായ ഒരുവനെ കുണക്കിനു ശിക്ഷിച്ചാലെന്താണു്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—ഇപ്പറഞ്ഞതെല്ലാം വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ ഒരു സംഗതി കുമുദിനി മറന്നുകളഞ്ഞു. അല്ലെങ്കിൽ അവ കുമുദിനി അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു വരാം. നേപ്പാളരാജാവിന്റെയും അവിടുത്തെ പ്രധാനമന്ത്രിയുടെയും കൈയൊപ്പോടുകൂടിയ സാക്ഷ്യ

പത്രമാണ് താരാനാഥൻ കൊണ്ടുവന്നിരുന്നതെന്ന സംഗതി നിർവ്വിവാദമാണ്. ഉദയസേനപ്രഭു കാലേക്കൂട്ടി കരുതിയിട്ടുണ്ടായിരുന്ന തൈലം പൂരട്ടി അതു അടയാളങ്ങളെ കാണപ്പെടാതാക്കിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ യോഗം അന്നു താരാനാഥനു സബഹുമാനം സ്വാഗതം നൽകുമായിരുന്നു.

കുമുദിനി—അതു വാസ്തവമോ, എന്നാൽ താരാനാഥൻ അയോഗ്യനും കള്ളനുമല്ലല്ലൊ! പത്മപുരത്തേക്ക് അയച്ചിരുന്ന ദൂതൻപോലെത്തും കെട്ടുകഥകളായിരിക്കാം.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—യോഗത്തിൽ, താരാനാഥൻ ഹാജരാക്കാൻ കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന സാക്ഷ്യപത്രത്തിലെ കൈയൊപ്പുകൾ കൃത്രിമങ്ങളാണെന്നാണ് ഞങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു. എന്നാൽ യോഗസമക്ഷം അതിനെ തെളിയിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു നിവൃത്തിയില്ലാതെവന്നു. അവനെ ഏതുപ്രകാരത്തിലെങ്കിലും സ്ഥാനഭ്രഷ്ടികളിൽ പങ്കുകൊള്ളിക്കാതെ വെളിക്കിറക്കേണ്ടതു അത്യാവശ്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതിലേക്കു എടുത്ത വിദ്യയാണ് തൈലസേചനം. അക്കാര്യം നിർവ്വഹിച്ചുകൊള്ളാമെന്നേറ്റതു ഉദയസേനപ്രഭുവാണു; അതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്റെ ഫലമായി താരാനാഥൻ സഭയിൽനിന്നും നിഷ്കാസനം ചെയ്യപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. അതു സമയത്തുണ്ട് അതു കാലൻ അശോകനാഥൻ, അതിനകത്തു കടന്നുവീണു. അതുകപ്പാടെ യോഗം താറുമാറായി.

കുമുദിനി—താരാനാഥൻ കൃത്രിമമായ സാക്ഷ്യപത്രമാണു കൊണ്ടുവന്നതെങ്കിൽ, നിങ്ങൾ അതിനെ പ്രഭുസഭയിൽ സംബന്ധിപ്പിക്കാതെ അപമാനിക്കാൻ ഇത്രയൊക്കെ പണിപ്പെട്ടതെന്തിന്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—താരാനാഥനെ സംബന്ധിച്ചു എനിക്കും ഉദയസേനപ്രഭുവിനും ചില സംശയങ്ങൾ ജനിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവന്റെ ഉദ്ദേശവും ലക്ഷ്യവും ഊഹാതീതങ്ങളും ഞങ്ങളുടെ പ്രക്ഷോഭനോത്തിനു അവ, പ്രതിബന്ധകങ്ങളുമാണെന്ന ഞങ്ങൾക്കു വിശ്വാസമുണ്ടായി. വിജയസേനൻ, ഉദയസേനപ്രഭുവിന്റെചേക്കു, താരാനാഥനെത്തന്നെ ഏല്പിച്ചയച്ച എഴുത്തിന്റെ സംഗതി കുമുദിനിക്കു അറിവുണ്ടല്ലൊ. അക്കാലത്താണ് ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ ബലമായ സംശയത്തെ ജനിപ്പിച്ചതു. ഈ സംശയത്തെ മുൻനിർത്തി, നിഷ്പ്രയോജനമായിരിക്കുവെങ്കിലും, വളരെയെല്ലാം പ്രയത്നിച്ചു. അങ്ങനെ വേണ്ടിയിരുന്നില്ലെന്നുപോലും ഇപ്പോൾ തോന്നുന്നു.

കുമുദിനി— എന്താണ് അതു തോന്നലിനു കാരണം?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—യോഗം അപ്രതീക്ഷിതമായി അപ്രകാരം താറുമാറായതെന്നു ഇതിലേക്കു ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടാണ്. മാത്രമ

ല്ല, ഞങ്ങൾ താരാനാഥനെപ്പറ്റി സംശയിച്ചതെല്ലാം അടിസ്ഥാന രഹിതങ്ങളാണെന്ന് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നേരേ വിപരീതമായിട്ടാണ് പരിണമിച്ചിരിക്കുന്നത്.

കുമുദിനി—എന്നാൽ താരാനാഥൻമാന്യനും യോഗ്യനുമാണോ?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—സംശയിക്കാനുണ്ടോ? താരാനാഥൻ അയോഗ്യനല്ല; കള്ളനുമല്ല. നേരേമറിച്ച് ബഹുമാന്യനാണ്. ഒരു വലിയ യുദ്ധവീരനാണ്. അവന് ഇഷ്ടമുള്ള പേരുകളൊക്കെ സ്വീകരിക്കാം താരാനാഥനുമാകാം; രുക്തിധമനുമാകാം. ഇനിയും എത്രയെത്രയോ പേരുകൾ വേണമെങ്കിലും സ്വീകരിക്കാം. സാക്ഷ്യപത്രത്തിൽ കണ്ടതു കള്ളയൊപ്പല്ല. ഞാൻ തുറന്നു പറയേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഞാൻ അവന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ കല്പനക്കോട്ടയിലേയ്ക്ക് ഒകാണ്ടുപോകുമ്പോൾ, താരാനാഥനുസംബന്ധിച്ച ഒരു വലിയ രഹസ്യം അവർ എന്നെ ധരിപ്പിച്ചു. സകല സംഗതികളും എനിക്കു ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. എന്റെ സംശയങ്ങളെല്ലാം അസ്തമിച്ചു. ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത പല വിഷയങ്ങളും എനിക്ക് അറിയാൻ സംഗതിയായി.

കുമുദിനി—എന്താണ് ആ വലിയരഹസ്യം?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അതോ? അതു പരമരഹസ്യം! സുപ്രധാനമായ സംഗതി. അതു ഞാൻ പെട്ടിയിൽ പറയാം, മറ്റാരും കേൾക്കാൻ പാടില്ല.

കുമുദിനി—എന്നാൽ അതു് ഇപ്പോൾതന്നെ പറയണം. ഞാൻ അതു് അറിയാൻ അക്ഷമയായിരിക്കുന്നു ആരാണ് താരാനാഥൻ? അയാളെ വെങ്കലപ്രതിമയുടെ നൽകാൻ സംശയിക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ട്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ, കുമുദിനീദേവിയുടെ കാതിൽ എന്തോ മന്ത്രിച്ചു. അതു കേട്ട നിമിഷത്തിൽ കുമുദിനി അത്ഭുതപരവശയായി നിഷ്കളാനന്ദന്റെ മുഖത്തു നോക്കി. താൻ കേട്ടതു പരമാർത്ഥമാണെന്നു വിശ്വസിക്കാൻ പ്രയാസമാണെന്നു ഭാവിച്ചു.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—എന്താണ് സംശയിക്കുന്നത്? സംശയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞതിൽ അസത്യം അല്പംപോലുമില്ല.

കുമുദിനി—എന്തൊരാശ്ചര്യം! എനിക്കതു വിശ്വസിക്കാൻ വളരെ പ്രയാസം തോന്നുന്നു. താരാനാഥൻ! ശശിധരൻ!!

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അതിരിക്കട്ടെ! സമയം അതിക്രമിക്കുന്നു. മണി പന്ത്രണ്ടാകാറായി. വെള്ളിമണി ഇപ്പോൾ മുഴങ്ങിത്തുടങ്ങും.

കുമുദിനി—എന്തും സംഭവിക്കട്ടെ, എന്നെനിക്ക് ഒന്നിനും ഉത്സാഹം തോന്നുന്നില്ല. എന്റെ ഹൃദയം ചിന്താമഗ്നമായിരിക്കു

ന്നു. ഒരു വലിയ കുറ്റിയുള്ള വസ്തു എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ വീണുകിടക്കുന്നു. അത്യന്തമായ ആപത്തിന്റെ നിഴലാട്ടത്തെ എന്റെ ഹൃദയചക്ഷുസ്സു തെളിഞ്ഞുകാണുന്നു. കൾനമായ എന്തോ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയല്ലാതെ, താരാനാഥൻ ഇവിടെ വരാനിടയില്ലെന്നു് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇവിടെവച്ചു തനിക്കു വല്ല അപകടവും നേരിടാനിടയുണ്ടെന്നു് അറിഞ്ഞിരുന്നുംകൊണ്ടു് ധൈര്യപൂർവം ഏകനായി ഇതിനകത്തു പ്രവേശിച്ചതു്, അതിലേക്കു് എന്തോ മുൻകരുതൽകണ്ടുംകൊണ്ടാണെന്നുള്ളതും നിശ്ചയമാണു്. അപ്പോൾ! ഞാൻ അയാളെ ക്ഷണിച്ചുംകൊണ്ടുവരുമ്പോഴേതന്നെ അയാളുടെ ചാരന്മാർ എന്നെ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. ഇതിനകം അവർ എന്തെല്ലാം കരുതലുകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നു നമുക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. നമ്മുടെ സൌഭാഗ്യകാലം കഴിഞ്ഞുപോയതാണു്. കഷ്ടകാലത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലല്ല, മദ്ധ്യത്തിലുമല്ല, മൂർദ്ധന്യതയിൽ എത്തിയിരിക്കയാണു്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—കുമുദിനി കാരണവും ആവശ്യവുമില്ലാതെ ഇങ്ങനെ വിഷാദിക്കുന്നതെന്തിനു്? പദ്മാവതിയെ മോചിപ്പിക്കാനായിട്ടായിരിക്കണം താരാനാഥൻ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതു്. അഥവാ തന്റെ ഭൃത്യന്മാർ ഇവിടെവന്നതായി അറിഞ്ഞു് അവരെ അന്വേഷിച്ചുപുറപ്പെട്ടുവെന്നും വരാം. എന്നാൽ ആ ഭൃത്യന്മാരുടെ അവസ്ഥ എന്തായിഎന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ അവനുസാധിക്കുന്നതല്ല. വെങ്കലപ്രതിമയെസ്സംബന്ധിച്ച സകല വൃത്താന്തങ്ങളും അറിയുന്നതുവരെ, ഭൃത്യന്മാരുടെ സ്ഥിതി ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല. ഏതായാലും അവന്റെ ലക്ഷ്യമെന്താണെന്നു നാം മനസ്സിലാക്കണം. അതിനുശേഷമേ, അവനെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള നമ്മുടെ നയത്തെ തിർച്ചപ്പെടുത്താൻ നിവൃത്തിയുള്ളൂ.

കുമുദിനി—അയാളുടെ ലക്ഷ്യം നാം എങ്ങനെഅറിയാനാണു്?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—സ്ത്രീജാതിയിൽ ജനിച്ച ഒരുവർക്കു് ഇത്രമാത്രമേ അറിവാൻ കഴിയുകയുള്ളോ? ഒരു പുരുഷൻ എത്രതന്നെ ദൃഢമനസ്കനായിരിക്കട്ടേ, അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ എത്ര കരുതലോടെ മറച്ചുവച്ചിരിക്കുന്ന രഹസ്യവും സ്ത്രീകളുടെ സ്വതഃസിദ്ധമായ സാമർത്ഥ്യത്താൽ വെളിക്കു ചാടാതിരിക്കുമോ? കുമുദിനിയുടെ ചോദ്യത്തിൽ എനിക്കു് അത്ഭുതം തോന്നുന്നു!

കുമുദിനി—(മന്ദഹാസപൂർവം) ഞാൻ എന്റെ സാമർത്ഥ്യത്താൽ താരാനാഥന്റെ മനോനിശ്ചയത്തെ അറിയണമെന്നാണോ അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായം?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—മറ്റാരെയും എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല. മാത്രമല്ല, ഇക്കാര്യത്തിൽ കുമുദിനിയെക്കാൾ സമർത്ഥയെ ഞാൻ കാ

ഞാനുമില്ല. ഇനി ഒരുനിമിഷംപോലും പാഴിൽ കളയാൻ പാടില്ല. കുമുദിനി ഉടനേ താരാനാഥനെക്കണ്ടു സംസാരിക്കണം.

കുമുദിനി—എന്നാൽ എന്റെ അഭിപ്രായത്തെക്കൂടി അങ്ങു ചെവിക്കൊള്ളണം. ഞാൻ നമ്മുടെപുഷ്പഗൃഹത്തിൽ താരാനാഥനുമായി സംഭാഷണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കും. മണി പന്ത്രണ്ടു കഴിഞ്ഞാൽ അരമണിക്കൂറിനുള്ളിൽ മടങ്ങിവരാത്തപക്ഷം, എന്നിക്കു ആപത്തു പറ്റി എന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളണം.

നിഷ്കളാനന്ദൻ—അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ, നമ്മുടെത്തുണക്കാരിൽ സമർത്ഥന്മാരായ ചിലരെ ഞാൻ ആ മുറിയിൽ അയച്ചുകൊള്ളാം.

കുമുദിനി—അങ്ങയുടെ വാക്കുകളിൽ എനിക്കു ദൃഢമായ വിശ്വാസമുണ്ട്. എന്റെ വിശ്വസ്തസഹായികളിൽ അഗ്രഗണ്യൻ അങ്ങുതന്നെ.

കുമുദിനി വെളിയിൽ ഇറങ്ങി, മദനൻ എന്നു തന്റെ ഭൃത്യനെ വിളിച്ചു, സ്നാനമുറിയിലിരിക്കുന്ന അതിഥിയെ പുഷ്പഗൃഹത്തിൽക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുവരുവാൻ ശട്ടംകെട്ടി അയച്ചിട്ട്, പുഷ്പഗൃഹമെന്നു മുറിയിലേക്കുപോയി.

ധവളസൌധത്തിന്റെ വൈചിത്ര്യത്തെയും രാമണീയകത്തെയുംപറ്റി പലയാവൃത്തി വർണ്ണനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിലെ കാരോമുറിയെപ്പറ്റിയുംപ്രസംഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. പുഷ്പഗൃഹത്തെക്കുറിച്ചു നാംകേട്ടതിപ്പോഴാണ്. ധവളസൌധം സ്വർഗ്ഗമാണെങ്കിൽ, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ സ്വർഗ്ഗമത്രേ പുഷ്പഗൃഹം. അതിനുള്ളിൽ കയറി ഒന്നു നോക്കുന്നവർ അത്യുത്തമാനന്ദം ആ നിമിഷത്തിൽ അനുഭവിക്കുന്നതാണ്. സകലജാതി പുഷ്പങ്ങളും ഏകകാലത്തിൽ കാണണമെന്നു ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ പുഷ്പഗൃഹത്തിൽ കയറി നോക്കിയാൽ മതിയാകും. നാസികാചേതസ്സുകളെ കുളിപ്പിക്കുന്ന അവിരളപരിമളം ആ മുറിയിൽ എന്നപോലെ മറെറങ്ങും കാണപ്പെടുന്നതല്ല. മുറി വളരെ വിശാലമല്ലെങ്കിലും തീരെ സങ്കുചിതമല്ല. ഭിത്തികളിൽ പലേതരത്തിലുള്ള ചിത്രങ്ങൾ തൂക്കിയിട്ടുണ്ട്. ചിത്രങ്ങൾ എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു് പുരാണപുരുഷന്മാരുടെയോ യുദ്ധവീരന്മാരുടെയോ മറെറാ ആയാംപടങ്ങളാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കണ്ടാ. ദിഗംഗനകളായും അൽപ്പാംഗനകളായും മറും പല പല വേഷത്തിലും പ്രായത്തിലുമുള്ള സൌന്ദര്യവതികളുടെ ആയകളാണെന്നു ധരിക്കണം. നാലുഭിത്തിയിലും നാലുവലിയ നിലക്കണ്ണാടികൾ തൂക്കിയിട്ടുള്ളതിൽ ആ ആയകൾ പ്രതിബിംബിച്ചുള്ള കാഴ്ചയുടെ മാതിരി എങ്ങനായിരിക്കുമെന്നു് ഊഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. ഈട്ടി കരിന്താളി മുതലായ വൃക്ഷവിശേഷങ്ങളുടെ കാതലിൽ തീർത്തിട്ടുള്ള കസേര, മേശ മുതലായ ഉപകരണങ്ങളുടെ രമണീയത ഒന്നു വേറേ തന്നെ. മുകളി

ൽ രണ്ടുവരിയിലായി വിവിധവർണ്ണത്തിലുള്ള ഗ്ലോപ്പുകൾ പ്രകാശിക്കുന്നതിന്റെ മദ്ധ്യേ ഒരു വലിയ ശരറാന്തൽപ്രസാദസ്രും ദീപങ്ങളാൽ പ്രകാശിക്കുന്നതു പ്രേക്ഷകന്മാരെ എതുകണ്ടു് ആഹ്ലാദപരിപ്ലുതരാക്കി ചെയ്യുമെന്നുള്ളതു് വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു വെളിപ്പെട്ടത്താവുന്നതല്ല. ആകപ്പാടെ മനോഹരിവ്യതപശങ്കയെ ആരിലും ജനിപ്പിക്കുന്ന അന്തരീയിൽ പ്രവേശിച്ച ത്രൈലോകസുന്ദരാധിപയായ സാക്ഷാൽ കുമുദിനീദേവി, ആ ജഗദൈകമോഹിനി, താരാനാഥന്റെ ആഗമനത്തെപ്രതീക്ഷിച്ചു് ഒരുചാരുകസാലയിൽ സാഫല്യംനൽകി.

മദനൻ സ്നാനഗൃഹത്തിൽചെന്നു. മദനന്റെ നാമം എന്താണ്ടു് അനുവർത്തമാണെന്നു പറയാം. അവൻ ആരും കൊമളനാണു്. ചെറുപ്പവുമതേ. പതിനേഴിൽ കൂട്ടുതൽ വയസ്സില്ല. നല്ലപ്രസരിപ്പുണ്ടു്. താരാനാഥൻ സ്നാനഗൃഹത്തിൽനിന്നും മോചനം സിദ്ധിക്കാൻ അക്ഷമയോടെ സമയം പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ സന്തോഷത്തിന്റെലേശംപോലും അയാളുടെ മനസ്സിനെ സ്പർശിച്ചിരുന്നില്ല. ധവളാംബുധത്തിൽ നടന്നുകുടണമെന്നുണ്ടായിരുന്ന ഉദ്ദേശം സാധിച്ചു; അനന്തരകരണീയമെന്താണെന്നാണു് അയാളുടെ ആലോചന. ആവിഷയത്തിൽ മനസ്സു ദൃഢമായി പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മദനൻ താരാനാഥനെക്കണ്ടു; 'സ്വാമിനി താങ്കളുടെ സാന്നിധ്യത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു; ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുചെല്ലാൻ എന്നെഅയച്ചിരിക്കുകയാണു്" എന്നുസ്ഫുടവും വിനീതവുമായ ഭാഷയിൽ തന്റെ സ്വാമിനിയുടെ സന്ദേശത്തെ താരാനാഥനെ അറിയിച്ചു.

താരാനാഥൻ—വളരെ സന്തോഷം! തന്റെ നെഞ്ചിലുവരാൻ എനിക്കു സന്തോഷമുണ്ടു്. എന്നാൽ എനിക്കു് ഒന്നുരണ്ടുവാക്കു തന്നോടു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

മദനൻ—(സാശ്ചര്യം) എന്നോടോ?

താരാനാഥൻ—അതേ, തന്നോടുതന്നെ. രഹസ്യമായകാര്യമാണു്. താൻ ഒരു വിശ്വാസ്യനും സത്യവാനുമാണെന്ന കാര്യത്തിൽ മനസ്സിലാകുന്നു. ആകൃതിയുള്ള സൌന്ദര്യം പ്രകൃതിക്കും ഉണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. എന്നാൽ-അല്ല! താൻ എന്തിനു കരയുന്നു? എന്താണു്? പറയുക! സങ്കടത്തിനുകാരണമെന്തു്? (അവന്റെ അരികിൽചെന്നുനിന്നു, പ്രീതിയോടുകൂടി മുതുകിൽ തലോടിക്കൊണ്ടു) അശേഷം അംശയിച്ചുപ്പെടേണ്ടാ. എന്നെ അവിശ്വസിക്കയും വേണ്ട. എന്താണുതന്റെ സങ്കടത്തിനു ഹേതുവെൻപറയുക!

മദനൻ—പ്രഭോ! ഞാനെന്താണു പറയേണ്ടതു്? താങ്കളുടെ സ്നേഹമസൃണമായ വാക്കുകൾ എന്നെ പൂർവ്വാധികം സങ്കടപരവശനാക്കുന്നു.....

നിരുദ്ധകണ്ഠനായ മദനന്റെ കണ്ഠത്തിൽനിന്നും വാക്കുകൾ പുറപ്പെട്ടുന്നില്ല. അവൻ തേങ്ങിത്തേങ്ങിക്കരയുന്നു.

താരാനാഥൻ—കരയണ്ടാ; കരച്ചിൽ സ്ത്രീകൾക്കുള്ളതാണ്. പുരുഷന്മാർക്ക് അതിനെ അവകാശപ്പെട്ടുകൂടാ. ധൈര്യമാണു പുരുഷന്റെ ആഭരണം. എന്താണ് തന്റെ സങ്കടത്തിനു കാരണം? മടിക്കാതെ പറയൂ! ഞാൻ സർവ്വാത്മനാസഹായിക്കാം.

മദനൻ—(കണ്ണീർതുടച്ചു താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു ദയനീയമായി നോക്കിക്കൊണ്ട്) കഴിയുമെങ്കിൽ അങ്ങ് എന്നെ രക്ഷിക്കണം. എനിക്കു ഇവിടുന്നു മോചനം കിട്ടണം. അതിലേക്ക് താങ്കൾ സഹായിക്കണം

താരാനാഥൻ—ശരി; ഞാൻ, തന്നെസഹായിക്കാം. അതിനു് എനിക്ക് കഴിവുണ്ട്. ഇനി താൻ ഭേദിക്കണ്ടാ. മനസ്സിനെ ധൈര്യപ്പെടുത്തുക! എനിക്ക് ഒന്നുരണ്ടു സംശയം തന്നോടു ചോദിക്കാനുണ്ട്.

മദനൻ—താങ്കൾ എന്തുതന്നെ ചോദിച്ചാലും യഥോചിതം ഉത്തരംപറവാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്. എന്നാൽ ചോദ്യവും ഉത്തരവുമെല്ലാം എളുപ്പത്തിൽ അവസാനിക്കണം. ഇല്ലെങ്കിൽ അപകടമുണ്ട്. താമസിച്ചാൽ ഗൃഹനായികയ്ക്കു സംശയം ജനിക്കും സംശയം ഈ കെട്ടിടത്തിലുള്ള ഓരോരുത്തരുടെയും കലഹദൈവമാണ്.

താരാനാഥൻ—ഞാൻ ഈ കെട്ടിടത്തിൽനിന്നും പോകാറാകുമ്പോൾ കെട്ടിടവളപ്പിനു വെളിയിലേക്കുള്ള ശരിയായമാർഗ്ഗം, താൻ എനിക്കു കാണിച്ചുതരണം. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ, തന്നേ ഞാൻ ഈ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നും മോചിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം മോചനാനന്തരം തനിക്കു സൗഭാഗ്യമുണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ ഒന്നിച്ചു താമസിക്കുകയും ചെയ്യാം.

മദനൻ—പ്രഭോ! എന്റെ യജമാനനും മാതാവും പിതാവും രക്ഷിതാവുമെല്ലാം അങ്ങുതന്നേ. ദൈവം അങ്ങേ അനുഗ്രഹിക്കും. അങ്ങ് എന്തറിയാനാണ് ആഗ്രഹിക്കുന്നത്? ചോദിക്കേണ്ട താമസമേയുള്ളൂ. നിഷ്പ്രയോജനമായ മറുപടി പറവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. താമസിക്കുന്തോറും എന്റെ അടവയറു കത്തി ദഹിക്കുന്നു. അന്യവിഷയത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ താങ്കളോടു സംസാരിക്കുന്നു എന്നോ സംസാരിച്ചുവെന്നോ ഗൃഹനായിക അറിഞ്ഞാൽ എന്റെ ഭാവി ദയനീയമായിരിക്കും. കഥ കഴിക്കും അവർ നിർദ്ദയ.

താരാനാഥൻ രണ്ടുചെറുപ്പക്കാരെപ്പറ്റിയാണ് എനിക്ക് അറിയേണ്ടതായിട്ടുള്ളത്. തന്നേക്കാൾ ഒന്നുരണ്ടുവയസ്സു കൂടുതൽ പ്രായം രണ്ടുപേർക്കും തോന്നിക്കും. കാഴ്ചയിൽ സുമുഖന്മാരാണ്- ഇവരിടെ—എന്നുവച്ചാൽ അഞ്ചാറുദിവസത്തിനിപ്പുറം അവരെ

ഈ കെട്ടിടത്തിൽ വച്ച താൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? രണ്ടുപേരുംഅല്പം കിളരം കൂടിയവരാണ്. അതുകൊണ്ട ഒരിരുപതിരുപത്തിരണ്ടു വയസ്സുവീതം മതിച്ചേക്കാം. നല്ല വെള്ളമുണ്ടാണ് രണ്ടുപേരും ധരിച്ചിരുന്നതു്.

മദനൻ ഓഹോ; എനിക്കു മനസ്സിലായി. ഞാൻ അവരെക്കണ്ടു. നാലഞ്ചുദിവസത്തിനു മുമ്പു് ഒരു ദിവസം രാത്രി അവരെ ഇവിടെകൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. ഈ മുറിയിൽത്തന്നെയാണ് അവർകളിച്ചതു്. കളികഴിഞ്ഞുവസ്ത്രംമാറുകയുംചെയ്തു അവർ ഇവിടെ വരുമ്പോൾ ഉടുത്തിരുന്ന വസ്ത്രങ്ങൾ അതാ കിടക്കുന്നു.

മുറിയുടെ ഒരുഭാഗത്തു തൂക്കിയിട്ടിരുന്ന വസ്ത്രങ്ങളെ പൂണ്ടിക്കാണിച്ചു. താരാനാഥൻ അതു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. തന്റെ ഭൃത്യന്മാരുടേതാണെന്നു ബോദ്ധ്യം വന്നു. "തന്നെതന്നെ; ഇതു് അവരുടെ മുണ്ടുകൾതന്നെ. അവർ ഇവിടെ വന്നു എന്നുള്ളതിനു ഇതു മതിയായ തെളിവാണ്. അതിരിക്കട്ടെ! അവർഇപ്പോൾ എവിടെയാണെന്നും അവരുടെ തൽക്കാലസ്ഥിതികൾ എന്തെല്ലാമാണെന്നും തനിക്കു് അറിവുണ്ടോ?" എന്നു ചോദിച്ചു

മദനൻ— ഇല്ല. അതിനെപ്പറ്റി എനിക്കു യാതൊന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ ഒരു കാര്യം ഞാൻ പറയാം. അവർ മടങ്ങിപ്പോയില്ലെന്നാണ് എനിക്കുതോന്നുന്നതു്. എന്നുവച്ചു് ഇവിടെത്താമസിക്കുകയാണെന്നും കരുതണ്ട. അവർ മടങ്ങിപ്പോയിട്ടുമില്ല, ഇവിടെ പിന്നെക്കണ്ടിട്ടുമില്ല. അന്നുരാത്രിൽത്തന്നെ പെട്ടെന്നു കാണ്മാറ്റാതായി, എന്നല്ലാതെ, എങ്ങോട്ടുപോയെന്നോ, എവിടെക്കൊണ്ടുപോയെന്നോ, അവരുടെ അനന്തരസ്ഥിതിയെന്തെന്നോ പറവാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല; അതു് ഈശ്വരനുമാത്രം അറിയാം. പ്രഭോ! ഇനിയും വല്ലതും ചോദിക്കാനുണ്ടെങ്കിൽ എളുപ്പം ചോദിക്കണേ! സമയം പോകുന്നു.

താരാനാഥൻ— ഇനി ഒന്നുമാത്രമേ ചോദിക്കാനുള്ളു. നിങ്ങളാനന്ദസ്വാമികളെ തനിക്കു പരിചയമുണ്ടോ? അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ഈ കെട്ടിടത്തിലുണ്ടോ?

മദനൻ— അദ്ദേഹത്തെ എനിക്കു വളരെ പരിചയമുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ഇവിടെയുണ്ടു താനും. വന്നിട്ടു് ഒരു നാലുനാഴികയോളമാകും. ഗൃഹനായികയും സ്വാമികളും വളരെനേരം സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ സംഭാഷണത്തിനുശേഷമാണു്. അങ്ങനെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുചെല്ലാൻ എന്നെ ശട്ടംകെട്ടിയയച്ചതു്.

താരാനാഥൻ— അതെയോ? നിങ്ങളാനന്ദൻ ഇപ്പോൾ ഇവിടെയുണ്ടോ? എന്നാൽ എനിക്കു വളരെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടിയിരിക്കു

ന്നു. അതുകൊണ്ടു; ഞാൻ, തന്നെ എന്റെ ക്രൂടെത്താമസിപ്പിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ? എനിക്ക് അതിൽ പ്രത്യേകം സന്തോഷമുണ്ട്. നമ്മുടെ ഈ ചുരുങ്ങിയ സംഭാഷണത്തിൽനിന്നും എനിക്കു തന്നിൽ നല്ലയഭിപ്രായം ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. താൻ വിശ്വസ്തനാണെന്നും ബോധ്യമായിരിക്കുന്നു. ഇനി തന്റെ സ്വാമിനിയെക്കാണാനായി അങ്ങോട്ടുപോവുകതന്നെ. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ അധികനേരം സംഭാഷണം നടത്തുകയില്ല. ഒരുപക്ഷേ, ഞാൻ ഇവിടുന്നു മടങ്ങുന്ന ഘട്ടത്തിൽ എന്തെങ്കിലും കലശൽ നേരിടാനുമിടയുണ്ട്.

മദനൻ—പ്രഭോ! എന്തുതന്നെയായാലും ഈ ദാസനെ കൈവെടിയരുതേ! ഞാൻ അങ്ങയെ ഗൃഹനായികയുടെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുചെന്നാക്കിയും വച്ചു മടങ്ങിവന്നു നടുമുറ്റത്തുകാത്തുനിൽക്കും. അതിനും സംശയം തോന്നാത്ത വിധത്തിൽ ഞാൻ അങ്ങയെ കാത്തുനിൽക്കുന്നതാണ്. അങ്ങു നടുമുറ്റത്തെത്തിയാൽ ഞാൻ എങ്ങോട്ടുനടക്കുന്നുവോ അങ്ങോട്ട് എന്റെ പിറകേ എത്തിക്കൊള്ളണം. എന്നെത്തെറ്റിദ്ധരിച്ചു മടിച്ചുനിൽക്കരുതു്. ഞാൻ അങ്ങയെ ചതിക്കുകയില്ലെന്നു ഈശ്വരനാമത്തിൽ സത്യംചെയ്യുന്നു.

താരാനാഥൻ—തന്റെ വാക്കിനെ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു; പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിക്കുന്നു. തന്റെ ഹൃദയം നിഷ്കപടമാണെന്നു പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽതന്നെ ഞാൻ വിശ്വസിച്ചിട്ടുണ്ട്. താൻ എന്നെ ചതിച്ചാൽ ഈ ലോകത്തിൽ ഇനി ആരെയും ഞാൻ വിശ്വസിക്കയില്ല.

താരാനാഥനും മദനനും പുഷ്പഗൃഹത്തെ സമീപിച്ചു. മദനൻ, താരാനാഥനെ മുറിക്കുള്ളിലാക്കിയും വച്ചു മടങ്ങിപ്പോന്നു. താരാനാഥനെകണ്ടഉടനേ, കാമോദ്ദീപകമായ മന്ദഹാസത്തോടും കടാക്ഷവീക്ഷണത്തോടുംകൂടി കുമുദിനി എഴുന്നേറ്റു് അന്നനടയിൽ ചുവടുവച്ചു നാലഞ്ചടിമുമ്പോട്ടുചെന്നു താരാനാഥനു സ്വാഗതമരുളി സകോചം നടിച്ചും താരാനാഥമുഖത്തെ നോക്കാതെനോക്കിയും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കുകടാക്ഷിച്ചും കൈത്തലങ്ങളും തിരുമ്മിയും സ്തനങ്ങളെ ജൃംഭിപ്പിച്ചും അധരം നനച്ചും രദനം കാട്ടിയും അങ്ങനെ വിനോദികളെന്തൊക്കെയുണ്ടോ അവയെല്ലാം വിനിവൃത്തമാക്കിയതിനുശേഷം, താരാനാഥന്റെ ഭക്ഷിണഹസ്തത്തെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു് നൈസർഗ്ഗികമധുരമായസ്വരത്തിൽ ഇങ്ങനെ തുടങ്ങിവിട്ടു:—"മാന്യരേ, മനസ്സിനു് ഇത്ര നിർദ്ദയമോ? ഞാൻ എത്രവളരെ നേരമായി കാത്തിരിക്കുന്നു! മുഖത്തെ അഴകു് ഈകണ്ണിലുള്ളതെന്തുകൊണ്ടു?"

പ്രസംഗാവസരത്തിൽ, കരത്തിലെ പിടി മുറുക്കിമുമ്പോട്ടു വലിക്കുകയും എന്തോണ്ടൊരപൂർണ്ണയകോപഭാവം മുഖത്തു സൂചിപ്പിച്ചു

കൊണ്ടുതാരാനാഥന്റെ മുഖത്തു് ഉറ്റുനോക്കുകയും ചെയ്യുണ്ടായിരുന്നു. താരാനാഥൻ ഈ അഭിനയങ്ങൾക്കു യാതൊരു വൈരസ്യവും പ്രദർശിപ്പിച്ചില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, വിധേയനെന്ന ഭാവത്തിൽ അനുകൂലിച്ചു നിൽക്കുകയാണുണ്ടായതു. കുമുദിനി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം അയാൾ ഒരു കസേരയിൽ ഇരുന്നു.

കുമുദിനി—എന്താണെന്നാണിമിണ്ടാത്തതു്? ആഡ്ഡാടപ്രദവും മനോഹരവും ഈ മന്ദിരാകാശത്തിൽ താങ്കളുടെ മുഖചന്ദ്രൻ മങ്ങിക്കാണാൻ കാരണമെന്തോ! മനസ്സു നിരുന്മേഷമായി കാണപ്പെട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. രാത്രിയിലുണ്ടായിരുന്ന സന്തോഷം ഇപ്പോൾ കാണുന്നില്ലല്ലോ. ഞാൻ വല്ല അപരാധവും ചെയ്തുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ തുറന്നുപറയണം. അതോ ഇനിയും എന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നില്ലയോ?

താരാനാഥൻ—നാം തമ്മിൽ ആദ്യമായി നേരിൽകണ്ടതു് ഇന്നുമാത്രമാണു്. വലിയ പരിചയത്തിനൊന്നും ഇടയായിട്ടുമില്ല. അതിനകം എങ്ങനെയാണു പരസ്പരം വിശ്വസിക്കുക.

കുമുദിനി—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അങ്ങു് എന്നെവിശ്വസിക്കുന്നില്ലേ. എന്നെ ഒരന്യസ്ത്രീയെപ്പോലെ കരുതുകയാണോ. ആ സ്ഥിതിക്കു് താങ്കൾ എന്റെ ക്ഷണത്തെ സ്വീകരിച്ചുവന്നതിൽ എന്തൊരർത്ഥമാണുള്ളതു? എന്തൊരു ഉദ്ദേശത്തിൻപേരിലാണു ഇവിടെ വന്നതു്? സന്തോഷത്തോടും ആനന്ദത്തോടും ഇന്നത്തെരാത്രിയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടാമെന്ന മനോരഥമാണല്ലോ താങ്കളെ എന്റെഗൃഹത്തിലേക്കു ക്ഷണിക്കാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. ഇപ്പോൾ താങ്കൾ എന്നെ കണ്ണിലിപ്പിച്ചു എന്നാണല്ലോ തോന്നുന്നതു്. ഈ നയം പുരുഷന്മാർക്കു ഭ്രഷണമാണോ?

താരാനാഥൻ—എന്നതന്നെ വിശ്വസിക്കുക! ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതു വേറെ ഉദ്ദേശത്തോടെയാണെന്നിരിക്കട്ടെ!

കുമുദിനി—എന്താണു ഉദ്ദേശം? ആ ഉദ്ദേശത്തിന്റെ സാദ്ധ്യതയിലേക്കു എന്റെ സഹായസഹകരണങ്ങൾ ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ പറയുക! ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചും സന്തോഷമുണ്ടു്. എന്നെ താങ്കൾ ഇതുവരെ മനസ്സിലാക്കിയില്ല. എന്നെ താങ്കൾ വിശ്വസിക്കുന്നുമില്ല; സ്നേഹിക്കുന്നുമില്ല. പരിചയത്തിന്റെ പഴക്കം പോരെന്നാണു താങ്കൾ പറയുന്നന്യായം. എന്നാൽ യഥാർത്ഥമായ സ്നേഹവും അതേ പരിശുദ്ധമായ പ്രേമവും വിശ്വാസവും ജനിക്കുന്നതിനു ഒരുനിമിഷത്തെ പരിചയം മതിയെന്നാണു എന്റെ അനുഭവം. എന്റെ സ്ഥിതിഗതികളെപ്പറ്റി ഇന്നിയൊരിക്കൽ താങ്കൾ ഗ്രഹിക്കുന്നതായാൽ അന്നു് എന്റെ മാത്രമായ മനഃസ്ഥിതിയിൽ താങ്കൾക്കു ബഹുമാനം

തോന്നുന്നതാണു്. അന്നു് എന്നെ താങ്കൾ വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളും. എന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നതുനിമിത്തം താങ്കൾ വഞ്ചിതനാവുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു്, താങ്കളുടെ ഉദ്ദേശം യാതൊന്നാണെന്നു തുറന്നുപറവാൻ മടിക്കണ്ടാ. അതു് എനിക്കു മനസ്സിലാകട്ടെ; ഞാൻ സ്വാതന്ത്ര്യമനസ്സോടെ അതിലേക്കു സഹായിക്കാം.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു് സമന്ദഹാസം അരികിൽ അണഞ്ഞു താരാനാഥന്റെ പരിരംഭണം ചെയ്തു. താരാനാഥൻതാകട്ടെ, പരിരംഭണംചെയ്ത കരങ്ങളെ കുതറി ഒഴിഞ്ഞുനിന്നു അവളുടെ ആ പാദചുംബനം പലവുരു കണ്ണോടിച്ചിട്ടു, "ഇതുകാപട്യവും പിത്തലാട്ടവും ഈ ശരീരത്തിനുള്ളിൽ കൂടികൊള്ളുന്നവല്ലോ!" എന്നു സാശ്ചര്യം കുമുദിനി കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം പറഞ്ഞു.

താരാനാഥന്റെ ഓരോവാക്കുകളും വിഷംപൂരട്ടി പഴുപ്പിച്ച അസ്ത്രജാലങ്ങളെന്നോണം കുമുദിനിയുടെ ഹൃദയാന്തരത്തെ വ്രണപ്പെടുത്തി. ശ്രീത, കോപം, താപം ഇത്യാദി അന്യോന്യവിരുദ്ധങ്ങളായ വികാരങ്ങൾ, ഏകകാലത്തിൽ കുമുദിനിയുടെ മനസ്സിനെ ഉൽപീഡനംചെയ്തു. കുറേനേരത്തേക്കു കുത്തവ്യ വിസ്മൃതിയോടെ ജീവച്ഛവമായി നിലകൊണ്ടു. അനന്തരം താരാനാഥനെ ദയനീയമായി വീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു വളരെ പണിപ്പെട്ടു പറഞ്ഞതാവിതു":- "അഹോ! എത്രമർമ്മഭേദകമായ വാക്കുകളാണു താങ്കളുടെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടതു! താങ്കൾ എന്നെ വിഷപ്പാമ്പിനെപ്പോലെ വെറുക്കുന്നു! താങ്കൾഎന്നെപ്പറ്റി എന്തെല്ലാമോ തെറ്റിദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. മാന്യരേ, നിരപരാധമായ എന്റെ ഹൃദയം താങ്കളുടെ വാക്കശരത്താൽ പിളർക്കപ്പെട്ടുന്നുവല്ലോ! ഇതു നിഷ്ഠുരമായ മനഃസ്ഥിതി താങ്കളെ ബാധിച്ചതെന്തുകൊണ്ടോ?"

കുമുദിനിയുടെ കവിളനയനങ്ങളിൽനിന്നും ഒന്നിരണ്ടു മൂന്നു ചുടുനീർക്കണങ്ങൾ നിലത്തുപതിഞ്ഞു. യാതൊന്നും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തനിരപരാധിനിയെപ്പോൽ ആ പ്രൌഢാംഗന, ഉഷ്ണോഷ്ണമായ ഹൃദയത്തെ വഹിക്കുന്ന ആ ജഗന്മോഹിനി താരാനാഥന്റെ മുഖത്തുനോക്കി ഒന്നു ദീർഘമായി നിശ്വസിച്ചു അമ്പോ! സ്ത്രീഹൃദയമേ! നിനക്കുള്ള ശക്തി എത്രഭയങ്കരം! ലോകത്തെപ്പുലത്താനും തളത്താനും ശക്തിയുള്ള നിന്റെ യഥാർത്ഥരൂപം കണ്ടവരാരുണ്ടു? നിന്റെ കരാളശക്തിയെ ജയിച്ചപുരുഷാഹൃദയമേതുണ്ടു? നീ കീഴ്പെടുത്താത്ത ശക്തിയുണ്ടോ? ഇല്ലേയില്ലെന്നത്തരം!

കുമുദിനിയുടെ വാക്കുകളും രാഗനാട്യങ്ങളും ചേഷ്ടകളും താരാനാഥനെ മാനസാന്തരപ്പെടുത്തുമായിരുന്നു. അഥവാ നിമിഷനേരത്തേക്കു മാനസാന്തരപ്പെടുത്തുകതന്നെചെയ്തു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ധവളസൌധത്തിൽവച്ചുണ്ടായ തന്റെ പൂർവ്വാനുഭവവും സ്മൃ

ത്യന്മാരുടെ അജ്ഞാതസ്ഥിതിയും അയാളുടെ സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണംചെയ്തു. അയാൾപറഞ്ഞു:—"മതി, വാക്കുകളെ നിർത്തുക. നിൻറെ ഹൃദയം ദുഷ്ടമാണ്. ഛേ! ചപലേ! നീ രജകൻറെ കുലസ്ത്രീയാണ്. നീ അത്യന്തദുഷ്ടന്മാരുടെ കൈയിലകപ്പെട്ട് ഇഹത്തിലും പരത്തിലും പാപത്തെ സമ്പാദിച്ചിരിക്കുന്നു. നിന്നെക്കാണുന്ന കണ്ണു ഗംഗാജലത്താൽ കഴുകപ്പെടണം. നീയത്രേ മനുഷ്യരൂപമെടുത്ത പിശാചി."

താരാനാഥൻറെ കർക്കശമായ വാക്കുകൾ തൻറെ പരമാർത്ഥളാളതരുമൂലത്തിൽ വെണ്മഴു വയ്ക്കപ്പെട്ടതുപോലെയുള്ള ഒരു അനുഭവം കുമുദിനിയുണ്ടായി. അവൾ വാവിട്ടു നിലവിളിച്ചു തൊഴുകൈയോടുകൂടി അതേ, ഞാൻ പാപിഷ്ടയാണ്, മനുഷ്യാധമയാണ്. അയ്യോ! ഞാൻ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടവളാണ്. അതേ, താങ്കൾ പറഞ്ഞതു വാസ്തവം! ഞാൻ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടു. എന്നു പരിദേവനം ചെയ്തു.

മണിപന്ത്രണ്ടരയാകാൻ മിന്നിറവ് അഞ്ചുകഴിഞ്ഞാൽ മതി. അതുവരെയും സമയംകൂടി ഈ നിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടാമെങ്കിൽ, താരാനാഥനെ ഭയപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു കുമുദിനി മനസാ വചിച്ചു.

താരാനാഥൻ— ശരി- നീ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടവളാണെന്നിരിക്കട്ടെ. ഞാൻ ചോദിക്കാൻപോകുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്ക് യഥാസത്യം ഉത്തരം പറയണം.

കുമുദിനി—(ഭയസംഭ്രമങ്ങളോടെ) ചോദിച്ചാലും!

താരാനാഥൻ— ഇനി എൻറെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതി നിന്നിൽനിന്നുംമറച്ചുവയ്ക്കുന്നില്ല. എൻറെനാമം ശശിധരൻ എന്നല്ല താരാനാഥൻ എന്നാണ്. ഭാരതസാമ്രാജ്യത്തിലെ മഹാരാജാക്കന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനെന്നു സർവ്വരാലും സമ്മതിക്കപ്പെട്ട നേപ്പാളയുവനായ പ്രതാപരുദ്രൻറെ പ്രതിനിധി താരാനാഥൻ ഞാനാണ്; ഓർമ്മയിരിക്കട്ടെ സത്യംപറയണം; ഉടനടൻ പറയുകയുംവേണം, കളവുപറയണ്ടാ. അതെനിക്കു കേൾക്കാൻ പാടില്ല. എൻറെ ഭൃത്യന്മാരെ എന്തുചെയ്തു.

കുമുദിനി — താങ്കളുടെ ഭൃത്യന്മാരോ?

താരാനാഥൻ—അതേ, എൻറെ ഭൃത്യന്മാർതന്നെ. അവർ രണ്ടുപേരും ഈ കെട്ടിടത്തിൽ വന്നിരുന്നില്ലേ? ഇപ്പോഴം അവർ എവിടെയാണ്? ദുഷ്ടേ നീ അവരെ എന്തുചെയ്തു? പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ നിന്നെ ജീവനോടെ വിട്ടയയ്ക്കുകയില്ല. ഉം!

അരവാളൂരിക്കൊണ്ട് അങ്ങോട്ടടുത്തു. പ്രഭോ! എന്നെ വധിക്കരുതേ! നിരപരാധിനിയായ എന്നെരക്ഷിക്കണേ! എന്നാപേ

ക്ഷിച്ചും കൊണ്ട് കുമുദിനി സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. താരാനാഥൻ അതുകണ്ട് ഒരടി പിന്നോക്കംമാറി "നീനിരപരാധിനിയല്ല, അപരാധിനിതന്നെ. എന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ നീ കൊന്ന അല്ലെങ്കിൽ കൊലചെയ്യുവരോടുനീ അനുകൂലിച്ചു; രണ്ടിലൊന്നുനിശ്ചയം. സത്യമേതാണെന്ന് എളുപ്പംപറയുക! സ്ത്രീയാണെന്നുംമറും ഞാൻ ഓർക്കയില്ല. എന്റെ ഖഡ്ഗത്തിനിരയാകും" എന്ന അത്യന്ത കോപത്തോടെ പറഞ്ഞു. കുമുദിനി അക്കിടപ്പിൽകിടന്ന ഖഡ്ഗത്തെനോക്കി നടുങ്ങിക്കൊണ്ട് പ്രഭോ! എന്നെ വധിക്കരുതെ എന്നു വീണ്ടും നിലവിളിച്ചു.

നിന്റെ മിരട്ടുകളൊന്നും ഇവിടെചെലവില്ല. സത്യംപറയൂ എന്നു പറഞ്ഞവസാനിക്കുംമുമ്പ്, പ്രവേശനദ്വാരം തുറക്കപ്പെടുകയും ആയുധപാണികളായ അനവധി ബലിഷ്ഠയോധന്മാർ അകത്തുകടന്നു താരാനാഥനെ വളഞ്ഞതും—താരാനാഥനെ സഹായിക്കുന്നതിനായിരിക്കാം. മുഖാമുഖനിന്നു മുതലായി തികച്ചും യുദ്ധവേഷം ധരിച്ച ഒരു യോദ്ധാവ് അകത്തു പ്രവേശിച്ചതും ഒന്നിച്ചു കഴിഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം നാല്പത്തൊന്ന്

"നിങ്ങളാരാകുന്നതെന്നുപറയണ-
മിങ്ങുവന്നീടുവാൻമൂലവുംചൊല്ലണം
എങ്ങനെമാർഗ്ഗമറിഞ്ഞവാറെന്നതു-
മെങ്ങിനിപ്പോകുന്നതെന്നുംപറയണം.

അംബികേശനും ഉദയസേനപ്രഭൃതികളും അതിവേഗത്തിൽ നടന്നു, ധവളസൗധത്തോടു സമീപിക്കുമ്പോൾ, സമയം അർദ്ധരാത്രി കഴിഞ്ഞിരിക്കും. വലിയ പടിവാതുക്കൽ വിളിച്ചു കതകുതുറപ്പിച്ചു.ദ്വാരപാലകനു്, ഉദയസേനഗംഗാധരഭൃത്യപ്രഭൃതിക്കളെ കണ്ടുടനെമനസ്സിലായി., മുതുകു വില്ലുപോലെ വളച്ചൊന്നുതാഴ്ത്തു അയാ ഠംക്കപ്രഭൃതിക്കളുടെ അപ്രതീക്ഷിതമായആഗമത്തിൽ അത്യാശ്ചര്യവും സന്തോഷവുമുണ്ടായി. പ്രഭൃക്കരം ശ്രീപുരത്തെ കൊട്ടാരത്തിൽ, അശോകനാഥനാൽ ബന്ധനസ്ഥരാക്കപ്പെട്ട വിവരം അയാൾക്കു് അറിവുണ്ടായിരുന്നു. അപ്രകാരം തടവിൽ പാർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന, തന്റെ സ്വാമിനിയുടെ വേഴ്ചക്കാരെ യദൃച്ഛയാകണ്ടതിനാലുണ്ടായ സന്തോഷം ഊഹനീയമാണല്ലോ. "അമ്മ അകത്തുണ്ടു്; യജമാനന്മാരുടെ വരവിൽ അമ്മയ്ക്കു അതിരറ്റ സന്തോഷം ഉണ്ടാകും"

എന്നിങ്ങനെസോത്സാഹം ദ്വാരപാലകൻ തന്റെ അമിതസന്തോഷത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. "നിന്റെ അമ്മയ്ക്കു ക്ഷേമമോ? എന്നു ഗംഗാധരഭൂപപ്രഭു ചോദിച്ചതിനു്, ക്ഷേമത്തിനു കുറവുണ്ടെന്നുതോന്നുന്നില്ല. നാൽ കുറച്ചുദിവസങ്ങളായി വലുതായ ഒരു കുണ്ഠിതം എപ്പോഴും കാണുന്നുണ്ടു്. പണ്ടത്തേപ്പോലുള്ള കളിയും ചിരമ്പോക്കുമെല്ലാം ഒന്നുകുറഞ്ഞിട്ടാണു കാണുന്നതു് ഇനി അതൊക്കെ നേരെ ആകുമതേ. അവിടുത്തെ വരവിൽ അമ്മയ്ക്കു പലാഴിയിലും കളിച്ചു പരമാനന്ദം ഉണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല. എന്നു് ഉത്തരാർത്ഥം അതിനപ്പുറവും പറഞ്ഞു. "അവിടുത്തെ വരവിൽ" അപ്പടങ്ങനെ ഒന്നറുപ്പിച്ചുപറകയാണുണ്ടായതു്. ചന്ദ്രഭൂപപ്രഭുവും അംബികേശനും അടുത്തുള്ളപ്പോൾ, തന്നെ അപ്രകാരം പ്രത്യേകം സൂചിപ്പിച്ചുപറഞ്ഞതിൽ ഗംഗാധരഭൂപന്നു് അല്പം വല്ലായ്മ ഉണ്ടായി എന്നു പൂർണ്ണം ചുട്ടിക്കിയതുകൊണ്ടു് അനുമാനിക്കാം.

എല്ലാവരും നടുമുറ്റത്തുകൂടി അകത്തേക്കു നടന്നു. ഉടയസേനപ്രഭുവും ഗംഗാധരഭൂപപ്രഭുവും മുമ്പിൽ നടക്കുകയായിരുന്നു. ചന്ദ്രഭൂപപ്രഭുവും അംബികേശനും അവരെ അനുഗമിച്ചു. എല്ലാവരും എഴുന്നിപ്പടികയറി, വിശാലമായ നടുമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ച ഉടനെ അങ്ങിങ്ങു നിന്നിരുന്ന വേലക്കാർ സന്തോഷത്തുന്ദിലന്മാരായി സമീപത്തു ഓടിഎത്തി നമസ്കരിച്ചു. ഭൃത്യന്മാർക്കു് എല്ലാപേക്കും ദ്വാരപാലകനേ ളുംതന്നെ ആശ്ചര്യവും ആനന്ദവും ഉണ്ടായി. വേലക്കാരുടെ ക്കൂട്ടത്തിൽ മദനനുമുണ്ടായിരുന്നു. താരാനാഥനെ പുഷ്പഗൃഹത്തിൽകൊണ്ടാക്കിയുടനെ മടങ്ങിവരുമ്പോളാണു് അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ പ്രഭാഗമനം സംഭവിച്ചതു്. ഭൃത്യന്മാർ ഓരോരുത്തരും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം അവരവർക്കുള്ള സന്തുഷ്ടിയെ വാക്കുകളേയും അഭിനയത്താലും പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ഗംഗാധരഭൂപപ്രഭുവിനെയാണു് ഭൃത്യവർഗ്ഗം അത്യധികം അഭിനന്ദിച്ചതെന്നുള്ളതു പ്രസ്താവനീയമാണു്. അദ്ദേഹം അവരെ നോക്കി, "നിങ്ങൾക്കും നിങ്ങളുടെ സ്വാമിനിക്കും ക്ഷേമമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അതിനെപ്പറ്റി കൂടുതലായിട്ടൊന്നും ഇപ്പോൾ സംസാരിക്കുന്നതിനും അന്വേഷിക്കുന്നതിനും സൌകര്യമില്ലാതിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു് ഉടനെ പുറപ്പെടേണ്ടതായ ആവശ്യമുണ്ടു്. അടുക്കൽതന്നെ മടങ്ങിവന്നു് എല്ലാവരെയും കണ്ടുകൊള്ളാം. ഞങ്ങളുടെ നാലുപേരുടെയും ഉപയോഗത്തിലേക്കു നാലു നല്ല കുതിരകളെത്തയാറാക്കുവിൻ!" എന്നു മിക്കവാറും ഗൃഹനായകന്റെ വീട്ടിൽതന്നെ ആജ്ഞാപിച്ചു. അതിനെത്തുടർന്നു് ഉടയസേനപ്രഭു കല്പിച്ചതായിതു:—"കുറഞ്ഞപക്ഷം നിങ്ങളിൽ ഒരെട്ടുപേരെങ്കിലും ഞങ്ങളുടെകൂടെ സഹായാർത്ഥം പോകേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. ഈ നിമിഷത്തിൽത്തന്നെ പുറപ്പെ!

ടുകയുംവേണം. ലക്ഷ്മണക്ഷണത്തിനു വല്ലതും തയ്യാറുണ്ടെങ്കിൽ അല്പം കഴിക്കാമെന്നുണ്ട്. വേഗം! വേഗം! "

"നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമിതിരുവടികൾ ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിട്ടുണ്ട്." എന്നു് ഒരു വേലക്കാരൻ പറഞ്ഞു.

"ആഹാ! അങ്ങനെയോ! എന്നാൽ വളരെ സന്തോഷമായി. ഈ ഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിമുഖദർശനം പലതുകൊണ്ടും ഗുണകരമാണു് എന്നു ഗംഗാധരഭട്ടപ്രമുഖർ ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടെ പറഞ്ഞു.

ഉദയസേനൻ—കാശ്മീരത്തിന്റെതൽക്കാലഭയനീയസ്ഥിതിയിൽ സ്വാമികളെക്കണ്ടു പലതും സംസാരിക്കേണ്ടതാവശ്യമാണു്. ഇനി അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടതിനുശേഷമേ പുറപ്പെട്ടുള്ളൂ. ഞങ്ങൾ ഇതിന്റെ അടുത്തമുറിയിലിരിക്കാം. സ്വാമികളെ അങ്ങോട്ടു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോരിൻ! ഞങ്ങൾ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു വിവരം കൂടിനീ ദേവിയേയും തെര്യപ്പെടുത്തണം.

ഒരുഭൃത്യൻ—പ്രഭോ! കല്പിച്ചുത്തരവായതിനെ സ്വാമിതിരുവടികളേയും അമ്മയേയും അറിയിക്കാം. രണ്ടുപേരും ഒന്നിച്ചു ഒരു മുറിയിലിരുന്നു ഏതോ മുഖ്യമായ ഒരു രഹസ്യസംഗതിയെക്കുറിച്ചു് ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണു്.

മദനൻ—ഇല്ല, ഇപ്പോൾ സ്വാമികൾ മാത്രമേ ആ മുറിയിലുള്ളൂ. അമ്മ ഒരന്യപുരുഷനുമായി പുഷ്പഗൃഹത്തിലിരുന്നു സംസാരിക്കുന്നു.

ഗംഗാധരഭട്ടൻ—എന്നാൽ, ഞങ്ങൾ സ്വാമികൾ ഇരിക്കുന്നമുറിയിലേക്കു പോരാം. ഇപ്പോൾ ദേവിയെക്കാണണ്ടാ. ഇതുതരമായ വല്ല സംഗതിയെപ്പറ്റിയും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണെങ്കിൽ അതിനു തടസ്സമുണ്ടാക്കണ്ടാ.

ഭൃത്യന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ അശ്വങ്ങളെ സജ്ജീകരിച്ചുനിർത്താൻ പോയി. മറ്റൊരുവൻ ആയുധപാണികളായ എട്ടുപേരേ പ്രഭുക്കളെ ഒന്നിച്ചുപോകാൻ ശട്ടംകെട്ടുന്നതിലേക്കു പോയി. ലക്ഷ്മണക്ഷണത്തിനുള്ളസാധനങ്ങൾകൊണ്ടുവരുവാൻ വേറൊരുത്തൻപോയി. ഇനിയുമൊരുത്തൻ അതിഥികളെ സ്വാമിതിരുവടികൾ എഴുന്നെള്ളിയിരിക്കുന്ന മുറിയിലേക്കു നയിച്ചു എല്ലാവരുംപിരിഞ്ഞതിന്റെശേഷം മദനൻ അവന്റെ വഴിക്കു തിരിച്ചു; അവൻ ചെന്നു നടുമുറ്റത്തു സ്ഥലംപിടിച്ചു.

നിഷ്കളാനന്ദന്റെ പേരുകേട്ട മാത്രയിൽ, ഇടിമുഴക്കംകേട്ട സർപ്പത്തെപ്പോലെ, അംബികേശൻ ഞെട്ടിപ്പുറപ്പാടായി എന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. നിർവ്വാഹമില്ലാതെ വിവിധചിന്തകൾ അവന്റെ സ്മൃതിപഥങ്ങളെ ആരോഹണം ചെയ്തു. നിഷ്കളാനന്ദനെ

സംബന്ധിച്ചു സരസ്വതിയുടെ ഉദ്ബോധനങ്ങളും അവന്റെ ഓർമ്മയിൽ ഉദിച്ചു. ആനന്ദനെസ്സംബന്ധിച്ച ഗൃഹങ്ങളിൽ തങ്ങിക്കൂടെന്ന് അവൾ അനുശാസിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. നിഷ്ഫലാനന്ദന്റെ മഹാമനസ്കത, കുമുദിനിയല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ലെന്നും അയാൾ അന്നു കൂടിൽവച്ചു തന്നെ ക്ഷണിച്ചതു കുമുദിനീഭവനത്തിലേക്കാണെന്നും അംബികേശൻ നിശ്ചയിച്ചു. അതിനേപ്പറ്റി വീണ്ടും ആലോചിക്കുകയും തൽഫലമായി ആ നിശ്ചയം ബലപ്പെടുകയുംചെയ്തു. തനിക്കു പുതിയ ആപത്തു് എന്തെങ്കിലും ഇവിടെ സംഭവിച്ചേക്കാനിടയുണ്ടെന്ന് അവൻ സംശയിച്ചു. എന്തുതന്നെ നേരിട്ടാലും ധൈര്യത്തെ കൈവിടാതെ അതിനെ എതിർക്കണമെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ഉദയസേനഗംഗാധരന്മാരുടെ സഭവേം എന്തുതന്നെയായാലും ചന്ദ്രപ്രഭയുടെ യോഗ്യനും സദ്ഗുണവാനും ആയൊരുത്തനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായം തനിക്കു ലഭിക്കുമെന്നും വിശ്വസിച്ചു. ഉദയസേനപ്രഭാവിനും ഗംഗാധരപ്രഭാവിനും ഈ ഗൃഹത്തിൽ സ്വാധീനശക്തിയും മുൻപരിചയവുമുണ്ടെന്നും ചന്ദ്രപ്രഭയെപ്പോലെ, ഇവിടെ അപരിചിതനാണെന്നും അംബികേശൻ അനുമാനിച്ചു. അതിനും പുറമേ നിഷ്ഫലാനന്ദനെപ്പറ്റിയുള്ള സംസാരത്തിൽ അദ്ദേഹം യാതൊന്നും പറയാതെ മൌനം ഭിക്ഷിച്ചതും അവൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. തന്നിമിത്തം ആനന്ദനെ അദ്ദേഹത്തിനു പരിചയമില്ലെന്ന് അവൻ ഊഹിച്ചു. എന്തായാലും ശത്രുചിന്തകർക്കു ശേഷം, എതായാലും ഉദയസേനപ്രഭാവിനെയും ഗംഗാധരപ്രഭാവിനെയും പ്രത്യേകം സൂക്ഷിച്ചിരിക്കണമെന്നും തനിക്ക് വല്ല ആപത്തും നേരിട്ടാൽ ചന്ദ്രപ്രഭാപ്രഭാവിന്റെ സഹായംമാത്രമേ ഉണ്ടാവുകയുള്ളുവെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

നിഷ്ഫലാനന്ദൻ, തന്നെ അളറിയാതെയിരിക്കാൻ മുഖാമുടിയുടെ സഹായം ആവശ്യമാണെന്ന് അംബികേശൻ ആദ്യം നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ അടുത്തനിമിഷത്തിൽ അതു പാടില്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കി. പ്രഭുത്വം മോചനവിഷയത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുമ്പോൾ തന്റെ കാര്യം പ്രസ്താവത്തിൽവരാനിടയുണ്ടെന്നും ആ അവസരത്തിൽ തന്റെ കൃത്രിമനാമത്തെ പ്രഭുക്കന്മാർ നിഷ്ഫലാനന്ദനെ അറിയിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നും അതു കേൾക്കുമ്പോൾ പ്രഗത്ഭനും കൃത്രിമസംഗതികളിൽ നല്ല തഴക്കവും പഴക്കവുമുള്ളവനുമായ നിഷ്ഫലാനന്ദൻ, അംബിക അംബികേശനായതാണെന്ന് അനുമാനിക്കുകയും അറിയിക്കാതിരിക്കാൻ പുരുഷവേഷംധരിച്ചു മുഖാമുടി ഉപയോഗിച്ചതാണെന്ന് ഊഹിക്കുകയുംചെയ്യുമെന്നും അതിനാൽ മുഖാമുടിക്കുടാതെ കഴികയാണുവേണ്ടതെന്നും നിശ്ചയിച്ചു. മുഖാമുടിയില്ലാതെയിരുന്നാൽ അറിഞ്ഞാൽതന്നെയും

താൻ അംബികയുടെ സഹോദരനായ അംബികേശനാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളാമെന്നും ധൈര്യപ്പെട്ടു.

എന്തുതന്നെ സംഭവിച്ചാലും, തന്റെ കൃത്രിമവേഷവും നാമവും കൈവെടിയാതെ ധൈര്യപൂർവ്വം എതിർക്കണമെന്നു തീരുമാനിച്ചു. അതോടുകൂടി, നിഷ്കളാനന്ദനെ തനിക്ക് അഭിമുഖപരിചയമില്ലെന്നഭാവത്തിൽ പെരുമാറണമെന്നു നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട്, നിഷ്കളാനന്ദസ്വാമികൾ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്ന മുറിയിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. എല്ലാവരും മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. മനോഹരമായി അലങ്കരിച്ചിരുന്ന ആ മുറിയിൽ ഒരുഭാഗത്തു രമണീയമായ ഒരു കട്ടിലിൽ സ്വാമികൾ ഇരുന്നരുളുകയായിരുന്നു. പ്രവേശിക്കുന്നവരെ കണ്ടയുടനെ അത്യന്തവിസ്മിതനായി സ്വാമികൾ പെട്ടെന്നു നിലത്തുകുതിച്ചു മുമ്പോട്ടുചെന്ന് എതിരേറ്റു. ഉദയസേനപ്രഭുവിനെയും ഗംഗാധരഭട്ടപ്രഭുവിനെയും സ്വാമികൾക്കു നല്ലപരിചയമുണ്ടെന്നു മാത്രംപറഞ്ഞാൽ പോരാ; പലവിഷയങ്ങളിലും അവരുമായി കൂട്ടുകെട്ടുമുണ്ട്. അവർ സ്വാമിയുടെയും സ്വാമി അവരുടെയും സഹകാരികളാണ്. മൂന്നുപേരുടെയും ജീവിതസംഭവങ്ങളിൽ അവർക്ക് അന്യോന്യം അറിവും സഹായവുമുണ്ട്. ചന്ദ്രഭട്ടപ്രഭുവിനെ സ്വാമികൾ ഒന്നോരണ്ടോപ്രാവശ്യം നേരിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നല്ലാതെ വലിയ പരിചയവും സ്നേഹവുമില്ല. എന്നിരുന്നാലും സ്വാമികൾ എല്ലാവർക്കും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം സ്വാഗതമരുളി, അംബികേശനെ ഒന്ന് ഉറ്റുനോക്കുകയും ചെയ്തു.

"ഇന്നത്തെരാത്രി നമ്മുടെജീവിതത്തിൽഒരു പ്രധാനപ്പെട്ടഅദ്ധ്യായത്തെക്കുറിക്കുന്നു" എന്ന് അത്യഹ്ലാദഭരിതനായി സ്വാമികൾ അരുളിച്ചെയ്തു. വീണ്ടും ഒരാവൃത്തി അംബികേശനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

"ഈ നിൽക്കുന്ന വീരനാണ് ഞങ്ങളുടെ ഉപകർത്താവു"; ഞങ്ങളെ തടവിൽനിന്നും മോചിപ്പിച്ച സാമർത്ഥ്യവാനാണ് ഈ യുവാവു" എന്ന്, അംബികേശനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട്, ഗംഗാധരഭട്ടപ്രഭു പറഞ്ഞു.

"വാസ്തവമോ! ഞാൻ എവിടെയോവച്ച്....." എന്ന് അശ്ലോകതിമിരത്തിൽ വരമിച്ചിട്ട സ്വാമികൾ ആശ്ചര്യത്തെ അഭിനയിച്ചുകൊണ്ട് ഒന്നുകൂടി അംബികേശന്റെ അടുക്കൽ ചേന്നുനിന്നു മുഖത്തു നല്ലപോലെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

അതുകണ്ട് അംബികേശൻ ചോദിച്ചു:—"മഹാത്മൻ! അവിടുന്ന് ഇപ്രകാരത്തെ വീണ്ടും വീണ്ടും ഉറ്റുനോക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ടാ? അവിടുത്തേക്ക് എന്നെ ഇതിനുമുമ്പു് അഭിമുഖപരിചയമുണ്ടോ

എന്നറിഞ്ഞില്ല. എനിക്കാണെങ്കിൽ സ്വാമികളെ കണ്ടറിവില്ല. ഒരിക്കൽപോലും കണ്ടിട്ടുള്ളതായി ഓർക്കുന്നില്ല."

സ്വാമികൾ—എന്നാ ഞാനും സമ്മതിപ്പിക്കാം. ഇനിയും കൃത്രിമവേഷത്തിൽ കഴിയേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ അതിനെ തടയുന്നില്ല. നിന്റെ ലക്ഷ്യത്തെ ഞാൻ തെറ്റിക്കുന്നുമില്ല. (എന്നിട്ടയും അംബികേശന്റെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചുംവച്ച് പ്രകാശമില്ലാതെ നോക്കി) കോമളനായ ഈ യുവാവ് നിങ്ങളെ അസാമാന്യമായ ശാരീരികസൈന്യബലമുള്ള അശോകനാഥന്റെ തടവിൽനിന്നും മോചിപ്പിച്ചുവെങ്കിൽ, ഇവന്റെ ധൈര്യത്തേയും സാമർത്ഥ്യത്തേയും കുറിച്ച് എത്രതന്നെ അഭിനന്ദിച്ചാലും മതിയാകുന്നതല്ല.

മന്ദാകിനി—അംബികേശൻ, നമ്മുടെ എല്ലാവരുടേയും അഭിനന്ദനത്തിനും കൃതജ്ഞതയ്ക്കും തികച്ചും അർഹനാണ്. ഇയാളുടെ സഹോദരി അംബികയെ എനിക്കു വളരെക്കാലത്തെപരിചയമുണ്ട്. അവളുടെ ശിക്ഷണപ്രായമുതല്ക്ക് എനിക്കറിയാം. അവൾ നല്ല തന്റേടവും സൽസ്വഭാവവും ആരിലും സ്നേഹവുമുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയാണ്. ഈ യുവാവ് എല്ലാംകൊണ്ടും അവളുടെ സഹോദരനാകേണ്ടവൻതന്നെ, സംശയമില്ല

അംബികേശൻ—എന്നെ ഇത്രവളരെ അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതായ ആവശ്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്റെ പ്രവൃത്തി അഭിനന്ദനീയവുമല്ല. മാന്യന്മാരായ നിങ്ങളെ തടവിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കണമെന്നു തോന്നിയ എന്റെ മനഃസ്ഥിതിയിൽ മാത്രമേ എനിക്ക് അല്പം കൃതാർത്ഥതയ്ക്കു വകയുള്ളൂ. അതിലും പർമ്മാർ അഭിനന്ദിക്കാനുംവേണ്ടി യാതൊന്നുമില്ല ഏതൊരു മനുഷ്യനും ആ മനഃസ്ഥിതി വേണ്ടതാണ്. ഏതായാലും ഇനി കഴിഞ്ഞസംഗതികളെപ്പറ്റി സംസാരിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ വേണ്ടതു്. ഗൗരവമേറിയ വേറെ പല സംഗതികളും ചിന്താവിഷയങ്ങളാകേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. നമുക്ക് എത്രയും വേഗത്തിൽ ഇവിടുന്നു പുറപ്പെടണം. തടവിൽ പാർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നവരെ കണ്ടില്ലെന്നറിയുമ്പോൾ അശോകനാഥനുണ്ടാകുന്ന കോപവും രാശിയും എത്രമാത്രമാണെന്നു നമുക്കു ഊഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. ആ മാത്രയിൽ തന്റെ ഭടരിപക്ഷം സൈന്യത്തേയും നാനാവഴിക്കും ഓടിച്ചു തിരക്കും ചെയ്യും. ഇതിനകം തടവുചാടിപ്പോയ വിവരം അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും വരാം. പാറാക്കാർ ഇരുണ്ടുമണിക്കുറിലൊരിക്കൽ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണു പതിവു്. അതനുസരിച്ചു നാം തടവറയിൽനിന്നും പോരുമ്പോഴുണ്ടായിരുന്ന പാറാക്കാരനു പകരം വിപായി വരുമ്പോൾ സംഗതി പരസ്യമാകാതിരിക്കയില്ല. ഏതാണ്ട് ആ ഘട്ടം ഇതിനകം കഴിഞ്ഞിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ വേ

ണ്ടതെന്താണെന്നാണ് ഉടനടി ആലോചിച്ചു തീച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതായിട്ടുള്ളതു്.

ഗംഗാധരഭൂപൻ — വളരെ വാസ്തവമാണ് ഇയ്യാൾ പറഞ്ഞതു്. നമുക്ക് ഉടനേ ഇവിടുന്നു പുറപ്പെടണം. എന്നാൽ അതിനു മുമ്പു് എനിക്കു കുമുദിനിദേവിയക്കണ്ടു രണ്ടുവാക്കു പറയേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്.

നിഷ്കളാനന്ദൻ — കുമുദിനിയെക്കണ്ടു സംസാരിക്കാൻ ഇപ്പോൾ സൌകര്യപ്പെടുകയില്ല. നമ്മുടെ മതസിദ്ധാന്തങ്ങളും രാഷ്ട്രീയാദർശങ്ങളും സർവ്വവിധത്തിലുള്ളതാണു്. ചന്ദ്രഭൂപപ്രഭു നമ്മുടെ മതാവലംബിയും നമ്മുടെ രാജാധിപത്യാഭിലാഷത്തെ അനുകൂലിക്കുന്ന ആളുമാണെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അശോകനാഥന്റെ തടവിൽ നിന്നും നിങ്ങളെ മൂന്നുപേരെയും ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചു മോചിപ്പിച്ച മനുഷ്യനായ ഈ യുവാവും നമ്മിൽനിന്നും വിഭിന്നനായിരിക്കാനിടയില്ല. അതുകൊണ്ടു്, മതവിഷയത്തിലും രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിലും നാമെല്ലാവരും ഏകലക്ഷ്യത്തോടുകൂടിയവരാണെന്നുള്ള നിരപേക്ഷപമാണു്. ആസ്ഥിതിക്കു് നമ്മുടെ ഏതൊരു രഹസ്യവും ചന്ദ്രഭൂപപ്രഭുവിൽനിന്നും അംബികേശനിൽനിന്നും മറച്ചുവയ്ക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. കുമുദിനി ഇപ്പോൾ താരാനാഥരമായി അഭിമുഖസംഭാഷണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണു്. അതുകൊണ്ടാണു കാണാൻ സൌകര്യപ്പെടുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞതു്.

ഉദയസേനപ്രഭു — (സാശ്ചര്യം) താരാനാഥനോ? ആ അധോഗൃനു് ഇവിടെ എന്തുകാര്യം? അവനു് എന്താണു് കുമുദിനിദേവിയോടു സംസാരിക്കാനുള്ളതു്?

അംബികേശന്റെ മുഖത്തു് ഈ അവസരത്തിൽ അപകടശങ്കയോടുകൂടിയ ഒരു ഭാവഭേദം സംഭവിച്ചു. ഗംഗാധരഭൂപനും ചന്ദ്രഭൂപപ്രഭുവും നിഷ്കളാനന്ദനും ഉദയസേനന്റെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചു് അവരുടെ വാക്കുകളിൽ ഭ്രമത്തിരുന്നതുകൊണ്ടു്, അംബികേശന്റെ മുഖഭാവം കാണാനിടയായില്ല.

ഗംഗാധരഭൂപപ്രഭു — അതാണല്ലോ ഞാനും സംശയിക്കുന്നതു്! താരാനാഥൻ ഇവിടെ എന്തിനായിട്ടുവന്നു? ഗ്രഥനായികയോടു് അവൻ എന്തൊന്നാണു സംസാരിക്കുന്നതു്?

ചന്ദ്രഭൂപപ്രഭുയാതൊന്നും പറയുകയുണ്ടായില്ല. അംബികേശനാകട്ടെ, തനിക്കു് ആ വിഷയത്തോടുയാതൊരുസംബന്ധവുമില്ലെന്നമട്ടിൽ, ആ സംസാരത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കാതെന്നില്ലാതെയാവണ്ണം ഭിത്തികളിൽ തൂക്കിയിരിക്കുന്ന ചിത്രങ്ങളിലും മറ്റും കണ്ണോടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു

നിഷ്കളാനന്ദൻ—എല്ലാ വിവരവും സവിസ്തരം മനസ്സിലാക്കാൻ ഇപ്പോൾ സാവകാശമില്ല. കുമുദിനിയും താരാനാഥനും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്ന സംഗതിതന്നെയും നിങ്ങളെ ധരിപ്പിച്ചു സമയം മിനക്കെടുത്താതിരുന്നേനേ എനാൽ അവരുടെ ഈ അഭിമുഖസംഭാഷണത്തിൽ നിന്നും ഗാന്യമായ പ്രയോജനങ്ങളുണ്ടാകാം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ താരാനാഥൻ മഹായോഗ്യനും ബഹുമാന്യനും സത്യസന്ധനും സർവോപരി സമർത്ഥനുമാണ്.

ഉദയസേനൻ—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ, അശോകനാഥനെ എതിർക്കുന്നതിലേക്കു സൈന്യത്തെ അയച്ചു നമ്മേ സഹായിക്കുന്നതിനുപ്പാളയപനെപ്രേരിപ്പിക്കാൻ ഈ താരാനാഥനുകഴിയുമോ?

നിഷ്കളാനന്ദൻ—കഴിയും, താരാനാഥന് അതിനു ശക്തിയുണ്ട്. ഇതിനിടെ എനിക്കു ചില പ്രധാനസംഗതികളും അറിവാൻ സാധിച്ചു. ഗുരുതരമായ ചില സംഭവങ്ങളും നേരിട്ടുകയും ചെയ്തു. നിങ്ങൾക്ക് ഉടനടി പുറപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ, നമുക്ക് ഇവിടെത്തന്നെ രണ്ടാമതൊരുയോഗംകൂടി കാശ്മീരത്തിന്റെ നന്മയെ മുൻനിർത്തി ഗൗരവമായി പലതും പ്രവർത്തിക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അതിനു നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും അടുത്തഘട്ടത്തിൽത്തന്നെ അങ്ങനെയൊരു യോഗംകൂടേണ്ട ആവശ്യമുണ്ട്. ഇനി ഇതിനെപ്പറ്റിയുള്ള ആലോചനകളും കല്പനകളോടയിൽവച്ചു നടത്തി അശോകനാഥനെ അടക്കാൻ മാർഗ്ഗം കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടതാണ്. കുമുദിനിയുടെയും താരാനാഥന്റെയും അഭിമുഖസംഭാഷണത്തിൽനിന്നും അഭിലഷണീയമായ ഫലം സിദ്ധിക്കുകയാണെങ്കിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും നാം അതിലേക്കു ശക്തന്മാരായിത്തീരുന്നതുമാണ്.

ഉദയസേനൻ—എന്നിരുന്നിട്ടും അങ്ങയുടെ മുഖഭാവം അധൈര്യത്തെയും അസമാധാനത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നുവല്ലോ.

ഈ അവസരത്തിൽ രണ്ടുഭൃത്യന്മാർ ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും കൊണ്ടു മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു പലതരത്തിലുള്ള ഫലവർഗ്ഗങ്ങളും പാനീയങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ വരവു് ഉദയസേനന്റെ വാക്കുകൾക്കു നിഷ്കളാനന്ദൻ പറയാനിരുന്ന മറുപടിയെത്തടഞ്ഞു. ഇതിനകം മണി പത്തുണ്ടരയായി. നിഷ്കളാനന്ദന്റെ മനസ്സിൽ ഒരു വല്ലാത്ത സംഭ്രമം നേരിട്ടു. പ്രഭുക്കന്മാർ ലഘുഭക്ഷണത്തിനു് ആരംഭിച്ചു. നിഷ്കളാനന്ദൻ, കുമുദിനിയെ സഹായിക്കാൻ ചില ഭേദമൊക്കെ ശട്ടംകെട്ടി അയയ്ക്കണമെന്നു് ഉദ്ദേശിച്ചു, ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും കൊണ്ടുവന്ന ഭൃത്യന്മാരിൽ ഒരുവനെ ഒരുദ്യോഗത്തിനു വിളിച്ചു, ഈ ഉടനെ ചെന്ന നമ്മുടെ ആളുകളിൽ ചിലരെ അയച്ചു, പുഷ്പഗന്ധത്തിൽ കുമുദിനിയോടു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരി

ക്കുന്ന ആളിനെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കണം' എന്നു പതിഞ്ഞസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞുയച്ചുംവച്ചു ഭക്ഷണത്തിനു് ആരംഭിച്ചു. അംബികേശൻ പെട്ടെന്നെഴുന്നേറ്റു മുറിക്കുപുറത്തിറങ്ങി. പുറത്തിറങ്ങിയതിനുശേഷമാണു സംഗതി മറ്റുള്ളവർക്കു മനസ്സിലായതു്. 'അല്ല! അംബികേശനെവിടെ? എന്നു ചോദിച്ചുംകൊണ്ടു നിഷ്കളാനന്ദൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു വാതിലിന്റെനേർക്കു പാഞ്ഞു. താൻ ഭൃത്യനോടു പതുക്കെപ്പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ അംബികേശൻ കേട്ടിരിക്കണമെന്നും അതുകൊണ്ടാണു് അയാൾ ബദ്ധപ്പെട്ടു വെളിയിലിറങ്ങിപ്പോയതെന്നും ഇതുനിമിത്തം എന്തൊ അപകടങ്ങൾ സംഭവിച്ചേക്കാമെന്നുമായിരുന്നു നിഷ്കളാനന്ദന്റെ സംശയം. വാതിലിന്റെനേർക്കു പാഞ്ഞുചെന്ന നിഷ്കളാനന്ദനു കതകുതുറക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. അംബികേശൻ വെളിയിലിറങ്ങി കതകുവലിച്ചടച്ചുപൂട്ടിക്കൊണ്ടാണു ഗമിച്ചതു്. അതോടുകൂടി നിഷ്കളാനന്ദന്റെ സന്ദേഹം ബലപ്പെട്ട വിശ്വാസമായി പരിണമിച്ചു.

കതകുപൂട്ടിക്കൊണ്ടു് അംബികേശൻ അങ്ങിങ്ങു പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി കണ്ണോടിച്ചു. നിഷ്കളാനന്ദനാൽ നിയുക്തനായ ഭൃത്യൻ പുരോഗമനം ചെയ്യുന്നതുകണ്ടു്, അവൻ അറിയാതെ അവനെ അനുഗമിച്ചു. ഭൃത്യൻചെന്ന ഒരു മുറിയിൽകയറി. അംബികേശൻ ഒരു ഒഴിഞ്ഞ സ്ഥലത്തു മറഞ്ഞുനിന്നുംകൊണ്ടു അതിനകത്തു ശ്രദ്ധിച്ചു. കറുപ്പുപായംധരിച്ച മുഖംമറച്ച ആയുധപാണികളായ മൂന്നാളുകൾ അതിനുള്ളിൽനിന്നും വെളിയിൽവന്നു് സമീപത്തുള്ള ഒരു മുറിയിൽ കടന്നു. ഖഡ്ഗപാണികളായി ബദ്ധപ്പെട്ടു മുറിയിൽ കടന്നതുകണ്ടു് താരാനാഥനും കുമുദിനിയും സംഭാഷണംനടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് ആ മുറിയിൽതന്നെ ആയിരിക്കണമെന്നു് അംബികേശൻ അനുമാനിച്ചു. അതേനിമിഷത്തിൽ മുഖാവരണിയാൽ മുഖംമറച്ചു വാളൂരിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് അയാളും ആ മുറിക്കുള്ളിൽ കടന്നു.

ഈ നാലുപേരെയുമാണു് കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ താരാനാഥനും കുമുദിനിയും പുഷ്പഗൃഹത്തിൽ കണ്ടതെന്നു പ്രത്യേകം പറഞ്ഞറിയിക്കണമെന്നില്ലല്ലൊ?

തന്റെ ആയുധക്കാർ താരാനാഥനെ വളഞ്ഞുടനെ, കുമുദിനിയെ വിസ്മയാധിക്യം ചാടിയെഴുന്നേറ്റു. അവിചാരിതമായ ഈ സംഭവത്താൽ താരാനാഥൻ പരിഭ്രാന്തനായി ഭവിക്കയാൽ ആയുധക്കാർ മൂന്നുപേരും കടന്നുപിടിക്രുടി. ആയുധക്കാരെപ്പിടിക്കൊണ്ടുചെന്ന ഭൃത്യനും അവരെ സഹായിക്കയാണുണ്ടായതു്. അംബികേശൻ ഖഡ്ഗവുംചുഴറ്റിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് അകത്തു പ്രവേശിച്ചതുകണ്ടു് ആയുധക്കാരിൽ ഒരുവനും അവന്റെനേർക്കുപാഞ്ഞു. താരാനാഥൻ ശേഷിച്ച രണ്ടു

പേരുടെ പിടിയിൽനിന്നും തെറ്റി അരവാള്ളൂരിക്കൊണ്ട് അംബികേശനെ സംഹരിക്കാനായി അങ്ങോട്ടടുത്തു. അംബികേശനെ താരാനാഥൻ അളറിഞ്ഞില്ലെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. സമർത്ഥനും ധൈര്യവാനുമായ ഒരു യോദ്ധാവാണെന്നാണു് അയാൾക്കു തോന്നിയതു്.

മിന്നിച്ചലിക്കുന്ന താരാനാഥഖഡ്ഗത്തിന്റെ സീൽകാരത്താൽ ഭയവിഹ്വലയായ കുമുദിനി തന്റെ ആൾക്കാരുടെ പിറകേ പതുങ്ങി. ആൾക്കാർ ധൈര്യത്തെ കൈവെടിഞ്ഞില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, പ്രതിപക്ഷികളോടു് എതിരിടുകതന്നെ ചെയ്തു. ഭൃത്യനും തന്റെ അരയിൽ തിരുകിയിരുന്ന കഠാരി കൈയിൽ ധരിച്ചുകൊണ്ടു് ആൾക്കാരെ സഹായിച്ചു. കിംബഹുനാ? ഭയങ്കരമായവിധത്തിൽ ഇരുകക്ഷികളും ധീരധീരമായി പ്രതിദ്വന്ദികളെ എതിർത്തു് ക്ഷണനേരത്തിനുള്ളിൽ താരാനാഥനും അംബികേശനും വിജയശ്രീയെ കരസ്ഥമാക്കുമെന്ന മട്ടായി. ജീവനിൽ കൊതിയുണ്ടെങ്കിൽ പിന്നോക്കം ഓടിക്കൊൾവിൻ! താമസിച്ചാൽ തല താഴ്ന്നു് എന്നു താരാനാഥൻ യുദ്ധമദ്ധ്യേ വിളംബരം ചെയ്തുതുടങ്ങി.

"ഒരിക്കലും പാടില്ല- പിൻവാങ്ങരുതു്. ഇവരെ അകറ്റി പ്രവേശനദ്വാരത്തിലേക്കു് എനിക്കു മാർഗ്ഗം തരുവിൻ! ഞാൻ ചെന്നു നമ്മുടെ ആൾക്കാരിൽ ചിലരേക്കൂടെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാം. ഇവരെ വിട്ടയയ്ക്കാൻ പാടില്ല" എന്നിങ്ങനെ കുമുദിനീദേവി തന്റെ ആൾക്കാരോടായ്പറഞ്ഞു.

"ഞങ്ങളെ അകറ്റി വഴിയുണ്ടാക്കാൻ സാധിക്കുന്ന കായ്പ്രയത്നത്തിലാണു്. നിങ്ങളെ മുഷിപ്പിച്ചുള്ളാതെ ഞങ്ങൾ മാറുന്നതല്ല. അല്ലെങ്കിൽ ഞങ്ങളെ നിഗ്രഹിക്കപ്പെടണം." എന്നായിരുന്ന അംബികേശന്റെ ധീരധീരമായ വാക്കുകൾ. പണ്ടില്ലാത്ത പ്രസരിപ്പും ബലവും ധൈര്യവും ഈ അവസരത്തിൽ അംബികേശനു സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ഇരുകക്ഷികളും ശക്തിപൂർവ്വം എതിർത്തു യുദ്ധംചെയ്തുകൊണ്ടു നിൽക്കവേ ആൾക്കാരിൽ ഒരുവൻ അംബികേശന്റെ ഖഡ്ഗപ്രയോഗചാതുരിയെ അഭിനന്ദിച്ചു കീഴ്പ്പെട്ടവനെന്നവണ്ണം ഉത്തമാംഗം പിളർക്കപ്പെട്ടു നിലത്തു സാഷ്ടാംഗം പതിച്ചു. അടുത്തക്ഷണത്തിൽ താരാനാഥന്റെ വെട്ടേറ്റു മറ്റൊരുവനും തന്റെ കൂട്ടുകാരനെ അനുകരിച്ചു.

ആൾക്കാരിൽ രണ്ടുപേർ ഭ്രമിദേവിയെ പുണർന്നുകൊണ്ടു ഭയാക്രാന്തയായ കുമുദിനി ആപദ്ഭേദം വിരചിക്കുണ്ടു. അവളുടെ ശരീരം വിയർത്തു നാവുവരണ്ടു നിലംപറ്റുമെന്നു കണ്ടു ഭിത്തിയിൽ ചാഞ്ഞു. ആൾക്കാരിൽ ശേഷിച്ചവനും ഭൃത്യനും നിലത്തുവീണു

ക്രൂരകാരുടെ ശക്തിയെക്കുറിച്ചവരെന്നവണ്ണം പൂർവ്വാധികം ധൈര്യത്തോടും വാശിയോടുംകൂടി പ്രതിപക്ഷികളെ എതിർക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. പടത്തിലെ ഛായയെന്നോണം ഭിത്തിയിൽ ചാരിനിന്നുകൊണ്ടിരുന്ന തന്റെ പക്ഷക്കാരുടെ ധൈര്യപ്രകടനത്തെ, അവിശ്വാസമനഃസ്ഥിതിയോടുകൂടിയാണെങ്കിലും വീക്ഷിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. താരാനാഥൻ ഭൃത്യനേയും അംബികേശൻ അപരനെയും അത്യന്തം വാശിയോടുകൂടി എതിർത്തുനിന്നു. അങ്ങനെനിൽക്കെ ഭൃത്യൻ താരാനാഥന്റെ വെട്ടേറ്റു വക്ഷസ്സു രണ്ടായിപ്പിളർന്ന നിലത്തു മറിഞ്ഞു. അംബികേശന്റെ ഖഡ്ഗപ്രയോഗത്താൽ താരാനാഥന്റെ വാൾ, പിടിയിൽവച്ചു ഒടിഞ്ഞുമുരടത്തിരിച്ചതുകൊണ്ടു് അവൻ കീഴടങ്ങി. അംബികേശനാൽ തോല്പിക്കപ്പെട്ട രണ്ടുപേരിൽ നിന്നും രക്തം ചിന്താൻ ഇടയായില്ലെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവ്യമാണു്. താരാനാഥനാകട്ടെ രണ്ടുപേരെയും വെട്ടേല്പിച്ചു കൊല്ലുകയാണുണ്ടായതു. ഇപ്രകാരം താരാനാഥനും അംബികേശനും വിജയശ്രീയെ കരസ്ഥമാക്കിയതു കണ്ടു കുമുദിനി ഭയാക്രാന്തയായി മൂർച്ചിച്ചു നിലത്തുവീണു. അംബികേശതാരാനാഥന്മാർ കീഴടക്കിയ പ്രതിപക്ഷിയെ കരചരണങ്ങളും ബന്ധിച്ചിട്ടുംവച്ചു കുമുദിനിയെ മൂർഛയിൽനിന്നും നിവർത്തിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ശിതോപചാരങ്ങൾക്കുംമറ്റും അവിടെ തെല്ലും സൌകര്യമില്ലാഴികയാൽ അവരുടെയത്നം നിഷ്ഫലമായിഭവിച്ചു. താരാനാഥൻ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ കഴങ്ങി. തന്റെ ഭൃത്യദ്വയത്തിന്റെ സ്ഥിതി ചോദിച്ചറിയുന്നതിനായിട്ടാണു് അയാൾ കുമുദിനിയെ മൂർഛയിൽനിന്നും നിവർത്തിപ്പിക്കാൻശ്രമിച്ചതു്. ശ്രമം ഫലവത്താകാഞ്ഞതിനാൽകൈകാലുകൾകൂട്ടികെട്ടി ഇട്ടിരുന്നപ്രതിപക്ഷിയുടെ സമീപത്തുചെന്നു് സ്വഭൃത്യന്മാരെപ്പറ്റി അവൻ എന്തെങ്കിലും അറിവുണ്ടോ എന്നു നോക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. ഈസമയത്തിൽ കുമുദിനിയുടെ ആൾക്കാരിൽ ആറുപേർ ആയുധപാണികളായി, പെട്ടെന്നു് മുറിക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ പൂർവ്വംസംഭവിച്ചയുദ്ധകോലാഹലം കേട്ടു്, തന്റെ സ്വാമിക്കു് എന്തോ അപകടംനേരിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു സംശയിച്ചു് അവർ ആഗതന്മാരായതാണു്. ഈ ആറുപേരെയുംകണ്ട താരാനാഥൻ കോപാവേശത്തോടുകൂടി അവരുടെ നേർക്കുപാഞ്ഞു.

"അപരിചിതനായ സുഹൃന്മണേ! ഇനിയും നമുക്കു വിശ്രമമില്ലെന്നാണു വന്നിരിക്കുന്നതു്. ഈ ആറുപേരെയും എതിർത്തു സംഘഭേദനംചെയ്തുകൊണ്ടു വെളിയിൽ ചാടാമെങ്കിൽ നമുക്കു മോചനമാർഗ്ഗമുണ്ടു്." എന്നുപറഞ്ഞുംകൊണ്ടാണു താരാനാഥൻ മുമ്പോട്ടുപാഞ്ഞതു്. മറ്റതു മദനന്റെ സഹായം സിദ്ധിക്കുമെന്നു താരാനാഥനു വിശ്വാസമുണ്ടല്ലോ.

മേൽപ്പറഞ്ഞ ആറുപേരും ആപാദം കരിംകപ്പായംതന്നെ ധരിച്ചിരുന്നു. കാഴ്ചയിൽ അവർ ബലിഷ്ഠന്മാരായികാണപ്പെട്ടു. എതിർത്താൽ ശണ്ഠഎളുപ്പത്തിൽ അവസാനിക്കയില്ലെന്നു താരാനാഥൻ ബോധിച്ചു. അതിൽ വളരെ വാസ്തവമുണ്ട്. അവർ ആറുപേരും സമർത്ഥന്മാരായ യോദ്ധാക്കളാണു്. അവർ അവസാനം കാണുവോളം മൻവച്ചകാൽ പിൻവലിക്കുന്നവരല്ല. ഇപ്രകാരമാത്മം താരാനാഥനെപ്പോലെതന്നെ അംബികേശനും മനസ്സിലാക്കിയെങ്കിലും അയാളം അശേഷം അധൈര്യപ്പെട്ടില്ല. പൂവ്വധൈര്യവും വാശിയും അധികപ്പെട്ടുകതന്നെയാണുണ്ടായതു്. യുദ്ധോദ്യമത്തിൽ ഒരു പ്രത്യേകമായ ഉന്മേഷം അംബികേശനുണ്ടെന്നുവേണം പറയുവാൻ. താരാനാഥന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമായിരിക്കാം അതിനു കാരണം. മരിച്ചാലും ജയിച്ചാലും അനുഭവം രണ്ടുപേക്ഷിലും ഒരേവിഷയത്തിലും ഒരേ സമയത്തിലുമാണെന്നുള്ള സമാധാനവും അയാളുടെ പ്രസരിപ്പിനെ ദ്വിഗുണിതമാക്കിച്ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അംബികേശൻ താരാനാഥനോടൊപ്പം മുമ്പോട്ടുപായുകതന്നെ ചെയ്തു.

ഒരേസ്ഥലത്തുതന്നെ നിന്നു് ആറുപേരെയും എതിർക്കണമെന്നു താരാനാഥൻ കരുതിയില്ല. ഒരിടത്തു നിൽക്കാതെ നിന്നു് ഓരോരുത്തനേയും എതിർക്കണമെന്നും പഴുതുകിട്ടുമ്പോൾ വെളിയിൽ ചാടണമെന്നുമായിരുന്നു അയാളം ഉദ്ദേശിച്ചതു്. ആറുപേരെയും എതിർത്തു പരാജയപ്പെടുത്തുകയെന്നുള്ളതു കുറച്ചുസാദ്ധ്യമായ സംഗതിയാകയാൽ താരാനാഥന്റെ ഉദ്ദേശംനിരീക്ഷണമാണല്ലോ. വിശേഷിച്ചും ഇനിയും കൂട്ടരായി ആരുംതന്നെ പ്രതിപക്ഷികൾക്കു സഹായമായി വന്നുചേരാനുമിടയുണ്ടു്.

ഇരു കൂട്ടരും പരസ്പരം ധീരധീരമായി പൊരുതുകൊണ്ടു നിൽക്കവേ, "ഉം! പഴുതുനോക്കിക്കൊൾക! ലക്ഷ്യം മുമ്പോട്ടിരിക്കട്ടെ! മൈയ്യത്തെ കൈവിടരുതു!" എന്നിങ്ങനെ താരാനാഥൻ തന്റെ സഹായിയായ അംബികേശനെ തപരിപ്പിക്കയും പ്രേരിപ്പിക്കയും മോചനമാർഗ്ഗത്തെ അനുസ്മരിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. മദ്ദാജങ്ങളെക്കണ്ട മൃഗരാജനെപ്പോലെയാണു് അംബികേശന്റെ നിലയെന്നു താരാനാഥൻ അറിയാഞ്ഞിട്ടല്ല, പ്രതിപക്ഷികളെ തോല്പിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളതിനാൽ താമസിക്കുംതോറും തങ്ങൾ ക്ഷീണിച്ചും പ്രതിദ്വന്ദ്വികളുടെ സംഖ്യവർദ്ധിച്ചും വരാനിടയുള്ളതുകൊണ്ടു ക്രിയാശീഘ്രത്തിൽ വെളിയിൽ കടക്കണമെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടി അപ്രകാരം ഉദ്ബോധനം ചെയ്യുന്നതാണു്. പാറപ്പുറത്തെന്നാണം, അംബികേശന്റെ ഇരിമ്പുചട്ടകളിൽ തുടരെത്തുടരെ വെട്ടുവീഴുന്നുണ്ടു്. അയാളം എന്നിട്ടും ക്രമംതെറ്റാതെ ബഹുസാമർത്ഥ്യത്തോടെ പ്രതിപക്ഷികളുടെ നേർക്കു ഖഡ്ഗംപ്രയോഗി

ക്കുന്നു. ധീരനും ശൂരനും ബലിഷ്ഠനുമായ, താരാനാഥൻ, ശത്രുഖഡ്ഗത്തിൽനിന്നും തന്നെ രക്ഷിക്കുകമാത്രമല്ല, ശത്രുക്കൾക്കു പരുക്കേല്പിക്കുകമാത്രമല്ല, തന്റെ സംഹായിയായ അംബികേശനെ അപകടാവസ്ഥകളിൽ സഹായിക്കുകയുംചെയ്യുന്നുണ്ട്. അയാളെ ആറുപേരുടെ മുമ്പിലും ഒരേ സമയത്തു കാണുന്നു. ആറുപേരുടെനേർക്കും അയാളുടെ ഖഡ്ഗം അനുസ്യൂതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ആറുപേരിൽ നിന്നും രക്തം ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതാ, രണ്ടുപേർ താരാനാഥന്റെ വെട്ടുകൊണ്ടു ഇരുണ്ടായിത്തുണ്ടിച്ചു നിലത്തുവീഴുന്നു! അഹോ! അംബികേശന്റെ ഖഡ്ഗത്തിനും അതാ, ആറംക്കാരിൽ ഒരുവൻ ഇരയാകുന്നു! രണ്ടുപേരുടെ ഖഡ്ഗവും രക്തത്തിൽ കുളിക്കുന്നു. രണ്ടുപേരും വിജയാഹ്ലാദരവം പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടു ശേഷിച്ചവരുടെ നേർക്കണയുന്നു. സമർത്ഥനായ താരാനാഥന്റെ ശരീരത്തിൽ ഒരൊറ്റപ്പുള്ളിപോലും ഏല്ക്കുകയുണ്ടായില്ല. അംബികേശനു വെട്ടു അനവധി കിട്ടാനിടയായെങ്കിലും ഇരുമ്പുചട്ട അയാളുടെ ശരീരത്തിൽ പരുക്കേല്പിക്കാതെ തടഞ്ഞു. ഇനിയും രണ്ടുപേരും ക്ഷീണിക്കുകയോ മടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല.

ഈ ഘട്ടത്തിൽ കുമുദിനിക്കു സുബോധമുണ്ടായി കണ്ണുതുറന്നുനോക്കി. താൻ കാണുന്നതിനേക്കാൾ പൂർവ്വാധികം ഭയാനകമാണെന്നു ബോദ്ധ്യം വരികയാൽ, സ്ത്രീസഹജമായ ഭീരുത്വത്താൽ അവൾ വാവിട്ടു നിലവിളിച്ചു.

ഒരുപ്രകാരത്തിൽ, ശത്രുക്കളെ മാറിമാറി പടിവാതിലിനടുത്തുതാരാനാഥനും അംബികേശനും സ്ഥലം പിടിച്ചു. രണ്ടുപേർക്കുംവിജയത്തിൽ വിശ്വാസം ജനിച്ചു. ശത്രുക്കളെ കുറെ അധികം ഉള്ളിലേക്കുതള്ളിക്കൊണ്ടുപോയിട്ടു പെട്ടെന്നു മടങ്ങിവന്നു വെളിയിൽ ചാടി കതകുപൂട്ടി രക്ഷപ്പെടണമെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടി അംബികേശനെ വാതിലിനു സമീപംനിർത്തിയിട്ടു താരാനാഥൻ ആറുപേർക്കുനേരെ പിന്നോക്കം പായിക്കാൻതുടങ്ങി. മിന്നൽപ്പിണറിനു സമാനമായ വേഗത്തിൽ ഖഡ്ഗത്തെ ചലിപ്പിച്ചുഭീകരമായസ്ഥിതിയുണ്ടാക്കിത്തീർത്തുകൊണ്ടു മുന്നോട്ടുകയറുംതോറും ശത്രുക്കൾ പിന്തിരിയാതെപിന്നോക്കംവിലകിത്തുടങ്ങി. തന്മദ്ധ്യേപെട്ടെന്നുമുന്നോട്ടുകയറി സർവ്വശക്തിയും പ്രയോഗിച്ചു ഖഡ്ഗത്തെ പ്രവർത്തിക്കുകയാൽ വീണ്ടുംഒരുവൻ കാലന്റെ യാത്രയാവുകയും ശേഷിച്ചരണ്ടുപേരും ഞെട്ടിപിൻവാങ്ങുകയുംചെയ്തു. അതേനിമിഷത്തിൽ പ്രവേശനദ്വാരത്തെ പെട്ടെന്നു സമീപിച്ചു രണ്ടുപേരും വെളിയിൽ കടന്നു വാതിൽ അടച്ചുപൂട്ടി.

ഇത്രയുംകൊണ്ടു നമുക്കു ജയംകിട്ടി. അടുത്തക്ഷണത്തിൽ എന്തായിരിക്കും സംഭവമെന്നു നമുക്കു ഊഹിക്കാൻപോലും നിവൃത്തിയി

ല്ല. ഏതായാലും വേഗത്തിൽ നമുക്ക് നാട്ടിലേക്ക് തിരിച്ചുപോകാം. എന്നുപറഞ്ഞു് താരാനാഥൻ, അംബികേശന്റെ കൈയ്യും പിടിച്ചുംകൊണ്ടു നടന്നു. രക്തത്തിൽ കുളിച്ചു കിടക്കുന്ന രണ്ടു സമുദായോദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പലമുറികളും വരാന്തകളുംകടന്നു് ഒരു വഴിക്കു് ആരെയുംകണ്ടുമുട്ടിയില്ല. നിശ്ശബ്ദാനന്ദനും പ്രേക്ഷകന്മാരും അടയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്ന മുറിയുടെ സമീപത്തു വന്നപ്പോൾ അകത്തു് അവർ ബഹളംകൂട്ടുന്ന ശബ്ദം കേൾക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു, ആ കതകു് ആരും തുറന്നില്ലെന്നുള്ളതു് അതിൽനിന്നും വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അതു ഭാഗവും പിന്നെയും പല മുറികളും വരാന്തകളും കടന്നു് ഏണിപ്പടിയിൽക്കൂടി ഇറങ്ങി. അഹോ! ആവിടെയും വലുതായ ഒരു യുദ്ധം നടത്തേണ്ടിവരുമെന്ന സംശയം ജനിക്കുത്തക്ക ലക്ഷ്യങ്ങൾ മുറത്തു കാണുന്നു. കരിംകുപ്പായം ധരിച്ചു മുഖം മറച്ചു് ആയുധം വഹിച്ച എട്ടു് ആൾക്കാർ മുറത്തു നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. യാത്രയിൽ സഹായാർത്ഥം തങ്ങളെ അനുഗമിക്കാൻ എട്ടു് ആൾക്കാരെ ശട്ടംകെട്ടണമെന്നു് ഉദയസേനപ്രഭ കല്പിച്ചതു് അംബികേശന്റെ ഓർമ്മയിലുണ്ടു്. ആ കല്പനയെ ഭൃത്യൻ ശരിക്കു നിർവ്വഹിച്ചതിന്റെ അടയാളമാണു് ഈ സംഘടിതദർശനമെന്നു് അയാൾ അനുമാനിച്ചു. പുഷ്പഗൃഹത്തിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങളൊന്നും ഇക്കൂട്ടർ ലേശവും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. എങ്കിലും അംബികേശ താരാനാഥന്മാരെക്കണ്ടു്, ആൾക്കാർ ആശ്ചര്യത്തോടെ വീക്ഷിച്ചു. ആ രണ്ടുപേരും പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി പുറത്തേക്കു വരുന്നതും അവരുടെ ഉടുപ്പിടിച്ച കുപ്പായം രക്തത്തിൽ കുളിച്ചിരിക്കുന്നതും രണ്ടുപേരുടേയും ദേഹം ആസകലം രക്തം പുരണ്ടിരിക്കുന്നതും താരാനാഥന്റെ മുഖം ഉൽകടമായ കോപത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതും കണ്ടു്, മാളികയിൽ എന്തോ കലഹം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു സംശയിച്ചുകൊണ്ടു്, രണ്ടുപേരെയും തടയണമെന്നു് ആ എട്ടുപേരുംകൂടി തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

മദനൻ മുറത്തു ഒരറത്തു നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്ന താരാനാഥൻ അവനെക്കണ്ടു. അവൻ, തന്റെ നേരിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ സഹായിക്കുന്നതിനായി കാത്തുനിൽക്കുകയാണെന്നു താരാനാഥൻ നിശ്ചയിച്ചു. താരാനാഥനും അംബികേശനും മുറത്തിറങ്ങിയ ഉടനെ ആൾക്കാർ, അവരെ തടഞ്ഞുനിർത്തി, "നിങ്ങൾ ആരാണു്? എവിടെപ്പോകുന്നു? നിങ്ങളുടെ ശരീരത്തിലും വസ്ത്രത്തിലും രക്തം പുരണ്ടുകാണുന്നതു് എന്തുകൊണ്ടു്?" എന്നു ചോദിച്ചു.

താരാനാഥൻ അതുകേട്ടു്, "ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്കൊന്നും മറുപടി പറയാൻ ഞങ്ങൾ തയ്യാറില്ല; എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കു ഞങ്ങളെ എതിർക്കാൻ ഭാവമുണ്ടെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ ഒരുകൈ പൊരുതുന്നതിനു

സന്നദ്ധനാണ്" എന്ന അലക്ഷ്യമായും ധൈര്യമായും മറുപടി പറഞ്ഞു. "അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നിങ്ങളെ വിട്ടയയ്ക്കാൻ ഞങ്ങൾ കൂട്ടാക്കുന്നില്ല" എന്ന അവരിൽ പ്രധാനി പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ട് അഞ്ചുപേരെ പടിവാതിൽ സൂക്ഷിച്ചു നിൽക്കാൻ ശട്ടംകെട്ടി അയച്ചു. ബാക്കിയുള്ള മൂന്നുപേരും ഖഡ്ഗപാണികളായി നിന്ന അവരുടെ പുരോഗതിയെത്തടഞ്ഞു. താരാനാഥനു സഹിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത കോപം ഉണ്ടായി. അംബികേശനും വാശിതോന്നി, ശണ്ഠയൊന്നു കേമമായി സംവിധാനമെന്ന മട്ടായി. ഈ ഘട്ടത്തിൽ, "വിടരുതവരെ; പിടിക്കിൻ പിടിച്ചുകെട്ടിൻ! വിട്ടയയ്ക്കരുത്!!. എന്നാൽ കൊല്ലുകയുമരുത്" എന്നിങ്ങനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞും കൊണ്ട് നിഷ്കളാനന്ദൻ അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു. അതേസമയത്തു് മദനൻ, തന്റെ പിറകേ എത്തിക്കൊള്ളാൻ താരാനാഥനോടു സംജ്ഞാപനം ചെയ്തുകൊണ്ടു്, പെട്ടെന്നു് ഏണിപ്പടിസ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന മുറിയിൽ ഓടിക്കയറി. ഒരു പക്ഷേ, മദനൻ ചതിച്ചു കുട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി പണ്ടത്തെ കല്ലറയ്ക്കകത്തു പാടിച്ചു് തുപത്തിൽ കടുക്കുമോ എന്ന ശങ്ക താരാനാഥനെ ബാധിച്ചുവെങ്കിലും, അവൻ ഒരു വിശ്വസ്ഥനാണെന്ന പ്രഥമദർശനത്തിൽത്തന്നെ തനിക്കുണ്ടായ ദൃഢതോഷയത്തെ അനുസ്മരിക്കയാൽ, കല്ലറയിൽക്കടി രക്ഷപ്പെടാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടായിരിക്കുമെന്ന വിശ്വാസം ജനിക്കുകയാൽ അംബികേശന്റെ കൈയ്യും പിടിച്ചുകൊണ്ടു്, നൊടിക്കിടയിൽ മുറിക്കുള്ളിൽ കടന്നു; മദനന്റെ പിന്നാലെ, കല്ലറയിലേക്കുള്ള ഏണിപ്പടിയിൽക്കടി കിഴ്പോട്ടിറങ്ങി. നിഷ്കളാനന്ദന്റെ ആളുകൾ മദനനും ചേർന്നുള്ള അപ്രതീക്ഷിതമായ പ്രസ്തുത സംഭവത്താൽ കറച്ചൊന്നു് അങ്ങനെ പകച്ചുനിന്നതിനുശേഷം ഓടി മുറിയിൽച്ചെന്നു. അതിനകം അംബികേശതാരാനാഥന്മാരും മദനനും അകത്തുനിന്നുംകൊണ്ടു കല്ലറയിലേക്കുള്ള പ്രവേശനദ്വാരത്തിന്റെ കതകടച്ചു് അകത്തു തഴുതിട്ടു ശരിപ്പെടുത്തി. അനന്തരം ഏണിപ്പടിയുടെ അടിപ്പടിയിൽ മദനൻ കാലേകൂട്ടി കരുതിവച്ചിരുന്ന വിളക്കു കൈയിലെടുത്തു മറവക്കു വഴിതെളിച്ചുംകൊണ്ടു മുമ്പേ നടന്നു.

"നമുക്കു വേഗത്തിൽ നടക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അപകടം നേരിട്ടേക്കാം. ശത്രുക്കൾക്കും മുമ്പു് കുടിനിമന്ദിരത്തിൽ എത്തിയാൽ നമുക്കു രക്ഷപ്പെടാം" എന്ന മദനൻ പറഞ്ഞു. അംബികേശനും താരാനാഥനും അവന്റെ അഭിപ്രായത്തെ അനുകൂലിച്ചു വേഗത്തിൽ നടന്നു. മദനൻ തുടർന്നു പറഞ്ഞു:—നാം രക്ഷപ്പെട്ടു എന്നതോന്നുന്നു. ഇനി നമുക്കു ഭയപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നും വിചാരിക്കണ്ട. നിഷ്കളാനന്ദനും കൂട്ടരും നമ്മെ പിടിക്കാനായി കുമ

ദിനിസൌധത്തിലേക്ക ബദ്ധപ്പെട്ട ചെല്ലാതിരിക്കയില്ല. എന്നാൽ അപരിചിതരായ അവർക്ക മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിലുള്ള ഒരു പർവ്വതത്തെ ചുറ്റി യാത്രചെയ്യേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. കാൽനടയായിട്ടെങ്കിലും നമ്മേക്കാൾ വേഗത്തിൽ അവർക്ക ചെന്നുചേരാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. കുമുദിനിസൌധത്തിൽ ചെന്നുചേരിയാൽ നമുക്ക ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല.

താരാനാഥൻ — അതെന്തുകൊണ്ട്? കുമുദിനിസൌധത്തിൽ ഇപ്പോൾ ആരും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലേ?

മദനൻ — ഈ സമയത്തു് അവിടെ ഒരുത്തരുമില്ല.

അങ്ങനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടുപോകവെ, എതിരേ ഒരു വാതിൽ കണ്ടു. കതകു തുറന്നു മുമ്പോട്ടന്നെ നടന്നു. അതിൽ പിന്നീടും രണ്ടു വാതിലുകൾ കടക്കേണ്ടിവന്നു. മൂന്നാമതു വേറെ ഒരു വാതിൽ കടന്നു; അവിടെ മുകളിലേക്കു കയറാനുള്ള ഒരു കോണിപ്പടി കണ്ടു. പടിക്കെട്ടിൽ കയറിച്ചെന്നിരുന്നിയതു് ഒരു മുറിത്തായിരുന്നു. ധവളസൌധത്തിലെ നടുമുറ്റത്തെ അപേക്ഷിച്ചു് ഇതു് ഇടുങ്ങിയതായിരുന്നുവെങ്കിലും അതിനേക്കാൾ ചേതോഹരമായികാണപ്പെട്ടു.

"കുമുദിനീമന്ദിരത്തിന്റെ മുറ്റമാണിതു്. ഇനി നമുക്കു ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല. എന്നിരുന്നാലും നാം അമാന്തിച്ചുകൂടാ. ഇവിടെ കുതിരകളുണ്ടു്. പക്ഷേ, കുതിരലായത്തിൽച്ചെന്നു കുതിരകളെ അഴിച്ചു് സവാരിക്കോപ്പുകൾ തേടിപ്പിടിച്ചു സജ്ജമാക്കുന്നതിനുംമറ്റും വളരെ താമസം നേരിടും. അതുകൊണ്ടു് കാൽനടയായി ഇവിടുന്നു കടക്കുകയാണു വേണ്ടതെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു" എന്നു മദനൻ പറഞ്ഞു. താരാനാഥൻ ആ അഭിപ്രായത്തെ ആദരിച്ചു. "എന്നാൽ നമുക്കു കാൽനടയായിത്തന്നെ പുറപ്പെടാം. എന്റെ ഭൃത്യന്മാരുടെ സ്ഥിതിഗതിയെന്താണെന്നു് ഇനി അന്വേഷിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. എല്ലാവരും വേഗത്തിൽ പടിവാതിലിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി നടന്നു. അവിടെ ഒരു വൃദ്ധൻ ദ്വാരപാലകനായി കാണപ്പെട്ടു. മദനൻ അയാളെ ഭയപ്പെടുത്തി വശപ്പെടുത്തുകയാൽ നിഷ്പ്രയാസം മൂന്നുപേരും വെളിയിൽകടന്നു. അല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ ശ്രീപുരത്തേക്കുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട റോഡിൽ കയറി. ആ അവസരത്തിൽ റോഡരികിലുള്ള ഉപവനത്തിൽ നിന്നും ഖഡ്ഗപാണികളായി ആറുപേർ പെട്ടെന്നു് ആവിർഭവിച്ചു് ഇവരെത്തടഞ്ഞു. അംബികേശനും താരാനാഥനും അത്യന്ത കോപാവേശത്തോടുകൂടി അവരെ എതിർത്തു ഖഡ്ഗപ്രയോഗംനടത്തി. എന്നാൽ മദനൻ യുദ്ധപരിശീലനംചെയ്തിട്ടില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, ഇതേവരെ ഇപ്രകാരമുള്ള ശണ്ഠകളിൽ പങ്കുകൊണ്ടിട്ടുമില്ലാത്തതിനാൽ

ക്ഷണേന നിലത്തുവീണു. ആ നിമിഷത്തിൽ നിഷ്ഠുരാനന്ദൻ അവന്റെ പുരുഷകേസരിത്വംകൊണ്ട് അവനെ നിഗ്രഹിക്കാനായി കഠാരി ഓങ്ങി; തൽക്ഷണം താരാനാഥൻ അയാളുടെനേർക്ക് പാഞ്ഞു തന്റെ ഖഡ്ഗത്തെ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ മദനന്റെ കഥകഴിയുമായിരുന്നു. താരാനാഥന്റെ ഖഡ്ഗപ്രയോഗത്താൽ നിഷ്ഠുരാനന്ദന്റെ കരത്തിൽ പരുക്കേറ്റു കഠാരി ദൂരെത്തെറിച്ചു. ഭയങ്കരമായ അലർച്ചയോടുകൂടി നിഷ്ഠുരാനന്ദൻ വശംകെട്ടുവീണു. മദനൻ പ്രസരിപ്പോടുകൂടി എഴുന്നേറ്റു താരാനാഥന്റെ സമീപത്തു ചേർന്നുനിന്നു.

നിഷ്ഠുരാനന്ദൻ വീണതിനുശേഷം അയാളുടെ കൂട്ടുകാർ അമ്പുപേരും ശണ്ഠനിർത്തി അയാളെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നതിനും ഉദ്യുക്തരായി. യാതൊരു പ്രതിബന്ധവും ശത്രുഭയവുംകൂടാതെ താരാനാഥപ്രഭൃതികൾ ആ തക്കത്തിന് അവരുടെ വഴിക്കു തിരിച്ചു. അവരുടെ യാത്ര ശ്രീപുരത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചാണെന്നു പ്രത്യേകിച്ചുപറയണമെന്നില്ലല്ലോ.

പുഷ്പഗൃഹത്തിൽവച്ച്, അംബികേശനും താരാനാഥനും അന്യോന്യം സന്ദർശിക്കാനിടയായതുമുതൽ ഇതുവരെ ഭയങ്കരമായ സംഭവങ്ങൾ തുടരെത്തുടരെ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അവർക്ക് തമ്മിൽ പരസ്പരസംഭാഷണത്തിനു സൌകര്യം ലഭിച്ചില്ല. തന്നെ ഈ അത്യാഹിതത്തിൽ വ്യക്തിപൂർവ്വം സഹായിക്കുന്ന സമർത്ഥനായ യുവാവ് ആരാണെന്ന് അറിയുന്നതിനും തനിക്കുള്ള നിഷ്കളങ്കമായകൃതജ്ഞതയെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനും താരാനാഥനു സാവകാശം കിട്ടിയതിനാൽ, അംബികേശനെനോക്കി നമുക്ക് വഴിയരികിലുള്ള ഈ ഉപവനത്തിൽ അല്പമൊന്നു വിശ്രമിക്കാം. മാന്യനായ യുവാവേ! ഈ മഹാവിപത്തിൽ മനഃപൂർവ്വം എന്നെ സഹായിച്ച നിങ്ങൾ ആരാണെന്നും നിങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികൾ എന്തെല്ലാമെന്നും ഉള്ള വിവരങ്ങൾ അറിവാൻ എനിക്ക് അതിയായ ഉൽക്കണ്ഠയുണ്ട് എന്നു പറഞ്ഞു.

താരാനാഥന്റെ വാക്കുകൾകേട്ട്, മദനൻ പറഞ്ഞു. പാടില്ല, ഒരുനിമിഷംപോലും നമുക്ക് ഇവിടെ താമസിച്ചുകൂടാ. നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരുടേയും സാമർത്ഥ്യത്താൽ നിഷ്ഠുരാനന്ദനും കൂട്ടരും പരാജിതന്മാരായി എങ്കിലും അവരെസ്സംബന്ധിച്ച നമ്മുടെ ശത്രുക്കൾ പലർ ഈ ഉപവനങ്ങളിൽ അവിടവിടെ മറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് ശ്രീപുരത്തു എത്തുവോളം നമ്മുടെ യാത്രയ്ക്ക് അമാന്തംനേരിടരുതെന്നാണ് എന്റെ താഴ്മയായ അഭിപ്രായവും അപേക്ഷയും.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ നമുക്കു മൂന്നുപേർക്കും ശ്രീപുരത്തേക്കു തന്നെ വേഗത്തിൽ പുറപ്പെട്ടാം.

അംബികേശൻ—മാന്യരെ! എനിക്ക് അതിനു സൌകര്യമില്ല. ശ്രീപുരത്തുവരുന്നതുകൊണ്ടു എനിക്ക് ആപത്തുണ്ടാകാം. ഞാൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ കവചാദികളും ശ്രീപുരം കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നും എനിക്കു കിട്ടിയതാണ്. ഈ വേഷംധരിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ നടത്തിയിരിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളും ഓരോന്നും അശോകനാഥന്റെ വലക്ഷ്യത്തിനും ഉദ്ദേശത്തിനും വിപരീതങ്ങളും പ്രതിബന്ധകങ്ങളുമാണ്. തന്നിമിത്തം ആ ശ്രേഷ്ഠപുരുഷന്റെ വലുതായ കോപത്തിനു ഞാൻ പാത്രീഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു എന്നെ ശ്രീപുരത്തേക്കു ക്ഷണിക്കരുതെന്നു് അപേക്ഷയുണ്ട്.

താരാനാഥൻ—അതു് എന്തുതന്നെയായാലും നമുക്ക് അപ്പോൾ സഞ്ചരിക്കേണ്ടതു് എതിരും ആവശ്യമാണു്. താങ്കൾക്കു ശ്രീപുരത്തേക്കു വരാൻ സാധിക്കുകയില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ അതിലേക്കു നിർബന്ധിക്കുന്നില്ല. നമുക്ക് ഈ കാട്ടിന്റെ ഉള്ളിലേക്കു കടക്കാം. അവിടെ സൌകര്യമുണ്ടായിരിക്കും. ശത്രുഭയത്തിനു് അവിടെ അവകാശവുമില്ല

അംബികേശൻ അപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു. മൂന്നുപേരും വനമദ്ധ്യത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കിനടന്നു. കുറേ ഉള്ളിൽചെന്നു് അവിടെ സൌകര്യമായ ഒരു സ്ഥലത്തിരുന്നു. താരാനാഥൻ ആദ്യമായി അംബികേശനോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"യുദ്ധവിശാരദനും മഹാമനസ്സനുമായ യുവാവേ! താങ്കൾ ആരാണെന്നു എനിക്കു മനസ്സിലായിട്ടില്ല. മിക്കവാറും നാം തമ്മിൽ അപരിചിതന്മാരാകുന്നതാണു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്." അതേ! പൂർവ്വപരിചയമില്ലാതെ ഈ അന്യനെ ജീവനെപ്പോലും തൃണവൽഗണിച്ചു് ഈ വിഷമത്തിൽ മനഃപൂർവ്വമായി സഹായിച്ചു് അനന്യാദൃശമായ സ്നേഹം പ്രദർശിപ്പിച്ച താങ്കൾക്ക് എന്റെ ഹൃദയാന്തരത്തിൽനിന്നും ഉളവായ കൃതജ്ഞതയെ അറിയിക്കട്ടെ! യഥാസന്ദർഭം, ആ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു് എന്നെ സഹായിച്ചില്ലെങ്കിൽ, ഇപ്പോൾ എന്റെ അവസ്ഥ എന്തായിരുന്നേനെ എന്നു് എനിക്കുതന്നെ നിശ്ചയമില്ല. അല്ലെങ്കിൽ എന്താണെന്നു സംശയിപ്പാൻ? ശത്രുഖഡ്ഗത്തിനു ഇരയാകുമായിരുന്നു. അതിനിടയാകാതെ രക്ഷിച്ച താങ്കൾക്കു ഞാജീവനാന്തം ഞാൻ കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മാന്യസുഹൃത്തേ! ഒരു പക്ഷേ, താങ്കൾക്കു ഞാൻ കേവലം അപരിചിതനെന്നുവരുന്നതല്ല. താരാനാഥൻ എന്ന തന്റെ പേരുമായിട്ടെങ്കിലും പരിചയമുണ്ടായിരിക്കണം. അതുമല്ലാതെ താങ്കൾ എന്റെ ബന്ധുപ്രജ്ഞയെ അറിഞ്ഞിരിക്കും. നേപ്പാൾരാജാവു് എന്റെ സ്വന്തകാര്യക്ഷികളിൽ അഗ്രഗ

ണ്യനാണ്. ഉദാരവാനായ ആ രാജാവു് ആശ്രിതന്മാരുടെ ദാസനാണ്. എന്നെ അദ്ദേഹം സപ്രാണനെപ്പോലെ സ്നേഹിക്കുന്നു. എന്റെ ഏതൊരപേക്ഷയെയും അദ്ദേഹം സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും താങ്കൾക്ക് എന്തുസാഹായം വേണമെങ്കിലും മടിക്കാതെ പറയുക! ഞാൻ അതു സാധിപ്പിച്ചുതരാം. എന്റെ ശുപാർശയെ അദ്ദേഹം നിരസിക്കുന്നതല്ല. നേപ്പാളന്യപന്റെ സിംഹാസനാരോഹണത്തോടു് എനിക്ക് അത്രകണ്ടു ബന്ധമുണ്ടു്. താങ്കൾ ആരാണെന്നും ഏതു നാട്ടുകാരനാണെന്നും എന്നെ ധരിപ്പിക്കുക! മുഖാമുഖനിമാറ്റി മുഖപരിചയത്തിനു സൌകര്യവും തരികയും വേണം. എനിക്ക് അതിനു പ്രത്യേകിച്ചു് ആശയുമുണ്ടു്. മേലിൽ ഏതു സ്ഥലത്തുവച്ചുകണ്ടാലും അതാളറിയണമെങ്കിൽ മുഖപരിചയം ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാവശ്യമാണു്.

താരാനാഥന്റെ പ്രസംഗം വിശേഷിച്ചും ആമരണാന്തബന്ധുതപ്രഖ്യാപനം, അംബികേശന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അളവറ്റ സന്തോഷത്തെയും ചാരിതാർത്ഥ്യത്തെയും ജനിപ്പിച്ചു. സന്തോഷാധിക്യത്താൽ സംസാരിക്കാൻപോലും അശക്തനായിഭവിച്ചു. പ്രത്യേകിച്ചും ഈകൃതിമാവസ്ഥയിൽ താരാനാഥന്റെ നേരിൽ സംസാരിക്കാൻഅയാൾക്ക് സങ്കോചവുമുണ്ടു്. അല്പനേരം മൌനത്തെ അവലംബിച്ചു. നിഷ്ഠുരന്മാരും ബലിഷ്ഠന്മാരുമായ അനവധിയോദ്ധാക്കളോടു് എതിർത്തു, ധീരധീരമായിപൊരുതിയ-പരാജിതരാക്കിയ-വെട്ടിക്കൊല്ലുകപോലുംചെയ്ത-അംബികേശൻ, അഥവാ യൌവനയുക്തയായ ആ തരുണീരത്നം, അംബിക സപ്രകാമുകനായ താരാനാഥന്റെ മുമ്പിൽ ലജ്ജാധീനയായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു!

നിമിഷാന്തരത്തിൽ മാനസാന്തരപ്പെട്ടുകയാൽ, ഒരു പ്രകാരത്തിൽ ധൈര്യത്തെ അവലംബിച്ചുകൊണ്ടു്, മധുരമനോഹരമായ സ്വരത്തിൽ ഇപ്രകാരം പ്രവചിച്ചു:—"മാന്യരെ! താങ്കളുടെ കൃതജ്ഞതാപ്രകടനം താങ്കളുടെ നൈസർഗ്ഗികമായ മഹാമനസ്കതയുടെ മറ്റൊരു ലക്ഷ്യമാണ്. എന്നാൽ താങ്കൾ പ്രദർശിപ്പിച്ച കൃതജ്ഞതയുടെ ഞാൻ അവകാശിയാണെന്നുള്ള അഭിമാനം ലേശവും എനിക്കില്ല. ഞാൻ താങ്കളെ വളരെവളരെ സഹായിച്ചു എന്നും മറ്റും പ്രസംഗിക്കുന്നതു് ഒരു പ്രകാരത്തിൽ കേവലം മുഖസ്തുതിയാണു്. ഞാൻ യാതൊരുസഹായവും ചെയ്തിട്ടില്ല; അതിനു് അല്പമാത്രീയശക്തിയും സാമർത്ഥ്യവുമുള്ള താങ്കളെസഹായിക്കുന്നതിനു്, എനിക്കു ശക്തിയില്ലതന്നെ. എന്നാൽഒന്നു സമ്മതിക്കാം. താങ്കളെ സഹായിക്കണമെന്നുള്ള മോഹം എനിക്കുണ്ടു്. അതു ഒരു ദുർമ്മോഹമാണെന്നിരുന്നാലും എല്ലാജ്ഞാനത്തിലും ഉണ്ടായിരിക്കയും ചെയ്യും.

MUL
094232

താരാനാഥൻ — അതേ, അതുവേണ്ടതാണ്. [illegible] ആവശ്യമാണ്. പക്ഷേ, ആസ്ഥയായ വിനയം ചിലപ്പോൾ അനർത്ഥത്തിനു കാരണമായേക്കാം: താങ്കൾ പ്രകാശിപ്പിച്ച ധൈര്യത്തേയും അന്യാദൃശ സാമർത്ഥ്യത്തേയും താങ്കളിൽനിന്നും എനിക്കു സിദ്ധിച്ച സഹായത്തേയും താങ്കൾക്കു മറക്കാം. എനിക്കു മറക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. യാതൊരുസഹായവുംഎനിക്കു ചെയ്തില്ലെന്നുപറയുന്നതിൽ സത്യമുണ്ടോ? ആത്മപ്രശംസയിൽ ഔചിത്യമുണ്ടായാലും. എന്നാൽ ആത്മവിശ്വാസം ഏതൊരാളിനും ആവശ്യമാണ്. ഓരോരുത്തനും അവനവനുള്ള ശക്തിയിലും യോഗ്യതയിലും വിശ്വാസമുണ്ടായിരിക്കണം. ആ വിശ്വാസമില്ലാത്തവനെക്കൊണ്ടു യാതൊന്നും ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. ഒരു നവീനതന്ത്രത്തിന്റെ യോഗ്യതാംശത്തെപ്പറ്റി മുശടിച്ചുപ്രസംഗിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കണമെന്നു എനിക്ക് അഭിപ്രായമുണ്ടെന്നു് അതിനർത്ഥമാക്കേണ്ട. വിനയത്തിനു പ്രസക്തിഇവിടെയാണ്. വിനയത്തിൽ പൊട്ടിക്കിളിർത്തതായിരിക്കണം ആവിശ്വാസം മാത്രമല്ല എത്രപ്രചണ്ഡമായ വ്യാമോഹമാണെങ്കിലും പിഴുതിടാൻ സാധിക്കപ്പെടാത്ത വിധത്തിൽ അതിന്റെ വേരുകൾ ആ വിനയത്തിൽ ദൃഢീഭൂതമായിരിക്കയുംവേണം. ഇപ്രകാരമുള്ള വിശ്വാസം ബുദ്ധിപൂർവ്വകവും അഭിലഷണീയവുമാണ്. അതിരിക്കട്ടെ; താങ്കൾ ആരാണെന്നും താങ്കളുടെ പേരെന്താണെന്നും മുൻകരുതലോടുകൂടിയെന്നവണ്ണം യഥാസന്ദർഭം പെട്ടെന്നു് ആമുറിയിൽ കടന്നുവന്നതു് എങ്ങനെയെന്നും എന്നെയറിപ്പിക്കണം. അറിവാൻ ഞാൻ അക്ഷമനായിരിക്കുന്നു.

അംബികേശൻ — എന്റെ വ്യക്തിജീവിതകഥകളെപ്പറ്റി സവിസ്തരം പ്രതിപാദിക്കാൻ ഇപ്പോൾ സാവകാശമില്ല. അതൊരു ലീലാചരിത്രമാണ്. അതുകൊണ്ടു മുഖ്യമായ ചിലവിഷയങ്ങൾ ചുരുക്കത്തിൽ താങ്കളെ അറിയിക്കാം. ഇനി ഒരു സൌകര്യം സിദ്ധിക്കുമെങ്കിൽ വിസ്തരിച്ചു് അനുധരിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം. കാരണവശാൽ ഇന്നു് എനിക്കു ധവളസൌധത്തിൽവരാനിടയായി. വന്നതിനുശേഷം അവിടെ നടന്ന ഒരു സംഭാഷണത്തിൽനിന്നും താങ്കൾക്കു് ആപത്തുസംഭവിക്കാൻ പോകുന്നതായി അറിഞ്ഞു. ആ നിമിഷത്തിൽ ഞാനേ പ്രതിപ്പെട്ടു താങ്കൾ ഇരുന്നമുറിയിൽ കയറിവന്നു. ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ തക്കസമയത്താണു ഞാൻ വന്നതു്.

താരാനാഥൻ — സംഭവിപ്പാനുണ്ടോ? അല്പംതാമസിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ എനിക്കു പ്രാണഹാനി സംഭവിക്കുമായിരുന്നു.

മദനൻ — എനിക്കും ചിലസംഗതികൾ പറയണമെന്നു് ആഗ്രഹമുണ്ടു്. ഇപ്പോഴും ചിലതൊക്കെ മറച്ചുസംസാരിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—എന്താണത്? പറയൂ! താൻ പറയാൻപോകുന്ന സംഗതികൊണ്ട്, ഈ യുവാവിൽ എനിക്കു ബഹുമാനത്തിനോ സ്നേഹത്തിനോ കുറവുനേരിടുവിക്കത്തക്കവയാണെന്നിരുന്നാലും താൻ മടിക്കണമെന്നില്ല. അവ ആ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളെ ദുരീകരിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും.

മദനൻ—എന്നിരുന്നാലും ഞാൻ പറയുന്ന സംഗതികൊണ്ട് ചെവിക്കൊള്ളുമ്പോൾ അങ്ങേക്ക് അളവറ്റ ആശ്ചര്യവും ഒരുപക്ഷെ പരിഭ്രമവും ജനിച്ചേക്കാം. ഇന്നു നടന്ന സംഭവങ്ങളിൽ അമാനുഷികമായ സാമർത്ഥ്യം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും, ഇപ്പോൾ ആത്മപ്രശംസയിൽ വൈരസ്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഈ പുരുഷനാരാണ്, അശോകനാഥനാൽ ശ്രീപുരം കൊട്ടാരത്തിൽ തടവിൽ പാർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന പ്രഭുക്കന്മാരെ മൂന്നുപേരെയും മോചിപ്പിച്ചത്.

താരാനാഥൻ—എന്ത്? വാസ്തവമോ? ഉദയസേനനും ചന്ദ്രഗുപ്തനും ഗംഗാധരഗുപ്തനും ബന്ധനത്തിൽനിന്നും മോചിക്കപ്പെട്ടുവെന്നോ?

മദനൻ—അതേ. അവർക്ക് മോചനം കിട്ടി. ഇദ്ദേഹം പരസഹായംകൂടാതെ അവരെ ഇറക്കിക്കൊണ്ടുപോന്നു. ഈ വർത്തമാനം ധവളസൗധം മുഴുവൻ പരന്നു, എല്ലാവരേയും അറിഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ—എന്തൊരാശ്ചര്യം! പരാക്രമശാലിയായ അശോകനാഥന്റെ തടവുമുറിയിൽ കയറി ഇത്ര ധൈര്യവും ചാണയും കാണിച്ച ഒരു സമർത്ഥനായ യുവാവിനെ എനിക്ക് അറിയുകതന്നെവേണം. സ്നേഹിതാ! നിങ്ങളാരാണ്? ഇനിയും ഈ മുഖം മറച്ചുവയ്ക്കേണ്ട ആവശ്യമെന്ത്?

അംബികേശൻ—ഉടനടി താങ്കളുടെ അഭിലാഷത്തെ നിറവേറാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വന്നതിൽ എനിക്കു വലുതായ മനഃക്ലേശമുണ്ട്. വീണ്ടും വീണ്ടും ആ ചോദ്യത്തെ ആവർത്തിക്കാതിരിക്കാൻ ദയയുണ്ടാകണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—ശരി, എന്നാണെ താങ്കളുടെ അഭിപ്രായമെങ്കിൽ ഇനിഞാൻ നിർബന്ധിക്കുന്നില്ല. താങ്കളെ അലട്ടണമെന്ന് എനിക്കു അഭിപ്രായമില്ല. താങ്കളെ അലട്ടുന്നതിനെക്കാൾ, എന്റെ മനോരഥം സാധിക്കായ്കകൊണ്ടുള്ള കുണ്ഠിതത്തെ സഹിക്കുന്നതാണ് എനിക്കു സന്തോഷം.

അംബികേശൻ—ദയചെയ്ത് ഒരു മൂന്നുദിവസത്തേക്ക് ആ സഹനശീലത്തെ താങ്കൾ കൈവിടാതിരിക്കണമെന്നേ അപേക്ഷയുള്ളൂ. അതിനുശേഷം താങ്കളുടെ മനോഭിലാഷത്തെ നിറവേറ്റു

ന്നതാണ്; ഏ,ന്റെ സകലവൃത്താന്തങ്ങളും താങ്കളെ ധരിപ്പിച്ചു കൊള്ളാം.

താരാനാഥൻ—മൂന്നുദിവസമോ? അഹോ! ഞാൻ എന്താണുചെയ്യേണ്ടതു്! മൂന്നുദിവസം ഏങ്ങനെ കാത്തിരിക്കുമെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. അടുത്തരാവിലെ ഞാൻ ശ്രീപുരത്തുനിന്നും നാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നതാണു്. അതേ, പുറപ്പെടാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഒരു സ്ത്രീയേയും രണ്ടുദാസികളേയും ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകേണ്ടതായിട്ടുമുണ്ടു്.

ഒടുവിലത്തെ വാക്യം മനഃഖേദത്തോടുകൂടിയാണു പറഞ്ഞതു്. മാറ്റരുമായിട്ടുള്ള നിബന്ധനകരം അയാളുടെ ഓമ്മയിൽ വന്നതാണു് അതിനു കാരണം. ആ ശപിക്കപ്പെട്ട നിബന്ധനകരം സംഭവിക്കാതിരുന്നുവെങ്കിൽ, അത്യാപത്തിൽ ജീവനെ പണയപ്പെടുത്തി തന്നെ സഹായിച്ച യുവാവിനെ ഉടനെ വിട്ടുപിരിയേണ്ടിവരികയില്ലായിരുന്നു എന്നു താരാനാഥൻ വിചാരിച്ചു.

അംബികേശൻ—ഒരു സ്ത്രീയേയും രണ്ടു ദാസികളേയുമോ? (അല്പംകഴിഞ്ഞു്) മാന്യരേ! എന്റെ വാക്കുകളെ ക്ഷമിക്കണം. അങ്ങനെയൊരു ഭാരവുംകൂടി താങ്കൾക്കു വഹിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, നിശ്ചയിച്ചുപോയ യാത്രയെ മുടക്കാൻ പാടില്ല. ഞാൻ അതറിയാതെ പറഞ്ഞുപോയതാണു്. എനിക്കു് അല്പം ഇച്ഛാഭംഗവും നേരിട്ടു.

അംബികേശന്റെ അഥവാ, അംബികയുടെ ഹൃദയം കോപകലുഷിതമായി വിട്ടു സ്ത്രീസഹജമായ അസഹിഷ്ണുത അവളെ ബാധിച്ചു. അസഹിഷ്ണുതയുടെ രൂപാന്തരമാണല്ലോ കോപം.

താരാനാഥൻ—സുഹൃത്തേ! ഇച്ഛാഭംഗത്തിനു കാരണമെന്തു്?

അംബികേശൻ—താങ്കൾ അടുത്ത രാവിലെ നാട്ടിലേക്കു തിരിക്കുന്നു എന്നാണല്ലോ പറഞ്ഞതു്. എന്റെ യാത്രയും നാളെത്തന്നെയാണു്. ഒന്നിച്ചുപോകാമെന്നുവിചാരിച്ചു ഞാൻ സന്തോഷിച്ചു. താങ്കൾ നേപ്പാളത്തേക്കാണു പോകുന്നതു്. എന്റെയാത്രയും ആമാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടിത്തന്നെ. മൂന്നു ദിവസം നമുക്കു് ഒന്നിച്ചു യാത്രചെയ്യാമായിരുന്നു.

താരാനാഥൻ—മൂന്നുദിവസമോ? എന്നാൽ കല്പകക്കോട്ടയുടെ സമീപത്തായിരിക്കാം നിങ്ങൾക്കു പോകേണ്ടതു്.

അംബികേശൻ—അതേ.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ നമുക്കു് ഒന്നിച്ചു പുറപ്പെടാൻ എന്താണുവൈഷമ്യം?

അംബികേശൻ—താങ്കളുടെ ഒന്നിച്ചു് ഒരുസ്ത്രീയും ആസ്ത്രീയുടെ ദാസിമാരുംകൂടിയുള്ളപ്പോൾ ഞാൻ കൂടി വരുന്നതു് അത്

ശരിയല്ല; രണ്ടുകൂട്ടർക്കും അതിൽ അസൗകര്യത്തിരിടയുണ്ട്. വിശേഷിച്ചും ഞാനൊരുസാധു; ദരിദ്രകുടുംബത്തിൽ സംബന്ധിച്ചവനാണു്.

താരാനാഥൻ—ആ വാക്കിനു് ഇവിടെ എന്തൊരുപ്രസക്തിയാണുള്ളതു്? താങ്കൾ ദരിദ്രനായിരുന്നാൽ എന്തുതരക്കേടാണു്. ദരിദ്രനെന്നുവച്ചു് എന്തുകൊണ്ടാണു്? താങ്കളുടെ പരാക്രമവും ധൈര്യവും ആലോചിക്കുമ്പോൾ താങ്കളിൽനിന്നും ഉയർന്നവരാരാണുള്ളതു്? ആ വിഷയത്തിൽ താങ്കളോടു സാമ്യപ്പെടുത്താൻ ഈ ഭാരതത്തിലാരുണ്ടു്? അദ്വിതീയബലവാനായ സ്നേഹിതാ! താങ്കളെസ്സംബന്ധിച്ച രഹസ്യങ്ങൾ ഒന്നുംതന്നെ അറിയണമെന്നു് എനിക്കു് ആഗ്രഹമില്ല. താങ്കളുടെ ഔദാര്യങ്ങൾ ശ്ലാഘനീയങ്ങളും ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളുമാണെന്നു ഞാൻ ഉപചരിക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ താങ്കളുടെ സ്വഭാവഗുണത്തിലും എനിക്കു ബഹുമാനമുണ്ടു്. താങ്കളെ സർവ്വാത്മനാ സഹായിക്കാൻ എനിക്കു സന്തോഷമാണു്. ഇന്നുമുതൽ താങ്കളെ എന്റെ ഒന്നാമത്തെ സുഹൃത്തും സ്വന്തം സഹോദരനുമായി കരുതിയിരിക്കുന്നു. അതിനു മരണപര്യന്തം ഭംഗം നേരിടുന്നതുമല്ല. താങ്കൾ ദരിദ്രനോ സമ്പന്നനോ ആരായാലും എന്റെ മനഃസ്ഥിതിക്കു താങ്കളെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം യാതൊരുവ്യത്യാസവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഒരുപക്ഷേ, താങ്കൾ പറഞ്ഞതു പരമാർത്ഥമാണെങ്കിൽ, ആ ദാരിദ്ര്യാവസ്ഥയിൽനിന്നും ഞാൻ കഴിയുന്നതു ഉയർത്തുന്നതാണു്. അതുകൊണ്ടു മടിക്കാതെ എന്റെ ഒന്നിച്ചു പുറപ്പെടുക! താങ്കളുടെ ദരിദ്രകുടുംബത്തിൽ ഈ യാത്രയിൽ കയറുകയും വേണ്ടാ. നമുക്കു പത്മപുരത്തേക്കു പോകാം. നേപ്പാളരാജൻ നിങ്ങളെ ഉൽക്കണ്ഠപൂർവ്വം എതിരേറ്റു സൽക്കരിക്കുന്നതാണു്.

അംബികേശൻ—ഈ അല്പനിൽ താങ്കൾ പൊഴിക്കുന്ന പ്രേമധാര എന്റെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തെ സേചനം ചെയ്യുന്നു. എന്റെ നേർക്കു് അങ്ങേക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ബഹുമാനം അസ്ഥാനസ്ഥമാണെങ്കിലും സീമാതീതമായ നന്ദി അങ്ങോടുണർത്താൻ എനിക്കുണ്ടു്. ആനന്ദപുളകം ആപാദമസ്തകം എന്നെ പരവശനാക്കിച്ചെയ്യുന്നു.

സന്തോഷാശ്രുവോ, സന്താപാശ്രുവോ, അംബികേശന്റെ നയനങ്ങളിൽ നർത്തനമാടിച്ചെന്നതു നിശ്ചയമില്ല. താരാനാഥന്റെ പ്രേമപൂർണ്ണമായ വാക്കുകളും അംബികേശനെ—അല്ല, അംബികയെ ആനന്ദാരിധിയിൽ എടുത്തെറിഞ്ഞിരിക്കണമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണു്. എന്നാൽ അതുനിമിഷത്തിൽതന്നെ ഒരുകഠിനമായമനഃസ്ഥിതിഅവളെ ബാധിക്കാതിരിക്കുന്നതുമല്ല. അതുമാതമോ? മറൊരു സംശയവും ഭയവും ക്രൂരനായവളുടെ വിചാരവീഥിയെ ആരോഹണം ചെയ്തിട്ടുമുണ്ടു്. ഒരു പുരുഷനെന്നു തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു്

ഈ വിധം നിഷ്കളങ്കമായ സ്നേഹത്തെ സ്വാദിച്ചു താൻ ഒരു സ്ത്രീയാണെന്ന് — വിശേഷിച്ചും അംബികയാണെന്ന് ഒടുവിൽ അറിയുമ്പോൾ താരാനാഥന്റെ മനസ്സിനു പെട്ടെന്നു ഉണ്ടാകുന്ന മാറ്റം എന്താണിരിക്കുമെന്ന സംശയവും ആ മാറ്റത്തോടുകൂടി തന്നോടുള്ള ഇപ്പോഴുള്ള സ്നേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തെ ക്രോധം ആക്രമിക്കുമോ എന്ന ഭയവും അവനിൽ ഉണ്ടായതു് ആശ്ചര്യമല്ലല്ലോ.

താരാനാഥൻ — എന്താണു് ആലോചിക്കുന്നതു? നാട്ടിലേക്കുള്ള എന്റെ ക്ഷണത്തെ സ്വീകരിച്ചുവോ? ഒരുപക്ഷേ, എന്റെ ക്ഷണം കേവലം 'വാക്കാൽക്ഷണ'മാണോ' എന്ന സംശയമുണ്ടാവാം. എങ്കിൽ അതു് അബദ്ധമാണു്. ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം ക്ഷണിക്കുകയാണെന്നവിശ്വസിക്കുക! വാക്കിനു വിരുദ്ധമായ മനഃസ്ഥിതി എനിക്കുണ്ടാകുന്നതല്ല. താങ്കളിൽ എനിക്കു് അളവറ്റസ്നേഹവും ബഹുമാനവുമുണ്ടു്. അതിനെ പ്രവൃത്തിരൂപേണ പ്രകാശിപ്പിക്കേണ്ടതു് എന്റെ കടമയാണു്. താങ്കൾ എനിക്കു മഹത്തായ ഉപകാരം ചെയ്തു. അതിനെ മറക്കാൻ മാത്രം കൃതഘ്നനാണോ ഞാൻ? താങ്കളുടെ ധൈര്യസ്ഥൈര്യങ്ങളും സാമർത്ഥ്യവും നേരിൽ കണ്ടറിഞ്ഞ എനിക്കു് താങ്കളുടെ സ്വഭാവഗുണത്തിലും വിശ്വാസവും ബഹുമാനവുമുണ്ടു്. തന്നിമിത്തം എന്റെ സഹോദരനായി താങ്കളെ ഞാൻ സ്വീകരിച്ചതാണു്. താങ്കളെ എനിക്കു് അളറിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിലും, എന്റെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു് അസ്ഥിരങ്ങളല്ല. അതിനു് കുറുകാലത്തും കുറവു നേരിടുന്നതല്ല. ഞാൻ ഇതു ഹൃദയം തുറന്നു മാറാരെയുമിതുവരെ സ്നേഹിച്ചിട്ടില്ല. സ്നേഹിച്ചാൽത്തന്നെയും ഞാൻ അവർക്കു നൽകുന്ന സ്ഥാനം താങ്കളിൽ നിന്നും ഒരുപടി താഴെയായിരിക്കും.

അംബികേശൻ — എന്റെ എളിയ അഭിപ്രായത്തിൽ ഒരു മനുഷ്യന്റെ ധർമ്മത്തെ ഞാൻ ഏതുണ്ടു നിർവ്വഹിച്ചതു് ഒരു സഹായമായി താങ്കൾ വ്യാഖ്യാനിച്ചാൽത്തന്നെയും എന്റെ സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റി ലേശവും അറിവില്ലാത്ത താങ്കൾ അത്യുത്തമമായ സുഹൃൽസ്ഥാനത്തു് എന്നെ കയറ്റിയിരുത്തിയാൽ ആ സ്ഥാനത്തിനു ഞാൻ അവകാശിയായിരിക്കുന്നതാണോ.

താരാനാഥൻ: — സ്നേഹിതാ, ഇരുവശവും കാണപ്പെടുന്ന ചിത്രങ്ങളും ഏതെങ്കിലുമൊന്നു താങ്കൾ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? ഏതൊരു ചിത്രത്തിലും ഏതെങ്കിലും ഒരുഭാഗംമാത്രമേ കാണപ്പെടുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ മറ്റേവശം കാണുന്നതിന്റെ ഫലത്തെ ആ ഒരുവശം നൽകുന്നുണ്ടു്. കാണപ്പെടുന്ന വശം കാണപ്പെടാത്തവശത്തിന്റെ ആകൃതി നമ്മുടെ മനോമുകുരത്തിൽ പ്രതിബിംബിപ്പിച്ചു അതിന്റെ ആകൃതിജ്ഞാനം നമുക്കുണ്ടാക്കിത്തരുന്നു. താങ്കൾ ഒരു വലുതായ അപകട

ത്തിൽ സ്വജീവനെപ്പോലും തൃണവൽഗണിച്ചു് അത്യഗാധമായ സ്നേഹത്തോടുകൂടി എന്നെ സഹായിച്ചു. താങ്കളാകട്ടെ, എന്റെ ശത്രുപക്ഷീയനുമാണു്. എന്റെ ശത്രുപക്ഷക്കാരെ അല്ലെങ്കിൽ ശത്രുക്കളെത്തന്നെ, അന്യാദൃശമായ ധൈര്യത്തോടെ സഹായിച്ചു പ്രാണാപായത്തിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചുമാന്യനാണു്. ഇതുകൊണ്ടു താങ്കൾക്കു ശത്രുമിത്രഭേദമില്ലെന്നു ഊഹിക്കാവുന്നതാകുന്നു. ആ മനഃസ്ഥിതി മഹാമനസ്കതയുടെ പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യമല്ലെങ്കിൽ പിന്നെന്താണു്. മഹാമനസ്കത സങ്കുചിതമനസ്കന്മാർക്കുണ്ടാകുമോ? സ്നേഹിതാ! താങ്കളുടെ സദ്ഗുണത്തിൽ ബാല്യംമുതല്ക്കു ഒന്നിച്ചു സഹവസിച്ച വളർന്ന ഒരു സ്നേഹിതനുള്ള വിശ്വാസമല്ല, അതിലും മികച്ചവിശ്വാസം എനിക്കുണ്ടായിരിക്കുന്നു. ഞാനും താങ്കളെപ്പോലെതന്നെ ചെറുപ്പമാണെങ്കിലും എനിക്കു ലോകപരിചയം വേണ്ടുവോളം സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ പരിചയത്തിൽനിന്നും മനുഷ്യരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം രണ്ടുപ്രകാരത്തിലുള്ള ധൈര്യം ലോകത്തു പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെന്നു എനിക്കറിയാം. ഒന്നു സ്വാർത്ഥവും മറ്റേതു നിസ്വാർത്ഥവും. ശത്രുവിനേയോ മറ്റേതെങ്കിലുംപ്രതിഫലത്തേയോ ഉദ്ദേശിച്ചോ തന്റെതന്നെ രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടിയോ ധൈര്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. അതു സ്വാർത്ഥപരമായ ധൈര്യം. തനിക്കു എന്നുതന്നെ അപകടം നേരിട്ടാലും, മൃത്യുവിനെ സ്വാഗതംചെയ്യേണ്ടിവന്നാലും അന്യന്മാരെ അപത്തുകളിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കാനായിയാതൊരു പ്രതിഫലത്തെയും ഇച്ഛിക്കാതെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നൊരു ധൈര്യത്തെ നിസ്വാർത്ഥം. ആദ്യത്തേതു് സങ്കുചിതമനസ്കന്മാർക്കും ഒടുവിലത്തേതു മഹാമനസ്കന്മാർക്കും അവകാശപ്പെട്ടതാകുന്നു. ഈ ഒടുവിൽപ്പറഞ്ഞ ധൈര്യമാണു താങ്കളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതു. അപ്രകാരമുള്ള ധൈര്യത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ചതുകൊണ്ടത്രേ, പരാക്രമശാലിയും അസാമാന്യസൈന്യബലത്തോടുകൂടിയവനുമായ അശോകനാഥന്റെ കൈവശത്തിൽ മരണദേവതയുടെ ദംഷ്ട്രകളിൽ കടുങ്ങിക്കിടന്ന പ്രേയസിയെ രക്ഷിക്കുന്നതിനും അനവധി ഖഡ്ഗങ്ങൾക്കു ഏകകാലത്തിൽ ഊണാകാനിരുന്ന എന്നെ സഹായിക്കുന്നതിനും താങ്കൾക്കു സാധിച്ചിട്ടുള്ളതു്. താദൃശനായ ഒരാളിന്റെമനഃസ്ഥിതിയെ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാത്തവരുണ്ടെങ്കിൽ അവർ അതിനെ പിന്നൊന്നോക്കുകതന്നെവേണം.

അംബികേശൻ—ഉണങ്ങിയ ചുള്ളിയിൽ പ്രകൃതിനിരീക്ഷണം ചെയ്യുന്ന കവികളെപ്പോലെ അല്പനായ എന്നിൽ താങ്കൾ മഹാമനസ്കതയെ വീക്ഷിക്കുന്നു! എന്റെ കൃതജ്ഞതാപൂർവകമായ വന്ദനത്തെ അറിയിക്കുകയല്ലാതെ ആ വിഷയത്തെസംബന്ധിച്ചു വാഗ്പ്രതിവാദംചെയ്യാൻ എനിക്കു ശക്തിയില്ല.

താരാനാഥൻ—ശരി; താങ്കൾ എനിക്കായി ചെയ്ത സഹായത്തെപ്പറ്റി ഇനി വാദംനടത്തണമെന്നില്ല. അതിനെക്കുറിച്ചു നാം രണ്ടുപേരും അവരവരുടെ സ്ഥാനത്തിനു അനുസരിച്ച ഓരോ അഭിപ്രായത്തെ മനസ്സാ രൂപവൽകരിച്ചുകൊള്ളാം. താങ്കൾ നേപ്പാളത്തിലേക്കുണ്ടോ? നേപാളനൃപൻ താങ്കളെ ബഹുമാനിച്ചു സല്കരിക്കുകയും താങ്കളുടെ ദാരിദ്ര്യത്തെ പരിഹരിക്കുകയും ചെയ്യും.

അംബികേശൻ—സ്ത്രീജനങ്ങളോടുകൂടിയ യാത്രയിൽ എന്റെ സാന്നിധ്യം താങ്കളുടെ സൌകര്യങ്ങൾക്കു പ്രതിബന്ധകമല്ലെന്നുവിശ്വാസമുണ്ടെങ്കിൽ കല്പകക്കോട്ടയ്ക്കുള്ളവരെ ഞാനും ഒന്നിച്ചുപോരാം. എനിക്കു അവരിൽ പ്രത്യേകിച്ചു സന്തോഷമുണ്ട്. എന്നാൽ പ്രേമത്രയത്തെ മോചിപ്പിച്ചതു ഞാനാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം പുറത്താകാൽ യാത്രാമദ്ധ്യേ എന്തെങ്കിലും അപായം നേരിടാനിടയുണ്ട്.

താരാനാഥൻ താങ്കൾ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന കവചം മുതലായവ ശ്രീപുരംകൊട്ടാരത്തിലെവകയാണെല്ലോ. ആ ഉടുപ്പുകൾ ധരിച്ചിരുന്നാൽ ആർക്കും എളുപ്പത്തിൽ താങ്കളെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതുമാണ്. അതുകൊണ്ടു, ഈ വേഷംമാറി വേറെവസ്ത്രങ്ങൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അശോകനാഥന്റെ ആളുകൾക്കെന്നല്ല, ആർക്കുംതന്നെ ആളറിയാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നും എനിക്കു അഭിപ്രായമുണ്ട്, എന്തുകൊണ്ടങ്ങനെചെയ്കൂടാ?

അംബികേശൻ—ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടല്ല; എന്തെല്ലാം അപകടം നേരിട്ടാലും ഈ വേഷം മാറാൻ എനിക്കു തൃപ്തിയില്ല.

താരാനാഥൻ—താങ്കളുടെ ഉദ്ദേശം എനിക്കു ഏതാണ്ടുമനസ്സിലാകുന്നു. ഏതൊരു വേഷംധരിച്ചുകൊണ്ടു വിജയം സമ്പാദിച്ചുവോ ഏതൊരു വേഷത്തോടുകൂടി പ്രേമത്രയത്തെ മോചിപ്പിച്ചുവോ, ആ വേഷത്തെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ താങ്കൾക്കു വൈരസ്യമുണ്ടായിരിക്കാം. അതു് സ്വാഭാവികമാണു്. എന്നാൽ എനിക്കു് ഇനിയുമൊരഭിപ്രായമുണ്ടു്.

അംബികേശൻ—താങ്കൾക്കു് അല്പം വല്ലായ്മയുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഈ സ്ഥിതിയിൽ ഞാൻ താങ്കളുടെ ഒന്നിച്ചുവരുന്നതു്, സ്ത്രീജനങ്ങളുംകൂടിയുള്ളപ്പോൾ അസൌകര്യമാണെന്നു വന്നേക്കാം. ഞാനുംഅതു് ഉദ്ദേശിച്ചാണു് ആദ്യമേ തടസ്സംപറഞ്ഞതു്.

താരാനാഥൻ—അതൊന്നും ഞാൻ വിചാരിച്ചിട്ടില്ല താങ്കൾ തെറ്റിദ്ധരിക്കുകയാണു്. താങ്കൾ എന്റെ ഒന്നിച്ചുവരുന്നതിൽ എനിക്കു സന്തോഷം മാത്രമല്ല കാരിതാർത്ഥ്യവുമുണ്ടു്. കുറക്കാരനെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന വേഷം തൃജിച്ചാലെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു എന്നേയുള്ളു. ഈ വേഷത്തിൽ താങ്കൾക്കു വല്ല പ്രത്യേകസ

സന്തോഷവുമുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്ന് എനിക്ക് അഭിപ്രായമില്ല.

അംബികേശൻ—അതേ, ഈ വേഷത്തിൽ എനിക്കു സന്തോഷമുണ്ട്. എന്നാൽ ആഡംബരത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള സന്തോഷമല്ലെന്നുകൂടി പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ!

താരാനാഥൻ—താങ്കളുടെ ഉദ്ദേശം ഇപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി. എന്നിരുന്നാലും ഈ വേഷത്തിൽ എനിക്ക് ആക്ഷേപമുണ്ട്.

അംബികേശൻ—ആക്ഷേപമോ?

താരാനാഥൻ—അതേ, ആക്ഷേപംതന്നെ. അതു താങ്കൾ ചെവിക്കൊള്ളുമ്പോൾ ഈ വേഷത്തെ വലിച്ചെറിയേണ്ടതുണ്ട് എതുപായും ആവശ്യമാണെന്നു ബോദ്ധ്യമാകും.

അംബികേശൻ—എന്നാൽ എന്താണ് ആക്ഷേപം?

താരാനാഥൻ—എന്റെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരിക്കുമെന്നുപറഞ്ഞ സ്ത്രീ കുറേനാളായി ശ്രീപുരംകൊട്ടാരത്തിൽ താമസിക്കുകയാണ്. അവിടത്തെ ആയുധശാലയിൽ ആ സ്ത്രീ കയറിക്കൂടിയിരിക്കാം. ഈ വേഷം കാണുമ്പോൾ ആ സ്ത്രീ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യും.

അംബികേശൻ—ആരാണ് ആ സ്ത്രീ? കൊട്ടാരത്തിൽ അശോകനാഥനെസ്സംബന്ധിച്ചാരല്ലാതെ അന്യ ആളുകൾ താമസിക്കാനിടയില്ലെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്.

താരാനാഥൻ—അതുകൊണ്ട് അശോകനാഥനെസ്സംബന്ധിച്ച സ്ത്രീയെത്തന്നെ ഞാൻ നാട്ടിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നു എന്നു വിശ്വസിച്ചു താങ്കൾ അശ്വത്ഥപ്പെട്ടുന്നുണ്ടായിരിക്കാം (താരാനാഥൻ ചിരിച്ചു) അതേ, ആ സ്ത്രീയെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ ഞാൻ നിർബന്ധിതനാണ്. ആ സ്ത്രീ തന്റെ ഭാസിമാരോടുകൂടി അടുത്ത പ്രഭാതത്തിൽ, തെക്കേ കോട്ടവാതുക്കൽ എന്നെ കാത്തു നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും,

അംബികേശൻ—സ്ത്രീയുടെ പേരെന്താ?

ഏതാണ്ടു മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട് അംബികേശൻ ചോദിച്ചതായിരിക്കണം.

താരാനാഥൻ—സരസ്വതി.

അംബികേശൻ—എനിക്ക് ആ സ്ത്രീയിൽ കേവലം പരിചയമുണ്ട്. വളരെ സത്സ്വഭാവമുള്ള സ്ത്രീയാണെന്നാണ് അറിവ്. അതുകൊണ്ട്, ആ സ്ത്രീയെ ഭയന്ന് വേഷംമാറേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നുതോന്നുന്നു. എന്നാൽ എന്നെ കുറ്റക്കാരായി സംശയിക്കുന്നതോടുകൂടി എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ച എന്ന കുറ്റം താങ്കളിൽ മുമത്തുമോ എന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു.

താരാനാഥൻ—അ ഭയം ആവശ്യമില്ല. തന്നിമിത്തം വരാവു ന്ന ആപത്തുകളെ ഓർത്തു് എനിക്കു് അധൈര്യമില്ല.

അംബികേശൻ—എ ന്നാൽ പിന്നെ സംശയിക്കാനൊന്നുമി ല്ല. നമുക്കു് ഒന്നിച്ചുതന്നെ പുറപ്പെടാം. കല്പകക്കോട്ടയുടെ സമീപ ത്തുവച്ചു നാം തമ്മിൽ പിരിയേണ്ടിവരും. ആ അവസരത്തിൽ എന്റെ വൃത്താന്തങ്ങളും മുഴുവൻ താങ്കളെ അറിയിക്കാം.

താരാനാഥൻ—വളരെ സന്തോഷം! എനിക്കു ഇപ്പോൾ ശ്രീ പുരത്തേക്കു പോകണം. സമയം വളരെക്കഴിഞ്ഞു.

അംബികേശൻ—ഈ വേഷത്തോടുകൂടി ഞാൻ ഇപ്പോൾ ശ്രീപുരത്തു വരുന്നതു ബുദ്ധിഹീനത്വമാണു്. രാവിലെ തെക്കേ കോട്ടവാതുക്കൽവച്ചു തമ്മിൽ കാണാം.

താരാനാഥൻ—അതുമതി. ശ്രീപുരത്തു താങ്കൾക്കു് എന്നെക്കൊണ്ടു സാധിക്കേണ്ടതായിട്ടെന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ പറയുക. അവിടെ ആരെയെങ്കിലുംകണ്ടു വല്ലവിശേഷവും പറയേണ്ടതായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ ആ ജോലി കൃതജ്ഞതയോടുകൂടി നിർവ്വഹിക്കാം. താങ്കൾക്കു കുതിരയുണ്ടായിരിക്കണമല്ലോ; എവിടെ?

അംബികേശൻ—ശ്രീപുരത്തു നിൽക്കുന്നു. ഇന്നി അതിനെ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു നമുക്കു് ആപത്തിനു് കാരണമാണു്.

താരാനാഥൻ—എ ന്നാൽ അതു വേണ്ടെന്നുവയ്ക്കുക! താങ്കളുടെ ഉപയോഗത്തിലേക്കു ഞാൻ വേറെ കുതിരയെ കൊണ്ടുപോരാം.

അദ്ധ്യായം ൩൨.

"നിഗ്രഹിക്കുവാനായിഖഡ്ഗവുംചലിപ്പിച്ചു
കശ്മലക്രൂരംകയത്തരികത്തണയവേ,
അജ്ഞാതനാകുമവൻബന്ധുഭാവംപൂണ്ടുവ.
ന്നൊത്തിനാൻമഹാവിഷ്ണുവിക്രമപ്രപഞ്ചമം."

ആദിത്യൻ തന്റെ കനകസങ്കാശമായ കളേബരത്തെ ഉദയാചലോപരി, അല്പാല്പമായിലോകദൃഷ്ടിക്കുവിഷയീഭവിപ്പിക്കുന്നു. ശ്രീപുരത്തെ ആകാശചുംബികളായ ഗോപുരശിഖരങ്ങളിലുംമഹാസൌധങ്ങളുടെഅഗ്രഭാഗങ്ങളിലുംപതിഞ്ഞിരുന്ന മഞ്ഞിൻതുള്ളികൾ അന്തർദ്ധാനംചെയ്യുന്നു. സുവർണ്ണകാന്തി സർവ്വത്ര കളിയാടുന്നു. മണിമേടകളുടെ താഴികക്കുടങ്ങൾ, ആദിത്യന്റെ ഇളംകതിരുകൾ പതി

ഞ്ഞുമിന്നിത്തിളങ്ങുന്നു. വാതായനങ്ങളുടെ കണ്ണാടികളിൽത്തട്ടി അവ ഉണ്ടാക്കുന്നീയമായ പ്രകാശത്തെ പ്രോജ്ജ്വലിപ്പിക്കുന്നു. ഒട്ടുണ വീഥികളിൽ ജനസഞ്ചാരം തുടങ്ങി. ജനങ്ങൾ നിത്യകർമ്മങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടു് അവയെ ശരിക്കു നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ശ്രീപുരംകോട്ടക്കകത്തെപ്രധാനറോഡിൽ ക്രമേണ അശ്വാരൂഢന്മാരായ നാലുപഥികന്മാർ തെക്കേകോട്ടവാതിലിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചുയാത്രചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മുമ്പിൽ ചരിക്കുന്ന താരനാഥന്റെപിന്നാലെ, ഉഗ്രസേനന്റെകതിരയെ ആരോഹണംചെയ്തുപോകുന്നമദനൻ സിലാസേനന്റെ അശ്വത്തെനടത്തി കടിഞ്ഞാണിനെവഹിച്ചിരിക്കുന്നു. മദനന്റെപിറകിൽചരിക്കുന്ന രണ്ടുപേർതാരനാഥന്റെ നവീനഭൃത്യന്മാരാണു്. അവരിൽഒരുവൻ താരനാഥന്റെ യോദ്ധൃകവചം മുതലായ സാമാഗ്രികം വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. അപരൻ ആഹാരസാധനങ്ങളെ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. കോട്ടവാതിൽ കടന്നുടനെ അപരിചിതസംഘം കുതിരകളെ നിർത്തി, മറ്റുചിലരുടെ വരവുപ്രതീക്ഷിക്കുന്നവരെപ്പോലെ അവിടെനിന്നു. അധികസമയം അങ്ങിനെ നിൽക്കേണ്ടിവന്നില്ല. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ മുഖപടംധരിച്ച ഒരു സ്ത്രീയും രണ്ടുദാസികളും അവിടെ വന്നുചേർന്നു. മുഖപടം ധരിച്ചിരുന്നിട്ടും ആഗതയായ സ്ത്രീ, സരസ്വതിയാണെന്നു അനായാസേന താരനാഥനുമനസ്സിലായി. സരസ്വതിയെക്കണ്ടഉടനെ, താരനാഥൻ മുമ്പോട്ടുചെന്നു് അവർക്കു സ്വാഗതംനൽകി. എന്നാൽതന്റെ ആഗമനത്തിൽ താരനാഥനു് യഥാർത്ഥമായ സന്തോഷമില്ലെന്നും എന്തോ ഒരു മനഃക്ലേശം അയാളെ ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽതന്നെ സരസ്വതി ഗ്രഹിച്ചു. തൽക്ഷണം വിവിധങ്ങളായ ചിന്തകൾ അവളുടെ ചിത്തപഥത്തെ ആരോഹണംചെയ്തു. തന്നെ പുറത്തുകൊണ്ടുപോകാൻ താരനാഥനു അശേഷം തൃപ്തിയില്ലെന്നും കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ നിർബന്ധിതനാകയാൽ മനസ്സിലുള്ള അതൃപ്തിയെ വെളിപ്രദർശിപ്പിക്കാത്തതാണെന്നും സരസ്വതി ഊഹിച്ചു. അതോടുകൂടി അല്പമായ ഒരമർഷം അവളുടെ ഹൃദയത്തെ ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല. യാത്രാരംഭത്തിൽ അതിനെ പുറത്തു കാട്ടരുതെന്നും, തന്റെ അന്യാദൃശമായ സൌന്ദര്യവിലാസത്താലും സരസമധുരമായ സംഭാഷണത്താലും ക്രമേണ താരനാഥന്റെ മനസ്സിനെ വശപ്പെടുത്താമെന്നും അവൾ തീരുമാനിച്ചു. തന്റെ ദിവ്യമായസൌന്ദര്യാകർഷത്തിലും മധുരമായ സംഭാഷണചാതുര്യത്തിലും സരസ്വതിക്കുപൂർണ്ണമായ വിശ്വാസമുണ്ടു്. താരനാഥനെ മാനസാന്തരപ്പെടുത്തി വശപ്പെടുത്തുന്ന കാര്യം ലഘുസാദ്ധ്യമാണെന്നും അവൾ ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

താരാനാഥൻ മുമ്പോട്ടുവന്നു സ്വാഗതമരുളിയ ഉടനെ, സരസ്വതി തന്റെ മൂടുപടംമാറി മന്ദഹാസാനനിതം താരാനാഥനെ കണക്കിന് ഒന്നു കടാക്ഷിച്ചു. കാമോദ്ദീപകമായ ആ കടാക്ഷം താരാനാഥഹൃദയത്തെ ആവഴിച്ചുവോ എന്നാരുകണ്ടു? ഒരു കാര്യം നിശ്ചയമാണ്' സരസ്വതിസൗന്ദര്യം താരാനാഥനിൽ പുതിയ പുതിയ അനുഭവത്തെ ഉളവാക്കുന്നുണ്ട്. എത്ര ദിവ്യമായ സൗന്ദര്യം! എത്രയതുജോമയമായ വദനകാന്തി! ആ കാന്തിപീയൂഷത്തെ പേത്തും പേത്തും നുകരാൻ കൊതിക്കാത്ത പുരുഷന്മാരാരുണ്ട്? ആ ഗണ്ഡങ്ങളുടെ മനോഹരതയേയും ദന്തത്തിന്റെ കനനീതയേയും അധരോഷ്ഠങ്ങളുടെ മനോജ്ഞതയേയും ആക്ഷേപിക്കാൻകഴിയും? അനിതരസാധാരണമായ സൌന്ദര്യമകരന്ദത്തെ, താരാനാഥന്റെ ലോചനഭ്രമരങ്ങൾ അല്പംപോലുമില്ലാതെ പിന്നെയും പിന്നെയും ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് അങ്ങനെ പലനിമിഷങ്ങൾ നിലകൊണ്ടുപോയി. എന്നാൽ സരസ്വതിയുടെ സന്നിധ്യത്തിൽ അനിവാര്യമായ ഒരുത്തരവാദിത്വം താരാനാഥന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കടികൊള്ളുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അഭിലഷണീയമായ ഈ സൗകര്യത്തിൽ തദുചിതമായ സ്ഥാനത്തുപ്രവർത്തിക്കാതെ അസ്ഥാനത്തുപ്രവർത്തിച്ചു കളഞ്ഞതിനു താരാനാഥൻ ഇപ്രകാരം നേരിട്ടു. ഈ ഘാതകി, പുരുഷകരത്തിനുപോലും ഒരിയ്ക്കലുണ്ടാകാത്ത വിഷ്ഠരമായ കൊലപാതകം നടത്തിയ ഈ ഘാതകി, സ്ത്രീലോകത്തിനു ഒരു കളങ്കമാണെന്നു സമ്മതിക്കാത്തവരാരുണ്ട്? അഹോ! ഈ വിഷവൃക്ഷത്തെ മകരന്ദതരുവെന്നു വിശ്വസിച്ചുപോയ ഞാൻ എത്ര മൂഢനാണ്? വിഷവല്ലിയായ ഈ കരളേ മകരന്ദവല്ലി എന്നു വിശ്വസിച്ചുപോയ ഞാൻ എത്രമാത്രം മഠയനാണ്?

താരാനാഥന്റെ ചിന്താഗതിയുടെസാന്ദ്രമായ അന്ധകാരത്തിലുള്ള മുഖത്തു വിശിയതു് സരസ്വതി കാണാതിരുന്നില്ല. ആദ്യമേതോന്നി അടങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന അവളുടെ ഹൃദയകോപം വീണ്ടും ഉദ്ദീപ്തമായി എങ്കിലും, അവൾ തന്റെ പ്രാമത്വത്താൽ അതിനെ പുറത്തു പ്രകാശിപ്പിച്ചില്ല. "ഈ പുരുഷകേസരിയെ ഞാൻ പാട്ടിലാക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. താരാനാഥൻ എനിക്കു സ്വായത്തമാകുകതന്നെ ചെയ്യും. അതേ, താരാനാഥൻ എനിക്കു വിധേയനായി ഭവിക്കും." എന്നിങ്ങനെ അവൾ തന്നെത്താൻ പറഞ്ഞു.

മനസ്സിൽ സരസ്വതിയെക്കണ്ടു; അവൾ മുഖപടം നീക്കിയപ്പോൾ ഭൂലോകസ്വർഗ്ഗത്തിലെ ആ ഭൂതൻ ആശ്ചര്യപ്രതന്ത്രനായി ഭവിച്ചു. പല പ്രകാരത്തിലും അവന്റെ സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണംചെയ്തു. പൂർവ്വസ്മരണകൾ അവന്റെ ഹൃദയാന്തരത്തെ അലട്ടിത്തുടങ്ങി. താൻകാണുന്നതു തനിക്കു ചിരപരിചയമു

ള്ള അ യുവതീരത്നത്തെത്തന്നെയോ എന്നവൻസംശയിച്ചു. അവ
ന്റെ കണ്ണുകളിൽ അവനതന്നെ അവിശ്വാസംജനിച്ചു. അവൻക
രതലംകൊണ്ടു കണ്ണുകളെ മർദ്ദിച്ചിട്ടുവീണ്ടുംനോക്കി; പിന്നെയുംനോ
ക്കി; ഒരിക്കൽക്കൂടിനോക്കി, അ ാ! തുടരെത്തുടരെനോക്കുന്നു. മദന
ൻ, സരസ്വതിയുടെ അ ാദമസ്തകം അക്ഷീണം കണ്ണോടിക്കുന്നു.
സരസ്വതിയാകട്ടെ, മദനനെ കാണുകയുണ്ടായില്ല. ഈഘട്ടത്തിൽ
മദനൻ ഒരറ്റത്തുമാറിനിൽക്കുകയായിരുന്നു.

എല്ലാവരും പുറപ്പെട്ടു. സരസ്വതിയും താരാനാഥനും ഇട
ത്തും വലത്തുമായി മുമ്പിൽ ചരിക്കുന്നു. അവരുടെ പിറകിൽ വിമ
ലയും സുരുചിയും. മദനൻ അവരുടെ പിന്നിലും, എല്ലാവരുടെയും
പിറകിലായി താരാനാഥന്റെ ഭൃത്യന്മാരും തങ്ങളുടെ അശ്വങ്ങളെ
നടത്തുന്നു. യാത്ര തുടങ്ങിനിമിഷമുതൽക്കും സരസ്വതി, മദനനെക്കാ
ണുകയുണ്ടായില്ല.

ഈ അവസരത്തിൽ സുരുചിവിമലകളുടെ മുഖത്തു് ഒരു കു
ണ്ഠിതഭാവം കാണപ്പെട്ടു. കാരണമെന്താവാം? താരാനാഥപ്രഭൃതി
കളെ സന്ദർശിക്കുവോളം അവരിൽ കുടികൊണ്ടിരുന്ന സന്തോഷഭാ
വം, സന്ദർശനാനന്തരം അവരെ വിട്ടകലാൻ കാരണമെന്തു്? അ
വരുടെ ഇച്ഛാഭംഗത്തിനു കാരണമെന്തു്? സിദ്ധാസേനോഗ്രസേന
ന്മാരുടെ അഭാവമായിരിക്കാം. അ ത, സുമുഖന്മാരായ അ ! രണ്ടു യു
വാക്കന്മാരെയും കാണുന്നില്ലാത്തതുതന്നെ കാരണം. പണ്ടേതന്നെ
തങ്ങളുടെ മാനസപീഠങ്ങളിൽ എടുത്തിരുത്തി പൂജിക്കപ്പെട്ടപോ
രുന്ന അ കോമളവിഗ്രഹങ്ങളുടെ അഭിലഷണീയമായ സാന്നിദ്ധ്യ
ത്തെ അശിച്ചുവന്ന അ മാനിഭവം, അശാഭംഗത്താൽ കണ്ഠി
തമനസ്കകളായി ഭവിച്ചതിൽ അശ്ചര്യപ്പെടാനെന്തുള്ളു? ഒ
രിക്കലും തങ്ങളുടെ യജമാനനെ വിട്ടുപിരിയാത്ത അ ഭൃത്യദ്വയം
വിശേഷിച്ചും നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകുന്ന ഈ യാത്രയിൽ—ഒ
ന്നിച്ചു കാണപ്പെടാതിരിക്കാൻ ഹേതുവെന്താവാം? അവരുടെ താൽ
കാലികസ്ഥിതിഗതികം എന്തായിരിക്കാം? ആരോടു ചോദിച്ചറി
യാനാണു്? എങ്ങനെചോദിക്കാനാണു്? ഹാ! അ നിത്യരോദനമൂ
ർത്തികളുടെ മഹത്തായ സാന്നിദ്ധ്യത്തെക്കാതിച്ചു വന്നതിൻറെ അ
നുഭവം ഇതോ? സുരുചിയും വിമലയും തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെവ
ഞ്ചിച്ച ഹതവിധിയെ കഠിനമായി ശപിച്ചു. സിദ്ധാസേനോഗ്ര
സേനന്മാരുടെ അഭാവകാരണത്തെ അറിവാൻ അക്ഷമരായിഭവി
ച്ചു. കാര്യാർത്ഥമായി താരാനാഥൻ, അവരെ വല്ലസ്ഥലത്തേക്കും
മുൻകൂട്ടി പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കാമെന്നും മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേകണ്ടുമുട്ടാതിരിക്ക
യില്ലെന്നും സമാധാനിച്ചു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഒരു സംശയം അ
വരെ ബാധിച്ചു. അ ഭൃത്യന്മാരെ താരാനാഥൻ പിരിച്ചയച്ചിരി

ക്കുമോഎന്നവർസംശയിച്ചു. പുതുതായികാണപ്പെട്ട ഭൃത്യദ്വയമാണു ആസംശയത്തിനുകാരണഭ്രാതന്മാർ. അകസ്മികമായ ആ സംശയം, അടിസ്ഥാനരഹിതമാണെങ്കിലും, ആ കാമിനികളുടെ മനഃകേന്ദ്രിത ത്തെദിഗ്ഭ്രമിതമാക്കിച്ചെയ്യുവാൻഅതുമതിയായിരുന്നു.ഒടുവിൽ, തങ്ങ ളുടെ സ്വാമിനി സംഭാഷണവശാൽ സിദ്ധസേനന്റെയും വസ്തു സ്ഥിതികളെപ്പറ്റി താരാനാഥനോടു ചോദിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നും അപ്പോൾ താരാനാഥന്റെ മറുപടിയിൽനിന്നും പരമാർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാമെന്നും അവർ സമാധാനപ്പെട്ടു.

യാത്ര തീരെപതിഞ്ഞമട്ടിലായിരുന്നു. അംബികേശൻ ക്രൂദ്ധ രുദ്രനെന്നു താരാനാഥനു അറിവുണ്ടല്ലോ. ആ വിവരം താരാ നാഥൻ സരസ്വതിയെ അറിയിച്ചു. അതുകേട്ടു സരസ്വതി പറ ഞ്ഞു:-"അങ്ങയുടെ ഏതൊരു സുഹൃത്തിനും ഞാൻ ഹൃദയപൂർവം സ്വാഗതംനൽകുന്നതാണ്. ഈ സുഹൃത്താരാണെന്നും അദ്ദേഹ ത്തിന്റെ പേരെന്താണെന്നും എന്നെ അറിയിക്കരുതോ?" വാസ്തവ ത്തിൽ സുഹൃത്താരെന്നും സരസ്വതിയിൽ വൈരസ്യത്തെയാണു ജനിപ്പിച്ചതു്. പത്മപുരത്തു എത്തുവോളം താരാനാഥനുമായി സൈരമായി സംഭാഷണം നടത്തണമെന്നുള്ള തന്റെ മനോരഥ ത്തിനു്, പ്രസ്തുത സുഹൃത്തിന്റെ ആഗമം പ്രതിബന്ധകമായിത്തീരുമെന്നുള്ള ധാരണയാണു് ആ വൈരസ്യത്തിനുകാരണം. പക്ഷേ, സമർത്ഥയായ സരസ്വതി തന്റെ മനോഭാവത്തെ പുറത്തു പ്രദർശിപ്പിച്ചില്ല.

താരാനാഥൻ—ഭവതിയുടെചോദ്യത്തിനുസമാധാനം പറവാൻ വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ അശക്തനാണു്. കഴിഞ്ഞ രാത്രിയിൽ പലേവലിയ അപകടങ്ങൾ തുടരെത്തുടരെ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഉറങ്ങാൻപോലും എനിക്കു സൌകര്യംകിട്ടിയില്ല. നിദ്രയും ആഹാരവും മുടങ്ങിയതിൽ എനിക്കു തെല്ലും കുണ്ഠിതമില്ല. നിദ്ര യും ആഹാരവുമില്ലാതെ ചില ദിവസങ്ങളിൽ ഞാൻ അക്ഷീണം യുദ്ധംചെയ്യുപരിചയിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

സരസ്വതി—അതെനിക്കറിയാം! അംഗദനുമായുണ്ടായ യുദ്ധ ത്തിൽ അങ്ങു വളരെ സാമർത്ഥ്യം പ്രകടിപ്പിച്ചു പേരും പെരുമ യും സമ്പാദിച്ചു എന്നു ഞാൻകേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ആയുദ്ധത്തിലായിരിക്കാം നിദ്രാഹാരാദികം ക്രൂരമായി അക്ഷീണം പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിവന്നതു്.

താരാനാഥൻ—ഭവതി ഈ സംഗതികൾ ആരിൽനിന്നാണു ഗ്രഹിച്ചതു്?

താരാനാഥൻ ആശ്ചര്യത്തോടുകൂടിയാണു് ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചതു്. തന്റെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതി അവർ അറിഞ്ഞിരിക്കുമോ

എന്ന സംശയത്തോടുകൂടി അയാൾ അവളുടെ മുഖത്തു് ഉറ്റു നോക്കി.

സരസ്വതി—അന്നു്, ശൈന്യാധിപന്റെ നിലയിൽ അങ്ങു പ്രകടിപ്പിച്ച സാമർത്ഥ്യത്തെയും ഒരു യുദ്ധവീരന്റെ നിലയിൽ കാണിച്ച ശൌര്യത്തെയും യുദ്ധത്തിൽ ജയംപ്രാപിച്ചതിനുശേഷം പരാജിതപക്ഷക്കാരായ സൈന്യങ്ങളോടു നേരുപ്രദർശിപ്പിച്ച അനുകമ്പയേയും ബഹുമാനത്തെയും പറ്റി മാന്യനായ അശോകനാഥൻ വളരെ പ്രശംസിച്ചു പറയുകയുണ്ടായി.

താരാനാഥൻ—പരാക്രമശാലിയായ അശോകനാഥൻ എന്നെപ്പറ്റി പുകഴ്ത്തിപ്പറഞ്ഞുവോ! വേറെയും എന്നെക്കുറിച്ചു് എന്തൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്?

സരസ്വതി—വളരെ വളരെപ്പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. പറഞ്ഞതെല്ലാം അങ്ങയുടെ ശൌര്യപരാക്രമങ്ങളേയും ഗുണഗണങ്ങളേയും പറ്റി മാത്രമാണു്.

ഇവൾ പറയുന്നതു പരമാർത്ഥമാണെങ്കിൽ എന്റെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതി അശോകനാഥൻ ഇവളെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചിട്ടില്ലായിരിക്കാം. അതേ, അതിൽ സംശയിക്കാനില്ല. ഞാൻ മറച്ചുവച്ചിരിക്കുന്ന രഹസ്യത്തെ അയാൾ വെളിപ്പെടുത്തുകയില്ല. അശോകനാഥൻ ബുദ്ധിമാനും യോഗ്യനുമാണു്. എന്നു താരാനാഥൻ സമാധാനിച്ചു. സരസ്വതി സംതോഷനാതെ വളത്തണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി വീണ്ടും ചോദിച്ചു:—"ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങളൊക്കെ എന്തെല്ലാമാണു്? അതു പറഞ്ഞില്ലല്ലോ".

താരാനാഥൻ—പറയാം, ഞാൻ ശത്രുക്കളുടെ കൈയിലകപ്പെട്ടു എന്നുവച്ചാൽ ഘാതകന്മാർ പലർ എന്നെ വളഞ്ഞു. ജീവനു് അപായം സംഭവിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കത്തക്ക പല സന്ദർഭങ്ങളും നേരിടുകയുണ്ടായി.

സരസ്വതി—(സാശ്ചര്യം) വാസ്തവമോ! എന്നിട്ടു്?

താരാനാഥൻ—നടന്നതുപോലെ പറവാൻ ആക്കിംതന്നെ സാധിക്കുന്നതല്ല. അപകടസംഭവങ്ങൾ തുടരെത്തുടരെ നേരിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞ ആ സുഹൃത്തിന്റെ മനഃപൂർവ്വകമായ സഹായമില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ എനിക്കുനിശ്ചയമായി മരണം സംഭവിക്കുമായിരുന്നു, ശത്രുഖഡ്ഗത്തിനു ഞാൻ ഇരയാകുമായിരുന്നു. ആ യുവാവായ സുഹൃത്തു വളരെ സമർത്ഥനാണു്. വിസ്മയനീയനായ പരാക്രമശാലിയാണു്. സത്സ്വഭാവിയുമത്രേ. എനിക്കു് അയാളെ യാതൊരു പരിചയവുമില്ല. ഞാൻ ശത്രുക്കളോടു പൊരുതുനിൽക്കുമ്പോൾ പെട്ടെന്നു് അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു എന്റെ ശത്രുപക്ഷക്കാരെ എതിർത്തു തോല്പിച്ചു് എന്നെ രക്ഷിച്ചു.

പിരിയാറായ ഘട്ടത്തിൽ, ഞാൻ വളരെ നിർബ്ബന്ധിച്ചു് ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടും, തന്റെ ജാതിയോ പേരോ അവസ്ഥയോ യാതൊന്നും വെളിപ്പെടുത്തിയില്ല. സ്വദേശംപോലും അറിയിക്കയുണ്ടായില്ല. കാരണവശാൽ, സ്ഥിതിഗതികളെ വെളിപ്പെടുത്താതിരിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധമായിരിക്കുന്നുവെന്നാണു് എനിക്കുതോന്നുന്നതു്.

സരസ്വതി—കാഴ്ചയിൽ ഇന്നാനാട്ടുകാരനാണെന്നു് അങ്ങു് അനുമാനിച്ചതുമില്ലേ?

താരാനാഥൻ—ഇല്ല; എനിക്കു് അയാളുടെ മുഖംപോലും കാണാനിടയായില്ല. അതിനിക്ക ഇന്നാനാട്ടുകാരനാണെന്നു് ഊഹിക്കുന്നതെങ്ങനെ? പാദാദികേശം യുദ്ധവേഷംപൂണ്ട മുഖാവരണം ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു യുദ്ധവീരന്റെ നിലയിലല്ലാതെ മറെറാന്നും അയാളെപ്പററി എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻകഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്തായാലും അയാൾ എന്നെ ഒരു ഉറ്റബന്ധുവിന്റെ—അല്ല, ഒരു കോടരസഹോദരന്റെ നിലയിൽ സഹായിച്ചു.

സരസ്വതി—അങ്ങേയ്ക്കു് ഇത്ര മഹത്തായ ഉപകാരംചെയ്ത ആ യുദ്ധവീരന്റെ വരവിനെ ഞാൻ കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. എന്നാൽ എന്തു് ആപത്താണു് ഇന്നാലെ നേരിട്ടതെന്നു പറഞ്ഞില്ല. അങ്ങേയ്ക്കു വലുതായ ആപത്തു നേരിട്ടു എന്നു കേൾക്കുമ്പോൾതന്നെ എന്റെ ഹൃദയം നടുങ്ങുന്നു.

താരാനാഥൻ—ചുരുക്കിപറയാം. വിവരിച്ചു പറവാൻ സൗകര്യമില്ല. ഇന്നലെ എനിക്കുനേരിട്ട ആപത്തുകഥ ഒരു വലുതായ രഹസ്യത്തോടു സംബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ രഹസ്യത്തിന്റെ പേരു കേൾക്കുമ്പോൾതന്നെ ഭീതി നടുങ്ങുകയും ചെയ്യും എന്നു് എനിക്കു് അറിയാം.

സരസ്വതി—എന്നാൽ ആ രഹസ്യമാണു് എനിക്കു് അത്യാവശ്യമായി അറിയേണ്ടതു്. എന്താണതു്?

താരാനാഥൻ—'വെങ്കലപ്രതിമ'

ഈ വാക്കു സരസ്വതിമാത്രം കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം താഴ്ന്ന സ്വരത്തിൽ പറയുകയാണുണ്ടായതു്. 'വെങ്കലപ്രതിമ' എന്ന കേട്ടമാത്രയിൽ സരസ്വതി വല്ലാതെ ഒന്നു നടുങ്ങി. അവളുടെ മുഖം രക്തമയം നീങ്ങി. അത്യന്തഭയം അവളുടെ നാഭിനാളത്തിൽ നിന്നും ഉദ്ഭവിച്ചുമായി ഹൃദയസ്ഥാനത്തെത്തായിച്ചു. "വെ—ങ്ക—ല പ്ര—തി—മ" എന്നവാക്കു ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടിപറഞ്ഞു. "അതേ; വെങ്കലപ്രതിമതന്നെ" എന്നു താരാനാഥൻ ഉറപ്പിച്ചുപറഞ്ഞു.

സരസ്വതി ശിവ! ശിവ! എത്ര ഭയങ്കരമായ ആപത്താണു് അങ്ങേയ്ക്കു നേരിട്ടതു്! വെങ്കലപ്രതിമയെപ്പററി അങ്ങേയ്ക്കു് എന്തറിയാം?

താരാനാഥൻ—ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു ഭവതിയെ ധരിപ്പിക്കാം. ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഞാൻ ഒരു കെട്ടിടത്തിൽ അകപ്പെട്ടു. ഒരുക്രൂരം കൊടിയദുഷ്ടന്മാർ അതിൽ വാസംചെയ്യുന്നു എന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലായി.

വെങ്കലപ്രതിമയുടെ രഹസ്യങ്ങളും സരസ്വതി അറിഞ്ഞിരിക്കാനിടയുണ്ടെന്നും അതു് അവളിൽനിന്നും സവിസ്തരം ഗ്രഹിക്കണമെന്നുംഉള്ള ഉദ്ദേശം താരാനാഥനുണ്ടായി

സരസ്വതി—ആ കെട്ടിടത്തിന്റെ പേരെന്താണു്?

പൂർവ്വാധികം ഭയവും അത്ഭുതവും സരസ്വതിയുടെ മുഖത്തു നിഴൽവീശിക്കണ്ടു.

താരാനാഥൻ—അതാ, കാണുന്നു ആ കെട്ടിടം.

എന്നുപറഞ്ഞു സമീപത്തുകണ്ട ധവളസൗധത്തെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു- സരസ്വതി ആ കെട്ടിടത്തെ ഒന്നുനോക്കി "ആ കെട്ടിടത്തിൽ അങ്ങു് അകപ്പെട്ടുവോ?" എന്നു ദീനസ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

താരാനാഥൻ—വെങ്കലപ്രതിമയെന്നു കേട്ടപ്പോൾമുതൽ ഭവതി പേടിക്കുന്നു. ഞാൻ അതിനെപ്പറ്റി യാതൊന്നും പറയുകയില്ലായിരുന്നു, വെങ്കലപ്രതിമയെസ്സംബന്ധിച്ച ഭയങ്കരമായ രഹസ്യവിവരങ്ങളും ഭവതി അറിഞ്ഞിരിക്കാനിടയുണ്ടെന്നും ആ സംഗതികളും ഭവതി എന്നെ ധരിപ്പിക്കുമെന്നുംഉള്ള വിശ്വാസത്താൽ പറഞ്ഞതാണു്.

സരസ്വതി—(ഭയസംഭ്രമങ്ങളോടുകൂടി) വെങ്കലപ്രതിമയെസംബന്ധിച്ചവിവരങ്ങളും ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു് അങ്ങു് എങ്ങിനെ ധരിച്ചു?

താരാനാഥൻ—എന്റെ തെറ്റിനെ ഭവതി ക്ഷമിക്കുക! ഞാൻ ആലോചിക്കാതെ ചോദിച്ചുപോയതിനെക്കുറിച്ചു പശ്ചാത്തപിക്കുന്നു.

സരസ്വതി—അങ്ങയുടെ ചോദ്യത്തിൽ എനിക്കു കുറ്റിതമില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു് അങ്ങു പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടോ? എനിക്കു് ഈ വിഷയത്തെസ്സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങളും അറിയാമെന്നു് അങ്ങു് എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി?

താരാനാഥൻ—കുറേദിവസങ്ങൾക്കുമുമ്പു് അശോകനാഥന്റെ പാളയത്തിനടുത്തുള്ള ആ മഠത്തിൽവച്ചു നടന്ന അനാശാസ്യമായ സംഭവത്തിൽ "വെങ്കലപ്രതിമ" യെന്നും 'അംഗനാപുംബന' മെന്നും രാക്ഷം ഭയങ്കരമായ ശബ്ദത്തിൽ വിളിച്ചുപറയുകയുണ്ടായില്ലേ?

സരസ്വതി—അതേ വാസ്തവംതന്നെ ആ ശബ്ദങ്ങൾ എന്നെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായതുമാണു്.

ഇങ്ങനെപറയുമ്പോൾ പലപ്പോഴും ഭയവിഹ്വലതയോടുകൂടി ധവളസൗധത്തിന്റെ നേർക്കു കണ്ണോടിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

താരാനാഥൻ—മാത്രമല്ല, നിശ്ശൂന്യാനന്ദനും ശിവയോഗിനിയുമായി ക്ലബ്ബിൽവച്ചുനടത്തിയ സംഭാഷണം, അംബികഎന്ന ആ സ്ത്രീ കേട്ട് എന്നെ ധരിപ്പിക്കയുണ്ടായി. ആ സംഗതി അശോകനാഥൻമുഖേന ഞാൻ ഭവതിയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. അതിനുശേഷം അംബിക ഭവതിയോടുനേരിൽപറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

സരസ്വതി—അതേ, ആ വിവരം ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. വെങ്കലപ്രതിമയെസ്സംബന്ധിച്ച രഹസ്യം മുഴുവൻ എനിക്ക് അറിയാം. എന്നാൽ ഞാൻ എങ്ങനെയാണു് അതു അങ്ങയെ ധരിപ്പിക്കേണ്ടതു്? യാതൊരുത്തരെയും അറിയിക്കയില്ലെന്ന അവരുടെ ആവശ്യപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു ഞാൻ സത്യംചെയ്തുകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്.

സരസ്വതി അല്പനേരത്തേക്കു യാതൊന്നും സംസാരിച്ചില്ല. പൂർവ്വസ്മരണകളാൽ അവളുടെഹൃദയത്തെ അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇനിയും ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചു് എങ്ങനെയെങ്കിലും രഹസ്യം അറിയണമെന്നു താരാനാഥൻ നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ അതിനിടയാക്കുംമുമ്പു് മുഖാവരണംകൂടി ധരിച്ച ഒരു യുദ്ധവീരൻ,—അതേ, അംബികേശൻ—ഏതുഭാഗത്തു നിന്നുമെന്നറിഞ്ഞില്ല, പെട്ടെന്നു് അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു.

താരാനാഥൻ അത്യന്തസന്തോഷത്തോടും ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടുംകൂടി ഉചിതോക്തികളാൽ അംബികേശനു സ്വാഗതമരുളി അംബികേശന്റെ ആഗമം താരാനാഥനു അതിരറ്റ സന്തോഷത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുവെങ്കിലും വലുതായ ഒരു ഭീതിയെക്കൂടി ജനിപ്പിച്ചു എന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അംബികേശന്റെ യുദ്ധവേഷസാമഗ്രികളും സരസ്വതി മനസ്സിലാക്കി, പ്രളയത്തെ മോചിപ്പിച്ചുവിട്ടവൻ അംബികേശനാണെന്നു സംശയിക്കുമോ എന്നുള്ള ഭയമാണു് അയാളെ ബാധിച്ചതു്. ആ ഭയം അംബികേശനേയും ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല. സരസ്വതി തന്നെപ്പറ്റി വല്ലതും സംശയിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു അറിയാനായി അംബികേശൻ അവളുടെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. എന്നാൽ സംശയജനകമായ യാതൊരു ഭാവഭേദവും ആ മുഖത്തു സംഭവിച്ചുകണ്ടില്ല. തന്നിമിത്തം താരാനാഥനും അംബികേശനും അല്പം സമാധാനമുണ്ടായി. ഈ യുദ്ധവേഷസാമഗ്രികൾ സരസ്വതി ഇതിനുമുമ്പു കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കയില്ലെന്നു് അവർ തീരുമാനിച്ചു. അംബികേശനെ എതിരേൽക്കേണ്ടതുപോലെ സരസ്വതി സ്വീ

സന്തോഷം മന്ദഹാസംതുകിയതല്ലാതെ സംശയിക്കത്തക്ക യാതൊരുപെരുമാറ്റവും അവളിൽ ഉണ്ടായില്ല. ആഗതനായ യോദ്ധാവ് വീരനായ ഒരു യോദ്ധാവെന്നല്ലാതെ കൃത്രിമവേഷംപൂണ്ട ഒരു സ്ത്രീയാണെന്നുള്ള സംശയം ലേശംപോലു സരസ്വതിക്കുണ്ടായില്ല.

"ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ എനിക്കു നേരിട്ട ആപത്തുകളിൽനിന്ന ജീവനെ തൃണവൽഗണിച്ചും എന്നെ സഹായിച്ചമാന്യയുവാവാണ ഈനില്ലുന്നതു്." എന്നു താരാനാഥൻ സരസ്വതിയോടു പറഞ്ഞു.

സരസ്വതി — അതു ധീരനും ഉദാരനുമായ മാന്യയുവാവിന് എന്റെ ഹൃദയപൂർവകമായ വന്ദനത്തെയും നന്ദിയെയും അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു. അദ്ദേഹം നമ്മോടൊന്നിച്ചു വരുന്നു എന്നറിഞ്ഞതിൽ എനിക്കു സീമാതീതമായ സന്തോഷമുണ്ടു്. എന്നാൽ ഇദ്ദേഹത്തിനു കയറിവരാൻ കുതിരയില്ലല്ലൊ.

താരാനാഥൻ — ഉണ്ടു്, ഞാനതുകരുതിയിട്ടുണ്ടു്. നമ്മുടെപിറകേവരുന്ന ഭൃത്യൻ കൊണ്ടുപോരുന്നകുതിര ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ആവശ്യത്തിലേക്കായിട്ടാണു്.

സരസ്വതി പിറകിൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. തെക്കേകോട്ടവാതിലിൽനിന്നും തിരിച്ചിട്ടു് ഇപ്പോൾ അരമണിക്കുറായി. ഈ അരമണിക്കുറിനുള്ളിൽ തന്റെ പിറകേവരുന്നവർ ആരെല്ലാമാണെന്നു് സരസ്വതി കാണുകയുണ്ടായില്ല. തിരിഞ്ഞുനോക്കിയതു് മദനന്റെ മുഖത്തേക്കായിരുന്നു. ആ മുഖം കണ്ടഉടനെ അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഇന്നപ്രകാരത്തിലെന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരനുഭവമുണ്ടായി. അതോടുകൂടി അവൾ ഒന്നുരണ്ടുമൂന്നു ഞെട്ടി. വീണ്ടും മദനനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. മദനൻ സരസ്വതിയേയും നോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടുപേരുടേയും കണ്ണുകൾ തമ്മിലിടഞ്ഞു രണ്ടുപേരും പരസ്പരം ആശയം മനസ്സിലാക്കി. രഹസ്യമായി സംസാരിക്കുന്നതിനു താൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം അവൾ മദനനോടു പറയാതെ പറഞ്ഞു. അവൻ അപ്രകാരം സമ്മതിക്കുകയുംചെയ്തു. താരാനാഥൻ അംബികേശനുമായി സംസാരിക്കുകയായിരുന്നു. സുരുചിയും വിമലയും അംബികേശനെ ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഭൃത്യന്മാരുടെ ലോചനങ്ങളും സുരുചിവിമലകളുടെ നയനങ്ങളെ തുടർന്നുപ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടുമിരുന്നു. തന്നിമിത്തം, സരസ്വതീമദനന്മാരുടെ അഭിനയങ്ങളും കമ്പിയില്ലാക്കമ്പിവഴി നടത്തിയ സംഭാഷണങ്ങളും മറ്റാരും കാണുകയോ കേൾക്കുകയോ ഉണ്ടായില്ല.

താരാനാഥന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം മദനൻ, സിദ്ധസേനന്റെ കുതിരയെ മുമ്പോട്ടുകൊണ്ടുവന്നു. അംബികേശൻ തദവസരത്തിൽ അതിരോഹണംചെയ്തു് എല്ലാവരുമായി യാത്രതുടർന്നു. സരസ്വതിയുടെ വലതുഭാഗത്താണു് അംബികേശൻ സ്ഥലംപിടിച്ചു

തു്. അവളുടെ ഇടതുവശത്തായിരുന്ന താരാനാഥന്റെ സ്ഥാനം. ഇപ്രകാരം രണ്ടുപേരുടേയും മദ്ധ്യഭാഗത്തുകൂടി യാത്രചെയ്യുന്ന സരസ്വതിയുടെ മുഖഭാവം അവളുടെ മനഃക്ലേശത്തെക്കുറിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവൾ സന്തോഷഭാവത്തിൽ സംസാരിക്കുകയും ചിരിക്കുകയുംമറ്റും ചെയ്യുന്നുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും വലുതായ മനഃഖേദം അവളെ ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള മുഖഭാവത്താൽ സൂക്ഷ്മഗ്രാഹികൾക്കു മനസ്സിലാക്കാം. താരാനാഥൻ അതു ഗ്രഹിക്കാതിരുന്നുമില്ല. വെങ്കലപ്രതിമയെപ്പറ്റിയും അതിനെസ്സംബന്ധിച്ച ഭയങ്കരപ്രമേയങ്ങളെക്കുറിച്ചും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അതുസംബന്ധമായി ബാധിച്ച മനച്ചുടവായിരിക്കാം എന്നു താരാനാഥൻ വിചാരിച്ചു. വാസ്തവമാക്കറിയാം? പക്ഷേ, വഴിയേ അറിയാം. താരാനാഥൻ, അവളുടെ മനസ്സിനെ വിഷയാന്തരത്തിൽ തിരിച്ചു മനഃക്ലേശത്തെ നിക്കണമെന്നു കരുതവേ,സരസ്വതിതന്നെമുഖവുര ചമച്ചു.

സരസ്വതി—അംബികയെക്കുറിച്ചു് അല്പം മുമ്പു സംഭാഷണവശാൽ അങ്ങു സംസാരിച്ചുതിനാൽ ഞാൻ ആ മാന്യസഹോദരിയെപ്പറ്റി ഓർക്കുന്നു. ശ്രീപുരത്തുനിന്നും തിരിക്കുംമുമ്പു് അങ്ങു് അംബികയെക്കണ്ടുവോ എന്നറിയുന്നില്ല. ഇന്നലെ വൈകുന്നേരത്താണു ഞങ്ങടെ തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞതു്.

താരാനാഥൻ—എനിക്കു് ആ മാന്യസ്ത്രീയെക്കണ്ടു യാത്രചോദിക്കുന്നതിനുപോലും ഇടയാകാഞ്ഞതിനെക്കുറിച്ചു ഖേദമുണ്ടു്. അതെ അക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കും വലുതായ മനഃഖേദമുണ്ടു്. ഇന്നലെ വൈകുന്നേരത്തു ആ മഹതി എന്നെ അന്വേഷിച്ചു വിട്ടതിയിൽ വന്നിരുന്നുവെന്നും എന്നെ കാണണമെന്നു് ആവശ്യപ്പെട്ടുവെന്നും ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു വിട്ടതിയിൽ എന്നെ കാണാഴികയാൽ ഉടനെ മടങ്ങിപ്പോവുകയാണുണ്ടായതു്. ഏതുസ്ഥലത്തേക്കാണു പോയതെന്നു നിശ്ചയമില്ല. ആ സ്ത്രീരത്നത്തോടു് എനിക്കു ചിലതു സംസാരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു ചില ഉദ്ബോധനകർമ്മം നടത്തേണ്ടതായിട്ടുമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനിടയാകാഞ്ഞതിൽ എനിക്കു അളവറ്റ ഖേദമുണ്ടു്.

സരസ്വതി-ആ അഭിപ്രായം എനിക്കുമുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നലെ കൊട്ടാരത്തിൽവച്ചു് എന്നോടു യാത്രചോദിക്കുമ്പോൾ ഉദ്ബോധനത്താലും പണത്താലും ഞാൻ കഴിയുന്ന സഹായിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. ആ സഹോദരി അതിനു് അനുകൂലിച്ചില്ല ഒടുവിൽ കുറെ പണമെങ്കിലും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു പോകണമെന്നു ഞാൻ വളരെ നിർബന്ധിച്ചു. ആ അപേക്ഷയെയും കൈക്കൊണ്ടില്ല. തനിക്കു ചെലവിനുവേണ്ട പണം കൈവശമുണ്ടെന്നും, ഉദ്ബോധനങ്ങൾക്കു വേണ്ട സഹായങ്ങളുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു് എന്റെ സംരായത്തെ നി

രസിക്കുകയാണുണ്ടായത്. എന്നിരുന്നിട്ടും നിഷ്കളങ്കാനന്ദപ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി അവശ്യം ചില ഉദ്ബോധനങ്ങൾ ഞാൻ നൽകാതിരുന്നുമില്ല.

ഈ സംഭാഷണാവസരത്തിൽ, അംബികേശൻ രണ്ടുപേരുടേയും മുഖത്തു് ഉറ്റുനോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. തന്നെ അളറിഞ്ഞുംകൊണ്ടു വഞ്ചിക്കുകയോ, അഥവാ കളിയാക്കുകയോ ചെയ്കയാണോ എന്നുള്ള സംശയത്തോടുകൂടിയാണു് രണ്ടുപേരെയും ശ്രദ്ധിച്ചുനോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നതു്. എന്നാൽ തന്റെ സംശയത്തെ ബലപ്പെടുത്തുന്ന മുഖഭാവം രണ്ടുപേരിലും കാണപ്പെടാഞ്ഞതുകൊണ്ടു്, തന്നെ ഇതേവരെ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടില്ലെന്നു വിശ്വസിച്ചു. ഇനിയും എന്തെല്ലാമാണു തന്നെപ്പറ്റി രണ്ടുപേരും സംസാരിക്കുന്നതെന്നു് അറിവാൻ ഉൽകണ്ഠയോടുകൂടി സംഭാഷണത്തെ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

താരാനാഥൻ—ഭവതി ആ മാന്യസ്ത്രീയോടു കാട്ടിയ അനുതാപത്തിനും സഹായത്തിനും സ്നേഹത്തിനും ഞാൻ കൃതജ്ഞതപ്പെടുന്നു. അതേ, അക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കു നിഷ്കളങ്കമായ കൃതജ്ഞതയുണ്ടു്. അത്ര വലുതായ സഹായം ആ മഹതി എനിക്കു ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്- ഞാൻ അനുമാടനുമായി യുദ്ധംചെയ്തു ശ്മശാനതുല്യമായ ആ മണലാരണ്യത്തിൽ ഹതബോധനായി വീണുകിടക്കുമ്പോൾ, ആ മാന്യയുടെ സഹായസഹകരണങ്ങൾ സിദ്ധിക്കാതിരുന്നുവെങ്കിൽ, എന്റെ അവസ്ഥ അത്യന്തദയനീയമായി ഭവിച്ചേനേ.

താരാനാഥന്റെ ഇപ്പറഞ്ഞ ഓരോവാക്കുകളും സരസ്വതിയുടെ മർമ്മങ്ങളെ തുളച്ചു. അവളുടെ ഹൃദയം അസൂയാകലുഷിതമായി ഭവിച്ചു. ഉത്സുകമായ കോപത്തോടുകൂടി താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. 'താങ്കൾ മാടനുമായി യുദ്ധംചെയ്തവിവരം അന്യർ അറിഞ്ഞുകൂടെന്നുള്ള വസ്തുത വിസ്മൃതകോടിയിൽ തള്ളപ്പെട്ടുവോ എന്നറിഞ്ഞില്ല. എന്നു ശാസനാത്രയേണ താരാനാഥനോടു പറഞ്ഞു അവളുടെ മുഖഭാവം കണ്ടും അവൾ പറഞ്ഞ വാക്കുകളിൽ അന്തർവിച്ചിട്ടുള്ള രഹസ്യത്തെയൊത്തും താരാനാഥൻ ഭീതിയോടും പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു—ക്ഷമിക്കുകയ്ക്കാതെ പറഞ്ഞുപോയി. ഭവതിയുടെ സഹോദരിയെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞതല്ല. എനിക്കു് അതിനാശയുമില്ല. അതിരിക്കട്ടെ! മാന്യയായ പ്രേതയക്ഷി ശ്രീപുരത്തുനിന്നും അന്തർധാനംചെയ്തിട്ടു് ഇപ്പോൾ ഒരാഴ്ചകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇതിനകം ആ മഹതിയെസ്സംബന്ധിച്ച വല്ല വിവരവും ഭവതിക്കു കിട്ടുകയുണ്ടായോ?

സരസ്വതി അതുകേട്ട താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു് ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ടു്. 'അവളെസ്സംബന്ധിച്ചു യാതൊരു വിവരവും ഞാൻ ഇതേവരെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല' എന്നുപറഞ്ഞു. താരാനാഥൻ പിന്നീടു അല്പനേരത്തേക്കു യാതൊന്നും സംസാരിക്കുകയുണ്ടായില്ല. മൌന ഭാവത്തിൽ അശ്വത്തെ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സരസ്വതി, അംബികേശൻ കേൾക്കാത്തസ്വരത്തിൽ, പ്രേതയക്ഷിയുടെ രൂപം അങ്ങയുടെ മനസ്സിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്നു എന്നതോന്നുന്നു എന്നു ഈഷൽപുഞ്ചിരിയോടുകൂടി പറഞ്ഞു. പ്രേതയക്ഷിക്കു എല്ലായ്പോഴും ക്ഷേമം ഉണ്ടാകണമെന്നു ഞാൻ എപ്പോഴും ഈശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു എന്നുമാത്രമായിരുന്നു അതിനു താരാനാഥന്റെ മറുപടി. രണ്ടുപേരും ഭീർഘമൌനത്തെ അവലംബിച്ചു.

നമുക്ക് അംബികേശനായ അംബികയുടെ ഹൃദയത്തെ ഒന്നു പരിശോധിക്കാം. തന്നെക്കുറിച്ച് താരാനാഥനും സരസ്വതിയും പ്രശംസിച്ചുസംസാരിച്ചതിൽ അവർക്കു അതിരറ്റ സന്തോഷവും ചാരിതാർത്ഥ്യവുംജനിച്ചു. വിശേഷിച്ചും താരാനാഥന്റെ വാക്കുകൾ ഹൃദയാന്തരത്തിൽ അമൃതവർഷംചെയ്തു. അവളുടെ ഹൃദയം ആഹ്ലാദത്താൽ പരിപൂരിതമായിഭവിച്ചു. ഇതേവരെ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തഅത്യുന്നതമായ പരമാനന്ദം ഇപ്പോൾ അവൾ അനുഭവിച്ചു. അവളുടെ അനന്തരചിന്തകളും ഉദ്ദേശങ്ങളും ആനന്ദമയമായിഭവിച്ചുതീർന്നു.

സ്ത്രീകളുടെജീവചരിത്രത്തിൽ സർവ്വോൽകൃഷ്ടങ്ങളായ അദ്ധ്യായങ്ങൾരണ്ടാണു. ആരണ്ടു് അദ്ധ്യായങ്ങളും, ആനന്ദമയങ്ങളും ചിരസ്മരണീയങ്ങളുമാകുന്നു. അവയുടെരസത്രയിപ്പുതയെ വർണ്ണിക്കുകയെന്നതു ഏതൊരുകവിക്കും ലഘുസാദ്ധ്യമല്ല. തന്റെ മനസ്സിൽഅനുരാഗം ബീജാവാപം ചെയ്തതായിക്കാണുമ്പോൾപ്പെടുന്ന ഒരുഘട്ടംഏതൊരു സ്ത്രീക്കുമുള്ളതാണു്. അപ്രകാരം ഒരനുഭവം അവളുടെ മനസ്സിനു വിഷയീഭവിക്കുമ്പോൾഅവർക്കുണ്ടാകുന്നരസം, ആചായ്വുനിർദ്ദിഷ്ടങ്ങളായ രസങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒന്നാണെന്നുപറയാം. ആ രസത്തെയാണു് ഒന്നാമദ്ധ്യായംകൊണ്ടുകുറിച്ചതു്. രണ്ടാമത്തേതാകട്ടെ' ഭർത്തൃലാഭാനന്തരം പുത്രലാഭകാരണമായ ബീജം ഗർഭസ്ഥിതമായി എന്നു് അനുഭവപ്പെടുന്ന ഘട്ടമാകുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ മനസ്സിനുണ്ടാകുന്ന ആനന്ദം നവരത്നപൂർണ്ണമായ നിധികുംഭം ലഭിക്കപ്പെടുമ്പോഴത്തേതിലും ശതഗുണംഅല്ല സഹസ്രഗുണം വർദ്ധിച്ചതായിരിക്കും. ഇതാണു രണ്ടാമത്തെ അദ്ധ്യായത്തിനു വിഷയീഭൂതമാകുന്നതു് ഇപ്പറഞ്ഞതിൽ ആദ്യത്തെ അദ്ധ്യായം അംബികയിൽ ആരംഭിച്ചു. താരാനാഥനിൽ അകൈതവമായ അനുരാഗം ആ യുവതീരത്നത്തിനുണ്ടായതു് ഈ മുഹൂർത്തത്തിലാണു്. മുമ്പും ഒന്നുരണ്ടു

ഘട്ടങ്ങളിൽ എന്താണ്ട് ആ അനുഭവമുണ്ടായി എങ്കിലും അപ്പോഴെല്ലാം അനുരാഗം അവളുടെ മനസ്സിൽ നിഴൽവീഴ്ത്തുകമാത്രമേ ചെയ്തിരുന്നുള്ളൂ. തന്റെ സകല സുഖങ്ങൾക്കും അസ്ഥിഭാരം താരാനാഥൻമാത്രമാണെന്നും, അദ്ദേഹത്തോടുക്രടാത്ത തന്റെ ലോകജീവിതം ശൂന്യജീവിതമാണെന്നും അംബിക തീരുമാനിച്ചതു ഇൗഘട്ടത്തിൽ മാത്രമാണ്. അതോടുക്രടി താരാനാഥന്റെ മഹാമനസ്കതയും ഒൗദാര്യവും ശൌര്യവും വിശ്വവും അവളുടെ ചിന്താപഥങ്ങളെ ആരോഹണംചെയ്തു. ആ ഘട്ടത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ, താരാനാഥൻ സരസ്വതിയുമായി സംഭാഷണംനടത്തുന്നതു തനിക്കു ഉത്സാഹമാണെന്നവന്നു. സരസ്വതിയുടെനേർക്കു അസൂയയും താരാനാഥന്റെനേർക്കു അമർഷവും ജനിച്ചു. രണ്ടുപേരുടേയും മുഖത്തു മാറിമാറിനോക്കി. ഈ നോട്ടത്തിൽസരസ്വതിക്കു താരാനാഥന്റെനേർക്കു് അനുരാഗമുണ്ടെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം അവർക്കു മനസ്സിലായി. സ്ത്രീകളുടെ മനസ്സു് സ്ത്രീകൾക്കു കാണാൻ കഴിയുന്നതുപോലെ പുരുഷജാതിക്കു കാണാൻകഴിയുന്നതല്ല. വിശേഷിച്ചും അനുരാഗിണിയുടെ മനസ്സു് അനുരാഗിണിയെപ്പോലെ മറ്റാരുംമനസ്സിലാക്കുന്നതല്ല.

എന്നാൽ താരാനാഥൻ, സരസ്വതിയെ കാമിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു് ഒരു ചോദ്യം അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ മുഴങ്ങിത്തുടങ്ങുകയും അതിനു സമാധാനംകിട്ടാതെ കുഴങ്ങിത്തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. മിക്കവാറും ഉണ്ടെന്നുള്ള സമാധാനമാണുകിട്ടാവുന്നതു് എന്നവർ സംശയിച്ചു. അതേനിമിഷത്തിൽ ഇനി ഇവരുമായി ഒന്നിച്ചു യാത്രചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്നുനിശ്ചയിച്ചു. ആ മനഃസ്ഥിതി സ്ത്രീസഹജമാകയാൽ അംബിക, ആവിഷയത്തിൽ അപരാധിനിയാണെന്നു വിധിയെഴുതാൻപാടില്ല. വിശേഷിച്ചും അവർ പ്രഗത്ഭയുമാണ്. അടുത്തനിമിഷത്തിൽ അവർ മാനസാന്തരപ്പെടാനുണ്ടായ കാരണവും അതുതന്നെ. സരസ്വതി അനുരാഗപൂർവ്വം താരാനാഥനെ ആടിയുലഞ്ഞു വീക്ഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും താരാനാഥൻ അപൂർവ്വം ചിലപ്പോൾമാത്രം അവളെ നോക്കുന്നതേയുള്ളുവെന്നും ആ നോട്ടത്തിൽതന്നെയും വൈരസ്യവും അവിശ്വാസവും കലർന്നിട്ടുണ്ടെന്നും ആ പ്രഗത്ഭയായ അംബിക വിശ്വസിച്ചു.

ചിലക്കു ഈ സംഗതികളിൽ പുതുമതോന്നിയേക്കാം. എന്നാൽ അനുരാഗകാര്യത്തിൽ തഴക്കമുള്ളവർക്കു് ഇതിൽ യാതൊരു പുതുമയും അവകാശമില്ല. അനുരാഗം സമർത്ഥനായ ഒരു ഉപദേഷ്ടാവാകുന്നു. ഒരുകൊല്ലത്തെ നിത്യപരിചയത്താൽപോലും ഒരാളിനു് ഗ്രഹിക്കാൻകഴിയാത്ത സംഗതികൾ അനുരാഗം അരനിമിഷംകൊണ്ടു് അറിയിക്കുന്നു. സരസ്വതിയുടെ അനുരാഗത്തെയും താരാനാഥന്റെ അനുരാഗശൂന്യതയേയും അംബിക നൊടിക്കിടയിൽ

അറിഞ്ഞതു് അനുരാഗശക്തി ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രമാണു്. തന്നെപ്പറ്റിതാരാനാഥൻ പുകഴ്ത്തിപ്പറഞ്ഞതു് സരസ്വതിക്കു് അസൂയയുടെ കാരണമായതും അംബികഗ്രഹിച്ചു. എന്നിട്ടും, ഒരുചോദ്യം അംബികയുടെ മനസ്സിൽ ശേഷിച്ചു. താരാനാഥന്റെ മനഃക്ലേശത്തിനു ഹേതുവെന്താകാം? അദ്ദേഹം ചിന്താചഞ്ചലനായി കാണപ്പെട്ടതു് എന്തുകൊണ്ടു്? അന്യസ്ത്രീകളിൽ ആരെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ വശീകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ? ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്കു ശരിയായ സമാധാനം അംബികയ്ക്കു കിട്ടിയില്ല. പ്രേതയക്ഷിയെന്നൊരു സ്ത്രീയുണ്ടെന്നു്, സരസ്വതീതാരാനാഥന്മാരുടെ സംഭാഷണത്തിൽ നിന്നും അവർക്കു ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞതല്ലാതെ, ആ സ്ത്രീക്കും താരാനാഥനുംതമ്മിലുള്ള സംബന്ധമെന്തെന്നും ആ സ്ത്രീ ആരാണെന്നും അവർക്കു മനസ്സിലായിട്ടില്ല.

ഇപ്രകാരം എപ്പോഴും അവരവരെസ്സംബന്ധിച്ച കാര്യവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചും മനനംചെയ്തും, മൌനവ്രതരായിയാത്ര ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു താരാനാഥൻ സരസ്വതിയെനോക്കി, ശ്രീപുരത്തുനിന്നും തിരിക്കുംമുമ്പു് എനിക്കു മാന്യനായ അശോകനാഥനെക്കണ്ടു യാത്രപറയണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. നിർഭാഗ്യവശാൽ അതിനിടയായില്ല. അക്കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു വല്ലായ്മകാണുകയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു” എന്നുപറഞ്ഞു.

സരസ്വതി—അദ്ദേഹത്തിനു് അങ്ങയെപ്പറ്റി നല്ല അഭിപ്രായമാണുള്ളതു്. വിശ്വസ്തനും മാനനീയനുമാണെന്നു് അദ്ദേഹം താങ്കളെപ്പറ്റി ഇടയ്ക്കിടപറയാറുണ്ടു്. എന്തോ അസൂയകൊണ്ടു്, തമ്മിൽ കാണാറായാകാഞ്ഞതാണെന്നു കരുതുകയല്ലാതെ, കണ്ടുസംസാരിക്കാതെപോയതിൽ അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരിക്കലും കണ്ടിതം തോന്നുകയില്ല. വിശേഷിച്ചും ഇന്നു് അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടു സംസാരിക്കാൻതന്നെയും സാധ്യകാശമില്ലാതെനിലയാണു്; ഇന്നലെരാത്രി അത്യത്ഭുതകരസംഭവംകൊട്ടാരത്തിൽ ഉണ്ടായി. ആ സംഭവത്തെപ്പറ്റി അങ്ങു് ഇതിനകം അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

താരാനാഥൻ—പ്രഭുക്കന്മാർ മൂന്നുപേരും തടവുചാടിപ്പോയ്ക്കളഞ്ഞതല്ലേ? ആ സംഗതിയെപ്പറ്റി അല്പം ഞാൻകേട്ടു. അശോകനാഥന്റെ മനസ്സിനെ ആ സംഭവം അതിയായി ക്ഷോഭിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം.

സരസ്വതി—ശിവ! ശിവ! സംശയിക്കാനുണ്ടോ? കാശ്മീരത്തിലുള്ള പ്രഭുവർഗ്ഗത്തിന്റെ വംശങ്ങളെയെല്ലാം ഉന്മൂലനം ചെയ്യണമെ

ന്നും അവരുടെ സ്വത്തുക്കളെ സംരക്ഷിക്കുക ഭാരം ചെയ്യണമെന്നു മാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം.

അംബിക—പ്രഭുക്കളെയെല്ലാം നശിപ്പിക്കണമെന്നോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തീരുമാനം!

സരസ്വതി—ഒരു പത്തുദിവസത്തിനകം അദ്ദേഹം അതിലേക്കു ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങും. ഒരുപക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനഃസ്ഥിതിമാറുമോ എന്നും നിശ്ചയമില്ല. മാന്യയുവാവേ! താങ്കളുടെ ചോദ്യം എന്റെമനസ്സിൽ അല്പമായ ഒരുസംശയത്തെ അങ്കുരിപ്പിക്കുന്നു. താങ്കൾ ഏതെങ്കിലും പ്രഭുവംശത്തേസംബന്ധിച്ച ദേഹമാണോ എന്നാണ് എന്റെ സംശയം?

അംബിക—ഞാൻ പ്രഭുകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ചവനല്ല, എളിയ കുടുംബത്തിലാണ് എന്റെ ജനനം. അതുകൊണ്ട്, അശോകനാഥന്റെ ലക്ഷ്യം എനിക്ക് അത്യപ്രിയകരമാണെന്നിരുന്നാലും, അദ്ദേഹത്തിനു ഒരു ദോഷവും എന്നിൽനിന്നും സംഭവിക്കാനില്ല.

സരസ്വതി—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ, താങ്കൾക്കു പ്രഭുകുടുംബങ്ങളോട് സഹഭാവമുണ്ടായിരിക്കണമല്ലൊ.

അംബിക—എന്നല്ല; ഞാൻ സാമാന്യജനങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരുവനാണ്. എനിക്ക് എല്ലാവരിലും സഹഭാവവും സ്നേഹവുമുണ്ട്. മതസംബന്ധമായിട്ടോ രാഷ്ട്രീയമായിട്ടോ വല്ല മാറ്റവും നാട്ടിൽ നേരിട്ടാൽ എനിക്കു അതിൽ പ്രത്യേകിച്ച് ഒരു സന്തോഷമോ സങ്കടമോ ഉണ്ടാകാനില്ല. എന്നാൽ അനേകം പ്രഭുകുടുംബങ്ങളുള്ളതിൽ ചില കുടുംബങ്ങളോട് എനിക്കു കൃതജ്ഞതയും സ്നേഹവും ഉണ്ടായിക്കൂടെന്നില്ല. ആ കുടുംബത്തിനു വല്ല ഹാനിയും നേരിട്ടാൽ എനിക്കും ദോഷം സംഭവിച്ചേക്കാവുന്നതല്ലേ?

താരാനാഥൻ, അംബികയുടെ വാക്കുകളെ ശ്രദ്ധിച്ചു. അയാൾക്കു മനഃഭേദമുണ്ടായി. ഈ സംഭാഷണത്തെ വളർത്തരുതെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. സംസാരം വളർന്നു കുഴപ്പിശ ഉണ്ടായി പ്രഭുത്രയത്തെ മോചിപ്പിച്ചതു ഈ യുവാവാണെന്നുള്ള വസ്തുത സരസ്വതി അറിഞ്ഞാൽ ആപത്തുണ്ടാകുമെന്നാണ് അയാളുടെ സംശയം. അയാൾ സരസ്വതിയെനോക്കി, "ഭവതിതെറ്റിദ്ധരിക്കേണ്ടാ. ഈ യുവാവു് അശോകനാഥനിൽ അനുഭാവമുള്ള ആളാണ്. ഏതായാലും ഈ സംഭാഷണം ഇവിടെ നില്ക്കട്ടെ! എനിക്ക് കാശ്മീരത്തെ സംബന്ധിച്ച രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചുകൂടാനുള്ളതു് മാടന്റെ നിബന്ധനകളിലൊന്നാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ട് ഈ സംഭാഷണത്തെ വളർത്തിക്കൂടാത്തതാണ് എന്നു പറഞ്ഞു.

സരസ്വതി—ആ നിബന്ധന ഞാൻ ഓർക്കുന്നുണ്ട്. പ്രേതയ

ക്ഷിയുടെ പേരിലുള്ള സ്നേഹത്താൽ അങ്ങ് എന്തെല്ലാം ബുദ്ധിമുട്ടുകളാണ സഹിക്കേണ്ടിവന്നതു!

താരാനാഥൻ — പ്രേതയക്ഷിയെപ്പറ്റി ഇനിമേൽ അവതി സംസാരിക്കരുതു്. ദുസ്സഹ്യമായ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുകയും പറയുകയും ചെയ്തിട്ട് എന്തുഫലം? നമുക്ക ഒന്നുകൂടി വേഗത്തിൽ ചരിക്കാം.

താരാനാഥൻ തന്റെ അശ്വത്തെ ത്വരിപ്പിച്ചു മുമ്പിൽ കയറി. സരസ്വതിയും അംബികേശ്വരനും താരാനാഥന്റെ പുറകേ ഗമിച്ചു. "താരാനാഥന്റെ അവകാശിനി ഞാനാണ്, ഞാനാണ്" എന്നിങ്ങനെ സരസ്വതി തന്നെത്താൻ പറയുന്നുണ്ടായിരുന്നു;

അദ്ധ്യായം നാല

"നമ്മുടെമാടൻ നമ്മെയാട്ടുകിൽ-
ച്ചിങ്ങുപുരത്തിനുയാത്രയുമായി
അങ്ങനെമാടൻകല്പിച്ചാൽപുന-
രെങ്ങനെനിന്നെയുപേക്ഷിക്കേണ്ടു?"

അപരിചിതന്മാരായ ആ പഥികന്മാർ മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ, ഒരു ക്ലബ്ബിൽ ഇറങ്ങി. ആദിത്യൻ പശ്ചിമാബ്ധിയിൽ മുഴുകിക്കഴിഞ്ഞ സമയമാണു്. രാത്രിയാത്ര സുകരമല്ലാത്തതിനാൽ അന്നു് അവിടെ താമസിക്കാൻ തീച്ചപ്പെടുത്തി. അതോടുകൂടി ആദ്യദിവസത്തെ യാത്ര അവസാനിച്ചു.

അവർ തങ്ങിയ കെട്ടിടം, നല്ല ഉറപ്പും ബലവുമുള്ള ഒരു പഴയ കെട്ടിടമായിരുന്നു. സ്ഥലസൌകര്യവും അതിൽ വേണ്ടുവോളമുണ്ടായിരുന്നു. ആ ക്ലബ്ബിന്റെ ഉടമസ്ഥനും അയാളുടെ ഭാര്യയും നമ്മുടെ വഴിയാത്രക്കാരെ പ്രീതിപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചുസല്ക്കരിച്ചു. താരാനാഥന്റെ ഗംഭീരമായ മുഖഭാവവും, സരസ്വതിയുടെ അംഗസൌഷ്ഠവവും അവരെ ആണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ആഭരണങ്ങളുടെ അമൂല്യതയും ധാരാളം പ്രഭവും, മറ്റുള്ളവരുടെയും താരാനാഥനോടുള്ള ഒപചാരഭേദങ്ങളും കണ്ടു്, ഇവർ ഇടപ്രഭുക്കന്മാരിൽ ആരെങ്കിലുമായിരിക്കാമെന്നു് ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനും അയാളുടെ ഭാര്യയും വിശ്വസിച്ചതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ല.

മിക്കവാറും വിജനമായൊരു സ്ഥലത്താണു് ആ കെട്ടിടം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. ക്ലബ്ബിൽ തങ്ങുന്ന യാത്രക്കാരുടെ കതിരകളെക്കെ

ട്ടി സൂക്ഷിക്കുവാൻ ഒരു വിലയ കുതിരലായം അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ, തന്റെ ഭൃത്യന്മാരെവിളിച്ചു, താരാനാഥപ്രഭൃതികളുടെ കുതിരകളെ ലായത്തിൽ കൊണ്ടുകെട്ടി തീററികൊടുക്കാൻ ആജ്ഞാപിച്ചിട്ട് അതിഥികളെ മുകളിലത്തെ നിലയിലേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അവിടെ ആറേഴുമുറികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഓരോരുത്തർക്കും ഓരോമുറികൾ ഒഴിച്ചുകൊടുത്തു. രാത്രി എട്ടുമണിയോടുകൂടി ആഹാരം തയാറാകുമെന്നും അപ്പോൾ വിവരം തെര്യപ്പെടുത്താമെന്നും പറഞ്ഞിട്ടു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ അയാളുടെ വഴിക്കു പോയി.

സരസ്വതി തന്റെ മുറിയിൽകയറി, മദനൻ അവന്റെ മുറിയിലേക്കുപോയി, സുരുചിയും വിമലയും അവരവരുടെ മുറികളിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഭൃത്യന്മാർ രണ്ടുപേർക്കുംകൂടി ഒരുമുറിയാണു് അനുവദിച്ചുകൊടുക്കപ്പെട്ടതു്. താരാനാഥൻ, അംബികേശനെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു തനിക്കായിട്ടുള്ള മുറിയിൽ കടന്നു. അംബികേശനു പ്രത്യേകമായി മുറി ശട്ടംകെട്ടിയിട്ടുണ്ടു്, സംഭാഷണസൌകര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചുമാത്രം താരാനാഥന്റെ ക്ഷണത്തെ സ്വീകരിച്ചു അയാളുടെ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചതാണു്. താരാനാഥന് ഇനിയും പരമാർത്ഥം മനസ്സിലായിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ അംബികേശൻ പുരുഷനാണെന്നതന്നെ അയാൾ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുകയാണല്ലോ.

"ഇന്നാരാണെന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കാത്തവണ്ണം ആപാദചൂഡം ആഛാദനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന ധീരനായ യുവാവേ! നമ്മുടെ മുന്നിലുവന്ന ആ സുന്ദരിയായസ്ത്രീയെപ്പററി നിങ്ങൾ എന്തുകരുതുന്നു? എന്നു താരാനാഥൻ അംബികേശനോടു ചോദിച്ചു.

"ആ മാന്യസ്ത്രീ, അന്യാദൃശസൌന്ദര്യത്തോടുകൂടിയവളായി കാണപ്പെടുന്നു" എന്നു് അംബികേശൻ പറഞ്ഞു. അതോടുകൂടി അയാൾ ദീർഘമായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ അയാളുടെ മാറിടം ജൃംഭിച്ചതു്, ഇരിപ്പുചട്ട ധരിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ താരാനാഥൻ കണ്ടില്ല.

താരാനാഥൻ—എന്നുവച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനിയയാണെന്നു വരുമോ? ആകൃതിയിൽ അന്യാദൃശമായ സൌന്ദര്യം ഉണ്ടായിരുന്നാൽ ഒരു സ്ത്രീ മാനനീയയാണെന്നു കരുതാമോ? മാന്യസ്സംഹിതാ! കഴിഞ്ഞ രണ്ടുമൂന്നു് ആഴ്ചകൾക്കിപ്പുറം സൌന്ദര്യവതികളായ മൂന്നു സ്ത്രീരത്നങ്ങളെ ഞാൻ കാണുകയുണ്ടായി. അവർ ഓരോരുത്തരും, ഓരോ രാമരാവണയുദ്ധത്തെ സംഭവിപ്പിക്കാൻ, അഥവാ ഏതൊരു വിശ്വാമിത്രന്റെയും തപസ്സിനെ മുടക്കാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ള സൌന്ദര്യത്തോടുകൂടിയവരാണു്. എന്നാൽ ആ മൂന്നുപേരും ഭിന്നപ്രകൃതികളോടുകൂടിയവരാകുന്നു. മൂന്നുപേരുടേയും സ്വഭാവത്തിനു് അജഗ

ജാന്തരമുണ്ട്. ഇരുട്ടിനും വെളിച്ചത്തിനുമുള്ള വ്യത്യാസം ആ മൂന്നുപേരുടെ സ്വഭാവത്തിലുമുണ്ട്. ആദ്യം പ്രേതയക്ഷിയെപ്പറ്റി പറയാം. ആ സ്ത്രീ.....

"ആ സ്ത്രീ, നമ്മുടെ ഒന്നിച്ചുവന്ന സ്ത്രീയുടെ സഹോദരിയായിരിക്കാം". എന്ന് അംബികേശൻ പറഞ്ഞു.

താരാനാഥൻ—അതെ, ആ സ്ത്രീ സരസ്വതിയുടെ സഹോദരിതന്നെ. പ്രേതയക്ഷിയെ നിങ്ങളും കണ്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ, സരസ്വതിയുടെ ആകൃതികൊണ്ട്, അവളുടെ ആകൃതിയെയും അനുമാനിക്കാം. സൌന്ദര്യത്തിൽ രണ്ടുപേർക്കുംതമ്മിൽ യാതൊരുവ്യത്യാസവുമില്ല. എന്നാൽ നിറത്തിൽമാത്രം ഗണ്യമായ വ്യത്യാസമുണ്ട്. അവളുടെ നിറം മറെറാരുസ്ത്രീക്കും, പുരുഷനുതന്നെയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല, ചിത്രങ്ങളിൽ കാണപ്പെട്ടുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ നീലനിറം, അതു അവളുടെ സൌന്ദര്യത്തെ ദിവ്യനിർമിതമാക്കിച്ചെയ്യുന്നുമുണ്ട്. ഈ ഒരുസംഗതിയിൽമാത്രമേ ഈ സഹോദരികൾക്കു തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുള്ളൂ. ഉയരത്തിലാകട്ടെ, അവയവസംഘടനയിലാകട്ടെ, ശരീരവലിപ്പത്തിലാകട്ടെ, സ്വരത്തിലാകട്ടെ അണുമാത്രം ഭേദമില്ല. ഈ വർണ്ണവ്യത്യാസം ഒന്നില്ലെങ്കിൽ പ്രേതയക്ഷിതന്നെ സരസ്വതി, സരസ്വതിതന്നെ പ്രേതയക്ഷി. പ്രസവിച്ചുവളർത്തിയ മാതാപിതാക്കൾപോലും രണ്ടുപേരെയും തിരിച്ചറിയുമായിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ സംഭവിക്കാതിരിക്കാൻ ദൈവമായി വരുത്തിയതാണ് ഈ വ്യത്യാസമെന്നുതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ട്, പ്രേതയക്ഷിയുടെ ആകൃതി നിങ്ങൾക്ക് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്.

അംബികേശൻ—താങ്കളുടെവർണ്ണന പ്രേതയക്ഷിയെ എനിക്കു കാട്ടിത്തന്നു. ഈ സഹോദരികളുടെ സ്വഭാവവ്യത്യാസം എന്തോ?

താരാനാഥൻ—സ്വഭാവവ്യത്യാസമോ? അതിനെക്കുറിച്ച് എനിക്കു യാതൊന്നും പറഞ്ഞുകൂടാത്തതാണ്. അതിനെപ്പറ്റിയുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായത്തെ വെളിപ്പെട്ടുത്താൻ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല, അതിരിക്കട്ടെ, ഞാൻ മൂന്നു സ്ത്രീകളെക്കണ്ടതായി പറഞ്ഞുവല്ലോ. അവരിൽ രണ്ടുപേർ പ്രേതയക്ഷിയും സരസ്വതിയുമാണെന്നു നിങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചുവല്ലോ. മൂന്നാമത്തെ സ്ത്രീയെപ്പറ്റിയും അല്പം പ്രസ്താവിക്കാം. അംബികയെന്ന ആ സ്ത്രീയെപ്പറ്റിയാണ് യാത്രമദ്ധ്യേ ഞാനും സരസ്വതിയും സംസാരിച്ചത്.

ഇതുയും കേട്ടപ്പോൾ അംബികേശനായ അംബികയ്ക്ക് ഒരു പ്രകാരത്തിൽ സന്തോഷവും മറെറാരുപ്രകാരത്തിൽ സന്താപവും ഉണ്ടായി. താരാനാഥൻ തുടർന്നുപറഞ്ഞു:—പ്രേതയക്ഷിയും സരസ്വതിയും അംബികയും പുരുഷഹൃദയത്തെ ആകർഷിക്കാൻ ശക്തിയുള്ളവരാണ്. ഏതൊരു വജ്രഹൃദയനെയും ഏതു ബലൂതായ

ശത്രുവിനേയും വശപ്പെടുത്താൻ ശക്തിയുള്ളതാണു പ്രേതയക്ഷിയുടെ സൌകുമാര്യം. മനുഷ്യന്റെ മസ്തിഷ്കത്തെ ചലിപ്പിച്ച് അവനെ മയക്കി നമസ്കരിപ്പാനുള്ള ശക്തി, സരസ്വതിയുടെ സൌന്ദര്യത്തിനുണ്ട്. അംബിക.....

എന്ന് അദ്ദേഹം കുതിയിൽ വിരമിച്ചു. പല നിമിഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു "താങ്കളുടെ വർണ്ണന അവസാനിച്ചില്ലല്ലോ" എന്ന് അംബാകേശൻ പറഞ്ഞു. തന്നെപ്പറ്റി സ്തുതിച്ചുപറയുന്നതു കേൾക്കണമെന്നുള്ള ആശയല്ല താരാനാഥനു തന്നെപ്പറ്റിയുള്ള അഭിപ്രായം എന്തെന്നറിയണമെന്നുള്ള കൌതുകമായിരുന്നു അംബികേശനുള്ളതു്.

താരാനാഥൻ—അതേ, എന്റെ വർണ്ണന അവസാനിച്ചില്ല. ദിവ്യസൌന്ദര്യവതികളായ പ്രേതയക്ഷിയെയും സരസ്വതിയെയും അപേക്ഷിച്ച്, അടക്കം, പ്രീതി, ജാഗ്രത, അനുകമ്പ, മുതലായ സദ്ഗുണങ്ങളും ആത്മശുദ്ധിയെ വെളിപ്പെടുത്തുന്ന ലക്ഷണങ്ങളുമുള്ള അംബികയുടെ അനിതരസാധാരണമായ സൌന്ദര്യപൂരത്തെ വർണ്ണിക്കാൻ വാക്കുകൾ കിട്ടാതെ കുഴങ്ങുകയാണു്. ആ സൌന്ദര്യസമ്പൂർണ്ണമായ വിഗ്രഹത്തെ ഓർമ്മിക്കുമ്പോൾ എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരനുഭവം എനിക്കുണ്ടാകുന്നു. നിത്യമായ അനുരാഗം എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കുടികൊള്ളുന്നു. പ്രേതയക്ഷിയുടെ സൌന്ദര്യം അവളെ നേരിൽ കാണുമ്പോൾ മാത്രമേ എനിക്കു് ആനന്ദത്തെ നൽകുന്നുള്ളൂ. സരസ്വതിയുടെ സൌകുമാര്യമാകട്ടെ, ആരംഭത്തിൽ ആനന്ദത്തെ ഉളവാക്കുകയും അനന്തരകാലത്തിൽ അതിനെ ഉന്മൂലനംചെയ്യുകയും ചെയ്യും. അംബികയുടെ സൌന്ദര്യം, അവളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിലും അസാന്നിദ്ധ്യത്തിലും ഇന്നും എന്നും ഒരേവിധത്തിലുള്ള ആനന്ദത്തെ ഉളവാക്കി അനശ്വരമായ അനുരാഗത്തെ അങ്കുരിപ്പിക്കുന്നു. എന്തിനധികം? കാണുമ്പോഴും കേൾക്കുമ്പോഴും ഓർമ്മിക്കുമ്പോഴും ആനന്ദത്തെ അനുഭൂതമാക്കുന്ന ഒരുദിവ്യശക്തി അംബികാസൌകുമാര്യത്തിനുവിശേഷവിധിയായിട്ടുണ്ടെന്നു തീർത്തുപറയാം. പ്രേതയക്ഷിയേയും സരസ്വതിയേയും കാണാതിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്റെ അനുരാഗൈകപാത്രം അംബിക ഒന്നുമാത്രമായിരുന്നേനെ.

അവസാനത്തെ വാക്കുകൾ, അംബികയുടെ മനോഹരവദനത്തിൽ വൈവർണ്യം സംഭവിപ്പിച്ചു. നിഷ്ഫലങ്കമായ അവളുടെ വൃദ്ധയം അസൂയാപേടകമായി ഭവിച്ചു. ഒരുപ്രകാരത്തിൽ അമർഷവും ഒരുപ്രകാരത്തിൽ അന്തസ്താപവും അവളെ ബാധിച്ചു. അവളുടെ കണ്ണുകളിൽ അശ്രുനിറഞ്ഞു. താരാനാഥനു് അതുകണ്ടു് സീമാതിതമായ മനഃക്ലേശമുണ്ടായി. അംബികയെ ഈ യുവാവു കാമിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, താൻ അംബികയെപ്പറ്റി വർണ്ണിച്ചതു് ഇയാൾക്കു അനന്തസ്താപത്തിനു കാരണമായി എന്നും അയാൾ ധരിച്ചു. തന്മൂലം പ

ശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി, അംബികേശനെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:- "മാന്യസുഹൃത്തേ! എന്റെ വാക്കുകൾകൊണ്ടു നിങ്ങൾക്കു വേദനയുണ്ടാക്കിയതിന്, ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ ശാസിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ ഈസമയത്തെ മനസ്സിലെ ചിന്തകൾ എന്തെല്ലാമാണെന്നു ഞാൻ അറിയുന്നുണ്ട്. നിങ്ങൾ അംബികയെന്ന ആയുവതിയെത്തന്നെ കാമിക്കുന്നു; ആ അപൂർവ്വസ്ത്രീയെത്തന്നെ ലഭിച്ചാലുള്ള ജന്മസാഫല്യത്തെ ഓർക്കുന്നു. സ്നേഹിതാ! നിങ്ങൾക്ക് ആ സ്ത്രീയുമായി എന്നേക്കാൾ പരിചയമുണ്ട്. നിങ്ങൾ പണ്ടേയപൂർവ്വം ആ യുവതിയെ സ്നേഹിക്കുന്നു."

"അതേ, ജനനംമുതൽ എനിക്ക് അവളെപ്പരിചയമുണ്ട്. എന്നേപ്പോലെതന്നെ ഞാൻ അവളേയും സ്നേഹിക്കുന്നുമുണ്ട്." എന്നായിരുന്നു അംബികേശന്റെ സമാധാനം.

താരാനാഥൻ—അതു വാസ്തവമോ? എന്നാൽ ആ സ്ത്രീയുടെ ഭർത്തൃപദത്തെ അലങ്കരിക്കാൻ നിങ്ങളെ ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! ആ സ്ത്രീ കേവലം ഒരു കൃഷീവലന്റെ പുത്രിയും, കാട്ടിൽ താമസിച്ചു കാട്ടുകിഴങ്ങുകളെക്കൊണ്ടു ഉപജീവിക്കുന്നവളുമായിരുന്നാലും ഒരു ചക്രവർത്തിയുടെ പട്ടമഹിഷീപദത്തിനു അവകാശിനിയാണ്.

ഈ അവസരത്തിൽ, ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ മുറിയിൽ കടന്നുചെന്നു ആഹാരം തയ്യാറായ വിവരം തെര്യപ്പെടുത്തി. അതുകേട്ട് അംബികേശൻ താരാനാഥനെനോക്കി, "മാന്യസുഹൃത്തേ! ഞാൻ തന്നിച്ചിരുന്നു ഭക്ഷണംകഴിക്കുകയാണു പതിവു്, അതുകൊണ്ടു ഞാൻ എന്റെ മുറിയിൽ ചെല്ലട്ടെ! ആഹാരസാധനങ്ങളും അ മുറിയിൽ കൊണ്ടുവന്നുതരാൻ ശട്ടംകെട്ടണമെന്നു അപേക്ഷയുണ്ട്. ഇനി നമുക്കു രാവിലെ കണ്ടു സംസാരിക്കാം" എന്നുപറഞ്ഞു തന്റെ മുറിയിലേക്കുപോയി.

താരാനാഥനും അംബികേശനും സംഭാഷണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന സമയത്തിൽ, സരസ്വതി തന്റെ മുറിയിൽനിന്നു ഇറങ്ങി താരാനാഥന്റെ മുറിയിലേക്കു പോകുമ്പോൾ ഇടയ്ക്കുവച്ചു മദനനെ കണ്ടുമുട്ടാനിടയായി. അവൻ ഒരുഭാഗത്തു ഒഴിഞ്ഞുനിന്നു വിശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. മദനനെ കണ്ടഉടനെ സരസ്വതി മന്ദഹാസപൂർവ്വം അവന്റെ സമീപത്തുചെന്നു, "അല്ല, മദനനോ! നീ ഇവിടെയാണോ നിൽക്കുന്നതു്. എനിക്കു നിന്നോടു സംസാരിക്കണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഇതുതന്നെ അതിനവസരം. വാ, എന്റെ മുറിയിൽപോകാം. അവിടെ മറ്റാരും വന്നു ഉപദ്രവിക്കാനില്ല." എന്നുപറഞ്ഞു അവളും തന്റെ മുറിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ച ഉടനെ "നിങ്ങൾക്ക് എന്താണു് എന്നോടു പറവാനുള്ളതു്?" എന്നു മദനൻ സരസ്വതിയോടു ചോദിച്ചു.

സരസ്വതി—നമ്മുടെ പഴയ ഓർമ്മകളൊക്കെ നീ വിട്ടുകളയണം. നമുക്ക് ഇനി പരസ്പരം സ്നേഹത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടണം.

മദനൻ—അതിരിക്കട്ടെ! എന്നോടൊക്കൊണ്ടു നിങ്ങൾക്കു സാധിക്കേണ്ടതെന്തു്?

ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോൾ, അവന്റെ ശരീരം വിറയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മൂർദ്ധന്യമായ അനുരാഗചേഷ്ട അവനിൽ കാണപ്പെടുകയുണ്ടായി. അവന്റെ ഹൃദയസ്പന്ദനം ക്രമാതീതമായി ത്വരിച്ചു.

സരസ്വതി—നിന്റെ മനഃസ്ഥിതി ഇതേവരെ മാറിയിട്ടില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ വീണ്ടും പറയുന്നു- നാം രണ്ടുപേരും പരസ്പരം സ്നേഹിച്ചു പെരുമാറണം. രണ്ടുപേരുടേയും അഭ്യുദയത്തിനു് അന്യോന്യം സഹായിക്കണം.

മദനൻ—എന്നോടൊക്കൊണ്ടു് എന്താണു വേണ്ടതു്? അതു പറയുക!

സരസ്വതി—നീ പിന്നെയും മുട്ടുമുഷ്ടിപിടിക്കുകയാണല്ലോ. നാം തമ്മിൽ സൌഹാർദ്ദത്തിൽ കഴിയണമെന്നോ, ശത്രുത്വത്തിൽ വർത്തിക്കണമെന്നോ നീ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്? ദയവുചെയ്തു് അതിനു സമാധാനം പറയുക.

മദനൻ—നിന്നെസംബന്ധിച്ചിടത്തോളം എനിക്കു് എന്തൊരുസ്നേഹമാണു്? നിന്റെസ്നേഹത്തെ ഞാൻഎന്തിനു് ആഗ്രഹിക്കണം നാം രണ്ടുപേരും അന്നു് അവിടെ താമസിക്കുമ്പോൾ.....

"അതേ, അതേ, എനിക്കതു് ഓർമ്മയുണ്ടു്. ആ സ്ഥലത്തിന്റെ പേരുപറയണ്ടാ. ഒരുപക്ഷേ, അതു മറവുവല്ലവരും കേട്ടാലോ?" എന്നു സരസ്വതി അക്ഷമയോടുകൂടി തടഞ്ഞു പറഞ്ഞു.

മദനൻ—ശരി, ഞാൻ ആ പേരുപറയുന്നില്ല. നാം രണ്ടുപേരും അവിടെ താമസിക്കുമ്പോൾ—ഞാൻ അവിടത്തെ ഒരു ഭൃത്യന്റെ നിലയിലല്ലെങ്കിലും ഒരു സാധാരണന്റെനിലയിലും നീ നിന്റെ സൌന്ദര്യാതിശയത്താൽ എന്നിൽനിന്നും ഒരുപടി ഉയർന്നനിലയിലും കഴിഞ്ഞുകൂടുമ്പോൾ—എനിക്കു നിന്നിൽ അനുരാഗംജനിച്ചു. വിവരം ഞാൻ നിന്റെ നേരിൽ പറഞ്ഞു; ഞാൻ നിന്നെ വളരെ വളരെ സ്തുതിച്ചു; ഞാൻ നിന്നെ നമസ്കരിച്ചു; നീ വഴിപ്പെട്ടില്ല. അതേ നിന്റെ വജ്രഹൃദയം അലിഞ്ഞില്ല. പാറക്കല്ലപോലും എന്റെ വാക്കുകേട്ടാൽ അലിയുമായിരുന്നു. നിന്റെ ഹൃദയം അതിനേക്കാൾ കഠിനമാണു്.

സരസ്വതി—അതൊക്കെവാസ്തവംതന്നെ. സത്യമാണു നീ പറയുന്നതു്. ആ അനുരാഗമനഃസ്ഥിതി ഇതിനകം നിന്നെ വിട്ടു പിരിഞ്ഞിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

മദനൻ—ഇല്ല, അതു് എന്നെ വിട്ടകലുകയില്ല. അനുരാഗം നിറഞ്ഞ എന്റെ മനസ്സിൽ ഇപ്പോഴും ഒരു പുതിയ ഉണർവുക്രമേണ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു. എന്നുവച്ചാൽ പ്രതികാരേച്ഛ എന്നെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു. എനിക്കു നിന്നിൽ തീരാപ്പകയുണ്ടു്. അതു തീർക്കുതന്നെവേണം.

"അതു നീചമായ കരുതലാണു്; ഭീരുത്വമാണു്; മൃഗീയത്വമാണു്" എന്നു ഭയം കലർന്ന ധൈര്യത്തോടുകൂടി സരസ്വതി പറഞ്ഞു.

മദനൻ—നീ എന്തുതന്നെ പറഞ്ഞാലും ഞാൻ അടങ്ങുകയില്ല. ഞാൻ അതിനെ വകവയ്ക്കുകയില്ല. ഞാൻ നിന്റെ കാൽക്കൽവീണപേക്ഷിച്ചിട്ടു നീ കണ്ടഭാവംപോലും നടിച്ചില്ല. അതു നീചയാണു നീ. അതു നിന്നിൽ നീചത്വം കാട്ടുന്നതുകൊണ്ടു എന്തുദോഷംവരാനാണു്.

സരസ്വതി—മദനാ, ക്ഷമിക്കുക! എന്റെ തെറ്റിനെ സഹിച്ചു് എനിക്കു മാപ്പുതരിക? കഴിഞ്ഞ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കണ്ടാ. അതിനെ മറന്നുകളയുക! ദയചെയ്തു് എന്റെ തെറ്റിനെ ക്ഷമിച്ചതായി നീ സമ്മതിക്കുക! എന്റെ ഹൃദയം ശാന്തമാകട്ടെ! സമാധാനം എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കുടികൊള്ളട്ടെ!

മദനൻ—ഇല്ലില്ല, ഒരിക്കലും സാധിക്കുകയില്ല. നീ യോഗ്യനായ താരാനാഥനെ കാമിക്കുന്നു. അതു ഫലവത്താക്കാൻ പാടില്ല. എന്നെ കബളിപ്പിക്കാമെന്നു നീ വിശ്വസിക്കണ്ടാ.

സരസ്വതി—നീ സത്യം അറിയാതെ സംസാരിക്കുന്നു. ശരി, ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കാമിക്കുന്നു എന്നുതന്നെ വിചാരിക്കുക! നീ എന്തുചെയ്യാനാണു് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്?

മദനൻ—അദ്ദേഹം എന്നോടു സ്നേഹപൂർവം പെരുമാറി. എന്നെ ആ കാരാഗൃഹത്തിൽനിന്നും അദ്ദേഹം മോചിപ്പിച്ചു.

സരസ്വതി—അതേ, അദ്ദേഹം നിന്നെ സഹായിച്ചു; നീ അദ്ദേഹത്തിനും വിലയേറിയ സഹായംചെയ്തു. ആ സംഗതി എനിക്കു നല്ലപോലെ അറിയാം: എന്നിരുന്നാലും മദനാ! നീ ചെയ്തിട്ടുള്ള വലുതായ സത്യത്തെ ഓർക്കുക! 'ധവളസൗധ'ത്തെയും 'കുമുദിനീമന്ദിര'ത്തെയും സംബന്ധിച്ച ഏതൊരു രഹസ്യവും നിനക്കു പുറത്തുവിടാൻ പാടില്ല; അതു നിന്റെ ഓർമ്മയിലിരിക്കട്ടെ!

മദനൻ—ആ സംഗതി എനിക്കു് അറിയാം. ആ സത്യത്തെ ലംഘിക്കാതെ തന്നെ വേണ്ടിടത്തോളം സംഗതികൾ താരാനാഥന്റെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിക്കാൻ എനിക്കു സാധിക്കുമെന്നുള്ള വസ്തുത നിന്റെയും ഓർമ്മയിലിരിക്കട്ടെ!

സരസ്വതി-മദനാ! നീ എന്നെ ചതിക്കരുതേ! ഒരു സ്ത്രീയെ ചതിക്കുന്നതു പാപമാണ്. നീ ഒരു പുരുഷനല്ലേ? ഒരു സ്ത്രീയുടെ നേരിൽ ഒരു പുരുഷനു ഇതു വഴിതോന്നാമോ? ഞാൻ നിന്നോടു താഴ്മയായി അപേക്ഷിക്കുന്നു. നിനക്കു പുണ്യംകിട്ടും. എന്നെ ദ്രോഹിക്കാതെ.

മദനൻ—ഒരു നിബന്ധനയ്ക്കു നീ വഴിപ്പെട്ടാൽ ഞാൻ നിന്നെ ദ്രോഹിക്കുകയില്ല. അതായതു് നി എന്റെ ആഗ്രഹത്തെ സാധിച്ചുതരണം. എന്തുപറയുന്നു?

സരസ്വതി—ശരി; ഞാൻ അപ്രകാരം സമ്മതിക്കുന്നു. എന്റെ മനസ്സിനു വിപരീതമായും, എന്റെ സ്ത്രീത്വത്തിനു വിരുദ്ധമായുമുള്ള നിന്റെ അഭിലാഷത്തെ ഗത്യന്തരമില്ലാഴികയാൽ ഞാൻ സാധിച്ചുതരാം. ഇന്നു രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണിക്കു് ഞാൻ നിന്റെ മുറിയിൽ വരാം. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ പിരിയാം.

മദനൻ പോയതിനുശേഷം താരാനാഥന്റെ മുറിയിൽചെന്ന എല്ലാവരും ആഹാരംകഴിഞ്ഞു. സരസ്വതി വളരെനേരം പല വിഷയങ്ങളെയും അധികരിച്ചു താരാനാഥനോടു സംഭാഷണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നതിനുശേഷം അവളുടെ മുറിയിൽചെന്നു ശയിച്ചു. അവളുടെ ദാസികൾ അവരവരുടെ മുറികളിലേക്കും പോയി. കെട്ടിടത്തിലുള്ള സകല ജനങ്ങളും ഗാഢനിദ്രയെ പ്രാപിച്ചു. താരാനാഥനുമാത്രം ഉറക്കമുണ്ടായില്ല. അയാൾ എഴുന്നേറ്റു മുറിയുടെ വെളിയിൽ അങ്ങിങ്ങു ലാത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആ സമയത്തു് അല്പം അകലേയായി മദനന്റെമുറിയിൽ ഒരാൾ കയറുന്നതുകണ്ടു. കൈയിൽ ഒരു കഠാരി തിളങ്ങുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. താരാനാഥൻപെട്ടെന്നുചെന്നു മുറിയിൽ കടന്നു. അഹോ! എത്ര ഭയങ്കരമായ കാഴ്ച. സർവ്വാംഗസുന്ദരിയായ ആ സരസ്വതി ശിവയോഗിനിയെ ഒരൊറ്റക്കുത്തിനു കൊന്ന ആ ഘാതകി—മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന കഠാരിയുമോങ്ങി, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മദനന്റെ ശയ്യാതലത്തെ സമീപിക്കുന്നു! താരാനാഥൻ അതുതരുതെന്നു മുറവിളിച്ചുകൊണ്ടു് അങ്ങോട്ടുത്തുമ്പും, കഠാരി കിഴ്പോട്ടു താണതും ഒന്നിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

അർദ്ധരാത്രിസമയത്തു്, സകലരും ഗാഢനിദ്രയെ പ്രാപിച്ചതിനുശേഷം, അതിരഹസ്യമായി നടത്തിയ ഈ കൊലപാതകം, താരാനാഥൻ പെട്ടെന്നു വന്നുകണ്ടതിനാൽ സരസ്വതിക്കുണ്ടായപരിഭ്രമംവാമമോചമത്രേ. അവളുടെ നാഭ്യന്തരാളത്തിൽനിന്നുംഉദ്ഭിന്നമായ പരിഭ്രമാഗ്നി മസ്തിഷ്കത്തെ ഭേദിപ്പിച്ചതുപോലുള്ള ഒരു അനുഭവമാണു് അവൾക്കുണ്ടായതു്. അവൾ യാതൊന്നും സംസാരിക്കാൻ ശക്തയല്ലാതെ ഇടിവെട്ടിയ മരംപോലെ നിലകൊണ്ടു. നിമിഷനേരത്തിനുള്ളിൽ അവളുടെ മനസ്സിലുണ്ടായ ചിന്തകൾ അ

സംഭ്രമങ്ങളാകുന്നു. അവളുടെ ഭയങ്കരമായ ആ മുഖഭാവം താരാനാഥനെപ്പോലും ഭീതനാക്കിച്ചെയ്യു എന്നതന്നെ പറയാം. ഭയം, ലജ്ജ, കോപം, താപം, വൈരസ്യം എന്നിവ തുല്യശക്തിയോടെ അവളെ അലട്ടിത്തുടങ്ങി. അവർ ഒരക്ഷരം സംസാരിക്കുന്നില്ല. അവയവങ്ങൾക്കു യാതൊരു ചലനവുമില്ലതന്നെ. താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു് ഇമവെട്ടാതെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. പ്രകൃത്യാസ്നേഹശീലമായിരുന്ന അവളുടെ മുഖത്തു നരകാഗ്നി കത്തിജ്വലിച്ചുതുടങ്ങി. ദേവകന്യകയായിരുന്ന ആ ജഗന്മോഹിനി ഇപ്പോൾ നരകദേവതയെപ്പോലെ കാണപ്പെടുന്നു. അവളുടെ ദർശനമോ അത്യന്തഭയങ്കരം എന്നതന്നെപറയാം. താരാനാഥർ, ആ ഭയങ്കരിയെയും മരണവേദനയോടെ കരചരണാദികളെ നിലത്തടിച്ചുപിടയ്ക്കുന്ന ആ യുവാവിനെയും മാറിമാറിനോക്കിക്കൊണ്ടു തരയ്ക്കപ്പെട്ടതുപോലെ നിന്നു. അഹോ! ആ മുറിയ്ക്കകത്തെ അപ്പോഴത്തെ നിശ്ശബ്ദത എത്ര ഭയങ്കരം!

"ഭയനീയയായസ്ത്രീയേ! നിർദ്ദയയായസരസ്വതി! ഹേയുവതീ! ഈ പൈശാചികമായ പ്രവൃത്തി നീയാണോ ചെയ്തുണ്ടതു്! നീ ചെയ്തുതന്നെയാണോ? എന്റെ കണ്ണുകളെ ഞാൻ വിശ്വസിക്കട്ടെയോ? ഞാൻഇതെല്ലാം സ്വപ്നത്തിൽ കാണുകയാണോ? ഹാ! ഇന്നതു പറയണമെന്നും ഇന്നതു പ്രവർത്തിക്കണമെന്നും എനിക്കൊന്നും തോന്നുന്നില്ലല്ലോ!" എന്നിങ്ങനെ ഉറക്കത്തിൽ സംസാരിക്കുന്നതുപോലെ താരാനാഥൻ പറഞ്ഞു.

"അയ്യോ! ദൈവമേ! ജഗദീശ! ക്ഷമിക്കേണമേ! എനിക്കു മാപ്പുതരേണമേ! എന്നിൽ കരുണയുണ്ടാകണേ! എന്നിങ്ങനെ പരിദേവനംചെയ്തു ഇരുകരങ്ങളാലും മുഖത്തെ മറച്ചുകൊണ്ടു് സരസ്വതി വാവിട്ടു നിലവിളിച്ചു. അവളുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും, കഠാരി താഴ്ന്ന മർമ്മത്തിൽനിന്നും ഉദ്ഗളിക്കുന്ന കട്ടച്ചോരയെന്നോണം അശ്രുപ്രവാഹമുണ്ടായി.

"സരസ്വതീ! നിർദ്ദയയായ സരസ്വതീ! അഹോ കഠിനം! എന്തൊരുകടുംകൈ! ഈ ഭയങ്കരമായ കൊലപാതകത്തിനു നിന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കാൻ തക്കകാരണമുണ്ടായിരിക്കാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇല്ലെങ്കിൽ, സ്ത്രീജാതിയെ, ഒക്കുന്നമാതയിൽ ഭയവിഹ്വലരാകുത്തക്ക ശക്തിവിശേഷത്തോടുകൂടിയ ഈ രാക്ഷസീയകർമ്മത്തിന്, നീ സ്ത്രീജാതിയിൽപിറന്ന നീ നിശ്ചയമായും ധൈര്യപ്പെടുകയില്ല ഹേ സോദരീ! നിന്റെ കൈരക്തത്തിൽ നനച്ചതിൽ എനിക്കുള്ള മനസ്താപം അനിർവചനീയമാകുന്നു. നീ എന്തിനായിട്ടു ഈ കൊലപാതകംനടത്തി? വേഗം പറയുക! എന്നു താരാനാഥർ ഭയനീയതകലർന്ന അധികാരസ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

നടുക്കടലിൽവീണ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ നട്ടംതിരിയുന്ന ഒരുവൻ തന്റെ കൈയിൽത്തടഞ്ഞ തൃണമിച്ചിച്ചു രക്ഷപ്പെടാൻ ശ്രമിക്കുന്നതുപോലെ, സരസ്വതി, താരാനാഥന്റെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ട ഒന്നൊരണ്ടു സ്നേഹവാക്കുകളെ ആധാരമാക്കി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു—"അതേ, കാരണമുണ്ട്, അല്ലയോ മഹാനുഭാവൻ! മനുഷ്യജാതിക്ക്—വിശേഷിച്ചും എന്നപ്പോലുള്ള സ്ത്രീജാതിക്ക—അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഈ കടുംകൈ ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചതിനു തക്കതായ കാരണമുണ്ട്. എന്നാൽ അക്കാരണത്തെ വെളിപ്പെടുത്താൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഞാൻ പറഞ്ഞാൽ അങ്ങു വിശ്വസിക്കുകയില്ല. കാരണം അറിഞ്ഞാൽ, ഞാൻ അപരാധിനിയോ നിരപരാധിനിയോ എന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെടും. കാരണം അറിയുമ്പോൾ എന്നെ പഴിക്കുന്നതിനു പകരം സ്തുതിക്കുമെന്നു എനിക്കു വിശ്വാസമുണ്ട്. മാന്യരേ, താങ്കളുടെ സ്നേഹവുംസഹതാപവും ആണ് എനിക്കു ഈ ലോകത്തിൽ ലഭിക്കപ്പെടേണ്ടതായിട്ടുള്ള സർവ്വപ്രധാനമായ സാധനങ്ങളെന്നുകരുതി മറ്റുള്ളവരുടെ അഭിനന്ദനത്തെയാകട്ടെ, അവഹേളനത്തെയാകട്ടെ വകവയ്ക്കാതെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയവളാണ് ഞാൻ. എന്നാൽ ഉവ്വിധി, അങ്ങയുടെ അതൃപ്തിക്കും അവഹേളനത്തിനും എന്നെ പാത്രമാക്കിച്ചെയ്തു. തന്നിമിത്തം എന്റെഹൃദയം അന്ധകാരത്താൽപരിപൂരിതമായിട്ടിരിക്കുന്നു. എന്റെ ജന്മം നിഷ്ഫലമായിത്തീർന്നു."

താരാനാഥൻ—അതേ; വാസ്തവംതന്നെ; ഭവതിയുടെ സ്നേഹത്തെ ഞാൻ സർവ്വോൽകൃഷ്ടമായി കരുതിയിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ എനിക്കു ഭവതിയിൽ ബഹുമാനമുണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ? ഭവതിയുടെ സമ്പർക്കത്തെയും സ്നേഹത്തെയും ഞാൻ എങ്ങനെ അഗ്രഹിക്കും? പ്രയാഗയുടെ തിരുമുറ്റത്തുവച്ചുനടത്തിയ കൊലപാതകത്തെ ഓർക്കുക! ഒരു വൃദ്ധസ്ത്രീയുടെ രക്തത്താൽ ആ തീരപ്രദേശത്തെ നീ മലീമസമാക്കിച്ചെയ്തു! ഇപ്പോഴാകട്ടെ.....അഹോ! ഞാൻ എന്തുവാക്കുകളെക്കൊണ്ടു വെളിപ്പെടുത്തട്ടേ? നോക്കുക! ആ മൃതശരീരത്തെനോക്കുക! ആ രക്തപ്രവാഹത്തെ വീക്ഷിക്കുക! ആ കഠാരിയെക്കാണുക! (മൃതശരീരത്തിന്റെനേർക്കു കൈചൂണ്ടിക്കൊണ്ട്) എത്ര നിഷ്ഠുരമായ പ്രവൃത്തി? എന്തൊരു പൈശാചികമായ കർമ്മം! അമ്പോ! ഭയാനകമായ കൊലപാതകം! ഹാ! എന്റെ ശരീരം ആസകലം വിറയ്ക്കുന്നു! ഹേ! സുന്ദരീ! ഈ സൌന്ദര്യംകൊണ്ടെന്തുഫലം? ആകാശകുസുമം ആർക്കു ഫലപ്പെട്ടു? ഒരുപ്രാവശ്യം കൊലപാതകം നടത്തിയ ഒരുവനു പിന്നെയും പിന്നെയും ആ വിഷയത്തിൽ അഭിരുചി ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുമെന്നുള്ള പുരാതനമഹാന്മാരുടെ അഭിപ്രായം എത്രവാസ്തവം? ഇതിനെക്കാൾ കൂട്ട

തലയ ഒരു തെളിവു അതിലേയ്ക്കു ആവശ്യമുണ്ടോ? ഒരു കൊല പാതകം കൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതെ വീണ്ടും നീ ഈ രാക്ഷസീയകർമ്മത്തിനു മൈയ്യുപ്പെട്ടതോ? ഇനി ഇതുപോലെ എത്ര കൊലപാതകങ്ങൾ നടത്തണമെന്നാണു നീ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു? നിന്റെ രുചി അറിഞ്ഞു; ഇനി എപ്പോഴും നിനക്കു അതിൽ രുചി തോന്നുകതന്നെ ചെയ്യും. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു സ്ത്രീയിൽ എനിക്കെന്തൊരു സ്നേഹമാണുണ്ടാകേണ്ടതു?

സരസ്വതി— താങ്കൾ പറയുന്നതു തികച്ചും പരമാർത്ഥംതന്നെ. എന്നിരുന്നാലും, മാന്യരേ! ദയചെയ്തു് എന്റെ വാക്കുകളെ ശ്രദ്ധിക്കണം. ഈ നിമിഷത്തിൽ, താങ്കളെയും താങ്കളുടെ സ്നേഹത്തെയും ഞാൻ നഷ്ടപ്പെട്ടുത്തെന്നു് എനിക്കുബോദ്ധ്യമുണ്ടു്. നാം രണ്ടുപേരും ഇനി എന്നെന്നേയ്ക്കും അന്യോന്യം അഭിമുഖദർശനത്തിനു് ഇടയാകാത്തവണ്ണം പിരിഞ്ഞുപോകണ്ടതാണു്. നാം ഓരോരുത്തരും പരസ്പരം വിസ്മരിക്കപ്പെടണം. എന്നാൽ ഞാൻ ഈ കൂട്ടംകെട്ടു മനഃപൂർവം ചെയ്തതല്ലെന്നും ഈ യുവാവിന്റെ പ്രവൃത്തി, എത്ര മഹാമനസ്കനേയും ഈ കർമ്മത്തിനു പ്രേരിപ്പിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നും താങ്കൾ ധരിക്കണം. ഞാൻ ഒരു ദുഷ്ടയാണെന്നുള്ള തെറ്റിദ്ധാരണയോടുകൂടി താങ്കൾ എന്നെ പിരിയരുതെന്നുകൂടി ഇതുയും പറഞ്ഞതാണു്.

താരാനാഥൻ—മദനൻ എന്തുപ്രവർത്തിച്ചു?

സരസ്വതി—അതു് ഇപ്പോൾ പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതു് ഒരു വലിയ ചരിത്രമാണു്. എനിക്കു താങ്കളെ വിട്ടുപിരിയണം, യാത്രപറഞ്ഞാലും.

താരാനാഥൻ—എന്നെ പിരിഞ്ഞുപോകുന്നതിൽ എനിക്കു വിരോധമില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ എങ്ങനെ അനുവദിക്കേണ്ടു? അതിനു നിവൃത്തിയുണ്ടോ? നിന്നെ പത്മപുരത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകണമെന്നുള്ള മാടന്റെ നിബന്ധനയെ ഞാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ നിബന്ധനയെ ലംഘിക്കാൻ എനിക്കു കഴിവുണ്ടോ? അതിരിക്കട്ടെ, ഈ മൃതശരീരത്തെ മറവുചെയ്യാതെ ഈ കെട്ടിടത്തിൽ നിന്നും നാം എങ്ങനെ പുറപ്പെടും? (മാത്രകഴിഞ്ഞു) ഹേ! പ്രേതയക്ഷി! നീ ഒരുത്തികാരണം ഇനിയും എന്തെല്ലാം ദുരിതങ്ങൾ ഞാൻ അനുഭവിക്കും എന്നാരുകണ്ടു?

സരസ്വതി—എന്തു്? എന്റെ പെരുമാറ്റത്താൽ അങ്ങു പ്രേതയക്ഷിയേയും വെറുക്കുന്നുവോ? അതെന്തു്! അവർ ലേശം കളങ്കമില്ലാത്തവളാണു്. ഒരു കുറ്റവും ചെയ്യാത്തവളാണു്. എന്റെ അപരാധത്താൽ, അവളിൽ അങ്ങേയ്ക്കുള്ള സ്നേഹവും ബഹുമാനവും

കുറയുകയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അവളെ അങ്ങു് എപ്പോഴുംസ്നേഹിക്കുമെന്നു് എനിക്കു ഉറപ്പുപറയുക!

താരാനാഥൻ — നീ ഘാതകിയാണെന്നുവച്ചു പ്രേതയക്ഷിയേ ഞാൻ എന്തിനാണുവെറുക്കണം? ഒരേ സപ്പ്തത്തിൽനിന്നും വിഷവുമുണ്ടാകുന്നു, രത്നവുമുണ്ടാകുന്നു. വിഷത്തേ വെറുക്കുന്നു, രത്നത്തെവെറുക്കുന്നുണ്ടോ? നിന്നിൽ എനിക്കു് ഉണ്ടാകുന്നവെറുപ്പു് പ്രേതയക്ഷിയിൽ എനിക്കുള്ള ദൃഢതരമായ സ്നേഹത്തിനു കാരണമായിരിക്കുന്നു. എനിക്കു് അവളിലുള്ള സ്നേഹത്തിനു് ഒരിക്കലും കുറവു് ഉണ്ടാകുന്നതല്ല.

സരസ്വതി — മാന്യരേ, തങ്കും നൽകിയ വാഗ്ദാനത്തിനായി ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം വന്ദനംപറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഞാൻ എത്രതന്നെ ദുഷ്ടയായിരുന്നാലും എന്റെ സഹോദരിയിൽ എനിക്കു യഥാർത്ഥമായ സ്നേഹമുണ്ടു്. എന്റെ പാപകർമ്മത്തിന്റെ ഫലം അവളെയും ബാധിക്കരുതെന്നു് എനിക്കു താല്പര്യമുണ്ടു്.

താരാനാഥൻ — ശരി, ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഇനി നമുക്കു സംസാരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. സമയം അതിക്രമിക്കുന്നു. നാലഞ്ചു നാഴികയുള്ളിൽ സൂര്യനുദിക്കും. പ്രേതത്തെ മറവു ചെയ്യണമല്ലോ? അതിനു് എന്തു നിവൃത്തി?

സരസ്വതി — മാന്യരേ! അതിനെക്കുറിച്ചു തങ്കും ഒട്ടുംതന്നെ ക്ലേശിക്കേണ്ടാ. ആ ഭാരം എന്നിൽ ഭൂമതിയുംവച്ചു് തങ്കും, തങ്കളുടെ മുറിയിൽ പോയികിടക്കുക! മറ്റൊക്കെ ഞാൻ നോക്കിക്കൊള്ളാം.

താരാനാഥൻ — ഛെയ്! ഒരിക്കലും ഞാൻ ആ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കുകയില്ല. പ്രേതത്തെ മറവു ചെയ്യാതെ ഈ മുറിയിലിട്ടുംവച്ചു ഞാൻചെന്നുകിടന്നാൽ എനിക്കു് എങ്ങനെ ഉറക്കംവരും? നിന്നെ ഒരു ഘാതകിയുടെ നിലയിൽ പിടികൊടുക്കുന്നതിൽ എനിക്കു് ആഗ്രഹവുമില്ല. എന്നിൽ അന്യർക്കു സംശയം ജനിപ്പിക്കുന്നതിലും എനിക്കു സമ്മതമില്ല.

സരസ്വതി — പരമാർത്ഥത്തിൽ കൊലചെയ്തവൾ ഞാനല്ലേ? അങ്ങനെയിരിക്കെ, അന്യന്മാർ തങ്കളെ സംശയിക്കുമോ ഞാൻ ഇടയാക്കുമോ? ഞാൻതന്നെ എന്റെ കുറ്റത്തെ പരസ്യമായി സമ്മതിച്ചുകൊള്ളാം. കൊലക്കുറ്റത്തിനുള്ള ശിക്ഷ ഞാൻ അനുഭവിച്ചുകൊള്ളാം.

താരാനാഥൻ — അങ്ങനെ സമ്മതിച്ചാൽ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന ശിക്ഷയെന്താണെന്നറിയുന്നുണ്ടോ?

സരസ്വതി — എന്നെ അധികൃതന്മാർ പിടിക്കുടി തെളിവെടുത്തു മരണശിക്ഷ വിധിക്കുമെന്നു് തങ്കും മനസ്സാപിക്കുന്നു എന്നു

തോന്നുന്നു. ആ മനസ്താപം താങ്കൾക്ക് ആവശ്യമില്ല. ഞാൻ ഏതു വിധത്തിലെങ്കിലും രക്ഷപ്പെട്ടുകൊള്ളാം. ഞാൻ ഒരാളിന്റെ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. ആ ആൾ വന്നെത്തിയാൽ എനിക്ക് രക്ഷയുണ്ടെന്നുള്ളതു നിശ്ചയം. ഒരുപക്ഷേ, ആ ആൾ വന്നെത്താത്തപക്ഷം, എന്നെ വെറുതെ വിടുന്നതിലേക്ക് താങ്കൾതന്നെ അധികൃതന്മാരോട് ആജ്ഞാപിക്കണം.

താരാനാഥൻ—എന്തു്? ഞാൻ അധികൃതന്മാരോട് ആജ്ഞാപിക്കുകയോ!

സരസ്വതി—അതെ, താങ്കൾ ആജ്ഞാപിക്കണം. യോഗ്യനായ അശോകനാഥനാൽ നൽകപ്പെട്ട മോതിരം അങ്ങയുടെ അംഗുലിയിൽ ശോഭിക്കുന്നില്ലേ? അതിനെ കാട്ടിയാൽ, അധികൃതന്മാർ താങ്കളുടെ കല്പനയെ ശിരസാ വഹിക്കുമെന്നു് ഓർക്കുന്നില്ലായിരിക്കാം.

താരാനാഥൻ—ശരി, എന്നാൽ ഇനിയും ഒരു സംഗതികൂടി പ്പറയാനുണ്ടല്ലൊ. ഭവതിയെ പത്മപുരത്തേക്ക് കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകാമെന്ന മാടനോടു ഞാൻ സത്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ? ആ സത്യത്തെ എനിക്ക് ലംഘിക്കാവുന്നതാണോ?

സരസ്വതി—അതിനെക്കുറിച്ചു് അങ്ങു ഖേദിക്കേണ്ടാ. മാടനോടു വേറെ ചില നിബന്ധനകൾക്ക് ഞാൻ ഉടമ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് എന്നെ താങ്കൾ പത്മപുരത്തേക്ക് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നില്ലെങ്കിൽ, അതുനിമിത്തം താങ്കൾക്കോ എനിക്കോ യാതൊരു ദോഷവും നേരിടാതെ ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം. അതിനാൽ ഇവിടെവച്ചുതന്നെ നമുക്ക് പരസ്പരം യാത്രപറഞ്ഞുപിരിയാം. അതാണു വേണ്ടതു്. ഒരു പക്ഷേ, ഞാൻ പത്മപുരത്തേയ്ക്കു പോവുകതന്നെ വേണമെന്നു മാടനു നിർബന്ധമുണ്ടെങ്കിൽ അതിനു വേണ്ട മാർഗ്ഗവും മാടൻ നിർദ്ദേശിച്ചുകൊള്ളും. മാടനു് ഏതൊരു സംഗതിയും ഉടനടൻ അറിയാനുള്ള ശക്തിയുണ്ടു്. ഇവിടെ നടന്ന ഈ സംഭാഷണം ഇതിനകം മാടൻ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കും. എന്നെ ഇതിൽ നിന്നും മോചിപ്പിക്കണമെന്നു താല്പര്യമുണ്ടെങ്കിൽ, അതിനുള്ള മാർഗ്ഗവും മാടൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതാണു്. അതുകൊണ്ടു താങ്കൾ എന്നെപ്പറ്റി കുടുകുടെ ഖേദിക്കേണ്ടാ. നമ്മുടെ രണ്ടു പേരുടെയും അവസാന സന്ദർശനം ഇതുതന്നെ. ഇനി എന്നെ കാണാൻ അങ്ങേയ്ക്കു സംഗതിയാവുകയില്ല. എനിക്ക് അങ്ങയെ പ്പിരിഞ്ഞു പോകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എനിക്ക യാത്രപറഞ്ഞാലും!

താരാനാഥൻ—എന്തു്? നമ്മുടെ യാത്ര—നാം രണ്ടുപേരും ഒന്നിച്ചുള്ള ഈ യാത്ര—അവസാനിപ്പിക്കണമെന്നും, ഇവിടെവച്ചു ഭവതിക്ക് എന്നെ പിരിഞ്ഞുപോകണമെന്നും ഭവതി അഭിപ്രായപ്പെടുകയോ?

സരസ്വതി—അതേ, ഇന്നു നേരിട്ട സംഭവത്താൽ നാം തമ്മിൽ പരസ്പരം വേർപെടേണ്ടതു് ആവശ്യമാണു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഒന്നാമതു് എന്നെ മേലുംസ്നേഹിക്കണമെന്നും എന്നാൽ നല്ല അഭിപ്രായമുണ്ടാകണമെന്നും ഇനി എനിക്കു താങ്കളോടു് ആവശ്യപ്പെടാവുന്നതല്ല. ആവശ്യപ്പെടാമെന്നിരുന്നാൽ തന്നെയും, കൊലപാതകംചെയ്ത ഈ കൊടിയ ഘാതകിയുടെ അപേക്ഷയെ അങ്ങു കൈക്കൊള്ളുകയില്ലെന്നു് എനിക്കറിയാം. രണ്ടാമതു്, താങ്കൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതായാലും—അധികൃതന്മാരുടെ കൈയിൽനിന്നും എനിക്കു മോചനം സിദ്ധിച്ചാലും—മേലിൽ താങ്കളുമായി കൂടിക്കഴിയാൻ എനിക്കു സമ്മതമില്ല. കാരണം? ലോകർ എന്നെ ഒരു ഘാതകിയുടെ നിലയ്ക്കു എന്നും പഴിക്കുകതന്നെചെയ്യും. കടത്തിന്റെ വാകെട്ടാം. ജനത്തിന്റെ വാകെട്ടാൻകഴിയുമോ? അപ്രകാരം ലോകപഴിക്കു പാത്രമാകുന്ന എന്റെ സമ്പർക്കത്താൽ അങ്ങും ലോകനിന്ദയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കും. ഈ സംഗതികളെയെല്ലാംപറ്റി ആലോചിക്കുമ്പോഴും നാം പിരിയുകതന്നെ വേണമെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം. അതുകൊണ്ടു് എനിക്കു യാത്രപറഞ്ഞാലും!

താരാനാഥൻ—(ഇഷൽസങ്കടത്തോടുകൂടി) ശരി, നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചതിനുശേഷമാണല്ലോ ഈ അഭിപ്രായത്തിൽ എത്തിയതു?

സരസ്വതി—എന്റെ നിശ്ചയത്തെ ഇളക്കാൻ മനുഷ്യശക്തിക്കു സാദ്ധ്യമല്ല. രണ്ടുരുനും യോഗ്യനുമായ താരാനാഥ! നമുക്കു് അന്യോന്യം യാത്രപറയാം. അതേ, നമ്മുടെ അവസാനസന്ദർശനം ഇതുതന്നെയാകട്ടെ!

അല്പസമയത്തിനുമുമ്പു കോപാഗ്നി ഉജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അവളുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും ഇപ്പോൾ താപാശ്രു പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങി. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കും വസ്ത്രാഞ്ചലത്താൽ ബാഷ്പം തുടച്ചു തേങ്ങിത്തേങ്ങിക്കരയുകയും ദയനീയമായ മുഖഭാവത്തോടും സ്നേഹത്തോടും-അല്ല, രാഗത്തോടും താരാനാഥന്റെ മുഖത്തു വീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു് നിന്നേടത്തുനിന്നുമിളകാതെ നിന്നു.

താരാനാഥൻ—സരസ്വതി! നിന്നെ ഈസ്ഥിതിയിൽ വിട്ടും വച്ചു-നിന്റെ അനന്തരഗതിയെന്തെന്നു് ഊഹിക്കാൻപോലും നിവർത്തിയില്ലാത്ത ഈ സന്നിഗ്ദ്ധാവസ്ഥയിൽ ഉപേക്ഷിച്ചുംവച്ചു് ഞാൻ എങ്ങനെയാണു പിരിഞ്ഞുപോകേണ്ടതു്? അതിൽ എന്തൊരു പൌരുഷമാണുള്ളതു്? ആ നിന്ദ്യമായ മനഃസ്ഥിതി ഭീരുക്കൾക്കല്ലാതെ എന്നേപ്പോലുള്ള പുരുഷന്മാർക്കു്—പൌരുഷബോധമുള്ള പുരുഷന്മാർക്കു്-യോജിക്കുന്നതാണോ?

സരസ്വതി—അങ്ങനെ ചെയ്യാതിരുന്നാൽ താങ്കളുടെസാന്നിദ്ധ്യം എനിക്കു കൂടുതലായ ഉപദ്രവത്തെച്ചെയ്യുകയായിരിക്കും.

താരാനാഥൻ—എന്നാൽ തനിച്ചു് ഈ മുറിയിൽ നിൽക്കാനാണോ ഭാവം?

താരാനാഥന്റെ ദൃഷ്ടി, വീണ്ടും മരിച്ചുകിടക്കുന്ന മദനന്റെ ശരീരത്തിൽ പതിഞ്ഞു. അമ്പോ! ഘോരഘോരവും, എന്നാൽ ദയനീയവുമായ ആ കാഴ്ച അയാളെ ഭയവിഹ്വലനാക്കിച്ചെയ്തു.

സരസ്വതി—താങ്കൾ താങ്കളുടെ മുറിയിൽ പോയതിനുശേഷം ഞാൻ ഈ മുറിയിൽനിന്നും പുറത്തുപോകുന്നതാണ്. വെളിയിൽചെന്നു് ഈ സംഭവം അന്യന്മാരെ അറിയിക്കുന്നതാണു് മദനനെ ഞാൻ കൊന്നുവെന്നു് എല്ലാവരെയും തെറ്റിദ്ധരിപ്പിക്കുന്നതാണ്. അതോടുകൂടി ഈ കെട്ടിടത്തിൽ വച്ചുതായ ബഹളവും അതിനു ക്കൂട്ടവും സംഭവിക്കും.

താരാനാഥൻ—അതിൽഭേദം ഭവതി അന്യന്മാർ അറിയാതെ ഒളിച്ചുപൊയ്ക്കളയുകയല്ലേ?

സരസ്വതി—ഹെയ്! ഒരിക്കലും ഞാൻ അങ്ങനെ ചെയ്യുകയില്ല. ഞാൻ അതിനു തയ്യാറില്ല. ഞാൻ ഒളിച്ചോടിയാൽ എല്ലാവരും അങ്ങയെ സംശയിക്കും. മദനനെക്കൊന്ന കൊലക്കുറ്റം താങ്കളിൽ ചുമത്തും. അപ്രകാരം ഒരാപത്തു് അങ്ങേയ്ക്കു ഞാൻ നേരിട്ടുവിക്കുകയില്ല. ഭയചെയ്യ് താങ്കൾ ഈ മുറിയിൽനിന്നും പുറത്തുപോകണം. പോവുക! അതാണുവേണ്ടതു്.

താരാനാഥൻ. അയാളുടെ മുറിയിലേക്കു പോയി. സരസ്വതി ആ ശപിക്കപ്പെട്ട മുറിയിൽ തനിച്ചായി. അവൾ തന്നാൽ നിഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട മദനന്റെ പ്രേതത്തെ ഉറ്റുനോക്കി. അവളുടെ നയനങ്ങൾക്കു കാഴ്ചകുറഞ്ഞു. അവളുടെ മസ്തിഷ്കത്തിനു ചൂടുപിടിച്ചു. ഭൂമിത്തിയിൽനിന്നു ഭവിക്കുന്ന ഒരനുഭവം അവളുടെ ശരീരം ആസകലം ബാധിച്ചു. അവളുടെ സർവ്വാവയവങ്ങളും നിശ്ചേഷ്ടങ്ങളായിഭവിച്ചു. അവളുടെ സിരാപരമ്പരകളിൽ രക്തസഞ്ചാരംനിന്നു. രക്തനാഡികളിൽ കൊടിയവിഷം സഞ്ചരിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി അഞ്ചു് ഇന്ദ്രിയങ്ങളും പ്രവൃത്തിശൂന്യങ്ങളായി ഭവിച്ചു. സ്മൃതിപഥങ്ങളെ ആരോഹണംചെയ്യുന്ന സംഭ്രാന്തിതങ്ങളായ പൂർവ്വസ്മരണകളെ ബാഹ്യാന്തരാളത്തിൽനിന്നും ഉദ്ദീപ്തമാകുന്ന കൊടുന്തി കത്തിച്ചു ഛർദ്ദിപ്പിക്കുന്നു. ജഗന്മോഹിനിയായ സരസ്വതി, മനഃക്ലേശങ്ങൾക്കു ശക്തിയില്ലാതെ ഭിത്തിയിൽ ചാഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം നാല്

"വെന്തുവെന്തുരുകുന്നമാനസമയ്യോപാപം!
എന്തോന്നുചൊല്ലുവതുചാത്തുകണ്ടോളമുള്ളിൽ
സന്താപംമേല്ക്കുമേലേ സന്തതംവളരുന്നു."

ഉദ്ദേശം ഒരുമണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു, ആ ഒരുമണിക്കൂർ സമയം ആ കെട്ടിടത്തിലെവിടെയും അവാച്യമായ ഒരുനിശ്ശബ്ദതകളിയാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അനന്തരം ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനും അയാളുടെ ഭാര്യയും, തങ്ങൾ ശയിച്ചിരുന്നമുറിയുടെ വാതിലിനു ആരോ തട്ടുന്നശബ്ദംകേട്ടു. വെളുപ്പാൻകാലത്തെ സുഖനിദ്രയ്ക്കു ഭംഗംവരുത്തിയആളിൽ ക്ലബ്ബുകാരന് അമർഷംതോന്നി. "ആരാണത് ഈ അസമയത്തുവന്നു കതകിനു തട്ടുന്നത്? എന്താവശ്യം? എന്തൊരുപദ്രവമാണിത്-" എന്നിങ്ങനെ അയാൾ തന്റെ മനോഭാവത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ചു.

"കതകു തുറക്കുക! കാര്യമുണ്ട്; പറയാം. എന്നായിരുന്നു പുറത്തുനിന്നുമുണ്ടായ മറുപടി.

ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ അതുകേട്ട്, "എടീ! നീ ചെന്നു കതകുതുറക്ക്; പെണ്ണുങ്ങളാരാണ്ടാണു വിളിക്കുന്നത്. വേഗം ചെല്ല്; കാര്യം ചോദിക്ക്" എന്നു തന്റെ ഭാര്യയോടു പറഞ്ഞു. ഭർത്താവിങ്കൽ അനുസരണയുള്ള ആ സ്ത്രീ വേഗംചെന്നു കതകുതുറന്നു കണ്ടതു സരസ്വതിയെയായിരുന്നു. "എന്താ വിശേഷിച്ച്? ആകപ്പാടെ ഒന്നുവല്ലാതെ കാണുന്നല്ലോ. കാര്യമെന്ത്?" എന്നു ക്ലബ്ബുകാരന്റെ ഭാര്യ പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

"നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവിനെ എന്റെകൂടെ അയയ്ക്കണം; നിങ്ങളും വരണം." എന്നായിരുന്നു സരസ്വതിയുടെ സമാധാനം.

ക്ലബ്ബുകാരന്റെ ഭാര്യ—ഞങ്ങൾ വരുന്നതിനു തടസ്സമില്ല. എന്താണ് ആവശ്യമെന്നുകേൾക്കട്ടെ! നിങ്ങളുടെ മുറിയിൽ കള്ളന്മാർ കയറിയോ? അതോ, നിങ്ങളെ വല്ലവരും ഉപദ്രവിച്ചുവോ?

സരസ്വതി—നിങ്ങൾ എന്റെകൂടെ വരുവിൻ! സംഗതി പിന്നീടു പറയാം. മടിക്കണ്ടാ.

ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനും ഭാര്യയും പിറകേചെന്നു. സരസ്വതി, മദനൻ കൊല്ലപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന മുറിയിൽ ചെന്നുകയറി പിന്നാലെ ക്ലബ്ബുകാരും. സരസ്വതി, പ്രേതത്തിന്റെ നേർക്കു കൈചൂണ്ടിക്കൊണ്ടു്, അവരോടു നോക്കാൻ പറഞ്ഞു. അവർ ഒന്നുനോക്കി, 'അയ്യോ' എന്നു ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടു ഞെട്ടിപ്പിറകോട്ടമാറി. ഉറക്കത്തിന്റെ മയക്കം തീർന്നിട്ടില്ലാത്ത ആ ദമ്പതികളുടെ കണ്ണുകൾക്കു് ആ

കാഴ്ച എത്രകണ്ടു ഭയാനകമായി ഭവിച്ചു എന്നു് ഊഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. ഭയവിഹ്വലരായ ആ ദമ്പതികളുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും ഒരക്ഷരം പുറപ്പെട്ടുനില്ല, തങ്ങളുടെ ശയനമുറിയിൽ കിടന്നു സ്വപ്നം കാണുകയാണോ എന്നു് അവർ ബലമായി സംശയിച്ചു. അവർ കരചരണങ്ങളെ പരീക്ഷാർത്ഥം ചലിപ്പിച്ചു; കണ്ണുകളെ കൈത്തലത്താൽ മർദ്ദിച്ചിട്ടു വീണ്ടും നോക്കി. അമ്പോ! എത്ര ഭയങ്കരമായ കാഴ്ച! ശയ്യോപകരണങ്ങളും മുഴുവൻ രക്തത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ആ ഘോരഘോരമായ കാഴ്ച തികച്ചും ഒരുനിമിഷം കണ്ണുംകൊണ്ടു നിൽക്കാൻ ആക്കാണം ധൈര്യമുണ്ടാകുന്നതു്? ആ രക്തപ്രളയപ്രദർശനം, ക്ലബ്ബുടമസ്ഥന്റെയും ഭാര്യയുടെയും രക്തനാഡികളെ സ്തംഭിപ്പിച്ചതിൽ എന്താണു് ആശ്ചര്യപ്പെടാൻ? എന്താണു് ഈ സംഭവമെന്നും ഇനി ഇതു സംബന്ധിച്ചു് എന്താണു സംഭവിക്കാനിരിക്കുന്നതെന്നും, തങ്ങൾക്കു് ഇതു നിമിത്തം എന്തെല്ലാം ബുദ്ധിമുട്ടുകളും കഷ്ടപ്പാടുകളുമാണു നേരിടാനിരിക്കുന്നതെന്നും അനന്തരകരണീയമെന്തെന്നും പരിഭ്രാന്തരായ ആ സാധുദമ്പതികൾക്കു് ഓർക്കാനുള്ള ശക്തിയില്ല. അവരുടെ പരിഭ്രമംകണ്ടു്, "ഈ കൊല നടത്തിയതു ഞാനാണു്. ഞാൻ ഇവനെ കഠാരികൊണ്ടു കുത്തിക്കൊന്നു." എന്നു സധൈര്യം സരസ്വതി ഉറക്കെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

"എന്ത്? നിങ്ങൾ കൊന്നുവെന്നോ? ഇല്ലില്ല, ഞാൻ വിശ്വസിക്കുകയില്ല." എന്നായിരുന്നു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥന്റെ മറുപടി. സരസ്വതി, ഈ നിഷ്ഠുരകൃത്യം ഒരിക്കലും ചെയ്തിരിക്കാനിടയില്ലെന്നും ഈ ഘോരകൃത്യം കണ്ടു ബുദ്ധിക്കു നേരിട്ട താൽകാലികമായ ഭ്രമത്താൽ വായിൽത്തോന്നിയതു പറയുകയാണെന്നും അയാൾ തീരുമാനിച്ചു.

ഇതിനകം, "അയ്യയ്യോ! കൊലപാതകം, കൊലപാതകം! തെക്കേടുടെ വീട്ടിൽ ദുർമ്മരണം!" എന്നിങ്ങനെ നിലവിളിച്ചു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥന്റെ ഭാര്യ ആ കെട്ടിടത്തിനു രണ്ടു വലംവച്ചു. അതുകേട്ട ആ കെട്ടിടത്തിലുണ്ടായിരുന്ന സകല ജനങ്ങളും പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി എഴുന്നേറ്റു നൊടിക്കിടയിൽ കൃത്യസ്ഥലത്തു തിക്കിക്കൂടി. അതിനും പുറമേ, വെളിയിലും നിന്നു ജനങ്ങൾ സംഘംസംഘമായി വന്നുകൂടിത്തുടങ്ങി. മാത്രനേരത്തിനുള്ളിൽ ഒരു വലിയ ജനക്കൂട്ടം കെട്ടിടത്തിനകത്തും പുറത്തും കൃത്യസ്ഥലത്തുമായി തിരക്കുതുടങ്ങി. ഒട്ടുപേർ കൊലചെയ്തതു സരസ്വതിയാണെന്നും ഒട്ടുപേർ അതിലോകരംഭമതിനുധൈര്യപ്പെടുകയില്ലെന്നും ഒട്ടാളുകൾ, കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന പണ്ടങ്ങളെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടു വല്ല പൊതുക്കള്ളന്മാരും കുത്തിക്കൊന്നതാണെന്നും ഇങ്ങനെ പലരും പ

ലേതരത്തിലുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളും അവരവരുടെ സരസ്വതിക്കുട്ടിക്ക് പോലെ തട്ടിമൂളിച്ചു. സരസ്വതിയാണെങ്കിൽ, തെല്ലും ക്രൂരയെന്നിയേ താനാണ കൊന്നതെന്ന് ഉച്ചൈസ്വരം വിളിച്ചു പറയുന്നു. അതു കേട്ട്, മാൻപേടയുടെ ചുറ്റും ചെന്നായ്ക്കളെന്നപോലെ, എല്ലാപ്പേരും സരസ്വതിയുടെ ചുറ്റും വളഞ്ഞു. ഒരുപ്രകാരത്തിൽ അവർ അതിനെ വ്യൂഹത്തെ ഭേദിച്ചുകൊണ്ട്, അവളുടെ മുറിയുടെ വാതിൽ കടന്നു കതകടച്ചു തഴതിട്ടു. കോപാവേശത്താൽ ജനങ്ങൾ തന്നെ ഹിംസിക്കുമെന്ന സംശയത്താലായിരിക്കാം അവൾ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിച്ചതെന്ന സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവൾ ഒളിച്ചോടാനിടയാകരുതെന്ന കരുതലോടുകൂടി ഒട്ടുപേർ ആ വാതുക്കൽ കാവൽനിന്നു. സുരുചിയും വിമലയും, ഈ കഠിനകൃത്യം സരസ്വതി ചെയ്തിരിക്കയില്ലെന്നും അന്യായമായി അവളിൽ ചുമത്തുകയാണെന്നും അടിയുറച്ചു വിശ്വസിച്ചു. അവർ അത്യന്തസംഭ്രമത്തോടുകൂടി തങ്ങളുടെ മുറിയിൽനിന്നും ബദ്ധപ്പെട്ടോടി സരസ്വതിയുടെ വാതുക്കൽചെന്ന് ഉറക്കെ വിളിച്ചു. വിളികേട്ട സരസ്വതി വാതിൽതുറന്ന് അവരെ അകത്താക്കി വീണ്ടും കതകടച്ചു കൊളുത്തിട്ടു. സുരുചിവിമലകളും, കൊലപാതകസംഭവത്തെപ്പറ്റി തങ്ങളുടെ സ്വാമിനിയോടു ചോദിച്ചു. മദനനെ താൻതന്നെ കൊന്നുവെന്നു സരസ്വതി ഏറ്റുപറഞ്ഞു. കൊല്ലാനുള്ള കാരണവും അറിയിച്ചു. തങ്ങളുടെ സ്വാമിനി കൊലചെയ്തുവെന്ന് ഏറ്റുപറഞ്ഞപ്പോൾ അവർക്ക് എന്തുമാത്രം സ്തോഭമുണ്ടായി എന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലോ. സരസ്വതിയുടെ വാക്കുകൾ, പുഴക്കക്കുട്ട അസ്ത്രജാലങ്ങൾ മാറ്റിൽ തറച്ചാലത്തെ എടയവേദന അവരിൽ ഉളവാക്കിനിന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ, താരാനാഥന്റെ മുറിയിൽ ചെന്ന്, ഉറങ്ങാതെ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന അയാളെ വിളിച്ചുണർത്തി വൃത്താന്തം അറിയിച്ചു. അനന്തരം, അംബികേശന്റെ മുറിയിൽചെന്ന് അയാളെയും വിവരം ധരിപ്പിച്ചതിനുശേഷം, സ്ഥലത്തെ അധികൃതന്മാരെ വിവരം അറിയിക്കാനായി തന്റെ ഭൃത്യന്മാരിൽ ഒരുവനെ ശട്ടംകെട്ടി അയച്ചു.

അന്നു രാത്രിയിൽനടന്ന സംഭവം, താരാനാഥന്റെ മനസ്സിനെ ബലമായി പിടിച്ചുലച്ചുവെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അയാൾ കൈരണ്ടും തലയിൽചേർത്തു കെട്ടിക്കൊണ്ടുവിവശനായി മുറിയിൽ അങ്ങുമിങ്ങും നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അയാളുടെ വിചാരങ്ങൾ ഒരുമാർഗ്ഗത്തിൽ മുമ്പോട്ടു ചാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആ രാത്രിയിലെ അതിഭയങ്കരമായ നാടകത്തിന്റെ തുടർച്ചയും എന്തായിരിക്കുമെന്നറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിനാൽ

അത്യന്തമായ വിഷാദവും ഭീതിയും അയാളെ ബാധിച്ചു. പ്രേതയക്ഷിയെ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്ന് ഉപദേശിച്ചമാടൻ, തജ്ജന്യമായ ദുഃഖത്തിനുംപുറമേ പുതിയ പുതിയ ദുഃഖങ്ങളെ ഉളവാക്കുകയാണോ എന്നയാൾ സംശയിച്ചു. അപ്രതിരോധകങ്ങളായദുഃഖങ്ങളെ അടിക്കടിഅനുഭവിപ്പിച്ച അതുവഴി അ കൊടിയ മാടൻ് തന്നെ നശിപ്പിക്കണമെന്ന് ഉദ്ദേശിക്കുകയാണോ എന്നുഭയപ്പെട്ടു.

അംബികേശൻ—അല്ലാ, അംബിക—നിഷ്കൃഷ്ടമായ ആ കൊലപാതകത്തെക്കുറിച്ചുകേട്ടപ്പോൾ സിംഹഗർജ്ജനത്താൽ മാൻപേടയെന്നോണം വല്ലാതെ നടുങ്ങി. താരാനാഥനെപ്പറ്റിയും അയാളുടെതന്നെക്കുറിച്ചു പ്രശംസിച്ചു പ്രസ്താവിച്ച വാക്കുകളെപ്പറ്റിയും അംബിക കണ്ട സ്വപ്നങ്ങൾ. സ്വപ്നങ്ങളായിത്തന്നെ ഭവിച്ചു. ഉറക്കത്തിനു മുമ്പ് അവൾ സന്തോഷസാഗരത്തിൽ നീന്തിക്കളിക്കുകയായിരുന്നു. ഉറക്കത്തിലാകട്ടെ; സന്തോഷം; സംതൃപ്തി; ചാരിതാർത്ഥ്യം എന്നിവ മൂർത്തീകരിച്ച പരമാനന്ദസ്വപ്നസിന്ധുവിൽ മുഴുകിക്കിടന്ന അപ്രകാരമുള്ള നിദ്രയിൽ തട്ടിഉണർത്തി, യാത്രയിൽ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്ന മദനൻ കൊല്ലപ്പെട്ടു എന്ന ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻപറഞ്ഞ വാക്കുകൾ അവളുടെ മനസ്സിനെ എത്രകണ്ടു പീഡിപ്പിച്ചിരിക്കണമെന്നുള്ള സംഗതി ഊഹ്യമാണല്ലോ. വിശേഷിച്ചും കൊലനടത്തിയതു ജഗന്മോഹിനിയായ സരസ്വതിയാണെന്നാണല്ലോ ക്ലബ്ബുടമസ്ഥനിൽനിന്നും ഗ്രഹിക്കാനിടയായതു്. അഹോ! അംബികയ്ക്കു ക്ലബ്ബുടമസ്ഥന്റെ വാക്കുകളെ തികച്ചും വിശ്വസിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കൊലപാതകത്തോട്ട സരസ്വതിയുടെ നാമം ചേർത്തിച്ചതു കേവലം ഒരു കല്പനമാത്രമായിരിക്കാമെന്ന അവൾ സംശയിച്ചു. ക്ലബ്ബുടമസ്ഥൻ വീണ്ടും നടന്ന സംഭവം; സവിസ്തരം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചപ്പോൾ അംബിക അവളുടെ കാതുകളെയാണു് അവിശ്വസിച്ചതു്.

അംബികയുടെ മനസ്സും വപുസ്സും പ്രവൃത്തിശൂന്യങ്ങളായി ഭവിച്ചു. മാതൃകഴിഞ്ഞു് അവൾ അങ്ങിങ്ങു ലാത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു് അവൾ തന്നത്താൻ എന്തൊക്കെയോ സംസാരിക്കുകയും ചിരിക്കുകയും ചിലപ്പോൾ കണ്ണീർ തുടയ്ക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അടുക്കളയിൽനിന്നും അത്താഴം കഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനായി സരസ്വതിയുടെ പതിവ്രതങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്ഷണം അവളെ വല്ലാതെ അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതുമൂലവും തജ്ജന്യമായ വിഷാദവും, സരസ്വതിയുടെ ഏകോദരസഹോദരിയെന്നുള്ള നിലയിലും അധികമായി തന്നെ സമ്മതിക്കുന്നതിലും അവൾ ശപിക്കപ്പെട്ട സ്ത്രീയായതിനാൽ, തന്റെ കാമുകനായ താരാനാഥന്റെ വിയോഗത്തെ അവൾ ചിന്തിക്കുന്നതിലുമധികമായോ എന്നുള്ള ഭയംകൂടി അംബികയെ ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല.

നേരം പ്രഭാതമായി; താരാനാഥന്റെ കുതിരപ്പടയാളികളിൽ ചിലർ ക്ലബ്ബിന്റെ വാതുക്കൽ എത്തി. ഒരു ന്യായാധിപനും അവരുടെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ, താരാനാഥനും അംബികേശനും (അംബികേശൻ ഇപ്പോഴും മുഖാവരണവും ഇരുമ്പുകവചവും ധരിച്ചു് ഒരു യുദ്ധവീരന്റെ വേഷത്തിൽ കാണപ്പെട്ടുകയാണെന്നുള്ള സംഗതി മാന്യവായനക്കാർ ഓർമ്മയുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ.) സരസ്വതിയേയും അവളുടെ നിഷ്ഠുരകർമ്മത്തേയും പറഞ്ഞു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുകയായിരുന്നു.

ന്യായാധിപൻ, പടയാളികളിൽ ഒരുവനെ പ്രവേശനദ്വാരത്തിലും ഒരുത്തനെ സരസ്വതിയുടെ വാതുക്കലും കാവൽനിർത്തിയിട്ടു, മദനൻ കൊല്ലപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന മുറിയിൽകയറി. ആമുറിയുടെഘടന; ശയ്യാതലം, പ്രേതത്തിന്റെ കിടപ്പു്, എന്നിവയെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ നോട്ടുബുക്കിൽകുറിച്ചെടുത്തു. അനന്തരം സരസ്വതിയുടെ മുറിയിൽച്ചെന്നു. സരസ്വതി ഒരുഭ്രാന്തിയെപ്പോലെ ഒരുകസേരയിൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. സുരുചിയും വിമലയും വിഷാദവിഷണ്ണരായി സരസ്വതിയുടെ സമീപത്തിൽ നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ന്യായാധിപനെകണ്ടപ്പോഴേ അവർ മൂന്നുപേരും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു ഭീതിയോടുകൂടി ഉറ്റുനോക്കി.

ന്യായാധിപൻ സരസ്വതിയോടു ചോദിച്ചു:—"ഈ കൊലപാതകം നടത്തിയവരും നീ തന്നെയോ? ആ യുവാവിനെക്കൊന്ന കുറ്റം നീ സമ്മതിച്ചതായി കേൾക്കുന്നുവല്ലോ? ആ കേസ്സു വാസ്തവമാണോ? നിന്നെക്കണ്ടാൽ സൌന്ദര്യവും സരസ്വഭാവവും മൂർത്തീകരിച്ച ഒരു ദേവകന്യകയാണെന്നതോന്നുന്നുവല്ലൊ! ഇത്രസൌന്ദര്യമുള്ള ഒരു സ്ത്രീ ഈ വിധകരമായ നിഷ്ഠുരകർമ്മത്തിനു് ഒരുമ്പെട്ടുമോ എന്ന സംശയം, കൊലക്കുറ്റം നീ സമ്മതിച്ചിട്ടും, എന്റെ മനസ്സിനെ ബാധിക്കുന്നു. കാരണമെന്തു്? നീ അവനെ എന്തിനായിട്ടു കൊന്നു! വാസ്തവത്തിൽ നീതന്നെയോ കൊന്നതു്? എങ്ങനെ കൊന്നു. സകല സംഗതിയും മറയ്ക്കാതെ പറയുക"!

സരസ്വതി—അതേ, ഈ കൃത്യം നടത്തിയതു ഞാനാണു്; എന്റെ ഈ കൈയാണു്, മദനൻ എന്ന ആ യുവാവിനെ കൊന്നതു്. ഇക്കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾക്കു് ലേശവും സംശയിക്കേണ്ട. നിരപരാധികളായ അന്യന്മാരെ സന്ദേഹിക്കുകയും വേണ്ട. എന്റെ തെറ്റിനെ അന്യന്മാരിൽ ചുമത്താൻ ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ടാണു എന്റെ കുറ്റത്തെ ഞാൻതന്നെ ഏറ്റുപറഞ്ഞതു്. വേണമെങ്കിൽ കൃത്യം നടത്തിയമാത്രയിൽ എനിക്കു് ഒളിച്ചുപോകാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. ഞാൻ അങ്ങനെ ചെയ്യാൽ, നിരപരാധികളെ പിടിച്ചു നിങ്ങൾ പീഡിപ്പിക്കുമെന്നു് എനിക്കറിയാം.

പിടിക്കേണ്ടവരെ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ കണ്ടവരെപ്പിടിക്കുകയാണു നിങ്ങളുടെ തൊഴിൽ. അതിനു ഞാൻ കാരണഭൂതയായാൽ അപ്പാപം എന്നെ പിടിക്കട്ടും. അതിനിടയാകുന്നതിനു മുമ്പു ഞാൻ നേരിൽനിന്നു കുറ്റം സമ്മതിച്ചതാണു്.

ന്യായാധിപൻ—നീ അഭിപ്രായപ്പെട്ടമാതിരിയിൽ ന്യായംനടത്തുന്നവരില്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ ഞങ്ങടം അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവരല്ല. നീയാണു് ഈ കൃത്യം നടത്തിയതെങ്കിൽ നീ ഏതു പീഡാപരമ്പരയിൽനിന്നു ഒളിച്ചോടിയാലും നിന്നെപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു ന്യായംനടത്താൻ ഞങ്ങടംക്കു കഴിയും. അതിരിക്കട്ടെ, അന്യന്മാരെപ്പറ്റി നിനക്കു് ഇത്രത്തോളം ദയതോന്നിയതിൽ എനിക്കു ബഹുമാനമുണ്ടു്. എന്നാൽ ഇപ്രകാരം അന്യന്മാരിൽ ദയയും അനുകമ്പയുമുള്ള നീ രാക്ഷസീയമായ ഈ കൃത്യത്തിനു ധൈര്യപ്പെട്ടതു് എന്തുകൊണ്ടു്? നീ ആ യുവാവിനെ കൊല്ലാൻ കാരണമെന്തു്? അവൻ നിന്നെ എന്തെങ്കിലും ഉപദ്രവിച്ചുവോ?

സരസ്വതി—വളരെയൊക്കെ സംസാരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. എന്തിനു കൊന്നുഎന്നു ചോദിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. കാരണം ഇല്ലാതെ ആരെങ്കിലും കൊലപാതകം ചെയ്യുമോ? ഇല്ലതന്നെ. എന്നാൽ ഒരു ന്യായാധിപനു് അതിനെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. കൊന്ന കുറ്റത്തിനു ശിക്ഷിക്കുക മാത്രമേ ഒരു ന്യായാധിപൻ ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടുള്ളു. നിങ്ങടംക്കാണെങ്കിൽ, ആ ജോലി മാത്രമേ നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ളു. കുറ്റംചെയ്ത ആളിനെ കണ്ടുപിടിക്കേണ്ട ഭാരമില്ല. ഈ കൊലപാതകം നടത്തിയതു് ഈ ഞാനാണു്. ഞാൻ ആ യുവാവിനെ കൊന്നു. ഞാൻ അവനെ കൊല്ലാതിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ ഇപ്പോഠം ജീവിച്ചിരിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നെ കൊന്ന കുറ്റത്തിനു നിങ്ങടം അവന്റെ മൊഴി വാങ്ങിക്കേണ്ടിവരുമായിരുന്നു. അഥവാ അവനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ നിങ്ങടം ശ്രമിക്കേണ്ടിവരുമായിരുന്നു.

സുരുചി—പ്രഭോ! എന്റെ സ്വാമിനി രക്തംചൊരിയാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടവരല്ല. ആത്മരക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടി ഈ കടുംകൈ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിവന്നതാണു്. ദയചെയ്തു് എന്റെ സ്വാമിനിക്കു മാപ്പുകൊടുക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിക്കുന്നു.

ന്യായാധിപൻ—നീ നിന്റെ സ്വാമിനിയെ ഹൃദയപൂർവം സ്നേഹിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു സന്തോഷമുണ്ടു്. എന്നാൽ എനിക്കു നിന്റെ അപേക്ഷയെ സ്വീകരിക്കാവുന്നതല്ല. ഞാൻ എന്റെ കൃമതലയെ നിർവ്വഹിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധനാണു്. (സരസ്വതിയെ നോക്കി) നീ എന്റെ ഒന്നിച്ചു വരേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നിന്നെ കാ

രാഗ്രഹത്തിലേക്ക് ക്ഷണിക്കാൻ വന്നതാണ്. എന്റെ കർത്തവ്യമാണ്.

സരസ്വതി— ഇത്രവേഗത്തിൽ എന്നെ ഇവിടെനിന്നും മാറ്റണമെന്നോ നിങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്? ദയചെയ്ത് രണ്ടുമൂന്നുമണിക്കൂർകൂടി ഇവിടെ കഴിക്കാൻ നിങ്ങൾ അനുവദിക്കുമെങ്കിൽ അതു ഗണ്യമായ കൃപയായിരിക്കും. എനിക്ക് എന്റെ സഹോദരിയെ ഒന്നു കാണണം. അവർ രണ്ടുമൂന്നുമണിക്കൂറിനകം ഇവിടെ വരാതിരിക്കയില്ല. അവരുടെ അവസാനയാത്രാമൊഴിയും വാങ്ങി ഞാൻ നിങ്ങളുടെകൂടെ വരാം.

ന്യായാധിപൻ— നിന്റെ സഹോദരിയോ? അവളുടെ പേരെന്താണ്?

സരസ്വതി— പ്രേതയക്ഷി എന്നാണ് അവളുടെ പേര്.

ന്യായാധിപൻ— എന്ത് പ്രേതയക്ഷിയോ! യോഗ്യനായ ആ ശോകനാഥന്റെ രക്ഷയിലിരിക്കുന്ന പ്രേതയക്ഷിയോ! ആ സ്ത്രീ നിന്റെ സഹോദരിയാണോ?

സരസ്വതി— അതേ.

അതുകേട്ടപ്പോൾ ന്യായാധിപന് അവളിൽ അല്പം ബഹുമാനവും ദയയും തോന്നി. അദ്ദേഹം സരസ്വതിയുടെ അപേക്ഷയെക്കൈക്കൊണ്ട് അവർക്കു മൂന്നുമണിക്കൂർനേരത്തെ സാവകാശം നൽകി. അതുംസമയംകഴിഞ്ഞു മടങ്ങിവരാമെന്നും പറഞ്ഞു ആ മുറിയിൽ നിന്നും വെളിയിൽപോന്നു. സരസ്വതിയെക്കാണുന്നതിലേക്ക് ആരെങ്കിലും വെളിയിൽനിന്നും വന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ അവരെ തടയാതെ അകത്തു കടത്തിവിടണമെന്നു കാവൽക്കാരനോടു ശട്ടംകെട്ടിയും വച്ചു മറ്റൊരാളോടുത്തേക്കുപോയി. സരസ്വതി തന്റെ ദാസികളോടു രഹസ്യമായി എന്തോ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

സരസ്വതിയും അവളുടെ ദാസികളുമായി നടത്തിയ രഹസ്യസംഭാഷണം ഇന്നതാണെന്നു നമുക്കൂഹിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. എന്നാൽ, അവർതമ്മിൽ എന്തോ ഒരു രഹസ്യസംഗതിയെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകയായിരുന്നുവെന്നു, സുരുചിയും വിമലയും സരസ്വതിയുടെ അഭിപ്രായത്തോടുയോജിച്ചുഎന്നും "ശരി; അങ്ങനെതന്നെ" എന്നീ വാക്കുകൾ ഒടുവിൽ അവർ (സുരുചിവിമലകൾ) പറഞ്ഞു കേൾക്കാനിടയായതിൽനിന്നും അനുമാനിക്കാം. അനന്തരം സുരുചിയും വിമലയും പുറത്തിറങ്ങിനോക്കി വാതുക്കൽ വന്നു കതകുറന്നു. അവിടെ കാവൽനിന്നിരുന്ന പടയാളി വിമലയെക്കണ്ട്, ആ ശ്ലോകം നടിച്ചു കുശലംചോദിച്ചു. വിമല അതുകേട്ട്, "എന്നെ നിങ്ങൾ അറിയുമോ? ഇതിനുമുമ്പു നിങ്ങൾ എന്നെക്കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?" എന്നു പ്രതിപ്രശ്നംചെയ്തു.

കാവൽക്കാരൻ — സംശയിക്കാനുണ്ടോ? നിങ്ങളെപ്പോലെ സൌന്ദര്യവതികളായ സ്ത്രീകളുടെ മുഖം ഒരിക്കൽ കണ്ടാൽ പിന്നെ എന്നെങ്കിലും മറക്കാൻ കഴിയുന്നതാണോ? നിങ്ങളുടെ സഹോദരി സുലോചിയുടെ മുഖം ഇപ്പോഴും എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും പ്രേതയക്ഷിദേവിയുടെ തോഴിമാരായിരുന്നില്ലേ?

വിമല — അതേ; ഞങ്ങൾ പ്രേതയക്ഷിദേവിയുടെ തോഴിമാരായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ സരസ്വതീദേവിയുടെ തോഴിമാരാണു്. സരസ്വതീദേവി, പ്രേതയക്ഷിദേവിയുടെ സഹോദരിയാണെന്നു നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ?

കാവൽക്കാരൻ — അല്പംമുമ്പു ന്യായാധിപനുമായി അകത്തു നടന്ന സംഭാഷണത്തിൽ ചില വാക്കുകൾ എനിക്കു കേൾക്കാനിടയായതിൽനിന്നും ഞാൻ അപ്രകാരം ഊഹിച്ചു. എന്നാൽ സരസ്വതീദേവിയെ ഞാൻ ഇതേവരെ നേരിൽ കണ്ടിട്ടില്ല. പ്രേതയക്ഷിദേവിക്കു് ഇപ്രകാരം ഒരു സഹോദരിയുണ്ടെന്നു കേട്ടിട്ടുമില്ല.

വിമല — അങ്ങനെവരാം; എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഇതിനുമുമ്പു് എവിടെവച്ചാണു കണ്ടിട്ടുള്ളതു്?

കാവൽക്കാരൻ — ശ്രീപുരത്തുവച്ചു പ്രത്യേകമാർ ഒരു സങ്കേതാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നില്ലേ? അതിനെ മുടക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി മാന്യനായ അശോകനാഥൻ, ഒരു ഉപവനത്തിൽ സൈന്യസമേതം പാളയമടിച്ചു ഗൂഢമായി താമസിച്ചിരുന്നല്ലോ; അയിട്ടയ്ക്കു് നേപ്പാളരാജാവിന്റെ പ്രതിനിധിയായ ഒരാൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിഥിയായി ഒരു ദിവസം ആ ക്രീഡാരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നു. അന്നു പ്രേതയക്ഷിദേവി ഒരു പുൽപ്രദേശത്തിരിക്കുമ്പോൾ, നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും അവരുടെ സമീപത്തിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളെ ആപ്പോഴാണു കണ്ടതു്. അതിനുശേഷം എനിക്കു ഉദ്യോഗസംബന്ധമായി അന്യനാട്ടിൽ പോകേണ്ടിവന്നു.

വിമല — അങ്ങനെയോ? വളരെ സന്തോഷം! ഈ മാളികയിൽ നടന്നകൊലപാതകത്തെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിരിക്കുമല്ലോ. കൊല്ലപ്പെട്ടയുവാവു് എന്റെ സ്വാമിനിയെ എന്തോ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇല്ലെങ്കിൽ അവനെ അവർ കൊല്ലുകയില്ലായിരുന്നു.

കാവൽക്കാരൻ — നിങ്ങൾ സ്വാമിനി എന്നു പറയുന്നതു സരസ്വതീദേവിയെ അല്ലേ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു ഇപ്പോൾ പ്രേതയക്ഷിദേവിയുടെ കീഴിൽ ജോലിയില്ലായിരിക്കാം.

വിമല — ഇല്ല, ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കു പ്രേതയക്ഷിദേവിയുടെ കീഴിൽ ജോലിയില്ല. ഞങ്ങൾ ആ ജോലിവിട്ടു. ഞങ്ങളുടെ സ്വാ

മിനിയിൽ കൊലക്കുറ്റം ചുമത്താനിടയായതിൽ ഞങ്ങൾക്ക് എ
ത്രമാത്രം അന്തസ്താപമുണ്ടെന്നു നിങ്ങൾ അറിയുന്നുണ്ടോ? ഞങ്ങള
ടെ ഹൃദയം തീയിൽ വീണ പുഴുവിനെപ്പോലെ പിടയുകയാണ്.

കാവൽക്കാരൻ—അങ്ങനെ സംഭവിക്കാം! സ്നേഹമുള്ള സ്വാ
മിനിക്ക് അപകടം നേരിട്ടാൽ തോഴിവർഗ്ഗത്തിനു മനഃക്ലേശമുണ്ടാ
വുകതന്നെ ചെയ്യും. നിങ്ങളുടെ സ്വാമിനി അകൃതിയിൽ പ്രേത
യക്ഷീദേവിയെപ്പോലെ കാണപ്പെട്ടുമോ? രണ്ടുപേരും സഹോദരി
കളാണെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ.

വിമല—നിങ്ങൾക്കതന്നെ നേരിൽ കണ്ടറിയാമല്ലോ. ഞാൻ
ഒരു സാധനം മറന്നുപോയതു എടുക്കാനെന്നഭാവത്തിൽ അകത്തേ
ക്കുപോകാം. കതകുരണ്ടും തുറന്നുപാടുകിടക്കട്ടെ! നിങ്ങൾ ഇവി
ടെനിന്നുംകൊണ്ടുനോക്കുക!

വിമല അകത്തേക്കുപോയി. കാവൽക്കാരൻ സരസ്വതിയു
ടെ അകൃതി നല്ലപോലെ നോക്കി മനസ്സിലാക്കി മാറുകഴിഞ്ഞു
വിമല മടങ്ങിവന്നു വെളിയിൽ കടന്നു കതകടച്ചു.

കാവൽക്കാരൻ—സരസ്വതീദേവിയെ ഞാൻ കണ്ടതു ഒരുപ്രകാരത്തിൽ ഗുണകരമാണ്. ദേവിയെ കാണുന്നതിനായി ആരെങ്കിലും വന്നാൽ അവരെ തടയാൻ പാടില്ലെന്നു ന്യായാധിപൻ എന്നോടു അഭ്യർത്ഥിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങനെ ആരെങ്കിലും അകത്തുകടന്നാൽ അവർ പുറത്തുപോകുമ്പോൾ അവരുടെനേരെ ദേവിയുമുണ്ടായിരുന്നാൽ കണ്ടുപിടിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതാണല്ലോ.

വിമല—എന്നു സംശയിക്കണ്ടാ. എന്റെ സ്വാമിനി അപ്രകാരമുള്ള നിന്ദ്യമനഃസ്ഥിതിയോടുകൂടിയവരല്ല.

കാവൽക്കാരൻ—നിങ്ങൾ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. എനിക്ക് അ
അഭിപ്രായമില്ല. എന്റെ കർത്തവ്യത്തെ എനിക്കു വിസ്മരിക്കാൻ
പാടില്ലെന്നുമാത്രം.

വിമല—അതിരിക്കട്ടെ, ഞങ്ങളുടെ സ്വാമിനിയെ നിങ്ങൾ
കണ്ടുവല്ലോ. പ്രേതയക്ഷീദേവിയേയും നിങ്ങൾ കണ്ടിട്ടുണ്ടല്ലോ.
രണ്ടുപേരുടെയും അകൃതിയിൽ നിങ്ങൾക്കെന്തഭിപ്രായമാണ്?

കാവൽക്കാരൻ—പഞ്ചസാരയുടെ മധുരം പ്രേതയക്ഷീദേവി
യുടെ അകൃതിയോടും കൽക്കണ്ടിന്റെ മധുരം സരസ്വതീദേവിയു
ടെ അകൃതിയോടും ഉപമിക്കാം. നിറത്തിൽമാത്രമേ രണ്ടുപേരെ
യും തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ഹാ! എന്തൊരഴക്! എ
ന്തൊരു ദിവ്യമായ സൌന്ദര്യം! സരസ്വതീദേവിയെക്കണ്ടാൽ പ്രേ
തയക്ഷീദേവിയെക്കാണണ്ടാ. പ്രേതയക്ഷീദേവിയെക്കണ്ടാൽ സ
രസ്വതിദേവിയെ കാണണ്ടാ. സരസ്വതീദേവിയുടെ നിറം പഴു

ക്കൊച്ചുട്ടസ്വപ്നം. പ്രേതയക്ഷീദേവിയുടേതു് കരിന്നീലം. ഇതു മാത്രമേയുള്ളു രണ്ടുപേക്കും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം.

വിമല—അതേ; നിങ്ങടം പറഞ്ഞതു വളരെ വാസ്തവമാണു്.

കാവൽക്കാരൻ—ഇത്രത്തോളം ഭിവ്യമായ സൌന്ദര്യത്തോടു കൂടിയ നിങ്ങളുടെ സ്വാമിനി പൈശാചികമായ ഈ കൊലപാതകത്തിനു മൈയ്യപ്പെട്ടതെങ്ങനെ? ഈ നീചകൃത്തിനു മനസ്സുണ്ടായതെങ്ങനെ? ആശ്ചര്യ്യമാശ്ചര്യ്യം!! അധികം സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീകളുടെ മനസ്സു കഷ്ടശമാണെന്നും അവർ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾക്കു മൈയ്യപ്പെടുന്നവരാണെന്നും അവരുടെ സൌന്ദര്യ്യം കണ്ടു മയങ്ങിപ്പോകരുതെന്നും ജ്ഞാനികൾ പറയുന്നതു് എത്ര പരമാർത്ഥം!

വിമല—എന്റെ സ്വാമിനിയെ നിങ്ങൾ കായ്യമറിയാതെ പഴിക്കരുതു്. അവർ സൽസ്വഭാവമുള്ള ഒരു ഉത്തമസ്ത്രീയാണു്. നിങ്ങൾക്കതു് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലാകും. ഇനിയും ഒന്നരണ്ടു മണിക്കൂർവരെ നിങ്ങൾ ഇവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ.

കാവൽക്കാരൻ—ഇല്ല; ഇനി ഒരു മണിക്കൂർ കൊണ്ടു് എന്റെ തവണ കഴിയും. അതിനുശേഷം മറ്റൊരാളായിരിക്കും എന്റെ സ്ഥാനത്തു നിൽക്കുന്നതു്. അയാൾ വന്നാലുടനെ ഞാൻ പോകും.

വിമല—അങ്ങനെയൊ? എന്നാൽ അടുത്ത തവണക്കാരൻ വരുമ്പോൾ എന്റെ സ്വാമിനിയുടെ വസ്തുസ്ഥിതിയെയും ആകൃതിയേയും അവർക്കും അവരുടെ സഹോദരിക്കും തമ്മിലുള്ള നിറവ്യത്യാസത്തെയും പറഞ്ഞു നിങ്ങൾ അയാളോടു പറയണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഓരോ തവണക്കാരനും കതകുതുറന്നു അവരെ കാണിച്ചു കൊടുക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു് അവരെ അപമാനിക്കുകയായിരിക്കും.

കാവൽക്കാരൻ—അതേ, അതു വാസ്തവമാണു്. ഞാൻ എല്ലാവിവരവും അയാളെ ധരിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം.

വിമല, അവളുടെ മുറിയിലേക്കുപോയി. മാത്രകഴിഞ്ഞു് കരുണിക്കെട്ടുംകൊണ്ടു മടങ്ങിവന്നു് കതകു് അടച്ചു തഴുതിട്ടുംവച്ചു സരസ്വതിയുടെ സമീപത്തിൽ ചെന്നു.

ഉദ്ദേശം രണ്ടുമണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു; വേറൊരു തവണക്കാരൻ വന്നു് ആദ്യത്തെ കാവൽക്കാരന്റെ സ്ഥാനം സ്വീകരിച്ചു. രണ്ടാമത്തെ കാവൽക്കാരൻ വന്നു കുറേക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, വിമല വീണ്ടും കതകു തുറന്നു വെളിയിൽവന്നു. വെളിയിൽ കടന്ന നിമിഷത്തിൽ കതകു വലിച്ചടയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ തവണക്കാരനും വിമലയെ കണ്ട ഉടനേ, ആദ്യത്തെ കാവൽക്കാരനെപ്പോലെ പരിചിതന്റെ മട്ടിൽ അവളുടെ യോഗക്ഷേമത്തെക്കുറിച്ചു് ചോദിച്ചു. വിമല

അതുകേട്ട്, "സോമേശനൊ? വളരെസന്തോഷം. അന്ന് പ്രേതയക്ഷീ ദേവിയുടെ ക്ഷേത്രത്തിൽ വച്ചു നിങ്ങളെ ഞാൻ കണ്ടതിൽപിന്നെ ഇന്ന് അത്യുമായിട്ടാണല്ലോ കാണുന്നതു" എന്നു പുഞ്ചിരിതൂകിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

തവണക്കാരൻ--ഞങ്ങളെ കുറച്ചുപേരെ മാന്യനായ അശോകനാഥൻ ഈ സ്ഥലത്തേക്കു നിയമിച്ചയച്ചു. അതനുസരിച്ചു ഞങ്ങൾ ഇവിടെ പ്രവർത്തിച്ചു വരികയാണ്. ഈ സ്ഥലം ഇപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ അധീനത്തിൽ ഇരിക്കയാണ്. ഇന്നു വെളുപ്പിനുകാലത്തു് ഇവിടെ നടന്ന കൊലപാതകത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങളുടെ ന്യായാധിപനു് അറിവു കിട്ടുകയാൽ ഞങ്ങൾ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നു. ഇവിടെവച്ചു നിങ്ങളെ കണ്ടുമുട്ടാനിടയായതിൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുണ്ട്. എന്നാൽ, ഈ അത്ഭുതമായ സംഭവത്തിൽ തമ്മിൽ കണ്ടതിൽ അല്പം അന്തസ്സാപവുമുണ്ട്. പ്രേതയക്ഷീദേവിക്ക് ഒരു സഹോദരിയുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം ഞാൻ ഇതുവരെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല.

വിമല--അതൃത്തെ തവണക്കാരൻ സംഗതികളെല്ലാം നിങ്ങളെ ധരിപ്പിച്ചു എന്നു തോന്നുന്നുവല്ലോ.

തവണക്കാരൻ--അതേ; പ്രധാന സംഗതികളും ഞാൻ അയാളിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ചു. അന്വേഷ്ടുപ്പെടുന്നവർ കൈവിട്ടുപോകാതെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു ഞങ്ങളുടെകടമയാകുന്നു. കുറക്കാരുടെ നിറം, പൊക്കം, അംഗപ്രത്യംഗങ്ങളുടെ അടയാളങ്ങളും മുതലായവ അറിഞ്ഞിരുന്നാൽ, കൈവിട്ടുപോയ കുറക്കാരെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ അവസരമായിക്കുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ടു് സരസ്വതീദേവിയുടെ വസ്തുസ്ഥിതികളും എന്റെ മുൻഗാമിയിൽനിന്നും ഞാൻ ചോദിച്ചറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

വിമല—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ, പ്രേതയക്ഷീദേവിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വേണ്ടെന്നും അവരെക്കണ്ടു് എന്തോ ചിലതു സംസാരിക്കണമെന്നുമുള്ള സരസ്വതീദേവിയുടെ അഭിലാഷത്തെ സാധിക്കുന്നതിനായി, ഉടനെ അറസ്റ്റുചെയ്തുകൊണ്ടുപോകാതെ ന്യായാധിപൻ അവർക്കു സൌകര്യംകൊടുത്തതാണെന്നും ഉള്ള വിവരം അയാൾ നിങ്ങളെ ധരിപ്പിച്ചിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

തവണക്കാരൻ—അതേ, ആ സംഗതിയും അയാൾ എന്നെ ധരിപ്പിക്കയുണ്ടായി.

വിമല—പ്രേതയക്ഷീദേവി, ഇപ്പോൾ തന്റെ സഹോദരിയുമായി ഈ മുറിയിൽ സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

തവണക്കാരൻ—(സംശയിച്ചും) എന്ത്? പ്രേതയക്ഷി ഈ മുറിയിൽ ഇരിക്കുന്നുവെന്നോ?

വിമല—അതേ, ഈ മുറിയിലുണ്ട്, സരസ്വതീദേവിയുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

തവണക്കാരൻ—പ്രേതയക്ഷി ഇവിടെ വന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് എന്നോട് ആരും പറഞ്ഞില്ലല്ലോ. അവർ ഇവിടെ വരുമെന്നും അവരെ കാണാനായിട്ടാണ് സരസ്വതീദേവി ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതെന്നും മറ്റും വെളിയിൽ ക്യൂവിൽനിൽക്കുന്നവരും എന്റെ മുൻഗാമിയും പറഞ്ഞു കേട്ടതല്ലാതെ അവർ വന്നിട്ടുള്ള വിവരം ഞാൻ അറിഞ്ഞില്ലല്ലോ.

വിമല—ഉടനെയായ ന്യായാധിപതി അനുവദിച്ചുസമയം മുഴുവൻ സരസ്വതീദേവിക്ക് ഇനി ഇവിടെ ചെലവുചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ഉദ്ദിഷ്ടസമയത്തിനും മുമ്പു തന്റെ സഹോദരിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടായതുകൊണ്ട് അവർ ഇപ്പോൾതന്നെ കാരാഗൃഹത്തിലേക്ക് നിങ്ങളെ അനുഗമിക്കാനിടയുണ്ട്.

തവണക്കാരൻ—ഇപ്പോൾ—ഈ സമയത്തു്—ഈ മുറിക്കകത്തു പ്രേതയക്ഷി ഇരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണോ?

പട്ടാളശിപായിയുടെ അധികാരസൂചകമായ ചോദ്യത്തിൽ വിമലയ്ക്കു മനഃപ്രാമ്പര്യം സംഭവിച്ചില്ല. ആ സംശയം ആദ്യമേ ഞാൻപറഞ്ഞിട്ടും വീണ്ടുംചോദിക്കുന്നതെന്തിന്? എന്നുള്ള പ്രതിപ്രശ്നത്താൽ അവൾ തന്റെ മനഃസ്ഥൈര്യത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു.

തവണക്കാരൻ—പ്രേതയക്ഷി വന്നതു ഞാൻ കണ്ടില്ല. വന്നതായി കേട്ടതുമില്ല. ഇതെന്തൊരാശ്ചര്യം!

വിമല—ഞാനും ആശ്ചര്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണ് പറയുന്നതു. പ്രേതയക്ഷീദേവി വന്നു് ഈ മുറിക്കകത്തു കടക്കുന്നതു് നിങ്ങളുടെ മുൻഗാമിയായ പട്ടാളശിപായി നോക്കിക്കാണുകയുമുണ്ടായില്ല, അയാൾ ദേവിയെ അഭിവാദ്യംചെയ്കയും ചെയ്തിട്ടും; ദേവി വന്ന വിവരം അയാൾ നിങ്ങളെ ധരിപ്പിക്കാതിരുന്നതാണ് എന്റെ ആശ്ചര്യത്തിനു കാരണം.

തവണക്കാരൻ—ഒരുപക്ഷേ, ആ വിവരം അയാൾ എന്നോടു പറഞ്ഞു എന്നുവരാം. ഞാൻ മറവുവല്ല കായ്ക്കുതെയും കറിച്ചു ഓടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നിരിക്കാം.

അതേ, അങ്ങനെ സംഭവിക്കാനാണെളുപ്പം. അല്ലാതെ ഈ പ്രധാനസംഗതിയെപ്പറ്റി അയാൾ പറയാതിരിക്കയില്ല' എന്നു പറഞ്ഞു വിമല പട്ടാളശിപായിയുടെ സംശയത്തെ ബലപ്പെടുത്തി.

തവണക്കാരൻ—സഹോദരികൾക്ക് രണ്ടുപേർക്കും അമ്മവഴ

മനസ്താപം ഉണ്ടായിരിക്കാം. പ്രേതയക്ഷി സരസ്വതിയുടെ പ്രവൃത്തിയെക്കുറിച്ചു എന്തുപറഞ്ഞു?

വിമല — എന്തൊന്നാണു പറയാനുള്ളതു്? രണ്ടുപേരും പരസ്പരം കെട്ടിപ്പിടിച്ചുംകൊണ്ടു കരയുന്നു. അവരുടെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ ഞാനറിയാതെ എനിക്കു കരച്ചിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു് ഞാനിങ്ങോട്ടു പോന്നതു്. സരസ്വതിക്കു് ഇനി ഇയ്യാപത്തിൽനിന്നും തെറിപ്പിച്ചിഴയ്ക്കാൻപഴുതില്ല. പ്രേതയക്ഷി, യോഗ്യനായ അശോകനാഥന്റെ പ്രീതിക്കു് എത്രതന്നെ പാത്രമാണെന്നു വന്നാലും, അദ്ദേഹം ന്യായപ്രമാണത്തിൽനിന്നും വരവുണ്ണും വ്യതിചലിക്കുന്നതല്ല- വേറെ ആരെക്കൊണ്ടാണു് അവരെ ഈ ആപത്തിൽ സഹായിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്നതു? പ്രേതയക്ഷിയെ അദ്ദേഹം അതിരറ്റു സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നതു വാസ്തവമാണു്. എന്നാൽ ന്യായത്തെ അദ്ദേഹം അതിനെക്കാൾ സ്നേഹിക്കുന്നു. ഈ സംഗതി പലരിൽനിന്നും ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ യോഗ്യനായ അശോകനാഥൻ സരസ്വതിദേവിക്കു് ഇക്കാര്യത്തിൽ മാപ്പുകൊടുക്കുകയില്ല.

തവണക്കാരൻ — അതേ, നിങ്ങൾ പറയുന്നതു വാസ്തവമാണു്. സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ സ്ഥാനംമാറി ഉദിച്ചാലും, ഭൂമി അടിയോടെ താണാലും, ആകാശം കീഴ്മേൽ പതിച്ചാലും, അശോകനാഥൻ ന്യായത്തിൽനിന്നും തെറ്റുകയില്ല; അദ്ദേഹം ന്യായശ്ലോകത്തിന്റെ മനയിൽത്തന്നെ നിൽക്കുന്നതാണു്.

വിമല — എന്നാൽ കാലകാരണങ്ങൾ എന്നു രണ്ടുവാക്കുണ്ടു്. കാലത്തെയും കാരണത്തെയും കുറിച്ചു് അദ്ദേഹം ഉദാരബുദ്ധ്യാ ഒന്നു ചിന്തിക്കാതിരിക്കുമോ? നിഷ്പക്ഷപാതിയും ന്യായസ്നേഹിയും ആണെങ്കിലും അദ്ദേഹം ഉദാരമനസ്കനുമാണു്. കാരണത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചാൽ സരസ്വതിദേവിക്കു് അല്പം ഒരാശ്വാസത്തിനു വകയുണ്ടു്.

തവണക്കാരൻ — അങ്ങനെ സംഭവിക്കട്ടെ; ദൈവം അതിനിടയാക്കട്ടെ! നിങ്ങളുടെ സ്വാമിനിയുടെ സൌന്ദര്യം അന്യാദൃശം; പരിപക്വമായ പ്രായവും. അതുരണ്ടും ഒത്തിണങ്ങിയ ഒരു തരുണീരത്നത്തെ തൃക്കുമരത്തിന്റെ മുകളിൽവച്ചു കാണാൻ, കണ്ണും കരളുമുള്ളവർ നിശ്ചയമായും ആഗ്രഹിക്കുകയില്ലതന്നെ.

വിമല — കഷ്ടം! ആ ജഗന്മോഹിനിക്കു് എന്തൊരാപത്താണു നേരിട്ടിരിക്കുന്നതു്! അതോർക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം പൊടിയുന്നു.

തവണക്കാരൻ — സംശയമുണ്ടോ? ആ സ്ത്രീയെ നേരിൽ കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത എനിക്കുതന്നെയും അതിയായ മനോദുഃഖം നേരിടുന്നു

എന്നുവന്നാൽ നിങ്ങൾക്ക് എന്തുമാത്രം സങ്കടമുണ്ടാകുമെന്ന്! ഇവരിൽ പ്രായക്കൂടുതലാക്കാണ്? പ്രേതയക്ഷിക്കോ? സരസ്വതിക്കോ?

വിമല — അവർ രണ്ടുപേരും ഇരട്ടപ്രസവിക്കപ്പെട്ടവരാണ്.

തവണക്കാരൻ — അങ്ങനെയോ? എന്നിട്ടെന്താണ് അവരുടെ ആകൃതിക്ക് ഈ വലുതായ വ്യത്യാസം കാണുന്നത്?

വിമല — വ്യത്യാസം ഉണ്ടെന്നു നിങ്ങൾ എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു? നിങ്ങൾ സരസ്വതിദേവിയെ കണ്ടിട്ടില്ലെന്നല്ലേ പറഞ്ഞത്?

തവണക്കാരൻ — കണ്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ എന്താണ്? അവരുടെ ആകൃതിയെപ്പറ്റി ആദ്യത്തെ തവണക്കാരൻ എന്നോട് വിവരിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ നിറം സ്വർണ്ണത്തിന്റെ നിറമല്ലേ? പ്രേതയക്ഷിയുടേതോ? കരിന്നീലം, ഇതിൽനിന്നും രണ്ടുപേരുടേയും വ്യത്യാസം ഊഹിക്കരുതേ?

ഇവർ തമ്മിൽ ഇപ്രകാരം സംഭാഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ, സുരുചി കുതകുതുറന്നു വെളിയിൽ വന്ന്, "അക്കൻ ഇവിടെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണോ പ്രേതയക്ഷീദേവി അക്കനെ അന്വേഷിക്കുന്നു. അവർ മടങ്ങിപ്പോകാൻ വൈകി" എന്നു വിമലയോട് പറഞ്ഞു.

വിമല അതുകേട്ട്, "അങ്ങനെയോ? അതു ഞാൻ അറിഞ്ഞില്ലല്ലൊ എന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ട് അകത്തേക്കു കടന്നു. സുരുചിയും അവളെ അനുഗമിച്ചു. പട്ടാളശിപായി വളരെ നിഷ്കൃഷ്ടയോടുകൂടി വാതുക്കൽ കാത്തുനിന്നു. ഉദ്ദേശം അരനാഴിക കഴിഞ്ഞു. വിമലയും സുരുചിയും വീണ്ടും കുതകുതുറന്നു വെളിയിൽ വന്നു. പ്രേതയക്ഷി — സരസ്വതീസഹോദരിയായ ആ ഭവനമോഹിനി — അവരുടെ പിന്നാലെ ആ മുറിയിൽനിന്നും പുറത്തിറങ്ങി.

അതേ, പ്രേതയക്ഷിതന്നെ. ആദ്യം അശോകനാഥന്റെ പാളയത്തിൽവച്ചു താരാനാഥൻ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ ഏതൊരു വസ്ത്രത്താൽ തന്റെ മനോഹരമായ കളേബരത്തെ അലങ്കരിച്ചുവോ ആ വസ്ത്രം തന്നെ ഇപ്പോഴും ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്യാമളകോമളമായ അവളുടെ ശരീരം അന്യാദൃശകാന്തിയെ വഹിച്ചുകാണപ്പെടുന്നു. അവളുടെ കപോലഫലകങ്ങൾ അത്യന്തശോഭാവഹങ്ങളായി കാണപ്പെടുന്നു. വിശാലമായ ഫാലപ്രദേശം അഗാധമായ ബുദ്ധിക്കർമ്മതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അവൾ ധരിച്ചിരുന്ന വസ്ത്രവും അണിഞ്ഞിരുന്ന ആഭരണങ്ങളും അവളുടെ അനിതരസാധാരണമായ സൌന്ദര്യത്തെ ദ്വിഗുണിതമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. കാന്തിയാളും നീണ്ടു പ്രകാശമേറിയ കുവലയനയനങ്ങളിൽ ഏതൊരുപുരുഷഹൃദയത്തെയും ആകർഷിക്കത്തക്ക ശക്തിവിശേഷം അന്തർല്ലീനമായിരിക്കുന്നു. കപോലഫലകങ്ങളുടെയും ഫാലപ്രദേശത്തി

ന്നെയും അവിടുന്നു സമ്പൽസുഖത്തെ അനുഭവിക്കുന്ന അളകാവലി, പുരുഷഹൃദയങ്ങളെ അസൂയാകലുഷിതമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു! എന്തിനധികം? സൃഷ്ടികർത്താവായ ബ്രഹ്മദേവന്റെ രചനാപാടവത്തെ പല്ലവകാന്തികളേബരമായ പ്രേതയക്ഷിയുടെ അംഗപ്രത്യംഗങ്ങളുടെ അനുപമൗന്ദര്യവും സൗകുമാര്യവും പരസ്മാലകമായി വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. പുരുഷഹൃദയങ്ങളെ വശീകരിക്കുവാനും സ്ത്രീഹൃദയങ്ങളെ അസൂയാകലുഷിതങ്ങളാക്കി ചെയ്യുന്നതിനും കഴിവുള്ള പ്രേതയക്ഷിസൗന്ദര്യത്തോട് സാദൃശ്യം വഹിക്കുന്നതു പ്രേതയക്ഷിസൗന്ദര്യം ഒന്നുമാത്രമാകുന്നു. പ്രേതയക്ഷിയുടെ പ്രകൃതിവ്യാകുലീഭാവം, അവളുടെ നിസ്സഹായത്വം സൗകുമാര്യത്തിന്നു മറ്റൊരു പ്രകാരമായി കാണപ്പെടുന്നു.

സുരുചിവിമലകളേ അനുഗമിച്ചു പുറപ്പെടുന്ന പ്രേതയക്ഷി, ആ മാസികളെ നോക്കി രണ്ടുപേരെയും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം അഭിസംബോധനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"നിങ്ങൾ നിൽക്കിൻ! എന്റെ ഉദ്ദേശം ഫലോദ്ഗമമാകുന്നതിനു ഭഗവാൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! ഞാൻ നേരേ ശ്രീപുരത്തേക്കാണു പോകുന്നതു. എന്റെ സഹോദരിയുടെ കഠോരം ക്ഷമിച്ച് അവൾക്കു മാപ്പുകൊടുക്കണമെന്നു യോഗ്യനായ അശോകനന്ദനനോട് അപേക്ഷിക്കട്ടെ! അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം എന്തായിരിക്കുമെന്ന് എനിക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഞാൻ കഴിയുന്നതു ശ്രമിക്കാം. എന്റെ സഹോദരിയെ രക്ഷിക്കണമെന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാൽക്കൽവീണപേക്ഷിക്കാം. പിന്നീടു നടക്കുന്നതുപോലെ നടക്കട്ടെ! വിധിയെ തിരുത്തിക്കാൻ—ഭഗവാന്റെ കല്പനയെ ലംഘിക്കാൻ ആർക്കുകഴിയും? നിങ്ങൾ അകത്തുചെന്നു സഹോദരിയെ സമാധാനപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കിൻ! വിചാരംകൊണ്ടും വിഷാദംകൊണ്ടും പേടികൊണ്ടും ഇപ്പോൾ സഹോദരിയുടെ മനസ്സ് അസ്വസ്ഥമായിരിക്കുകയാണ്. അതുകൊണ്ട് അവർ തനിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയാകരുതു. നിങ്ങൾ നിമിഷനേരംപോലും അവരെ പിരിഞ്ഞിരിക്കരുതു. ഞാൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം ഓർമ്മയിലിരിക്കട്ടെ!"

"ഞങ്ങൾ അവിടുത്തെ ആജ്ഞയെ ശിരസ്സാ നിർവ്വഹിച്ചുകൊള്ളാം. ഏതെങ്കിലും പ്രകാരത്തിൽ ഉദ്ദേശം സാധിച്ചുകൊണ്ട് അവിടുന്നു വേഗം മടങ്ങിവരണം" എന്നു വിമലയും "ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തിനു ദൈവം അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ!" എന്നു സുരുചിയും അതിനു സമാധാനം പറഞ്ഞു.

അനന്തരം പ്രേതയക്ഷി പട്ടാളശിപായിയെനോക്കി, "തന്റെ സുഹൃത്തിനെപ്പറ്റി ഇവൾ നിന്നു വിമല എന്നോടുപറഞ്ഞു. എനിക്കു തന്നിൽ നല്ല അഭിപ്രായമുണ്ട്. ആ അഭിപ്രായത്തെ

ശോകനാഥനെ അറിയിക്കണമുണ്ട്. സൗ
ഭാൻ, തന്നേ പ്രത്യേകം സഹായിക്കുന്നതാണ്.
ഇപ്പോഴത്തെ എന്റെ ഓർമ്മയിപ്പുണ്ടായിരിക്കും. ഇ
തിനു സൌകര്യമായ ഒഴിവുള്ളപ്പോൾ എന്നെ അ
റിക്കണം എന്നുപറഞ്ഞു.

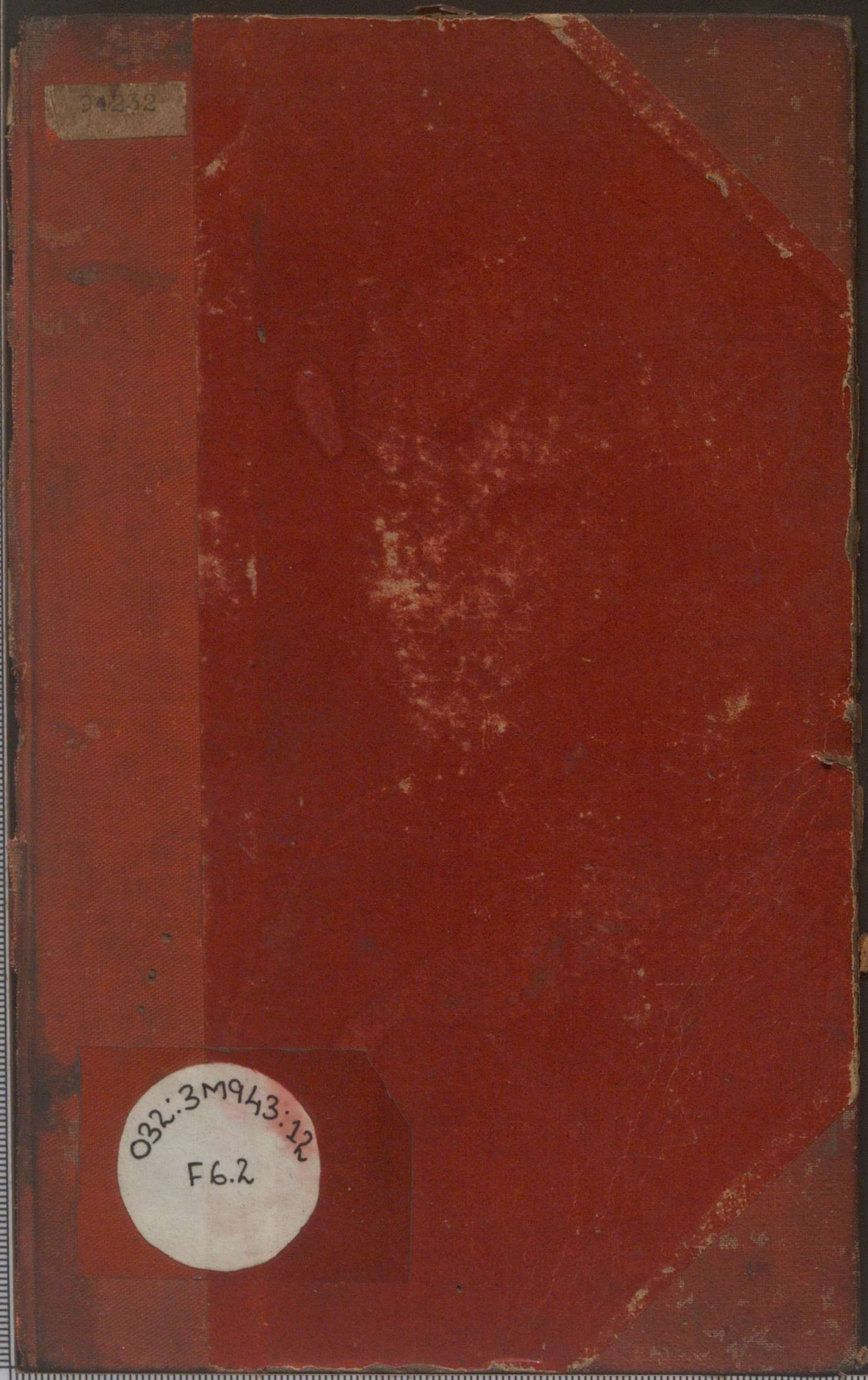
പട്ടാളശിപായി—അമ്മേ! അവിടത്തെവാക്കുകളിൽ എനി
ക്കതിരറ്റാനന്ദമുണ്ട്. അവിടന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചപോലെകാര്യം
സാധിപ്പാൻ പ്രയാസം സാധിക്കാൻ ഞാൻ ദൈവത്തോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.
അവിടത്തെ സഹോദരിക്കു ഈ അനർത്ഥത്തിൽനിന്നും മോചനം
സാധിക്കുന്നതിന് ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ!

പ്രേതയക്ഷി—അതിനിടയാകുമെന്നാണ് എന്റെ പൂർണ്ണമായ
വിശ്വാസം. അതുകൊണ്ട് അതിനെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ അധികം ഖേദി
ക്കരുതാ. അതിനെക്കുറിച്ചു സംശയിക്കുകയും വേണ്ട.

പ്രേതയക്ഷി, പട്ടാളശിപായിയോടും മാസിമാരോടും യാത്രപ
റഞ്ഞു മാളികയിൽനിന്നും താഴോട്ടിറങ്ങി. സുശീലയും വിമലയും
സ്വതന്ത്രയുടെ മുറിയിലേക്കു പോയി. അവർ അകത്തുകടന്നു കു
റ്റിയിട്ടു തഴുതിട്ടു. പട്ടാളശിപായി തന്റെ 'ഡ്യൂട്ടി'യിൽ പൂർവാ
ധികം ശ്രദ്ധയനായി നിന്നു.

DEPARTMENTAL LIBRARIES
14 MAR 1950
UNIVERSITY OF MADRAS.

V.R.N.
17-3-50.

94232
032.3M943:12
F6.2
Indic Digital Archive Foundation
gpura.org